မြန်မာရေးရာ

MYANMAR AFFAIRS

အမှတ် (၂၀) ဇူလိုင်၊ ၂၀၂၂

ပထဝီစီးပွားရေးနှင့် မြန်မာ

jreframa&;&m

t rSwf(20) Zlvkdkf ? 2022

jrefma&;&m

trSwf(20) Zlvdkifv? 2022

jrefma&;&mavhvmma&; tzGJU

jrefma&;&m
trSwf-22^24(yxrxyf) ye;fqkdvefvrf;
aus;ufwHwm;rdU, f&eful kdrdU
zkef; 01-8387568
Email: myanmaaffairs@gmail.com

jrefrma&;&ma v v ma&; t zJu xwa0on/

weźkd	5500 u yf
tkyf a&	1500
vkyfief; t zJGU	jrefrma&;&ma v h ma&; t zU
xkwa0ol	0;Dt m ifrcbef (02506)
yHkEdyfol	

jzefYcsda&;

rmwum

jrefrma&;&mavh rma&; tzGJU\ ed'gef;pum;

yx0p;ym;a&;Eiijrerm 9

txl;aqmif;y;

ɔll tiI'-ypzwa'owi;u A[majrmu p;ym;a&; tci; tusi;rsm; 18

atmifzdk;(DEA)

2/ tre;ci;EiirsmEi yx0p;ym;a&; 25

ausmfusmfvdf (SMART)

3/ yx0p;ym;a&;Ei jrerm tvm; tvm 30

a'gufwmEdkifqGD

Edkifiaa&;

4/ Avcsywu vyu olrm aomEw&0;apm? 36

pVob'gEi jA['wu b, olawv

wuódkiwbl

5/ ci;wi;&i;om;acgi;aqmi Avqeyu 45

[efvwf

6/ jrermEiia&;orm;pO jzpay:vmy tqiqiEi 51

¤i;wtwu &oi&xuon t&n tci;rsm;

a'gufwmatmifd

7/ ir;cr;a&;Ei 'rua&p 57

ykdfwif

8/ trw'eEi ol\rwom;z, ›ru [cur sm; 62

&efausmfjrefrmEdkifiaa&;avhvmoldyfbl)

9/ yiwwe;vi 69

ausmEdkwifh

10/ jrerm b&i tycsya&;Ei zu'&, pep 75

Ei;, 0av vmcu

&xGef;(aoay)

11/ jrermorir;rajymaom jrermEiia&; taw; tac: 80
a'guf vmrif;nd

pmaumif;ayrIS

12/ acgi;aqmiIu;rsm; usq;&pOu 92
OeIu;a[mi;O;A*sr;\ rsujriu ,aw
OD;A*sr;f

13/ ue;abmiacw t*vybmomjye jrermpm tyrsm; 99
jrif;aqG

14/ owi;pmajymaom vyIurIu; 106
ocg

pDyGm;a&;

15/ tvay: t ,Oqiapz 115
a'guf vmcspD (pkdyfcd;a&;)

16/ p;ym;a&;wnIirr 121
apmEk;f(tokf;ab m*aA')

vlrIa&;EIifh taxGaxG

17/ &i;vi;acsmajy pum;ajy 126
cspEk(pmwdyfn m)

18/ pmEiynm ujym;on ynma&;qo 132
a'guf vmarmifbif;

19/ r' ,morm;& use;rma&; 139
orm;tk

,Of aus;rI

20/ ausmuqn? y*jyn \ touao;alum 147
wkS

21/ IAwoGywu& jrerm tarrsm; 159
rif;,k0

enf;ynm

22/ py*g*;cjzi vGyppxwjci; 163

a'gufwmrSuoefwif

ywf0ef;usif xdef;odrf;a&;

23/ jrefrmjrpacsmi; tcsKd ayguu ,jci;Eiq upyí 172

ausmif;D

24/ jrefrmEii u vuemusio;aeon 179

yw0e;usi xe;o r;a&;qi&m ueAi;&i;rsm;

aqmif;oZif;(obm0ywf0ef;usif)

0ya'

25/ 0ya' t x urm r&& 187

a'gufwmciftrmifnd

26/ jrefrmEii\ acw t v u jy|me;caom0ya'rsm;

t a& t wupm&i; 193

0ifDef;armif(ppf;wl)G

t xlu@

27/ jrefrma&;&m aeprwwr;rsm; 204

oufxm;olef

မြန်မာရေးရာလေ့လာရေးအဖွဲ့၏ နိဒါန်းစကား

ပထဝီစီးပွားရေးနှင့် မြန်မာ

"မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံရေးအခြေအနေများကြောင့် အနောက်၏ စီးပွားရေးပိတ်ဆို့မှုများနှင့် မကြာခဏ ကြုံရသည်။ ယင်းစီးပွားရေးပိတ်ဆို့ အရေးယူမှုများနှင့်အတူ အချို့သော အမေရိကန်ဩဇာခံနိုင်ငံအချို့၏ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ နိုင်ငံထဲက ထွက်ခဲ့သည်။ ဒေသတွင်း ပထဝီနိုင်ငံရေးကစားကွက်များနှင့်အတူ တွဲပါလာသော ပထဝီစီးပွားရေး လက်နက်များဖြင့် တိုက်ခိုက်ခံနေရသည်။ ထို့အတွက်ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးတည်ငြိမ်မှုကို အထောက်အကူပြုမည့် စီးပွားရေးမူဝါဒများကို စနစ်တကျ ချမှတ်ရန် လိုအပ်လာသည် "

ရုရှား–ယူကရိန်းအကျပ်အတည်းမှအစ၊ အင်ဒိုပစိဖိတ် အရေးကိစ္စအလယ်၊ နောက်ဆုံး လက်တင်အမေရိကား ထိပ်သီး အစည်းအဝေးအဆုံး ကမ္ဘာကြီးသည် ရှုပ်ထွေးပွေလီနေသည်။ ခိုက်ရန်ဒေါသဖြစ်နေသည်။ စစ်ရိပ်တွေမိုး၍ စစ်ငွေ့တွေသန်းနေသည်။ မဟာအင်အားကြီးများ အကြား မဟာဗျူဟာပြိုင်ဆိုင်မှုများကြားတွင် နိုင်ငံငယ်များနှင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများသည် ကြားညပ်နေသည်။ ဒုက္ခအတိရောက်နေသည်။ စစ်တုရင်ခုံပေါ်က နယ်ရုပ်တွေလိုဖြစ်နေသည်။

ပထဝီနိုင်ငံရေးက ပထဝီစီးပွားရေးကို ရိုက်ခတ်နေသည်လား။ ပထဝီစီးပွားရေးကြောင့် ပထဝီနိုင်ငံရေးကို ကစားနေကြသည်လား။

ပထဝီစီးပွားရေးနှင့် ပထဝီနိုင်ငံရေးတို့သည် အကြွေစေ့တစ်စေ့၏ ခေါင်းနှင့်ပန်းကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့၏ အရေးပါမှုနှင့် အကျိုးသက်ရောက်မှုတို့ မတူညီသော်ငြား နှစ်မျိုးစလုံး မှာ မဟာအင်အားကြီးများအကြား ပထဝီမဟာဗျူဟာ ယှဉ်ပြိုင်မှုနှင့် ဆက်စပ်နေသည်။

ပထဝီစီးပွားရေးနှင့် ပထဝီနိုင်ငံရေးနှစ်ခုတွင် အပြောများကြသည်က ပထဝီနိုင်ငံရေး ဖြစ်သည်။ ပထဝီနိုင်ငံရေးဖြင့် ချဉ်းကပ် သုံးသပ်မှုတွေကပိုများသည်။ ပထဝီစီးပွားရေးသည် ပထဝီနိုင်ငံရေး၏နောက်တွင် ပုန်းလျှိုးနေသလိုဖြစ်နေသည်။ လက်ရှိကမ္ဘာ့အခြေအနေကို ကြည့်ပါက လောင်စာနှင့်စားနပ်ရိက္ခာအကျပ်အတည်းကြီးက တစ်ကမ္ဘာလုံးကို ရိုက်ခတ် နေသည်။ ယင်းနှင့်ဆက်စပ်၍ ငွေကြေးဖောင်းပွခြင်း၊ ဈေးနှုန်းများမြင့်တက်ခြင်းတို့သည် ဆယ်စုနှစ်များစွာအတွင်း အမြင့်ဆုံးအခြေအနေဆိုက်နေသည်။

ရုရှား–ယူကရိန်းအကျပ်အတည်းနောက်ကွယ်က ပထဝီစီးပွားရေးများ

ရုရှား–ယူကရိန်းအကျပ်အတည်းတွင် ဥရောပသမဂ္ဂက ရုရှားထံမှ ဓာတ်ငွေ့တင်ပို့မှု တွေကို အရေးယူပိတ်ဆို့ဖို့ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအကြား ကြိမ်ဖန်များစွာ စည်းဝေးတိုင်ပင်သည်။ သို့သော် အားလုံးသဘောတူညီမှု မရကြ။ အချို့နိုင်ငံများက မလုပ်ချင်။ အချိန်အတိုင်း အတာတစ်ခုအထိ ဆိုင်းလိုကြသည်။ ရုရှားကလည်း ဓာတ်ငွေ့ဖိုးငွေများကို ရုရှားရူဘယ် ငွေဖြင့်သာ လက်ခံတော့မည်ဟု ကြေညာသည်။ အင်တင်တင်လုပ်နေသော နိုင်ငံအချို့ကို ဓာတ်ငွေ့ဖြတ်တောက်သည်။ အမေရိကန်က ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အရေးယူမှုတွေ အကြီး အကျယ်လုပ်သည်။

ယင်းသည် လတ်တလောတွင် ထင်ရှားသည့် ပထဝီစီးပွားရေးကစားပွဲကြီးဖြစ်နေ သည်။ နိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်များ ပေါက်မြောက်အောင်မြင်စေရန် ပထဝီစီးပွားရေးကို လက်နက်သဖွယ် အသုံးချကြသည်။ ယင်းကို အပြန်အလှန်ကစားကြသည်ကို ကြည့်ရသည် မှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာ ကောင်းလှသည်သာမက သင်ခန်းစာယူစရာနှင့် ဆင်ခြင်သုံးသပ် စရာတွေ ဖြစ်လာသည်။

ပထဝီစီးပွားရေးသည် စီးပွားရေး အပြန်အလှန်မှီခိုမှု၏ မဟာဗျူဟာ အကျိုး သက်ရောက်မှုကို နားလည်ခြင်းဟု ပညာရှင်အချို့က ဆိုကြသည်။ စီးပွားရေး အပြန်အလှန် မှီခိုမှုသည် နိုင်ငံများအကြား ကွင်းဆက်ပုံစံအမျိုးမျိုးကို တည်ဆောက်ပေးသည်။ အဆိုပါ ကွင်းဆက်များတွင် ဂယက်ထမှုတွေ ရှိသည်။ အကောင်းအဆိုးရောပြွမ်းနေသည်။ ထိုရှုပ်ထွေး ပွေလီမှုတွေက တကယ့်စီးပွားရေးသက်ရောက်မှုကို ကျော်လွန်၍ ဖြစ်တည်နေတတ်ကြ

သည်။ ယင်းကွင်းဆက်တွေကို အစိုးရတွေက ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ ကြိုးကိုင်ခြယ်လှယ်နေသည်။ အသာစီးရသောနည်းလမ်းများဖြင့် အစိုးရတွေက အာဏာပြသရန်နှင့် နိုင်ငံတကာအစီအစဉ်ကို ပုံသွင်းရန်လုပ်ဆောင်ကြခြင်းဖြစ်သည်။

လွတ်လပ်သောကုန်သွယ်ရေး

အမျိုးသားအာဏာအပေါ် အခြေခံသည့် စစ်အသုံးအဆောင်များနှင့် လူမှုအသုံးအဆောင်များ ထုတ်လုပ်သည့် စီးပွားရေးများကို သိမြင်လာခဲ့ကြသည်မှာ ကြာပြီ။ အစိုးရများသည် စစ်မှန်သည့် စီးပွားရေးရည်မှန်းချက်များထက် မဟာဗျူဟာရည်မှန်းချက် ပေါက်မြောက်စေမည့် စီးပွားရေးမူဝါဒတွေကို ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ အသုံးပြုနေကြသည်။ ယင်းသည်ပင် ပထဝီစီးပွားရေး ဖြစ်နေသည်။ လွတ်လပ်သောကုန်သွယ်ရေး သဘောတူညီချက်များသည် ထင်ရှားသည့် ဥပမာများဟု ဆိုနိုင်သည်။ ကုန်သွယ်ရေးအတားအဆီးတွေကို အပြန်အလှန်လျှော့ချပေးကြခြင်းဖြင့် လွတ်လပ်သောကုန်သွယ်ရေး သဘောတူညီချက်များသည် ကုန်သွယ်ရေး တိုးတက်ခြင်းဖြင့် စီးပွားရေးအမြတ်ထွက်အောင် လုပ်ပေးသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းက သဘောတူညီချက်တွင် အကျုံးဝင်သည့် နိုင်ငံများအကြား အပြန်အလှန်မှီခိုမှုပုံစံကိုပါ ပြောင်းပစ်လိုက်သည်။ ယင်းတို့၏ ဆက်ဆံရေးများတွင် မဟာဗျူဟာကျသည့် ဂယက်ရိုက်မှုများနှင့်အတူ ဖြစ်သည်။

ထို့အတွက်ကြောင့် လွတ်လပ်သော ကုန်သွယ်ရေးသဘောတူညီချက်များကို စေ့စပ်ညှိနှိုင်းကြရာတွင် အစိုးရများသည် စီးပွားရေးနှင့် မဟာဗျူဟာရည်မှန်းချက်များအကြား ချိန်ညှိစဉ်းစားကြရန် လိုအပ်လာသည်။ သူတို့သည် မကြာခဏဆိုသလိုပင် မဟာဗျူဟာရလဒ်များအတွက် အဆိုပါသဘောတူညီချက်များကို အခြေခံသဘောအားဖြင့် လက်ခံဆောင်ရွက်တတ်ကြသည်။

ပထဝီစီးပွားရေးယန္တရားများ

ပထဝီစီးပွားရေးတွင် ယန္တရားသုံးခုရှိသည်ဟု ပညာရှင်တွေက ဆိုကြသည်။ ယင်းတို့မှာ Transactional diplomacy အပေးအယူဒီပလိုမေစီ၊ Structural linkage ဖွဲ့စည်းမှုအချိတ်အဆက်နှင့် Political influence နိုင်ငံရေးသြဇာ တို့ ဖြစ်ကြသည်။

အပေးအယူဒီပလိုမေစီတွင် အစိုးရတစ်ရပ်က အခြားအစိုးရတစ်ရပ်၏ ပြုမူဆောင်ရွက်မှု ပြောင်းလဲသွားစေရန် ရည်ရွယ်၍ စီးပွားရေးလက်နက်ကို အသုံးချကာ အဆိုပါအစိုးရကို ဆုပေးခြင်းနှင့်ဒဏ်ပေးခြင်းတို့ ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းသည် အနုတ်သဘောပုံစံလည်း ဆောင်နိုင်သည်။ ဥပမာ– ကုန်သွယ်ရေး ပိတ်ဆို့ဒဏ်ခတ်မှုများ ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ အပြုသဘောပုံစံလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ ကူညီထောက်ပံ့မှုများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ပြုလုပ်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။

ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှု အချိတ်အဆက်သည် စီးပွားရေးများအကြား ရေရှည်ဆက်နွှယ်မှုကို တည်ဆောက်ပေးသည်။ ယင်းတွင် ရေရှည်စီးပွားဆက်ဆံမှုကို တည်ဆောက်ပေးခြင်း ပါဝင်နေသည်။ လွတ်လပ်သော ကုန်သွယ်ရေးသဘောတူညီချက်များ၊ နယ်စပ်

ဖြတ်ကျော် အခြေခံအဆောက်အအုံနှင့် ဒစ်ဂျစ်တယ် ချိတ်ဆက်မှုတို့ကို ဖော်ဆောင်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုလုပ်ဆောင်မှုတွင် အင်အားကြီးသည့်နိုင်ငံက ယင်းထက်အင်အားငယ်သောနိုင်ငံအပေါ် ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုတွေ ရှိလာတတ်သည်။ အပေးအယူ ဒီပလိုမေစီနှင့်မတူသည့်အချက်မှာ ရေတိုရေရှည်ရည်မှန်းချက်ကွာခြားခြင်း ဖြစ်သည်။ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှု အချိတ်အဆက်က ရေရှည်ကို မျှော်မှန်းသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုအစိုးရများအကြားတွင် နိုင်ငံရေးအရ ပေါင်းစည်းမှုနှင့် ဘက်တူမှု အတိုင်းအတာ တစ်ခုရှိရန်လိုအပ်သည်။

နောက်ဆုံးအချက်ဖြစ်သည့် နိုင်ငံရေးဩဇာကို လူထုအကြား သွယ်ဝိုက်၍ ထူထောင်တတ်ကြသည်။ ယင်းက နိုင်ငံတကာစီးပွား ချိတ်ဆက်မှုတွေက နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအတွင်း အချို့သော လူအုပ်စုများကို အချိုးမညီစွာ အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေတတ်သည်။ အုပ်စုအချို့က အခွင့်အလမ်းများ ရယူ၍ စီးပွားရေးအမြတ်ထုတ်ခြင်းဟု ဆိုနိုင်သည်။ ထိုအုပ်စုတွေက နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်တစ်ခုနှင့် ဆက်ဆံရေးကို ထောက်ခံအားပေးခြင်းနှင့် ပြည်တွင်းမူဝါဒဝေဖန်ဆွေးနွေးမှုများတွင် စည်းရုံးအားပေးခြင်းဖြင့် ယင်းတို့၏အကျိုးစီးပွားကို တည်ထောင်တတ်ကြသည်။ နိုင်ငံရေးဩဇာသည် ပထဝီစီးပွားရေးတွင် အနက်ရှိုင်းဆုံးပုံစံ ဖြစ်သည်။ ယင်းအတွက် စီးပွားရေးအသိုက်အဝန်းနှင့် အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းတွေကို ချိတ်ဆက်ပေးဖို့လိုအပ်သည်။

အမေရိကန်နှင့်တရုတ်တို့၏ ပထဝီစီးပွားရေးများ

ပထဝီစီးပွားရေးပြိုင်ဆိုင်မှု အပြင်းထန်ဆုံးဖြစ်သည့် အမေရိကန်နှင့် တရုတ်တို့၏ ပထဝီစီးပွားရေးပုံစံများကို ပညာရှင်နှစ်ဦးဖြစ်သည့် ဂျူဟာာကပီလာနှင့် မီကာအယ်တာလာတို့က မဟာအလယ်အာရှဒေသကြီးအတွင်း အစီအစဉ်များဖြင့် သုံးသပ်နှိုင်းယှဉ်ပြထားသည်မှာ စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းသည်။ ထိုနှစ်နိုင်ငံလုံး၏ မဟာအလယ်အာရှဒေသတွင် ပထဝီစီးပွားရေး ပုံစံများတွင် တူညီသည်များရှိသလို ကွဲပြားခြားနားမှုတွေလည်း ရှိသည်။ အလယ်အာရှကို အခြေခံသုံးသပ်ထားသော်လည်း ထိုနှိုင်းယှဉ်ထားသည့် အချက်များက မည်သည့်ဒေသတွင်မဆို ချိန်ထိုးလေ့လာရေး အသုံးတည့်မည်ဖြစ်သည်။

ပထမဆုံးနှိုင်းယှဉ်သည့်အချက်မှာ ပထဝီအနေအထားဖြစ်သည်။ အမေရိကန်၏ ပိုးလမ်းမသစ် ဦးစီးဦးရွက်ပြုမှုအစီအစဉ်နှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံတည်ဆောက်ရေး ကြိုးစားအားထုတ်မှုတွေက အကန့်အသတ်ရှိသည်။ ထိုအစီအစဉ်က အာဖဂန်နစ္စတန်မှ ဒေသကြီးကို ချိတ်ဆက်ကာ စွမ်းအင်နှင့် ကုန်သွယ်ရေးစီးဆင်းမှုတွေကို အာရုံစိုက်ထားသည်။ တရုတ်နိုင်ငံ၏ ရပ်ဝန်းတစ်ခု၊ လမ်းကြောင်းတစ်သွယ် ဦးစီးဦးရွက်အစီအစဉ်က အခြေခံအဆောက်အအုံဖွံ့ဖြိုးရေးကို ဦးတည်သည်။ ထိုအစီအစဉ်ကို တရုတ်က ဒီဇိုင်း လုပ်ထားပြီးဖြစ်ကာ ပထဝီအနေအထားခြုံငုံမှုက အမေရိကန်၏ချဉ်းကပ်မှုထက် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည်။ ကမ္ဘာ့တိုက်ကြီးတော်တော်များများနှင့် မြို့ကြီးတော်တော်များများကို ဆက်တန်းထားသည်။

ဒုတိယအချက်မှာ မဟာဗျူဟာ ရည်ရွယ်ချက်ဖြစ်ပြီး အမေရိကန်၏ ပိုးလမ်းမ ဦးစီးဦးရွက်အစီအစဉ်သည် ထိန်းချုပ်ရေးကို ပိုပြီး ဇဟိုပြုထားသည်။ တရုတ်၏ ချဉ်းကပ်မှုသည်

ယင်း၏ကိုယ်ပိုင်စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် နိုင်ငံရေးတည်ငြိမ်မှုတို့ကို ရည်ရွယ်သည်။ အမေရိကန်က တုံ့ပြန်သည့်ပုံစံ Reactive ပိုဆောင်ပြီး တရုတ်က ဖန်တီးယူသည့်ပုံစံ Proactive ပိုဆောင်သည်။

တတိယအချက်မှာ ရှုံးသူမရှိ ချဉ်းကပ်မှုနှင့် ငါနိုင်သူရှုံး ချဉ်းကပ်မှုဖြစ်သည်။ အမေရိကန်က အစပထမတွင် ရှုံးသူမရှိ ပုံစံထားရှိခဲ့ပြီး တရုတ်ကိုပင် ယင်း၏အစီအစဉ်ထဲ ထည့်သွင်းထားခဲ့သည်။ သို့သော် ထရမ့်လက်ထက်တွင်မူ ဒေသတွင်း ပြိုင်ဘက်တွေ၊ အထူးသဖြင့် တရုတ်၏ကြီးထွားလာမှုကို ထိန်းချုပ်ရန် ငါနိုင် သူရှုံးပုံစံကို ပြောင်းလဲစွဲကိုင်လာခဲ့သည်။ တရုတ်၏အစီအစဉ်ကတော့ နိုင်ငံရေးမဟုတ်သော၊ အပြန်အလှန်အကျိုးရှိသော စီးပွားရေးနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံကိန်းများဟူသည့် တံဆိပ်ကပ်ထားသည်။ တရုတ်စီမံကိန်းတွေက လေးစားမှုခံရသလို ထုံးစံအတိုင်း ဝေဖန်မှုတွေလည်း ခံနေရသည်။

အဓိက ဒိုမိန်း(ပိုင်နက်)က စတုတ္ထအချက်ဖြစ်သည်။ အမေရိကန်သည် မဟာဗျူဟာကျကျပင် ရေကြောင်းဒိုမိန်းကို အာရုံစိုက်ထားသည်။ ထိုဒေသသည် တစ်ကမ္ဘာလုံးရှိ ကုန်သွယ်ရေး၏ ကိုးဆယ်ရာခိုင်နှုန်းသော ကုန်စည်တွေကို ရေကြောင်းဖြင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်နေသည့်နေရာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အမေရိကန်သည် ယင်း၏စစ်အင်အားကို လွတ်လပ်စွာ ပြသနိုင်မည်။ တရုတ်တို့၏ မဟာဗျူဟာ အစီအစဉ်တွေကမူ ရေလမ်းကြောင်းများကို ခြုံငုံမိပြီး တိုက်ကြီးများ၏ ထောက်ပို့စကြံ့ကြီးများကို တည်ထောင်ဖို့ သဲသဲမဲမဲ လုပ်ဆောင်မှုများလည်း ပါဝင်နေသည်။ တရုတ်၏ ဒိုမိန်းက ကုန်စည်များကို အမြောက်အမြား တင်ပို့ရာတွင် စွမ်းဆောင်ရည်နည်းပါးသော်လည်း ခပ်မြန်မြန်တင်ပို့နိုင်ရန်အတွက် ပို၍အားသာနေသည်။ စွမ်းအင်အရင်းအမြစ်များကို ပိုက်လိုင်းတည်ဆောက်သယ်ယူခြင်း အစီအစဉ်ကမူ ထုထည်ပမာဏအရသာမကဘဲ မြန်ဆန်မှုပါ ပိုမိုကောင်းမွန်နေသည်။

ပညာရှင်နှစ်ဦး နောက်ဆုံးနှိုင်းယှဉ်ပြသည့်အချက်မှာ စွန့်စားရမှု အနေအထား ဖြစ်သည်။ တရုတ်၏လမ်းကြောင်းတစ်လျှောက် များစွာသော နိုင်ငံရေးများနှင့် တရားစီရင်မှုပုံစံများကို ဖြတ်သန်းရမည်ဖြစ်ရာ သိသာထင်ရှားလှသည့် နိုင်ငံရေးစွန့်စားမှုတွေက အသေအချာရှိနေသည်။ အမေရိကန်၏ ရေကြောင်းအာရုံစိုက်မှုကို ခြုံငုံကြည့်ပါက ရေကြောင်းသွားလာမှုလုပ်ငန်းကြီးကို အမေရိကန်က ယင်း၏ သိသာသည့်စစ်ရေးအရင်းအမြစ်များကိုသုံးကာ ထိန်းချုပ်နိုင်မည့် အခြေအနေတွင် ရှိသည်။ သို့သော် အဆိုပါချဉ်းကပ်မှုက အစီအစဉ်ကြီး၏ ပိုင်နက်လမ်းကြောင်းတစ်လျှောက်ကဒေသများနှင့် နိုင်ငံတွေကို တိုက်ရိုက်ပတ်သက်မှု၊ ထိန်းချုပ်မှုတွင် စိတ်ဝင်စားမှု နည်းပါးသွားစေနိုင်သည်ဟု သူတို့က သုံးသပ်ပြထားသည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေ ထိုဒေသတွင်း နိုင်ငံတွေကတော့ အင်အားကြီးနှစ်နိုင်ငံ၏ ပထဝီစီးပွားရေး ပြိုင်ဆိုင်မှုများ၏ အကျိုးဆက်ကို အကောင်းအဆိုးရောပြွမ်း ခံစားကြရမည်ဖြစ်သည်။ အစဉ်အလာအရ အထီးကျန်ရပ်တည်ခဲ့သည့် ဒေသတွင်း နိုင်ငံအချို့မှာမူ ယင်း၏အစဉ်အလာမှ သွေဖည်ပြီး နိုင်ငံတွင်းနှင့် ဒေသတွင်း အပြန်အလှန်အမှီပြု ချိတ်ဆက်စက်ဝန်းထဲသို့ ရောက်ရှိလာနိုင်ကြဖွယ်ရှိသည်။

အာရှပစိဖိတ်နှင့် ပထဝီစီးပွားရေး

မဟာအလယ်အာရှနှင့်ဆက်စပ်လျက် အာရှပစိဖိတ်တွင်လည်း မြင့်တက်လာနေသော နိုင်ငံရေးတင်းမာမှုများနှင့်အတူ ပထဝီနိုင်ငံရေးများက ခက်ထန်သည့် ယှဉ်ပြိုင်မှုအသွင်ဆောင်လာသည်။ ရုရှား-ယူကရိန်းအရေးအခင်းတွင် အမေရိကန် ဦးဆောင်သော လစ်ဘရယ်များ၏ အစဉ်အလာဖြင့် ကြီးစိုးထားသည့် ကမ္ဘာ့အစီအစဉ်ကြီး အနေအထား ယိုယွင်းလာမှာကို ကြောက်စိတ်ဖြင့် အသည်းအသန် ခုခံကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ အမေရိကန်နှင့် ဥရောပသည် ယာယီညီညွတ်ရေးကို ကြိုးစားတည်ဆောက်ကြသည်။ ပထဝီစီးပွားရေးလက်နက်များကို ရုရှားရော၊ အမေရိကန်နှင့်မဟာမိတ်များရော အပြိုင်အဆိုင်ထုတ်သုံးနေကြသည်။ အမေရိကန်သည် ဥရောပနှင့် အာရှပစိဖိတ်ကို လက်တစ်ဖက်စီဖြင့် ထိန်းဖို့ကြိုးစားနေသည်။ တစ်ဖက်ကိုမှ အလွတ်မပေးချင်သည့်သဘောဖြစ်သည်။

ထိုင်ဝမ်ကို အကြောင်းပြုကာ မဟာဗျူဟာကစားပွဲများကို အမေရိကန်က ကစားလာနေသည်။ ထိုင်ဝမ်ကြောင့် အာရှ-ပစိဖိတ် ဒေသတွင်း တင်းမာလာခြင်းဟု ရုတ်တရက်ထင်နိုင်သော်လည်း သေချာစွာလေ့လာဆန်းစစ်ကြည့်ပါက ထိုင်ဝမ်တင်းမာမှုကို အမေရိကန်က ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိဖန်တီးကာ မတည်ငြိမ်မှုဖြင့် ဒေသကိုလှုပ်ခါနေခြင်းဖြစ်သည်။ ယူကရိန်းသည် အနောက်က ဖန်တီးယူသော အကြောင်းပြချက်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ အလားတူ ထိုင်ဝမ်သည်လည်း သူတို့တမင်ဖန်တီးယူသော အကြောင်းပြချက်တစ်ခုဟု ဆိုနိုင်သည်။ ယူကရိန်းနှင့် ထိုင်ဝမ်အရေးတွင် နည်းဗျူဟာကွာသော်လည်း အမေရိကန်၏ မဟာဗျူဟာက အတူတူပင် ဖြစ်သည်။

မေလကုန်ခန့်က အမေရိကန်သမ္မတ ဂျိုးဘိုင်ဒန်သည် အာရှနိုင်ငံအချို့သို့ ခရီးထွက်သည်။ ဂျပန်သို့အရောက်တွင် အမေရိကန် ဦးဆောင်မည့် IPEF ဟုခေါ်သော အာရှပစိဖိတ်စီးပွားရေးမူဘောင် အစီအစဉ်ကို ဘိုင်ဒန်က ကြေညာသည်။ ထိုအစီအစဉ်တွင် ဂျပန်နှင့်အိန္ဒိယတို့နှင့်အတူ အခြား (၁၀) နိုင်ငံ ပါဝင်ကြမည်။ ထို (၁၀) နိုင်ငံမှာ ဩစတြေးလျ၊ ဘရူးနိုင်း၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ တောင်ကိုးရီးယား၊ မလေးရှား၊ နယူးဇီလန်၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ စင်ကာပူ၊ ထိုင်းနှင့် ဗီယက်နမ်တို့ ဖြစ်သည်။ အာဆီယံ (၁၀) နိုင်ငံတွင် မြန်မာ၊ ဗီယက်နမ်နှင့် လာအိုသုံးနိုင်ငံကလွဲ၍ ကျန်နိုင်ငံများပါဝင်ကြသည်။

အဆိုပါခြေလှမ်းသစ်သည် အာရှပစိဖိတ် ပထဝီနိုင်ငံရေးကို အားဖြည့်ရန် ပထဝီစီးပွားရေးလက်နက်များကို အမေရိကန်က ပြင်ဆင်လာခြင်းဟုဆိုနိုင်သည်။

RCEP ၊ OBOR နှင့် နောက်ဆုံးပေါ် IPEF

တရုတ်ကလည်း အင်ဒိုပစိဖိတ်က အခြားနိုင်ငံများနှင့်အတူ RCEP ဟုခေါ်သည့်ဒေသတွင်း ဘက်စုံပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အစီအစဉ်ကို စတင်နေသည်။ RCEP သည် ကမ္ဘာ့အကြီးဆုံး လွတ်လပ်သည့်ကုန်သွယ်ရေးကြီးဖြစ်လာလိမ့်မည်။ အမေရိကန်၏ မဟာမိတ်အချို့ဖြစ်သော ဩစတြေးလျ၊ နယူးဇီလန်နှင့် တောင်ကိုးရီးယားအပါအဝင် အာဆီယံ (၁၀) နိုင်ငံလုံး RCEP တွင် ပါဝင်ကြသည်။ IPEF က ခတ်ကွင်းပြင်နေတုန်းမှာ RCEP ၂၀၂၂ ခုနှစ်ဇန်နဝါရီ ၁ ရက်တွင် ကမ်းက စခွာပြီ။ အာရှပစိဖိတ်သည် နိုင်ငံရေးအုပ်စုအမျိုးမျိုး၊ စီးပွားရေး

အုပ်စုအဖုံဖုံဖြင့် ပထဝီနိုင်ငံရေးနှင့် ပထဝီစီးပွားရေး ကကွက်များဖြင့် မြိုင်မြိုင်ဆိုင်ဆိုင်ကြီး ကကြတော့မည်။ အကခိုင်းခံကြရတော့မည်။ ယင်းနှစ်ခုမတိုင်ခင် အမေရိကန်က ထွက်ခဲ့ပြီး ပြန်ဝင်ဖို့ ဘေးတီးပေးခံနေရသည့် Comprehensive and Progressive Transpacific Partnership (CPTPP) ဆိုတာကြီးနှင့် တရုတ်၏ OBOR ဟုခေါ်သည့် ရပ်ဝန်းတစ်ခု လမ်းကြောင်းသဖွယ်ကလည်း ရှိနေသည်။

လက်ရှိတွင်မူ OBOR နှင့် RCEP တို့က သက်ဝင်နေပြီး CPTPP နှင့် IPEF တို့က ဟန်ရေးပြနေဆဲအဆင့် ရှိသည်။ အမေရိကန်သည် ထိုအစီအစဉ်များကို တကယ်ပဲ တရုတ်နှင့် ယှဉ်လုပ်မှာလား၊ ဒေသကို မျက်စိလည်အောင်၊ တရုတ်ကို ကသိကအောက်ဖြစ်အောင် လုပ်ပြပြီး ပြီးသွားမှာလားဆိုသည်က စောင့်ကြည့်ကြရမည်။

ပထဝီစီးပွားရေးနှင့်မြန်မာ

မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံရေးအခြေအနေများကြောင့် အနောက်၏ စီးပွားရေးပိတ်ဆို့မှု များနှင့် မကြာခဏကြုံရသည်။ ယင်းစီးပွားရေးပိတ်ဆို့ အရေးယူမှုများနှင့်အတူ အချို့သော အမေရိကန်သြဇာခံနိုင်ငံအချို့၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွေ နိုင်ငံထဲက ထွက်ခဲ့သည်။ ဒေသ တွင်း ပထဝီနိုင်ငံရေးကစားကွက်များနှင့်အတူ တွဲပါလာသော ပထဝီစီးပွားရေး လက်နက် များဖြင့် တိုက်ခိုက်ခံနေရသည်။ ထို့အတွက်ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးတည်ငြိမ်မှုကို အထောက်အကူပြုမည့် စီးပွားရေးမူဝါဒများကို စနစ်တကျ ချမှတ်ရန် လိုအပ်လာသည်။ ရေရှည်စဉ်ဆက်မပြတ်တည်တံ့မည့် စီးပွားရေးတစ်ရပ်တည်ထောင်ရေးအတွက် ကမ္ဘာ့ ပထဝီစီးပွားရေး၊ ဒေသတွင်းပထဝီစီးပွားရေးနှင့် အင်အားကြီးများ၏ ပထဝီစီးပွားရေး အရွေ့အပြောင်းဗျူဟာများကို အထူးလေ့လာသုတေသနပြုကြရမည်။ နိုင်ငံ၏စီးပွားရေး မူဝါဒကို ချမှတ်ရာတွင် အမျိုးသားစီးပွားရေး ရည်မှန်းချက်နှင့်အတူ မဟာဗျူဟာ ရည်မှန်းချက် တို့ကိုပါ အလေးအနက်ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် အချိန်ရောက်နေပြီ။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးမူဝါဒများထဲတွင် အထူးသဖြင့် ကုန်သွယ်ရေးနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ မှု မူဝါဒများကို ချမှတ်ရာတွင် ပထဝီနိုင်ငံရေး၏ အခန်းကဏ္ဍကို ချန်လှပ်ထား၍မရတော့ပါ။ အတိတ်နှင့် မကြာသေးသောအတိတ်ကာလများတွင် နိုင်ငံတွင် အရေးကြုံလာတိုင်း ကုန်သွယ် ရေးထိခိုက်မှု ဘယ်မျှရှိသလဲ၊ မည်သည့်အကြောင်းကြောင့် ထိခိုက်ရသလဲ။ အလားတူ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနယ်ပယ်တွင် မည်မျှထိခိုက်သလဲ၊ ဘာကြောင့်ထိခိုက်ရသလဲ။ မည်သည့်နိုင်ငံ တွေက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည် တည်ငြိမ်မှုမရှိသလဲ။ ရွှေ့ပြောင်းတတ်ကြသလဲ။ မည်သည့် နိုင်ငံတွေက ပထဝီစီးပွားရေးလက်နက်တွေ မကြာခဏထုတ်သုံးတတ်ကြသလဲ... စသဖြင့် အချက်အလက်များ စုဆောင်းသင့်သည်။ ထိုအချက်အလက်များကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာကြည့် ခြင်းဖြင့် ဦးစားပေးမှုအစီအစဉ်များကို ကုန်သွယ်ရေးနှင့် စီးပွားရေးမူဝါဒများတွင် ထည့်သွင်း ကြရန်သင့်သည်။

ယင်းအချက်အလက်များမှတစ်ဆင့် ကုန်သွယ်မှုဦးစားပေးသင့်သည့် နိုင်ငံများ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဦးစားပေးသင့်သည့်နိုင်ငံများကို စနစ်တကျ သတ်မှတ်နိုင်ပါက တည်ငြိမ်ပြီး နှစ်ဖက်အကျိုးရှိသော ကုန်သွယ်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတို့ကို ရယူနိုင်ကြလိမ့်မည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ

သူများထဲတွင် နာမည်ကြီး အမှတ်တံဆိပ်များကို အခြေခံဦးစားပေးစဉ်းစားရာမှ ပထဝီစီးပွားရေးကို အခြေခံစဉ်းစားကြဖို့လိုပြီ။ တိုးတက်နေသောခေတ်တွင် နည်းပညာ အများစုသည် လုပ်ငန်းတစ်ခုနှင့်တစ်ခုအကြား ကွာဟမှု ကျဉ်းမြောင်းနေပြီ ဖြစ်သည်။

ကုန်သွယ်ရေးနှင့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနောက်က ပထဝီ စီးပွားရေး

ကုန်သွယ်ရေးနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ပထဝီ စီးပွားရေးကိရိယာများအဖြစ် အသုံးချနေကြသည့် နိုင်ငံများနှင့် ယင်းနိုင်ငံများက ကြိုးကိုင်နေသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ အန္တရာယ်ကို သတိကြီးစွာ ထားသင့်ကြသည်။ ထိုလုပ်ငန်းများကို လက်ခံမိပါက နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးမတည်ငြိမ်အောင် တစ်ချိန်ချိန်တွင် လုပ်ဆောင်လာနိုင်သည်ကို သတိမူကြရပါမည်။ ထိုအန္တရာယ်များကို ရှောင်ရှားနိုင်အောင်၊ ကာကွယ်နိုင်အောင် အသက်ဝင်နေသည့် ဥပဒေများကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခြင်းနှင့် လိုအပ်ပါက ဥပဒေအသစ်များ ရေးဆွဲ ပြဋ္ဌာန်းခြင်းတို့ကို ဆက်စပ်ဆောင်ရွက်သင့်သည်။ အဆင်ပြေနေသည့်အချိန်တွင် မြှောက်လုံးများအပေါ် သာယာမိပါက ခက်ခဲသည့်အချိန်တွင် ခြောက်လုံးများနှင့် သေချာပေါက်ရင်ဆိုင်ကြရမည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ မကြာသေးမီက အတိတ်ကို ငဲ့စောင်းကြည့်ပါက ယင်းအချက်ကို သိသာထင်ရှားစွာ မြင်ကြရလိမ့်မည်။

အထူးသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ မဟာဗျူဟာအရ လုံခြုံရေးအရ အရေးပါနေသော ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းများကဲ့သို့သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို စဉ်းစားရာတွင် ပိုပြီးအရေးကြီးသည်။ ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းတွင် မကြာသေးမီက နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတစ်ခု ထွက်ခွာသွားသည်ကို ပြန်ကြည့်လျှင် ဆင်ခြင်စရာ၊ သင်ခန်းစာယူစရာတွေဖြစ်သည်။

ထို့အတွက်ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများတွင် "ပထဝီ စီးပွားရေး" ကို အမြဲစောင့်ကြည့်လေ့လာနေသော ပညာရှင်အဖွဲ့များဖွဲ့စည်းနိုင်ပါက ပိုကောင်းမည်။ ထို့အပြင် မဟာဗျူဟာလေ့လာရေးအဖွဲ့များတွင် ပထဝီစီးပွားရေးကို သီးခြားအာရုံစိုက် လေ့လာသောအဖွဲ့ငယ်များ ထားရှိသင့်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ပထဝီနိုင်ငံရေးနည်းတူ နိုင်ငံ၏ အမျိုးသားအကျိုးစီးပွား၊ နိုင်ငံ၏ လုံခြုံရေးတို့အပေါ် အခြေခံ၍ အမျိုးသားပထဝီစီးပွားရေး မူဝါဒများကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရမည့် အချိန်ဖြစ်သည်။ လက်ရှိ ရှုပ်ထွေးပွေလီနေသော ကမ္ဘာ့အခြေအနေများကို ရင်ဆိုင်နိုင်ရန် အချိန်နှင့်အခြေအနေက ယင်းကို တောင်းဆိုနေခြင်းဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ပထဝီစီးပွားရေးသုတေသနလုပ်ငန်းများကို အောက်ပါနယ်ပယ်များအလိုက် သီးခြားသုတေသနပြုသင့်ပါသည်။ ယင်းတို့မှာ–

(က) မြန်မာ–တရုတ် ပထဝီစီးပွားရေး

(ခ) မြန်မာ–အမေရိကန် ပထဝီစီးပွာရေး

(ဂ) မြန်မာ–ရုရှား ပထဝီစီးပွားရေး

(ဃ) မြန်မာ–အိန္ဒိယ ပထဝီစီးပွားရေး

(င) မြန်မာ–အာဆီယံ ပထဝီစီးပွားရေး

(စ) မြန်မာ–အာရှပစိဖိတ် ပထဝီစီးပွားရေး

(ဆ) မြန်မာ–ဥရောပ ပထဝီစီးပွားရေး

သုတေသနနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေး

ပညာရှင်အချို့က ပထဝီနိုင်ငံရေးတွင် နိုင်ငံတော်က ကိုင်စွဲရမည့် လမ်းကြောင်းနှစ်ခုကို တင်ပြထားသည်။ ပထမလမ်းကြောင်းမှာ နိုင်ငံတော်က ပုဂ္ဂလိကအဖွဲ့အစည်းများကို အန္တရာယ်မြင့်မားသည့် သုတေသနနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများဖြင့် ကူညီပေးခြင်း ဖြစ်သည်။ ဒုတိယလမ်းကြောင်းမှာ နိုင်ငံခြားထုတ်ကုန်များအပေါ် အခွန်များကောက်ခံခြင်းနှင့် ခွဲတမ်းများ သတ်မှတ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ပထမလမ်းကြောင်းသည် ပုဂ္ဂလိကပိုင်းမှတစ်ဆင့် သွယ်ဝိုက်ကူညီထိန်းကျောင်းခြင်းဖြစ်ပြီး ဒုတိယလမ်းကြောင်းမှာ နိုင်ငံတော်၏ တိုက်ရိုက်ပတ်သက်သည့် ညွှန်ကြားမှုဖြစ်သည်။ ထိုလက်နက်ကိရိယာများထဲတွင် နိုင်ငံတော်က အကုန်အကျခံပေးသည့် သုတေသနနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းဖြစ်ကြောင်း မဟာဗျူဟာပညာရှင် လတ်ဝက်က ဆိုသည်။

ပထဝီစီးပွားရေး မဟာဗျူဟာများနှင့် ချဉ်းကပ်မှုများသည် တစ်နေ့တခြား အရေးပါလာသည့်အလျောက် ယခုထုတ်ဝေသည့် “မြန်မာရေးရာ” တွင် ပထဝီစီးပွားရေးနှင့်မြန်မာ ဟူသည့် အထူးကဏ္ဍဖြင့် ထုတ်ဝေထားပါသည်။ ပထဝီစီးပွားရေးနှင့်မြန်မာ ခေါင်းစဉ်အောက်တွင် ပညာရှင်များက သုံးသပ်တင်ပြထားသည်မှာ စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းသည်။ အဆိုပါဆောင်းပါးများကို ဖတ်ရှုခြင်းဖြင့် တစ်စုံတစ်ခုသော အတွေးအမြင်၊ တစ်စုံတစ်ရာသော စိတ်ကူးသစ်များ၊ စဉ်းစားဆင်ခြင်မှုများ၊ သင်ခန်းစာယူစရာများနှင့် နည်းလမ်းသစ်များ ရရှိနိုင်ကြမည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။ ပထဝီစီးပွားရေး၏ ပင်ကိုသဘောက နက်ရှိုင်းကျယ်ဝန်းလှသည့်အတွက် တစ်ချိန်ချိန်တွင် ယင်းခေါင်းစဉ်ဖြင့် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော ပညာရှင်ဆွေးနွေးပွဲများ ကျင်းပရေးအတွက်လည်း စဉ်းစားမိပါသည်။

စီးပွားရေးစီမံခန့်ခွဲမှုပညာရှင် စာရေးဆရာ ရောဘတ်ဝါတာမင်း၏ အဆိုအမိန့်တစ်ခုရှိသည်။

“မဟာဗျူဟာတစ်ခုဟာ မလွဲမရှောင်သာ လိုအပ်တယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ အနာဂတ်ဆိုတာ ကြိုတင်မပြောနိုင်တဲ့ အရာဖြစ်နေလို့ပဲ” ဟူ၏။

ပိုမို ရှုပ်ထွေးပွေလီလာသော ယနေ့ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေးနှင့်စီးပွားရေးတို့တွင် အနာဂတ်က ပိုလို့ပင် ကြိုမသိနိုင်၊ ကြိုပြောမရ ဖြစ်နေသည်။ ထို့ကြောင့် မဟာဗျူဟာ လိုအပ်မှုမှာ မေးခွန်းထုတ်စရာပင်မလိုတော့။ နောက်များပင်ကျနိုင်သည်။

မြန်မာရေးရာလေ့လာရေးအဖွဲ့

၁၂ ဇွန် ၂၀၂၂

အင်ဒို–ပစိဖိတ်ဒေသတွင်းက ဗျူဟာမြောက် စီးပွားရေးအခင်းအကျင်းများ

atmifEkd(DEAv;)

"TPP က နုတ်ထွက်ခဲ့ပြီးတဲ့နောက် အမေရိကန်နိုင်ငံဟာ အင်ဒို–ပစိဖိတ်ဒေသအတွင်း တရုတ်နိုင်ငံရဲ့ အင်အားကို ထိန်းညှိနိုင်ဖို့ ရည်ရွယ်ပြီး အင်ဒို–ပစိဖိတ်ဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာကို ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလမှာ အိမ်ဖြူတော်က ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့ပါတယ်"

အပြောင်းအလဲများနဲ့ အင်ဒို-ပစိဖိတ်

ပထဝီစီးပွားရေး (Geoeconomics) ဆိုတာကတော့ မျက်မှောက်ခေတ်မှာ အပြောများ ရေပန်းစားလာတဲ့ ဝေါဟာရတစ်ခု ဖြစ်လာပါတယ်။ အထူးသဖြင့် အင်ဒို-ပစိဖိတ်ဒေသမှာ ပိုပြီး အရေးပါလာတဲ့ အခင်းအကျင်းတစ်ခုလည်း ဖြစ်လာပြန်ပါတယ်။ စီးပွားရေး အခင်းအကျင်းတွေကို အသုံးပြုပြီး ပထဝီနိုင်ငံရေးမှာ အသာစီးရအောင် ကမ္ဘာ့အင်အားကြီးနိုင်ငံတွေက မဟာဗျူဟာမျိုးစုံ ချမှတ်ဆောင်ရွက်လာတာလည်း တွေ့ရပါတယ်။

၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်နှောင်းပိုင်းကစပြီး အိန္ဒိယနှင့် ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာဒေသတွင်း နိုင်ငံများရဲ့ စီးပွားရေးကလည်း အရှိန်အဟုန်နဲ့ တိုးတက်ဖြစ်ပေါ်လာမှုကြောင့်လည်း အင်ဒို-ပစိဖိတ်ဒေသဟာ မဟာဗျူဟာအရ အရေးကြီးတဲ့ဒေသတစ်ခု ဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။ ဒေသတွင်းက ဩစတြေးလျ၊ အိန္ဒိယ၊ ဂျပန်၊ နယူးဇီလန်နှင့် အာဆီယံတို့အပြင် ဥရောပသမဂ္ဂနဲ့ အမေရိကန်နိုင်ငံတို့ကလည်း အင်ဒို-ပစိဖိတ်ဒေသအတွင်းမှာ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အနာဂတ် စိန်ခေါ်မှုများကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်မည့် စည်းမျဉ်းအခြေခံ နိုင်ငံတကာအစီအစဉ်တစ်ရပ်ကို ပုံဖော်ဖို့အတွက် ပထဝီဗျူဟာနှင့် ပထဝီစီးပွားရေး အစီအစဉ်တွေ၊ အကျိုးစီးပွားတွေနဲ့ ဦးစားပေး လုပ်ငန်းစဉ်တွေကို မြှင့်တင်ဖို့ မဟာဗျူဟာတစ်ခုစီ ချမှတ်ခဲ့တာလည်း တွေ့ရပါတယ်။

အာဆီယံ၏ အင်ဒို-ပစိဖိတ်ဒေသပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု

အဖွဲ့ဝင် ၁၀ နိုင်ငံပါတဲ့ အာဆီယံသည်လည်း ဆန်းသစ်စ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့်အတူ စီးပွားရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများကို တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်ကစပြီး အာဆီယံဟာ ၎င်းရဲ့ လွတ်လပ်သောကုန်သွယ်မှုဒေသ တည်ထောင်သူတွေဖြစ်တဲ့ ဩစတြေးလျ၊ တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ ဂျပန်၊ ကိုရီးယား၊ နယူးဇီလန်တို့နဲ့ အင်ဒို-ပစိဖိတ်ဒေသတွင်း စီးပွားရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အစီအစဉ်တွေကို ချဲ့ထွင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါတယ်။ ဒေသတွင်း ဘက်စုံစီးပွားရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု သဘောတူညီချက် (Regional Comprehensive Economic Partnership – RCEP) ကို ညှိနှိုင်းခဲ့ကြပြီး ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် နိုဝင်ဘာလမှာ RCEP ကို အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံ ၁၅ နိုင်ငံ လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကာ ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလကစပြီး အသက်ဝင် အကောင်အထည်ဖော်နေပြီ ဖြစ်ပါတယ်။

ထို့ပြင် အာဆီယံဟာ အင်ဒို-ပစိဖိတ်ဒေသတွင်း မိမိရဲ့ အချက်အချာကျမှုကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ဖို့အတွက် အင်ဒို-ပစိဖိတ်ဒေသနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အာဆီယံ၏အမြင် (ASEAN Outlook on the Indo–Pacific – AOIP) ကို ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဇွန်လမှာ ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါတယ်။ အဆိုပါ အာဆီယံ၏ အမြင်တွင် ပင်လယ်ရေကြောင်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု (Maritime Cooperation)၊ ပေါင်းစပ်ဆက်သွယ်မှု (Connectivity)၊ ကုလသမဂ္ဂ၏ ၂၀၃၀ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု မျှော်မှန်းချက် (UN Sustainable Development Goals 2030) နဲ့ စီးပွားရေးနှင့် အခြားဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနယ်ပယ်များ (Economic and Other Possible Areas of Cooperation) စတာတွေနဲ့ စပ်လျဉ်းတဲ့ လုပ်ငန်းစဉ်များကို အာဆီယံက ဦးဆောင်ပြီး မိတ်ဖက်နိုင်ငံများနဲ့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

အမေရိကန်ရဲ့ အင်ဒို –ပစိဖိတ်ဗျူဟာ

အမေရိကန်နိုင်ငံဟာ အင်ဒို–ပစိဖိတ်ဒေသတွင်းက နိုင်ငံတွေနဲ့ စုဖွဲ့ထားတဲ့ ပစိဖိတ်ဖြတ်ကျော်မိတ်ဖက်ဆက်ဆံရေး (Tran–Pacific Partnership) ကို စတင်ဦးဆောင်ခဲ့ပေမယ့် သမ္မတထရမ့်လက်ထက် ၂၀၁၇ ခုနှစ်မှာ TPP က နုတ်ထွက်ခဲ့ပါတယ်။ နောက်ပိုင်းမှာ ဂျပန်နိုင်ငံက ဦးဆောင်ပြီး ဘက်စုံတိုးတက်သော ပစိဖိတ်ဖြတ်ကျော်မိတ်ဖက်ဆက်ဆံရေး (CP–TPP) ကို ဆက်လက်ညှိနှိုင်းကာ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ ၁၁ နိုင်ငံက ၂၀၁၈ ခုနှစ်မှာ လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပါတယ်။

TPP က နုတ်ထွက်ခဲ့ပြီးတဲ့နောက် အမေရိကန်နိုင်ငံဟာ အင်ဒို–ပစိဖိတ်ဒေသအတွင်း တရုတ်နိုင်ငံရဲ့ အင်အားကို ထိန်းညှိနိုင်ဖို့ ရည်ရွယ်ပြီး အင်ဒို–ပစိဖိတ်ဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာကို ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလမှာ အိမ်ဖြူတော်က ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့ပါတယ်။ အင်ဒို–ပစိဖိတ်မဟာဗျူဟာကို အကောင်အထည်ဖော်ဖို့အတွက် လုပ်ငန်းစဉ် ၁၀ ခုကို အောက်ပါအတိုင်း ချမှတ်ထားပြီး လာမယ့် ၁၂ လ မှ ၂၄ လအတွင်း ဆောင်ရွက်သွားမယ်လို့ ဆိုပါတယ် –

(က) အရင်းအမြစ်အသစ်များကိုအင်ဒို–ပစိဖိတ်ဒေသသို့ရောက်ရှိအောင်ဆောင်ရွက်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်အတွက် အမေရိကန်သံရုံးများ/ ကောင်စစ်ဝန်ရုံး အသစ်များဖွင့်လှစ်ခြင်း၊ အမေရိကန် ကမ်းခြေစောင့်တပ်၏ တည်ရှိမှုနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို ချဲ့ထွင်ခြင်း၊ လုံခြုံရေးအကူအညီကို ပြန်လည်အလေးထားခြင်း၊ ပြည်သူအချင်းချင်း အမြင်ဖလှယ်ခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်မယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

(ခ) အင်ဒို–ပစိဖိတ် စီးပွားရေး မူဘောင်တစ်ခုကို ဦးဆောင်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်အတွက် အင်ဒို–ပစိဖိတ်ဒေသတွင်း အခွင့်အလမ်းကို မျှဝေခြင်းဖြင့် မိတ်ဖက်အသစ်တစ်ခု စတင်ခြင်းကို ထည့်သွင်းထားပါတယ်။

(ဂ) အဟန့်အတားများကိုအားကောင်းအောင်ဆောင်ရွက်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်အတွက် မဟာမိတ်များ/ မိတ်ဖက်များကို (ထိုင်ဝမ်ရေလက်ကြားတစ်လျှောက် အပါအဝင်) စစ်ရေးအရ ရန်စမှုများကို ဟန့်တားခြင်း၊ AUKUS မှတစ်ဆင့် Royal Australian ရေတပ်သို့ ရေငုပ်သင်္ဘောများ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်ရန် အကောင်းဆုံးလမ်းကြောင်းကိုဖော်ထုတ်ခြင်း စတာတွေ ဆောင်ရွက်မယ်လို့ ဖော်ပြထားပါတယ်။

(ဃ) စွမ်းအားမြင့်မားပြီး ပိုမို စည်းလုံးညီညွတ်သော အာဆီယံ ဖြစ်ပေါ်စေခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်အတွက် အရှေ့အာရှထိပ်သီးအစည်းအဝေးနဲ့ အာဆီယံဒေသတွင်း ဖိုရမ်တို့မှာ ကတိကဝတ်ပြုထားသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအသစ်များ ပြုလုပ်ကာ အမေရိကန်–အာဆီယံတို့အကြား အမေရိကန်ဒေါ်လာသန်း ၁၀၀ ကျော်တန်ဖိုးရှိ အစီအစဉ်များ အကောင်အထည်ဖော်မယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

(င) အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏တိုးတက်မှုနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ ဦးဆောင်မှုကို အထောက်အကူပြုခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်အတွက် အမေရိကန်နှင့် အိန္ဒိယတို့ အတူတကွ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ပြီး ကျန်းမာရေး၊ အာကာသနှင့် ဆိုက်ဘာ စသည့် နယ်ပယ်သစ်များတွင် ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်သည့် မဟာဗျူဟာမြောက် မိတ်ဖက်ဆက်ဆံ

ရေးကို ဆက်လက်တည်ဆောက်မယ်လို့ ထည့်သွင်းထားပါတယ်။

(စ) Quad အတွက် လိုအပ်သောပံ့ပိုးမှုများ ဆောင်ရွက်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်အတွက် ကိုဗစ်–၁၉ တုံ့ပြန်မှုတွင် ဦးဆောင်ဒေသဆိုင်ရာ အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ရန်၊ သဘာဝဝန်းကျင်အပေါ် ထိခိုက်မှုနည်းပါးတဲ့ သင်္ဘောကွန်ရက်ကို တည်ဆောက်ရန်နှင့် ရေကြောင်းပိုင်နက်ဆိုင်ရာ အသိအမြင်နှင့် ရာသီဥတုတုံ့ပြန်မှုများကို မြှင့်တင်ရန်အတွက် ဂြိုဟ်တုဒေတာ မျှဝေသွားမယ်လို့ ဖော်ပြထားပါတယ်။

(ဆ) အမေရိကန်–ဂျပန်–ကိုရီးယား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို ချဲ့ထွင်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်အတွက် မြောက်ကိုရီးယားအပေါ် ထိတွေ့မှုကို သုံးနိုင်ငံ လက်တွဲပူးပေါင်းထိန်းညှိသွားရန်၊ လုံခြုံရေးအပြင် ဒေသတွင်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံ၊ အရေးကြီးသော နည်းပညာနှင့် ထုတ်လုပ်မှုကွင်းဆက်ဆိုင်ရာ ပြဿနာများ၊ အမျိုးသမီးများ၏ ခေါင်းဆောင်မှုနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်မှုတို့တွင် အတူတကွ လုပ်ဆောင်ကြမယ်လို့ ဖော်ပြထားပါတယ်။

(ဇ) ပစိဖိတ်ကျွန်းများရှိ ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်စွမ်းအား တည်ဆောက်ရန် မိတ်ဖက်ပြုခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်အတွက် အခြေခံအဆောက်အအုံမှတစ်ဆင့် ရာသီဥတုဒဏ်ခံနိုင်ရည်ရှိရန် တည်ဆောက်ခြင်း၊ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးလွယ်ကူချောမွေ့စေရန်နှင့် ပင်လယ်ရေကြောင်း လုံခြုံရေးကို မြှင့်တင်ရန် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သွားကြမယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

(ဈ) ကောင်းမွန်သော အုပ်ချုပ်မှုနှင့် တာဝန်ယူမှုတို့ကိုပံ့ပိုးခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်အတွက် နိုင်ငံခြားအကူအညီနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးမူဝါဒများအပါအဝင် လွတ်လပ်သော နိုင်ငံရေး ရွေးချယ်မှုများ ပြုလုပ်ခြင်း၊ အင်ဒို–ပစိဖိတ်အစိုးရများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို ပံ့ပိုးကူညီခြင်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ ဒီမိုကရေစီရေးအတွက် ဆက်လက်ရပ်တည်မယ်လို့လည်း ထည့်သွင်းထားပါတယ်။

(ည) ပွင့်လင်း၍ ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်ပြီး လုံခြုံမှုနှင့်ယုံကြည်ရသည့် နည်းပညာများ ပံ့ပိုးခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်အတွက် လုံခြုံပြီး ယုံကြည်စိတ်ချရသော ဒစ်ဂျစ်တယ် အခြေခံအဆောက်အအုံကို မြှင့်တင်သွားမယ်လို့ ဖော်ပြထားပါတယ်။

အဆိုပါမဟာဗျူဟာကို အကောင်အထည်ဖော်မှုတစ်ခုအနေနဲ့ ၂၀၂၂ ခုနှစ် မေလ ၂၃ ရက်နေ့တွင် ဂျပန်နိုင်ငံ တိုကျိုမြို့တွင် ကျင်းပခဲ့တဲ့ Quad (ဩစတြေးလျ၊ အိန္ဒိယ၊ဂျပန်၊ အမေရိကန်) ထိပ်သီးအစည်းအဝေးမှာ အင်ဒို–ပစိဖိတ်စီးပွားရေးမူဘောင် (Indo–Pacific Economic Framework– IPEF)ကို စတင်မည်ဖြစ်ကြောင်း အမေရိကန်သမ္မတ ဂျိုးဘိုင်ဒန်က ကြေညာခဲ့ပါတယ်။ အဆိုပါမူဘောင်မှာ အာဆီယံနိုင်ငံများဖြစ်တဲ့ ဘရူနိုင်း၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ မလေးရှား၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ စင်ကာပူ၊ ထိုင်းနှင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံနှင့် အာဆီယံ၏ ဆွေးနွေးဖက်နိုင်ငံများဖြစ်သည့် ဩစတြေးလျ၊ ဂျပန်၊ အိန္ဒိယ၊ တောင်ကိုရီးယား၊ နယူးဇီလန်နိုင်ငံတို့လည်း ပါဝင်မယ်လို့ ကြေညာခဲ့ပါတယ်။

IPEF ကို အဓိက မဏ္ဍိုင် (၄) ခုဖြစ်သည့် ချိတ်ဆက်မှုရှိသော စီးပွားရေး (Connected Economy)၊ ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်သောစီးပွားရေး(Resilient Economy)၊ သန့်ရှင်းသောစီးပွားရေး

(Clean Economy)နှင့် မျှတသော စီးပွားရေး(Fair Economy) စတဲ့ အချက်တွေနဲ့ အဆင့်အတန်းမြင့်၍ နက်ရှိုင်းသော စီးပွားရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတွေ လုပ်ဆောင်သွားကြမှာဖြစ်ပါတယ်။ IPEF အရ ဆောင်ရွက်မယ့် ဒစ်ဂျစ်တယ်စီးပွားရေး၊ အလုပ်သမား၊ ဈေးကွက်ကိုင်တွယ်ခြင်းနဲ့ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ကာကွယ်ခြင်းကဲ့သို့သော နယ်ပယ်တွေဟာ အာဆီယံနိုင်ငံတွေအနေနဲ့ ပြည်တွင်းမှာ ကျင့်သုံးနေတဲ့ ဥပဒေတွေ ၊ နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီချက်တွေထက် ပိုမိုအဆင့်မြင့်နေခြင်းက ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုမှာ စိန်ခေါ်မှုတစ်ခုဖြစ်လာနိုင်တာလည်း တွေ့ရပါတယ်။

အီးယူရဲ့ အင်ဒို–ပစိဖိတ်ဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု မဟာဗျူဟာ

အီးယူရဲ့ မဟာဗျူဟာကို ၂၀၂၁ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလမှာ ဥရောပသမဂ္ဂကော်မရှင်က ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့ပါတယ်။ အီးယူရဲ့ မျှော်မှန်းချက်များ အောင်မြင်ဖို့အတွက် ဦးစားပေးနယ်ပယ် (၇) ခုကိုလည်း အောက်ပါအတိုင်း ချမှတ်ထားတာ တွေ့ရပါတယ် –

(က) စဉ်ဆက်မပြတ်ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး (Sustainable and Inclusive Prosperity) အတွက် ဂျပန်၊ ကိုရီးယား၊ စင်ကာပူတို့နဲ့ ကုန်သွယ်မှုသဘောတူစာချုပ်တွေကို အပြည့်အဝအကောင်အထည်ဖော်ပြီး ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်စွမ်းနဲ့ အစုံစုံသော တန်ဖိုးမြှင့် ကွင်းဆက်တွေကို မြှင့်တင်ဖို့၊ ဗီယက်နမ်၊ မလေးရှား၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ ထိုင်းတို့နှင့် ကုန်သွယ်ရေး ညှိနှိုင်းမှုများပြန်လည်စတင်ခြင်းအပါအဝင် ဩစတြေးလျ၊ နယူးဇီလန်တို့နဲ့ ကုန်သွယ်မှုသဘောတူညီစာချုပ်များချုပ်ဆိုဖို့ ဆောင်ရွက်သွားမယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

(ခ) အစိမ်းရောင်ကူးပြောင်းရေး (Green Transition) အတွက် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကို တိုက်ဖျက်ရန်၊ လျော့ပါးစေရန်၊ လိုက်လျောညီထွေ ဖြစ်အောင်လုပ်ဆောင်ရန်နှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ဆုံးရှုံးခြင်း၊ လေထုညစ်ညမ်းမှုနှင့် အခြားသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ပျက်စီးယိုယွင်းမှုပုံစံများကို တန်ပြန်ရန်မိတ်ဖက်များနှင့် ကာလရှည် ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ရန် ထည့်သွင်းထားပါတယ်။

(ဂ) သမုဒ္ဒရာအုပ်ချုပ်ရေး(Ocean Governance) နဲ့စပ်လျဉ်းပြီး နိုင်ငံတကာဥပဒေနှင့်အညီ အင်ဒို–ပစိဖိတ်ဒေသအတွင်း ပင်လယ်ရေကြောင်းဆိုင်ရာအုပ်ချုပ်မှု အားကောင်းလာစေရန်၊ အထူးသဖြင့် ကုလသမဂ္ဂ ပင်လယ်ဥပဒေဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ် (UNCLOS)၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော စီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် အရင်းအမြစ်များနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သွားမယ်လို့ ဖော်ပြထားပါတယ်။

(ဃ) ဒစ်ဂျစ်တယ်အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် မိတ်ဖက်(Digital Governance and Partnerships) အတွက် ဒစ်ဂျစ်တယ်မိတ်ဖက်ဆက်ဆံရေးကို တိုးမြှင့်ဖို့နဲ့ နည်းပညာ၊ မူဝါဒနှင့် သုတေသနပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ တိုးမြှင့်ရန်အတွက် အခြေခံအဆောက်အအုံများ၊ စီးပွားရေးနှင့် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုများကို ဒစ်ဂျစ်တယ်အသွင်ပြောင်းဖို့ ကျွမ်းကျင်မှု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် ဒစ်ဂျစ်တယ် မိတ်ဖက်ဆက်ဆံမှု သဘောတူညီချက်တွေ ချမှတ်ဆောင်ရွက်မယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

(င) ပေါင်းစည်းဆက်သွယ်ရေး (Connect-ivity) အတွက် အီးယူသည် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော၊ ပြည့်စုံသော၊ စည်းမျဉ်းများကို အခြေခံသော ပေါင်းစည်းဆက်သွယ်မှုကို မြှင့်တင်သွားမယ်လို့ ဖော်ပြထားပါတယ်။

(စ) လုံခြုံရေးနှင့် ကာကွယ်ရေး (Security and Defense) နဲ့ ပတ်သက်ပြီး လုံခြုံသော ပင်လယ်ရေကြောင်းဆက်သွယ်ရေး၊ စွမ်းရည်တည်ဆောက်ရေးနှင့် အင်ဒို-ပစိဖိတ်ဒေသတွင် ရေတပ်ရောက်ရှိမှု တိုးမြှင့်ရေးတို့အပါအဝင် ပွင့်လင်းပြီး စည်းကမ်းအခြေခံသည့် ဒေသတွင်း လုံခြုံရေးကို မြှင့်တင်အကောင်အထည်ဖော်သွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

(ဆ) လူသားများလုံခြုံရေး(Human Security) အတွက် ကျန်းမာရေး၊ အထူးသဖြင့် COVID-19 ကပ်ရောဂါကာလတွင် ဘေးအန္တရာယ်ဆိုင်ရာ အန္တရာယ်များလျှော့ချရေးနှင့် ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုကဲ့သို့သော နယ်ပယ်များတွင် အီးယူ၏ ကတိကဝတ် တိုးမြှင့်ပေးဖို့ ဆောင်ရွက်သွားပါမယ်။

အမေရိကန်နဲ့ အီးယူတို့ရဲ့ မဟာဗျူဟာ နှစ်ခုလုံးဟာ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများ၊ ဥပမာအားဖြင့် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုနဲ့ ကိုဗစ်-၁၉ ကဲ့သို့သော ကပ်ရောဂါတိုက်ဖျက်ရေးတို့အတွက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သွားဖို့ စည်းမျဉ်းအခြေခံ နိုင်ငံတကာစနစ်ကို ပုံဖော်ဖို့အတွက်ဖြစ်တယ်လို့သုံးသပ်ရသော်လည်း အလေးထားမှု၊ နယ်ပယ်၊ နည်းလမ်းနဲ့ ဦးစားပေးကဏ္ဍတွေ ကွဲပြားနေတာလည်း တွေ့ရပါတယ်။ အထူးသဖြင့် အီးယူရဲ့ မဟာဗျူဟာမှာ မူဝါဒနဲ့ ကာလရှည် ချဉ်းကပ်မှုနည်းလမ်းတွေ ကျင့်သုံးပြီး မိတ်ဖက်တွေ၊ ကုန်သွယ်မှုနှင့် ပင်လယ်ရေကြောင်းလုံခြုံရေး စတာတွေကို အလေးပေးပြီး ကျယ်ပြန့်တဲ့ အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်တွေကို အာရုံစိုက်ထားတာ တွေ့ရပါတယ်။

“၂၀၁၃ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလမှာ ထုတ်ပြန်ခဲ့တဲ့ တရုတ်နိုင်ငံရဲ့ ရပ်ဝန်းနှင့် လမ်းကြောင်း အစီအစဉ် (Belt & Road Initiative-BRI) ကလည်း ဒေသတွင်း ပထဝီစီးပွားရေး နယ်ပယ်မှာ သြဇာ ကြီးမားနေပြန်ပါတယ်”

တရုတ်နိုင်ငံ၏ ရပ်ဝန်းနှင့်လမ်းကြောင်းအစီအစဉ် (Belt & Road Initiative–BRI)

၂၀၁၃ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလမှာ ထုတ်ပြန်ခဲ့တဲ့ တရုတ်နိုင်ငံရဲ့ ရပ်ဝန်းနှင့် လမ်းကြောင်းအစီအစဉ် (Belt & Road Initiative–BRI) ကလည်း ဒေသတွင်း ပထဝီစီးပွားရေး နယ်ပယ်မှာ ဩဇာကြီးမားနေပြန်ပါတယ်။ အဆိုပါအစီအစဉ်ဟာ ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်မှုနှင့် ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်မှု ကွင်းဆက်များ တိုးတက်စေဖို့၊ အခြေခံအဆောက်အအုံတွေ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေဖို့အတွက် အဝေးပြေးလမ်းများ၊ ရထားလမ်းများ၊ လေဆိပ်/ဆိပ်ကမ်း၊ ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းတွေကို ချဲ့ထွင်ဆောင်ရွက်သွားဖို့ ဖြစ်တာလည်း တွေ့ရပါတယ်။ အဆိုပါ အစီအစဉ်ကို မူဝါဒဆိုင်ရာပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှု (Policy Coordination)၊ ကုန်သွယ်ရေး လျှင်မြန်မှု (Unimpeded Trade)၊ ဘဏ္ဍာရေးပေါင်းစည်းမှု(Financial Integration)၊ အခြေခံအဆောက်အအုံများ ချိတ်ဆက်နိုင်မှု (Infrastructure Connectivity)နှင့် ပြည်သူအချင်းချင်း ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှု (People–to–People Connectivity) စတဲ့ မဏ္ဍိုင် (၅) ခုဖြင့် လုပ်ငန်းပေါင်း ၂၉၇၀ ကျော်ကို အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၄ ထရီလီယံကျော်ဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်နေတာ တွေ့ရပါတယ်။

အင်အားစုကြီးများအကြားက အင်ဒို–ပစိဖိတ်

အင်ဒို–ပစိဖိတ်ဒေသဟာ ကမ္ဘာ့လူဦးရေရဲ့ ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော်၊ ကမ္ဘာ့ပြည်တွင်းအသားတင်ထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုးရဲ့ ၆၅ ရာခိုင်နှုန်း၊ ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်မှုရဲ့ ၂၇ ဒသမ ၅ ရာခိုင်နှုန်း၊ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ပို့ဆောင်မှုရဲ့ သုံးပုံ တစ်ပုံခန့် ရှိနေတာ ဖြစ်ပါတယ်။

အမေရိကန်နဲ့ အင်ဒို–ပစိဖိတ် ဒေသတွင်း နိုင်ငံများရဲ့ ကုန်သွယ်မှုပမာဏဟာ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်မှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁ ဒသမ ၇၅ ထရီလီယံရှိပြီး အမေရိကန်မှဒေသတွင်းသို့ တိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပမာဏ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၉၆၉ ဘီလီယံ ရှိပါတယ်။

ဥရောပသမဂ္ဂအတွက် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ကုန်စည်နဲ့ဝန်ဆောင်မှုများမှာ အင်ဒို–ပစိဖိတ်ဒေသဟာ ကုန်သွယ်မှုရဲ့ ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော်နှင့် နိုင်ငံခြား တိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုရဲ့ ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော် စီးဆင်းနေတာ တွေ့ရပါတယ်။

တရုတ်နိုင်ငံကလည်း အာဆီယံအတွက် အရေးပါတဲ့ မိတ်ဖက်နိုင်ငံဖြစ်တဲ့အပြင် အာဆီယံရဲ့ အကြီးဆုံးကုန်သွယ်ဖက်နိုင်ငံလည်း ဖြစ်နေပြန်ပါတယ်။ ထို့ပြင် တရုတ်နိုင်ငံဟာ အင်ဒို–ပစိဖိတ် ထုတ်လုပ်မှုကွင်းဆက် ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်ရေးအတွက် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍမှာ ရှိနေပြန်ပါတယ်။

အင်အားကြီး အုပ်စု သုံးခုရဲ့ ပထဝီစီးပွားရေးအခင်းအကျင်းက အင်ဒို–ပစိဖိတ်ဒေသရဲ့ အနာဂတ် ဆယ်စုနှစ်များမှာ ယှဉ်ပြိုင်မှု ပိုမိုမြင့်မားလာတာကို တွေ့နေရပြီး အဆိုပါအားပြိုင်မှုက အာဆီယံရဲ့ စည်းလုံးမှု၊ တစ်စုတစ်စည်းတည်းရှိမှုနဲ့ အာဆီယံ ဗဟိုပြု ချဉ်းကပ်မှုတွေအပေါ်မှာ ကြီးစွာသော သက်ရောက်မှုတွေ ဖြစ်ပေါ်လာလိမ့်မယ်လို့ သုံးသပ်တင်ပြလိုက်ရပါတယ်။

အောင်နိုင်ဦး (မန္တလေး)

အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့် ပထဝီစီးပွားရေး

ausmfausmfvGif(SMART)

“အင်ဒိုနီးရှားနှင့် စင်ကာပူသည် အမေရိကန်ဘက်သို့ သိသိသာသာ ယိမ်းလာသဖြင့် တရုတ်က မလက္ကာရေလက်ကြားအတွက် စိုးရိမ်နေမည်မှာ အမှန်ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပထဝီတည်နေရာသည် တရုတ်၏ BRI ခေါ် Belt and Road Initiative အောင်မြင်ရန်အတွက် အခရာကျသည်ဟု ပညာရှင်များက သုံးသပ်ကြပါသည်။ အချိန်ကောင်း၊ အခါကောင်းတွင် ရရှိသည့်အခွင့်အရေးကို မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် လက်မလွှတ်သင့်ပါ”

မြန်မာနှင့် နယ်နိမိတ်ချင်း ထိစပ်နေသော အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံ ငါးနိုင်ငံ ရှိပါသည်။ မြန်မာနှင့် တရုတ်ထိစပ်နေသော နယ်စပ်သည် ၁၃၇၀ မိုင် ရှည်လျားပါသည်။ မြန်မာနှင့် ထိုင်းသည် ၁၃၇၉ ဒသမ ၈ မိုင်၊ မြန်မာနှင့် အိန္ဒိယသည် ၈၃၁ ဒသမ ၈ မိုင်၊ မြန်မာနှင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်သည် ၁၆၈ ဒသမ ၇ မိုင်၊ မြန်မာနှင့် လာအိုသည် ၁၄၇ ဒသမ ၉ မိုင် နယ်နိမိတ်ချင်း ထိစပ်နေပါသည်။ နယ်နိမိတ်ချင်း ထိစပ်နေသော အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့် ဆက်ဆံရေးသည် အိမ်နီးချင်း နိုင်ငံများနှင့် ကုန်သွယ်နေရသော စီးပွားရေးပေါ်တွင်လည်း များစွာမူတည်နေပါသည်။ "ကမ္ဘာပေါ်တွင် ပထဝီနိုင်ငံရေးကို အာရုံစိုက်၍ ပြောနေကြသော်လည်း ပထဝီစီးပွားရေးသည် နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးတွင် ဖုံးကွယ်နေသော အားတစ်ခု ဖြစ်နေသည်ကို သတိပြုရပါမည်" ဟု အက်ဒဝပ် လတ်ဝက် (Edward Luttwak) က ဆိုခဲ့ပါသည်။ အက်ဒဝပ် လတ်ဝက်သည် အမေရိကန်စာရေးဆရာ၊ စစ်မဟာဗျူဟာ ကျွမ်းကျင်သူဖြစ်ပြီး ပထဝီစီးပွားရေးကို စတင်ပြောကြားခဲ့သူတစ်ယောက်လည်း ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနှင့်တရုတ်

မြန်မာနှင့်တရုတ် ကုန်သွယ်မှုပမာဏသည် ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၂ ဘီလီယံ ရှိခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်များနှင့် ကုန်သွယ်မှုတန်ဖိုးမှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၃၆ ဘီလီယံရှိသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ နိုင်ငံခြားကုန်သွယ်မှု၏ သုံးပုံ တစ်ပုံသည် တရုတ်နှင့် ဖြစ်နေပါသည်။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်လယ်လောက်မှစပြီး ကိုဗစ်-၁၉ ကြောင့် တရုတ်နယ်စပ်ကို ဖြတ်ကျော်သည့် ကုန်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းများဖြစ်သော မူဆယ်၊ လောက်ကိုင်၊ ချင်းရွှေဟော်၊ ကန်ပိုက်တီ စသည့် ဝင်ပေါက်များ ပိတ်သွားပါသည်။ ကိုဗစ်-၁၉ မတိုင်မီက မူဆယ်လမ်းကြောင်းမှ တစ်နေ့လျှင် ကုန်သွယ်မှုတန်ဖိုး အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၀ သန်းခန့်ထိ ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ တရုတ်နိုင်ငံသို့ ဖရဲသီးနှင့် သခွားမွှေးသီး တစ်နှစ်လျှင် တန်ချိန် ရှစ်သိန်းထိ တင်ပို့ပါသည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အများဆုံး ဖရဲသီးနှင့် သခွားမွှေးတင်ပို့မှု ဖြစ်ပါသည်။ တစ်နေ့လျှင် ကုန်ကားကြီး အစီး ၄၀၀ မှ ၅၀၀ နယ်စပ်ဂိတ်များကို ဖြတ်လေ့ရှိပါသည်။ ဂိတ်များ ပိတ်လိုက်သည့်အခါ မြန်မာနိုင်ငံမှ လယ်ယာထွက်ကုန်နှင့် သီးနှံများ တင်ပို့မှု ရပ်ဆိုင်းသွားသဖြင့် လယ်သမား၊ တောင်ယာလုပ်ကိုင်သူ၊ ကုန်သည်၊ ပွဲစား၊ ကုန်တင်ယာဉ်ပိုင်ရှင်များ စသည့်သီးနှံစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုမှ တရုတ်နိုင်ငံသို့ တင်ပို့သည်အထိ ကွင်းဆက်တစ်လျှောက်တွင် ရှိနေသူများ၏ စားဝတ်နေရေး၊ စီးပွားရေးတို့ ထိခိုက်ရပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံမှ တင်သွင်းရသော ကုန်ပစ္စည်းများလည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဈေးနှုန်းကြီးမြင့်လာပါသည်။

ကိုဗစ်-၁၉ ကြောင့် ထိခိုက်မှုမရှိဘဲ မြန်မာနိုင်ငံမှ တရုတ်နိုင်ငံသို့ နေ့စဉ် တင်ပို့နိုင်နေသည်မှာ သဘာဝဓာတ်ငွေ့ ဖြစ်ပါသည်။ ရခိုင်ကမ်းလွန် ရွှေသဘာဝဓာတ်ငွေ့မြေမှ လက်မ ၄၀ ပိုက်လိုင်းဖြင့် ကျောက်ဖြူမှ တရုတ်နိုင်ငံနယ်စပ် ရွှေလီအထိ သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကို နေ့စဉ်တင်ပို့နေပါသည်။ ၇၉၃ ကီလိုမီတာ ရှည်လျားသော ဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းကို ၂၀၀၉ ခုနှစ် အောက်တိုဘာ ၃၁ ရက်တွင် စတင်တည်ဆောက်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် ပြီးစီးခဲ့ပါသည်။ ဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းနှင့်အတူ ရေနံစိမ်း တင်ပို့နိုင်သော ၇၇၁ ကီလိုမီတာ ရှည်သည့်

၃၂ လက်မ ပိုက်လိုင်းကိုလည်း တည်ဆောက်ခဲ့ပါသည်။ ရေနံပိုက်လိုင်းမှ တစ်နှစ်လျှင် ရေနံစိမ်းတန်ချိန် ၂၂ သန်း တင်ပို့နိုင်ပါသည်။ ဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းနှင့် ရေနံစိမ်း ပိုက်လိုင်းသည် တရုတ်နိုင်ငံအတွက် အလွန်အရေးပါပါ သည်။ အထူးသဖြင့် မဒဲကျွန်းတွင် တည်ဆောက်ထား သော ရေနံတင်သင်္ဘောကြီးများ ဆိုက်ကပ်နိုင်သည့် ရေနက်ဆိပ်ကမ်းသည် ပထဝီ နိုင်ငံရေး၊ ပထဝီ စီးပွား ရေးအရ တရုတ်အတွက် အလွန်လိုအပ်ပါသည်။

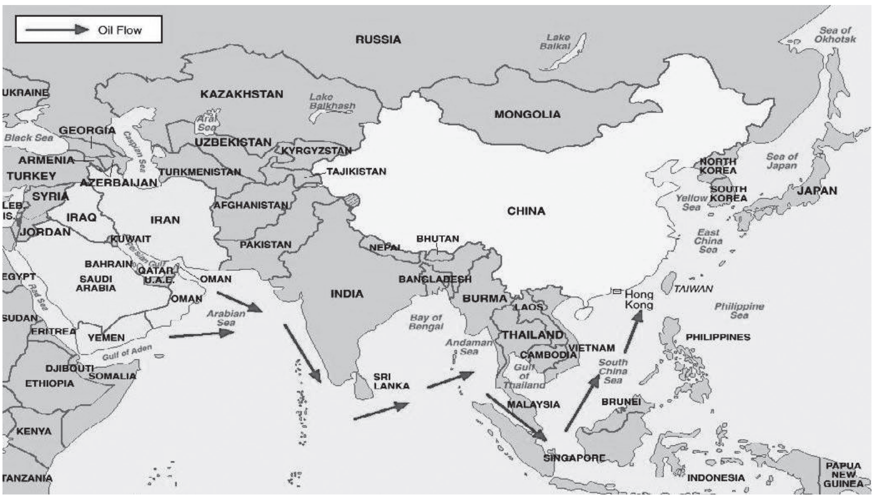

စွမ်းအင် လိုအပ်ချက်အရ တရုတ်နိုင်ငံသည် တစ်နေ့လျှင် ရေနံစိမ်း စည် ၁၀ သန်း ကျော်ကို ပြည်ပမှ တင်သွင်းနေရပါသည်။ အရှေ့အလယ်ပိုင်းမှလာသော ရေနံစိမ်းတင်သင်္ဘောများသည် တရုတ်ပြည်ကို ရောက် ရန် မလက္ကာရေလက်ကြားကို ဖြတ်ရပါသည်။ ပုံ–၁ တွင် ရေနံတင်သင်္ဘောများ၏ လမ်းကြောင်းကို မြားအနီဖြင့် ပြထားပါသည်။ မလက္ကာရေလက်ကြားကို ပိတ်လိုက် လျှင်ဆိုသည့် အန္တရာယ်ကို ကျော်လွှားရန် ၂၀၀၃ ခုနှစ် ကတည်းက တရုတ်ခေါင်းဆောင်များက အဖြေရှာခဲ့ ပါသည်။ ယနေ့တိုင် စီးပွားရေးနှင့် လုံခြုံရေးအရ ကျေနပ်လောက်သည့်အဖြေ မရသေးပါ။

မဒဲကျွန်းတွင် ရေနက်ဆိပ်ကမ်းများ ထပ်မံ ဆောက်လုပ်ရန် တရုတ်က လိုလားနေပါသည်။ မဒဲ ကျွန်းတွင် ရေနက်ဆိပ်ကမ်းများ ဆောက်နိုင်လျှင် အရှေ့အလယ်ပိုင်းမှ လာသော ရေနံစိမ်းများ မလက္ကာ

“အထူးသဖြင့် မဒဲကျွန်းတွင် တည်ဆောက် ထားသော ရေနံတင် သင်္ဘောကြီးများ ဆိုက်ကပ်နိုင်သည့် ရေနက်ဆိပ်ကမ်းသည် ပထဝီနိုင်ငံရေး၊ ပထဝီစီးပွားရေးအရ တရုတ်အတွက် အလွန် လိုအပ်ပါသည်”

ရေလက်ကြားကို ဖြတ်ရန်မလိုဘဲ တရုတ်ပြည်ကို ပို့နိုင်ပါမည်။ ကူမင်းမှ ကျောက်ဖြူအထိ ရထားလမ်းဖောက်ရန်ကိုလည်း တရုတ်က အလိုရှိပါသည်။ ကူမင်းမှ ကျောက်ဖြူအထိ ရထားလမ်းဖောက်လုပ်နိုင်ခဲ့လျှင် ကူမင်း–မန္တလေး ရထားလမ်းလည်း အကောင်အထည် ပေါ်လာပါမည်။ ကူမင်းမှ ကျောက်ဖြူ ရထားလမ်းသည် တရုတ်ထွက်ကုန်များကို အရှေ့အလယ်ပိုင်း၊ အိန္ဒိယ၊ အာဖရိကနှင့် ဥရောပနိုင်ငံများသို့ တင်ပို့ရန်အတွက် လိုအပ်ပါသည်။ ကူမင်း–မန္တလေး ရထားလမ်းရှိလာလျှင် မြန်မာပြည်ထွက် လယ်ယာသီးနှံများ၊ ရေထွက်ကုန်ပစ္စည်းများ အချိန်တိုအတွင်း ပို့ဆောင်စရိတ်သက်သာစွာဖြင့် တရုတ်ပြည်သို့ ပို့နိုင်ပါမည်။

မလက္ကာကျွန်းဆွယ်ဒေသသည် အင်ဒိုနီးရှားပိုင် ဆူမတြားကျွန်း၊ မလေးကျွန်းဆွယ်နှင့် စင်ကာပူတို့ကြားတွင် ရှိနေပါသည်။ အထူးသဖြင့် အင်ဒိုနီးရှားနှင့် စင်ကာပူသည် အမေရိကန်ဘက်သို့ သိသိသာသာ ယိမ်းလာသဖြင့် တရုတ်က မလက္ကာရေလက်ကြားအတွက် စိုးရိမ်နေမည်မှာ အမှန်ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပထဝီတည်နေရာသည် တရုတ်၏ BRI ခေါ် Belt and Road Initiative အောင်မြင်ရန်အတွက် အခရာကျသည်ဟု ပညာရှင်များက သုံးသပ်ကြပါသည်။ အချိန်ကောင်း၊ အခါကောင်းတွင် ရရှိသည့်အခွင့်အရေးကို မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် လက်မလွှတ်သင့်ပါ။

မြန်မာနှင့်ထိုင်း

မြန်မာနှင့်ထိုင်း နှစ်နိုင်ငံကုန်သွယ်မှုပမာဏသည် ၂၀၂၀–၂၀၂၁ ခုနှစ်အတွက် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၅ ဒသမ ၆ ဘီလီယံရှိသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ဒုတိယအကြီးဆုံး ကုန်သွယ်ဖက်ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာပို့ကုန်တန်ဖိုးမှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၃ ဒသမ ၂ ဘီလီယံရှိပြီး သွင်းကုန်တန်ဖိုးမှာ အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၂ ဒသမ ၁ ဘီလီယံရှိပါသည်။ ပို့ကုန်တန်ဖိုးအများစုမှာ သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကို ပိုက်လိုင်းဖြင့် တင်ပို့ရောင်းချခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ကမ်းလွန်ရတနာဓာတ်ငွေ့မြေမှ နေ့စဉ် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ ကုဗပေ ၄၁၁ သန်း၊ ရဲတံခွန်သဘာဝဓာတ်ငွေ့မြေမှ ကုဗပေ ၄၀ သန်း၊ ဇောတိကသဘာဝဓာတ်ငွေ့မြေမှ ကုဗပေ ၂၀၀ သန်း၊ စုစုပေါင်း သဘာဝဓာတ်ငွေ့ ကုဗပေ ၆၅၁ သန်းကို ထိုင်းနိုင်ငံသို့ နေ့စဉ်တင်ပို့ ရောင်းချနေပါသည်။ ဘီတီယူ ၁ သန်း (1 Million BTU) LNG (Liquified Natural Gas) ဈေးနှုန်းသည် အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၃၀ ကျော်နေချိန်တွင် မြန်မာနိုင်ငံမှ ဝယ်ယူရရှိသော သဘာဝဓာတ်ငွေ့ဈေးနှုန်းသည် ဘီတီယူ ၁ သန်း (1 Million BTU) ကို အမေရိကန် ၉ ဒေါ်လာခန့်သာ ရှိသောကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံမှ ဓာတ်ငွေ့သည် ထိုင်းနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးကို များစွာအထောက်အကူပြုပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံမှ ရွှေ့ပြောင်းလုပ်သား ၂ ဒသမ ၅ သန်းခန့် ထိုင်းနိုင်ငံတွင် အလုပ်လုပ်နေပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ ရွှေ့ပြောင်းလုပ်သား ၂ ဒသမ ၅ သန်းခန့်သည် ထိုင်းနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးကို မောင်းနှင်ရာတွင် အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေပါသည်။

အထက်ဖော်ပြပါ အချက်နှစ်ချက်တည်းနှင့်ပင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ထိုင်းနိုင်ငံအတွက် ပထဝီနိုင်ငံရေး၊ ပထဝီစီးပွားရေးအတွက် အလွန်အရေးပါသည်ကို တွေ့မြင်ရပါမည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ ရောင်းချပေးသော သဘာဝဓာတ်ငွေ့နှင့် မြန်မာရွှေ့ပြောင်းလုပ်သားများသည်

ထိုင်းနိုင်ငံ စီးပွားရေးကို အထောက်အကူ များစွာဖြစ်စေသလို၊ ထိုင်းနိုင်ငံမှ ရရှိသော ခေတ်ငွေ့ ဝင်ငွေသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးကိုလည်း အထောက်အကူပြုပါသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံ ရောက် မြန်မာရွှေ့ပြောင်းလုပ်သားများ ပြန်လည်ပေးပို့သော နိုင်ငံခြားဝင်ငွေသည် တိုင်းပြည် စီးပွားရေးအတွက် အကျိုးရှိသကဲ့သို့ ရွှေ့ပြောင်းလုပ်သား မိသားစုများ၏ စားဝတ်နေရေး ကိုလည်း ချောင်လည်စေပါသည်။

နိဂုံးချုပ်

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံဖြစ်သော တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံသည် နယ်စပ် အရှည်ဆုံး နှစ်နိုင်ငံဖြစ်သကဲ့သို့ ကုန်သွယ်မှုတွင်လည်း မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ပထမနှင့် ဒုတိယ ကုန်သွယ်ဖက်အများဆုံး နှစ်နိုင်ငံ ဖြစ်ပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံသည် ပထဝီနိုင်ငံရေး၊ ပထဝီစီးပွားရေးအရ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အရေးပါသော နိုင်ငံများ ဖြစ်ပါ သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် တရုတ်နှင့်ထိုင်းကို အိမ်နီးချင်းကောင်း ပီသစွာ ဆက်ဆံဖို့ လိုအပ်သလို၊ ကမ္ဘာ့အင်အားကြီးနိုင်ငံများ၏ အစဉ်အမြဲ ပြောင်းလဲနေသော ပထဝီ နိုင်ငံရေး၊ ပထဝီစီးပွားရေးများကိုလည်း မျက်ခြည်မပြတ် စောင့်ကြည့်လေ့လာပြီး ပြောင်းလဲသင့် သည့် မူဝါဒများကို လျှင်လျှင်မြန်မြန် ပြောင်းလဲခြင်း၊ နည်းဗျူဟာများ ချမှတ်ခြင်း၊ အကောင် အထည်ဖော်ခြင်းတို့ လုပ်နိုင်မှသာ နိုင်ငံရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နိုင်မည့်အကြောင်း တင်ပြ ပါသည်။

ကျော်ကျော်လှိုင်(SMART)

ပထဝီစီးပွားရေးနှင့် မြန်မာ့အလားအလာ

a'gufwmEkif;aqGD

“ပထဝီစီးပွားရေးတွင် အရေးပါသော
မြန်မာ့စွမ်းအင်ကဏ္ဍအား လေ့လာကြည့်မည်ဆိုလျှင်
၂၀၁၃ ခုနှစ်က အာရှ - ပစိဖိတ်ဒေသတွင်း
စွမ်းအင်တင်ပို့ရောင်းချသည့် အဓိကငါးနိုင်ငံတွင်
တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ဒေသတွင်း ဒုတိယမြောက်
အများဆုံး သဘာဝဓာတ်ငွေ့တင်ပို့ရောင်းချသည့် နိုင်ငံလည်း
ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာအတွက် စွမ်းအင်ကဏ္ဍသည်
မဟာဗျူဟာမြောက် ထုတ်ကုန်လုပ်ငန်းတစ်ခုအဖြစ်
မှတ်ယူရမည် ဖြစ်သည်”

ရန်သူ့တပ်မတော်အား တိုက်ပွဲဆင်နွှဲရခြင်း မရှိဘဲ နှိမ်နင်း သိမ်းသွင်းနိုင်ခြင်းသည် အမြင့်မားဆုံးသော အောင်မြင်မှုဖြစ်သည်။

ဆွန်ဇူ

နိဒါန်း

မျက်မှောက်ကမ္ဘာတွင် ပထဝီဘောဂဗေဒ (Geoeconomics) နှင့် ပထဝီစီးပွားရေး (Geoeconomic) ဟူသော စကားရပ်များ ခေတ်စားလာသော်လည်း တိကျသော အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုမှု မရှိချေ။ သာမန်အားဖြင့် ပထဝီနိုင်ငံရေး (Geopolitics) ရည်မှန်းချက်များကို ရရှိရန်အတွက် စီးပွားရေးလက်နက်ကိရိယာများကို အသုံးချခြင်းဟု နားလည်နိုင်ပါသည်။ အခြားဖွင့်ဆိုမှုတစ်ခုကတော့ ပြောင်းပြန်ဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးအကျိုးအမြတ်ရရှိရန် ပထဝီနိုင်ငံရေးအား မည်သို့မည်ပုံ အလေးအနက်ထား အသုံးချခြင်းဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ပထဝီစီးပွားရေးအား အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဘောဂဗေဒ၊ ပထဝီနိုင်ငံရေးနှင့် မဟာဗျူဟာတို့အကြား အပြန်အလှန် သက်ရောက်အားပြိုင်မှုဟု ဖွင့်ဆိုနိုင်သည်။

ပထဝီဘောဂဗေဒဟူသော ဝေါဟာရမှာ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်တွင် Edward Luttwak ၏ စစ်အေးတိုက်ပွဲ ပြီးနောက် ပထဝီဘောဂဗေဒ စွမ်းအားထက်မြက်စေရန် စစ်ရေးစွမ်းအား၏ အရေးပါမှုသည် နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်ကြောင်း ဆောင်းပါးဖြင့် အဘိဓာန်များသို့ ဝင်ရောက်လာခဲ့သည်။

ပထဝီဘောဂဗေဒ ဝေါဟာရကို ကျယ်ပြန့်စွာ အသုံးပြုလာရသည့် နောက်အကြောင်းရင်းတစ်ခုမှာ တရုတ်နိုင်ငံ တိုးတက်ပေါ်ထွန်းလာမှုကြောင့်ဖြစ်သည်။ တရုတ်သည် ၎င်း၏ အင်အားဖြန့်ကြက် (Power Projection) ရန်အတွက် စီးပွားရေးကို လက်နက်တစ်ခုအဖြစ် အသုံးချနေသည်။ နောက်ထပ်အကြောင်းရင်း နှစ်ခုလည်း ရှိသေးသည်။ အစိုးရ၏ အရင်းရှင်ဝါဒနှင့် အစိုးရပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကြီးများ ပြန်လည်သက်ဝင် အားကောင်းလာခြင်းသည် အစိုးရများ၌ စီးပွားရေးရင်းမြစ်များကို စိတ်ကြိုက်စီမံခန့်ခွဲအသုံးပြုနိုင်ခြင်းကို ညွှန်းဆိုခြင်းနှင့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ကုန်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်း ချိတ်ဆက်မှုများနှင့် ငွေကြေးဈေးကွက်တို့သည် နက်ရှိုင်းစွာ ပေါင်းစပ်လျက်ရှိနေခြင်းတို့ကြောင့် ပထဝီဘောဂဗေဒအား ပိုမို အားကောင်းလာစေသည်။

ပထဝီစီးပွားရေးဆိုင်ရာ အသုံးချကိရိယာများ

Robert Blackwill နှင့် Jennifer Harris တို့၏ In War by Other Means စာအုပ်တွင် ယနေ့ခေတ် ဦးဆောင်နေသော ပထဝီဘောဂဗေဒဆိုင်ရာ အသုံးချကိရိယာများမှာ –

(က) ကုန်သွယ်ရေး မူဝါဒ

(ခ) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မူဝါဒ

(ဂ) စီးပွားရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ပိတ်ဆို့မှုများ

(ဃ) ဘဏ္ဍာရေးနှင့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ မူဝါဒ

(င)　စွမ်းအင်နှင့် လူသုံးကုန်များ

(စ)　အထောက်အပံ့နှင့် ဆိုက်ဘာတို့ ဖြစ်သည်။

အထောက်အပံ့ (Aid) သည် ယခင်ကတည်းက ရှိသော အရာဖြစ်ပြီး၊ ဆိုက်ဘာ (Cyber) သည် အသစ်ဖြစ်ကာ စွမ်းအင် (Energy) သည်သာ မတူညီသော ပတ်ဝန်းကျင်မှ လုပ်ဆောင်နေခြင်း ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတကာက ပထဝီစီးပွားရေးအား ကျင့်သုံးမှုများ

တရုတ်သည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ပထဝီစီးပွားရေးအား ကျင့်သုံးရာတွင် အထင်ရှားဆုံးသော နိုင်ငံဖြစ်သည်။ ရုရှားနှင့် အမေရိကန်တို့သည်လည်း ထိုနည်းတူစွာ ကျင့်သုံးနေကြသည်။ အရှေ့တရုတ်ပင်လယ်အရေးကိစ္စဆိုင်ရာ အချုပ်အခြာအာဏာနှင့် နယ်မြေပိုင်ဆိုင်မှု အငြင်းပွားခြင်းဆိုင်ရာ ဂျပန်အစိုးရ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် ပတ်သက်ပြီး တရုတ်သည် မကြာခဏဆိုသလို ဂျပန်ကားတင်သွင်းမှုများကို ရပ်ဆိုင်းခြင်းနှင့် ဂျပန်သို့ ရှားပါးသတ္တုတင်ပို့ခြင်းများအား ဖြတ်တောက်ခြင်းများ ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ တရုတ်သည် ကုလသမဂ္ဂတွင် မိမိဘက်မှ မဲပေးသော အာဖရိကတိုက်နိုင်ငံများအား အကူအညီများ ထောက်ပံ့ပေးခြင်းဖြင့် ဆုချလေ့ရှိသည်။

ရုရှားသည်လည်း မဟာဗျူဟာ ရည်မှန်းချက်များ အောင်မြင်ရန်အတွက် စွမ်းအင်ကို အသုံးချလေ့ရှိသည်။ ရုရှားသည် ၂၀၀၈ ခုနှစ် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများ ဖြစ်နေစဉ် ဆောင်းရာသီအတွင်း ဥရောပသို့ တင်ပို့နေသော ဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းအား ပိတ်ချလိုက်သည်။ ခရိုင်းမီးယားဒေသအား သိမ်းပိုက်ပြီး နောက်ပိုင်းတွင်လည်း ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးမှု အကြီးအကျယ် ပြုလုပ်ပေးခဲ့သည်။

ခရိုင်းမီးယားအား ရုရှားက သိမ်းပိုက်ခြင်းကို တုံ့ပြန်ခြင်းအားဖြင့် အမေရိကန်နှင့် အပေါင်းအပါများက ယူကရိန်းသို့ တပ်များ ပေးပို့ရမည့်အစား ရုရှားအား ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများ ချမှတ်လုပ်ဆောင်လာခဲ့သည်။ အီရန်၏ နျူကလီးယားမူဝါဒများနှင့် ပတ်သက်ပြီး နိုင်ငံတကာက ပိတ်ဆို့အရေးယူရန် ကြိုးပမ်းမှုများတွင်လည်း အမေရိကန်က ဦးဆောင်နေသည်။ ဒေါ်လာအသာစီးရရှိနေမှုနှင့် နိုင်ငံတကာဘဏ္ဍာရေးစနစ်တွင် အမေရိကန် ဦးဆောင်မှုတို့ကြောင့် အမေရိကန်၏ ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများသည် ထိရောက်မှု အတော်အတန်ရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ သမ္မတဒေါ်နယ်လ်ထရမ့် အစိုးရကာလအတွင်း နိုင်ငံ၏ မဟာဗျူဟာ အကျိုးစီးပွားအတွက် ပထဝီဘောဂဗေဒအား အသုံးချမည်လားဟူသည့် မေးခွန်းမှာ ကျယ်ကျယ်လောင်လောင် ထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်။

၂၀၂၂ နှစ်ဦးပိုင်းမှ စတင်ကာ ယူကရိန်း၌ ဆင်နွှဲနေသော ရုရှား၏ အထူးစစ်ဆင်ရေးကြောင့် အမေရိကန်နှင့် ဥရောပနိုင်ငံများသည် ရုရှားအား ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများ လုပ်ဆောင်လာခဲ့သည်။ ရုရှားအနေဖြင့် စွမ်းအင်လက်နက်ကို ကိုင်စွဲကာ ဥရောပနိုင်ငံများသို့ တင်ပို့ရောင်းချနေသည့် ဓာတ်ငွေ့အား ပိတ်ဆို့ရန် လုပ်ဆောင်ခြင်းနှင့် ဓာတ်ငွေ့ တင်ပို့ရောင်းချမှုအား ရူဘယ်ဖြင့် ပေးချေစေရန် လုပ်ဆောင်ခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ဤသည်မှာ ပထဝီစီးပွားရေးအား ထိရောက်စွာ အသုံးချခြင်း ဖြစ်သည်။ သေချာသည်ကတော့ ပထဝီ

စီးပွားရေးနှင့် ပထဝီဘောဂဗေဒ ဟူသော စကားရပ်အား နောင်နှစ်ပေါင်းများစွာတိုင် ကြားနေရဦးမည် ဖြစ်သည်။

ပထဝီစီးပွားရေးနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ

တည်ရှိနေပုံအရ မြန်မာနိုင်ငံသည် ပထဝီ မဟာဗျူဟာအရ အရေးပါသော နေရာတွင် ရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ မိမိတို့နိုင်ငံတည်ရှိနေပုံအား အကျိုးအမြတ် ရယူအသုံးချနိုင်ရန်မှာ အရေးကြီးသောအချက်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် အရှေ့တောင်အာရှကုန်းမကြီးတွင် မြေရိယာအရ အကျယ်ဆုံးဖြစ်သည်။ တောင်အာရှနှင့် အရှေ့တောင်အာရှအား ဆက်စပ်ပေးနေသော နေရာ တွင်လည်း ရှိသည်။ ပိုမိုအရေးကြီးသည်မှာ ကမ္ဘာ့ အင်အားကြီးနိုင်ငံ ဖြစ်သည့် တရုတ်နှင့် အိန္ဒိယတို့ အကြား တည်ရှိနေခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ အသုံးချတတ် မည်ဆိုလျှင် ဈေးကွက်ကြီးပင် ဖြစ်သည်။

တရုတ်က အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက် နေသည့် ခါးပတ်တစ်ကွင်း လမ်းတစ်စင်း စီမံကိန်း (Belt and Road Initiative – BRI) သည် စီးပွားရေးကို အခြေခံသည့် တရုတ်နိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒ ဗဟိုချက်ဟု ဆိုရမည်။ BRI သည် သမ္မတ ရှီကျင့်ဖျင်၏ နိုင်ငံကြီး သံခင်း တမန်ခင်း (Major Country Diplomacy) အဓိက အစိတ်အပိုင်း ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံကြီး သံခင်းတမန်ခင်း ဆိုသည်မှာ တရုတ်၏ ကြီးထွားလာသော အင်အားနှင့် အဆင့်အတန်းတို့ အရ ကမ္ဘာ့ရေးရာများတွင် ဦးဆောင်မှု ပြုလုပ်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်ဖော်ထုတ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ BRI ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ဒေသတွင်း ပေါင်းစည်း ဆက်သွယ်ရေးနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို မြှင့်တင်ပေးရန် ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်က စတင်သော ထိုစီမံကိန်းတွင် ပါဝင်ရန် ၂၀၂၂ ခုနှစ် မတ်လအထိ နိုင်ငံပေါင်း ၁၄၆ နိုင်ငံက လက်မှတ်ရေးထိုးထားပြီး ဖြစ်သည်။ ကုန်းလမ်းပေါ်မှ စီးပွားရေး ဆက်သွယ်မှုအား ပိုးလမ်းမ စီးပွားရေး ခါးပတ် (Silk Road Economic Belt) ဟု ခေါ်ဆိုပြီး ရေလမ်းမှ ဆက်သွယ်မှုအား ၂၁ ရာစု ရေကြောင်း ပိုးလမ်းမကြီး (21st Century Maritime Silk Road) ဟု ခေါ်ဆိုသည်။ BRI သည်

"တည်ရှိနေပုံအရ မြန်မာနိုင်ငံသည် ပထဝီ မဟာဗျူဟာအရ အရေးပါသော နေရာတွင် ရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ မိမိတို့နိုင်ငံ တည်ရှိနေပုံအား အကျိုးအမြတ်ရယူ အသုံးချနိုင်ရန်မှာ အရေးကြီးသောအချက် ဖြစ်သည်"

စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ရည်ရွယ်သည်ဆိုသော်လည်း တရုတ်တွင် အခြားသော မဟာဗျူဟာ ရည်မှန်းချက်များ ရှိနေပါလိမ့်မည်။ ဥပမာအားဖြင့် ရေကြောင်းပိုးလမ်းမကြီး တစ်လျှောက် တည်ဆောက်မည့် ပင်လယ်ရေနက် ဆိပ်ကမ်းများသည် အနာဂတ်တွင် တရုတ် ပြည်သူ့လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် (ရေတပ်) မှ လေယာဉ်တင်သင်္ဘော တိုက်ခိုက်ရေးတပ်ဖွဲ့ (Carrier Strike Group) များ ထောက်ပံ့ဖြည့်တင်းရေးအတွက် ဆိပ်ကမ်းများ ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။ တရုတ်ပြည်သူ့လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် (ရေတပ်) သည် ၂၀၃၀ ပြည့်နှစ်အရောက်တွင် ရေပြာရေတပ် (Blue Water Navy) အဖြစ် ရည်မှန်း တည်ဆောက်နေရာ မကြာမီ တတိယမြောက် လေယာဉ်တင်သင်္ဘောကြီးအား ရေချတော့မည် ဖြစ်ပါသည်။ အင်အားဖြန့်ကြက်ခြင်း (Power Projection) ပြုလုပ်ရာတွင် ရေတပ်၏ စွမ်းအားမှာ အရေးကြီးပါသည်။

ထိုခါးပတ်တစ်ကွင်း လမ်းတစ်စင်း စီမံကိန်း၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော တရုတ် – မြန်မာ စီးပွားရေးစင်္ကြံ (China – Myanmar Economic Corridor – CMEC) အား အကောင်အထည်ဖော်ရန် နှစ်နိုင်ငံ လက်မှတ်ရေးထိုးထားပြီးလည်း ဖြစ်သည်။ အသုံးချတတ်မည်ဆိုပါက နှစ်နိုင်ငံလုံးအတွက် Win – Win အခြေအနေ ဖြစ်ပါမည်။ CMEC တွင် ပါဝင်မည့် စီမံကိန်းများသည် နိုင်ငံ့စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အထောက်အကူပြုနိုင်မည် ဖြစ်ရာ စနစ်တကျ အကောင်အထည်ဖော် လုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

အိန္ဒိယအား ကြည့်မည်ဆိုပါက ယခင်ဝန်ကြီးချုပ် နာဆင်မ်ဟာရောင်း အစိုးရ လက်ထက် ၁၉၉၁ ခုနှစ်တွင် အရှေ့မျှော် မူဝါဒ (Look East Policy) အရ အရှေ့တောင်အာရှ နိုင်ငံများနှင့် စီးပွားရေးနှင့် မဟာဗျူဟာဆက်ဆံရေး တိုးမြှင့်ရန် ကြိုးပမ်းလာခဲ့သည်။ လက်ရှိဝန်ကြီးချုပ် နာရင်ဒရာ မိုဒီလက်ထက်တွင် အရှေ့နှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံသည့် မူဝါဒ (Act East Policy) အဖြစ် တိုးချဲ့လုပ်ဆောင်လာခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင် ထိုမူဝါဒ၏ အစိတ်အပိုင်း အဖြစ် အိမ်နီးချင်း ပထမ မူဝါဒ (Neighbourhood First Policy) အားလည်း ချမှတ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုမူဝါဒများ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်အတွက် အိန္ဒိယ၏ အရှေ့ဘက်အိမ်နီးချင်း အရှေ့တောင်အာရှ နိုင်ငံဖြစ်သော မြန်မာသည် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍတွင် ရှိနေပါသည်။ ထိုမူဝါဒများအရ ကုလားတန်မြစ်ဘက်စုံစီမံကိန်း (Kaladan Milti – Model Transit Transport Project) နှင့် အိန္ဒိယ – မြန်မာ – ထိုင်း သုံးနိုင်ငံ အမြန်လမ်းမကြီး စီမံကိန်း (Inida – Myanmar – Thailand Trilateral Highway) တို့ကို အကောင်အထည်ဖော်သွားမည် ဖြစ်ပါသည်။ အသုံးချတတ်မည်ဆိုပါက မိမိတို့နိုင်ငံအတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမည် ဖြစ်သည်။

ပထဝီစီးပွားရေးတွင် အရေးပါသော မြန်မာ့စွမ်းအင်ကဏ္ဍအား လေ့လာကြည့်မည် ဆိုလျှင် ၂၀၁၃ ခုနှစ်က အာရှ – ပစိဖိတ်ဒေသတွင်း စွမ်းအင်တင်ပို့ရောင်းချသည့် အဓိက ငါးနိုင်ငံတွင် တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ဒေသတွင်း ဒုတိယမြောက် အများဆုံး သဘာဝ ဓာတ်ငွေ့တင်ပို့ ရောင်းချသည့် နိုင်ငံလည်း ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာအတွက် စွမ်းအင်ကဏ္ဍသည် မဟာဗျူဟာမြောက် ထုတ်ကုန်လုပ်ငန်းတစ်ခုအဖြစ် မှတ်ယူရမည် ဖြစ်သည်။ မကြာသေးမီက ဓာတ်ငွေ့သိုက်များ ထပ်မံတွေ့ရှိမှုသည် နိုင်ငံ့စီးပွားရေး တိုးတက်မှုကို အထောက်အကူ

ပြုနိုင်စေမည် ဖြစ်သည်။ မိမိတို့နိုင်ငံအတွက် ပထဝီဘောဂဗေဒတွင် မည်သည်က မဟာဗျူဟာမြောက် လုပ်ဆောင်နိုင်သည်ကို သိရှိထားရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။

၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် စတင်အကောင်အထည်ဖော်သည့် မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသား ပို့ကုန်မဟာဗျူဟာအရ ဦးစားပေးကဏ္ဍ (ကုန်စည်) (Priority Sector – Goods) တွင် ဆန်၊ ပဲအမျိုးမျိုးနှင့် ဆီထွက်သီးနှံ၊ ရေထွက်ပစ္စည်း၊ အထည်အလိပ်နှင့် အဝတ်အထည်၊ သစ်နှင့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းတို့ဖြစ်ပြီး ဦးစားပေးကဏ္ဍ (ဝန်ဆောင်မှု) (Priority Sector – Services) တွင် ခရီးသွားလုပ်ငန်း ဖြစ်သည်။ ဖွံ့ဖြိုးရန် အလားအလာရှိသည့်ကဏ္ဍ (Emerging Sector) တွင် ရော်ဘာ ဖြစ်ပါသည်။ ဦးစားပေးကဏ္ဍများအား အထောက်အကူပြု ဝန်ဆောင်မှု ကဏ္ဍ (Cross–Sector) များမှာ ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ ငွေကြေးဝန်ဆောင်မှု၊ ကုန်သွယ်မှု သတင်းအချက်အလက်နှင့် ကုန်သွယ်မှုမြှင့်တင်ရေး၊ အရည်အသွေးစီမံခန့်ခွဲခြင်းနှင့် ကုန်သွယ်မှု လျှင်မြန်ချောမွေ့ခြင်းနှင့် ကုန်စည်သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးတို့ဖြစ်သည်။ ဦးစားပေးကဏ္ဍများအလိုက် အကောင်အထည်ဖော်ရမည်များကို စနစ်တကျ လုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်သကဲ့သို့ စွမ်းအင်ကဏ္ဍကဲ့သို့ ကဏ္ဍသစ်များကိုလည်း ဦးစားပေးကဏ္ဍတွင် ထပ်မံ ဖြည့်သွင်းသင့်ပါသည်။ ၎င်းအပြင် Cross–Sector များသည် ပထဝီစီးပွားရေးတွင် အရေးပါသော အကြောင်းအချက်များလည်း ဖြစ်သည်။

နိဂုံး

ပထဝီစီးပွားရေးနယ်ပယ်သည် လာမည့်ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာအထိ နိုင်ငံများအကြား အပြိုင်အဆိုင်အများဆုံး ဖြစ်လာမည့် နယ်ပယ် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေးနှင့် ပထဝီနိုင်ငံရေး ရည်မှန်းချက်များ အောင်မြင်ရန် အကောင်အထည်ဖော်ရာ၌ စီးပွားရေးလက်နက်၏ အရေးပါပုံကို ကောင်းစွာ နားလည်သဘောပေါက်ရန် လိုအပ်သကဲ့သို့ ၎င်းတို့၏ အကန့်အသတ်၊ အတားအဆီးများအားလည်း ထည့်သွင်း စဉ်းစားထားရမည် ဖြစ်သည်။ လာမည့်အနာဂတ်တွင်လည်း အင်အားကြီးနိုင်ငံများ၏ ဘက်ပေါင်းစုံမှ ပြိုင်ဆိုင်မှုမှာ ယခုထက် ပိုမိုများပြားလာမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် မိမိတို့ကဲ့သို့သော ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများအနေဖြင့် မိမိတို့ ရပ်တည် ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒများကို မိမိတို့ ပထဝီနိုင်ငံရေး ရည်မှန်းချက်များနှင့် ကိုက်ညီစေရန် ချမှတ်ခြင်း၊ ချမှတ်ထားသော ရည်မှန်းချက်များအား တိကျစွာ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် အခါအားလျော်စွာ ပြန်လည်သုံးသပ်ပြင်ဆင်ခြင်း၊ ဦးတည်ရာ မပျောက်ပျက်စေရန် ထိန်းကျောင်းပဲ့ကိုင်ခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်သွားရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ဒေါက်တာနိုင်ဆွေဦး

မိုလ်ချုပ်တို့ကို လုပ်ကြံသူမှာ သောနတ္ထိုရိုဦးစော၊ စူဌသုဘဒ္ဒါနှင့် ဖြုဟ္မဒတ်က ဘယ်သူတွေလဲ

wuúlrjfwbl

“လူကြီးမင်းခင်ဗျား
လူကြီးမင်းတို့ ခိုင်းသည့်အတိုင်း
အခု ကျုပ် လုပ်ဆောင်ပြီးပါပြီ။
ယခု ကျုပ် ဘယ်လိုဖြစ်နေတယ်ဆိုတာလည်း
ခင်ဗျားတို့ အသိအမြင်ပါ။
ကျုပ်ကို
ခင်ဗျားတို့ မကယ်နိုင်ကြတော့ဘူးလား။
မောင်စော”

နိုင်ငံတော်အရေး၊ နိုင်ငံတော်သား တိုင်းရင်းဖွား ပြည်သူများအရေး ဆောင်ရွက်ရာ၌ ရိုးဖြောင့်စွာ မိမိအတ္တကိုယ်ကျိုး လုံးဝအလေးမထားတတ်ဘဲ မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေး (ဝါ) နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်လက်အောက်သို့ နှစ်ပေါင်း ၁၂၀ ကျရောက်နေခဲ့ရသော မြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီး ပြန်လည်လွတ်မြောက်၍ မြန်မာဟူသမျှ အချုပ်အခြာအာဏာပိုင် လွတ်လပ်သော နိုင်ငံတော်သားများဖြစ်အောင် မဆုတ်မနစ် ဦးဆောင်သယ်ပိုးပေးခဲ့သော မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးကျေးဇူးရှင်၊ စည်းလုံးညီညွတ်၍ တစ်ပေါင်းတစ်စည်းတည်းသော မြန်မာပိုင်နက် နယ်မြေအားလုံးပေါင်းကျုံးကာ မြန်မာပြည်ထောင်စုကြီးကို တည်ထောင်ပေးခဲ့သည့် ပြည်ထောင်စုဖိသုကာ၊ မြန်မာတို့မည်သည့်အခါတွင်မျှမေ့ပျောက်မရနိုင်သောမြန်မာအမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့်တကွ အာဇာနည်ခေါင်းဆောင်ကြီး သခင်မြ၊ ဒီးဒုတ်ဦးဘချို၊ မိုင်းပွန်စော်ဘွားကြီး စဝ်စံထွန်း၊ ဆရာကြီးဦးရာဇတ်၊ ဆရာကြီးဦးဘဝင်း၊ မန်းဘခိုင်တို့နှင့်တကွ အတွင်းဝန်ဦးအုန်းမောင်၊ သက်တော်စောင့် ကိုကိုထွေးတို့ နိုင်ငံအတွက်အသက်ပေးသွားခဲ့ကြသော ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့မှ စတင်ရေတွက်သော် ယခု ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက် (အာဇာနည်နေ့) တွင် (၇၅) နှစ် တင်းတင်းပြည့်ခဲ့ပါပကော။

မြန်မာတစ်ပြည်လုံး ကြိမ်မီးအုံးသကဲ့သို့ ယူကျုံးမရ၊ အပူလုံးကြွကာ မျက်ရည်စကိုယ်စီဖြင့် အံကြိတ်ခဲ့ကြရသည်မှာလည်း (၇၅) နှစ်ပြည့်မြောက်ခဲ့ပေပြီ။ သာမန်အားဖြင့် ကြည့်လျှင် ဗိုလ်ချုပ်တို့ကို လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်သည်မှာ မင်းသားကြီးမလုပ်ရ၍ ပတ်မကြီးထိုးဖောက်သူ ဦးစော၊ လွတ်လပ်သော မြန်မာနိုင်ငံတွင် သူ့အတွက် အမြင့်ဆုံးရာထူး မရနိုင်သည်ကိုသိသော အာဏာရူးဂဠုန်ဦးစောနှင့် သူ့တပည့် လူသတ်ဂိုဏ်းကြီးသည် နိုင်ငံ့ရန်သူ၊ နိုင်ငံတော်လုပ်ကြံမှုကြီး၏ တရားခံများဖြစ်ကြလေသည်။ အမျိုးသားရေးအသိ၊ တော်လှန်ရေးသတိ၊ သတင်းအချက်အလက် သက်သေခံရှိသမျှဖြင့် သုံးသပ်ခွဲခြမ်း စိတ်ဖြာကြည့်ကြလျှင်မူ နောက်ကွယ်က နယ်ချဲ့(အင်္ဂလိပ်)လက်ဖြူများကို ထင်ရှားစွာ မြင်တွေ့နိုင်ကြပေလိမ့်မည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း ဂျာမနီမှ အဒေါ့လ်ဖ်ဟစ်တလာ၊ အီတလီမှ ဖက်ဆစ်ခေါင်းဆောင် မူဆိုလီနီ၊ ဂျပန်မှ နန်းရင်းဝန်ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ယာမာမိုတိုတိုဂျိုတို့သည် ဖက်ဆစ်သုံးပွင့်ဆိုင် ဝင်ရိုးတန်းသုံးနိုင်ငံဖွဲ့ပြီး ခပ်ကြမ်းကြမ်း၊ ခပ်ရမ်းရမ်း ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်စွာ နယ်ချဲ့ကြရင်း မူလနယ်ချဲ့လက်ဟောင်း အင်္ဂလန်၊ ပြင်သစ်၊ ဒတ်ချ်၊ ပေါ်တူဂီ၊ စပိန်၊ ဘယ်လ်ဂျီယံ၊ နော်ဝေ၊ အမေရိကန်တို့ထံမှ ကိုလိုနီကျွန်နိုင်ငံများကို လုယူရန် တိုက်ခိုက်ရင်း ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုအားကောင်းသဖြင့် ဖက်ဆစ်အုပ်စုက အစပိုင်း၌ လက်သွက်ခြေသွက်ဖြင့် အရေးသာခဲ့သည်။ အမေရိကန်၊ အင်္ဂလိပ်၊ ပြင်သစ်တို့က ဆိုဗီယက်ခေါင်းဆောင် ဂျိုးဇက်စတာလင်ကိုပါ ဖက်ဆစ်အုပ်စုကို လက်တွဲတိုက်ခိုက်ရန် ချဉ်းကပ်လာခဲ့ကြသည်။ မာရှယ်စတာလင်၏ ဆိုဗီယက်တပ်နီတော်ဟာ လက်စွမ်းပြနိုင်ခဲ့၍ နောက်ဆုံးဖက်ဆစ်အုပ်စု စစ်ရှုံးကာ ဆိတ်သုဉ်းသွားခဲ့ရသည်။

စစ်ဒဏ်ကြောင့် ပြုတ်ပြုတ်ပြန်းလုမတတ် ရှိသော်လည်း ပြင်သစ် စသည့် ဥရောပနယ်ချဲ့များသည် ကမ္ဘာစစ်ကြီးပြီးသော် အထည်ကြီးပျက်များဖြစ်လာနေကြသည်။ စစ်ပြီးသည့်နောက် အလုပ်သမားလောကကို အားပြုတည်ထောင်ထားသော ဗြိတိသျှလေဘာ

(အလုပ်သမား) ပါတီက အာဏာရလာသည်။ လေဘာပါတီခေါင်းဆောင် ဝန်ကြီးချုပ် အက်တလီလက်ထက် (၁၉၄၇ ခုနှစ် နှောင်းပိုင်းတွင်) ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် မြန်မာပြည်သူများ တစ်သားတည်း မဆုတ်မနစ် ကြိုးစားကြ၍ မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးကို အင်္ဂလိပ်တို့ မပေးမနေရ ပေးခဲ့ရလေတော့သည်။ ဤသို့ လေဘာပါတီခေါင်းဆောင် အက်တလီက မြန်မာနိုင်ငံကို လွတ်လပ်ရေးပေးရန် လွယ်လွယ်သဘောတူရကောင်းလားဟု ဆိုကာ ချာချီ၏ ကွန်ဆာဗေးတစ်ပါတီက ပြင်းထန်စွာ ရှုတ်ချပြစ်တင်ခဲ့သည်။ (အက်တလီလည်း ထိုဖိအားများကြောင့် နောက်ပိုင်း စိတ်ပြောင်းသွားခဲ့ပုံရပေသည်။) အက်တလီနှင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့ မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးပေးရေး ဆွေးနွေးခရီးရောက်နေစဉ် အင်္ဂလိပ်တို့၏ ပယောဂဖြင့် ရှမ်းစော်ဘွားအချို့က လန်ဒန်(ဘီလပ်)သို့ ကြေးနန်းရိုက်ကာ၊ ယခု လန်ဒန်သို့ရောက်နေသူ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် ရှမ်းပြည်သူတို့၏ ကိုယ်စားလှယ်မဟုတ်၊ ဗမာကိုယ်စားလှယ်သာ ဖြစ်သည်။ ရှမ်းတို့၏သဘောထားသိရန် မိမိတို့ ရှမ်းစော်ဘွားများကို ဖိတ်ပါဟူသော ကြေးနန်းဖြစ်သည်။ ရှမ်းမျိုးချစ်လူငယ် ဦးတင်အေး(ရှမ်းပြည်)၊ ဦးထွန်းမြင့်၊ ဦးခွန်ထီး၊ ဦးလှဖေ၊ ဦးဘရီ၊ ဦးသိုင်းသန်းတင် စသော ရှမ်းလူငယ်များက တောင်ကြီးတွင် ရှမ်းပြည်သူလူထုအစည်းအဝေးကြီး ကျင်းပရာ လူထုနှစ်သိန်းခန့် တက်ကြသည်။ ထိုရှမ်းလူထုအစည်းအဝေးကြီးက "ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် ရှမ်းပြည်သူတို့၏ ကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်သည်။ ဗိုလ်ချုပ်တင်ပြသမျှ ရှမ်းပြည်သူတို့က လက်ခံသည်။ ရှမ်းပြည်သူများကလည်း ဗိုလ်ချုပ်တို့နှင့်အတူ လွတ်လပ်ရေးယူမည်။ အင်္ဂလိပ်တို့ ယခုအချိန်မှစပြီး ရှမ်းပြည်က ထွက်ခွာကြပါ ဟု ဆုံးဖြတ်သည်။ ထိုဆုံးဖြတ်ချက်ကြေးနန်း လန်ဒန်သို့ ပို့သည်။ ထိုအခါတွင်မှ အောင်ဆန်း-အက်တလီ စာချုပ်ခေါ် မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးစာချုပ်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်တော့သည်။

သို့တိုင် အက်တလီက ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းအား "ခင်ဗျား မြန်မာနိုင်ငံ ပြန်ရောက်လျှင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ဆန္ဒသဘောထား စုံစမ်းမေးမြန်းကြည့်ပါဦး" ဟု ပြောလွှတ်သည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ကျင်းပသည့် ပင်လုံညီလာခံသို့လည်းတက်ရန် အက်တလီကပင် ဗိုလ်ချုပ်ကို နှုတ်ဖြင့် ဖိတ်လိုက်သည်။ ပင်လုံညီလာခံတွင် အင်္ဂလိပ်တို့ ကြိုစည်းရုံးထားသော ရှမ်းပဒေသရာဇ်စော်ဘွားများဖြင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း တပ်လန်သွားလိမ့်မည်ဟု လန်ဒန်က တွက်ဆပြီး၊ ထိုပင်လုံညီလာခံအမည်ခံ ထောင်ချောက်အတွင်း ဗိုလ်ချုပ်ကို ကျုံးသွင်းသည့်အနေဖြင့် ဖိတ်ကြားလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ပင်လုံညီလာခံသို့ အင်္ဂလန်မှ ကိုလိုနီဆိုင်ရာအတွင်းဝန် ဆာဘော့တွမ်လေနှင့် ရန်ကုန်ရှိ အင်္ဂလိပ်အစိုးရ တောင်တန်းဒေသ မဟာမင်းကြီး စတီဗင်ဆင်တို့ကို ပင်လုံညီလာခံတွင် ကန့်လန့်တိုက်ရန် ကြိုတင်စည်းဝါးရိုက်ထားပြီးဖြစ်၍ လန်ဒန်မှ ဝန်ကြီးချုပ် ကလီးဖင့် အက်တလီသည် ပင်လုံညီလာခံတွင် အောင်ဆန်းရှုံးနိမ့်သွားပြီဟူသော သတင်းကောင်းကြားရရန် ဆုံလည်ကုလားထိုင်တွင် ဒူးနှံ့ထိုင်ရင်း စောင့်နေသည် ဟူ၏။

ပင်လုံညီလာခံသို့ ထိုစဉ်က ကချင်၊ ကယား၊ ရှမ်း၊ ချင်း၊ ကရင် တိုင်းရင်းသားကိုယ်စားလှယ်များ တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။ ကရင်ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့က ပင်လုံစာချုပ်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးပြီးမှ ညီလာခံသို့ ရောက်လာ၍ လက်မှတ်မထိုးရချေ။ ကချင်၊ ချင်း၊ ကယား၊ ရှမ်းစော်ဘွားကိုယ်စားလှယ်၊ ရှမ်းလူထုကိုယ်စားလှယ်များ၊ ဗမာကိုယ်စားလှယ်များက

လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြသည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၅ ရက်နေ့ ညပိုင်းတွင် ညီလာခံကိုယ်စားလှယ်များအား ညီလာခံကို ဦးဆောင်နေကြသည့် စော်ဘွားကြီးများက ဂုဏ်ပြုမိတ်ဆက်ညစာတည်ခင်းသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း နမ့်ဆန်ပလောင်တောင်ပိုင်းစော်ဘွားကြီး စဝ်ခွန်ပန်းစိန်က သဘာပတိအဖြစ် ဆောင်ရွက်ကာ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းမိန့်ခွန်းပြောကြားရန် မေတ္တာရပ်ခံသည်တွင် ဗိုလ်ချုပ်က ဤသို့ မိန့်ကြားခဲ့သည်။

"ကျွန်တော် အခု ဒီကိုလာတာဟာ မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးကိစ္စ တိုင်းရင်းသားများရဲ့ သဘောဆန္ဒ မေးမြန်းဖို့ပါ။ ကျွန်တော်တို့ ဗမာတွေကတော့ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ကုန်ဆုံးသွားပြီး ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဆန်းစမှာပဲ လွတ်လပ်ရေးယူကြတော့မှာပါ။ ရှမ်းအပါအဝင် တိုင်းရင်းသားများအနေနဲ့ မိမိတို့သဘောဆန္ဒကို လွတ်လွတ်လပ်လပ် တင်ပြကြဖို့ပါ။ ကျွန်တော်တို့ကတော့ တိုင်းရင်းသား(ဒေသ)တွေကို ကျွန်တော်တို့ (ဗမာတွေ)နဲ့အတူ လွတ်လပ်ရေးယူကြမှာလား။ ယူမယ်ဆိုရင် နောင်တိုင်းရင်းသားတွေ မနစ်နာရအောင် လိုအပ်တဲ့ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းပေးဖို့ပါ။ ကျွန်တော်တို့နဲ့အတူ လွတ်လပ်ရေးမယူဘူးလို့ ဆုံးဖြတ်ရင်လည်း ကျွန်တော်တို့က ဘာမျှပြောဖို့ မရှိပါဘူး။ အခု ကျွန်တော်တို့ လွတ်လပ်ရေးပြန်ရအောင် နှစ်ပေါင်း ဘယ်လောက်ကြာကြာ အချိန်ယူခဲ့ရသလဲ၊ အခု တိုင်းရင်းသားများက လွတ်လပ်ရေးမယူချင်သေးဘူး၊ နောင်ခါမှ လိုချင်ရင် နှစ်ပေါင်း ဘယ်လောက်ကြာမှရမယ် မပြောနိုင်ပါဘူး။ စဉ်းစားကြပါ။ ဆုံးဖြတ်ကြပါ"

ထိုအခါ သဘာပတိ စဝ်ခွန်ပန်းစိန်က သဘာပတိမိန့်ခွန်း ပြောရာ၌ "အခုလို ဗိုလ်ချုပ်က ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ပြောသွားတာ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ကလည်း ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းပဲ ပြောပါရစေ။ ကျွန်တော်တို့လည်း တိုင်းတစ်ပါးသား နိုင်ငံခြားလက်အောက်ဆက်မနေနိုင်ကြတော့ပါဘူး။ ဒါကြောင့် ဗိုလ်ချုပ်စိတ်ချပါ။ ကျွန်တော်တို့အားလုံး ဗမာနဲ့အတူ လွတ်လပ်ရေးရယူကြမှာပါ" ဟူ၍ ပြောကြားခဲ့သည်။

ညီလာခံကို မအောင်မမြင်ဖြစ်အောင် လာနှောက်နေသော အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံအစိုးရ တောင်တန်းဒေသဆိုင်ရာ မဟာမင်းကြီး စတီဗင်ဆင်က ရှမ်းစော်ဘွားများအား အောက်ပါအတိုင်း သွေးထိုး၊ သွေးခွဲစကားများ ပြောကြားခဲ့သည်ကို ပင်လုံညီလာခံမှတ်တမ်းစာအုပ်၌ တွေ့ရသည် –

"ခင်ဗျားတို့ ရှမ်းစော်ဘွားတွေ သတိထားကြ။ ဗမာတွေက ခင်ဗျားတို့ကို သိပ်လိုက်လျောနေတယ်။ ဒါဟာ တကယ့်စေတနာမဟုတ်ဘူး။ ထောင်ချောက်ဗျ ... ထောင်ချောက်။ သူတို့ယုံပြီး သူတို့ဆင်ထားတဲ့ ထောင်ချောက်ထဲ တိုးဝင်ရင် ခင်ဗျားတို့ ဗမာ့ကျွန်ဖြစ်ကုန်မယ်"

"အောင်ဆန်းရုပ်ကိုကြည့်ပါ။ သူ့မျက်နှာက ဖက်ဆစ်ဂျပန်ရုပ်မျိုးဗျ။ မြန်မာနိုင်ငံထဲ ဖက်ဆစ်ဂျပန်တွေကို ပင့်လာတာလည်း အောင်ဆန်းပဲမဟုတ်လား။ ခင်ဗျားတို့ သတိရှိကြ"

"အောင်ဆန်းက ပြောတယ်။ သူ့မှာ ဝတ်စုံနှစ်စုံပဲ ရှိတယ်။ ဒါတောင် သူများက ပေးထားတာ။ လွတ်လပ်ရေးပြန်ရရင် ဆင်းရဲတွင်းနက်အောင် ခံခဲ့ရတဲ့ မြန်မာနိုင်ငံ ပြန်လည်ထူထောင်ရမယ်တဲ့။ ခြိုးခြံချွေတာသုံးရမယ်တဲ့။ ခင်ဗျားတို့ ဆင်းရဲတွင်းထဲ သူနဲ့အတူ ခုန်ချ

ချင်လို့လား။ ကျွန်ုပ်တို့နဲ့ (အင်္ဂလိပ်အစိုးရနဲ့) အတူနေရစ်ပါ။ ဒိုမီနီယံ လွတ်လပ်ရေး (ကျွန်စော်နံဟောင်သော ဖားတစ်ပိုင်း ငါးတစ်ပိုင်း လွတ်လပ်ရေး) ယူထားကြပေါ့။ နောင်ခင်ဗျားတို့ လွတ်လပ်ရေးအပြည့်အဝ ယူတဲ့အခါ ခင်ဗျားတို့ဒေသကနေ နိုင်ငံတကာနဲ့ ကူးသန်းနိုင်အောင် ကားလမ်း၊ ရထားလမ်း၊ ရေကြောင်းလမ်း၊ လေကြောင်းလမ်းတွေ ဖောက်ပေးမှာပေါ့။ အခုလည်း စော်ဘွားတိုင်းကို ငွေသိန်းချီပုံပေးထားဦးမှာပါ”

ထိုသွေးထိုး၊ သွေးခွဲမှုများကြောင့်ပင် စော်ဘွားအချို့က ပင်လုံစာချုပ်ကို လက်မှတ်မထိုးနိုင်ဟု ဖြစ်လာ၍ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည်ပင် စိတ်ကုန်သွားပြီး သူ့အပါးတော်မြဲ ဗိုလ်ထွန်းလှ (တက္ကသိုလ်နေဝင်း)အား “မထိုးချင်ကြရင်လည်း မတတ်နိုင်ဘူး။ သူတို့သဘောပေါ့။ ဒီတော့ ငါ နက်ဖြန် ရန်ကုန်ပြန်မယ်။ ထွန်းလှ လေယာဉ်ပျံမှာလိုက်တော့” ဟု ပြောသည်။ ရန်ကုန်မှပါသွားသော ဖဆပလလူကြီးများ၊ စော်ဘွားကြီးစဝ်ခွန်ပန်းစိန်၊ မိုင်းပွန်စော်ဘွားကြီး စဝ်စံထွန်း အပါအဝင် အမြော်အမြင်ကြီးသော တိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်များက အကြိမ်ကြိမ် အထပ်ထပ် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းကြသဖြင့် ၁၂–၂–၁၉၄၇ တွင် ပင်လုံစာချုပ်ကြီးကို လက်မှတ်ရေးထိုးလိုက်ကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် လွတ်လပ်၍ အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီး ၄–၁–၁၉၄၈ တွင် ဤကမ္ဘာ၌ မားမားမတ်မတ်ပေါ်ထွန်းလာခဲ့ပေသည်။ ပင်လုံညီလာခံအတွက် အထူးဖွင့်လှစ်ပေးထားသော ကြေးနန်းရုံးမှ ပင်လုံညီလာခံ အောင်မြင်မှုသတင်းများကို မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးသာမက ကမ္ဘာသို့ပင်ကြေးနန်းရိုက်ကြသည်။ ဤတွင် ညီလာခံပျက်ပြီဟူသော သတင်းကို ဒူးတန့်နှံ့ဖြင့် စောင့်မျှော်နေသော လန်ဒန်မှ ဝန်ကြီးချုပ်အက်တလီမှာ တုန်လှုပ်ချောက်ချားသွားသည် ဟူ၏။

ဤသည်ပင် အင်္ဂလိပ်(ဗြိတိသျှ)နယ်ချဲ့စနစ်က မြန်မာကို၊ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို မကျေမနပ်ဖြစ်လာစေသော အကြောင်းရင်းများ ဖြစ်သည်။ ဗိုလ်ချုပ်တို့ လန်ဒန်သို့ ၁၉၄၆ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလက မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးအတွက် ဆွေးနွေးရန် သွားရောက်စဉ် ဖဆပလခေါင်းဆောင်များနှင့် မျိုးချစ်ပါတီမှ ဦးစောနှင့် သခင်ဗစိန်တို့လည်း ပါဝင်ကြသည်။ အောင်ဆန်းအက်တလီစာချုပ်တွင် သခင်ဗစိန်နှင့် ဦးစောတို့က လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်း မပြုခဲ့ကြပေ။ ဦးစောသည် သူတစ်ယောက်တည်း လန်ဒန်သို့သွားကာ မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးတောင်းခဲ့ဖူးသည်။ ဦးစောသည် တစ်ဖက်တွင် ဂျပန်နှင့်ဆက်သွယ်နေသည်ကိုလည်း အင်္ဂလိပ်တို့ကသိ၍ ဦးစောကို မယုံချေ။ သို့သော် ဦးစော၏ မိုက်ကန်းကန်းလုပ်တတ်သောအကျင့်၊ ဦးစော၏ရာထူးအာဏာငန်းဖမ်းမှုကို သိသဖြင့် အောင်ဆန်းကို အပြတ်ရှင်းရေးတွင် ဦးစောကို အသုံးချခဲ့သည်။

ဦးစောသည် အင်္ဂလိပ်လက်အောက်၌ နန်းရင်းဝန်(ဝန်ကြီးချုပ်)နှင့် မျိုးချစ်ပါတီခေါင်းဆောင်ဥက္ကဋ္ဌ၊ သူရိယသတင်းစာတိုက်ပိုင်ရှင်တစ်ဦး ဖြစ်ခဲ့၍ လိုင်စင်ဖြင့် ကိုင်ရသောသေနတ်လက်နက်များ ရှိနေခဲ့သည်။ ထိုလက်နက်မျှလောက်နှင့် မလုံလောက်သေးလျှင်နောက်ထပ် ရိုင်ဖယ်သေနတ်၊ တော်မီဂန်း၊ စတင်းဂန်း နှစ်လက်၊ သုံးလက် ရှာယူရုံဖြင့် ဗိုလ်ချုပ်တို့ကို လုပ်ကြံရန် လက်နက်လုံလောက်ပေသည်။ ယခုတော့ အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်ရှိစစ်ဗိုလ်များက ဦးစောအား (အသားလွတ်) ဘရင်းဂန်းစက်သေနတ်ကြီး အလက် ၂၀၀၊ ပြောင်းပို ၂၀၀၊ အခြားသေနတ်မျိုးစုံနှင့် ကျည်ဆန် သိန်းချီ ထုတ်ပေးသည်ဆိုသော အချက်

အလက်(အမှန်)ကို ကြည့်လျှင် အောင်ဆန်းတို့ကို သတ်ရုံမျှမက မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်သွား လျှင်ပင် ဦးစောက ပြည်တွင်းစစ် ဖန်တီးပုန်ကန်ရန် အင်္ဂလိပ်တို့ အကွက်ကျကျစီစဉ်ထုတ် ပေးကြောင်း ပေါ်လွင်နေပေသည်။ ဝန်ကြီးအဖွဲ့အစည်းအဝေး ကျင်းပစဉ် ဝင်ရောက်ပစ်ခတ် လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ရန် စက်သေနတ်ကြီး အလက် ၂၀၀၊ အခြားစတင်းဂန်း၊ တော်မီဂန်း၊ ခြောက်လုံးပြူး၊ ပစ္စတို၊ ကျည် တစ်သိန်းကျော်က လုံးဝမလိုအပ်ပေ။ အင်္ဂလိပ်တို့၏ သူတို့ ကိုလိုနီနိုင်ငံများ လွတ်လပ်ရေး ရယူသွားလျှင် လွတ်လပ်ပြီး မကြာမီ ကွဲပြန်းကန်ပြားကြီး ကို သမံတလင်းပေါ် ကျောက်ပြားပေါ်၊ ပစ်ပေါက်သကဲ့သို့ အစိတ်စိတ်အမြွှာမြွှာ ပဲ့ထွက်သွား စေရန် နယ်စပ်ပြဿနာဖြစ်စေ၊ အာဏာရာထူးပြဿနာဖြစ်စေ၊ လူမျိုးရေးသွေးကွဲမှု ပြဿနာ ဖြစ်စေ ဖန်တီးခဲ့သော ချိန်ကိုက်ဗုံးများ ထောင်ထားခဲ့မြဲဖြစ်သည်။

ဦးစောသည် လွတ်လပ်ရေး ရရှိမှုတွင် ၎င်းသာလျှင် ခေါင်းဆောင်ပြီး လွတ်လပ်ရေး ရသောနိုင်ငံကို သူသာလျှင် အုပ်ချုပ်စိုးမိုးလိုသည်။ လူထုသဘောထားအရ၊ အင်္ဂလိပ်တို့၏ အမြင်အရ အောင်ဆန်းကသာ အဓိကဖြစ်နေသည်ကို ဦးစော လုံးဝမကျေနပ်။ ဗိုလ်ချုပ်တို့ ကို လုပ်ကြံခြင်းမပြုမီ တစ်နေ့ ဦးစောသည် ၎င်း၏ရုံးမှ နေအိမ် အင်းယားကန်စောင်းသို့ ကားဖြင့်ပြန်လာရာ တစ်စုံတစ်ယောက်က ဦးစော၏ကားကို မြေနီကုန်းတွင် လိုက်လံ ပစ်ခတ်သည်။ လူကို တိုက်ရိုက်မမှန်သော်လည်း ကားမှန်ကို ထိပြီး ကားမှန်ကွဲစတစ်ခုက ဦးစော၏မျက်လုံးထဲ ဝင်သွားခဲ့သည်။ ဦးစောကို ဆေးရုံပို့စဉ် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက လူမမာ သွားမေးသည်။ သူ့ကို ပစ်ခတ်သူမှာ အောင်ဆန်း သို့မဟုတ် သူစေလွှတ်သူတစ်ဦးဦးဟု ဦးစောက အသေတွက်ကာ ဗိုလ်ချုပ်အပေါ် အာဃာတထားနေခဲ့ပေသည်။ (ထိုစဉ်က ပစ်ခတ် သူမှာ ရန်ကုန်ဘဆွေ ဖြစ်သည်ဟု နောက်ပိုင်း သူသိသွားခဲ့သည်။)

ဦးစောက သူ့တပည့် သက်နှင်း၊ မှုံကြီး၊ မောင်စိန်၊ ခင်မောင်ရင်၊ ရန်ကြီးအောင်၊ ဘညွန့် စသူတို့ကို အသုံးပြုကာ ဗိုလ်ချုပ်တို့အားလုပ်ကြံရန် အင်္ဂလိပ်တို့ထံမှ လက်နက် များထုတ်ယူခဲ့ပုံ၊ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဇူလိုင် ၁၉ ရက်နေ့ နံနက် ၁၀ နာရီခွဲကျော် (၃၇ မိနစ်)တွင် အတားအဆီးမရှိဘဲ အတွင်းဝန်ရုံး (နောင် ဝန်ကြီးများရုံး) ရှိ ဗိုလ်ချုပ်တို့ စည်းဝေးခန်းမတံခါး ဆွဲဖွင့်ကာ စိတ်ရှိလက်ရှိ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ပုံ ဖြစ်ရပ်များကို ပြည်သူတို့လည်း (၇၅) နှစ် အတွင်း အကြိမ်ကြိမ် ဖတ်ဖူး၊ မှတ်ဖူးနေကြ၍ အားလုံးသိဖြစ်ရပ်များဖြစ်နေသောကြောင့် ဤဆောင်းပါးတွင် အသေးစိတ်မတင်ပြတော့ပါ။

ဦးစောအား အသုံးချပြီး သူတို့လက်ထဲရောက် မြန်မာနိုင်ငံကို ပြန်ယူပြီး မြန်မာ့ လွတ်လပ်ရေးမဖြစ်မနေ ရယူသွားသော ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ရန် အားထုတ်လေ့ရှိသော နယ်ချဲ့တို့ အကျင့်ဆိုးများကို မြန်မာတို့ သတိပြုမိရန် တင်ပြပါမည်။ အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်က ဦးစောအား ဘရင်းဂန်းစက်သေနတ်ကြီး အလက် ၂၀၀၊ ပြောင်းပို ၂၀၀ နှင့် အခြားလက်နက်မျိုးစုံ၊ ကျည်ဆန်က တစ်သိန်းကျော် ထုတ်ပေးသည်ဆိုသော အချက် တစ်ခုတည်းဖြင့်ပင် ဤလုပ်ကြံမှုသည် အင်္ဂလန်မှ အစိုးရက စူဋ္ဌသုဘဒ္ဒါ၊ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အင်္ဂလိပ် စစ်ဘက်၊ သံတမန်ဘက် အရာရှိများက ပြဟ္မဒတ်ဘုရင်၊ ဦးစောကား သောနုတ္တိုရ် မုဆိုးဖြစ်ကြောင်း ရှင်းရှင်းပြတ်ပြတ်၊ လင်းလင်းလက်လက် သိစေကြစေလိုပါသည်။

အငြိမ်းစား ရဲမင်းကြီး ဦးဘအေး၏ဘဝခရီးနှင့် အတွေ့အကြုံများ (ရေးသားသူ

“သခင်နုနှင့် ပြည်သူ့ရဲဘော်များက ထိုဘရင်းဂန်း စက်သေနတ်ကြီး အလက် ၂၀၀ ပျောက်ဆုံးမှု သတင်းရ၍ ဗိုလ်ချုပ်ကို လုံခြုံရေး တင်းကျပ်ရန် တင်ပြကြသည်။ ဗိုလ်ချုပ်က “ကျုပ်မှာ ရန်သူ မရှိပါဘူး။ မြန်မာ ပြည်သူတွေထဲမှာ ကျွန်တော့်ကို သတ်ချင်တဲ့သူ မရှိပါ” ဟု ပြောကာ ငြင်းလွှတ်သည်”

တက္ကသိုလ်စိန်တင်) စာအုပ်တွင် ဦးဘအေးသည် အာဇာနည်ခေါင်းဆောင်များအား လုပ်ကြံမှုတွင် အင်္ဂလိပ်တို့၏ စုပေါင်းကြံစည်ခြင်းလား (British Conspiracy)၊ အင်္ဂလိပ်အမျိုးသားများ ပါဝင်ခဲ့သလား၊ ပါဝင်လျှင် မည်သူတွေနည်းကို စုံစမ်းထောက်လှမ်းရန် တာဝန်ကျခဲ့ပုံ ရေးသားထားသည်။

ဦးစောအား လက်နက်များ ထုတ်ပေးခဲ့သည်မှာ အင်္ဂလိပ် စစ်ဗိုလ်ကပ္ပတိန် ဗီဗီယင် ဖြစ်ပြီး သူ့အထက်က ဗိုလ်မှူးမေဂျာယန်းတို့ဖြစ်သည်။ ဒေါက်တာမောင်မောင် ရေးသောနိုင်ငံတော်လုပ်ကြံမှု (ပြည်ထောင်စုနှင့်ဦးစော) စာအုပ်တွင် ကပ္ပတိန်ဗီဗီယင်သည် စက်သေနတ်ကြီး အလက် ၂၀၀ ထုတ်ပေးရာ၌ ထိုကိစ္စတွင် တာဝန်ရှိသော အေ၊ ဘီ ဒေးဗစ် နာမည် လက်မှတ်တုဖြင့် ထုတ်ပေးခဲ့သည်။ မကြာမီ အေ၊ ဘီဒေးဗစ်အစစ်က သူ့အပေါ် တာဝန်ကျလာနိုင်၍ ထိုလက်နက်များ ပျောက်ဆုံးမှုကို ရဲစခန်းတွင် အမှုဖွင့်ခဲ့သည်။ ဇူလိုင် ၁၉ ရက် လုပ်ကြံမှုကြီးဖြစ်ပေါ်၍ အေ၊ ဘီဒေးဗစ် ငြိမ်ကုပ်သွားခဲ့သည်။ ကပ္ပတိန်ဗီဗီယင်သည် လက်နက်ဂိုဒေါင်မှ လက်နက်များ ထုတ်ယူခွင့်ပါမစ်ကို ဦးစောအိမ်သို့ ကိုယ်တိုင် သွားပေးခဲ့သည်။

နောက်တစ်နေ့တွင် ဦးစော တပည့် ဘညွန့်သည် ရဲဝတ်စုံတု၊ ရဲကားတုဖြင့် လက်နက် ဂိုဒေါင်သို့ လက်နက်သွားထုတ်သည်။ အဖော်မောင်စိန်သည်လည်း ရဲတပ်ကြပ်ဝတ်စုံ ဝတ်ကာ ကားမောင်းသည်။ လက်နက်ဂိုဒေါင်မှ တာဝန်ရှိသူ မေဂျာအေမီဆိုသူ အင်္ဂလိပ်ဗိုလ်မှူးက အိုကေဟု ပြောကာ ဝင်ခွင့်လက်မှတ် ထုတ်ပေးသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် မေဂျာဘူး(ဂ်)ထံ သွားရသည်။ မေဂျာဘူး(ဂ်)က ဂိုဒေါင်အမှတ် (၃) မှ ဆာဂျင် (တပ်ကြပ်) ဆာဂျင်ဝက်ဘလေထံ အပ်ပေးသည်။ ဤတွင် ဝက်ဘလေက ဘရင်းဂန်း အလက် ၂၀၀ နှင့် ပြောင်းပို ၂၀၀ အပါအဝင် လက်နက်များထုတ်ပေးသည်။

သခင်နုနှင့် ပြည်သူ့ရဲဘော်များက ထိုဘရင်းဂန်း စက်သေနတ်ကြီး အလက် ၂၀၀ ပျောက်ဆုံးမှုသတင်းရ၍ ဗိုလ်ချုပ်ကို လုံခြုံရေး တင်းကျပ်ရန် တင်ပြကြသည်။ ဗိုလ်ချုပ်က “ကျုပ်မှာ ရန်သူမရှိပါဘူး။ မြန်မာပြည်သူ

တွေထဲမှာ ကျွန်တော့်ကို သတ်ချင်တဲ့သူ မရှိပါ” ဟု ပြောကာ ငြင်းလွှတ်သည်။ ထိုစဉ်က အတွင်းဝန်ရုံးဝင်းတံခါးများ ဖွင့်ထားသည်။ မည်သူမဆို လွယ်လွယ်ကူကူဝင်နိုင်၊ ထွက်နိုင်သည်။ ထိုအခြေအနေတွင် အင်္ဂလိပ်ထံမှ လက်နက်လွယ်ကူစွာ ရရှိသော ဦးစောသည် ဗိုလ်ချုပ်တို့ကို လွယ်ကူစွာပင် လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်နိုင်ခဲ့သည်။ ဗိုလ်ချုပ်တို့ စည်းဝေးနေကြသည့် အပေါ်ထပ်အခန်း၏ အောက်တည့်တည့်ရှိ ရုံးခန်းတစ်ခုအတွင်းမှ အင်္ဂလိပ်စစ်ဗိုလ်ကြီးသုံးယောက် ပစ်ခတ်လုပ်ကြံသံများ ကြားရပြီးမှ ထိုအခန်းမှ ထပြန်ကြသည်။ (ဗိုလ်ချုပ်တို့အား လုပ်ကြံမှုဖြစ်၊ မဖြစ် လာရောက် အကဲခတ်ခြင်း ဖြစ်ပုံရသည်။) တကယ်လုပ်ကြံ ပစ်ခတ်ပြီးမှသာ စိတ်ချလက်ချပြန်သည်ဟု အကဲခတ်ပုဂ္ဂိုလ်များက ထင်မြင်ယူဆသည်။

ဦးစောအမှုတွင် တပည့်ရင်းဘညွန့်က အစိုးရသက်သေ (ဖော်ကောင်) လုပ်ခွင့်ရသည်။ ကျန်လုပ်ကြံသူ တရားခံများမှာ သေဒဏ်ပေးခံရသည်။ နိုင်ငံတော် လုပ်ကြံမှုကြီးတွင် ဦးစောကို လက်နက်ထုတ်ပေးသည့် မေဂျာယန်းနှင့် ကပ္ပတိန်ဗီဗီယင်တို့ အဖမ်းခံရသည်။ ထိုစဉ်က မြန်မာနိုင်ငံကို အုပ်စိုးဆဲ အင်္ဂလိပ်အစိုးရ၊ အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်တို့ သိက္ခာမကျစေရန် မေဂျာယန်းကို ပြန်လွှတ်ပေး၏။ ကပ္ပတိန်ဗီဗီယင်ကို ထောင်ဒဏ်ချကာ အင်းစိန်ထောင်ပို့သည်။ ၁၉၄၉ ခုနှစ်တွင် အင်းစိန်ကို KNDO စောဘဦးတပ်က ဝင်သိမ်းစဉ် အင်းစိန်ထောင်ဖွင့်ပြီး စောဘဦးကြီးက ဗီဗီယင်ကို စစ်ရေးအကြံပေးအဖြစ်သုံးရန် ထောင်ထဲမှ ခေါ်ထုတ်သွားခဲ့သည်။ အစိုးရတပ်နှင့် တိုက်ပွဲတွင် (ဘီးလင်းဘက်၌) စောဘဦးကြီး ကျဆုံးရာ ဗီဗီယင်၏ အလောင်းကိုလည်း တွေ့ရသည်ဟု သတင်းများ၌ ဖော်ပြခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်း ဗီဗီယင်သည် ထိုတိုက်ပွဲ၌ မသေဘဲ လန်ဒန်ပြန်ရောက်သွားသေးသည်ဟု သတင်းများ ထွက်လာပြန်သည်။ ဦးစောကိုလည်း သေဒဏ်(ကြိုးဒဏ်) ချမှတ်ပြီး ကြိုးပေးမည့်ရက် စောင့်စဉ် ဦးစောသည် စာနှစ်စောင်ရေးကာ ပြင်ပသို့ ပို့ပေးရန် ထောင်ပိုင်ရုံးသို့ ပေးအပ်သည်။ ထောင်ပိုင်ရုံးမှ ထိုစာများကို ရဲမင်းကြီး ဦးဘအေးက လက်ခံရယူသွားသည်။ ပထမစာမှာ ဦးစောက သူ့ဇနီး ဒေါ်သန်းခင်ထံ နှုတ်ဆက်စာဖြစ်သည်။ ဒုတိယစာမှာ တက္ကသိုလ်ရိပ်သာလမ်း အမှတ် (၅၅) နေ အင်္ဂလိပ်လူမျိုး မစ္စတာ ဘင်ဂလီဆိုသူ (ဗြိတိသျှသံရုံးရှိ ဗြိတိသျှကောင်စီ အကြီးအကဲ) ဖြစ်သူထံ လိပ်မူထား၍ ရဲက ဖွင့်ဖတ်၊ မိတ္တူကူးယူထားပြီးမှ လျှို့ဝှက်နာမည် မစ္စတာတောလ်မင်း (ကိုလူရှည်) အမည်ခံ ဘင်ဂလီလက်သို့ ထည့်သည်။ ထိုစာတွင် ဤသို့ ဦးစောက ရေးသားထားသည်။

လူကြီးမင်းခင်ဗျား

လူကြီးမင်းတို့ ခိုင်းသည့်အတိုင်း အခု ကျုပ် လုပ်ဆောင်ပြီးပါပြီ။ ယခု ကျုပ် ဘယ်လိုဖြစ်နေတယ်ဆိုတာလည်း ခင်ဗျားတို့ အသိအမြင်ပါ။ ကျုပ်ကို ခင်ဗျားတို့ မကယ်နိုင်ကြတော့ဘူးလား။

မောင်စော

မစ္စတာဘင်ဂလီသည် ထိုစာရသည်နှင့် ချက်ချင်း လေယာဉ်လက်မှတ် လိုက်ဝယ်ကာ အင်္ဂလန်သို့ ပြန်ပြေးရန် ကြံတော့သည်။ ရဲချုပ်ဦးဘအေးနှင့် ရဲမင်းကြီးဦးထွန်းလှအောင်တို့က ဘုရင်ခံထံ တင်ပြပြီး ဘင်ဂလီကို လန်ဒန်မပြန်သေးရန် ဟန့်တားခဲ့ရသည်။ ထိုအချိန်

ရန်ကုန်ရှိ အင်္ဂလိပ်သံရုံးမှ သံအရာရှိအချို့ လန်ဒန်သို့ သုတ်ခြေတင်ပြန်ပြေးကုန်ကြသည်။ ထိုစဉ်က အင်္ဂလိပ်အစိုးရအုပ်ချုပ်နေဆဲဖြစ်၍ ရဲဘက်ကလည်း သိသိသာသာ စုံစမ်း မဖော်ထုတ်နိုင်ခဲ့ပါ။ လန်ဒန်ရှိ BBC World Service အင်္ဂလိပ်ဘာသာ ဘီဘီစီအသံလွှင့်ဌာနမှ လွှင့်ထုတ်သော သတင်းဆောင်းပါးတစ်ပုဒ်တွင် နိုင်ငံတော်လုပ်ကြံမှုအပြီး အင်္ဂလန်သို့ ပြန်ပြေးသော အင်္ဂလိပ်လူမျိုး သံတမန်များ၊ စစ်ဘက်မှ ပုဂ္ဂိုလ်များ သူတို့နေအိမ်များမှာပင် လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်(နှုတ်ပိတ်)ခံရကြောင်း လွှင့်ထုတ်ခဲ့ဖူးသည်။

ကမ္ဘာတွင် နိုင်ငံများစွာမှ ခေါင်းဆောင်များသည် ပြည်ပပယောဂ (အထူးသဖြင့် နယ်ချဲ့ပယောဂ)ပါသော လုပ်ကြံမှုများဖြင့် သတ်ဖြတ်ခံခဲ့ကြရဖူးပေပြီ။ ဥပမာအားဖြင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၊ အိန္ဒိယမှ မဟတ္တမဂန္ဒီ၊ အင်ဒီရာဂန္ဒီ၊ ရာဂျစ်ဂန္ဒီ၊ ပါကစ္စတန်မှ ဘနာဇီဘူတို၊ တောင်ကိုရီးယားမှ ပတ်ချုံဟီး၊ တောင်ဗီယက်နမ်မှ သမ္မတ ငိုဒင်ဇင်၊ ဖိလစ်ပိုင်မှ သမ္မတ မတ်ဆေးဆေး၊ အမေရိကန်သမ္မတ လင်ကွန်း၊ ရောဘတ်ကနေဒီ၊ အီဂျစ်သမ္မတ အန်ဝါဆဒတ်၊ အီဂျစ်သမ္မတ အဗူဒူနာဆာ၊ ကွန်ဂိုဝန်ကြီးချုပ် လူမွမ်ဘာ၊ ဆွီဒင်ဝန်ကြီးချုပ် အိုလော့ပမ်း၊ ဒိုမိုနီကန်သမ္မတ ထရူဂျီလို၊ အမေရိကန်လူမည်းခေါင်းဆောင် မာတင်လူသာကင်း ဂျူနီယာ၊ အစ္စရေးဝန်ကြီးချုပ် ယစ်ဇက်ရာဘင်၊ ပါလက်စတိုင်းခေါင်းဆောင် ယာဆာအာရာဖတ်၊ ဖရန်စစ်ဖာဒီနန်၊ ရှေးခေတ်က ဂျူးလီယက်ဆီဇာ၊ ကလီယိုပါတရာ စသူတို့ဖြစ်သည်။ ချီလီသမ္မတ အာယန်ဒေးလည်း ပါဝင်သည်။

၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်ခန့်မှစ၍ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခံရသူ အများစုမှာ အမေရိကန်စီအိုင်အေ လက်ချက်ပင် ဖြစ်ခဲ့သည်။ အိန္ဒိယဝန်ကြီးချုပ် ဂျဝါဟာလာနေရူး၊ တရုတ်ဝန်ကြီးချုပ် ချူအင်လိုင်၊ ကျူးဘားခေါင်းဆောင် ဖီဒယ်လ်ကတ်စရိုတို့ကိုလည်း အမေရိကန်စီအိုင်အေက လုပ်ကြံရန် ကြံစည်ခဲ့ရာ မအောင်မြင်ခဲ့ပေ။ ကျွန်တော်တို့သည် လက်တွေ့သတ်ဖြတ်သူ သောနုတ္တိုရ် မုဆိုးလောက် မြင်နေရုံဖြင့်မဖြစ်။ အစွယ်လိုသူ မိဖုရား စူဠသုဘဒ္ဒါ၊ အသွားစေသူ ဗြဟ္မဒတ် အထိ မြင်နိုင်ကြရန် ဧကန်မုချလိုအပ်ပါကြောင်း တင်ပြသတိပေးလိုက်ရပါသည် ခင်ဗျား။

တက္ကသိုလ်မြတ်သူ

ချင်းတိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင် ဗိုလ်ဆွန်ပက်

[ef,fvwf

"ရွှေဂျိုးဖြူမင်းသားက လွတ်ကင်းရာကို
ပြေးရင်း၊ တိုက်ရင်းနဲ့ ဗြိတိသျှတို့က ဖမ်းမိသွားတယ်။
ထုံးစံအတိုင်း ကွပ်မျက်လိုက်ကြတယ်။
ဘယ်လိုပဲဖြစ်ဖြစ် ချင်းတိုင်းရင်းသားတွေက
ချင်းပြည်နယ်ထဲမှာ မြန်မာမင်းသားကို မှဲ့တစ်ပေါက်
မစွန်းရအောင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးခဲ့တယ်
ဆိုတာကတော့ ချင်း-မြန်မာ ချစ်ကြည်ရေးရဲ့ ပြယုဂ်အဖြစ်
သမိုင်းတွင်ခဲ့တာပေါ့"

ကျွန်တော်က မတော်တဆ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရမှုတစ်ခုကြောင့် ခြေထောက်ဒဏ်ရာ ရခဲ့ပါတယ်။ အရိုးတုအစားထိုးထားတဲ့အတွက် သွားလို့လာလို့ ရပေမယ့် ကားမမောင်းနိုင်တာတော့ ကြာပါပြီ။ ဒါကြောင့် ယာဉ်မောင်းငှားထားရပါတယ်။ ယာဉ်မောင်းအများစုက လူငယ်တွေပါ။ ယာဉ်မောင်းတာကျွမ်းပေမယ့် လမ်းစည်းကမ်း၊ ယာဉ်စည်းကမ်း နားမလည်ကြပါဘူး။ ဒါကြောင့် ကျွန်တော်က ယာဉ်မောင်းထိုင်ခုံဘေးက လိုက်စီးရင်း ဘာမလုပ်နဲ့၊ ဘာလုပ်ဆိုကာ တတွတ်တွတ်နဲ့ပြောပြီး ပါးစပ်က ကားမောင်းနေရပါတယ်။ ဒါ့ထက်ဆိုးတာက ယာဉ်မောင်းလူငယ်တွေက လမ်းနာမည်တွေ မသိကြတာပါပဲ။ သူတို့က အသက်နှစ်ဆယ်ကျော်၊ ကျွန်တော်က အသက် ခုနစ်ဆယ်ကျော်ဆိုတော့ 'မျိုးဆက်ကွာဟမှု' ကလည်း ရှိနေတာပေါ့။ ရန်ကုန်မှာ မွေး၊ ရန်ကုန်မှာ ကြီးခဲ့တဲ့ ကျွန်တော်က လမ်းနာမည်တွေကို အရင်နာမည်ဟောင်းတွေပဲ နှုတ်ကျိုးနေတာ ကျွန်တော့်အပြစ်ပါ။ "ရွှေဘုံသာလမ်း" ကို ကျွန်တော်က "မဂိုလမ်း" လို့ပဲ နှုတ်ကျိုးနေပါတယ်။ "ပန်းလှိုင်လမ်း" ကိုလည်း ကျွန်တော်က "ဟုမ်းလမ်း"လို့ပဲ ခေါ်နေတတ်တယ်။ အလုံ "စူပါပင်လမ်း" က အခု "ငုဝါလမ်း"၊ ကန်တော်လေး "မက္ကရီကာလမ်း" က အခု "ဒေါ်သိန်းတင်လမ်း"၊ ခေတ်နဲ့အညီ နာမည်တွေ ပြောင်းလာတာ လူက သိနေပေမယ့် နှုတ်က လွတ်လွတ်ထွက်သွားတာက အရင်နာမည်တွေ။

ဒီနေ့လည်း ယာဉ်မောင်းကို "မောင်ထော်လေးလမ်း"ကို သွားလို့ပြောတာ သူက "ရွှေဘုံသာလမ်း" အထိ ဆက်မောင်းနေလို့ "အေးကွာ ... ငါက နှုတ်ကျိုးနေလို့ပါ။ မောင်ထော်လေးလမ်းဆိုတာ အခု ဗိုလ်ဆွန်ပက်လမ်းကို ပြောတာ" လို့ ယာဉ်မောင်းကို ပြင်ပြောရတယ်။

ယာဉ်မောင်းက ငယ်သေးတော့ နာမည်တွေကလည်း အဆန်းတွေချည်းပဲနေ်။ မောင်ထော်လေးတို့၊ ဗိုလ်ဆွန်ပက်တို့လို့ ကျွန်တော့်ကို ပြောတယ်။

"မောင်ထော်လေးဆိုတာက အင်္ဂလိပ်လက်ထက်က သူကောင်းပြုခံရတဲ့ စစ်ကဲကြီး မောင်ထော်လေးကို အစွဲပြုခေါ်ထားတာလေ။ ဗိုလ်ဆွန်ပက်ဆိုတာကတော့ ချင်းတိုင်းရင်းသား ခေါင်းဆောင်ကြီးရဲ့ နာမည်ပဲ"လို့ သူ့ကို ရှင်းပြရတယ်။

အိမ်ရောက်တော့ ဗိုလ်ဆွန်ပက်အကြောင်းကို စဉ်းစားနေမိတယ်။ 'ဗိုလ်ဆွန်ပက်' ကို 'ဗိုလ်ကျွန်ဘိခ်' လို့လည်း ခေါ်ကြတယ်။

၁၈၈၅ ခုနှစ်မှာ သီပေါဘုရင် အုပ်ချုပ်တဲ့ မြန်မာနိုင်ငံဟာ ဗြိတိသျှတွေ လက်အောက်ရောက်ခဲ့တယ်။ ဒါပေမဲ့ ချင်းပြည်နယ်ကတော့ ဗြိတိသျှလက်အောက်ကို အလိုအလျောက် မရောက်ဖြစ်ခဲ့ဘူး။ ချင်းပြည်နယ် ကလေး-ကဘော်ဒေသမှာ အုပ်ချုပ်တဲ့ ကလေးစော်ဘွားတွေက တာရွှန်းမျိုးနွယ်ဝင် ဗိုလ်ဆွန်ပက်ကို မြန်မာနန်းတွင်းဝင်အဆင့်ရှိတဲ့ 'ချင်းမင်းကြီး' ဘွဲ့အပ်နှင်းပြီး အုပ်ချုပ်စေခဲ့တယ်။ ဒါကို ဗြိတိသျှအစိုးရက ဘဝင်မကျလို့ အထက်ချင်းတွင်း ခရိုင်ဝန် 'ကက်ပတိန်ဖရက်ခရစ်ရိုက်(စ်)' ကို စေလွှတ်ပြီး ချင်းပြည်နယ်ကို ဗြိတိသျှလက်အောက်မှာထားဖို့ 'ဗိုလ်ဆွန်ပက်' ကို ခေါ်ပြီး ညှိနှိုင်းတယ်။ ဆွေးနွေးတယ်။ ဆွေးနွေးလို့ အဆင်မပြေတဲ့အခါ ဗြိတိသျှတွေက ရိုင်ဖယ်သေနတ်အစွမ်း၊ အမြောက်လက်နက်အစွမ်းတွေပြပြီး ခြိမ်းခြောက်ခဲ့တယ်။

အဲဒီအချိန်မှာ ဗြိတိသျှတွေကို ပုန်ကန်ပြီး ထွက်ပြေးလာတဲ့ ကနောင်မင်းသားရဲ့

သားတော် "ရွှေဂျိုးဖြူမင်းသား" ဟာ ချင်းပြည်နယ်ဘက် ရောက်လာတာ သိတာနဲ့ ဗိုလ်ဆွန်ပက်က ကယ်တင်ပြီး ခိုလှုံခွင့်ပေးခဲ့တယ်။ ပြီးတော့ ငါတို့ ချင်းပြည်နယ်က တိုင်းတစ်ပါးသား ဗြိတိသျှတွေလက်အောက်တော့ အညံ့မခံ၊ မရောက်စေရဘူးဆိုပြီး ဗိုလ်ဆွန်ပက်နဲ့ တာရှန်းခေါင်းဆောင်တွေက ရရာလက်နက် စွဲကိုင်ပြီး တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြတယ်။ ဗြိတိသျှတို့က လက်နက်အင်အား၊ လူအင်အား အဆမတန်ကြီးတာ သူသိတယ်။ ဒါပေမဲ့ ချင်းတိုင်းရင်းသားတွေဟာ ဗြိတိသျှကျွန်အဖြစ်မခံဘူး ဆိုတဲ့စိတ်ဓာတ်နဲ့ပဲ ရှုပ်ရှုပ်ချုံချုံ တိုက်ခိုက်ခဲ့တာပဲ။

၁၈၈၈ ခုနှစ် ဇွန်လ ၅ ရက်နေ့မှာတော့ ဗြိတိသျှ အစိုးရက ဗိုလ်ဆွန်ပက်ကို စာတစ်စောင် ပို့တယ်။

"ဗြိတိသျှအစိုးရကို ပုန်ကန်ခြားနားနေတဲ့ ကနောင်မင်းရဲ့ သားတော် ရွှေဂျိုးဖြူ မင်းသားက သူပုန် ဖြစ်တယ်။ အဲဒီသူပုန်ကို ခိုလှုံလက်ခံခွင့်ပေးထားရင် အဲဒီသူလည်း သူပုန် စာရင်းဝင် ဖြစ်သွားမယ်။ ဒါကြောင့် သူပုန်ဖြစ်တဲ့ ရွှေဂျိုးဖြူမင်းသားကို လာအပ်နှံရင် အပ်နှံ၊ မအပ်နှံဘဲ အာဏာဖီဆန်မယ်ဆိုရင်တော့ မောင်မင်း တို့ကို လက်နက်အင်အား၊ လူအင်အားနဲ့ ဝိုင်းပြီး တိုက် ခိုက်မယ်" ဆိုတဲ့ ရာဇသံပဲ။

အဲဒီမှာ စကားလုံးတစ်လုံးကို အထူးပြုဖော်ပြ ခဲ့တယ်။ အဲဒါကတော့ –

"မောင်မင်းတို့ကို ခက်ထန်ရက်စက်စွာ အပြစ် ပေးမယ်" ဆိုတဲ့ ရာဇသံပဲ။

ဒါမျိုးလောက်တော့ ဗိုလ်ဆွန်ပက်က ထီမထင် ဘူး။ ဒါကြောင့် တခြားချင်းတိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စု တွေဆီ သွားပြီး သူက စည်းရုံးတယ်။ မဟာမိတ်ဖွဲ့တယ်။

အဲဒီအချိန်တုန်းက မြောက်ပိုင်းချင်းလူမျိုးစု တွေက လူမျိုးစုတစ်စုနဲ့တစ်စု အစေးမကပ်ကြဘူး။ မတည့်ကြဘူး။ ဒါကို ဗိုလ်ဆွန်ပက်က အချင်းချင်း ညီညွတ်ဖို့၊ သွေးစည်းကြဖို့၊ တိုင်းတစ်ပါးသား ဗြိတိသျှ တွေကို ဘုံရန်သူအဖြစ် လက်တွဲတိုက်ခိုက်ဖို့ စည်းရုံး တယ်။

အရင်က ပြဿနာတွေ၊ မကျေနပ်တာတွေ၊ အတေးအမှတ်တွေ ရှိချင်ရှိမယ်။ ဒါတွေကို ဘေးဖယ်

"ဗြိတိသျှအစိုးရကို ပုန်ကန်ခြားနားနေတဲ့ ကနောင်မင်းရဲ့ သားတော် ရွှေဂျိုးဖြူမင်းသားက သူပုန်ဖြစ်တယ်။ အဲဒီသူပုန်ကို ခိုလှုံလက်ခံခွင့် ပေးထားရင် အဲဒီသူလည်း သူပုန်စာရင်းဝင် ဖြစ်သွားမယ်"

ထားပြီး သဘောထားကြီးကြီးနဲ့ ညီညွတ်ကြပါ။ အရေးကြီးတာကတော့ အချင်းချင်း စည်းရုံးပြီး ဗြိတိသျှကို တိုက်ဖို့ပဲ။

သမာသမတ်လည်း ရှိ၊ ရဲစွမ်းသတ္တိအပြင် ခေါင်းဆောင်မှုအရည်အသွေးနဲ့လည်း ပြည့်စုံတဲ့ ဗိုလ်ဆွန်ပက်ရဲ့စကားကို ချင်းမျိုးနွယ်စုတွေက နားထောင်ကြတယ်။ သူ့ကို ယုံကြည်စိတ်နဲ့ လက်တွဲတိုက်ခိုက်ဖို့ ဆုံးဖြတ်ကြတယ်။

ချင်းတိုင်းရင်းသားတွေအပြင် ချင်း–ဗမာ မဟာမိတ်တွေကလည်း ဗိုလ်ဆွန်ပက်နဲ့ ပူးပေါင်းကြတယ်။ သူတို့ရဲ့ စုပေါင်းတပ်တွေက ဗြိတိသျှပိုင် မြေပြန့်ကတပ်စခန်းတွေကို ဝင်တိုက်ကြတယ်။ ချင်းတိုင်းရင်းသားတွေကို အထင်သေးပြီး ပမာမခန့် ဆက်ဆံကြတဲ့ ဗြိတိသျှတပ်တွေက ခုလို ရုတ်တရက် အလစ်အငိုက်ဝင်အတိုက်ခံရတော့ အတော်အထိနာကြတယ်။ ဒါကြောင့် ဗြိတိသျှတွေက တပ်အင်အားတွေ ထပ်ဖြည့်ပြီး ချင်းပြည်နယ်ကို အလုံးအရင်းနဲ့ ဝင်တိုက်ဖို့ စီစဉ်ကြတယ်။ အဲဒီကစပြီး တိုက်ပွဲတွေက သိပ်ပြင်းထန်တယ်။ သိပ်ကြီးတယ်။ ဗြိတိသျှတို့ကတော့ တိုက်ခိုက်ရင်းက "ရွှေဂျိုးဖြူ" မင်းသားကို သူတို့လက်အပ်ဖို့ တွင်တွင်ပြောတယ်။ ဗိုလ်ဆွန်ပက်ကတော့ "မျိုးချစ်မြန်မာမင်းသားကို မင်းတို့လက် ဘယ်တော့မှ မအပ်ဘူး" လို့ အကြောင်းပြန်ပြီး ဆက်တိုက်ပွဲဝင်တယ်။ အဲဒီတုန်းက ဗိုလ်ဆွန်ပက်လက်အောက်မှာ ချင်းတိုင်းရင်းသား စစ်သည် ၃၀၀၀ ကျော် ရှိတယ်။ "ရွှေဂျိုးဖြူ မင်းသားက လွတ်ကင်းရာကို ပြေးရင်း၊ တိုက်ရင်းနဲ့ ဗြိတိသျှတို့က ဖမ်းမိသွားတယ်။ ထုံးစံအတိုင်း ကွပ်မျက်လိုက်ကြတယ်။ ဘယ်လိုပဲဖြစ်ဖြစ် ချင်းတိုင်းရင်းသားတွေက ချင်းပြည်နယ်ထဲမှာ မြန်မာမင်းသားကို မှဲ့တစ်ပေါက် မစွန်းရအောင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးခဲ့တယ်ဆိုတာကတော့ ချင်း–မြန်မာ ချစ်ကြည်ရေးရဲ့ ပြယုဂ်အဖြစ် သမိုင်းတွင်ခဲ့တာပေါ့။

လက်နက်နဲ့ဖိပြီးတိုက်တာမရတော့ ဗြိတိသျှတို့က စိတ်ဓာတ်စစ်ဆင်ရေးလုပ်တယ်။ သူတို့က ချင်းတိုက်နယ်သူကြီးတွေကို ရန်ကုန်ကို ဖိတ်တယ်။ မန္တလေးကို ဖိတ်တယ်။ အဲဒီမှာ သူတို့စစ်တပ်ရဲ့ လက်နက်အင်အား၊ လူအင်အားတွေကို ပြတယ်။

"မင်းတို့လို လူနည်းစု တိုင်းရင်းသားတွေကို ငါတို့ တကယ်တိုက်ရင် ခဏပဲ" လို့လည်း မသိမသာ ခြိမ်းခြောက်တယ်။

"အခု ချင်းတိုင်းရင်းသားတွေ ဗြိတိသျှကို တော်လှန်ပုန်ကန်နေတာ ရပ်တန်းက ရပ်လိုက်တော့။ မရပ်ရင်တော့ အစွမ်းကုန် ချေမှုန်းပစ်မယ်"လို့လည်း ခြိမ်းခြောက်ကြတယ်။ ဗိုလ်ဆွန်ပက်ကတော့ သူတို့ရဲ့ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသကို ဗြိတိသျှလက်အရောက် မခံဘူးဆိုပြီး ဆက်တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့တယ်။ လက်နက်အင်အား၊ လူအင်အား မမျှလို့ ၁၈၉၂ ခုနှစ်မှာ ချင်းတောင်တန်းတစ်ခုလုံး ဗြိတိသျှလက်အောက် ရောက်သွားရတယ်။ ဗြိတိသျှက ပရိယာယ်ကြွယ်ဝတဲ့ နယ်ချဲ့ပီပီ ဒေသအုပ်ချုပ်ရေးကိုတော့ တိုက်နယ်သူကြီးတွေကတစ်ဆင့် အုပ်ချုပ်စေခဲ့တယ်။ ဒါကြောင့် တာရွှန်းနယ်ကို ဗိုလ်ဆွန်ပက်ပဲ ဆက်လက်အုပ်ချုပ်ရတယ်။ ဒါပေမဲ့ ၁၈၉၂ ခုနှစ်မှ ၁၈၉၄ ခုနှစ်အထိ ချင်းတောင်တန်းမှာ ဗြိတိသျှ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင် တော်လှန်ရေးတွေက ဆက်လက်ဖြစ်ပွားခဲ့တယ်။ ၁၈၉၆ ခုနှစ်ကျမှသာ ဗြိတိသျှအစိုးရက ချင်းတိုင်းရင်းသားတွေရဲ့ တော်လှန်ရေးကို ထိထိရောက်ရောက် နှိမ်နင်းနိုင်ခဲ့ပါတယ်။

ဗိုလ်ဆွန်ပက်ဟာ တိုက်နယ်သူကြီးတာဝန် ထမ်းဆောင်ရင်း ချင်းပြည်နယ် ပညာရေး

ကိုပါ စွမ်းစွမ်းတမံ လုပ်ဆောင်ခဲ့တယ်။ ဒါကြောင့်သူ့ရဲ့ ကြိုးပမ်းမှုကြောင့် ၁၉၀၆ ခုနှစ်မှာ ကျောင်းပေါင်း ၁၄ ကျောင်း ဖွင့်လှစ်နိုင်ခဲ့တယ်။ ဒါကြောင့် သူ့ကို "ချင်း ပညာရေးဖခင်ကြီး" လို့လည်း ဂုဏ်ပြုခေါ်ဝေါ်ကြတယ်။ ဗိုလ်ဆွန်ပက်ရဲ့သတ္တိ၊ စိတ်ဓာတ်၊ စွမ်းရည်၊ နိုင်ငံချစ်စိတ်တွေကို ဂုဏ်ပြုတဲ့အနေနဲ့ သူ့ရဲ့ဇာတိ တာရွှန်းရွာမှာ သူ့ရဲ့ရုပ်တုကို ၂၀၁၇ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလမှာ စိုက်ထူခဲ့တယ်။

ချင်းပြည်နယ် ဖလမ်းမြို့ကို ရောက်တဲ့အခါ ဖလမ်းမြို့နဲ့ ၄ မိုင်လောက်ပဲဝေးတဲ့ တာရွှန်းရွာဟာ ဗိုလ်ဆွန်ပက်ရဲ့ ဇာတိရွာပါပဲ။ အေဒီ ၁၅ ရာစုတုန်းက "ဦးသွမ်ခိုင်" နဲ့ သားဖြစ်သူ "ဦးတာရွှန်း" တို့က ဒီရွာကို တည်ထောင်ခဲ့တာပဲ။

ဗိုလ်ဆွန်ပက် ဦးဆောင်တဲ့အဖွဲ့ဝင် ငါးဦးပါတဲ့ ဖလမ်းကောင်စီ (၁၈၅၆-၁၈၉၂) ဟာ တာရွှန်း မျိုးနွယ်မှာသာမက ချင်းပြည်နယ်မှာ အင်အားအကြီး ဆုံးနဲ့ ဩဇာအကြီးဆုံးဖြစ်တယ်။ ဒီတာရွှန်းရွာဟာ ဗြိတိသျှကို တော်လှန်ပုန်ကန်တဲ့အခါ လူသူ၊ လက်နက်၊ ရိက္ခာ စုဆောင်းရာ တော်လှန်ရေးစခန်း ဖြစ်တယ်။

ဗိုလ်ဆွန်ပက်ဟာ ၁၉၁၀ ပြည့်နှစ် ဧပြီလ ၁၁ ရက်နေ့ အသက် ၇၆ နှစ်မှာ ကွယ်လွန်ခဲ့တယ်။ ဗိုလ်ဆွန်ပက်ဟာ ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့တွေကို တော်လှန် ရာမှာ ဟောက်မန်း၊ ဆွန်ဘွန်း ကိမ်းလန်း စတဲ့ ချင်း တိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်တွေနဲ့ ပူးပေါင်းပြီး ခုခံ တိုက်ခိုက်ခဲ့တာပဲ။ ဗြိတိသျှတို့က ဗိုလ်ဆွန်ပက်ရဲ့သား ဗန်မွန်းကို ဖမ်းမိတော့ ရက်ရက်စက်စက် နှိပ်စက်ခဲ့ တယ်။ ဗန်မွန်းက ဘယ်လောက်ပဲနှိပ်စက်ခံရပါစေ ခေါင်းမငုံ့ဘူး။ နောက်ဆုံးမှာ ဗန်မွန်းက တစ်ခုပဲ တောင်းဆိုခဲ့တယ်။ ဖခင်ဖြစ်တဲ့ ဗိုလ်ဆွန်ပက်ကို လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ပေးမှ ချင်းတော်လှန်ရေး ရပ်ပေး မယ်ဆိုတဲ့ကတိပဲ။

ဗြိတိသျှတို့က ချင်းတိုင်းရင်းသားတွေရဲ့ တော်လှန်ရေးကို မြန်မြန်အေးငြိမ်းစေချင်တယ်။ အသွားအလာ ခက်ခဲတဲ့ ချင်းတောင်တန်းတွေမှာ သူတို့ ရေရှည်စစ်မတိုက်ချင်ဘူး။ ဒါကြောင့် ဗိုလ်ဆွန်ပက်ကို

"ဗိုလ်ဆွန်ပက်ရဲ့ သတ္တိ၊ စိတ်ဓာတ်၊ စွမ်းရည်၊ နိုင်ငံချစ်စိတ်တွေကို ဂုဏ်ပြုတဲ့အနေနဲ့ သူ့ရဲ့ဇာတိ တာရွှန်းရွာမှာ သူ့ရဲ့ရုပ်တုကို ၂၀၁၇ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလမှာ စိုက်ထူခဲ့တယ်"

လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့် ပေးလိုက်တယ်။ ဗိုလ်ဆွန်ပက်ကို ဗြိတိသျှ မှတ်တမ်းတွေထဲမှာ Sonpak လို့ ရေးထိုးပါတယ်။ ကြွမ်ဘိ (Cawn Bik) လို့လည်း ရေးထားတာ တွေ့ရပါတယ်။ သူ့ရဲ့ဇာတိရွာကိုလည်း တချို့က တာရွန်း၊ တချို့က တာ္ဍန်း၊ တချို့က တာစွန်း လို့ ခေါ်ကြလို့ မူကွဲတွေရှိနေပါတယ်။

ဗိုလ်ဆွန်ပက်ကို ဂုဏ်ပြုသောအားဖြင့် ပန်းဘဲတန်းမြို့နယ်က မောင်ထော်လေးလမ်းကို ဗိုလ်ဆွန်ပက်လမ်းရယ်လို့ အမည်ပြောင်းတဲ့အပြင် မြောက်ဒဂုံမြို့နယ်က လမ်းတစ်လမ်းကိုလည်း ဗိုလ်ဆွန်ပက်လမ်းရယ်လို့ ဂုဏ်ပြုမှည့်ခေါ်ထားပါတယ်။

ဗိုလ်ဆွန်ပက်က စခဲ့တဲ့ ချင်းတိုင်းရင်းသား မျိုးချစ်တွေက ခေတ်အဆက်ဆက်လည်း ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပါတယ်။ အောင်ဆန်းသူရိယ ဗိုလ်ကြီးတိုက်ချွန်းကလည်း ချင်းတိုင်းရင်းသား သူရဲကောင်းပါ။ ဒ့ါအပြင် ချင်းတိုင်းရင်းသားထဲက သီဟသူရဘွဲ့ရသူ သုံးဦး၊ သူရဘွဲ့ရသူ ၁၃ ဦးတောင် ပေါ်ထွက်ခဲ့တာ ချင်းတိုင်းရင်းသားတွေအတွက်သာမက ပြည်ထောင်စုတိုင်းရင်းသားအားလုံးအတွက်ပါ ဂုဏ်ယူစရာဖြစ်ပါတယ်။

ဗိုလ်ဆွန်ပက် ကွယ်လွန်ခဲ့တာ နှစ် ၁၁၀ ရှိပါပြီ။ ဒါပေမဲ့ မြန်မာ့သမိုင်းမှာတော့ နယ်ချဲ့တော်လှန်ရေးခေါင်းဆောင်အဖြစ် ထာဝရသမိုင်းဝင်သူရဲကောင်းဖြစ်သွားပါပြီ။ ဗိုလ်ဆွန်ပက်အကြောင်း အကျဉ်းချုပ်ကို အရင်တုန်းကတော့ စတုတ္ထတန်း မြန်မာစာကျောင်းသုံးစာအုပ်မှာ ဖော်ပြခဲ့တာ တွေ့ရပါတယ်။

ကျွန်တော်ကတော့ ဗိုလ်ဆွန်ပက်လမ်းရောက်တိုင်း ဗိုလ်ဆွန်ပက်ကို သတိရသလို မိမိနိုင်ငံနဲ့လူမျိုးကို ကျူးကျော်ရန်စမယ့် မည်သူ့ကိုမဆို ဗိုလ်ဆွန်ပက်လိုစိတ်ဓာတ်မျိုးနဲ့ တုံ့ပြန်ရင်ဆိုင်တိုက်ခိုက်ကြဖို့လိုကြောင်း တပ်လှန့်နှိုးဆော် ရေးသားအပ်ပါတယ်။

ဟိန်းလတ်

မြန်မာ့နိုင်ငံရေးသမားစဉ် ဖြစ်ပေါ်လာပုံအဆင့်ဆင့်နှင့် ၎င်းတို့အတွက် ရှိသင့်ရှိထိုက်သည့် အရည်အချင်းများ

a'guf vma t mif s;d

"မြန်မာ့နိုင်ငံရေးတွင် မြင်းခွာတစ်ချက်ပေါက်လျှင်
မီးဟုန်းဟုန်းတောက်စေခဲ့သော စစ်သွေးကြွ ကိုဗဟိန်း၊
သခင်စိုးတို့၏ အယူအဆကို အမွေခံသော
နိုင်ငံရေးသမားများကသာကြီးစိုးပြီး ဒေါက်တာဘမော်၊
ဘကြီးဘဖေ၊ ဦးပု စသော လစ်ဘရယ်ဒီမိုကရေစီစစ်စစ်
လူတန်းစား နိုင်ငံရေးသမားအလွှာအစုများ
ပျောက်ကွယ်ခဲ့ရသည်"

ယနေ့ မြန်မာ့နိုင်ငံရေးမြင်ကွင်း (၂၀၂၂) အခြေအနေအား အထူးတလည် ပြောပြရန် မလိုပါ။ တစ်ချိန်က ဒီမိုကရေစီဟု လှိုင်လှိုင်ဟစ်ကြွေးနေသူများက ယနေ့ မိုင်းထောင်ဖောက်ခွဲ၊ လူသတ်စသည့် အကြမ်းဖက်မှုကို လှိုင်လှိုင်ကြီးဆောင်ရွက်နေကြသည်။ ဒီမိုကရေစီဆိုကာ ကွန်မြူနစ်အနီရောင်ကို ရဲရဲတောက်ဝတ်ဆင်ကြသူများက အယူအဆချင်း မတူညီသူများကို သည်းမခံနိုင်ဘဲ သတ်ဖြတ်နေကြသည်ကိုတွေ့ရသည်။ အချို့ နိုင်ငံရေးသမားများကလည်း ထိုသို့သတ်ဖြတ်သည်ကို လက်ခုပ်သြဘာပေးနေကြသည်။

သို့ပါ၍ စာရေးသူအနေဖြင့် မြန်မာ့နိုင်ငံရေးသမားများ၏ ဇာစ်မြစ်ကို သမိုင်းသမားပီပီဆန်းစစ်လိုပါသည်။ ထိုအခြေအနေကို ယခင်က ကုလသမဂ္ဂလက်ထောက် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်ဖြစ်သူ မစ္စနိုလင်းဟေဇာအား အာလာပသလ္လာပ ဆွေးနွေးရှင်းပြခဲ့ဖူးပါသည်။

မြန်မာ့နိုင်ငံရေးသမား ဘယ်ကစသနည်း?

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပဒေသရာဇ်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ခေတ်ကိုမူ မဆွေးနွေးလိုတော့ပါ။ ခေတ်သစ် မြန်မာ့နိုင်ငံရေးသမားဟူသည် ဗြိတိသျှတို့က ကမ္ဘာ့အုပ်ချုပ်ရေးပုံစံတစ်ခုကို မြန်မာနိုင်ငံသို့ ကိုလိုနီစနစ်နှင့်အတူ စတင်သွတ်သွင်းရာမှ စတင်ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ဗြိတိသျှတို့ မြန်မာနိုင်ငံကို စတင်သိမ်းပိုက်ချိန်တွင် အရာရှိအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ဖြင့် ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီးခန့်၍ အုပ်ချုပ်ကြသည်။ ဥပဒေဆိုသည်ထက် ညွှန်ကြားချက်များဖြင့် စတင်ခဲ့သည်။ ဥပဒေများတွင် အိန္ဒိယမှဥပဒေများကို ချေးယူသုံးစွဲခဲ့သည်။ တနင်္သာရီတိုင်းအနေဖြင့် မဒရပ်(စ်)ပြည်နယ် တရားလွှတ်တော်၏ ဥပဒေစီရင်ချက်၊ အယူခံမှုတို့ကို သြဇာခံယူသုံးစွဲခဲ့ကြသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်ကိုမူ သဘာဝချင်းနီးစပ်မှုအရ ဘင်္ဂလားပြည်နယ်ဖြင့်သာ ဆက်စပ်ခဲ့လိမ့်မည်ဟု ယူဆပါသည်။

အောက်မြန်မာပြည် ပဲခူးနယ်ကို သိမ်းပြီးနောက်မူ မြန်မာပြည်ကို တာဝန်ယူရသော မဟာဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး ဆာအာသာဖယ်ယာအနေဖြင့် ၁၈၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် Burma Police Act ကို စတင်ပြဋ္ဌာန်းကြောင်း စာရေးသူတွေ့ရသည်။ သို့သော် ပြည်သူ့ကိုယ်စားလှယ်နိုင်ငံရေးသမားများအား ဆောင်ရွက်စေသည်မဟုတ်ဘဲ အုပ်ချုပ်ရေးတာဝန်ရှိသူ အရာရှိများက ဥပဒေပြုကြသည်။

မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးကို သိမ်းပြီးသောအခါ မဟာဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး နှစ်ပါးခွဲပြီး အထက်နှင့် အောက်မြန်မာပြည်ဟု နှစ်ပိုင်းပိုင်းကာ ယာယီအုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ သို့သော် ထိုကာလမှာ မကြာခဲ့ပေ။ မကြာမီ ဒုတိယဘုရင်ခံရာထူးခန့်အပ်ကာ အိန္ဒိယ၏ အဆင့်နိမ့်ပြည်နယ်တစ်ခုအသွင် အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ ဥပဒေပြုကောင်စီတစ်ခုဖွဲ့စည်းပြီး ဥပဒေပြုကိစ္စများ စတင်ခဲ့သည်။ ထိုဥပဒေပြုကောင်စီတွင် ဥရောပ၊ တရုတ်၊ အိန္ဒိယကုန်သည်ကြီးများကိုယ်စားပြု ကိုယ်စားလှယ်အမတ်များ၊ ဗမာ၊ ကရင်နှင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားကိုယ်စားလှယ်ပုံစံ ထင်ရှားသော ပုဂ္ဂိုလ်များပါဝင်ပြီး ဥပဒေပြုမှုနှင့် အကြံညဏ်ပေးရန်ကိစ္စရပ်များ စတင်ခဲ့သည်။ အမှန်တော့ နိုင်ငံရေးသမားများ အစပျိုးခြင်းမှာ ထိုအချိန်ကဟုဆိုနိုင်သည်။ အမျိုးသားနေ့အဖြစ် ပေါ်ပေါက်လာမည့် ပထမအကြိမ် ကျောင်းသားသပိတ်ပြီးနောက် မြန်မာတို့အား အုပ်ချုပ်ရေးတိုးမြှင့်ပေးရန် ပူးတွဲအုပ်ချုပ်မှုစနစ် ဒိုင်အာခီစနစ်

ပေါ်လာသည့် ၁၉၂၃ ခုနှစ်မှသာ မြန်မာ့နိုင်ငံရေးစနစ် စတင်သည်ဟုဆိုနိုင်သည်။

ဒိုင်အာခီခေတ် ရွေးကောက်ပွဲနှင့်အတူ G.C.B.A ခေါ် General Council of Burmese Associations ပူးတွဲပေါ်ပေါက်ခဲ့သည့်။ နိုင်ငံရေးပါတီများသည် မြန်မာနိုင်ငံ ပါတီနိုင်ငံရေး၏ အစဖြစ်ပြီး မြန်မာ့နိုင်ငံရေးသမားစစ်စစ်များ ဖြစ်ကြသည်။

ထိုခေတ်က နိုင်ငံရေးသမားများ၏အရည်အချင်းများမှာ အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့် ရွေးကောက်တင်မြှောက်မှုဆိုင်ရာ ဒီမိုကရေစီကို လက်ခံယုံကြည်ရသည်။ ငွေကြေးခန ဥစ္စာ ပြည့်စုံရမည်။ ရပ်ရေးရွာရေးများတွင် တက်ကြွစွာပါဝင်ရမည်ဆိုသည်တို့မှာ မှန်းဆ၍ရသော အရည်အချင်းများဖြစ်ကြသည်။

မြန်မာတို့အနေဖြင့် ကိုလိုနီခေတ်ပညာရေးစနစ်ကို လက်မခံလိုကြ။ ရန်ကုန် တက္ကသိုလ် ဥပဒေမူကြမ်းပါ အင်္ဂလန်ကဲ့သို့ ကျောင်းအိပ်၊ ကျောင်းစား ဘော်ဒါစနစ်သည် မြန်မာတို့အား ပညာမတတ်စေရန် ကန့်သတ်ထားသည်ဟု ယူဆသည်။ အမှန်တော့ တက္ကသိုလ်၏ ပညာရေးဝန်းကျင်သည် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတော်တစ်ခု၏ အဓိကဦးဆောင်ရမည့် ပညာတတ်နိုင်ငံရေးသမားများတွင် စဉ်းစားတွေးခေါ်မှု၊ စည်းစနစ်ကျနမှု၊ ကိုယ်ချင်းစာနာမှု၊ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေးပြေလည်စေမှု၊ ကိုယ်ချင်းစာတရားထွန်းကားမှု၊ စစ်သွေးမကြွမှု၊ မတူကွဲပြားခြင်းကို လက်ခံနိုင်မှု စသည်တို့ကို တစ်ပါတည်း မွေးထုတ်ပေးလိုက်သည်။ ကိုလိုနီပညာရေးစနစ်ကို လက်မခံမှုက ထိုကဲ့သို့ ကောင်းမြတ်သောစနစ် အမွေခံ နိုင်ငံရေးသမားများကို မွေးထုတ်စေနိုင်ခြင်းမရှိတော့ပေ။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်တစ်ဝိုက် ရန်ကုန် တက္ကသိုလ်မဂ္ဂဇင်း အထူးထုတ်ထားသော စာစောင်တစ်စောင်တွင် တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားများသမဂ္ဂတွင် ဦးနု၊ ကိုအောင်ဆန်း စသည့်ကျောင်းသားများ ဦးမဆောင်မီကာလက တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားသမဂ္ဂသည် ကျောင်းသားကိစ္စကိုသာ ဆောင်ရွက်ကြောင်း၊ ပြင်ပ နိုင်ငံရေးမဆောင်ရွက်ကြောင်း၊ ကျောင်းသားသမဂ္ဂတွင် တက်ကြွသူ၊ စစ်သွေးကြွအယူအဆများဖြစ်သည့် ကိုဗဟိန်း၏ "မြင်းခွာတစ်ချက်ပေါက်လျှင် မီးဟုန်းဟုန်းတောက်စေရမည်" ဆိုသည့် အတွေးအခေါ်များ ထွန်းကားခဲ့ကြောင်းသဘောကို ဆောင်းပါးရှင် ဒေါက်တာညီညီက လိမ္မာပါးနပ်စွာ ရေးသားဖော်ထုတ်ခဲ့သည်။ လက်ဝဲစာပေ၊ လက်ဝဲနိုင်ငံရေးနှင့် နောက်ခံကမ္ဘာ့အခြေအနေ၊ ၁၉၁၇ ခုနှစ်တွင် ဆိုဗီယက်ရုရှား ဟူသော ကွန်မြူနစ်နိုင်ငံကြီးသည် ခိုင်ညားထည်ဝါစွာ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ထို့အပြင် သစ်လွင်သောကွန်မြူနစ်ဝါဒသည် အရင်းရှင်စနစ်၏ အဖိနှိပ်ခံအလုပ်သမားလူတန်းစားကို အဓိက ဆွဲဆောင်စည်းရုံးနိုင်ခဲ့သည်။ ဘာသာရေးနှင့် လူမျိုးရေးအရ လူတန်းစားခွဲခြားဖိနှိပ်သူ အရင်းရှင်နှင့် အဖိနှိပ်ခံ အလုပ်သမားလူတန်းစားဟူသော ဝေါဟာရသည် တော်လှန်ရေးများကို နိုင်ငံရေးအသွင်ဖြင့် ပေါင်းစည်းစေခဲ့သည်။ ထိုသဘောကိုဆောင်သော ကွန်မြူနစ်ဝါဒသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကျောင်းသားသမဂ္ဂများနှင့် လူငယ်များကြားတွင် ရေပန်းစားလာခဲ့သည်။ သခင်ဘသောင်း စတင်တည်ထောင်ခဲ့သော အမျိုးသားရေးဝါဒီများဖြစ်သည့် တို့ဗမာအစည်းအရုံးတွင် ထိုအယူအဆများ ဝင်လာခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် သခင်ဘသောင်းကဲ့သို့ အမျိုးသားရေးဝါဒီများ မေးမှိန်ပြီး လူတန်းစားအခြေပြု ကွန်မြူနစ်ဝါဒလက်ခံသည့် ကိုအောင်ဆန်းကဲ့သို့ ဆိုရှယ်လစ်ဒီမိုကရက် လက်ဝဲဆန်လူငယ်များ လွှမ်းမိုးလာခဲ့သည်။

ထိုအယူအဆများထဲတွင် ကြောက်စရာအကောင်းဆုံးတစ်ခုမှာ လီနင်ဝါဒဟု စာရေးသူ ကြားဖူးခဲ့ပါသည်။ မာ့ခ်ဝါဒတွင် မပါဟု သိရှိထားပါသည်။ ကွန်မြူနစ်စနစ် အောင်မြင်ရေးအတွက် ဘာပဲလုပ်လုပ် တရားသည် ဟူသော အယူအဆဖြစ်ပါသည်။ သခင်စိုးမှတစ်ဆင့် ဝင်ရောက်လာခဲ့သော ထိုအဆိပ်ခဲတတ် အမြုတေကြီးသည် ယနေ့ခေတ် နိုင်ငံရေးပါတီကြီးတစ်ခု၏ ပါတီဝင်အချို့တွင် စွဲကျန်ရစ်သော အမွေဆိုးကြီးတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။

"ကွန်မြူနစ်စနစ် အောင်မြင်ရေးအတွက် ဘာပဲလုပ်လုပ် တရားသည် ဟူသော အယူအဆ ဖြစ်ပါသည်။ သခင်စိုးမှတစ်ဆင့် ဝင်ရောက်လာခဲ့သော ထိုအဆိပ်ခဲတတ် အမြုတေကြီးသည် ယနေ့ခေတ် နိုင်ငံရေး ပါတီကြီးတစ်ခု၏ ပါတီဝင်အချို့တွင် စွဲကျန်ရစ်သော အမွေဆိုးကြီးတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့ပါသည်"

မြန်မာ့နိုင်ငံရေးနှင့် နိုင်ငံရေးသမားများအကြောင်း ဆွေးနွေးလျှင် မြန်မာ့တပ်မတော်ကိုလည်း ချန်လှပ်၍ မရပေ။ ၁၉၄၇ခုနှစ်တွင် ချုပ်ဆိုခဲ့သော ဗမာ့တပ်မတော် ဖွဲ့စည်းရေး (Burma Army)၊ ကန္တီစာချုပ်အရ မျိုးချစ်ဗမာ့တပ်မတော်သည် စာရေးသူ အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သော နိုင်ငံရေးဝန်းကျင်မှ မွေးထုတ်သော လက်ဝဲလိုလားသူ သို့မဟုတ် နိုင်ငံရေးသွေးပါသူ ခေါင်းဆောင်များနှင့် ဖွဲ့စည်းထားသူများဖြစ်သည်။ အားလုံးမှာ သခင်ဟောင်းများ ဖြစ်ခဲ့ကြပါသည်။ ၁၉၆၂ ခုနှစ်မှစကာ ၂၀၁၆ ခုနှစ်အထိ မြန်မာ့နိုင်ငံရေးတွင် ဦးဆောင်သူများမှာလည်း တပ်မတော်နှင့် ပတ်သက်ဆက်နွှယ်သူများ ဖြစ်ခဲ့ကြပါသည်။

မြန်မာ့နိုင်ငံရေးတွင်မြင်းခွာတစ်ချက်ပေါက်လျှင် မီးဟုန်းဟုန်းတောက်စေခဲ့သော စစ်သွေးကြွကိုဗဟိန်း၊ သခင်စိုးတို့၏ အယူအဆကို အမွေခံသော နိုင်ငံရေးသမားများကသာ ကြီးစိုးပြီး ဒေါက်တာဘမော်၊ ဘကြီးဘဖေ၊ ဦးပု စသော လစ်ဘရယ်ဒီမိုကရေစီစစ်စစ် လူတန်းစားနိုင်ငံရေးသမားအလွှာအစုများ ပျောက်ကွယ်ခဲ့ရသည်။

ယနေ့ဖြစ်ပေါ်နေသော နိုင်ငံရေးသမား အတန်းအစားများမှာ ဘုံသဘောတူညီချက်တစ်ခုကို မူတည်ပြီး စုပေါင်းမှုထက် အုပ်စုလိုက်ဖြစ်တည်မှုကို အားကိုးအားထားပြု၍ ရပ်တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်များက အဓိကဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။ စာရေးသူ၏ အမြင်အရ ဆိုသော် နိုင်ငံရေးသမားများတွင် အောက်ပါအချက်များသည် အဓိကအခြေခံအဖြစ် ပါဝင်သင့်သည် –

(၁) ဦးဆောင်သဘောတရားခံယူချက် (Accumulation of a Political Concept) တစ်ခုကို လက်ခံခြင်း၊

(၂) အောက်ပါဒီမိုကရေစီ သဘောများကို လက်ခံခြင်း၊

- မတူကွဲပြားမှုကို လက်ခံခြင်း (Tolerance of Difference)
- အများစု၏ဆန္ဒကို အကောင်အထည်ဖော်ရမည် ဖြစ်သော်လည်း တစ်ဦးချင်း၏ အခြေခံအခွင့်အရေး (Basic Individual Rights) များကို ခိုင်မာစွာရပ်တည်ခြင်း၊

(၃) မှန်သည်ထင်လျှင် ရပ်တည်ချက်ခိုင်မာခြင်း (Firm Base ရှိခြင်း)၊

(၄) အကြမ်းဖက်မှုကို လက်မခံခြင်း (Opposition on Terrorism)၊

(၅) အရာရာကို စည်းမျဉ်းဥပဒေသဘောထားအရသာ လုပ်ဆောင်ခြင်း (Standing on Principals)၊

(၆) ရိုးသားဖြူစင်၍ ကောက်ကျစ်ခြင်းကင်းမဲ့မှု (Sincerity)၊

(၇) နိုင်ငံတော် (State) တည်းဟူသော အပေါ်ထပ်အဆောက်အအုံနှင့် တိုင်းပြည် (Country)၊ ပြည်သူ (People) အပေါ် ခွဲခြားရပ်တည်နိုင်မှု (Fully Under–standing of difference between state (sovereign Infrastructure) and sake of (country) and people)။

အထက်ပါ (၇)ချက်အပေါ် စာရေးသူအနေဖြင့် အသေးစိတ် မရှင်းလင်းလိုပါ။ သို့သော် ရိုးသားဖြူစင်၍ ကောက်ကျစ်ခြင်းကင်းမဲ့မှု (Sincerity) နှင့် နိုင်ငံတော်နှင့် တိုင်းပြည်၊ ပြည်သူ နှစ်ခုတို့ ကွဲပြားမှုအပေါ် တင်ပြလိုပါသည်။ ရိုးသားဖြူစင်ခြင်း၊ ကောက်ကျစ်ခြင်း ကင်းမဲ့မှု ဆိုသည်မှာ နိုင်ငံရေးသမားသီလ ဖြစ်ပါသည်။ မဲပုံးထောင်ယှဉ်ပြိုင်ရာတွင် မဲမခိုးရပါ။ မျှတစွာ ယှဉ်ပြိုင်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ မူဝါဒပေါ်လစီများကို လိုက်နာရမည်ဆိုသော်လည်း ဟိုနေရာတွင် ဟိုလူအကြိုက်၊ ဒီနေရာတွင် ဒီလူအကြိုက်ဟူသော ပေါ်လစီမိန့်ခွန်းများကို စာအုပ်မထုတ်ရဲသော ကိစ္စများပါဝင်ပါသည်။

ထို့ပြင်လည်း နိုင်ငံတော်နှင့် တိုင်းပြည်၊ ပြည်သူတို့ ကွဲပြားရန်လိုပါသည်။ နိုင်ငံတော် (State) ဟူသည်မှာ အချုပ်အခြာအာဏာ (၃)ရပ်ကို မူတည်ဖွဲ့စည်းမှုဖြင့် အာဏာပိုင်နှင့် အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားကို ကိုယ်စားပြုပါသည်။ တိုင်းပြည်(Country) ဆိုသည်မှာတော့ ပြည်သူအားလုံး၏ အကျိုးစီးပွားဖြစ်ပါသည်။ ဖြူစင်သည့်သဘော ဆောင်ပါသည်။ အချုပ်အခြာ အာဏာကိုသာ အဓိကထား၍ အာဏာတည်ဆောက်ခဲ့သည့် အာဏာရှင်အခြေပြု တိုင်းပြည်များတွင် နိုင်ငံတော်ကို တွင်တွင်သုံးလေ့ရှိကြသည်။ “အဖနိုင်ငံတော်” ဆိုသော စကားလုံးများကိုလည်း တွင်တွင်သုံးသည်ကို သတိပြုဖို့ လိုပါသည်။

တိုင်းပြည်(Country) ကမူ ရိုးရှင်းပါသည်။ လူထုလူတန်းစားပြည်သူများကို အခြေခံပါသည်။ နိုင်ငံတော်အပေါ်တွင်လည်း သစ္စာရှိရန် လိုသကဲ့သို့ ပြည်သူ့စီးပွားကိုလည်း အခြေခံရမည်။ နိုင်ငံတော်အပေါ် သစ္စာရှိခြင်းသည် သမုတိသစ္စာခေါ် ပညတ်တရားဖြစ်၍ ပြည်သူကိုယ်စားပြုတိုင်းပြည်ကို သစ္စာရှိခြင်းသည် ပရမတ္ထနိုင်ငံရေးသစ္စာ ဖြစ်သည်။

စစ်ပြီးခေတ် အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများ၊ အထူးသဖြင့် မလေးရှား၊ စင်ကာပူ၊ ထိုင်း

နိုင်ငံတို့တွင် ပေါ်ပေါက်လာသည့် နိုင်ငံရေးသမားများမှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တစ်ချိန်က လစ်ဘရယ်ဝါဒသမားများဟု သတ်မှတ်ခံရသည့် ဆာပေါ်ထွန်း၊ ဒေါက်တာဘမော်၊ ဦးပု၊ မန္တလေး အမရပူရမှ တစ်သီးပုဂ္ဂလ ဦးဘသီကဲ့သို့ ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်သည်။ တွန်ကူအဗ္ဗဒူလ်ရာမန်၊ တွန်ကူအဗ္ဗဒူလ်ရာဇာတ်၊ စင်ကာပူမှ လီကွမ်းယူ၊ ရာဂျာရတ္တနမ် စသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ပညာတတ်၊ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေးကျွမ်းဝင်ပြီး နိုင်ငံရေးကောက်ကျစ်မှု၊ လိမ်လည် လှည့်ဖြားမှုကင်းသူများ ဖြစ်ကြသည်။ မြန်မာ့ပါတီစုံစစ်စစ် နိုင်ငံရေးတွင် ထိုကဲ့သို့ အကျင့် စာရိတ္တများပျက်စီးကာ မဲခိုးရန်ကြိုးစားမှု၊ မဲခိုးရန် အဆင်မပြေပါက လုပ်ကြံမှု၊ အာဏာ မရပါက အကြမ်းဖက်မှု စသည့်ဒုစရိုက်များကို ကျူးလွန်ရန် ဝန်မလေးသူများပေါ်ပေါက်လာ ပြီး မြန်မာ့နိုင်ငံရေးမှာ ညစ်ထေးသွားရသည်။ တပ်မတော်မှ မြန်မာ့နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင် ပတ်သက်ရသည့်အချက်မှာ နိုင်ငံရေးသမားများ ကိုယ်ကျင့်တရားစံမမှန်မှုကြောင့် ဖြစ် သည်။

စာရေးသူတင်ပြသော မြန်မာ့နိုင်ငံရေးသမိုင်းနောက်ခံအရ အနာဂတ်တွင် စံပြု နိုင်ငံရေးသမားများ အများစုရရှိရန် မလွယ်ကူသေးပါ။ ယနေ့ NLD အခြေပြုနိုင်ငံရေးသမား များမှ ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်ကြသော တပ်မတော်၏ အာဏာထိန်းဖြစ်စဉ်မှာ အမှန်တော့ နိုင်ငံရေးသမားများ၏ ကိုယ်ကျင့်သီလပျက်သော မဲခိုးမှုကြောင့်ဖြစ်ကြောင်း ရှင်းလင်းစွာ သိနိုင်ပါသည်။

ဤသို့ဆိုလျှင် ကောင်းမွန်သောနိုင်ငံရေးသမားကောင်းများ (good politicians) ကို အဘယ်သို့ရနိုင်ပါသနည်း ဟူသော မေးခွန်းတစ်ခုပေါ်လာပါသည်။

ထိုမေးခွန်းကို ဖြေဆိုရန်မှာ ကျမ်းတစ်စောင်၊ တစ်ဖွဲ့လိုပါသည်။ သို့ပါ၍ အကျယ်ကို မဆွေးနွေးလိုဘဲ အတိုချုပ်ကိုသာ ဆွေးနွေးလိုပါသည်။ ၎င်းမှာ ပါတီခေါင်းဆောင် အသီးသီး အနေဖြင့် –

(က) ပုဂ္ဂိုလ်ရေး ကိုးကွယ်မှုကို ဆန့်ကျင်ပြီး မူဝါဒ (Principle)ကိုသာ အခြေခံရန်၊

(ခ) ပါတီတွင်း ဒီမိုကရေစီရှိစေရန်၊

(ဂ) အရာရာအား အပြန်အလှန်ထိန်းညှိခြင်း (Check & Balance) ဖြင့် ပေါင်းစပ် ရန်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အနာဂတ်အကျိုးအတွက် ရိုးဖြောင့်၍ ဂုဏ်သိက္ခာရှိသော နိုင်ငံရေး သမားများ ဖြစ်ထွန်းစေချင်ပါသည်။

ဒေါက်တာအောင်မျိုး

ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဒီမိုကရေစီ

ykdwif

"ဒီမိုကရေစီ ဖြစ်ထွန်းစေလိုသည်မှန်လျှင်
ဒီမိုကရေစီအတွက် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေသူများက
ဒီမိုကရေစီစိတ်ဓာတ်၊ ဒီမိုကရေစီအကျင့်စရိုက်တို့ကို
မွေးဖွားရန်၊ ပြုစုပျိုးထောင်ရန်၊ နှလုံးသွင်းရန် မဖြစ်မနေ
လိုအပ်သလို နိုင်ငံသားများအားလုံးအနေဖြင့်လည်း
ဒီမိုကရေစီစိတ်ဓာတ်၊ ဒီမိုကရေစီအကျင့်စရိုက်ကို
နှလုံးသွင်းနိုင်ကြရန် ကူညီလမ်းပြ ဦးဆောင်ပံ့ပိုးကြရမည်
ဖြစ်သည်"

ဒီမိုကရေစီ ထွန်းကားလျှင် ငြိမ်းချမ်းရေးလည်း ဖြစ်တည်နိုင်သည်။ သို့သော် ငြိမ်းချမ်းရေး မရရှိဘဲ ဒီမိုကရေစီကို ခိုင်မာတောင့်တင်းစေရန် တည်ဆောက်ရေးသည်လည်း စိန်ခေါ်မှုအလွန်ကြီးမားသည့်အလုပ် ဖြစ်ပေသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးကို လိုလားကြသူများသည် ဒီမိုကရေစီကို တည်ဆောက်လိုသူများဖြစ်ကြမည်မှာ မုချဖြစ်ပြီး ဒီမိုကရေစီကို လိုလားသူများသည်လည်း ငြိမ်းချမ်းရေးကို တည်ဆောက်လိုသူများဖြစ်မည်မှာ အမှန်ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ဒီမိုကရေစီနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဒီမိုကရေစီသည် ခွဲခြား၍ မရနိုင်သော အရာများဖြစ်သည်ဟုလည်း ဆိုနိုင်သည်။

သို့ဆိုလျှင် ဒီမိုကရေစီကို မလိုလားခြင်းက ငြိမ်းချမ်းရေးကို မလိုလားခြင်းလည်း ဖြစ်သလို ငြိမ်းချမ်းရေးကို မလိုလားခြင်းကလည်း ဒီမိုကရေစီကို မလိုလားခြင်းဖြစ်သည်ဟု ကောက်ချက်ဆွဲနိုင်ပေသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးကို လိုလားပါသည်ဆိုသူတိုင်းသည် အမှန်တကယ် လိုလားသူများ ဖြစ်ပါရဲ့လား၊ ဒီမိုကရေစီကို လိုလားပါသည်ဆိုသူတိုင်းကရော အမှန်တကယ် လိုလားခြင်းဖြစ်ပါရဲ့လား စသည်ဖြင့် မေးခွန်းထုတ်ကြည့်ရန်လည်း လိုအပ်ပေသည်။ အကြောင်းမူကား ဒီမိုကရေစီကို လိုလားကြောင်း၊ ငြိမ်းချမ်းရေးကိုလိုလားကြောင်း နှုတ်မှ တက်ကြွစွာ ပြောဆိုနေကြသူများထဲမှသည် နဖူးတွေ့ဒူးတွေ့ ငြိမ်းချမ်းရေးကို ယုတ္တိ ယုတ္တာ ကင်းမဲ့သော၊ အကျိုးအကြောင်းမဆီလျော်သော အကြောင်းပြချက်များဖြင့် ရှောင်လွှဲလိုကြကြောင်း မြင်တွေ့နေကြရသောကြောင့်ပေတည်း။ ထို့အပြင် ဒီမိုကရေစီကို လိုလားကြောင်း၊ ဒီမိုကရေစီအတွက် အားသွန်ခွန်စိုက်လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေကြောင်း နှုတ်က ကျယ်ကျယ်လောင်လောင် ပြောဆိုနေကြသော်လည်း လက်တွေ့အားဖြင့်မူ ဒီမိုကရေစီနှင့် လုံးဝဆီလျော်မှုမရှိသော အပ်စပ်မှုမရှိသော လုပ်ရပ်များ၊ ဒီမိုကရေစီနှင့် ပြဒါးတစ်လမ်း သံတစ်လမ်းဆန့်ကျင်နေသော လုပ်ရပ်များကို လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေကြကြောင်း အထင် အရှား မြင်တွေ့နေကြရသောကြောင့်လည်း ဖြစ်ပေသည်။

ငြိမ်းချမ်းရေးကို နှစ်နှစ်ကာကာလိုလားကြမှ၊ တက်တက်ကြွကြွတည်ဆောက်လို စိတ်ရှိကြမှ၊ ညီညီညွတ်ညွတ် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ကြမှ၊ ရိုးရိုးသားသား ကြိုးစားတည်ဆောက် ကြမှ ငြိမ်းချမ်းရေးသည် လက်တွေ့ဖြစ်တည်လာနိုင်မည်ဖြစ်သလို ရေရှည်လည်း တည်တံ့ ခိုင်မြဲနိုင်လိမ့်မည်ဖြစ်သည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးကို တည်ဆောက်နိုင်လျှင် ဒီမိုကရေစီ ထွန်းကား ရေးသည်လည်း ကျွဲကူးရေပါဖြစ်ထွန်းလာမည် မုချတည်း။ ဆိုလိုသည်မှာ ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိရန် လုပ်ငန်းဆောင်တာများနှင့် ဒီမိုကရေစီ ထွန်းကားရှင်သန်ရေး လုပ်ငန်းဆောင်တာများသည် သီးခြားစီလုပ်ကိုင်ရမည့်ကိစ္စရပ်များ လုံးဝမဟုတ်ဘဲ တစ်ပြိုင်နက်တည်း ကြိုးစားအကောင် အထည်ဖော် လုပ်ကိုင်ကြရမည့် လုပ်ငန်းဆောင်တာများ ဖြစ်ပေ၏။ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် များကို ဖော်ဆောင်ရင်း တစ်ဖက်တွင် ဒီမိုကရေစီ ပိုမိုပီပြင်ခိုင်မာရေးလုပ်ငန်းများကိုလည်း တစ်ပြိုင်နက်တည်း လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ကြရန်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပကတိ အခြေအနေပေါ်မူတည်လျက် ရလဒ်ကောင်းများ ထွက်ပေါ်စေ လိုလျှင် ငြိမ်းချမ်းရေးကို သပ်သပ်စဉ်းစားပြီး ဒီမိုကရေစီကို သပ်သပ်စဉ်းစားရန် မဖြစ်နိုင်။ ငြိမ်းချမ်းရေး လုံးလုံးတည်ဆောက်ပြီးမှ ဒီမိုကရေစီကို တည်ဆောက်ရန် မဖြစ်နိုင်သလို ဒီမိုကရေစီကို တည်ဆောက်ပြီးမှ ငြိမ်းချမ်းရေးကို တည်ဆောက်ရန်လည်း သာ၍ မဖြစ်

နိုင်ကြောင်း နားလည်သဘောပေါက်ကြရန် ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မဲ့သော အကြောင်းပြချက်များကို ကိုးကားလျက် ငြိမ်းချမ်းရေးကို နောက်မှလုပ်မည်၊ ဒီမိုကရေစီကို နောက်မှလုပ်မည် စသည်ဖြင့် ငြင်းဆန်နေခြင်းသည် ရိုးသားမှု မရှိခြင်းဖြစ်လျှင်ဖြစ်၊ မဟုတ်လျှင် လက်တွေ့နိုင်ငံရေးကို နားလည်သဘောပေါက်မှု မရှိခြင်းသာ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ တိုင်းပြည်တည်တည်ငြိမ်ငြိမ်ဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာပြီး နိုင်ငံသားများဘဝသာယာဝပြောစေရေး လက်တွေ့စိတ်စေတနာ ရှိကြသည်မှန်လျှင် ဒီမိုကရေစီအရေးကိုလည်းကောင်း၊ ငြိမ်းချမ်းရေးကိုလည်းကောင်း လက်တွေ့ဖော်ဆောင်ကြရမည်ဖြစ်သည်။ လက်တွေ့မကျသော အကြောင်းပြချက်များဖြင့် ငြင်းဆန်ခြင်း၊ ကန့်လန့်တိုက်ခြင်း၊ ဖျက်လိုဖျက်ဆီးလုပ်ခြင်း စသည်တို့သည် တိုင်းပြည်အပေါ်တွင်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံသားများအပေါ်တွင်လည်းကောင်း ရိုးသားဖြောင့်မတ်မှု မရှိခြင်းသာဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ တိုင်းပြည်အကျိုးစီးပွားနှင့် နိုင်ငံသားတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို လိုလားခြင်းမရှိဘဲ မိမိအတ္တ အကျိုးစီးပွားကို ရှေ့တန်းတင်ခြင်းသာ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ရှေးယခင်ခေတ်အခါများနှင့် လုံးဝမတူခြားနားသော အခြေအနေကောင်းများသည် အမှန်တကယ် လက်တွေ့ဖြစ်ထွန်းတည်ရှိနေသည်ဖြစ်လျက် ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက်လည်းကောင်း၊ ဒီမိုကရေစီရေးအတွက်လည်းကောင်း ထိထိရောက်ရောက် လုပ်ကိုင်နိုင်ကြပြီဖြစ်သည်။ ညှိနှိုင်းတိုင်ပင် ဆွေးနွေးအဖြေရှာနိုင်ကြပြီဖြစ်သည်။ မတူညီမှုအချို့ကို ဘေးခဏဖယ်ထားပြီး တူညီမှုများစွာကို အတူတကွ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက် အကောင်အထည်ဖော်ရင်း ငြိမ်းချမ်းရေးသည် တဖြည်းဖြည်းချင်း တိုးတက် ခိုင်မာလာစေရန်လည်းကောင်း၊ ဒီမိုကရေစီသည် တဖြည်းဖြည်း ပီပြင်ပြည့်ဝလာစေရန်လည်းကောင်း အားလုံးအတူတကွ ပူးပေါင်းတည်ဆောက်နိုင်ကြပြီဖြစ်သည်။ နိုင်ငံသည် ငြိမ်းချမ်းရေး ရရှိလျက်၊ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ကျင့်သုံးလျက် တဖြည်းဖြည်းချင်း တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာပြီး နိုင်ငံသားတို့၏ လူမှုဘဝများသည်တဖြည်းဖြည်းတိုးတက်မြင့်မားလာနိုင်ရေး

“တိုင်းပြည် တည်တည်ငြိမ်ငြိမ်ဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာပြီး နိုင်ငံသားများဘဝ သာယာဝပြောစေရေး လက်တွေ့ စိတ်စေတနာ ရှိကြသည်မှန်လျှင် ဒီမိုကရေစီအရေးကို လည်းကောင်း၊ ငြိမ်းချမ်းရေးကို လည်းကောင်း လက်တွေ့ ဖော်ဆောင်ကြရမည် ဖြစ်သည်”

လက်တွေ့တည်ဆောက်ကြရန် ဆန္ဒရှိလျှင် တဖြည်းဖြည်း ဖြစ်ထွန်းလာနိုင်သည့် အကြောင်း တရားများက အမှန်တကယ်ရှိနေပြီဖြစ်၏။

ဒီမိုကရေစီ ဖြစ်ထွန်းစေလိုသည်မှန်လျှင် ဒီမိုကရေစီအတွက် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက် နေသူများက ဒီမိုကရေစီ စိတ်ဓာတ်၊ ဒီမိုကရေစီ အကျင့်စရိုက်တို့ကို မွေးဖွားရန်၊ ပြုစုပျိုးထောင်ရန်၊ နှလုံးသွင်းရန် မဖြစ်မနေလိုအပ်သလို နိုင်ငံသားများအားလုံးအနေဖြင့်လည်း ဒီမိုကရေစီ စိတ်ဓာတ်၊ ဒီမိုကရေစီ အကျင့်စရိုက်ကို နှလုံးသွင်းနိုင်ကြရန် ကူညီလမ်းပြဦးဆောင် ပံ့ပိုးကြရမည်ဖြစ်သည်။ ငြိမ်းချမ်းရေး ရရှိစေလိုသည်မှာ အမှန်ဖြစ်လျှင် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့်သက်ဆိုင်သူများ၊ ငြိမ်းချမ်းရေး ရရှိရန် တာဝန်ရှိသူများအနေဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးစိတ်ဓာတ်၊ ငြိမ်းချမ်းရေး အကျင့်စရိုက်တို့ကို ကိုယ်တိုင်လည်း မွေးမြူနိုင်ကြ၊ ကျင့်ကြံနိုင်ကြရန် လိုအပ်သကဲ့သို့ နိုင်ငံသားများအားလုံးသည်လည်း ငြိမ်းချမ်းရေးကို အမှန်တကယ် ချစ်မြတ်နိုး တတ်ကြစေရန် ဦးဆောင်ဦးရွက်ပြုကြဖို့ သင့်ပေ၏။

ဒီမိုကရေစီ ဖော်ဆောင်သူများက ဒီမိုကရေစီစိတ်ဓာတ်၊ ဒီမိုကရေစီအကျင့် မရှိကြရုံမက နိုင်ငံရေးအလုပ်နှင့်မသက်ဆိုင်သော ရိုးသားကြသူနိုင်ငံသားများကိုလည်း ဒီမိုကရေစီနှင့် ဆန့်ကျင်သော စိတ်ဓာတ်များ၊ ဒီမိုကရေစီနှင့် မအပ်စပ်သော အကျင့်စရိုက်များဖြင့် လမ်းမှားရောက်ကြစေရေး အားကြိုးမာန်တက်ဆောင်ရွက်နေကြလျှင်ကား ဒီမိုကရေစီ ဖြစ်ထွန်းနိုင်ရေးကို အသာထား၊ တိုင်းပြည်ယိုယွင်းပျက်စီးသည့်အခြေမဆိုက်လျှင် ကံကောင်းဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။

ငြိမ်းချမ်းရေးကိစ္စသည်လည်း ထိုနည်းလည်းကောင်းတည်း။ ငြိမ်းချမ်းရေးကို ဖော်ဆောင်ရန် တာဝန်ရှိသူများ ကိုယ်တိုင်က ငြိမ်းချမ်းရေးစိတ်ဓာတ်ကို မွေးမြူဖို့နေနေသာသာ နိုင်ငံသားများ၏ အကျိုးစီးပွားကို ငဲ့ကွက်ခြင်းမရှိရုံမက နိုင်ငံသားများ အချင်းချင်းစိတ်ဝမ်းကွဲစေရေး ဦးတည်လုပ်ကိုင်နေကြမည်ဆိုလျှင် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဝေးသည်ထက်ဝေးပြီး တိုင်းပြည်ယိုယွင်းပျက်စီးသည်အထိ ဖြစ်နိုင်ကြောင်း သတိပြုကြရန်သင့်ပေ၏။

နိုင်ငံသားများအားလုံး စည်းလုံးညီညွတ်ကြမှသာ၊ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ချစ်ခင်လေးစား တန်ဖိုးထားကြမှသာ နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေးကို ထိထိရောက်ရောက် အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ကြမည်ဖြစ်သည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိရန် ရည်မှန်းနိုင်ကြမည်ဖြစ်သည်။ ဒီမိုကရေစီသည် တဖြည်းဖြည်းပိုမိုပီပြင်လာလျှင် နိုင်ငံသာယာဝပြော တည်ငြိမ်အေးချမ်းလျက် နိုင်ငံသားတို့၏ လူမှုဘဝများ တိုးတက်ကောင်းမွန်လာနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ အနာဂတ်မျိုးဆက်များအတွက် ကောင်းမွန်သော အခြေအနေများကိုဖန်တီးလျက် လက်ဆင့်ကမ်းပေးခဲ့နိုင်မည် ဖြစ်သည်။

ငြိမ်းချမ်းရေးကိုဖော်ဆောင်ရန်တာဝန်ရှိသူများ၊ ဒီမိုကရေစီကိုဖော်ဆောင်ရန် တာဝန်ရှိသူများဟု မိမိကိုယ်မိမိတို့ ခံယူထားကြသည်မှန်လျှင် နိုင်ငံသားများ၏ အကျိုးစီးပွား၊ တိုင်းပြည်အကျိုးစီးပွားကို ရှေ့တန်းတင် စဉ်းစားတွေးခေါ်နိုင်ရမည်၊ ဦးစားပေးလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရမည် ဖြစ်သည်။ မိမိအတ္တနှင့် ကိုယ်ကျိုးစီးပွားကို ဒုတိယနေရာ အနည်းဆုံးထားနိုင်ကြရမည်။ တတ်နိုင်လျှင် ကိုယ်ကျိုးစွန့် အနစ်နာခံနိုင်ကြရမည်ဖြစ်သည်။ အတ္တရှေ့တန်းတင် ကိုယ်ကျိုးစီးပွားအတွက် လုပ်ကိုင်ရင်းဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးကိုလိုလားကြောင်း၊

ဒီမိုကရေစီထွန်းကားစေလိုကြောင်း ပြောဆိုနေရုံဖြင့် မရပါ။ ကိုယ်ကျိုးစီးပွားသက်သက်ကို လုပ်ကိုင်လိုလျှင်လည်း မိမိတို့ ရွေးချယ်မှုသာဖြစ်သောကြောင့် လုပ်ကိုင်ခွင့်ရှိသည်။ သို့သော် ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် ဆောင်ရွက်နေကြောင်း၊ ဒီမိုကရေစီရေးအတွက် ကြိုးစားနေကြောင်း အသံကောင်းဟစ်ရန်မသင့်ပေ။ ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက်၊ ဒီမိုကရေစီရေးအတွက် လက်တွေ့ကျကျ အားသွန်ခွန်စိုက် ကြိုးစားလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်လိုသူများကို နေရာပေးလိုက်ကြဖို့ ဖြစ်၏။

လက်တွေ့ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လက်တွေ့ဒီမိုကရေစီရေးကို လက်တွေ့ကျကျ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နိုင်ကြမှသာလျှင် လက်တွေ့ငြိမ်းချမ်းရေးရနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ လက်တွေ့ဒီမိုကရေစီ ဖြစ်ထွန်းနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ လက်တွေ့မကျသော ငြိမ်းချမ်းရေး ပျက်စီးရာပျက်စီးကြောင်း၊ ဒီမိုကရေစီ ဆုတ်ယုတ်ရာဆုတ်ယုတ်ကြောင်းကို အပျက်စိတ်၊ အဆိုးမြင်စိတ်၊ ရန်လိုစိတ်တို့ဖြင့် ဆောင်ရွက်နေ၍ မဖြစ်နိုင်ပါ။ အကျိုးဆိုင်သူအားလုံးသည် သဘောထားကြီးကြီးထားလျက် မိမိတို့ စိတ်ခံစားချက် အတ္တအခြေခံသော ထင်မြင်ယူဆချက်များကို ဘေးချိတ်ထားပြီး တစ်ဦးကိုတစ်ဦး၊ တစ်ဖွဲ့ကိုတစ်ဖွဲ့ နားလည်မှုရှိရှိ အပြုစိတ်ဖြင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းကြလျှင် ငြိမ်းချမ်းရေးလမ်းစပေါ်သို့ ရောက်ရှိနိုင်ပါလိမ့်မည်။ ညှိနှိုင်းအဖြေရှာ၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းမှတစ်ဆင့် နားလည်မှု၊ ယုံကြည်မှုများကို တစ်ဆင့်ချင်းတည်ဆောက်နိုင်ကြပါက ထာဝရငြိမ်းချမ်းရေးကိုလည်းကောင်း၊ အားကောင်းပြည့်ဝသော ဒီမိုကရေစီကိုလည်းကောင်း အမှန်တကယ် တည်ဆောက်အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ကြမည်ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံတော်နှင့် နိုင်ငံသားတို့ ထာဝရကောင်းကျိုး ချမ်းသာများဖြင့် ပြည့်စုံကုံလုံနိုင်ကြမည် ဖြစ်ပါကြောင်း အားလုံးကို လေးစားချစ်ခင်စွာဖြင့် တင်ပြအပ်ပေသည်။

ပိုက်တင်

အမတ်ဒိုင်ခန်နှင့် သူ၏မှတ်သားဖွယ် မြွက်ဟချက်များ

&efaumif;(jrefrmEdkifiHa&;avhvmoHk;oyfol)

“အမတ်ဟူသည် မင်းနှင့်ပြည်သူအကြားတွင်
မားမားမတ်မတ် ရပ်တည်၍ နိုင်ငံတော်နှင့် နိုင်ငံသားတို့၏
အကျိုးအလို့ငှာ ရဲဝံ့တည်ကြည်ပြတ်သားစွာဖြင့်
လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ကြသည့် ကြောင်းကျိုးဆင်ခြင်ဉာဏ်
အမြော်အမြင်နှင့် သတ္တိရော၊ ဗျတ္တိပါရှိသူများလည်း
ဖြစ်ရပါပေမည်”

အမတ်ဒိန်၏အကြောင်းကို သိကုံးရသော် သူ့ရှင် "ရာဇာဓိရာဇ်"သည် မပါမဖြစ် ပါရမည် ဖြစ်ပေသည်။ ရာဇာဓိရာဇ်ကား ဗညားဦးနှင့် အမတ်ကြီးသံဗုန် သမီးလေးဦးအနက် အငယ်ဆုံးဖြစ်သော မွေ့ဒေါ (သီရိမာယာမိဖုရား)တို့မှ ဖွားမြင်သည့် သားတော်ဖြစ်ပြီး ငယ်မည်မှာ အပသုံပိုင်စက်ဟုခေါ်ဆိုပြီး နောင်တွင် "ဗညားနွဲ့"ဟု တွင်လေသည်။ ဗညားနွဲ့ သည် သက္ကရာဇ် ၇၄၅ခု တပို့တွဲလဆန်း ၁၀ ရက်နေ့တွင် "ရာဇာဓိရာဇ်"ဟူသောဘွဲ့အမည်ကို ခံ၍ ပဲခူးရွှေနန်းကို တက်တော်မူခဲ့လေသည်ဖြစ်၏။

ရာဇာဓိရာဇ်ကိုယ်တော်ရှင်သည် ပဲခူးမြို့("ဟံသာဝတီ"ဟုလည်း အမည်တွင်ပါသည်။) အား "မောတရုတ်တံခါး"မှ ဝင်တော်မူသည်။ အမတ်ဒိန်သည် မောတရုတ်တံခါးအား တစ်ချပ်ကိုသာ ဖွင့်စေ၍ မြေပြင်တွင် ဒူးတုပ်ခစားပြီးနောက် ဆင်တော်၏ရှေ့မှ ဦးဆောင်၍ သူ့ရှင်အား ခေါ်သွားလေသည်။

အမတ်ဒိန်၏ မှတ်သားဖွယ်ရာ စကားတန်ဆာ(၁)

ခမ်းနားကြီးကျယ်စွာသော နန်းတက်ပွဲသဘင်ခံယူပြီးနောက် ညီလာခံကို ဆက်လက် ကျင်းပလေသည်။ ထိုညီလာခံတွင် အမတ်ဒိန်လည်း ခစားလျက်ရှိနေသည်။ ထိုစဉ်တွင် သူ့ရှင် ရာဇာဓိရာဇ်က "ငါကိုယ်တော်၏ စကြွန့်နှစ်ကွင်းတွင် ပြောင့်များ စူးဝင်လျက်ရှိရာ ပြောင့်တစ်ခုမှာ ထွက်သွားပြီဖြစ်သော်လည်း ကျန်တစ်ဖက်က မထွက်သေးပါတကား"ဟု မိန့်တော်မူလေသည်။ မှူး၊ မတ်၊ သေနာပတိ၊ ဒေါဗညားတို့ စုံညီစွာစုရုံးလျက်ရှိသော ညီလာခံသည် အပ်ကျသံမျှပင် မကြားရအောင် ဆိတ်ငြိမ်လျက် ရှိနေပေသည်။ ထိုအချိန်တွင် ထောင့်တစ်နေရာ၌ ခစားနေသော အမတ်ဒိန်မှ "မှန်လှပါ။ ရွှေနားနှစ်ဆူသို့ ကျေးတော်မျိုး၊ အကျွန်ုပ်လျှောက်ထားတင်သွင်းပါမည်ဘုရား။ အရှင်မင်းမြတ် မိန့်တော်မူသည်မှာ မထွက် သေးသည့် စူးနေသောပြောင့်မှာ ကျွန်တော်မျိုးကို ညွှန်းဆိုသည်သာ ဖြစ်ကြောင်းပါဘုရား။ ကိုယ်တော် ဒဂုံ၌ရှိစဉ်တွင် အချို့သောမှူးမတ်တို့က ကိုယ်စားလှယ်စေလွှတ်ခြင်းဖြင့် တစ်မျိုး၊ အကြံကောင်းဉာဏ်ကောင်းများကို စာဖြင့်စေခြင်းကတစ်ဖုံ အရှင်နှင့်အဆက်အသွယ် ပြုခဲ့ ကြပါသော်လည်း ကျွန်ုပ်မှာကား အဆက်အသွယ်မပြုခဲ့ပါ။ ဤကား အကြောင်းအရာတစ်ခု ဖြစ်သကဲ့သို့ ပဲခူးမြို့သို့ မောတရုတ်တံခါးမှ ကိုယ်တော်ဝင်ရောက်ရာတွင် တံခါးတစ်ချပ် သာဖွင့်၍ ကြိုဆိုသမှုကိုသာ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ဤအကြောင်းအရာနှစ်ချက်ကပင်လျှင် သူ့ရှင်ထံတွင် စူးဝင်နေသော ပြောင့်များဖြစ်ကြောင်း ကျေးတော်မျိုး၊ ကျွန်တော်မျိုး သိရှိ ပါသည် ဘုရား"ဟု လျှောက်တင်ရာ ရာဇာဓိရာဇ်မင်းမြတ်က –

"ဟဲ့ အမတ်ဒိန် ... နင့်အပြစ်ကို နင်သိပြီဖြစ်ပြီးသားပဲ။ နင့်အပြစ်နှင့် မရှု၏အပြစ် အတူတူပင်၊ နင့်အား ပသို့စီရင်မည်ကို နင်လိုသနည်း၊ ငါ့တွင် ဗိုလ်ခြေများ၍သာ နင် တံခါး တစ်ဖက် ဖွင့်ပေးသည်။ ငါ့တွင် ဗိုလ်ခြေနည်းခဲ့ပါမူ မြို့တံခါးကို တစ်ချပ်မျှပင် ဖွင့်မည် မဟုတ်ပေ"ဟု ရာဇာဓိရာဇ်သည် ဒေါသနှင့် မိန့်တော်မူလေသည်။ ထိုအခါ အမတ်ဒိန်က "မှန်ရာသံတော်ဦးတင်အပ်ပါသည်ဘုရား။ ဤသံတော်ဦးတင်သံအဆုံးတွင် အရှင်ထား လျှင်လည်း နေရပါမည်၊ အရှင်သတ်လျှင်လည်း သေရပါမည် ဘုရား။ ထိုစဉ်က အရှင် ရာဇာဓိရာဇ် ဘုရင်မင်းမြတ်၏ ခမည်းတော်ဖြစ်သူ ဆင်ဖြူရှင်မင်းမြတ် ထီးဖြူဆောင်း၍

အုပ်စိုးစဉ်ကာလဖြစ်ပါသည်ဘုရား။ အမှန်စင်စစ်တွက်ဆသော် ကျွန်တော်မျိုးသည် ဆင်ဖြူရှင် မင်းတရားကြီး၏ ရွှေဖဝါးတော်အောက်မှ အသက်ကိုဆက်အပ်၍ တာဝန်ထမ်းနေရသော သစ္စာတော်ခံတစ်ဦးမျှသာပင် ဖြစ်ပါသည်။ မင်းမြတ်ဆင်ဖြူရှင်၏ ဘုန်း၊ မိုးသို့ ချုန်းဆိုဘိသကဲ့သို့ မင်းမြတ်မကြည်ဖြူသူ၊ မင်းမြတ်၏ရန်သူ အထိုထိုတို့ကိုကား အကျွန်ုပ်ကဲ့သို့သော ကျွန်ရင်းများမှ အသက်ကို ဆက်နှင်း၍ ကာကွယ်စောင့်ရှောက် တိုက်ခိုက်ပေးရမည်ဆိုသည်မှာ မင်းနှင့် မင်းမှုထမ်းတို့ကြား ထားရှိကြသော မေတ္တာတရားနှင့် သစ္စာစကားများသာပင်။ ထိုစဉ်က အရှင်သည် ဆင်ဖြူရှင်အား ဒဂုံမှ ခြားနားစဉ်ကာလဖြစ်သည့်နည်းတူ အရှင်နှင့်လည်း ဆက်သွယ်ခွင့် မပြု၍ မဆက်သွယ်ခဲ့ပါ ဘုရား။ သစ္စာရှိ ကျွန်ရင်းများသည် သခင်တစ်ဦး အရှင်တစ်ဦးသာထား၍ သစ္စာခံကြသည်မှာလည်း ဓမ္မတာပင် ဖြစ်ပါသည်ဘုရား”ဟု လျှောက်တင်ခဲ့ပါသည်။ ဤကား အဆက်အဆံမလုပ်ဖြစ်ရခြင်းအတွက် အမတ်ဒိန်၏ လျှောက်ထားမှုဖြစ်ပေသည်။ ထိုစဉ်ကတည်းကပင် မင်းနှင့် မင်းမှုထမ်းတို့၏ အကြားတွင် ထားရမည့်သစ္စာစကားနှင့် မေတ္တာတရားတို့ ရှင်းလင်းစွာ ရှိပုံကလည်း မော်ကွန်းတွင်အပ်၊ ဂုဏ်တင်အပ်သောအရာပေတည်း။

အမတ်ဒိန်က ဆက်လက်၍ “ရှိသေစွာ ဆက်လက်လျှောက်ထားပါသည် အရှင် မင်းမြတ်ဘုရား၊ ပဲခူးပလ္လင်ထက်ဝယ်၊ လူ့ပြည်ငြီး၍၊ နတ်ထီးရိပ်ခိုလှုံသူ၊ အကျွန်ုပ်၏သခင် ဆင်ဖြူရှင် ဗညားဦးသာ ထိုအချိန်က သက်ရှိထင်ရှားရှိနေပါက၊ တစ်နည်း ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးစလုံး စုံရှိနေပါက အရှင့်သားမင်းမြတ်ကို မြို့တွင်းသို့ ဝင်ခွင့်ပေးမည်မဟုတ်မူဘဲ အသက်ပေး၍ ခုခံတိုက်ပွဲဝင်သွားမည်မှာ ဧကန်ပင်ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။ မြို့ဝင်တံခါးကိုလည်း တစ်ချပ်မျှပင် ဖွင့်ပေးမည်မဟုတ်ပါဘုရား။ သို့ပါသော်လည်း ဆင်ဖြူရှင်မင်းတြား ရုပ်နှင့်နာမ်မှာ ခွာခဲ့ပြီး ကျွန်တော်မျိုးမှာလည်း နာမ်ခွာသွားသော ရုပ်အလောင်းကိုသာ စောင့်ရှောက်နေရသူဖြစ်နေပါသောကြောင့် တံခါးရွက်ကို တစ်ချပ်သာ ဖွင့်ပေးရခြင်း ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။ အကယ်၍သာ ဆင်ဖြူရှင်မင်းတြား၏ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးစလုံး မရှိခဲ့ပါက အရှင့်အား တံခါးနှစ်ချပ်စလုံး ဖွင့်ပေးမည်မှာ ဧကန်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ ယခုအခါတွင် အရှင်မင်းသားသည် မင်းအဖြစ်သို့ ရောက်ပြီဖြစ်နေပါသည်။ ကျွန်တော်မျိုးသည်လည်း အရှင့်၏ သစ္စာခံ၊ သခင့်၏သစ္စာခံအဖြစ် တည်နေသူဖြစ်နေပါပြီဘုရား။ အကယ်၍သာ ရန်သူတစ်စုံတစ်ယောက်က အရှင်မင်းသားအား ပုန်စားခဲ့ပါက အရှင့်အပေါ်ထားသည့် သစ္စာစောင့်သိရသော ကတိတရားတို့အရ အရှင်မင်းသားအား ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရမည်မှာ ဧကန်ပင်။ ပုန်စားသူတို့ဘက်မှနေ၍ အရှင့်အား မကာကွယ်၊ မစောင့်ရှောက်ခြင်းသည် သစ္စာပျက်ယွင်းသည် မည်ပါပေ၏။ ထိုသစ္စာပျက်ယွင်းမှုသည် ယခုဘဝတွင်သာမက သေလွန်ပြီး အခြားဘဝတွင်လည်း အပါယ်လားရမည်မှာ မလွဲပါဘုရား။ ထီးဖြူဆောင်းမင်းအပေါ် သစ္စာပျက်၍ ပုန်စားသူဘက်လိုက်ခါ ပုန်စားသူ အနိုင်ရ၍ မြှောက်စားခံရခြင်းကား ကြီးစွာအပြစ်ကျူးလွန်မှုပေတည်း။ ထီးဖြူဆောင်းမင်း အပေါ် သစ္စာမဲ့ခြင်း၊ ယုံကြည်ခြင်းသည် အပြစ်ဖြစ်၏။ ပုန်ကန်သူမင်းအဖြစ်သို့ ရောက်ပါက ထီးဖြူဆောင်းမင်းအား သစ္စာစောင့်သိသူအား “သတ်စေ”ဟူသော ဆုလာဘ်ရရှိတတ်သည်။ အမတ်ဒိန်ကို နမူနာယူကြ၊ သို့ဖြစ်၍ ပုန်စားမှုများ ပေါ်လာပါက ပုန်စားသူဘက်သို့သာ ဝင်စားလေ့ဆိုသည့် အမှတ်အယူမှားမည့်အရေးများလည်း ပေါ်ပေါက်လာနိုင်ပါသည်ဘုရား။

ထို့အတူ နိုင်ငံ့အရေး၊ ပြည်ထဲရေးလည်း ပျက်တတ်ပါကြောင်း၊ ဖဝါးခြေတော်အောက်မှ နောင်အနာဂတ်အရေး ရေရှည်မျှော်တွေး၍ ရှိသေစွာ သံတော်ဦးတင်လျှောက်ထားရပါသည် ဘုရား”ဟု ရှည်လျားစွာ လျှောက်တင်လေသည်။

အမတ်ဒိန်၏ လျှောက်ထားမှုအဆုံးတွင် ညီလာခံသဘင်သည် ပြန်လည်ဆိတ်ငြိမ်၍ ရာဇာဓိရာဇ် ဘုရင်မင်းမြတ်၏ အမိန့်သံကို ငံ့လင့်နေလျက်ရှိနေကြပါသည်။ တစ်ခဏအကြာတွင် အမတ်ဒိန်၏ လျှောက်တင်မှုသည် တစ်ဦးတည်းသော သခင်၏ သစ္စာကိုသာ စောင့်သိအပ်ကြောင်း နောင်လာနောက်သားတို့အတွက်ပါ ရေရှည်အကျိုးမျှော်ကိုး၍ ပညာရှိပီသစွာ လျှောက်ထားသော လျှောက်ထားမှုဖြစ်ပေသည်။ သို့အတွက် အမတ်ဒိန်အား “**အမတ်ဒိန် မဏိရွှတ်** ဟူသော ဘွဲ့နှင့်အတူ သန်လျင်မြို့ကို စားမြဲစားရန် အမိန့်တော်ချရင်း ညီလာခံ စဲစေဗျား” ဟု ညီလာခံကို ရုပ်သိမ်းလိုက်ပါသည်။ [အမတ်ဒိန် မဏိရွှတ် = နေကဲ့သို့ ထွန်းလင်း၍ ပတ္တမြားရတနာနှင့်တူသော အမတ်။]

“အမတ်ဒိန် မဏိရွှတ်”၏ မြော်မြင်ကြံဆမှုများကို ယနေ့တိုင် စိတ်နှလုံးသွင်း၍ သခင်တစ်ခု၊ အရှင်တစ်ခုအပေါ်မှာသာ သစ္စာမြဲမြံထားတတ်ကြပါစေကြောင်း ဆန္ဒပြုအပ်ပေသည်။

“အမတ်ဒိန်၏ လျှောက်တင်မှုသည် တစ်ဦးတည်းသော သခင်၏ သစ္စာကိုသာ စောင့်သိအပ်ကြောင်း နောင်လာနောက်သားတို့အတွက်ပါ ရေရှည်အကျိုးမျှော်ကိုး၍ ပညာရှိပီသစွာ လျှောက်ထားသော လျှောက်ထားမှု ဖြစ်ပေသည်”

အမတ်ဒိန်၏ မှတ်သားဖွယ်ရာ စကားတန်ဆာ(၂)

အင်းဝပြည့်ရှင် မင်းကြီးစွာစော်ကဲသည် သက်တော် ၈ဂ အရွယ်တွင် နတ်ရွာစံ ကံတော်ကုန်သည် ဖြစ်လေ၏။ နတ်ရွာစံပြီးနောက် သက္ကရာဇ် ၇၆၂ တွင် ဆင်ဖြူရှင် (မင်းနား ကျယ်) မင်းပြုစိုးစံလေသည်။ စိုးစံသက် ခုနစ်လအရောက် သက်တော် ၃၂ နှစ်တွင် အထိန်းတော် ငနောက်ဆန် (တကောင်းစား)လုပ်ကြံ၍ လွန်တော်မူလေသည်။ ငနောက်ဆန်ကို မင်းသိဒ္ဓတ်က လုပ်ကြံပြီး ၎င်း၏နောင်တော်ဖြစ်သူ မင်းဆွေ(နောင် “မင်းခေါင်”ဟု အမည်တွင်သည်)ကို နန်းတင်ခဲ့သည်။ သက္ကရာဇ် ၇၆၃ တွင် ဘုရင်မင်းခေါင် အင်းဝအား သိမ်းပိုက်စိုးစံတော်မူလေသည် ဖြစ်ပေသည်။

မင်းသိင်္ခတ်သည် သူတင်ပေးခဲ့သော ဘုရင်မင်းဆွေ(မင်းခေါင်)ထံမှ နန်းလုရန် ကြံသည်ဟု ဘုရင်မင်းမြတ်ကြား၍ ဖမ်းစေရာ မင်းသိင်္ခတ်သည် အင်းဝမှ ဟံသာဝတီသွားစုန်၍ ရာဇာဓိရာဇ်ထံ ခစားလေသည်။ ထိုတွင် အင်းဝအခြေအနေ အရပ်ရပ်အား သူ့ရှင်ရာဇာဓိရာဇ်ထံ လျှောက်ထားသဖြင့် သူ့ရှင်လည်း သမိန်မြင်အပါအဝင် မှူးမတ်တို့အား ခေါ်ယူ၍ အင်းဝသို့ ချီရန် စစ်ပြင်လေတော့သည်။

ဗိုလ်ပါ ၃၀၀၀၀၊ မြင်း ၁၅၀၀၊ ဆင် ၅၀၀ ပါသော ကြည်းတပ်ကို သမိန်ယောဂရာတ်နှင့် သမိန်မဟာသာမွန်တို့ ရှေ့နောက်ကြီးကြပ် ဦးဆောင်၍လည်းကောင်း၊ ရဲမက် ၇၀၀၀၀၊ လှေ ၁၃၀၀ အား လှေတပ် ၁၂ တပ်အဖြစ်စုဖွဲ့၍ သမိန်ဗြာဇ်မှ ဗိုလ်ချုပ်အဖြစ် တာဝန်ယူပြီး စစ်ဦးစီးမှူးအဖြစ် လဂွန်းအိမ်၊ စစ်ကဲအဖြစ် နပါကောင်းတို့ဦးဆောင်ပြီး ရာဇာဓိရာဇ်ဘုရင်မင်းမြတ် ကိုယ်တော်တိုင် လိုက်ပါသော ရေတပ်မတော်ကြီးသည်လည်းကောင်း၊ သက္ကရာဇ် ၇၆၆ ခုနှစ် နတ်တော်လဆန်း ၁၅ ရက်နေ့ ဘုရင်မင်းမြတ် ရွှေလှေကား တက်၍ အင်းဝသို့ အလုံးအရင်းနှင့် ချီတော်မူလေသည်။

အင်းဝသို့ ရောက်ရာတွင် အင်းဝသည် မည်သည့်စစ်ကိုမျှ ပြင်ဆင်ခြင်းမပြုပါလျက် မြို့တံခါးကို ပိတ်၍သာနေသဖြင့် ရာဇာဓိရာဇ်သည် စစ်ကိုင်းသို့ ဆက်လက်ချီပြီး စစ်ကိုင်းအား သိမ်းပိုက်၍ အခိုင် နေတော်မူလေသည်။ ထိုမှ တကောင်းအထိ ချီတက်ပြီး တကောင်းကို ရအောင်ယူပြီး စစ်ကိုင်းသို့ ပြန်၍ စုန်ခဲ့လေသည်။ စစ်ကိုင်းတွင် သူ့ရှင်ရာဇာဓိရာဇ်က မှူးမတ်သေနာပတိအစုံအညီကို ခေါ်၍ အင်းဝသို့ ရောက်နေသည်မှာ ၁၀ ရက်ခန့်ပင် ရှိနေပြီဖြစ်ကြောင်း၊ အင်းဝသားတို့ လွန်စွာမှ တိတ်ဆိတ်နေသည်မှာ အံ့သြဖွယ်ရာဖြစ်ကြောင်း၊ သို့အတွက် မည်သို့စီမံဆောင်ရွက်သင့်သနည်းဟု မေးမြန်းရာ အမတ်ဒိန်မှ အင်းဝသားများကို မိအောင်ဖမ်းနိုင်မှ သတင်းရပေမည်။ ထိုသို့ အမိဖမ်းရန်အတွက် ရွှေကြက်ယက်ဘုရားတွင် မိမိတို့ လူများမှ ခါသာပိတ်ဖြူ ထီးတံခွန်နှင့် ဆီမီးများကို ညအခါတွင် သွားရောက်ပူဇော်ပြီး ပြန်ကြရန် စီမံထားရမည်ဖြစ်ပေသည်။ ထိုသို့ အလှူပူဇော်ပွဲမလုပ်ခင်က ကြိုတင်ပုန်းကွယ်နေသော သမိန်သံကြယ်တို့လူအုပ်က မိအောင်ဖမ်း၍ စစ်ဆေးမေးမြန်းပါက သိနိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း လျှောက်တင်ပါသည်။ သူ့ရှင်လည်း အမတ်ဒိန်ပြောသည့်အတိုင်း လှူဖွယ်တို့ကို စီစဉ်ခြင်းနှင့် သမိန်သံကြယ်တို့ လူစုကိုလည်း ကြိုတင်စေလွှတ်ပုန်းနေရန် စီမံခြင်းကို တာဝန်ပေး လုပ်ဆောင်စေပါသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် အင်းဝဘုရင်မင်းခေါင်ကလည်း သူ့ရှင်ရာဇာဓိရာဇ် ပြန်စေရန်၊ စစ်မီးကြီး မတောက်လောင်ဘဲ အေးငြိမ်းသွားစေရန် မည်သို့လုပ်ဆောင်ကြမည်နည်းဟု ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ရာတွင် ပဋိကတ် ဗေဒင်တတ်ကျွမ်းသော သက်တော် ၃၁၊ ဝါတော် ၁၁ ဝါရှိ စကြိုသူမြတ်မှ မိမိသွားရောက်၍ လက်ရေးဖြင့်လည်းကောင်း၊ နှုတ်ရေးဖြင့်လည်းကောင်း စွမ်းဆောင်ပေးမည်ဟု မြွက်ဟလာ၍ ဦးစွာ မေတ္တာစာပေးပို့တွေ့ဆုံခွင့် တောင်းသည့်အချိန်နှင့်လည်း တိုက်ဆိုင်၍နေလေသည်။ သူ့ရှင်မှ တွေ့ခွင့်ပေး၍ တွေ့သည်တွင် ပင်းယစကြိုသူမြတ်မှ စစ်သေနင်္ဂဗျူဟာလေးပါးကို မိန့်ဆိုပြီး သူ့ရှင်ရာဇာဓိရာဇ်မှ စစ်သေနင်္ဂဗျူဟာ ရှစ်ပါးကို ပြန်လည်မိန့်ဆို အကြိတ်အနယ်ရှိနေချိန် မြို့ရေး၊ ရွာရေး၊ စစ်ရေးစစ်ရာ တရားများကို ဆွေးနွေးနေကြချိန်တွင် ရာဇာဓိရာဇ်ထံသို့ သမိန်သံကြယ်ဝင်ရောက်ခစားပြီး ရွှေကြက်ယက်မှ ဖမ်းဆီးရမိလာသော သံ့ပန်း ခုနစ်ယောက်နှင့် ခေါင်းပြတ် ၃၀ ကို ဆက်သလေသည်။

ထိုစဉ်တွင် စကြိုသူမြတ်မှ ငါသည် ဒါယကာတော်မွန်မင်းမြတ်သည် အင်းဝသို့

ဘုရားဖူးရန် ကျောင်းကန်များကို ပြုပြင်ရန် ပူဇော်သက္ကာရပြုရန်အလို့ငှာ ကုသိုလ်ရေး အတွက်ဟု မြင်၍ ဝမ်းမြောက်မိပါသော်လည်း ယခုမူ ဘုရားဝေယျာဝစ္စ၊ ဘုရားအမှုတော် ထမ်းများဖြစ်သော ကျွန်သီးတို့ကို သတ်ဖြတ်ခြင်းကား ကြား၍ မတော်ချေ စသည်ဖြင့် မိန့်တော်မူလေသည်။ ထို့နောက် ရတနာသုံးပါးနှင့်ဆိုင်သော ဂုဏ်ကျေးဇူးတော်တရားများ ကို ပြသဟောပြောမှုကို လုပ်ဆောင်အပြီးတွင် သူ့ရှင်ရာဇာဓိရာဇ်က–

"တပည့်တော်သည် ဆရာတော်ဘုရား၏ ဩဝါဒကို မဆန့်ကျင်တော့ပါ။ စစ်ကို ရပ်သိမ်း၍ ဟံသာဝတီမွန်တို့ ပြည်သို့ စုန်ဆင်းပါတော့မည်။ မစုန်မီ အင်းဝတွင် အမှတ်တရ ကျောင်းတော်တစ်ဆောင် ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းလိုသော သဒ္ဒါစိတ်ထား ဖြစ်ပေါ်နေပါ သည်ဘုရား" ဟု လျှောက်တင်ရာ စကြိုသူမြတ်ကလည်း ဝမ်းသာစွာဖြင့် သင့်တော်သော နေရာတွင် ဆောက်လုပ်ရန် မိန့်ကြားပြီး အင်းဝသို့ သူ့ရှင်ရာဇာဓိရာဇ်၏ စီမံမှုဖြင့် လှူဒါန်း လိုက်သော လှူဖွယ်များ၊ စီစဉ်ပေးသော ရွှေလောင်းတော်နှင့် ပြန်လည်ကြွမြန်းသွားလေသည်။

ထို့နောက် ရာဇာဓိရာဇ်သည် ရွှေကြက်ယက်တံတိုင်းတော်ပါးတွင် ရွှေဖောင်တော်ကြီး အားဖျက်စေ၍ ဘုရားကျောင်းဆောင်တစ်ဆောင်ကို ဆောက်လုပ်ပြီး ရေစက်သွန်းချ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ပီတိဖြာ၍ လှူဒါန်းတော်မူပြီး ဟံသာဝတီသို့ စုန်လေသည်။

အင်းဝဘုရင်မင်းခေါင်သည် ရာဇာဓိရာဇ် စုန်သည်ကို ကြားသိသည်နှင့် ရာဇာဓိရာဇ် လှူဒါန်းထားသော ဘုရားကျောင်းဆောင်ကို မီးထင်းတိုက်စေလေသည်။ ရွှေကြက်ယက် တံတိုင်းအနီးမှ မီးခိုးလုံးကြီး တက်လာသည်ကို ရာဇာဓိရာဇ်မြင်သည်နှင့် တပ်ကိုရပ်ရန် အမိန့်ပေးပြီး ငါ၏လှူဒါန်းမှု မီးတင်ရှို့ဖျက်ဆီးသည့် အင်းဝကို ငါရအောင်ပြန်တိုက်ယူမည် ဟု ဒေါသဖြင့် မိန့်တော်မူလေတော့သည်။

ရာဇာဓိရာဇ်ကား လွန်စွာ အမျက်ထွက်နေလေ၏။ လေ့တပ်တော်ကြီးလည်း အကုန် ရပ်တော်မူကုန်သည်ဖြစ်၏။ ဧရာဝတီမြစ်ပြင်ကျယ်တွင် ရပ်တန့်နေကြသော လေ့တပ်တော် ကြီး၌ ပါဝင်သော လေ့အပေါင်းတို့တွင် ချိတ်ဆွဲလွှင့်ထူထားသော တံခွန်များ၊ အလံများ၊ လေအနေ့တွင် တဖျပ်ဖျပ်လွင့်၍ လေနှင့်ထိခတ်ရာမှ ပေါ်ပေါက်လာသော အသံများမှအပ အခြားမည်သည့် အရာများမှ မကြားရချေ။ လေ့များပေါ်ပါ မှူး၊ မတ်၊ ဗိုလ်ပါ အသီးသီးတို့၏ အသက်ရှူသံ ပြင်းပြင်းများကလည်း တစ်ခါတစ်ရံ လေထဲတွင် လွင့်ပျံ့လျက်။ ထိုအချိန် အမတ်ဒိန်လည်း လွန်စွာကြောက်ရွံ့ တုန်လှုပ်နေပေသည်။ ထိုသို့ ကြောက်ရွံ့နေသည့်ကြား မှပင် ခြေစုံဦးခိုက်၍ သူ့ရှင်အား လျှောက်ထားသမှုပြုခဲ့ပေသည်။

"မှန်လှပါ ရွှေနားနှစ်ဆူ နားဆင်ရန် လျှောက်ထားပါသည်ဘုရား။ နိဗ္ဗာန်၏အထောက် အပံ့အလို့ငှာ လှူဒါန်းပြီးစီးခဲ့သော ဒါနကုသိုလ်လှူဒါန်းမှုအား အရှင်မင်းကြီးရယူပြီးဖြစ်ပါသည် ဘုရား။ ထိုကောင်းမှုကုသိုလ်ကို ဘုရင်မင်းခေါင်သည် ဖျက်ဆီးမီးတိုက်စေပါသည်။ ထိုသို့ပြုခြင်းသည် ရတနာသုံးပါးနှင့် သာသနာတော်ကို ဖျက်ဆီးသူဖြစ်ပါပေ၏။ မီးခဲ ကိုင်သောသူ၏လက်ကိုသာ မီးလောင်တတ်ပေသည်ဟူသော ရှေးဆိုရိုးအတိုင်း ကုသိုလ် ကောင်းမှုကို ဖျက်ဆီးသော ဘုရင်မင်းခေါင်အပေါ်သို့သာ ကျမည်လည်း ဧကန်ပင် ဖြစ်ပါ သည် ဘုရား။ သူ့ရှင်မင်းမြတ်၏ ဒါနအလှူတော်ကား အဟောသိကံ မဖြစ်ပါဘုရား။ ကောင်းမှု ကုသိုလ်၊ ဒါနကုသိုလ်တို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ဘာဝနာပွားသောသူသာလျှင် မဂ်ဖိုနိဗ္ဗာန်ကို ရကြ ရစမြဲဟူသည် ရှင်တော်ဘုရား၏ ဟောကြားအပ်သော ဓမ္မဒေသနာနှင့် ညီညွတ်စွာနေထိုင် ကျင့်ကြံပွားများသင့်ပါသည်ဘုရား။ စစ်ပွဲပေါင်း ၁၀၀ ကို အောင်မြင်ခြင်း၊ ခန္တီ ဟူသော

သည်းခံခြင်းကို တစ်ကြိမ်အောင်မြင်ခြင်းနှင့်ပင် မမျှသေးပါဘုရား။ မင်းမြတ်တို့ မည်သည် ထွက်ပြီးဆင်စွယ် ပြန်ဝင်ရိုးမရှိဟူသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ကတိသစ္စာ တည်သည့်အခါတွင် နွယ်မြက်သစ်ပင် ဆေးဖက်ဝင်၏ ဆိုသကဲ့သို့ ပင်းယစကြိုသူမြတ်အား ဟံသာဝတီသို့ စုန်ပါတော့မည်ဟု ကတိပေးထားသည်ကို အလေးအနက်ထားသင့်ပါသည် ဘုရား။ သို့အတွက် အင်းဝသို့ ပြန်တိုက်မည်ဟူသော မိန့်ကြားချက်မှာ တရားနည်းလမ်းမကျသည့်အပြင် ရှေး မင်းကောင်းမင်းမြတ်တို့၏ လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့်လည်း ကွဲလွဲနေပါ၍ မလျော်ကန်၊ မသင့် မြတ်ပါကြောင်း ဖဝါးရွှေစုံ ဦးကိုခိုက်ပြီး ဆယ်ဖြာလက်မိုး ဦးနှိမ်ချိုး၍ လျှောက်ထားအပ်ပါ သည် ဘုရား"ဟု လျှောက်ထားလိုက်ပေသည်။ အမတ်ဒိန် မဏိရွတ်၏ လျှောက်ထားချက် များသည် အစဉ်အလာနှင့်ညီ၍ မှန်ကန်သဖြင့် အမတ်ဒိန်အား "ဟံသာဝတီရှိရာသို့ လှေဦး ပြန်လှည့်၍ စုန်ပေတော့"ဟု မိန့်ကြားတော်မူလိုက်သည် ဖြစ်ပေ၏။ ဤသို့ဖြင့် တပ်တော်ကြီး ဟံသာဝတီသို့ စုန်လေသည်။

အထက်ဖော်ပြပါ အမတ်ဒိန်၏ မှတ်သားဖွယ်ရာ စကားအရာနှစ်ရပ်အရ–

(၁) အမတ်ဟူသည် မင်းနှင့်ပြည်သူအကြားတွင် မားမားမတ်မတ် ရပ်တည်၍ နိုင်ငံတော်နှင့် နိုင်ငံသားတို့၏ အကျိုးအလို့ငှာ ရဲဝံ့တည်ကြည်ပြတ်သားစွာဖြင့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ကြသည့် ကြောင်းကျိုးဆင်ခြင် ဉာဏ်အမြော်အမြင်နှင့် သတ္တိရော၊ ဗျတ္တိပါရှိသူများလည်း ဖြစ်ရပါပေမည်။

(၂) မိမိအရေးနှင့် ဘုရင်မင်းမြတ်အရေး၊ တစ်နည်း မိမိအကျိုးနှင့် အုပ်ချုပ်သူ၏ အကျိုးတွင် ဘုရင်မင်းမြတ် သို့မဟုတ် အုပ်ချုပ်သူ၏အကျိုးကို ဦးစားပေးတတ် ကြသူများ ဖြစ်ရပါပေမည်။

(၃) ဘုရင်မင်းမြတ် သို့မဟုတ် အုပ်ချုပ်သူ၏ အကျိုးနှင့် နိုင်ငံတော်၏အကျိုး ယှဉ်လာပါက နိုင်ငံတော်၏အကျိုးကိုသာ ဦးစားပေးကြည့်ရှု၍ ဆောင်ရွက် တတ်သူ ဖြစ်ရပါပေမည်။

(၄) လာဘ်လာဘ မမက်၊ ကိုယ်ကျိုးမစွက်သူများလည်း ဖြစ်ရပါပေမည်။

(၅) နိုင်ငံတော်အတွက် ပထမ၊ နိုင်ငံသားများအတွက် ဒုတိယ၊ အုပ်ချုပ်သူ သို့မဟုတ် ဘုရင်မင်းမြတ်အတွက် တတိယ အစဉ်ထား၍ မိမိအသက်ကိုပင် ပဓာနမထားသော၊ အခွင့်အလမ်းကို မတမ်းတ၊ မမက်မောသောသူများသာ ဖြစ်သင့်သော အရာပါတကား ဟု ဆင်ခြင်သုံးသပ်လျက် ဤစာစုအား မှတ်မှတ် ထင်ထင် ရေးသားလိုက်ရပါပေသည်။

[မြန်မာမှု၊ မှန်နန်းရာဇဝင်၊ ဦးကုလားရာဇဝင်တို့ကို မကိုးဘဲ ဆရာကြီး နိုင်ပန်းလှ၏ "ရာဇာဓိရာဇ်အရေးတော်ပုံကျမ်းကိုသာကိုးကား၍ ရေးသားထားခြင်း ဖြစ်ပါ သည်။]

(အမတ်ဒိန်အကြောင်း ရေးပါဦးဟု ပြောလာသော ညီငယ်ကိုအေးအတွက် အမှတ်တရ ရေးသားအပ်ပါသည်။)

ရန်ကျော်

မြန်မာ့နိုင်ငံရေးလေ့လာသုံးသပ်သူ

ပြိုင်တူတွန်းလျှင်

ausmfEkdfwifh

“နိုင်ငံရေးဝါဒနှင့် ပတ်သက်၍မူ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို
လူတိုင်းလိုလို ကြိုက်နှစ်သက်ကြသည်။
ကမ္ဘာပေါ်တွင် ရေပန်းအစားဆုံးလည်း ဖြစ်သည်။
သို့သော် လက်တွေ့ကျင့်သုံးသလား ဆိုသည်မှာ
တစ်ကဏ္ဍဖြစ်သည်”

အစဉ်အလာရှိခဲ့သည့် မြန်မာ

နိုင်ငံသူ နိုင်ငံသားများသည် မိခင်နိုင်ငံ၏ သားသမီးများ ဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ နိုင်ငံ၏ဂုဏ်ကျေးဇူးကို တန်ဖိုးထားလျှင် တန်ဖိုးထားသလောက် မိခင်နိုင်ငံကြီး ထွန်းတောက်နေမည်သာ ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအပါအဝင် နိုင်ငံများ၏သမိုင်းကို လေ့လာကြည့်မည်ဆိုပါက ကောင်းခြင်းများကို တွေ့နိုင်သကဲ့သို့ ဆိုးခြင်းများကိုလည်း တွေ့နိုင်ပါသည်။ တိုးတက်သည့်အခါ ရှိသကဲ့သို့ ဆုတ်ယုတ်သည့်အခါလည်း ရှိသည်။ ယင်းမှာ သဘာဝတရားပင် ဖြစ်သည်။ ကြည့်မြင်သူအပေါ်တွင်လည်း မူတည်ပါသည်။ အကောင်းမြင်စိတ်နှင့်ကြည့်ပါက ကောင်းသည်များကို ပို၍မြင်ရမည် ဖြစ်သည်။

မြန်မာအချင်းချင်းတွေ့ဆုံပါက မင်္ဂလာပါဟု နှုတ်ခွန်းဆက်လေ့ရှိကြသည်။ ကောင်းခြင်းနှင့် မကောင်းခြင်းများသည် ရောထွေးနေတတ်ပါသည်။ ယင်းတို့အနက် မကောင်းခြင်းများကို ပယ်ပြီး ကောင်းခြင်းများကိုချည်း ရစေခြင်းကို မင်္ဂလာဟု ဆိုပါသည်။ ကောင်းသည့်လူ၊ ကောင်းသည့်အတွေးအမြင်၊ ကောင်းသည့်အပြုအမူ၊ ကောင်းသည့်ပါတီ၊ ကောင်းသည့်အစိုးရ အားလုံးသည် မင်္ဂလာပင် ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ အလေ့အထသည် မြန်မာတို့အတွက် အလေးအနက် ဂုဏ်ယူသင့်သည့် အလေ့အထပင် ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် အရွယ်အစားအားဖြင့် နိုင်ငံကြီးဟု မခေါ်နိုင်သည့်တိုင် နိုင်ငံအလတ်အဆင့်တွင် ရှိသည်။ နိုင်ငံဆင်းရဲပြီး မဖွံ့ဖြိုး၊ မတိုးတက်ခြင်းကြောင့်သာ နိုင်ငံငယ်လေးဟု ထင်နေရခြင်း ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံအကျယ်အဝန်းမှာ လူဦးရေနှင့် မျှတစွာ ရှိသည်။ အရှေ့တောင်အာရှတွင် တစ်ဆက်တစ်စပ်တည်းရှိပြီး မြေပြင်အကျယ်ဝန်းဆုံးနိုင်ငံလည်း ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံသားများ နေထိုင်စားသောက်ရေးအတွက် သဘာဝ၏ ပေးထားချက်မှာ ပြည့်စုံသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံကို တည်ထောင်ခဲ့ကြသူများအပါအဝင် ထူးချွန်သည့် နိုင်ငံသားကောင်းရတနာများလည်း ပေါ်ထွန်းခဲ့သည်။ ခေတ်သစ်တွင်လည်း ကမ္ဘာ့ထိပ်တန်းရာထူးကြီးများကို ရယူခဲ့ကြသူများ ရှိသည်။ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းသာမက အစိုးရတစ်ဖွဲ့ချင်း၊ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုချင်းအလိုက်လည်း ခေါင်းဆောင်နေရာများကို ရယူနိုင်ခဲ့သည်များ ရှိခဲ့သည်။ အရှေ့တောင်အာရှတွင် အတိုးတက်ဆုံးတိုင်းပြည်လည်း ဖြစ်ခဲ့ဖူးသည်။ ငြိမ်းချမ်းစွာ အတူယှဉ်တွဲနေထိုင်ရေးမူ ချမှတ်သည့် ခေါင်းဆောင်သုံးဦးတွင် မြန်မာနိုင်ငံခေါင်းဆောင်လည်း ပါဝင်ခဲ့သည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် ဘက်မလိုက်နိုင်ငံများတွင်လည်း မြန်မာနိုင်ငံသည် ခေါင်းဆောင်မှု အခန်းကဏ္ဍတွင် ပါဝင်ခဲ့သည်။

မြန်မာနှင့် ဒီမိုကရေစီ

နိုင်ငံရေးဝါဒနှင့် ပတ်သက်၍မူ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို လူတိုင်းလိုလို ကြိုက်နှစ်သက်ကြသည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ရေပန်းအစားဆုံးလည်း ဖြစ်သည်။ သို့သော် လက်တွေ့ကျင့်သုံးသလား ဆိုသည်မှာ တစ်ကဏ္ဍဖြစ်သည်။ ၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင် ယူနက်စကိုက တစ်ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ဒီမိုကရေစီညီလာခံကြီးကို ကျင်းပခဲ့သည်။ နိုင်ငံပေါင်း ၅၀ ကျော် တက်ရောက်ခဲ့ကြရာ ၎င်းတို့ကျင့်သုံးနေသည့် စနစ်သည်သာ ဒီမိုကရေစီစစ်မှန်ကြောင်း တင်ပြခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတို့တင်ပြသည့်စနစ်များမှာလည်း ကွဲပြားနေကြသည်။ သို့သော် အားလုံးသည် ဒီမိုကရေစီ

စနစ်ချည်းပင် ဖြစ်သည်။ ဒီမိုကရေစီ ဆိုရာတွင် Liberal Democracy ၊ New Democracy ၊ Basic Democracy ၊ Guided Democracy စသည်ဖြင့် ဒီမိုကရေစီ အမျိုးမျိုး ရှိသည်။ ဒီမိုကရေစီများစွာ ရှိသော်လည်း ကိုယ့်နိုင်ငံ၊ ကိုယ့်လူမျိုးအခြေအနေနှင့် ကိုက်ညီ သည့် ဒီမိုကရေစီပုံစံကို ကျင့်သုံးကာ နိုင်ငံကောင်းအောင်လုပ်ကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ခေတ်အဆက်ဆက်ကို ပြန်သုံးသပ်ကြည့်ပါက ဒီမိုကရေစီ အလေ့အထ၊ အစဉ်အလာ အလွန်နည်းပါးခဲ့သည်။ အကြောင်းမှာ မြန်မာနိုင်ငံသည် သက်ဦးဆံပိုင် ဘုရင်စနစ်ကို ရာစုချီကျင့်သုံးခဲ့သည်။ လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက်ပိုင်းတွင်လည်း လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခကြောင့် ဒီမိုကရေစီအုတ်မြစ် မချနိုင်ခဲ့ပါ။ ထို့နောက် တစ်ပါတီစနစ်အောက် ရောက်ခဲ့သည်။ ခဏတာပါလီမန်ဒီမိုကရေစီခေတ်အပြီး ပေါ်ပေါက်လာသည့် တစ်ပါတီစနစ်မှာလည်း အာဏာရှင်စနစ်ဖြစ်၍ ဒီမိုကရေစီ မထွန်းကားခဲ့ပါ။ ထို့နောက် တစ်ကျော့ပြန်ဒီမိုကရေစီခေတ်ပြန်ရောက်လာသည်။ ယနေ့အချိန်သည် ထိုတစ်ကျော့ပြန် ဒီမိုကရေစီ၏ ယိုယွင်းမှုများကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်နေသည့် ကာလဖြစ်သည်။

စီးပွားရေးကို တွဲကြည့်

လက်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံကို စီးပွားရေးတွင် လောင်စာဆီပြဿနာ၊ ကုန်ဈေးနှုန်း ကြီးမြင့်မှုပြဿနာတို့ကို ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရသည်။ ကိုဗစ်နှင့် ယူကရိန်းအကျပ်အတည်းတို့ တစ်ပူပေါ်နှစ်ပူဆင့်ရုံမက ပြည်တွင်း နိုင်ငံရေးအခက်အခဲများကလည်း မွှေပူရာကင်းမှောင့်နေသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့သည် ပြည်သူလူထုအပေါ် သက်ရောက်မှု ကြီးမားသည့် ကိစ္စရပ်များ ဖြစ်သည်။ ယင်းအတွက် လက်ရှိတာဝန်ယူထားသည့် နစကအစိုးရအနေဖြင့် အရေးတကြီး ဖြေရှင်းရန် လိုအပ်နေပေသည်။ လောင်စာဆီကို အိန္ဒိယကဲ့သို့ ရုရှားထံမှ သက်သာသည့်ဈေးနှုန်းဖြင့် ဝယ်နိုင်မည်လား စဉ်းစားရမည် ဖြစ်သည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးမှာ အရေးကြီးသည်။ သို့သော် ငြိမ်းချမ်းရေးကဲ့သို့ပင် အရေးကြီးသည်မှာ နေ့စဉ်စားဝတ်နေရေး ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် အခြေခံလူတန်းစားများ အသုံးပြုနေသော စားအုန်းဆီဈေးနှုန်း ကြီးမြင့်မှုမှာလည်း ပြဿနာတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ အခြားဖြေရှင်းရမည့် ပြဿနာမှာ လျှပ်စစ်မီးပြဿနာ ဖြစ်သည်။ တရုတ်၊ လာအိုနိုင်ငံတို့မှ ဝယ်မည်လား စဉ်းစားဖို့ကောင်းသည်။ လျှပ်စစ်မီးမှန်ပါက စက်ရုံများ ပုံမှန်လည်ပတ်နိုင်ပြီး အလုပ်အကိုင်များလည်း ရရှိလာမည် ဖြစ်သည်။ ဘဏ်မှ ငွေသွင်းငွေထုတ်ကိစ္စ အဆင်ပြေလာဖို့လည်း ပြည်သူတွေက လိုလားနေသည်။ စီးပွားရေးဘက်ကရွေ့နိုင်ပါက ယင်းက နိုင်ငံရေးအရွေ့ကို အားဖြည့်ပေးနိုင်လိမ့်မည်။

နိုင်ငံရေးယဉ်ကျေးမှု

အစိုးရဆိုသည်မှာ ပြည်သူ့ကျွန်ကောင်းဖြစ်ရန် လိုအပ်သည်။ ဒီမိုကရေစီလိုချင်ပါက ကွဲပြားစုံလင်သည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းဖြစ်မှုကို တန်ဖိုးထားရန် အရေးကြီးသည်။ အမြင်မတူသည်နှင့် ရန်လုပ်နေရန် မဟုတ်ဘဲ ကွဲပြားသည့် အတွေးအမြင်ကို လက်ခံနိုင်သည့် နိုင်ငံရေးယဉ်ကျေးမှု ထွန်းကားရန် လိုအပ်သည်။ မြန်မာ့ရွှေဦး၊ မြန်မာအပြောင်းအလဲကို စတင်

ခဲ့သည်မှာ ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်ကတည်းက ဖြစ်သည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို လိုလားသည့် တပ်မတော်သား ခေါင်းဆောင်များ ပေါ်ထွက်လာခဲ့သည်။ ယခင်က ခါးသီး လှပါသည့် စကားများကို နားထောင်လာခဲ့ကြသည်။ မီဒီယာလွတ်လပ်ခွင့်များ ရရှိလာခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အရွေ့သည် ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲ နောက်ပိုင်းတွင် စတင်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ လူထုထဲတွင်မူ ၂၀၁၁ ခုနှစ် ကုန်လောက်တွင် အပြောင်းအလဲများ စတင်ခဲ့ကြ သည်။ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ မှိုလိုပေါက်လာခဲ့ကြသည်။ ထိုစဉ်ကမူ ဝန်ကြီးဌာနအသီးသီး၏ အရွေ့ကမူ နှေးကွေး ခဲ့သည်။ ယခုအခါတွင်မူ ဒီမိုကရေစီ အစိုးရသက်တမ်း နှစ်ဆက်ပြီးသွားခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ ခေတ်အဆက်ဆက် မည်သည့်အစိုးရ တက်သည်ဖြစ်စေ၊ တရားဥပဒေနှင့် အညီ မဖြစ်သည့်အချက်များစွာရှိသည်။ လွှတ်တော်သည် ထိန်းကျောင်းသည့် အင်စတီကျူးရှင်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ဒီမိုကရေစီကို သွားရာတွင် အာဏာသုံးရပ်ကို ခွဲဝေ ထားရသည်။ ဥပဒေပြုရေး အာဏာ၊ အုပ်ချုပ်ရေး အာဏာ၊ တရားစီရင်ရေးအာဏာသုံးရပ်လုံးကို တစ်ဦး တစ်ယောက်တည်းက ကိုင်ထားပါက အာဏာရှင်နိုင်ငံ သာ ဖြစ်သည်။ ယနေ့အချိန်ထိ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေနှင့် ခရီးဆက်နေခြင်း ဖြစ်သည်။ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံဖြင့် သွားမည်ဆိုပါက ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အတိုင်း ပြတ်ပြတ်သားသားသွားရန် လိုအပ်သည်။ တရားစီရင်ရေးကဏ္ဍတွင် အုပ်ချုပ်ရေးက ဝင်ရောက် စွက်ဖက်ခြင်းမျိုးကို ကြုံတွေ့ခဲ့ရပြီဖြစ်သည်။ တရား ဥပဒေစိုးမိုးရေး၊ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုတို့မှာ မေးခွန်း ထုတ်ခံခဲ့ရသည်။ နိုင်ငံရေးသမားများတွင်လည်း တာဝန် ရှိသည်။ လူထုကို ခေါ်ဆောင်ရာတွင် နိုင်ငံရေးသမား အဆက်ဆက်က တာဝန်မကျေခဲ့ကြဟု ဆိုနိုင်သည်။ ယခုဆိုလျှင်ပဲ တစ်ယောက် ရှင်သန်ရန်အတွက် တစ်ယောက်က ပျက်စီးရမည်ဆိုသည့် နိုင်ငံရေး ယဉ်ကျေးမှု ထွန်းကားနေသည်။ ယင်းမှာ အလုပ် မဖြစ်နိုင်ပါ။ နိုင်ငံရေးပြဿနာကို လက်နက်နှင့် ဖြေရှင်း၍ မရနိုင်ပါ။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြည်တွင်းစစ် ဖြစ်ခဲ့သည်မှာ နှစ်ပေါင်း ၆၀ ကျော်၊ ၇၀ နီးပါး ရှိနေပြီ

“အစိုးရ အဆက်ဆက်သည် ငါတို့ခိုင်းတာပဲ လုပ်ရမည်ဆိုသည့် အယူအဆမျိုး ရှိနေသည်။ လာမည့် ရွေးကောက်ပွဲမှ တစ်ဆင့်တက်လာမည့် အစိုးရသည် ထိုကဲ့သို့သော အစိုးရမျိုး မဖြစ်စေလို”

ဖြစ်သည်။ အေကလည်း ဘီ မရှိမှ၊ ဘီကလည်း အေမရှိမှ ဆိုသည်မျိုး စဉ်းစားနေကြသည်။ တစ်ပါတီကြီးစိုးသည့်စနစ်မှာ ယခုမျိုးဆက်တွင် အလုပ်မဖြစ်နိုင်တော့ပါ။ တစ်ယောက်မရှိမှ တစ်ယောက်ရှင်သန်မည်ဆိုသည့် နိုင်ငံရေးယဉ်ကျေးမှုအမွေကို မပေးခဲ့ရန်လိုသည်။ အတူ ယှဉ်တွဲနေထိုင်ရန် လိုသည်ဆိုသည့် အလေ့အထကို မွေးမြူကြရန် လိုသည်။ ဒီမိုကရေစီ ပန်းခင်းကြီးဆိုသကဲ့သို့ပင် ဖြစ်သည်။ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံကို သွားမည်ဆိုပါက ရောင်စုံပန်းများ ပွင့်ဖူးရန် လိုအပ်သည်။ နှင်းဆီတစ်မျိုးတည်းပွင့်နေလို့ မရသကဲ့သို့ စံပယ်တစ်မျိုးတည်းပွင့် နေ၍ မရပါ။ နိုင်ငံရေးသမားတိုင်းသည် မိမိနိုင်ငံကို မည်သို့တည်ဆောက်မည်ဆိုသည့် ရည်မှန်းချက် ရှိသင့်သည်။ တချို့လည်း ရှိကြသည်။ တချို့လည်း ၅ နှစ်တာ ကုန်သွားသည် ဘာမှန်း မသိလိုက်ကြသည်မျိုးလည်း ရှိသည်။

အစိုးရအဆက်ဆက်သည် ငါတို့ခိုင်းတာပဲ လုပ်ရမည်ဆိုသည့် အယူအဆမျိုး ရှိနေ သည်။ လာမည့်ရွေးကောက်ပွဲမှတစ်ဆင့် တက်လာမည့်အစိုးရသည် ထိုကဲ့သို့သော အစိုးရမျိုး မဖြစ်စေလို။ ပြည်သူနှင့်အတူ ချီတက်စေလိုသည်။ ပြည်သူ့အတွက် တံခါးများကို ဖွင့်ထား စေလိုသည်။ ပြည်သူများကို စည်းရုံးရန် လိုအပ်သကဲ့သို့ စောင့်ကြည့်အဖွဲ့များကိုလည်း လက်တွဲရန် လိုအပ်သည်။ နေရာအနှံ့ ကဏ္ဍအစုံ ရွေ့နေမှ အလုံးစုံရွေ့မည်။

အနာဂတ်ပြည်ထောင်စု

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးမှာ အလွန်အရေးကြီးသည်။ တည်ငြိမ်မှသာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ပြောင်းပြန်အဖြစ် မတည်ငြိမ်ပါက မဖွံ့ဖြိုး၊ မတိုးတက်နိုင် သကဲ့သို့ တစ်ဦးချင်းဝင်ငွေလည်း ကျဆင်းမည် ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ခေတ်အဆက်ဆက် အုပ်ချုပ်ရေးပုံစံသည် စနစ်ကျသည့် အုပ်ချုပ်ရေးပုံစံမဟုတ်ဟု ဝေဖန်ကြသည်။ နိုင်ငံရေးကို အလွန်အကျွံ ရွှေ့သည်ဟုလည်း ဆိုကြသည်။ အကျိုးဆက်အဖြစ် ယနေ့ကာလ အခြေအနေမျိုး ကြုံတွေ့ရသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ၁၉၇၁ ခုနှစ်မှ လွတ်လပ်ရေးရခဲ့သည့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်သည် တစ်ဟုန်ထိုး တက်သွားသည်မှာ တည်ငြိမ်အေးချမ်းမှုကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။ လာမည့် (၇၅) နှစ်မြောက် စိန်ရတု လွတ်လပ်ရေးနေ့တွင် လွတ်လပ်ရေးအရသာကို ခံစားနိုင်အောင်ဆိုပြီး ကြိုးစားနေကြသည်ကိုလည်း တွေ့မြင်နေရသည်။ အချိန်ကို အကျိုးရှိရှိ အသုံးချရန် လိုအပ် နေသည်။ တည်ငြိမ်အေးချမ်းသည့် အခင်းအကျင်းရှိမှ လွတ်လပ်ရေး ကျင်းပနိုင်မည်။ တစ်ပါတီ ကြီးစိုးသည့်စနစ်သည် မတည်မငြိမ်ဖြစ်လာနိုင်သည့်အတွက် ရွေးကောက်ပွဲတွင် အချိုးကျ ကိုယ်စားပြုစနစ် (PR) စနစ်ကို ကျင့်သုံးရန် ပြင်ဆင်နေသည်။ အခြေခံလိုအပ်ချက် အရ ခရိုင်များကို တိုးချဲ့ဖွဲ့စည်းလာသည်။ ယင်းမှာ လက်ရှိနိုင်ငံရေး အခင်းအကျင်းပင် ဖြစ် သည်။ လက်ရှိအခင်းအကျင်းကို တည်ငြိမ်အောင် လုပ်ပေးနိုင်မှသာ နောင်လာမည့် အစိုးရ လက်ထက်တွင်လည်း တည်ငြိမ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ အရေးကြီးသည်မှာ ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖယ်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုကို အချိန်မီတည်ဆောက်ရန် လိုအပ်သည်။ ယင်းအတွက် နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များတွင်လည်း တာဝန် ရှိသည်။

ဟိမဝန္တာမြွေကြီးနှင့် နွံထဲကလှည်းဘီး

ကြားဖူးခဲ့သည့် ဟိမဝန္တာတောထဲက မြွေကြီးတစ်ကောင် ပုံပြင်လေးတစ်ပုဒ်ကဲ့သို့ ပင်။ မြွေကြီးအစိတ်အပိုင်းအားလုံးကြောင့် မြွေကြီးမှာ ကောင်းစွာ ရှင်သန်နိုင်သည်။ ထိုအစိတ် အပိုင်းထဲတွင် အမြီးပိုင်းနှင့် ခေါင်းပိုင်းသည် မြွေကြီးကို ပို၍အကျိုးပြုသည်ဟု ဆိုသည်။ သို့သော် အမြီးပိုင်းနှင့် ခေါင်းပိုင်းမှာ ညီညွတ်မှု မရှိတော့ဘဲ မနာလိုဝန်တိုစိတ်များ ဝင်လာ ကြသည်။ သူက ပိုပြီးအကျိုးပြုသည်၊ ငါက ပိုအကျိုးပြုသည်ဟု ထင်မြင်ကာ မာန်တက်လာ ကြသည်။ တစ်ခါတွင် အမြီးပိုင်းက ခေါင်းပိုင်းခေါ်ဆောင်ရာချည်း မလိုက်တော့ဘဲ သူက ဦးဆောင်သွားရာ ခေါင်းပိုင်းကဲ့သို့ မျက်စိမပါသည့်အတွက် ရောက်ချင်ရာ ရောက်ကာ မီးတွင်းထဲကျပြီး မြွေကြီးသေဆုံးသွားသည်ဟူ၏။ ယင်းမှာ ညီညွတ်မှုမရှိဘဲ ဝန်တိုစိတ် ကြောင့် အမြီးပိုင်းရော၊ ခေါင်းပိုင်းရော၊ မြွေကြီးတစ်ကောင်လုံးပါ အားလုံး နစ်နာကြရခြင်း ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံကို ညီညွတ်အောင်၊ တိုးတက်အောင် ကြိုးစားခြင်းသည် မွန်မြတ်သည့် အလုပ် တစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။ မြွေကြီးပုံပြင်သည် သင်ခန်းစာယူစရာဖြစ်သည်။

လက်ရှိအရွေ့ကို ဘယ်လိုရွှေ့မလဲ..။

ငယ်ငယ်တုန်းက သင်အံခဲ့ဖူးသော သူငယ်တန်းဖတ်စာမှ စာတစ်ပိုဒ်ကို သတိရလာ သည်။

“ဖွန်ပန်းရုံအနီး
နွံထဲ၌လှည်းဘီးကျွံနေသည်
ကူ၍တွန်းပေးကြပါ
လေးလွန်း၍မတွန်းနိုင်ဘူးလား
ပြိုင်တူတွန်းလျှင်ရွှေ့နိုင်ပါသည်” ဟူ၏။

သေချာပါသည်။ ပြိုင်တူတွန်းလျှင်ရွှေ့နိုင်ပါသည်။

ကျော်နိုင်တင့်

(၂၀၂၂ ခုနှစ် မေလ ၁၂ ရက်နေ့တွင် မြန်မာရေးရာလေ့လာရေးအဖွဲ့က စီစဉ်ကျင်းပသည့် “လက်ရှိ အရွေ့ကို ဘယ်လိုရွှေ့ကြမလဲ” ဆိုသည့် ဆွေးနွေးပွဲပါ ဆွေးနွေးချက်များကို ကိုးကား ဖော်ပြခြင်း ဖြစ်သည်။)

မြန်မာဘုရင့်အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ် နိုင်းယှဉ်လေ့လာချက်

&JkefG(oDay g)

"ဖက်ဒရယ်စနစ်ကျင့်သုံးသည့် နိုင်ငံအားလုံးလိုလိုတွင်
နိုင်ငံခြားရေးနှင့် ကာကွယ်ရေးတို့ကို ဗဟိုအစိုးရ၏ သီးသန့်
အာဏာများအဖြစ် သတ်မှတ်ထားကြသည်။
ဤအချက်မှလွဲလျှင် ဗဟိုနှင့် ဖက်ဒရယ်ယူနစ်များအကြား
ကျန်သည့်အာဏာ ခွဲဝေသတ်မှတ်မှုများမှာ
တစ်နိုင်ငံနှင့်တစ်နိုင်ငံ အနည်းနှင့်အများဆိုသလို
ကွဲပြားခြားနားလေ့ရှိပါသည်"

မျက်မှောက်ခေတ် ဒီမိုကရက်တစ် ဖက်ဒရယ်စနစ်

ဖက်ဒရယ်စနစ် ဆိုသည့် ဝေါဟာရမှာ လက်တင်စကား " Foedus"၊ အဓိပ္ပာယ်အား ဖြင့် "စာချုပ်၊ ပဋိညာဉ်၊ သဘောတူညီချက်" ဆိုသည့် ဝေါဟာရမှ မြစ်ဖျားခံလာခြင်းဖြစ်သည်။

ခေတ်သစ် ဖက်ဒရယ်စနစ်မှာ ဒီမိုကရေစီနည်းကျ စည်းမျဉ်းများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများ ကို အခြေခံပြီး အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာကို တစ်နိုင်ငံလုံးအုပ်ချုပ်သည့်အစိုးရနှင့် တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်များတွင်အုပ်ချုပ်သည့် အစိုးရများအကြား ခွဲဝေထားသည့်စနစ်ဖြစ်သည်။

ကနေဒါနိုင်ငံ၏ ပထမဆုံး ဝန်ကြီးချုပ် ဆာဂျွန် အေ. မက္ကဒေါ်နယ်က ဖက်ဒရယ်စနစ် ကို ဤသို့အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခဲ့လေသည်။ "ဒေသဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို ဖြေရှင်းရန် 'ဒေသဆိုင်ရာ အစိုးရများနှင့် ဥပဒေပြုအဖွဲ့အစည်းများ' နှင့် တစ်နိုင်ငံလုံး ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို ဖြေရှင်းရန် 'ဗဟိုအစိုးရတစ်ရပ်နှင့် ဥပဒေပြုအဖွဲ့အစည်း' တို့ ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသည့် စနစ်ဖြစ်သည်" ဟု ဆိုလေသည်။

မျက်မှောက်ကမ္ဘာတွင် ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံရေးစနစ်ကျင့်သုံးသည့် ထင်ရှားသည့်နိုင်ငံများ မှာ အာဂျင်တီးနား၊ ဩစတြေးလျ၊ ဘယ်လ်ဂျီယံ၊ ဘော့စနီးယား၊ ဟာဇီဂိုဗီးနား၊ ဘရာဇီး၊ အီရတ်၊ ကနေဒါ၊ ဂျာမဏီ၊ UAE ၊ မက္ကဆီကို၊ အိန္ဒိယ၊ မလေးရှား၊ နီပေါ၊ နိုင်ဂျီးရီးယား၊ ပါကစ္စတန်၊ ရုရှား၊ ဆွစ်ဇာလန်နှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတို့ဖြစ်ကြသည်။

ဖက်ဒရယ်စနစ်ကျင့်သုံးသည့် နိုင်ငံတစ်ခုတွင် Division of powers အာဏာခွဲဝေမှု (အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာ၊ ဥပဒေပြုရေးအာဏာနှင့် တရားစီရင်ရေးအာဏာတို့ကို ပိုင်းခြား ကျင့်သုံးသည့် အာဏာပိုင်းခြားမှု separation of powers နှင့် မရောထွေးစေလိုပါ) ကို အခြေခံဥပဒေဖြင့် သတ်မှတ်ထားသည်။ နိုင်ငံတိုင်းလိုလိုတွင် ဒေသဆိုင်ရာများကို အတိုင်း အတာ တစ်စုံတစ်ရာအထိ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် ပေးထားလေ့ရှိပါသည်။ သို့သော်လည်း ဖက်ဒရယ်စနစ်ကျင့်သုံးသည့် နိုင်ငံများတွင် ဒေသဆိုင်ရာ (ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး) ယူနစ် များ၏ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ကို အခြေခံဥပဒေဖြင့် အခိုင်အမာ အကာအကွယ်ပေးထားပါ သည်။ ပါဝင်သည့်ယူနစ်များတွင် ၎င်းတို့ကိုယ်ပိုင် အခြေခံဥပဒေများရှိတတ်ကြပြီး ၎င်းတို့ ကိုယ်တိုင်က သင့်တော်သလို ပြင်ဆင်မှုများ ပြုလုပ်နိုင်ကြပါသည်။ သို့သော်လည်း နိုင်ငံလုံး ဆိုင်ရာ အခြေခံဥပဒေကို ဆန့်ကျင်ပြဋ္ဌာန်း၍ မရပါ။

ဖက်ဒရယ်စနစ်ကျင့်သုံးသည့် နိုင်ငံအားလုံးလိုလိုတွင် နိုင်ငံခြားရေးနှင့် ကာကွယ်ရေး တို့ကို ဗဟိုအစိုးရ၏ သီးသန့်အာဏာများအဖြစ် သတ်မှတ်ထားကြသည်။ ဤအချက်မှ လွဲလျှင် ဗဟိုနှင့် ဖက်ဒရယ်ယူနစ်များအကြား ကျန်သည့် အာဏာခွဲဝေသတ်မှတ်မှုများမှာ တစ်နိုင်ငံနှင့်တစ်နိုင်ငံ အနည်းနှင့်အများဆိုသလို ကွဲပြားခြားနားလေ့ရှိပါသည်။

ဂျာမနီနှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတို့တွင် ဗဟိုအစိုးရကို အပ်နှင်းမထားသည့် ကြွင်းကျန်အာဏာများကို ပြည်နယ်များကို ပေးအပ်ထားသည်ကို တွေ့ရှိရပြီး ကနေဒါနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့တွင် ဖက်ဒရယ်ယူနစ်များကို ပေးအပ်ထားသည့် အာဏာများကလွဲ၍ ကြွင်းကျန်အာဏာများကို ဗဟိုဖက်ဒရယ်အစိုးရသို့ ပေးအပ်ထားကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

နိုင်ငံအသီးသီးတွင် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို မတူသော ပုံစံအမျိုးမျိုး၊ အာဏာခွဲဝေမှုတွင် မတူသောဒီဂရီအမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ကျင့်သုံးနေကြသော်လည်း အဓိကကျသည့်အချက်မှာ

အာဏာခွဲဝေမှုနှင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးကျင့်သုံးမှုဖြစ်သည်။

ဖက်ဒရယ်စနစ်၏ အနှစ်သာရကို ဇဟိုပြု၍

ဤသို့ ဖက်ဒရယ်စနစ်၏ အနှစ်သာရကျသည့် အမြင်မှ မြန်မာဘုရင်များ၏ အုပ်ချုပ်မှုကို လေ့လာကြည့်သင့်ပါသည်။ အကြောင်းမှာ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့သမားများက မြန်မာနိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံလုံးကို သိမ်းယူသွားသည့် ၁၈၈၅ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း တိုင်းရင်းသားဒေသများ အထူးသဖြင့် ရှမ်းပြည်နယ်ကို အုပ်ချုပ်ခဲ့ရာတွင် မြန်မာဘုရင်များက အုပ်ချုပ်ခဲ့သည့်ပုံစံကို အတုယူခဲ့ကြောင်း တွေ့ရ၍ဖြစ်ပါသည်။

"ဗြိတိသျှတို့ အထက်မြန်မာပြည်ကို မသိမ်းမီက ရှမ်းပြည်နယ်များကို မြန်မာမင်း၏ လက်အောက်ခံဖြစ်သော စော်ဘွားများက မျိုးရိုးအစဉ်အဆက်အလိုက် အုပ်စိုးခဲ့ကြလေသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်တစ်ခုစီတွင် မြန်မာအရာရှိနှင့် မြန်မာတပ်ဖွဲ့များ ရှိကြပြီး ၎င်းတို့သည် မိုးနဲတွင် ရုံးစိုက်သည့် မြန်မာဗိုလ်မှူးမင်းသား၏အမိန့်ကို နာခံကြရသည်။ ရံဖန်ရံခါ ရှမ်းပြည်ရောက် မြန်မာအရာရှိများ၏ မလိမ္မာမှုကြောင့် ဒေသအလိုက် ပုန်ကန်မှုများ ပေါ်ပေါက်လေ့ရှိသော်လည်း အင်းဝအစိုးရကို ပုန်ကန်ခြားနားသည့်အမှုမျိုး ပေါ်ပေါက်ခြင်း မရှိခဲ့ဘူးချေ။" ဟု အင်္ဂလိပ်သမိုင်းသုတေသီ Dorothy Woodman က သူမ၏ The Making Of Burma စာအုပ်တွင် ရေးသားခဲ့သည်။

ရှမ်းပြည်နယ်များကို မြန်မာဘုရင်က ထိုကဲ့သို့တိုက်ရိုက်မအုပ်ချုပ်ခဲ့ဘဲ မိုးနဲတွင်သာ မြန်မာဗိုလ်မှူးက ရုံးစိုက်ခဲ့ပြီး ထိန်းချုပ်ခဲ့ခြင်းကို အင်္ဂလိပ်တို့လေ့လာခဲ့ပုံကိုလည်း အောက်ပါအတိုင်း ရေးသားထားလေသည်။

"၁၈၈၅ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလကုန်တွင် မစ္စတာဗားနပ်သည် မစ္စတာပီလချာ (Mr.Pilcher) နှင့်အတူ မန္တလေးမြို့သို့ ရောက်ရှိလာသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်များနှင့်ပတ်သက်သည့် မြန်မာအစိုးရ၏ မှတ်တမ်းများကို လေ့လာခဲ့သည်။ ရှမ်းပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ရေးတွင် ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ ပါဝင်ခဲ့သည့် မြန်မာအရာရှိများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းစုံစမ်းခဲ့သည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် အထက်မြန်မာပြည်ကို အပြီးတိုင်သိမ်းယူပါက ရှမ်းပြည်နယ်များဆိုင်ရာ တိုင်းမင်းကြီးရုံး စိုက်သင့်သည့်နေရာရွေးချယ်ထားရန်ကိုပါ တာဝန်ပေးခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် အင်းလေးရွာကို ရွေးချယ်ခဲ့သည်မှာ အဆန်းမဟုတ်ပေ။"

အင်္ဂလိပ်တို့သည် ရှမ်းစော်ဘွားများထံမှ စည်းကြပ်သည့်အခွန်အခများကိုပင်လျှင် ယခင်အင်းဝအစိုးရသို့ ပေးသွင်းနေရသည့် ဆက်ကြေးကိုမူတည်ကာ ပြဋ္ဌာန်းစည်းကြပ်လေသည်။

"ထိုနယ်မှ မြန်မာ(အင်းဝ)အစိုးရထံသို့ ပေးသွင်းရသည့် ဆက်ကြေးနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာမှတ်တမ်းများကို စစ်ဆေးရာတွင် နှစ်စဉ်ငွေ ၁၈၀၀၀ ပေးရကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ (တောင်ပိုင်) စော်ဘွား၏ အစီရင်ခံချက်အရဆိုလျှင် ၆၀၀၀ ကျပ်သာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် စော်ဘွား၏ဆက်ကြေးနှုန်းထားကို ၃၀၀ ရာခိုင်နှုန်း တိုးမြှင့်သတ်မှတ်လေသည်။" ဟု ဒေါ်ရသီဝုဒ်မင်းက ရေးသားခဲ့သည်။

သို့ဖြစ်လေရာ အင်္ဂလိပ်တို့က ရှမ်းစော်ဘွား ပဒေသရာဇ်အုပ်ချုပ်ရေးကို ဆက်လက်

"၁၈၂၄ မှ ၁၈၂၆ ထိ ဖြစ်ပွားသော ပထမ အင်္ဂလိပ်–မြန်မာစစ်ပွဲတွင် မြန်မာတပ်ဖွဲ့များ၌ အဓိကပါဝင်သည့် အင်အားမှာ ရှမ်းများ ဖြစ်ကြပြီး ရွှပ်ရွှပ်ချွံချွံ တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်ကို ဗြိတိသျှ တပ်မှူးများကပင် အသိအမှတ် ပြုကြသည်" ဟု ဒေါက်တာ သန့်မြင့်ဦးက ၎င်း၏ River of Lost Footstep; Histories of Burma စာအုပ်တွင် ရေးသားခဲ့လေသည်"

အသိအမှတ်ပြုပြီး နှစ်စဉ် အခွန်ဆက်သစေခြင်း၊ စော်ဘွားအရိုက်အရာကို သားစဉ်မြေးဆက် ဆက်ခံရေးကိစ္စနှင့် ဒေသခံပြည်သူလူထုအား အုပ်ချုပ်ရေးကိစ္စများတွင် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်း မပြုခဲ့ပုံတို့မှာ မြန်မာဘုရင်များအား အတုယူခဲ့ကြောင်းထင်ရှားပါသည်။

သို့ဖြစ်၍လည်း ဗြိတိသျှတို့အုပ်ချုပ်သည့် ကာလအတွင်း (၁၈၈၇ ခုနှစ် လင်းပင်မင်းသား လက်နက်ချပြီးနောက်မှ စတင်ကာ) ရှမ်းပြည်နယ်သည် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရလျက် အင်္ဂလိပ်အစိုးရအား လက်နက်ကိုင်ပုန်ကန်မှုများ မပေါ်ပေါက်ခဲ့တော့ပေ။

နိုင်ငံကာကွယ်ရေးတွင် ဘုရင့်နန်းတော်မှ တာဝန်ယူမှု

၁၇၆၅ ခုနှစ်မှ ၁၇၆၉ ခုနှစ်အတွင်း လေးကြိမ်တိုင်တိုင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် တရုတ်–မြန်မာစစ်ပွဲသည် တရုတ် ချင်မင်းဆက်နှင့် မြန်မာကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ တရုတ်အင်ပါယာ ချင်းလုံဘုရင်လက်ထက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံကို ကျူးကျော် တိုက်ခိုက်ခဲ့ရာ သူ့လက်ထက်ဆင်နွှဲခဲ့သည့် စစ်ပွဲကြီး ၁၀ ပွဲတွင် တစ်ပွဲအပါအဝင်အဖြစ် သတ်မှတ်ထားလေသည်။ တရုတ်စစ်သား ၇၀၀၀၀ နှင့် စစ်သူကြီး ၄ ဦး အသက်ပေးခဲ့ရသည့် အဆိုပါ စစ်ပွဲကို "ချင်မင်းဆက်တွင် ဆင်နွှဲခဲ့သမျှ စစ်ပွဲများမှ အဆိုးရွားဆုံးဒုက္ခရောက်သည့် နယ်စပ်စစ်ပွဲ" ဟုဖော်ပြကြသည်။ (Dai, Yingcong (2004). "A Disguised Defeat: The Myanmar Campaign of the Qing Dynasty". Modern Asian Studies. Cambridge University Press. 38: 145–189. doi:10.1017/s0026749x04001040.)

ထိုစစ်ပွဲများကို မြန်မာတို့နိုင်လိုက်ပြီး မန်ချူးဘုရင်၏ တပ်များကို အောင်မြင်စွာ မောင်းထုတ်နိုင်ခဲ့ခြင်းသည် လက်ရှိတရုတ်–မြန်မာ နယ်နိမိတ်ကို အခြေခံအားဖြင့် ချမှတ်နိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။

"မြန်မာပဒေသရာဇ်ခေတ်တစ်လျှောက်လုံး၊ ရှမ်းပြည်နယ်များသည် မြန်မာဘုရင့်ထံ အမှုတော်ထမ်းရွက်ရန်အတွက် လူအင်အား ထောက်ပံ့ခဲ့ရလေသည်။ ရှမ်းတို့၏ လူအင်အားမပါဘဲ မြန်မာတို့ချည်းဖြင့်

အောက်မြန်မာနိုင်ငံ၊ ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် အခြားဒေသများကို အောင်မြင်စွာ တိုက်ခိုက်နိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်ချေ။ ၁၈၂၄ ခုနှစ်မှ ၁၈၂၆ ခုနှစ်ထိဖြစ်ပွားသော ပထမ အင်္ဂလိပ်–မြန်မာစစ်ပွဲတွင် မြန်မာတပ်ဖွဲ့များ၌ အဓိကပါဝင်သည့် အင်အားမှာ ရှမ်းများ ဖြစ်ကြပြီး ရှုပ်ရှုပ်ချုံချုံတိုက်ခိုက်ခဲ့သည်ကို ဗြိတိသျှတပ်မှူးများကပင် အသိအမှတ်ပြုကြသည်” ဟု ဒေါက်တာသန့်မြင့်ဦးက ၎င်း၏ River of Lost Footstep; Histories of Burma စာအုပ်တွင် ရေးသားခဲ့လေသည်။

အထက်ဖော်ပြပါ အချက်အလက်များက ပြဆိုနေသည့်အချက်မှာ မြန်မာဘုရင်များသည် နိုင်ငံခြားဆက်ဆံရေးနှင့် နိုင်ငံကာကွယ်ရေးကိစ္စများကို တာဝန်ယူပြီး ရှမ်းပြည်နယ်ဒေသတွင်း အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် အရိုက်အရာဆက်ခံရေးကိစ္စများကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်းမရှိဘဲ လွတ်လပ်စွာ အုပ်ချုပ်ခွင့်ပေးခဲ့ခြင်းတို့မှာ မျက်မှောက်ခေတ် ဖက်ဒရယ်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်နှင့် အနှစ်သာရအားဖြင့် တူညီကြောင်း ကောက်ချက်ချနိုင်ပါသည်။

မျက်မှောက်ခေတ်တွင် ကျင့်သုံးနေကြသော နိုင်ငံရေးသဘောတရားများနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်များမှာ ရုတ်ချည်းဆိုသလို ချက်ချင်းပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည် မဟုတ်ပါ။ လူ့အဖွဲ့အစည်း အသီးသီးမှ လူမျိုး၊ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု၊ ပထဝီအနေအထား စသည့် ပကတိအခြေအနေများအပေါ် မူတည်၍ သင့်တော်သလို စမ်းသပ်အုပ်ချုပ်ခဲ့ကြခြင်းမှ တဖြည်းဖြည်း ပိုမိုကောင်းမွန်၊ ပိုမိုပြည့်စုံလာသည့်သဘောဖြစ်လေရာ မျက်မှောက်ခေတ် ဒီမိုကရက်တစ်ဖက်ဒရယ်စနစ်သည်လည်း ထိုလမ်းကိုပင် လျှောက်လှမ်းခဲ့ရပါသည်။

ရဲထွန်း (သီပေါ)

ကိုးကား

- ဦးတင်မောင်ရင် (မဟာဝိဇ္ဇာ) ခေတ်မြန်မာတည်ဟန်
- ဒေါက်တာသန့်မြင့်ဦး၊ River of Lost Footstep

  Wikipedia

မြန်မာ့သမိုင်းမှပြောသော မြန်မာ့နိုင်ငံရေးအတွေးအခေါ်

a'jufwmrif;nd

"ကံရာဇာကြီးနှင့် ကံရာဇာငယ်တို့၏
နန်းလုပွဲနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် အုပ်ချုပ်သည့်မင်းကို
ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခြင်းနည်းနှင့် ပတ်သက်၍
'ဆရာကြီးဒေါက်တာသန်းထွန်းက ကံရာဇာငယ်က
လိမ်ညာ၍ မင်းဖြစ်လာသည်'ဟု ဆိုခဲ့သည်။
အမှန်ဖြစ်သင့်သည်မှာ အနိုင်ရနိုင်မှုစံသည်
လျင်မြန်စွာပြီးဆုံးခြင်းအပေါ် မတည်စေဘဲ
ခိုင်ခံ့မှုနှင့်လုပမှုအပေါ် အခြေခံခဲ့လျှင် ခေါမ (ဂရိ) နှင့်
ရောမတို့၌ ကျန်ရစ်ခဲ့သော အဆောက်အဦများကဲ့သို့
မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း
ယခုထက်တိုင် မြင်တွေ့နေရမည် ဖြစ်သည်"

ပထမမြန်မာနိုင်ငံတော်အစ သရေခေတ္တရာမှ
နိဒါန်း

အမှတ်(၁၉) ပြေိလ ၂၀၂၂ ခုနှစ်ထုတ် မြန်မာရေးရာဂျာနယ်၌ ရေးသားဖော်ပြထားသကဲ့သို့ မြန်မာနိုင်ငံ၏နိုင်ငံရေးယဉ်ကျေးမှုတွင် ကမ္ဘာလောကကြီးသည် ဘုရားသခင်မှ ဖန်ဆင်း၍ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းအား ယုံကြည်ခြင်းမရှိသည့်အပြင် နေ၊ လနှင့် ကြယ်များသည်လည်း သဘာဝအတိုင်းဖြစ်ပေါ်လာသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်ကို သိရှိခဲ့ရသည်။ ထို့အပြင် ‘ဗြဟ္မာပြည်မှဗြဟ္မာများ သေဆုံးကြပြီးသည့်နောက်၊ လူ့ပြည်၌ရှိသော ‘ရသပထဝီ’များကို စားမိ၍ လူသားများအဖြစ် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ကြသည်။ လူ့အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည့် အတွေးအခေါ်များအား မြန်မာများ လက်ခံခဲ့ကြသည်။ ထိုအတွေးအခေါ်များထဲတွင် ထူးခြားမှုမှာ အသက်ရှင်မှုအတွက် စားသောက်ဖွယ်ရာများနှင့် ပတ်သက်၍ ဘုံပိုင်ဆိုင်မှု ရှိခြင်းဆိုသည့်အချက် ဖြစ်သည်။ အကြောင်းမှာ ပဒေသာပင်ကဲ့သို့သော အနံ့အရသာနှင့် ပြည့်စုံသော နွယ်ပင်မျိုးဖြစ်သည့်‘ပဒါလတာ’နှင့် အနံ့၊ အရသာနှင့်ပြည့်စုံသော ဖွဲ့မကပ်သော သလေး၊ သလေးဆန်ပင်တို့အား ညီတူညီမျှ ခွဲခြမ်းစားသောက်ကြခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း လူသားအချို့၏ လောဘကြောင့် ပဒေသာပင် ပျောက်ကွယ်သွားကြကုန်သည်။ တစ်ချိန်တည်း ခိုးဆိုးလုယက်မှုများလည်း ပူးတွဲပေါ်ပေါက်လာခဲ့ရသည်။ လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင်လည်း မတည်မငြိမ်၊ အေးချမ်းသာယာမှုလည်း ပျောက်ကွယ်ကုန်သည်။ ထို့ကြောင့် ‘ကမ္ဘာဦးလူသားများ စည်းရုံး၍’ အေးချမ်းသာယာသော လူ့အဖွဲ့အစည်းကို ဖန်တီးပေးနိုင်မည့် ‘သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာနှင့် ပြည့်စုံသောသူတစ်ယောက်ကို’ ရှာဖွေ ရွေးချယ်ရာ ဂေါတမဘုရားအလောင်းဖြစ်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်အား တွေ့ရှိ၍ အခွန်ဆယ်ဖို့ တစ်ဖို့ ပေးဆောင်ပါမည်။ နိုင်ငံတော်ကိုသာ အေးချမ်းသာယာအောင် အုပ်ချုပ်ပေးရန် တောင်းဆိုခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ သဘောတူညီသည့် ဘုရားလောင်းအား သုံးပါးသော ဘိသိက်သွန်းပြီး မဟာသမ္မတမင်းအား တင်မြှောက်ခဲ့ကြသည်။ မဟာသမ္မတဖြစ်လာသည့်မင်းကလည်း ပြည်သူပြည်သားများကလည်း မျှော်လင့်တောင့်တသည့်အတိုင်း အုပ်ချုပ်နိုင်သောကြောင့် နိုင်ငံတော်သည် အေးချမ်းသာယာဝပြော၍ ပြည်သူပြည်သားများမှလည်း မိမိတို့ ကတိထားခဲ့ကြသည့်အတိုင်း အခွန်ဖြစ်သည့် မိမိတို့ပိုင်ဆိုင် ထုတ်လုပ်ကြသည့်ပစ္စည်းများမှ ဆယ်ဖို့တစ်ဖို့အား ကျေနပ်အားရစွာ ပေးဆပ်ကြသည့်ဓလေ့ ရှိခဲ့ကြသည်။ ဤခေါင်းဆောင်ရွေးချယ်ခြင်း နိုင်ငံရေးအတွေးအခေါ်သည် မဇ္ဈိမဒေသတွင် စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၌ အုပ်ချုပ် မင်းလုပ်သော မင်းမှန်သမျှသည် မည်ကဲ့သို့သောအတွေးအခေါ်မျိုးဖြင့် အုပ်ချုပ်သည်ကို မသုံးသပ်မီ မြန်မာနိုင်ငံရှိမြို့ပြအဖြစ် စတင်ပေါ်လာခဲ့သည့် တကောင်းမြို့တော်နှင့် ဒုတိယမြောက်မြို့တော်အဖြစ် ပေါ်ထွက်လာသော သရေခေတ္တရာမြို့တော်တို့သည် မည်ကဲ့သို့ ပေါ်ထွက်လာခြင်းနှင့် ထိုနှစ်ပြည်ထောင်တို့၏ဆက်စပ်မှု ရှိသည့် နိုင်ငံရေးကို နားလည်နိုင်ရန်နှင့် ပထမမြန်မာနိုင်ငံ ပေါ်ပေါက်လာခြင်း၏ နိုင်ငံရေးသမိုင်းအား ရှေးဦးစွာ လေ့လာသုံးသပ်၍ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ပတ်သက်သော နိုင်ငံရေးအတွေးအခေါ်များအားသိနိုင်ရန် ဖြစ်ပါသည်။

တကောင်း သို့မဟုတ် ပထမမြန်မာနိုင်ငံတော်၏ရွှေ့ပြေး

ရှေးမြန်မာနိုင်ငံရှိ အုပ်ချုပ်သူများ၏ နိုင်ငံရေးအတွေးအခေါ်အား သုံးသပ်နိုင်ရန် မြန်မာ့သမိုင်းနှင့် ရာဇဝင်များအား ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာရာတွင် သမိုင်းတွင် ရေးသားသော အချက်များပေါ်တွင် အခြေခံခြင်းမဟုတ်ပေ။ ထို့အပြင် ရာဇဝင်နှင့် သမိုင်းကျမ်းစာတမ်းများ တွင် ရေးသားထားသည့် အတွေးအခေါ်များအပေါ်ကိုသာ အခြေခံ၍ သုံးသပ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ သိကြား၊ နတ်များ၏ တန်ခိုး၊ ဖန်ဆင်းမှုစသည်တို့ကို အပေါ်ယံခြယ်မှုန်းပြီး ဖုံးထားသော အကာများအဖြစ် သတ်မှတ်၍ ၎င်းအကာများအား ဖယ်ရှားကြည့်၍ ဝေဖန်ပိုင်းခြားခြင်းဖြင့် ကြည့်ရှုသုံးသပ်နိုင်မှသာ ရှေးမြန်မာနိုင်ငံအတွင်း၌ ကျင့်သုံးခဲ့သော နိုင်ငံရေး အတွေးအခေါ် များနှင့် အုပ်ချုပ်ပုံနည်းစနစ်များကို အမှန်တကယ် ခွဲထုတ်နိုင်ပေလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ပါ သဖြင့် ထိုနည်းအတိုင်း ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာပါသည်။ မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီးအရဆိုလျှင် တကောင်းမြို့သည် အလွန်ရှေးကျသည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။ ကကုသန်ဘုရား လက်ထက် တော်တွင် 'သံသယပူရ' ဟုတွင်သည်။ ကောဏာဂုံဘုရား လက်ထက်တော်၌ 'ရဋ္ဌပုရ' ဟုခေါ်ကြသည်။ ကဿပဘုရားလက်ထက်တော် 'သင်းတွဲ' ဟုတွင်သည်။ ဂေါတမမြတ်စွာ ဘုရား လက်ထက်တော်တွင် 'တကောင်း' ဖြစ်သည်[1]။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားသည် သာကီဝင်မျိုး ဖြစ်ပြီး မဟာသမ္မတမင်းမျိုးဆက်ဖြစ်သည့်အပြင် သာကီဝင်မျိုးဖြစ်သော 'အဘိရာဇာမင်း သည် မြတ်စွာဘုရား မပွင့်တော်မူ ရှေးလွန်လေပြီးသော အတိတ်ကာလ'[2] ကတည်းမှ မဇ္ဈိမ ဒေသတွင် ပဥ္စာလရာဇ်မင်းက သာကီဝင်မျိုးဆက်ဖြစ်သော ကောလိယမင်း၏ သမီးတော် ကို တောင်းဆိုရာတွင် မချေမငံစကား ပြောဆိုမှုကြောင့် စစ်ဖြစ်ရာ သာကီဝင်မင်းတို့ဖြစ် ကြသော ကောလိယ၊ ဒေဝဒဟနှင့် ကပိလဝတ်ပြည်၊ သုံးပြည်ထောင်တို့ စစ်ရှုံးကြသဖြင့် ကပိလဝတ်ပြည်မှ အဘိရာဇာမင်းသည် မဇ္ဈိမဒေသမှ မြန်မာနိုင်ငံသို့ပြောင်းရွှေ့လာ၍ သင်္ကဿရဋ္ဌဟုခေါ်သော တကောင်းမြို့အား တည်ထောင်ခဲ့သည်။ တည်ထောင်ခဲ့သော အဘိရာဇာမင်း နတ်ရွာစံသောအခါ သားတော်အကြီး ကံရာဇာကြီးနှင့် သားတော်ငယ် ကံရာဇာငယ်တို့ နန်းလုကြရာ၌ ပညာရှိအမတ်တို့သည် 'ရန်စစ်ကြီးဖြစ်ကြလျှင် ပြည်သူ သတ္တဝါအပေါင်း သေကျေပျက်စီးခြင်း ဖြစ်လတ်တံ့သည်။ ကုသိုလ်စစ် ထိုးတော်မူကြရာ တွင် အလှူမဏ္ဍပ်အား တစ်ညအတွင်း အပြီးဆောက်နိုင်သူသည် ခမည်းတော်အရာကို ဆက်ခံ၍ မင်းပြုရမည်' ဟုဆိုခဲ့ကြသဖြင့် ယှဉ်ပြိုင်ကြရာ နောင်တော်ကြီးဖြစ်သူ ကံရာဇာ ကြီးက သစ်ကြီးဝါးကြီးကို သုံးမိသဖြင့် မပြီးနိုင် ဖြစ်သွားရသည်။ ရှုံးနိမ့်သွားသော နောင်တော် ကြီးက ရောဝတီမြစ်ကိုစုန်၊ သလ္လာဝတီမြစ်ကိုဆန်၍ ကလေးတောင်ညိုကို 'ရာဇဗြိုဟ်' သမုတ်ပြီး ခြောက်လခန့် စံခဲ့သည်။ သုနာပရန်ရှိ ပျူ၊ ကမ်းယံ၊ သက်တို့က မင်းလျာ တောင်း လာသောကြောင့် သားတော်မုဒုစိတ္တကို ပျူတို့အရပ်တွင်မင်းပြုစေသည်။ ကံရာဇာကြီးမင်း သည် ကစ္ဆပနဒီမြစ်အရှေ့ဘက် ကျောက်ပန်းတောင်းမြို့ကို တည်ထောင်၍ ၂၄ နှစ် နေတော်မူခဲ့သည်။ ထို့နောက် ရှေးမာလာထူမင်း တည်ထောင်ရင်းဖြစ်သော ဓညဝတီ မြို့ဟောင်းကို သိမ်းယူ၍ စံတော်မူသွားသည်။

---

[1]မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီး၊ ပထမအုပ်၊ စာ၉၉၊ (၂၀၁၅)။
[2]မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီး၊ ပထမအုပ်၊ စာ၉၉၊ (၂၀၁၅)။

ညီတော်ကံရာဇာဒငယ်က သစ်ငယ်ဝါးငယ် နှင်းပိတ်စများကို သုံး၍ ဆောက်သဖြင့် နိုင်သွား၍ တကောင်း၌ မင်းအဖြစ်စံရသည်။ ညီတော်ကံရာဇာဒငယ်မင်းသည် မင်းဆက်ပေါင်း ၃၃ ဆက်အထိ အုပ်ချုပ်နိုင်ခဲ့သည်။ နောက်ဆုံးမင်းဆက်ဖြစ်သော ဘိန္နကမင်းလက်ထက် ဂန္ဓလတိုင်း 'စီန'ပြည်ဖြစ်သော တရုတ်တရက်တို့ ကျူးကျော်လာသောကြောင့် သင်္ကဿရဋ္ဌ ဟု ခေါ်သော တကောင်းမြို့ကြီး ပျက်စီးသွားသည်။ ဘိန္နကမင်း ကွယ်လွန်သည့်အခါ သုံးစု ကွဲခဲ့၍ တစ်စုက ရှမ်း ၁၉ ခရိုင်တည်ထောင်၍ ဘိန္နကရာဇာမင်းမျိုးဖြစ်လာကြသည်။

ဒုတိယတကောင်းမှ သရေခေတ္တရာပြည်သို့

မဇ္ဈိမဒေသ၌ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား ထင်ရှားပွင့်တော်မူစဉ် သာဝတ္ထိပြည် ပသေန ဒီကောသလမင်းက ကပိလဝတ်ပြည် မဟာနာမမင်းထံ သမီးတောင်းရာ အမျိုးအနွယ် ပျက်မည်ကို စိုးရိမ်သောကြောင့် သမီးတော်အရင်းအား မပေးခဲ့ပေ။ ကျွန်မနှင့် မွေးမြင်သော 'ဝါသဘခတ္တိယ'မင်းသမီးကိုသာ ပေးစားခဲ့သဖြင့် သားတော်ဝိဋူဍဘမင်းသားကို မွေးဖွားခဲ့သည်။ မင်းသား အရွယ်ရောက်ပြီး ကပိလဝတ်ပြည်သို့ သွားခဲ့ပြီးပြန်လာရာ မင်းသားထိုင်ခဲ့သော နေရာအား 'ကျွန်မသားနေရာ' ဟုဆို၍ နို့ရည်ဖြင့် ဆေးကြောင်းသိရသည့်အခါ မင်း ဖြစ်လာလျှင် ၎င်းတို့၏ လည်ချောင်းသွေးဖြင့် ဆေးကြောရန် ရန်ငြိုးထားခဲ့လေသည်။ မင်းဖြစ်လာသည့်အခါ စစ်ထွက်တိုက်ရန် ကြိုးစားသော်လည်း မြတ်စွာဘုရား တားမြစ်မှု ကြောင့် သုံးကြိမ်ပျက်ခဲ့သော်လည်း လေးကြိမ်မြောက် စစ်ထွက်ရာ၌ သာကီဝင်တို့၏ဝဋ်ကို မြင်တော်မူ၍ မြတ်စွာဘုရားက တားမြစ်တော်မမူခဲ့ပေ။ ဝိဋူဍဘမင်းက စစ်နိုင်၍ မဟာနာမမင်း ထံ ခစားသူများကိုသာ အသက်ချမ်းသာပေး၍ ကျန်သာကီဝင်မျိုးမှန်သမျှ နို့စို့ကလေးပင် မကျန် သတ်ဖြတ်ခံခဲ့ရသည်။ ထိုအဖြစ်အပျက်ကြောင့် 'ဓဇရာဇာ'ခေါ်သော သာကီဝင်မင်း သည် အလုံးအရင်းနှင့်တကွ မဇ္ဈိမဒေသမှ ထွက်ခွာလာခဲ့ကြသည်။ ရှေးဦးစွာ မောရိယမြို့ တည်ထောင်၊ နောက်ထပ်မံပြောင်းရွှေ့ပြီး သင်းတွဲပြည် တည်ထောင်ပြန်သည်။ နောက် တစ်ကြိမ် ထပ်မံပြောင်းရာ၌ မလည်အရပ်တွင် ရှိနေသော နာဂသိန်မိဖုရားနှင့် ဆုံရာ သာကီဝင်မျိုးဖြစ်ကြသဖြင့် လက်ဆက်ကြ၍ အညာပုဂံပြည်တည်ထောင်ပြီး သားတော် ဝိရာဂကို မွေးဖွားခဲ့လေသည်။ ထိုမှတစ်ဖန် သင်္ကဿရဋ္ဌ ဟုခေါ်သော တကောင်းမြို့ကြီး ကို ပဉ္စလရာဇ်ပြည် ဟုအမည်ပြောင်း၍ ထီးနန်းမြို့ပြအဖြစ် တည်ထောင်ကြလေသည်။ ပဉ္စလရာဇ်တကောင်း ဟုတွင်လာခဲ့သည်။ 'သတိုးဓမ္မဒီပဓဇရာဇာ'အမည်ဖြင့် မင်းအဖြစ် အုပ်ချုပ်လာခဲ့သည်။ ၁၇ဆက်မြောက် မင်းဆက်ဖြစ်သည့် 'သတိုးမဟာရာဇာမင်းကြီး လက်ထက် သားယောက်ျားမရှိသောကြောင့် မိဖုရားကြီး ကိန္နရာဒေဝီမောင်တော် ခေပဒူတ ကို အိမ်ရှေ့အရာ' အပ်နှင်းခဲ့သည်။ နိုင်ငံအတွင်း အလွန်ကြီးမားသော ဝက်တစ်ကောင်က ကျေးရွာများကို ဝင်ရောက်ဖျက်ဆီးနေသဖြင့် အိမ်ရှေ့မင်းသားသည် ဝက်ကြီးအား လိုက်လံ နှိမ်နှင်းသော်လည်း လွတ်မြောက်ထွက်သွားသောကြောင့် ဝက်ကြီးနောက်လိုက်ရာ တကောင်းမှ အလွန်ဝေးသော သရေခေတ္တရာတည်ထောင်မည့် ကျွန်းအနီးရောက်ရှိမှ ဝက်ကြီးအား သတ်ဖြတ်နိုင်ခဲ့သည်။ အချိန်ကာလ ညောင်းသွားပြီဖြစ်သဖြင့် တကောင်းသို့ ပြန်သော်လည်း ဘုရင်က ယုံနိုင်မည်မဟုတ်သည်ကို သတိပြုမိ၍ ရသေ့ရဟန်းပြုပြီး

ထိုအရပ်တွင် တရားအားထုတ်နေတော်မူခဲ့သည်။ ထိုသို့ တရားအားထုတ်နေစဉ် အနီးအနားရှိ ကျောက်ခွက်တွင် 'ရေဟောင်းမပြတ်သန့်စင်' ခဲ့ရာ ထိုရေဟောင်းကို သမင်မငယ်က သောက်သုံးရာမှ ပဋိသန္ဓေတည်၍ လူမိန်းမငယ်လေး မွေးဖွားခဲ့သဖြင့် ဘေဒါရီဖြစ်လာသည်။

အိမ်ရှေ့မင်းသား ဝက်ကြီးအား လိုက်လံနှိမ်နင်းသည့်နှစ်၌ မိဖုရားကြီး ကိန္နရာဒေဝီတွင် သာသနာသက္ကရာဇ် ၄၀ တွင် မဟာသမ္ဘဝနှင့် စူဠသမ္ဘဝ မျက်မမြင်အမြွှာညီနောင် မွေးဖွားရာ ဘုရင်ကြီးမှ ဖျောက်ခိုင်းသော်လည်း မိဖုရားကြီးမှ သားတော်များအား ဖွက်ထားခဲ့သည်။ အရွယ်ရောက်လာခဲ့သော်လည်း နောက်ဆုံးဘုရင်ကြီး သိသွားပြန်သဖြင့် ဖျောက်ပစ်ခိုင်းရာ မိခင်စိတ်ဓာတ်ဖြင့် မသတ်ရက်သောကြောင့် သားတော်အမြွှာညီနောင်တို့အား ရက်ရှည် စားသောက်နိုင်အောင် ရိက္ခာအပြည့်ဖြင့် ဖောင်ပေါ်သို့တင်၍ ဧရာဝတီမြစ်ထဲမျှောလိုက်လေသည်။ လမ်းတွင် 'စန္ဒမုက္ခိ' အမည်ရှိသောဘီလူးမက အစားအစာများ ခိုးယူစားသောက်သည်ကို မိရာ အသက်ချမ်းသာပေးလျှင် မျက်စိအလင်းရအောင် ကုပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း ဆိုသဖြင့် လက်ခံသဘောတူ၍ ကုသခံခဲ့ရာ အမြွှာညီနောင်တို့၏ မျက်စိများ အလင်းရရှိသွားကြခဲ့သည်။ ထို့နောက် ဦးရီးတော်ရှိရာ အရပ်သို့ ဆိုက်ရောက်လာခဲ့ကြသည်။ ရေခပ်နေသော ဘေဒါရီနှင့်တွေ့၍ ရသေ့ကြီးသည် ဦးရီးတော်ဖြစ်ကြောင်း သိရပြီး မဟာသမ္ဘဝနှင့် သမီးတော် ဘေဒါရီတို့အား သာသနာတော်သက္ကရာဇ် ၆၀ (၄၈၄ ဘီစီ) ပြည့်တွင် စုံဖက်ပေးတော်မူခဲ့သည်။

"လမ်းတွင် 'စန္ဒမုက္ခိ' အမည်ရှိသော ဘီလူးမက အစားအစာများ ခိုးယူ စားသောက်သည်ကို မိရာ အသက် ချမ်းသာပေးလျှင် မျက်စိ အလင်းရအောင် ကုပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း ဆိုသဖြင့် လက်ခံသဘောတူ၍ ကုသခံခဲ့ရာ ..."

မဟာသမ္ဘဝမင်း (၄၈၄-၄၇၈ ဘီစီ)

ဤအရပ်သည် 'တမ္ဗူလ"မည်သော ပျူမင်း၏ မိဖုရား နန်းခမ်း နေထိုင်သောဒေသဖြစ်ပြီး ထို ပျူမိဖုရားက အုပ်ချုပ်နေခဲ့သည်။ 'ကမ်းယံ'တို့က ထိုအရပ်တွင် နေထိုင်လိုသောကြောင့် ပျူနှင့်ကမ်းယံတို့ စစ်ဖြစ်ရာ 'အမြွှာညီနောင်တို့၏ကူညီမှု' တို့ကြောင့် ပျူတို့စစ်နိုင်လေသည်။ ဦးရီးတော်ရသေ့ကြီးအား ကိုးကွယ်

နေသူ ဖြစ်သည်။ မိဖုရားနန်းခမ်းတို့ မောင်နှမ နန်းလုကြပြန်ရာလည်း မိဖုရားနန်းခမ်းပင် နိုင်ပြန်သည်။ အမြွာညီနောင်တို့၏ အရည်အချင်းနှင့် စွမ်းအားများကို မြင်တွေ့ရသည့်အပြင် မဟာသမ္ဘဝမင်းသားသည် 'မင်းတို့၏ကျင့်ရာ ဝတ်နှင့်လည်း ညီသည်။ တရားအရာ၌လည်း အလွန်လိမ္မာသည်။ စစ်ထိုးခြင်း၌လည်း သူရသတ္တိ ပြည့်စုံသဖြင့်' မိဖုရားနန်းခမ်းက သူမ သည် မိန်းမသားသာဖြစ်သောကြောင့် ရန်သူများနှင့် ထပ်မံစစ်ဖြစ်လာပါက ရေရှည်ခုခံ နိုင်မည်မဟုတ်သည်ကို သတိပြုမှုသည်။ မိမိပြည်သူများ၏အရေးနှင့် ပြည်ရွာ သာယာ ဝပြောခြင်းကို စဉ်းစားတွေးဆပြီး မဟာသမ္ဘဝအား မင်းမြှောက်လေသည်။ သာသနာတော် သက္ကရာဇ် ၆၀ (၄၈၄ ဘီစီ)၌ မင်းပြုပြီး မိဖုရား နှစ်ပါးရှိခဲ့သည်။ ဘေဒါရီနှင့် ပျူမိဖုရား သမီးတော်တို့ ဖြစ်သည်။ ပျူမိဖုရားမှ သမီးတော်တစ်ဦး ဖွားမြင်သည်။ မိဖုရားဘေဒါရီ၌ ဒွတ္တပေါင်မင်း ပဋိသန္ဓေ သုံးလရှိသောအခါ မဟာသမ္ဘဝမင်းသည် မင်း၏စည်းစိမ်အား ခြောက်နှစ် ခံစားပြီး သက်တော် ၂၆ နှစ်တွင် အနိစ္စရောက်သွားခဲ့သည်။

စူဠသမ္ဘဝမင်း (၄၇၈–၄၄၃ ဘီစီ)

ညီတော်စူဠသမ္ဘဝက သာသနာတော်သက္ကရာဇ် ၆၆ (၄၇၈ ဘီစီ)၌ နန်းတက်ပြီး ဘေဒါရီအား မိဖုရားမြှောက်ခဲ့သည်။ ဤမင်းကား 'တရားသဖြင့် မင်းပြုသည် ဟု ရာဇဝင် များက ဆိုကြသည်။ အိမ်နိမ့် ၂၆နှစ်၊ စည်းစိမ် ၃၅ နှစ်၊ သက်တော် ၆၁ နှစ်' (၄၄၃ ဘီစီ) တွင် အနိစ္စရောက်သည်။

သရေခေတ္တရာပြည် (၄၄၃ ဘီစီ – ၉၄ အေဒီ)

သရေခေတ္တရာမြို့ကို မြန်မာများက သက္ကတအမည်ကို မဖတ်နိုင်၍ သရေခေတ္တရာ ဖြစ်လာသည်ဟု ဆရာကြီးဒေါက်တာသန်းထွန်းက ဆိုသည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ 'တင့်တယ် သာယာခြင်းရှိသောမြေ' ဖြစ်သည်။[3] မည်သူတည်သနည်းကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍ လေ့လာသုံးသပ် ကြည့်ရာတွင် မှန်နန်းရာဇဝင်တွင် ဂဝံပတေ့၊ ရသေ့၊ သိကြား၊ နဂါး၊ ဂဠုန်၊ စန္ဒီနှင့်ပရမီသွာ စသည့်သူမြတ်တို့ ခုနစ်ယောက်က သာသနာတော်သက္ကရာဇ် ၁၀၁ ခုနှစ် တန်ခူးလဆန်း ၁ ရက် တနင်္ဂနွေနေ့ (အေဒီ ၄၄၃)၌ တည်ဆောက်ကြသည်ဟု ဆိုသည်။ ထို့နောက်၊ သိကြားမင်း က ဒွတ္တဘောင်မင်းကြီးအား နန်းတင်ပေးခဲ့သည်ဟု မှန်နန်း၌ ရေးသားထားခဲ့သည်။[4] သို့သော်လည်း စူဠသမ္ဘဝမင်းသည် သာသနာတော်သက္ကရာဇ် ၆၀ ၌ နန်းတက်၍ နန်းသက် ၃၅ နှစ်ရှိကာ သာသနာတော်သက္ကရာဇ် ၁၀၁ ခု (၄၄၃ ဘီစီ) တွင် အနိစ္စရောက်သဖြင့် စူဠသမ္ဘဝမင်း သက်ရှိထင်ရှားရှိစဉ် တည်ဆောက်ခြင်းဖြစ်ဖို့ရာများသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ရွှေနန်းတော်၊ မြို့နှင့်ကျုံးတို့ ပါဝင်သည်ဟု ဆိုပါသည်။ ဆရာကြီးဒေါက်တာသန်းထွန်းက ပျူမြို့တော်များဖြစ်ကြသော မြန်မာပြည်မြောက်ဘက်ရှိ ရွှေဘိုနားက ဟန်လင်း၊ အလယ်ပိုင်း ရှိ ကူမဲမြို့နားက မိုင်းမော (ထုမန်) တောင်တွင်းကြီးနားက ဗိဿနိုးမြို့ဟောင်းနှင့် တောင်

[3] ဒေါက်တာသန်းထွန်း၊ စာ ၄၆၊ ပျူတွေ ဘယ်ပျောက်သွားသလဲ (၂၀၀၆ခုနှစ်)

[4] မှန်နန်း၊ စာ ၁၀၉

ဘက်တွင် ပြည်နားက သရေခေတ္တရာတို့တွင် သရေခေတ္တရာက အကျယ်အဝန်းဆုံးဖြစ်ပြီး ၅ ဒသမ ၅ စတုရန်းမိုင် (ဧက ၃၅၂၀) ရှိသည်ဟု ရေးသားထားသည်။[5] မြို့နံရံဟာအဝိုင်း ဖြစ်သည်။ သရေခေတ္တရာ ပြည်တည်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍လည်း ကကုသန်ဘုရား လက်ထက်တော်၌ 'ပဋ္ဌာနပတိ'၊ ကောဏာဂုံဘုရားလက်ထက်တော်၌ 'ပုဏ္ဏာဝတီ၊ 'ကဿပဘုရား လက်ထက် ကဝရဝတီ'[6] နှင့် ဂေါတမရှင် လက်ထက်တော်၌ 'သရေခေတ္တ'ဟု တွင်သည်။[7] ထို့အပြင် တကောင်းပြည်ကဲ့သို့ သရေခေတ္တရာပြည်ကိုလည်း မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်ရှင် ကိုယ်တိုင် ဗျာဒိတ်တော် ပေးထားခဲ့သည်။[8]

ဒွတ္တပေါင်မင်း (၄၇၈–၃၇၃ ဘီစီ)

ဤမင်းက မဟာသမ္ဘဝမင်း၏သားတော် ဖြစ်သည်။ စူဠသမ္ဘဝမင်း နန်းတက်ပြီး ခုနစ်လရှိလျှင် ဒွတ္တပေါင်မင်းသားအား မွေးသည်။ နဖူး၌ ကျက်သရေရှိသော မှဲ့ရှင်ပါသည်။ ထိုမှဲ့ရှင်ကို စွဲပြီး "မျက်စိသုံးခု အတုမဲ့ပေါင် ဒွတ္တဘောင်" ဟုဆိုကြသည်။[9] ၎င်းအမည်အား မြန်မာကျောင်းတက်ခဲ့သူများ၊ မြန်မာရာဇဝင် သင်ကြားခဲ့ဖူးသူများတွင် သိကြသူများမည်ဟု ထင်သည်။ ဒွတ္တဘောင်မင်းသည် ဘုန်းတန်ခိုးကြီး၍ ရန်သူမှန်သမျှ နိုင်ခဲ့သူဆိုပြီး သိကြသူ များနိုင်ပါသည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပထမဆုံးနိုင်ငံတော်ကြီးအား တည်ထောင်ခဲ့သူအဖြစ် သိသူ နည်းပါးမည်ဟု ထင်ပါသည်။ ယခု နောက်ဆုံးတွေ့ရှိရသော သုတေသနများအရ ဒွတ္တပေါင်အမည်သည် မင်း၏ အမည်မဟုတ်။ မင်းကြီးဟု အဓိပ္ပာယ် ရသည်။[10] အမည်နာမများ၏ စာလုံးပေါင်းပြဿနာလည်း ရှိနေသည်ကို တွေ့နေရသည်။ မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်ကြီးတွင် ဒွတ္တပေါင်ဟု ရေးသားထားသော်လည်း တွင်းသင်း မြန်မာ ရာဇဝင်သစ်နှင့် ဆရာကြီး ဒေါက်တာသန်းထွန်းကမူ ဒွတ္တဘောင်ဟု ရေးသားထားသည် ကိုတွေ့နေရသည်။ ဤစာတမ်း၏ရည်ရွယ်ချက်မှာ ထိုခေတ်ရှိ နိုင်ငံရေး အတွေးအခေါ်ပိုင်း ကိုသာ အဓိကထား၍ ဆွေးနွေးသွားလိုပါ၍ အမည်နာမ၊ စာလုံးပေါင်းပြဿနာများအပြင် ခုနစ်သက္ကရာဇ်များပြဿနာကိုလည်း သမိုင်းသုတေသီဆရာများက ရှင်းကြမည်ဟု ထင်ပါသည်။

သရေခေတ္တရာခေတ်တွင် ဒွတ္တပေါင်မင်း ၉ ဆက်ရှိခဲ့သည်။ ထို့နောက် ဒွတ္တပေါင် မင်းဆက် မဟုတ်သည့် 'ငတပါးမင်း ၁၆ ဆက်ရှိသဖြင့် စုစုပေါင်း ၂၅ ဆက်ရှိခဲ့သည်။ ရာဇဝင်တိုင်းတွင် ဒွတ္တပေါင်မင်းကြီး တန်ခိုးကြီးပုံကို သူတော်မြတ်များဖြစ်ကြသော နတ်၊ သိကြားများပင်မက ဂဝံပတော့၊ ရသေ့၊ နဂါး၊ ဂဠုန်၊ စန္ဒီ၊ ပရမေသူရာများမကျန် ရွှေနန်းတော်၊

[5] ဒေါက်တာသန်းထွန်း၊ စာ ၁၈၄၊ ပျူတွေ ဘယ်ပျောက်သွားသလဲ (၂၀၀၆ခုနှစ်)။

[6] တွင်းသင်းတိုက်ဝန် မဟာစည်သူဦးထွန်းညို၊ စာ ၆၀၊ (၂၀၁၂ ခုနှစ်)။ ဒွတ္တဘောင်ဟုရေးသည်။ မှန်နန်းတွင် မတွေ့ရပေ။

[7] မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီး၊ စာ ၁၁၂။

[8] မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီး၊ စာ ၁၀၄။

[9] တွင်းသင်းတိုက်ဝန် မဟာစည်သူဦးထွန်းညို၊ စာ ၅၅၊ (၂၀၁၂ ခုနှစ်)။ ဒွတ္တဘောင်ဟုရေးသည်။ မှန်နန်းတွင် ဒွတ္တပေါင်ဟု ရေးသည်။

[10] ဒေါက်တာသန်းထွန်း၊ စာ ၁၉၁၊ ပျူတွေ ဘယ်ပျောက်သွားသလဲ (၂၀၀၆ခုနှစ်)

မြို့၊ ကျုံး တို့ကို တစ်ညတည်း တန်ခိုးဖြင့် နန်းတော်ကြီး တည်ဆောက်ပေးခဲ့ရသည်ဟု ဆိုသည်။ ထို့အပြင် ဥတုသုံးပါးခံနိုင်သော ဘုံခုနစ်ဆင့်၊ ဘုံကိုးဆင့်၊ ဘုံတစ်ဆယ့်တစ်ဆင့် ရှိသော ရွှေနန်းပြာသဒ်ကိုလည်း နတ်များက စီရင်၍ မြို့နှင့်တကွ ခုနစ်ရက်အတွင်း တည်ဆောက်ပြီး သိကြားမင်းကိုယ်တိုင် လက်တော်ဆွဲလျက် ရွှေနန်းတင်တော်မူခဲ့သည်ဟု မှန်နန်း၌ ရေးသားဖော်ပြထားပါသည်။ ထို့အပြင် အလွန်ထက်သော သီလဝံဓား၊ မင်းမြောက်တန်ဆာ ငါးပါးတို့ကိုပါ ပေးအပ်ခဲ့သည်။ ရန်သူအပေါင်းအား နှိမ်နင်းနိုင်စေရန် အရိန္ဒမာလှံ၊ ခေါင်းလောင်း၊ စည်ကြီး၊ နာဂီရိဆင်၊ သိန္ဓောမျိုးဖြစ်သော ဝေဟာလကမြင်းတို့အပြင် နတ်သူရဲ ၁၇ ယောက်၊ သံတမန်အတတ်ပညာ၌ တတ်ကျွမ်းပြီး ဘုန်းပညာ အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့်ပြည့်စုံသော ငနီပါး၊ ငရဲကျား၊ ပဋ္ဌင်းဖြူ၊ ပဋ္ဌင်းညို၊ အတွင်းပင်လယ်၊ အပြင်ပင်လယ်များပါ သိကြားမင်းကပေးအပ်ခဲ့သည်ဟုလည်းရေးသားဖော်ပြထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် အခွန်တောင်းခံသောအခါ ဇမ္ဗူဒီပမြေအပြင်ဝယ်ရှိသော ၁၀၀ သော မင်းတို့သည် သမီးကညာများအပြင် ဆင်၊ မြင်း၊ ရတနာ၊ အဝတ်အထည်များ နှစ်စဉ် ကောက်ခံရရှိခဲ့ရာ တောင်ကဲ့သို့ ပုံနေသည်ဟု ရေးသားထားပါသည်။

ဘာသာရေးတွင်လည်း လွန်စွာကိုင်းရှိုင်း၍ ရဟန္တာမြတ်အပါးသုံးထောင်အား နေ့စဉ်ပစ္စည်းလေးပါးထောက်ပံ့၍ ဆရာပြုတော်မူခဲ့သည်။ ပြည်သူအပေါင်းတို့ ကိုးကွယ်နိုင်ရန်လည်း စေတီတော်ပေါင်း ၁၁ ဆူ တည်ခဲ့သည်။ ထို့အပြင် တရားစီရင်ရေး၌ တရားမျှတစေရန်ရည်ရွယ်၍ ရဟန္တာ ၃၀၀၀ နှင့် တိုင်ပင်တော်မူပြီး ဓမ္မသတ်ကျမ်းကို ပြုစုခဲ့သည်။

သို့သော်လည်း မုန့်သည်မတစ်ယောက်မှ ဆရာရဟန်းအား လှူဒါန်းထားသော ကျောင်းဝတ်မြေလယ်ငါးပယ်မျှကို သိမ်းယူမိသဖြင့် ဘုန်းတန်ခိုးများ ပျောက်ဆုံးသည့်အပြင် အခွန်ကောက်ပေးနေသော ပဋ္ဌင်းဖြူ၊ ပဋ္ဌင်းညိုတို့အား မတရားသတ်မိခဲ့သည်။ အခွန် မရတော့သဖြင့် နောက်ဆုံး မိမိကိုယ်တော်တိုင် အခွန်ကောက်ခဲ့ရသည်။ ကံဆိုးမသွားရာ မိုးရွာသကဲ့သို့

"ဆရာကြီး ဒေါက်တာသန်းထွန်းမှ ဒွတ္တပေါင်မင်းကြီးအား 'ပျူ သူရဲကောင်း' ဟု သမုတ်ခဲ့သည့်အပြင် သရေခေတ္တရာ ခေတ်အား ပထမ မြန်မာနိုင်ငံတော် ဟု သတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။ ဆရာကြီး ရေးသားသည့် အချက်များအရ ဆိုလျှင် ဒွတ္တပေါင်မင်းကြီးနှင့် သားမြေးများ ဖြစ်ကြသော မင်းများမှ "ဗုဒ္ဓသာသနာတော် စည်ပင်ပြန့်ပွားအောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ရဟန်းသံဃာတို့ကို ပစ္စည်းလေးပါး လှူဒါန်းခဲ့တယ်"

ပန်ထွာပြည်သို့ရောက်ရာ အရင်ဘဝကအငြိုးကြောင့် ပန်ထွာမိဖုရားက မင်းကြီးအား မျက်နှာသုတ်ပဝါ ဆက်ရာ မဆင်မခြင် မျက်နှာတော်ကို သုတ်တော်မူရာ မှဲ့ရှင်လည်း ကွယ်ကုန်သည်။ ထိုအခါ မိဖုရားဖြစ်သော 'ဘေးစန္ဒီ'[11] လည်း ထွက်ပြေးကုန်သည်ဟု မြန်မာရာဇဝင်များတွင် ရေးသားထားပါသည်။ သက်တော် ၁၀၅ နှစ်တွင် မြန်မာရာဇဝင်တွင် မုန်တိုင်းမိ၍ ရေနစ်ပြီး အနိစ္စရောက်သော တစ်ဦးတည်းသော ဘုရင်တစ်ပါးဖြစ်သည်။[12]

သို့သော်လည်း ဆရာကြီးဒေါက်တာသန်းထွန်းမှ ဒွတ္တပေါင်မင်းကြီးအား 'ပျူသူရဲကောင်း'[13] ဟု သမုတ်ခဲ့သည့်အပြင် သရေခေတ္တရာခေတ်အား ပထမမြန်မာနိုင်ငံတော်ဟု သတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။ ဆရာကြီး ရေးသားသည့်အချက်များအရဆိုလျှင် ဒွတ္တပေါင်မင်းကြီးနှင့် သားမြေးများဖြစ်ကြသော မင်းများက "ဗုဒ္ဓသာသနာတော် စည်ပင်ပြန့်ပွားအောင်ဆောင်ရွက်ခဲ့တယ်။ ရဟန်းသံဃာတို့ကို ပစ္စည်းလေးပါး လှူဒါန်းခဲ့တယ်။ မိစ္ဆာအယူဝါဒများကို နှိပ်ကွပ်ခဲ့တယ်။ အပြိုင်ဖြစ်သော ရန်သူနိုင်ငံ (ဗိဿနိုး)ကို နှိမ်နင်းခဲ့တယ်။ ကမ်းရိုးတန်းတစ်လျှောက် လာရောက်လုယက်သည့် မလေးပင်လယ်ဓားပြတို့ကို တွန်းလှန်ခဲ့တယ်။ ကုန်စည်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်းကို အရှေ့တွင် ဖုနန် (ကမ္ဘောဒီးယား) အထိ၊ တောင်ဘက်တွင် အင်ဒိုနီးရှားအထိ၊ အနောက်တွင် ရခိုင်နှင့် ဘင်္ဂလားအထိ သွားရောက်ဆက်သွယ်ကုန်ကူးခဲ့သည်။ ဖုနန်လက်အောက်မှ လွတ်လပ်ရေးရအောင် ကြိုးစားခဲ့တယ်။ ရိုးရာဓလေ့ကို အက္ခရာတင်၍ ဥပဒေအဖြစ် သုံးစွဲနိုင်အောင်ပြုစုခဲ့တယ်။ ပင်လယ်ကမ်းမြောင်ဒေသအားလုံးကို သိမ်းယူကာ (ပင်လယ်ဓားပြတို့၏ လာရောက်လုယက်တိုက်ခိုက်ခြင်း) ဘေးရန်ကို ကင်းအောင် ထိန်းသိမ်းပေးတယ်။ မြောက်ဘက်တွင် နန်ကျောင်တို့ လာရောက်လုယက်ခြင်းကို တွန်းလှန်ပေးတယ်။ ထို့အပြင် တရုတ်နှင့် ခင်မင်ရင်းနှီးအောင် မိတ်သဟာယ ဖြစ်စေတယ်။"[14]

ဒွတ္တပေါင်မင်းဆက် မဟုတ်သည့် 'ငတပါးမင်း ၁၆ ဆက်မြောက်ဖြစ်သည့် သုပညာနာဂရဆိန္နမင်းလက်ထက်တွင် အမှုထမ်းတို့က 'မဟာယနဂိုဏ်သားတွေ ကိုးကွယ်တဲ့ မေတ္တယျ ရွှေဆင်းတုတော်ကြီးကို ဖျက်ဆီးပြီး ရွှေကို ယူကြတဲ့အတွက် မင်းလည်း ပျက်စီးရတယ်'လို့ ဆရာကြီးဒေါက်တာသန်းထွန်းက မှတ်ချက်ချခဲ့ပါတယ်။[15]

မှန်နန်းရာဇဝင်အရ ထို့ကဲ့သို့ မင်းနှင့်မင်းမှုထမ်းတို့ မညီညွတ်မှုကြောင့် လေပွေကြီးလာ၍ ဆန်ကောလွင့်သည်ကို ဆန်ကောရှင် မိန်းမက "ငါဆန်ကော–ငါဆန်ကော"ဟူ၍ လိုက်လေသည်ကို အစပြု၍ 'ငစကောစစ်လာသည်"ဟူ၍ တစ်ပြည်လုံး ထိတ်လန့်၍

---

[11] မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီး၊ စာ ၁၁၂ တွင် နဂါးမင်းသမီး။ တွင်းသင်းတိုက်ဝန် မဟာစည်သူ ဦးထွန်းညို၊ စာ ၅၉ တွင် နဂါးသမီး။ ဒေါက်တာသန်းထွန်း၊ စာ ၁၈၅ တွင် နိုင်ငံခြားသူ၊ ပျူတွေ ဘယ်ပျောက်သွားသလဲ (၂၀၀၆ ခုနှစ်)

[12] ဒေါက်တာသန်းထွန်း၊ စာ ၁၈၇၊ ပျူတွေ ဘယ်ပျောက်သွားသလဲ (၂၀၀၆ခုနှစ်)

[13] ဒေါက်တာသန်းထွန်း၊ စာ ၁၇၉–၂၀၃၊ ပျူတွေ ဘယ်ပျောက်သွားသလဲ (၂၀၀၆ခုနှစ်)

[14] ဒေါက်တာသန်းထွန်း၊ စာ ၁၉၁–၁၉၂၊ ပျူတွေ ဘယ်ပျောက်သွားသလဲ (၂၀၀၆ခုနှစ်)

[15] ဒေါက်တာသန်းထွန်း၊ စာ ၁၈၈၊ ပျူတွေ ဘယ်ပျောက်သွားသလဲ (၂၀၀၆ခုနှစ်)

ပျူတစ်စု၊ ကမ်းယံတစ်စု၊ မြန်မာတစ်စုကွဲကုန်ပြီး နှစ်ပေါင်း၅၃၇ ကြာအောင် တည်ရှိသော သခေတ္တရာပြည်ကြီး ၉၄ အေဒီ၌ ပျက်စီးသွားရလေသည်။

ဆွေးနွေးသုံးသပ်ချက်

ကံရာဇာကြီးနှင့် ကံရာဇာငယ်တို့၏ နန်းလုပွဲနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် အုပ်ချုပ်သည့်မင်းကို ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခြင်းနည်းနှင့် ပတ်သက်၍ 'ဆရာကြီးဒေါက်တာသန်းထွန်းက ကံရာဇာငယ်က လိမ်ညာ၍ မင်းဖြစ်လာသည်ဟု ဆိုခဲ့သည်။ အမှန်ဖြစ်သင့်သည်မှာ အနိုင်ရနိုင်မှုစံသည် လျင်မြန်စွာပြီးဆုံးခြင်းအပေါ် မတည်စေဘဲ ခိုင်ခံ့မှုနှင့်လုပမှုအပေါ် အခြေခံခဲ့လျှင် ခေါမ (ဂရိ) နှင့် ရောမတို့၌ ကျန်ရစ်ခဲ့သော အဆောက်အဦများကဲ့သို့ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း ယခုထက်တိုင် မြင်တွေ့နေရမည် ဖြစ်သည်။ ဒဏ္ဍာရီပါဟု ပြောဆိုကဲ့ရဲ့ခြင်းမှလည်း ကင်းလွတ်နိုင်ပေသည်။ သို့သော်လည်း ပြောဆိုနိုင်သည့်အချက်မှာ ရှေးမြန်မာနိုင်ငံ၏ ခေါင်းဆောင်ရွေးချယ်ရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံရေးအတွေးအခေါ်သည် သွေးဆာခြင်းမှ ကင်းဝေးပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးကို ချစ်မြတ်နိုးသော နည်းစနစ်ဟုဆိုပါက မှားနိုင်မည်မဟုတ်ပေ။

ထို့ကဲ့သို့သောအဖြစ်အပျက်မျိုး သရေခေတ္တရာပျက်သည့်အချိန် (၉၄ အေဒီ)တွင် ထပ်မံကြုံတွေ့ခဲ့ရဖူးသည်။ ပြည်သူများ သုံးစုကွဲသွားရာတွင် ပျူတစ်စု၊ မြန်မာတစ်စုနှင့် ကမ်းယံတစ်စုတို့ ကွဲကြသည်။ ပျူနှင့်ကမ်းယံတို့သည် နယ်မြေလုကြရာတွင် စစ်မတိုက်ကြဘဲ ပုထိုးတည်ဆောက်ရာတွင် လျင်မြန်စွာပြီးဆုံးနိုင်သည့်နည်းကို သုံးပြန်သည်။ ကမ်းယံတို့က အုတ်ဖြင့်တည်ဆောက်၍ ပျူတို့က ဝါးနှင့်ဖျဉ်စကိုသုံးပြီး ထုံးသုတ်ခဲ့သဖြင့် ပျူတို့နိုင်သည်ကို တွေ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်သူများသည် စစ်ထက်ငြိမ်းချမ်းရေးကို မြတ်နိုးကြသူများဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

တကောင်းပြည်ကြီး ဖြစ်ပေါ်တည်ရှိလာမှုနှင့်ပတ်သက်၍ မှန်နန်းရာဇဝင်အရဆိုလျှင်[16] ကကုသန်ဘုရားလက်ထက်တော်တွင် 'သံသယပူရ' ဟုတွင်သည်။ ကောဏာဂုံဘုရားလက်ထက်တော်၌ 'ရဋ္ဌပုရ' ဟုခေါ်ကြသည်။ ကဿပဘုရားလက်ထက်တော် 'သင်းတွဲ' ဟုတွင်သည်။ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တော်တွင် 'တကောင်း' ဖြစ်သည်။ ကကုသန်ဘုရား လက်ထက်တော်ကတည်းကဆိုလျှင် လူ့သက်တမ်းသည် နှစ် လေးသောင်းမျှ ရှိသဖြင့် အနည်းဆုံး ဘီစီ ၃-၄ထောင်ကတည်းက ယဉ်ကျေးမှုဖွံ့ဖြိုးခဲ့သော အိန္ဒိယနှင့်တရုတ်တို့နှင့် ခေတ်ပြိုင်ဟု ဆိုရမည်ကဲ့သို့ ရှိနေသည်။ ပြည်သူများ အများစုသည် အဓိကအားဖြင့် ပျူ၊ ကမ်းယံနှင့် သက်တို့ အမည်များကို ခေတ်ဟောင်းရာဇဝင်မှတ်တမ်းများတွင် တွေ့ရသည်။ သို့သော်လည်း ၎င်းတို့အမည်များနောက်တွင် လူမျိုးဟူသော ဝေါဟာရနှင့် တွဲသုံးထားခြင်းကို မတွေ့ရပေ။ စာလုံးပေါင်း၊ အသုံးအနှုန်း စသည်များ ပြင်ဆင်ခြင်းမရှိသေးသော မူရင်းရှေးဟောင်းရာဇဝင်၊ သမိုင်းမှတ်တမ်းများအား လေ့လာကြည့်ရာတွင် 'မြန်မာ'အမည်ကို သရေခေတ္တရာပြည်အပျက် ၉၄ အေဒီတွင် ပထမဆုံး တွေ့ရှိရခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုနှစ်ထက်စော၍ မတွေ့ရသေးပေ။ အကယ်၍ ဤတွေ့ရှိချက်သည် အမှန်ဖြစ်ပါက ၁၁ ရာစု ရောက်ရှိ

[16] မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီး၊ စာ ၉၉။

ပါက မြန်မာများသည် ပုဂံပြည်အား တည်ထောင်နိုင်သည့် လူအင်အား ရှိနိုင်မည်မှာ အမှန်ပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပါမောက္ခလု(စ)မှ ဦးဆောင်ရေးသားခဲ့သော 'မြန်မာလူမျိုးများသည် ၉ ရာစုနှစ် နောက်ပိုင်းရောက်မှ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဝင်ရောက်လာခဲ့သည်'[17] ဆိုသော သဘောတရားသည် မှားယွင်းနိုင်ဖွယ်ရှိနိုင်မည်ဟု ထင်ပါသည်။ အတိအကျပြောမည့် နည်းစနစ်သည် ခေတ်မီသော နောက်ဆုံးပေါ် သိပ္ပံနည်းများအား အသုံးပြု၍ ရှာဖွေနိုင်မှသာ ပြောဆိုနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ဂျပန်နိုင်ငံအပါအဝင် တိုးတက်သောနိုင်ငံများတွင် ပြည်တွင်းရှိ နေထိုင်နေသော လူမျိုး၏မူရင်းဇာစ်မြစ်ကို မျိုးရိုးဗီဇရှာဖွေသောနည်းဖြင့် ရှာသည်ကို တွေ့ရသည်။ မကြာသေးမီ အမေရိကန်နိုင်ငံရှိ ဟားဗတ်တက္ကသိုလ်မှ ပညာရှင်တစ်ဦးက လူသားများ၏ မျိုးရိုးဗီဇများအား သုတေသနပြုလုပ်ရာတွင် နောက်ဆုံးတွေ့ရှိရသောအဖြေသည် စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းလှသည်။ တွေ့ရှိသောအဖြေကား လူတိုင်း၏မျိုးရိုးဗီဇသည် ၁၀၀ ရာခိုင်နှုန်း သန့်စင်နေခြင်းမရှိခြင်းနှင့် အားလုံးရောနှောနေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာလူမျိုးအစကို ဦးဖိုးလတ်က ၁၉၆၇ ခုနှစ်တွင် စာတမ်းရေးထားပြီး မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူမျိုးများသည်လည်း ရောနေသည်ဟု ၁၉၆၁ ခုနှစ်၌ မြန်မာနိုင်ငံ ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနမှ ကျင်းပသည့် ပုဂံရက်သတ္တပတ် ဟောပြောချက်များ၌ ပြောဆိုထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် လူမျိုးအကြောင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အသေးစိတ်ကိုကား နောက်ပိုင်းစာတမ်းများတွင် အသေးစိတ် တင်ပြဆွေးနွေးသွားရန် ရည်ရွယ်ထားပါသည်။

သရေခေတ္တရာခေတ်တွင် ဘာသာတရားနှင့်ပတ်သက်၍လည်း ရှေးမင်းတို့သည် မြတ်စွာဘုရားနှင့် အမျိုးတော်သူများဖြစ်သဖြင့် သာသနာတော်ကို ကာကွယ်ရမည့်တာဝန်ရှိသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ အထူးသဖြင့် သရေခေတ္တရာခေတ်ရှိ ဒွတ္တပေါင်မင်းဆက် ကိုးဆက်တွင် ဒွတ္တပေါင်မင်းလက်ထက် 'သာသနာတော်ကား ထင်ရှား'ခဲ့သည်။ မြေးတော်ရန်ပေါင်မင်းနှင့် နောက်ဆုံး ကိုးဆက်မြောက်ဖြစ်သော သီရိရာဇ်မင်းတို့သည် သာသနာတော်အား သန့်စင်တိုးပွားစေသည့်အပြင် မင်းကျင့်တရား ၁၀ ပါးနှင့်လည်း ပြည့်စုံကြသည်။ ပြည်သူလူ၊ ရဟန်းတို့ကို ဝမ်းထွက်သားကဲ့သို့ သနားကြင်နာခြင်းနှင့် ပညာရှိများ၊ မှူးမတ်များနှင့်လည်း စုပေါင်းတိုင်ပင်ပြီး အုပ်ချုပ်ကြသဖြင့် မင်းကောင်းများဟု မှတ်တမ်းတင်ထားသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ ဝေပါးမင်းဆက် ၁၆ ဆက်တွင် ဝေပါးမင်း၊ သားတော်ပါပိရာန်မင်း၊ မြေးတော် ရန်မုက္ခမင်း၊ ငါးဆက်မြောက်ဖြစ်သော ရန်မုဋ္ဌလိန္ဒမင်းနှင့် နောက်ဆုံးမင်းဆက်ဖြစ်သည့် ၁၆ ဆက်မြောက် သုပညာနာဂရဆိန္နမင်းတို့သည်လည်း မင်းကောင်းများ ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရပေသည်။

မင်းဆိုးမင်းညစ်အဖြစ် ဒွတ္တပေါင်မင်းဆက်တွင် လေးဆက်မြောက်ဖြစ်သော ရန်မှန်မင်းကို တွေ့ရသည်။ ကျန်မင်းများတွင် မှတ်ချက်များ ရေးမထားသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ ဝေပါးမင်းဆက် ၁၆ ဆက်တွင် မင်းဆိုးမင်းညစ်များအဖြစ် ၁၀ ဆက်မြောက် သာသိမင်း၊ ၁၄ ဆက်မြောက်ဖြစ်သော သုမုန္ဒရီမင်းနှင့် ၁၅ ဆက်မြောက် အဒိတျာမင်းတို့အား အတိ

[17] ဒေါက်တာသန်းထွန်း၊ စာ ၂၅၊ ခေတ်ဟောင်းမြန်မာရာဇဝင် (၁၉၆၉ခုနှစ်)

အကျ မှတ်တမ်းတင်ထားပေသည်။ ထို့အပြင် ဒွတ္တပေါင်မင်းကြီးသည် ‘သာသနာတော်ကား ထင်ရှား’အောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သူဖြစ်သော်လည်း ‘မုန့်သည်မတစ်ယောက် လှူဒါန်းထား သော ကျောင်းတော်မြေ ငါးပယ် (၁ ဒသမ ၇၈ ဧက)အား သိမ်း’ရုံမျှနှင့် ဘုန်းတန်ခိုးများ ပျောက်ဆုံးကုန်သည်ဆိုသောအချက်နှင့် သာကီဝင်မျိုးဆက်ဖြစ်ခြင်းသည် သာသနာတော် ၏အခြေခံဖြစ်သော သံဃာတော်များအားလည်း မကာကွယ်၊ အားမပေး၍မရ ဆိုခြင်းကို ပြသခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် အနာဂတ် မြန်မာ့နိုင်ငံရေးသမိုင်းတွင် အထူးသဖြင့် “ကုန်းဘောင်ခေတ်နှောင်း၊ မင်းတုန်းမင်းလက်ထက်တွင် သံဃာတော်များအား နိုင်ငံတော် တည်ဆောက်ရေးတွင် ပါဝင်စေသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ သို့သော်လည်း သံဃာတော်များ သည် တရုတ်နှင့်ဂျပန်နိုင်ငံများတွင်ရှိ သံဃာတော်များကဲ့သို့ လက်နက်ကိုင်စွဲပြီး နိုင်ငံရေး တွင် တိုက်ရိုက်ပါဝင်ခြင်းမတွေ့ရဘဲ သာသနာကာကွယ်ရေးနှင့် တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေး တာဝန် ကိုသာ အဓိကပါဝင် နေခဲ့ကြသည်”။[18]

အထက်ပါအထောက်အထားများကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် အချို့မြန်မာပညာရှင်များ အပါအဝင် နိုင်ငံခြားသားပညာရှင်အချို့တို့၏ စွပ်စွဲမှုဖြစ်ကြသော မြန်မာ့ဘုရင်စနစ်သည် “မင်းဆိုးမင်းညစ်စနစ်” “သွေးဆာသောသက်ဦးဆံပိုင်စနစ်”နှင့် “မြန်မာလူမျိုးကြီး ဝါဒ” တို့သည် ရှေးဟောင်းမြန်မာ့နိုင်ငံရေးသမိုင်းနှင့် နိုင်ငံရေးအတွေးအခေါ်များအား အသေးစိတ် လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း မရှိခဲ့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ဟန်တူသည်ဟု ထင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံရေး သုတေသနသမားတစ်ဦးအနေနှင့် ပိုမိုအသေးစိတ် သုတေသနပြုလုပ်ရန် လိုအပ်လာပါ သည်။ သို့သော်လည်း တစ်ဦးတစ်ယောက်က သုတေသနပြုလုပ်ခြင်းထက်၊ ဖြစ်နိုင်ပါက အနာဂတ်လူငယ်များ၊ အမြင်ကျယ်သောမျိုးချစ်လူငယ်များ ပေါ်ထွက်လာနိုင်ရန် နိုင်ငံတော် က ပညာရှင်ပေါင်းစုံဖြင့် ဖွဲ့စည်းပြီး သုတေသနပြုလုပ်နိုင်ပါလျှင် ပိုပြီးသင့်တော်မည်ဟု ထင်ပါသည်။

ဒေါက်တာမင်းညို

[18] Min–Nyo, The Role of Sangha and the Relationship between the Church (Thudama Council) and the State in Burma during the late Kon–baung Dynasty (1852–1885) (!996), Nagoya University, Journal of Law and Politics, No. 164.

ခေါင်းဆောင်ကြီးများ ကျဆုံးရစဉ်က
ဝန်ကြီးဟောင်းဦးဗဂျမ်း၏ မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့

0DA*srf

"အစည်းအဝေးမစမီ မိနစ်အနည်းငယ်ခန့်အလိုတွင်
ဗိုလ်ချုပ်နှင့်ကျွန်တော် အစည်းအဝေးခန်းမတွင်
မျက်နှာချင်းဆိုင်ဆုံမိပြီး အခန်းတွင်းသို့ အတူဝင်သွားကြ၏။
ထိုနေ့တွင် ဗိုလ်ချုပ်သည် ဝတ်နေကျ
စစ်ဝတ်စစ်စားမဟုတ်ဘဲ ထူးထူးခြားခြား အရပ်ဝတ်
အရပ်စားနှင့်လာ၏။ ရွှေဖလားရောင် ဘန်ကောက်လုံချည်၊
ပိုးအင်္ကျီတို့နှင့်ဖြစ်၍ ဆံပင်မှာလည်း ခါတိုင်းကဲ့သို့
စုတ်ဖွားဖွားကြီးမဟုတ်ဘဲ ညှပ်ပြီးစဖြစ်၍ သပ်ရပ်၏"

ရက်ကား ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်ဖြစ်၍ နေ့ကား စနေနေ့ဖြစ်ပါသည်။

ထိုအခါက ကျွန်တော်သည် လမ်းပန်းအဆောက်အဦနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေး ဌာနကို အုပ်ချုပ်ရသည်ဖြစ်ရာ ထိုဌာန၏ အတွင်းဝန်မှာ အိုင်–စီ–အက် ဦးအုန်းဖြစ်၍ ဒုတိယ အတွင်းဝန်မှာ အိုင်–စီ–အက် ဦးချမ်းသာ ဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်တော်သည် အမှတ် (၈) ကိုယ့်မင်းကိုယ့်ချင်းလမ်း ဗ–လ–စ ဌာနချုပ်တွင် နေထိုင်လျက်ရှိရာ ဟသ်ာတခရိုင်သို့ ခရီးထွက်ခဲ့သည်မှအပြန် အအေးမိ၍ အနည်းငယ် ဖျားလျက်ရှိ၏။

ထိုနေ့တွင် ဝန်ကြီးများအစည်းအဝေး ကျင်းပမည်ဖြစ်ရာ ကျွန်တော်သည် နေ မကောင်းသဖြင့် အကြောင်းထူးသာ မရှိခဲ့လျှင် ထိုအစည်းအဝေးသို့ တက်ဖြစ်မည်မဟုတ် ပေ။ ထိုနေ့ ကျင်းပမည့်ဝန်ကြီးများ အစည်းအဝေးတွင် ပြောပြသင့်သော သတင်းထူးတစ်ခု ကို ကျွန်တော် ရရှိထား၏။ သတင်းထူးပုံမှာ စစ်တပ်မှ မလိမ့်တပတ်ဖြင့် စက်သေနတ် (ဘရင်းဂန်း) (အလက် ၂၀၀) ထုတ်ယူသွားသူမှာ ဦးစောဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုသို့ ထုတ်ယူစဉ်က ဦးစောသည် ရှမ်းဘောင်းဘီ၊ မျက်မှန်နက်၊ ဆွယ်တာ လက်ပြတ်နှင့်ဖြစ်၍ ထုတ်ယူသွား သော မော်တော်ကားရှေ့တန်း ကားမောင်းသူ၏ဘေးတွင် ထိုင်လျက်ပါကြောင်းများအပြင် ဦးစောတို့ လူစုသည် ကုဒီတား (ခေါ်) လက်နက်ဖြင့် အာဏာသိမ်းယူရန် ကြံစည်လျက်ရှိ ကြကြောင်းတို့ကို သတင်းရရှိထား၏။ သို့သော် သတ်ဖြတ်သည်အထိ အကြံပက်စက်ကြ မည်ဟူ၍ကား ထိုအခါက ကျွန်တော် လုံးဝမတွေးတောခဲ့မိပေ။

ရရှိထားသောသတင်းထူးကို ဝန်ကြီးများ အစည်းအဝေးတွင် တင်ပြလိုသဖြင့် ကျွန်တော်သည် နေမကောင်းလျက်နှင့်ပင် အဝတ်ထူထူ အထပ်ထပ်ဝတ်၍ အစည်းအဝေး သို့ သွား၏။

အစည်းအဝေးကျင်းပမည့်နေရာသည် အတွင်းဝန်များရုံး အလယ်ထပ် ဗိုလ်ချုပ် အောင်ဆန်း၏ ရုံးခန်းတွင်ဖြစ်၍ စမည့်အချိန်မှာ နံနက် ၁၀ နာရီဖြစ်၏။

အစည်းအဝေးမစမီ မိနစ်အနည်းငယ်ခန့်အလိုတွင် ဗိုလ်ချုပ်နှင့် ကျွန်တော်အစည်း အဝေးခန်းမတွင် မျက်နှာချင်းဆိုင်ဆုံမိပြီး အခန်းတွင်းသို့ အတူဝင်သွားကြ၏။ ထိုနေ့တွင် ဗိုလ်ချုပ်သည် ဝတ်နေကျ စစ်ဝတ်စစ်စားမဟုတ်ဘဲ ထူးထူးခြားခြား အရပ်ဝတ် အရပ်စား နှင့်လာ၏။ ရွှေဖလားရောင် ဘန်ကောက်လုံချည်၊ ပိုးအင်္ကျီတို့နှင့်ဖြစ်၍ ဆံပင်မှာလည်း ခါတိုင်းကဲ့သို့ စုတ်ဖွားဖွားကြီးမဟုတ်ဘဲ ညှပ်ပြီးစဖြစ်၍ သပ်ရပ်၏။

“ဗိုလ်ချုပ်က ဒီလိုတော့ အချောကြီးပဲ” ဟု ကျွန်တော်က ပြောင်၍ ပြောလိုက်၏။

“နိုင်ငံရေးသမားတွေဟာ လွတ်လပ်ရေးရပြီးလျှင် စစ်သားစိတ်ဖျောက်ပြီး အရပ်သား စိတ်မွေးမြူကြဖို့ အရေးကြီးတယ်” ဟု ဗိုလ်ချုပ်က ပြန်ပြော၏။

ဗိုလ်ချုပ်၏အခန်းမှာ အတော်ကျယ်၍ မျက်နှာစာတွင် လူဝင်တံခါးကြီး သုံးပေါက် လည်းကောင်း၊ လက်ယာဘက်ဘေးတွင် ဗိုလ်ချုပ်၏ အတွင်းရေးအတွင်းဝန် ဗိုလ်ထွန်းလှ၏ အခန်းသို့ကူးသော တံခါးသည်လည်းကောင်း၊ လက်ဝဲဘက်ဘေးတွင် ဝန်ကြီးများအဖွဲ့ အတွင်းဝန် ဦးရွှေဘော်၏ အခန်းသို့ကူးသော တံခါးသည်လည်းကောင်း ရှိပြီးလျှင် အခန်း၏ ကျောဘက်တွင် ပြတင်းပေါက် သုံးခုရှိ၏။ အခန်းတွင်း အရှေ့မြောက်ထောင့်တွင် ဗိုလ်ချုပ်

၏အလုပ်စားပွဲရှိ၍ အခန်း၏တောင်ဘက်နံရံတွင် ဝန်ကြီးများအစည်းအဝေးစားပွဲ ရှိ၏။

ဝန်ကြီးများအစည်းအဝေးစားပွဲသည် စားပွဲရှည်သုံးခုကို ထောင့်ချိုး ၉၀ ယ်ပုံ သုံးဖက်ပိတ် တစ်ဖက်ဖွင့် ဆက်၍ထား၏။ ထိပ်စားပွဲသည် ၁၀ ပေခန့်ရှည်၍ သုံးပေခန့် ကျယ်၏။ ထိုထိပ်စားပွဲ၏ အစွန်းတစ်ဖက်တစ်ချက်တွင် ယှဉ်၍ ဒေါင်လိုက် ဆက်ထားသော စားပွဲများမှာ ၁၈ ပေခန့်ရှည်၍ သုံးပေခန့် ကျယ်၏။

ထိပ်စားပွဲ၏အလယ်တွင် ဗိုလ်ချုပ်ထိုင်၏။ ဗိုလ်ချုပ်၏ လက်ဝဲဘက်တွင် ဝန်ကြီးများအဖွဲ့ အတွင်းဝန် ဦးရွှေဘော် ထိုင်၏။ လက်ယာဘက်နံဘေးရှိ စားပွဲရှည်တွင် သခင်မြ၊ ဦးဘချို၊ ဦးရာဇတ်၊ ဦးဘဝင်း၊ မန်းဘခိုင်တို့ တစ်ယောက်ပြီးတစ်ယောက် ယှဉ်၍ ထိုင်ကြ၏။ ထိပ်စားပွဲ၏ လက်ဝဲဘက်နံဘေးရှိ စားပွဲရှည်တွင် ကျွန်တော်၊ ဦးအောင်ဇံဝေ၊ ပျော်ဘွယ် ဦးမြ၊ မိုင်းပွန် စော်ဘွားကြီးတို့ တစ်ယောက်ပြီးတစ်ယောက် ယှဉ်၍ ထိုင်ကြ၏။

အစည်းအဝေးသည် ချိန်းထားသည့်အတိုင်း ၁၀ နာရီမှာ အချိန်မှန် စ၏။ အစဉ်အလာ အတိုင်း အရေးကြီးသောကိစ္စများ စဉ်းစားသောအခါ သက်ဆိုင်ရာဌာနအတွင်းဝန်သည် လိုအပ်က လာရောက်၍ ရှင်းလင်းပြောပြရ၏။ ထိုနေ့က ကိစ္စအချို့စဉ်းစားပြီးသည့်နောက် ၁၀ နာရီခွဲကျော်ကျော်လောက်တွင် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး စီမံကိန်းကို စဉ်းစားရန် အလှည့် ကျသဖြင့် သက်ဆိုင်ရာဌာန၏ ဒုတိယအတွင်းဝန်ဖြစ်သော အိုင်-စီ-အက် ဦးအုန်းမောင် သည် အစည်းအဝေးခန်းသို့ ရောက်ရှိလာပြီးလျှင် လက်ယာဘက်စားပွဲထိပ် သခင်မြ၏ အနီး၌ ကပ်လျက်ထိုင်၏။

ဦးအုန်းမောင်ရောက်ရှိပြီး နှစ်မိနစ်၊ သုံးမိနစ်ခန့်အကြာတွင် အစည်းအဝေးခန်းမ ကြီး၏ မျက်နှာစာရှိ တံခါးသုံးပေါက်အနက် မြောက်ဆုံး တံခါးပေါက်ကို တွန်း၍ ဖွင့်ပြီးလျှင် စစ်ဝတ်စုံဝတ်ထားသော လူလေးငါးယောက်သည် တော်မီဂန်း၊ စတင်းဂန်း စသည့် သေနတ် များကို ကိုင်ဆောင်၍ အစည်းအဝေးခန်းမအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာကြ၏။ ထိုအခါက ကျွန်တော်သည် သူတို့ဝင်လာသည့်အချိန်မှစ၍ ကောင်းစွာ သတိပြုမိ၏။ ဝင်လာသူများ သည် တပ်မတော်၏ အဝတ်အစားများကို ဝတ်ဆင်လာကြသဖြင့် တပ်မတော်သားများ ဖြစ် သည်ဟုပင် ထင်မိ၏။ သူတို့သည် အလွန်အရေးကြီး၍ ရုတ်တရက်ဖြစ်ပေါ်သော ကိစ္စတစ်ခုခု ကို ဝန်ကြီးအစည်းအဝေးသို့ အစီရင်ခံလိုသဖြင့် လာကြသည်ဟု တွေးမိ၏။ နားမလည်သေး၊ ရိုင်းသေးသဖြင့်သာ တစ်ယောက်တည်းမလာဘဲ လူအများစု၍ လာခြင်း၊ သေနတ်များ ကိုင်ဆောင်လာခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ကြသည်ဟု တစ်ဆက်တည်း တွေးကာ နောက်နောင် ဝန်ကြီးအစည်းအဝေးသို့ ကိစ္စရှိ၍ လာရောက်လျှင် တပ်မတော်သားတစ်ဦးသည် လက်နက် ကို အပြင်မှာထားခဲ့ရန်နှင့် တစ်ယောက်တည်းလာရန် အမိန့်ထုတ်ထားပါဟု ဗိုလ်ချုပ်အား ပြောမည်ဟူ၍ပင် စဉ်းစားမိ၏။

ဝင်လာသူ ယူနီဖောင်းဝတ် လက်နက်ကိုင်တို့သည် အစည်းအဝေးစားပွဲကြီး၏ စားပွဲ သုံးခုအနီး (၉၀ ယ်) ဝမ်းဗိုက်၏ အဝင်ဝသို့လာ၍ သုံးယောက်ခန့် ရှေ့နောက်စီကာ ရပ်ပြီး လျှင် ရှေ့ဆုံးမှ ဝင်လာသူသည် “ဟိတ်” ဟု အသံကျယ်စွာ တစ်ခွန်းအော်လိုက်ပြီး ဗိုလ်ချုပ် အား တော်မီဂန်းနှင့်စ၍ ပစ်၏။ ဗိုလ်ချုပ်သည် မတ်တတ်ရပ်လိုက်ကာ သေနတ်ပစ်သူတို့ ဘက်သို့ လက်ကာပြပြီးလျှင် တစ်စုံတစ်ခုကို ပြောလိုက်၏။ ဘာပြောသည် ဟူ၍ကား

ကျွန်တော် နားမလည်လိုက်ပေ။

ထိုသို့ပစ်လိုက်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ပျော်ဘွယ် ဦးမြနှင့် ဦးရွှေဘော်တို့သည် ကျောဘက်ရှိပြတင်းပေါက်မှ ကျော်ထွက်ပြီးလျှင် ပြတင်းပေါက်အောက်ရှိ နှစ်ပေခန့်ကျယ်သော ကြမ်းပြင်စွန်းကို ကွယ်၍ ဦးရွှေဘော်၏အခန်းသို့ ကူးပြေးကြ၏။ ကျွန်တော်သည် ထိပ်စားပွဲနှင့် အလျားလိုက် ယှဉ်ကာ ကြမ်းပေါ်တွင် မှောက်၍ အိပ်လိုက်၏။ ထိုသို့အိပ်လိုက်သောအခါ ကျွန်တော်၏ လက်ဝဲဘက်တွင်ရှိသော ဦးအောင်ဇံဝေ၏ လက်ကိုလည်း ဆွဲ၍ချလိုက်သဖြင့် ဦးအောင်ဇံဝေသည်လည်း ကျွန်တော်နှင့်အတူ အိပ်လိုက်၏။

ထိုသို့ ရန်သူလက်နက်နှင့် ကြုံကြိုက်သောအခါ လှဲ၍အိပ်လိုက်ခြင်းသည် ဂျပန်ခေတ် စစ်အတွင်းက ရရှိခဲ့သော အလေ့အကျင့်အမွေဖြစ်၏။ ဗုံးကြဲလေယာဉ်ပျံများလာသဖြင့် အာရှလူငယ် သူနာပြုအဖွဲ့များကို ဗုံးကျရာသို့ စေလွှတ်သောအခါ ကျွန်တော် အမြဲမှာလေ့ရှိသော နောက်ဆုံးစကားများမှာ (ဗုံးကြဲလျှင်၊ စက်သေနတ်ပစ်လျှင် အမြန်ဆုံးလှဲ၍ အိပ်လိုက်) ဟု ဖြစ်လေရာ ကိုယ်ရေးကြုံသောအခါ လှဲ၍ အိပ်ပြီးဖြစ်နေသည်ကို သတိပြုမိ၏။ ကျွန်တော်သည် သမ္ဗုဒ္ဓေဂါထာ သိရသ္မိံဂါထာနှင့် ဓမ္မခဏ်ဂါထာများကို စစ်အတွင်းက အမြဲ ရွတ်လေ့ရှိသည့်အတိုင်း ထိုသို့ကြမ်းပေါ်တွင် မှောက်၍နေစဉ်အချိန်တွင်လည်း ရွတ်လျက် ရှိသည်ကို သတိပြုမိ၏။ ဦးအောင်ဇံဝေသည် ၂၄ ပစ္စည်းခေါ် ပဋ္ဌာန်းကျမ်း၏အကျယ်ဖြစ် သော ပဋ္ဌာန်းပစ္စယနိဒ္ဒေသ ပါဠိတော်ကို အနှစ်သုံးဆယ်ကျော်မျှ တစ်နေ့မပြတ်ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်ခဲ့သည့်အလျောက် ကြမ်းပေါ်သို့ လှဲလိုက်သည့်အချိန်မှစ၍ ရန်သူများ ထွက်သွားသည့် အချိန်အထိ စိတ်တွင် အာရုံပြု၍ရွတ်ကြောင်း နောက်မှ စုံစမ်းသိရှိရလေသည်။

ထိုသို့မှောက်လျက်ရှိစဉ် ကျွန်တော်၏ လက်ဝဲဘက်နံဘေးသည် ပူခနဲဖြစ်သွား၏။ ကျည်ဆန်တစ်ခု ဘေးသို့ ရှပ်၍ ဖောက်ဝင်သွားသည်ဟု ထင်မိ၏။ သို့သော် သေနိုင်သော နေရာမဟုတ်ဟူ၍လည်း တွေးလိုက်သေး၏။

"သူသတ်ယောက်ျား တို့ကား သုံးယောက် ပြိုင်တူပစ်ကြ၏။ ပထမရပ်၍ ပစ်ကြ၏။ နောက် ဒူးထောက်၍ ပစ်ကြ၏။ ကျွန်တော်နှင့် ဦးအောင်ဇံဝေတို့ကို မူကား ကြမ်းပေါ်တွင် မှောက်လျက်ရှိသဖြင့် သေပြီထင်ပြီး မပစ်ဟန်လက္ခဏာ ရှိ၏"

အိမ်ပြန်ရောက်၍ကြည့်သောအခါ ထိုသို့ပူခနဲဖြစ်သည့်နေရာ (နံရိုးစွန်းနှင့် တင်ပါးရိုး အကြားအသား) တွင် လက်သန်းဖျားခန့် မည်း၍နေသော အဝိုင်းငယ်တစ်ခုကို တွေ့ရ၏။ ထိုနေရာနှင့်တည့်တည့် သက္ကလပ်အပေါ်အင်္ကျီတွင် လက်မဝက်ခန့်ရှည်၍ မန်ကျည်းစေ့ခန့် ကျယ်သောအပေါက်ငယ်တစ်ခုကိုလည်း တွေ့ရ၏။ ထိုသို့ ကျည်ဆန်မှန်သော နေရာတွင် လုံချည်၊ ဘောင်းဘီ၊ ရှပ်အင်္ကျီ၊ ဆွယ်တာ လက်ပြတ် နှစ်ခု၊ စွပ်ကျယ်နှင့် အပေါ်အင်္ကျီပါ အားလုံး ခုနစ်ထပ်ရှိသည်ကို တွေ့ရ၏။

ကျွန်တော်၏ လက်ယာဘက်လက်သူကြွယ်အဖျားတွင် တစ်ချက်ထိမှန်၏။ ကျည်ဆန်သည် လက်ဖျားမှဝင်ပြီးလျှင် အလယ်ဆစ်၏ ဘေးမှ ထွက်၏။ လက်ဖျားဆစ်၏ အတွင်းသားနှင့် အရိုးတစ်ပိုင်းပဲ့၍ ပါသွားသဖြင့် လက်ဖျားဆစ်တွင် စပါးစေ့တစ်ခြမ်း လောက်မျှသော အရိုးတစ်ပိုင်းနှင့် အပေါ်ရေသာ ကျန်ရစ်သည်ဖြစ်ရာ အဖူးကို နုတ်ယူထားသည့် ပြောင်းဖူးနှင့်တူ၏။

သူသတ်ယောက်ျားတို့ကား သုံးယောက် ပြိုင်တူပစ်ကြ၏။ ပထမရပ်၍ပစ်ကြ၏။ နောက် ဒူးထောက်၍ ပစ်ကြ၏။ ကျွန်တော်နှင့်ဦးအောင်ဇံဝေတို့ကိုမူကား ကြမ်းပေါ်တွင် မှောက်လျက်ရှိသဖြင့် သေပြီထင်ပြီး မပစ်ဟန်လက္ခဏာရှိ၏။

အပစ်အခတ်ရပ်စဲပြီး သူသတ်များ ပြန်ထွက်နေစဉ် တံခါးဝလောက်အရောက်မှာ ဦးအောင်ဇံဝေသည် မှောက်နေရာမှ ထထိုင်ပြီး ဗိုလ်ချုပ်လဲနေသည့်ဘက်ကို လက်ညှိုးထိုး၍ ပြပြီးလျှင် “သေကုန်ကြပြီ…သေကုန်ကြပြီ” ဟု ညည်းတွားလိုက်၏။

ကျွန်တော်က ဦးအောင်ဇံဝေအား ဆွဲ၍ လှဲလိုက်ပြီးလျှင် “မထနဲ့ဦး … ပြန်ဝင်လာရင် ခင်ဗျားကို ပစ်လိမ့်မယ်” ဟု ပြော၏။ ကျွန်တော်တို့ မိနစ်ဝက်ခန့်ဆက်၍ မှောက်နေကြပြီးလျှင် နှစ်ယောက်အတူထကြ၏။ တစ်ခန်းလုံး မီးခိုးဖြင့် မှောင်လျက် ယမ်းငွေ့ တထောင်းထောင်း ဝေလျက်ရှိ၏။ ဗိုလ်ချုပ်ကား ပက်လက်လဲလျက်ရှိ၏။

ဦးအောင်ဇံဝေနှင့် ကျွန်တော်တို့သည် ဦးရွှေဘော်၏ အခန်းဘက်သို့ ကူးသွားပြီးလျှင် တယ်လီဖုန်းဆက်ရန် ကြိုးစား၏။ တယ်လီဖုန်းဆက်၍မရ ပျက်နေဟန်ရှိ၏။ ကျွန်တော်၏ အခန်းသို့သွားရန် ဦးရွှေဘော်၏ အခန်းပြင်သို့ ထွက်လိုက်ရာ ထိုအချိန်က ရန်ကုန်ပုလိပ်မင်းကြီးဖြစ်သူ ဦးအောင်ချိန်အား အခန်းဝတွင် တွေ့၏။

“ဘာဖြစ်ကြတာလဲ” ဟု ဦးအောင်ချိန်မေးသောအခါ “လာလာ … လိုက်သာကြည့်တော့” ဟု ပြောကာ ဦးအောင်ချိန်အား ဦးရွှေဘော်၏အခန်းကို ဖြတ်၍ အစည်းအဝေးခန်းသို့ ဦးအောင်ဇံဝေနှင့် ကျွန်တော်တို့က ခေါ်သွား၏။ ကျွန်တော်တို့ ပြန်ဝင်သွားသောအချိန်တွင် မိုင်းပွန်စော်ဘွားကြီးသည် သွေးပေလျက်ရှိသော မေးစေ့နှင့် ပါးစပ်တစ်ခြမ်း လက်ယာလက်ဝါးဖြင့် အုပ်ကာ ဗိုလ်ထွန်းလှ၏ အခန်းဘက်သို့ လျှောက်သွား၏။ သို့သော် ဗိုလ်ထွန်းလှ ထွက်လာသဖြင့် လမ်းတွင်ပင် ဆုံမိကြ၏။ ဗိုလ်ထွန်းလှသည် အစည်းအဝေးခန်းသို့ ဝင်လာပြီးလျှင် သူသတ်တို့ ထွက်သွားသော တံခါးကို ပိတ်၍ ချက်ထိုးလိုက်၏။

ဦးအောင်ချိန်အား အစည်းအဝေးခန်းတွင် ထားပြီးလျှင် ဦးအောင်ဇံဝေနှင့် ကျွန်တော်သည် ကျွန်တော်၏အခန်းသို့ သွားကြ၏။ အခန်းသို့ရောက်လျှင် ဦးအောင်ဇံဝေသည် ကျွန်တော့်လက်တွင် ထိသော ဒဏ်ရာကိုကြည့်၍ ကျည်ဆန်မှာ အဆိပ်ပါမှာ စိုးရသည်။

ချက်ချင်း ဆေးထည့်ပါဟု သတိပေး၏။ ကျွန်တော်သည် ကျွန်တော်၏ အတွင်းရေး-အတွင်းဝန် မောင်သန်းမြင့်အား ဆရာဝန်ခေါ်ခဲ့ရန် မှာထားပြီး အိမ်သို့ပြန်၏။ ကုလားဆရာဝန်တစ်ယောက်နှင့် ဗိုလ်လက်ျာ၏ညီဒေါက်တာလှရွှေတို့ မကြာမီ ရောက်လာပြီးလျှင် လက်ဖျားကို ဆေးထည့် ဝွမ်းဆို့၍ ချုပ်ကြသည်။ ဒေါက်တာလှရွှေက လက်ပြာနေတာကို သဘောမကျ။ အဆိပ်ကြောင့်ဖြစ်ချင်လျှင် ဖြစ်နိုင်သည်ဟု ပြောကာ အဆိပ်ဖြေသည့် ထိုးဆေးကို အရှာခိုင်းသဖြင့် မောင်သန်းမြင့်ကို လွှတ်၍ စစ်တပ်တွင် ရှာစေ၏။ ထိုးဆေးရှာနေချိန်အတွင်း ဆေးရုံကြီးကို လိုက်ခဲ့ပါ။ ဆေးရုံကြီးမှာ ကိရိယာစုံသည် ဟု ဒေါက်တာလှရွှေက အကြံပေးသဖြင့် လိုက်သွား၏။

ဆေးရုံကြီးသို့ ရောက်သောအခါ ဒေါက်တာဘသန်းနှင့် ဒေါက်တာလှရွှေတို့ တိုင်ပင်ပြီးလျှင် ကုသ၍ ဖြစ်နိုင်သောနည်းမျိုးစုံဖြင့် လိုလေသေးမရှိအောင် ကုသကြ၏။ စစ်တပ်တွင် ရှာသော အဆိပ်ဖြေထိုးဆေးလည်း အလွယ်တကူပင် ရရှိလာသဖြင့် ထိုးရ၏။ ဦးဘချို နှင့် မိုင်းပွန်စော်ဘွားကြီးတို့အား ခွဲစိတ်ကုသရန် ပြင်ဆင်လျက်ရှိကြောင်း၊ ဒဏ်ရာရသူ ကျန်ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ အားလုံး သေဆုံးကြပြီဖြစ်ကြောင်း ကျွန်တော် ဆေးရုံမှ မပြန်မီ ကြားသိခဲ့ရ၏။

ည ၈ နာရီခန့်တွင် ဒေါက်တာလှရွှေထံမှ စကားပြောကြေးနန်းနှင့် ဝန်ကြီးများ၏ အလောင်းကို ညွှန်ကြားချက် တစ်စုံတစ်ရာမရရှိသဖြင့် ရေခဲတိုက်သို့ မပို့ရသေးဘဲ ဆေးရုံမှာပင် ရှိသေးကြောင်း ပြောသည်။ ရေခဲတိုက်သို့ ပို့သာပို့ပါ။ ကျွန်တော် လုံးဝ တာဝန်ယူပါမည်ဟု အကြောင်းပြန်ကြားလိုက်၏။

ယခုကဲ့သို့ ဗိုလ်ချုပ်နှင့်တကွ နိုင်ငံ့မျက်နှာဖုံး ခေါင်းဆောင်ကြီးများ ကျဆုံးရခြင်းမှာ မိမိ၏စေတနာကို မိမိယုံကြည်လွန်းသောကြောင့် ဖြစ်၏။ ထိုသို့မဖြစ်မီ အချိန်အတော်ကြာကပင် ဗိုလ်ချုပ်နှင့်တကွ ဝန်ကြီးများအား သတ်ဖြတ်ရန် ကြံစည်စိုင်းပြင်းလျက် ရှိကြကြောင်း အစီရင်ခံစာ အမျိုးမျိုး အကြိမ်ကြိမ် ရရှိခဲ့၏။ ထိုသို့ အစီရင်ခံစာများရရှိ၍ ဆွေးနွေးကြသောအခါတွင် -

ဗိုလ်ချုပ်က "ကျွန်တော်တို့လို စေတနာသန့်သန့်ရှင်းရှင်းနဲ့ အဘက်ဘက်က စင်ကြယ်တဲ့လူတွေကို သတ်မယ်ဆိုတာ မဟုတ်နိုင်ပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့ကိုသတ်ရင် တစ်နိုင်ငံလုံးက အုံကြွပြီး သူတို့ကိုကော မသတ်ဘဲနေပ့ါမလား" ဟု ပြောဖူး၏။

ဝန်ကြီး အစည်းအဝေး၊ အခမ်းအနား စသည်တို့တွင် လက်နက်ကိုင် ပုလိပ်အစောင့်အရှောက်၊ စစ်တပ်အစောင့်အရှောက်တို့ကို ဗိုလ်ထွန်းလှက စီမံလျှင် ဗိုလ်ချုပ်သဘောမကျ။

"ဒို့ကလူထုရဲ့ အစိုးရပါ။ လက်နက်ကိုင် အစောင့်အရှောက်မလိုပါဘူး" ဟု ပြောလေ့ရှိ၏။

မြတ်စွာဘုရားသော်မှ ဒေဝဒတ်၊ စိဉ္စမာန စသော ရန်သူများရှိနေသေးကြောင်းကို ပညာရှိသော်လည်း သတိဖြစ်ခဲဆိုသော စကားအတိုင်း ကျွန်တော်တို့ မဆင်ခြင်မိဘဲ ပေါ့ပေါ့ဆဆ နေလွန်းလှသဖြင့်သာ ယခုကဲ့သို့ ခေါင်းဆောင်ကြီးများ ရေတိမ်မှာ နစ်ကြရရှာပေသည်။

ဦးစောရဲ၏အကြံသည် တစ်ရက်တည်းစောသွားသဖြင့် အောင်မြင်ခဲ့သည်။ စစ်တပ်မှ ဘရင်းဂန်း အလက် ၂ဝဝ ဦးစောလိမ်၍ ထုတ်ကြောင်း သတင်းကို သခင်မြတွင်လည်းကောင်း၊ ကျွန်တော့်တွင်လည်းကောင်း အခိုင်အလုံရရှိထားကြပြီးဖြစ်၍ ထိုနေ့ ဝန်ကြီးများ အစည်းအဝေးနောက်ပိုင်း အထွေထွေခန်းတွင် ဦးစောအား ဖမ်းရန် ညွှန်ကြားဖို့ ဆုံးဖြတ်ဖွယ်ရှိ၏။

ဦးစောနှင့် အပေါင်းပါတို့သည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် နိုင်ငံ့မျက်နှာဖုံးအခြား ခေါင်းဆောင်ကြီးများအား သတ်လိုက်ခြင်းဖြင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်များအားသာ သေစေသည် မဟုတ်၊ နိုင်ငံတစ်ခုလုံးကိုပင် သေစေသည် မည်၏။

ကံကောင်းသူ ဝန်ကြီးများ

ထိုနေ့ အစည်းအဝေးတွင် မတက်ရောက်သဖြင့် ကံကောင်းသော ဝန်ကြီးများမှာ ဦးကျော်ငြိမ်း၊ ဆမားဒူးဝါး၊ စောစံဘိုးသင်နှင့် ဦးဝမ်ကိုဟောတို့ ဖြစ်ကြ၏။ ထိုအခါက ပြည်ထဲရေးဌာန ဝန်ကြီးဖြစ်သော ဦးကျော်ငြိမ်းမှာ အင်္ဂလန်သို့ သွားနေခိုက်ဖြစ်၍ ပြည်ထဲရေး ဌာနကို ပျော်ဘွယ်ဦးမြက အုပ်ချုပ်လျက် ရှိ၏။ ကျန်ဝန်ကြီးသုံးဦးမှာ နယ်သို့ရောက်ရှိ ခရီး လွန်နေ၍ အစည်းအဝေး မတက်ဖြစ်ဟု သိရ၏။

ဦးဗဂျမ်း
(သတိုးမဟာသရေစည်သူ)
ဗ–လ–စ–ဌာနချုပ်–ဥက္ကဋ္ဌ

၁၉၅၃ ခုနှစ် ဇူလိုင်လထုတ် မြဝတီမဂ္ဂဇင်းမှ ကူးယူဖော်ပြပါသည်။

ကုန်းဘောင်ခေတ်
အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန် မြန်မာစာအုပ်များ

jrifaqG

“မြန်မာ့လူနေမှုစနစ်ကိုလည်းကောင်း၊
မြန်မာတို့၏ ကိုးကွယ်မှုကိုလည်းကောင်း၊
မြန်မာတို့၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာကိုလည်းကောင်း
နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း သိလိုပါက
မြန်မာ ဓမ္မသတ်များ လေ့လာဖို့ လိုပေသည်”

(၁)

လူ့ဆက်ဆံရေး၏အရိပ်သည် စာပေ၌ ထင်ဟပ်နေမြဲဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်ရာ ၁၉ ရာစုနှင့် ၂၀ ရာစုတို့မှာ လူ့ဆက်ဆံရေးချင်း ကွာခြားနေသကဲ့သို့ ယင်းတို့၏ ကွာခြားနေသော အရိပ်များသည်လည်း စာပေသမိုင်း၌ ထင်ဟပ်ကျန်ရှိနေရစ်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရှိနေရပေသည်။

၂၀ ရာစု၏ လူ့ဆက်ဆံရေးသည် ၁၉ ရာစုထက် ကျယ်ပြန့်လာသည့်အတိုင်း ၂၀ ရာစု၏ စာပေဆက်ဆံရေးမှာလည်း ၁၉ ရာစုထက် ပိုမိုကျယ်ပြန့်လာပေပြီ။ ယခုအခါ မြန်မာလို ဘာသာပြန်သည့် နိုင်ငံခြားစာအုပ်များ အများအပြား ထွက်ပေါ်လာသကဲ့သို့ မြန်မာစာအုပ်များကိုလည်း အခြားနိုင်ငံများက သူတို့၏ဘာသာဖြင့် ပြန်ဆိုထုတ်ဝေနေကြပြီ ဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်ရာ မြန်မာစာအုပ်များကို ယခုအခါ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်သာမကတော့ဘဲ ရုရှား၊ ဂျာမန်၊ တရုတ် စသော ဘာသာများဖြင့်ပင် ယင်းနိုင်ငံများက ပြန်ဆိုထုတ်ဝေနေကြသည်ကို တွေ့ရှိလာရပေသည်။

ဦးလတ်၏ ရွှေပြည်စိုး၊ မောင်ထင်၏ငဘ၊ တက္ကသိုလ်ဘုန်းနိုင်၏ သူ့ကျွန်မခံပြီ ဝတ္ထုများကို ဆိုဗီယက်ယူနီယံမှ ရုရှဘာသာဖြင့် ပြန်ဆိုထုတ်ဝေခဲ့ပြီဖြစ်သည်။

လီနင်ဂရက် တက္ကသိုလ်မှ ဆရာတစ်စုကလည်း မြန်မာပုံပြင်၊ ရှမ်းပုံပြင်၊ ကရင်ပုံပြင်များကို ရုရှဘာသာဖြင့် ပြန်ဆိုထုတ်ဝေခဲ့ကြသည်။ ထို့ပြင် ဆိုဗီယက်ယူနီယံမှပင် ဇော်ဂျီ၊ ဇေယျ စသည်တို့၏ ဝတ္ထုတိုများကိုလည်းကောင်း၊ ဆရာကြီး သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း၊ မင်းသုဝဏ် စသည်တို့၏ ကဗျာများကိုလည်းကောင်း ရုရှဘာသာဖြင့် ပြန်ဆိုထုတ်ဝေခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။

ဂျာမန် ဒီမိုကရက်တစ် သမ္မတနိုင်ငံ လိုက်ပဇစ်တက္ကသိုလ်မှ မြန်မာစာကထိက မစ္စက် အင်နာမာရီဘက်ရှယ်က မြန်မာစာရေးဆရာ ၁၅ ဦး၏ ဝတ္ထုများကို ဂျာမန်ဘာသာဖြင့် ပြန်ဆိုထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ယင်းဂျာမန်ဘာသာပြန်စာအုပ်ကို 'ပုဂံဈေး' ဟု အမည်ပေးထားသည်။ ပုဂံဈေးဟူသော အမည်မှာ ဆရာဇော်ဂျီရေးသည့် ဝတ္ထုအမည်ဖြစ်သော်လည်း ယင်းစာအုပ်၌ကား ဆရာဇော်ဂျီ အပါအဝင် မြန်မာစာရေးဆရာ ၁၅ ဦးတို့၏ ဝတ္ထုများကို ဂျာမန်လို ပြန်ဆိုထားခြင်းဖြစ်သည်။

တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံမှလည်း မြန်မာစာအုပ်များကို တရုတ်ဘာသာဖြင့် ပြန်ဆိုထုတ်ဝေခဲ့ရာ ၁၉၅၇ ခုနှစ်၌ ၁၃ အုပ်၊ ၁၉၅၈ ခုနှစ်၌ ၂၆ အုပ်၊ ၁၉၆၃ ခုနှစ်၌ ၁၅ အုပ်၊ ၁၉၆၄ ခုနှစ်၌ ၁၆ အုပ် အသီးသီး ပြန်ဆိုထုတ်ဝေခဲ့ပြီးပြီဟု ဆိုသည်။

ထို့ကြောင့်လည်း ယနေ့ ၂၀ ရာစု မြန်မာစာအုပ်များသည် ယခင်ကထက် ပိုမို၍ ကမ္ဘာနှင့်ထိတွေ့လာပြီဟု ဆိုရပေမည်။

(၂)

၁၉ ရာစု စာပေသမိုင်းကို ပြန်ကြည့်လျှင် ယင်း၌ ထင်ကျန်ရစ်ခဲ့သော ၁၉ ရာစု၏ လူ့ဆက်ဆံရေးကို တွေ့ရှိနေရပေသည်။ ထိုအချိန်က မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံတကာ ဆက်ဆံရေးသည် ယခုလောက် မကျယ်ပြန့်သေးပေ။ အခြားနိုင်ငံများနှင့် ဆက်ဆံခဲ့သော်လည်း

အများဆုံးဆက်ဆံထိတွေ့ခဲ့ရသော နိုင်ငံမှာ ဗြိတိန်နိုင်ငံဖြစ်သည်။ ၁၉ ရာစု ဦးပိုင်းလောက်မှာပင် ဗြိတိသျှ နယ်ချဲ့သမားသည် မြန်မာနိုင်ငံတောင်ပိုင်း တနင်္သာရီကမ်းမြောင်ဒေသနှင့် ရခိုင်ကမ်းမြောင်ဒေသများတွင် ကျူးကျော်ဝင်ရောက်နေပြီ ဖြစ်သည်ကို ဤ၌ သတိပြုဖို့ လိုသည်။

ထို့ကြောင့်လည်း ထိုအချိန်က မြန်မာစာအုပ်များသည် အင်္ဂလိပ်ဘာသာနှင့် အများဆုံး ထိတွေ့ခဲ့ရသည်။ မြန်မာစာပေသမိုင်း၌ အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန် မြန်မာစာအုပ်များကို ၁၉ ရာစု အလယ်ပိုင်းလောက်မှ စတင်တွေ့ရှိလာရပေသည်။ ထိုအချိန်ကို မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်း၌ ကုန်းဘောင်ခေတ်ဟုပင် သတ်မှတ်ပိုင်းခြားထားသည်။

မနုကျယ်ဓမ္မသတ်

ခရစ်နှစ် ၁၈၄၇ ခုတွင် Mr. D–Richardson အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ပြန်ဆိုရေးသားသော 'မနုကျယ်ဓမ္မသတ်' ထွက်ပေါ်လာသည်။ မော်လမြိုင်မြို့ အမေရိကန်သာသနာပြု ပုံနှိပ်တိုက်က မူရင်းမြန်မာဘာသာနှင့် အင်္ဂလိပ်လိုတွဲ၍ ရိုက်နှိပ်ထားရာ စာမျက်နှာ ၃၇၆ မျက်နှာရှိသည်။

၁၈၇၄ ခုနှစ်၌ ရန်ကုန်မြို့ အမေရိကန်သာသနာပြု ပုံနှိပ်တိုက်က ယင်းစာအုပ်ကို ဒုတိယအကြိမ် ပြန်လည်ရိုက်နှိပ်သေးသည်။ ဒုတိယအကြိမ်၌ကား စာမျက်နှာ ၃၈၈ မျက်နှာအထိ တိုးချဲ့ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

ယင်း မနုကျယ်ဓမ္မသတ်ကို မူလမြန်မာစကားပြေဖြင့် ရေးသားသူမှာ အလောင်းမင်းတရားကြီး လက်ထက် ရတနာသိင်္ခမြို့ ကျုံးဝန် ဘုမ္မဇေယ မဟာသီရိဥတ္တမ ဇေယသင်္ကြံ ဖြစ်သည်။

အင်္ဂလိပ်လို မနုကျယ် ဓမ္မသတ် ထွက်လာသောအချိန်၌ အမရပူရနေပြည်တော်တွင် ပုဂံမင်းအုပ်စိုးနေသော်လည်း မော်လမြိုင်မြို့မှာ ဗြိတိသျှတို့၏ လက်အောက်သို့ ကျရောက်နေပြီဖြစ်သည်။

မာလာလင်္ကာရ ဝတ္ထုတော်ကြီး

၁၈၅၃ ခုနှစ်တွင် Rev. Chester Bennett အင်္ဂလိပ်လို ပြန်ဆိုသော 'မာလာလင်္ကာရ ဝတ္ထုတော်ကြီး' ကို နယူးယောက်မြို့မှ ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေသည်။

မာလာလင်္ကာရဝတ္ထုကို မူလမြန်မာစကားပြေဖြင့် ရေးသားသူမှာ အမရပူရ ဘိုးတော်မင်းတရား လက်ထက် 'ကဝိဝံသာဘိဓဇ မဟာဓမ္မရာဇဂုရု' တံဆိပ်တော်ရ ဒုတိယ မဲထီး ဆရာတော် ဖြစ်သည်။ မာလာလင်္ကာရဝတ္ထုမှာ ဗုဒ္ဓ၏အဖြစ်တော်စဉ်ကို ပြဆိုထားသော ဗုဒ္ဓဝင်ပင် ဖြစ်သည်။

ယင်းမာလာလင်္ကာရ မပေါ်မီက မြန်မာနိုင်ငံ ဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်း၊ တထာဂတ ဥဒါန ဒီပနီကျမ်း စသော ဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်းများ ရှိနှင့်ပြီးဖြစ်သည်။ သို့သော် ဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်းမှာ အလွန်ကျဉ်းလွန်း၍ တထာဂတ ဥဒါန ဒီပနီကျမ်းမှာလည်း အလွန်ကျယ်လွန်းနေသည်။ မကျဉ်းမကျယ် လေ့လာလိုသူများအတွက် မဲထီးဆရာတော်က မာလာလင်္ကာရ ဝတ္ထုတော်ကြီးကို ရေးသား

ပြုစုခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ဗုဒ္ဓအဖြစ်တော်စဉ်ကို မကျဉ်းမကျယ် လေ့လာလိုသော အနောက်တိုင်း ဗုဒ္ဓဝါဒ သုတေသီများ မာလာလင်္ကာရကို မျက်စိကျကာ အင်္ဂလိပ်လို ပြန်လိုက်ခြင်းဖြစ်ဟန်တူသည်။

အင်္ဂလိပ်လို မာလာလင်္ကာရဝတ္ထုမှာ ၁၈၅၁ ခုနှစ်က စာအုပ်အဖြစ် ထွက်ပေါ်လာသော်လည်း မြန်မာလို မာလာလင်္ကာရ ဝတ္ထုမှာကား ၁၈၇၃ နှစ်ကျမှ စာအုပ်အဖြစ် ထွက်ပေါ်လာသည်။ ရိုက်နှိပ်ခဲ့သော ပုံနှိပ်တိုက်မှာ မော်လမြိုင်မြို့ အက်ဒ်ဗာတိုဇာပုံနှိပ်တိုက်ဖြစ်၍ စာမျက်နှာ ၃၄၀ ရှိသည်။

> **“အင်္ဂလိပ်လို မာလာလင်္ကာရ ဝတ္ထုမှာ ၁၈၅၁ ခုနှစ်က စာအုပ်အဖြစ် ထွက်ပေါ် လာသော်လည်း မြန်မာလို မာလာလင်္ကာရ ဝတ္ထုမှာကား ၁၈၇၃ နှစ်ကျမှ စာအုပ်အဖြစ် ထွက်ပေါ်လာသည်”**

ဥတိန္န ပြဇာတ်

၁၈၅၅ ခုနှစ်တွင် Major Arthur Phayre က ‘ဥတိန္နပြဇာတ်’ ကို အင်္ဂလိပ်လို ပြန်ဆို ခဲ့သည်။ ထိုအချိန်မှာ မင်းတုန်းမင်းလက်ထက် ဖြစ်သည်။ အာသာဖယ်ရာသည် အမရပူရသို့ သံအမတ်အဖြစ် သုံးကြိမ် လာရောက်ဖူးရာ ၁၈၅၅ ခုနှစ် ပထမအကြိမ် ရောက်ရှိလာစဉ်ကပင် ဥတိန္နပြဇာတ် အင်္ဂလိပ်လို ပြန်ဆိုခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ဇနက ဇာတ်တော်ကြီးဝတ္ထု

ရန်ကုန်မြို့ ပဲခူးစာပုံနှိပ်တိုက်မှ ၁၈၅၆ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်လိုပြန်ဆိုထားသော ‘ဇနက ဝတ္ထုတော်ကြီး’ ကို ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။ စာမျက်နှာ ၁၉၀ ရှိပြီး ‘ဇနက သမိုင်း’ ဟု အင်္ဂလိပ်လို အမည်တပ်ထားသည်။

ယင်းစာအုပ်မှာ မြန်မာစာပေသမိုင်း၌ နာမည်ကျော်စကားပြေကျမ်းဖြစ်သော မင်းဘူး ဦးသြဘာသ၏ ဇနကဇာတ်တော်ကြီးဝတ္ထုကို အင်္ဂလိပ်လို ပြန်ဆိုထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ဝေဿန္တရာဇာတ်တော်ကြီးဝတ္ထု

၁၈၅၆ ခုနှစ်၌ပင် ရန်ကုန်မြို့မှ အင်္ဂလိပ်လို ပြန်ဆိုထားသော ‘ဝေဿန္တရာဝတ္ထုတော်ကြီး’ ထွက်ပေါ်လာသည်။ စာမျက်နှာ ၂၆၂ ရှိ၍ အင်္ဂလိပ်လို ‘ဝေဿန္တရာ မင်းသားသမိုင်း’ ဟု အမည်ပေးထားသည်။

ယင်းစာအုပ်မှာလည်း မင်းဘူးဦးသြဘာသ၏ ဝေဿန္တရာ ဇာတ်တော်ကြီးဝတ္ထုကို အင်္ဂလိပ်လို ပြန်ဆိုထားခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

၁၈၇၅ ခုနှစ်၌လည်း ဦးသြဘာသ၏ ဝေဿန္တရာဇာတ်တော်ကြီးဝတ္ထုကို အင်္ဂလိပ်လို ပြန်ဆိုထားသော ဝေဿန္တရာဇာတ်ဝတ္ထု ထွက်လာသည်။ ရိုက်နှိပ်သောပုံနှိပ်တိုက်မှာ ပုသိမ်မြို့ ပုသိမ်ပုံနှိပ်တိုက် ဖြစ်သည်။ စာမျက်နှာ ၂၄၂ ရှိ၍ အင်္ဂလိပ်လို 'ဝေဿန္တရာ ဇာတ်တော်ကြီးဝတ္ထု' ဟု မူလအမည်အတိုင်း ပေးထားသည်။

၁၈၈၆ ခုနှစ်၌လည်း L. Allan Goss က 'ဝေဿန္တရာ ဇာတ်ဝတ္ထု' ကို ပန်းချီပုံများနှင့် အင်္ဂလိပ်လို ပြန်ဆိုထုတ်ဝေခဲ့ဖူးသေးသည်။ စာမျက်နှာ ၈၀ ရှိ၍ အင်္ဂလိပ်လို 'ဝေဿန္တရာ ဝတ္ထု' ဟု အမည်ပေးထားသည်။

ငွေတောင်ပြဇာတ်

၁၈၅၆ ခု၌ပင် Lieut. E. B. Sladen နှင့် Capt. T.P. Sparks တို့ အင်္ဂလိပ်လို ပြန်ဆိုသော 'ငွေတောင်ပြဇာတ်' ထွက်လာသည်။ ယင်းငွေတောင်ပြဇာတ်မှာ ဇင်းမယ်ပဏ္ဏာသမှ 'သုဓနုကုမာရဇာတ်' ပင်ဖြစ်၍ သုဓနုမင်းသားနှင့် ဒွေးမယ်နော်တို့၏အကြောင်း ဖြစ်သည်။ စာမျက်နှာ ၄၃ ရှိ၍ ရန်ကုန်မြို့မှ ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေသော စာအုပ် ဖြစ်သည်။

စလေဒင်မှာ ထိုအချိန်က လက်ဖတင်နင်မျှသာ ဖြစ်၍ ကာနယ်အဖြစ်သို့ မရောက်သေးပေ။

ဗုဒ္ဓဃောသ၏ ဥပမာပုံဆောင်စကား

၁၈၇၀ ပြည့်နှစ်တွင် မြန်မာပြန် ဓမ္မပဒမှ ထုတ်နုတ်၍ အင်္ဂလိပ်လိုပြန်ဆိုသော 'ဗုဒ္ဓဃောသ၏ ဥပမာပုံဆောင်စကား' ထွက်လာသည်။ လန်ဒန်မြို့၌ ရိုက်နှိပ်၍ စာမျက်နှာ ၂၀၆ ရှိသည်။

မနုဓမ္မသတ် နောက်ဆက်တွဲ

၁၈၇၉ ခုနှစ်၌ G. F. Travers Drapes အင်္ဂလိပ်လို ပြန်ဆိုသော 'မနုဓမ္မသတ် နောက်ဆက်တွဲ' ထွက်လာသည်။ စစ်တွေမြို့၌ ရိုက်နှိပ်၍ စာမျက်နှာ ၃၁ ရှိသည်။

သုဓမ္မစာရီမင်းသမီး ဓမ္မသတ်ဖြတ်ထုံး

၁၈၈၁ ခုနှစ်တွင် Chr. J. Bandow အင်္ဂလိပ်လိုပြန်ဆိုသော 'သုဓမ္မစာရီမင်းသမီး ဓမ္မသတ်ထုံး' ထွက်လာသည်။ စာမျက်နှာ ၇၉ ရှိ၍ ရန်ကုန်မြို့ အမေရိကန်သာသနာပြု ပုံနှိပ်တိုက်မှ ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေသော စာအုပ် ဖြစ်သည်။

မနုဝဏ္ဏနာ ဓမ္မသတ်မှ
လက်ထပ်ခန်းနှင့် ကွာရှင်းခန်း

၁၈၈၂–၈၃ ခုတွင် အင်္ဂလိပ်လို ပြန်ဆိုထားသော ‘မနုဝဏ္ဏနာ ဓမ္မသတ်မှ လက်ထပ်ခန်းနှင့် ကွာရှင်းခန်း’ ထွက်လာသည်။

ဝိနိစ္ဆယပကာသနီဓမ္မသတ်မှ
လက်ထပ်ခန်းနှင့် ကွာရှင်းခန်း

၁၈၈၂–၈၃ ခုမှာပင် ‘ဝိနိစ္ဆယပကာသနီ ဓမ္မသတ်မှ လက်ထပ်ခန်းနှင့် ကွာရှင်းခန်း’ အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန် ထွက်လာပြန်သည်။

ဓမ္မဝိလာသ ဓမ္မသတ်မှ အမွေခံခြင်းဥပဒေ

၁၈၈၃ ခုနှစ်ကား အင်္ဂလိပ်လို ပြန်ဆိုထားသော ‘ဓမ္မဝိလာသ ဓမ္မသတ်မှ အမွေခံခြင်း ဥပဒေ’ ထွက်ပေါ်လာသည်။

ချင်းလူမျိုးတို့ဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေ

အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန် ‘ချင်းလူမျိုးတို့၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေ’ ကို ၁၈၈၄ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်မြို့ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်မှ ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေသည်။ အင်္ဂလိပ်လို ပြန်ဆိုသူမှာ အောက်မြန်မာနိုင်ငံ မဟာမင်းကြီးဖြစ်သူ Sir John Jardine ဖြစ်သည်။

စင်စစ် ဤစာအုပ်မှာ ချင်းဓမ္မသတ်ပင် ဖြစ်သည်။ မြေထဲမြို့ စစ်ကဲကြီး ဦးတက်ဖြိုးသည် ချင်းလူမျိုးတို့၏ ရှေးရိုးစဉ်လာ ဓလေ့ထုံးစံများကို လေ့လာပြီး ချင်းဓမ္မသတ်ကို ပြုစုခဲ့ရာ ယင်းချင်းဓမ္မသတ်ကို ဆာဂျွန်ဂျာဒင်းက အင်္ဂလိပ်လိုပြန်ဆိုခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ စာမျက်နှာ ၅၈ ရှိ၍ ဆာဂျွန်ဂျာဒင်းက ယင်းစာအုပ်ကို မူလစကား၊ ဘာသာပြန်၊ မှတ်စုတို့ဖြင့် သပ်ရပ်သေချာစွာ စီစဉ်ထားသည်။

ဝါဂရူဓမ္မသတ်

၁၈၈၅ ခုနှစ်၌ Dr. E. Forchammer အင်္ဂလိပ်လို ပြန်ဆိုသော ‘ဝါဂရူဓမ္မသတ်’ ထွက်ပေါ်လာသည်။ ဒေါက်တာဖိုချမ်မာမှာ ဂျာမန်လူမျိုးဖြစ်၍ ‘မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ ဟိန္ဒူဓမ္မသတ်များ ဝင်ရောက်လာသည်မှစ၍ ပဲခူးနိုင်ငံကို ဗြိတိသျှတို့ သိမ်းပိုက်သည့်အချိန်အထိ မြန်မာဓမ္မသတ်များ ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်လာပုံ’ စာတမ်းကို ရေးသားပြုစုသည့်အတွက် ၁၈၈၄ ခုနှစ်က အောက်မြန်မာနိုင်ငံ မဟာမင်းကြီး ဆာဂျွန်ဂျာဒင်း၏ ဆုငွေ ၁၀၀၀ ကျပ် ရရှိခဲ့သူဖြစ်သည်။ နောင်အခါ ရန်ကုန် ကောလိပ်၌ ပါဠိပါမောက္ခဖြစ်လာ၍ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပထမဆုံး ကမ္ပည်းကျောက်စာဝန်အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သူလည်း ဖြစ်သည်။ သို့သော် ထိုအချိန်က ဖိုချမ်မာမှာ ဒေါက်တာဘွဲ့ မရရှိသေးပေ။

(၃)

၁၉ ရာစု ခါးလယ်မှစ၍ ၁၉ ရာစု ကုန်ခါနီးအထိ (သီပေါမင်း ပါတော်မူသည်အထိ) ထွက်ပေါ်လာခဲ့သော အထက်ပါ အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန် မြန်မာစာအုပ်များကို ကြည့်လျှင် ထိုအချိန်က ကမ္ဘာနှင့် ထိတွေ့လာခဲ့သော မြန်မာစာအုပ်များကိုသာမက ထိုစဉ်က မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူ့ဆက်ဆံရေး အခြေအနေကိုပါ လေ့လာခွင့် ရရှိနိုင်ပေသည်။

၁၈၂၆ ခုနှစ် ပထမ အင်္ဂလိပ်မြန်မာ စစ်ပွဲတွင် အနိုင်ရရှိခဲ့သော ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့သမားသည် အိန္ဒိယ၌ အသုံးပြုခဲ့သော ဟိန္ဒူဓမ္မသတ်များကို ချိုင်းတွင် ညှပ်ကာ တနင်္သာရီတိုင်းနှင့် ရခိုင်တိုင်းကို အုပ်ချုပ်ကြည့်ကြသည်။ သို့သော် ဟိန္ဒူဓမ္မသတ်များမှာ မြန်မာ့လူနေမှု ဓလေ့ထုံးတမ်းများနှင့် အံဝင်ခွင်ကျမဖြစ်သောကြောင့် တရားစီရင်ရေးတွင် အခက်အခဲနှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ကြရသည်။

ဗြိတိသျှတို့ ရောက်မလာမီက မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ရေးတွင် မြန်မာဓမ္မသတ်များကို အသုံးပြုခဲ့ဖြစ်သည်။ အမှန်မှာ မြန်မာဓမ္မသတ်များသည် ဟိန္ဒူဓမ္မသတ်များနှင့် 'မနု' စသော အမည်နာမချင်းတူသည်ကလွဲ၍ အခြေခံချင်းမှာကား မတူညီခဲ့ကြပေ။ မြန်မာဓမ္မသတ်များမှာ မြန်မာတို့၏ ရှေးပဝေဏီအစဉ်အလာ လူနေမှု ဓလေ့ထုံးတမ်းများကို အခြေခံ၍ ရေးဆွဲထားခြင်းဖြစ်ရာ မြန်မာ့လူနေမှုစနစ်နှင့် အိန္ဒိယဟိန္ဒူတို့၏ လူနေမှုစနစ်မှာ အကြီးအကျယ် ကွာခြား၍နေပေသည်။

မြန်မာ့လူနေမှုစနစ်ကိုလည်းကောင်း၊ မြန်မာတို့၏ ကိုးကွယ်မှုကိုလည်းကောင်း၊ မြန်မာတို့၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာကိုလည်းကောင်း နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း သိလိုပါက မြန်မာဓမ္မသတ်များ လေ့လာဖို့ လိုပေသည်။ ထိုသို့လေ့လာသိရှိထားမှသာလျှင် မြန်မာတို့နှင့် အံဝင်ခွင်ကျဖြစ်သော ဥပဒေများကို ရေးဆွဲကာ မြန်မာလူမျိုးများအပေါ် စိုးမိုးအုပ်ချုပ်လာနိုင်မည်လည်း ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့်လည်း မြန်မာနိုင်ငံကို တစ်စတစ်စ ထိုးဖောက်ကျူးကျော်ရာမှ တစ်နိုင်ငံလုံးကို သိမ်းကျုံးစိုးမိုးအုပ်ချုပ်ရန် ကြီးကြီးမားမား ရည်ရွယ်ချက်ထားသော ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့သမားသည် မြန်မာဓမ္မသတ်များကို အင်္ဂလိပ်လို ပြန်ဆိုခဲ့ကြသည်။ ယင်းသို့ ပြန်ဆိုကာ မြန်မာလူနေမှုစနစ်နှင့် မြန်မာထုံးတမ်းစဉ်လာများ လေ့လာခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်ရာ ယင်းအင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန် မြန်မာဓမ္မသတ်များကို ကြည့်လျှင် ယင်းစာအုပ်များ၌ ထင်ဟပ်ကျန်ရစ်ခဲ့သော ဗြိတိသျှတို့၏ ဦးတည်ချက်နှင့် ရည်ရွယ်ချက်များကိုလည်းကောင်း၊ ဗြိတိသျှနှင့် မြန်မာတို့၏ လူမှုဆက်ဆံရေး အတိုင်းအတာကိုလည်းကောင်း တွေ့ရှိလေ့လာနိုင်ကြမည် ဖြစ်ပေသည်။

မြင့်ဆွေ

၁၉၇၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလထုတ် မြဝတီမဂ္ဂဇင်းမှ ကူးယူဖော်ပြပါသည်။

သတင်းစာပြောသော
လုပ်ကြံမှုကြီး

OcF

“ဗိုလ်ချုပ်နှင့်တကွ ခေါင်းဆောင်ကြီးများ
လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခံရကြောင်း သတင်းကြားရသည်နှင့်
မြန်မာပြည်အလုံး ကြိမ်မီးအုံးသကဲ့သို့ ပူဆွေးဆူပူလှုပ်ရှား
သွားပြီးလျှင် နောက်တစ်နေ့ သတင်းစာများ အသီးသီးတွင်
ဤသို့ ခေါင်းဆောင်ကြီးများ လုပ်ကြံခံရမှုအကြောင်း
ရေးသားပါရှိလာကြသည်”

ဗိုလ်ချုပ်(အောင်ဆန်း)နှင့်တကွ ခေါင်းဆောင်ကြီးများအား လုပ်ကြံမှုကို ၁၉၄၇ အောက်တိုဘာ ၁၅ ရက်တွင် အင်းစိန်ထောင်ကြီးအတွင်း စတင်စစ်ဆေးခဲ့သည်။ အမှု စတင်စစ်ဆေးသည်နှင့် အစိုးရရှေ့နေချုပ်ကြီး ဦးထွန်းဖြူက ခုံရုံးတော် တရားဝန်ကြီးများ (နာယကဝတ်လုံ ဦးကျော်မြင့်၊ ဦးစီဘူး၊ ဦးအောင်သာကျော်) အား အမှုအကြောင်းနှင့် ပတ်သက်၍ အောက်ပါအတိုင်း အပြည့်အစုံ တင်ပြလျှောက်ထားခဲ့လေသည်။

"ဦးစောသည် ယခုလုပ်ကြံမှုကြီးတွင် အကြံပေးတစ်တရားခံတစ်ဦး ဖြစ်ပါသည်။ လွန်ခဲ့သော ဇူလိုင် ၁၈ ရက်နေ့က ၎င်းတူ ခင်မောင်ရင်အား ခေါ်၍ ဝန်ကြီးများအစည်း အဝေး လုပ်ဖြစ်၊ မလုပ်ဖြစ် စုံစမ်းခိုင်းပါသည်။ ခင်မောင်ရင်ပြန်လာပြီး ဇူလိုင် ၁၉ ရက်နေ့ တွင် ဝန်ကြီး အစည်းအဝေး လုပ်ဖြစ်ကြောင်း ပြောပြသည်။

ထို့နောက် ဦးစောကပင် ခင်မောင်ရင်အား နက်ဖြန်နံနက်တွင် ကားများအားလုံး အဆင်သင့်ဖြစ်စေရန် သတိပေးခဲ့သည်။ ၁၈ ရက် ည ၈ နာရီတွင် ၎င်းခြံအတွင်းနေသော မောင်စိုး၊ သက်နှင်း၊ မောင်စိန်၊ သုခတို့ကိုခေါ်၍ နက်ဖြန် မင်းတို့ ဗိုလ်ချုပ်နှင့် ခေါင်းဆောင် များကို သွားရောက်ပစ်သတ်ရမည်ဟု အမိန့်ပေးပါသည်။

နောက်နေ့ ၁၉ ရက်တွင် ခင်မောင်ရင်သည် နံနက်စောစော ဂျစ်ကားနှင့် ဖို့ဒ်ဆင့် ကားကို ခေတ်ဆီစက်ဆီများ အသင့်ထည့်၍ ပြင်ဆင်ထားသည်။ ထိုနေ့နံနက်တွင်ပင် ဝန်ကြီး များ အစည်းအဝေး လုပ်ဖြစ်၊ မဖြစ် ခင်မောင်ရင်အား ဦးစောက ထပ်မံစုံစမ်းခိုင်းပြန်သည်။ ခင်မောင်ရင်၊ မောင်နီ၊ ဘညွန့်၊ မှုံကြီးတို့သည် စုံစမ်းရန် ပထမဦးစွာ ဖို့ဒ်ဆင့်ကားနံပါတ် အာရ်အေ (၂၁၂၃) နှင့် နံနက် ၈ နာရီခွဲတွင် ဦးစောအိမ်မှ ထွက်လာကြသည်။

ကားကို ခင်မောင်ရင်က မောင်း၍ ဒါလဟိုဇီလမ်းနှင့် ၄၁ လမ်းထိပ်တွင် ရပ်ထား ခဲ့ကြသည်။ ခင်မောင်ရင်၊ မောင်နီ၊ မှုံကြီးတို့ ကားပေါ်က ဆင်းပြီးနောက် အတွင်းဝန်များ ရုံးဝင်းထဲသို့ သွားကြသည်။ ခင်မောင်ရင်နှင့် မှုံကြီးတို့နှစ်ယောက် ဗိုလ်ချုပ်နေသော အခန်း ကို အသေအချာ တက်ရောက်စုံစမ်းပြီး ဝန်ကြီးများ အစည်းအဝေး စတော့မည်ကို တွေ့ရ သည်နှင့် ဦးစောထံသို့ ခင်မောင်ရင်က (ပစ်စတင်းရင်းရပါပြီ) ဟု စကားလိမ်နှင့် တယ်လီဖုန်း ဆက်လိုက်သည်။

ဤတွင် ဦးစောအိမ်၌ ၁၂ နံပါတ်တပ် အဝတ်အစားများဖြင့် အသင့်ဝတ်ဆင် စောင့် နေကြသော မောင်စိုး၊ သက်နှင်း၊ မောင်စိန်၊ ရန်ကြီးအောင်၊ သုခတို့ကို ဦးစောကိုယ်တိုင် ညွှန်ကြား၍ ဂျစ်ကား အာရ်စီ (၁၈၁၄) နှင့် လွှတ်လိုက်သည်။ မောင်စိုး၊ သက်နှင်း၊ မောင်စိန် တို့အား တော်မီဂန်းကိုင်စေလျက် ရန်ကြီးအောင်ကို စတင်းဂန်းကိုင်စေသည်။

သခင်နုအား ဘညွန့်က ပစ်သတ်ရန်အတွက် တော်မီဂန်းတစ်လက် အပိုဆောင် သွားရန်လည်း ညွှန်ကြားလိုက်သည်။ ၎င်းတို့လူစု စီးနင်းလာသော မော်တော်ကားသည် အတွင်းဝန်ရုံးကြီးသို့ ရောက်သည်တွင် မောင်စိုး၊ သက်နှင်း၊ မောင်စိန်၊ ရန်ကြီးအောင်တို့ က လက်နက်ကိုယ်စီဖြင့် ရုံးကြီးအပေါ်ထပ်သို့ တက်ရောက်သွားကြသည်။ ကားမောင်းသူ သုခမှာ ဂျစ်ကားကို စက်မရပ်ဘဲ ရုံးကြီး၏အနောက်ဘက် လှေကားအောက်တွင် စောင့်နေ သည်။

၎င်းတို့လူစု ဗိုလ်ချုပ်အခန်းဝသို့ ရောက်လျှင် အခန်းဝတွင် စောင့်ကြည့်နေသော

မင်းစေ မောင်သောင်းစိန်ကို တွေ့ရသည်။ ၎င်းက မဝင်ရန် တားမြစ်သည်တွင် သေနတ်နှင့် ပစ်မည် ခြိမ်းခြောက်၍ မင်းစေ ထွက်ပြေးသွားသည်။ ၎င်းနောက် ဗိုလ်ချုပ်အခန်းတံခါး ဖွင့်ပြီးဝင်သည်နှင့် ခေါင်းဆောင်မောင်စိုးက ပစ်-ပစ် ဟု အမိန့်ပေးလိုက်၍ စတင်ပစ်ခတ်ကြသည်။

စားပွဲထိပ်၌ ဗိုလ်ချုပ်၊ လက်ဝဲဘက်၌ ဦးရွှေဘော်၊ ပျော်ဘွယ်ဦးမြ၊ လက်ယာဘက်၌ ဦးအုန်းမောင်၊ လက်ယာဘက်အစွန်း၌ သခင်မြ၊ မစ္စတာရာဇတ်၊ ဒီးဒုတ်ဦးဘချို၊ ဦးဘဝင်း၊ မန်းဘခိုင်တို့ ရှိကြသည်။ လက်ဝဲဘက်တန်း၌ ဦးအောင်ဇံဝေ၊ ဦးဘဂျမ်း၊ မိုင်းပွန်စော်ဘွားကြီး တို့ ထိုင်ကြသည်။

လူသတ်သမားများ ပစ်ခတ်သော သေနတ်ကျည်ဆန်များအောက်တွင် ဗိုလ်ချုပ်နှင့် တကွ ဝန်ကြီးများထိမှန်ကျဆုံးကုန်ကြကာ ဝန်ကြီးပျော်ဘွယ်ဦးမြ၊ အတွင်းဝန်ဦးရွှေဘော် တို့က ဘေးတံခါးပေါက်မှ အချိန်မီထွက်ပြေးကြသည်။ ဝန်ကြီးဦးအောင်ဇံဝေ၊ ဝန်ကြီး ဦးဘဂျမ်းတို့နှစ်ဦးက ကြမ်းပြင်ပေါ်တွင် မှောက်နေကြသည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့လေးယောက် အသက်ဘေးမှ လွတ်မြောက်သွားကြသည်။

ဤသို့ပစ်ခတ်ပြီးသည်နှင့် မောင်စိုးနှင့် လူသတ်သမားတစ်စုတို့သည် အခန်းတွင်း၌ ကြာရှည်မနေဘဲ ဆင်းပြေးလာကြသည်။ လမ်းခုလတ်တွင် ဝန်ကြီးဦးရာဇတ်၏ အပါးတော်မြဲ မောင်ထွေးနှင့် တွေ့ကြ၍ ရန်ကြီးအောင်က ပစ်လိုက်ရာ နေရာတွင် ပွဲချင်းပြီး သေဆုံးသွား သည်။

၎င်းတို့လူစု ဦးစောအိမ်သို့ ပြန်ရောက်သည့်အခါ ဦးစောက ကိစ္စပြီးပြီလား၊ ဘယ်လို လဲဟု ဆီးကြိုမေးမြန်းရာ ပြီးပါပြီဟု ပြန်ပြောသည်တွင် ဦးစောက "အောင်ပြီ ... အောင်ပြီ" ဟု ကြွေးကြော်ပြီး လူသတ်သမားများအား ဖက်ရမ်းနမ်းရှုပ်သည်။ ထိုအချိန်တွင် ခင်မောင်ရင်၊ ဘညွန့်တို့ရောက်လာ၍ "သခင်နုကော" ဟု မေးရာ ဘညွန့်က "သခင်နု တိုင်းပြုပြည်ပြု လွှတ်တော်ရုံးခန်း၌ မရှိကြောင်း" ဖြေဆိုသည်။ ထို့နောက် ၁၂ နံပါတ်တပ် အဝတ်အစားများ ကို မီးစရှို့ပစ်လိုက်ကြပါသည်။

ထိုသို့ ရှေ့နေချုပ်ကြီး၏ အမှုသွား အမှုလာလျှောက်တင်ချက်ကို ပို၍ သေချာသွား စေရန် ဦးစောနှင့်အပေါင်းပါ ဘက်တော်သားများမှ ဖော်ကောင်ဘညွန့်က ဤသို့တစ်ဖန် ထုတ်ဖော် ထွက်ဆိုသွားပြန်သည်။

"အိုးသည်ကုန်းသား ဇာတိဖြစ်၍ အင်္ဂလိပ် မြန်မာ ဆယ်တန်းအောင်ပါသည်။ လွန်ခဲ့ သည့်နှစ်က ဦးစောနှင့်တွေ့၍ မောင်ဘညွန့်တို့လို ခေတ်ပညာတတ်များ မျိုးချစ်အဖွဲ့ထဲ ဝင်ရင် ကြီးပွားမှာပဲ။ ရန်ကုန်ရောက်ရင် ဝင်ရောက်လည်ပတ်ပါ" မှာကြား၍ ဦးစောအိမ်သို့ ဝင်ထွက်သွားလာခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက် ဦးစောအဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လာကာ ဦးစောက တာဝန်ပေး ၍ (၁) လက်နက်ရရှိရေး၊ (၂) ခဲယမ်းမီးကျောက်များ ရရှိရေး၊ (၃) ငွေရရှိရေးများကို တာဝန် ယူခဲ့ပါသည်။

ထိုကိစ္စများကို တာဝန်ယူလျက် ဂဠုန်စစ်သူကြီးနှင့် စစ်သားအချင်းချင်းအပေါ် သစ္စာ ထားပါမည်။ တိုင်းပြည်အတွက် အသက်စွန့်ပါမည်ဟု ရေစပ်ဘုရားဆောင်၌ သစ္စာပြုရပါ သည်။ သစ္စာပြုပြီးနောက် "ကျွန်ုပ်သည် တိုင်းပြည်အား သစ္စာဖောက်မိ၍ ကိုယ့်ကိုယ့်ကိုယ်

အဆုံးစီရင်လိုက်ပါပြီ” ဆိုသော စာရွက်ငယ်တစ်ခုကို လက်မှတ်ရေးထိုးရပါသည်။

၂၇-၆-၄၇ နေ့က အေအိုဒီ ဂိုဒေါင်မှ ဘရင်းဂန်း ၂၀၀၊ ပြောင်းပို ၂၀၀၊ ကျည်ဆန်သေတ္တာ ၁၀ လုံးကို လက်မှတ်လိမ်ထိုးပြီး ထုတ်ယူခဲ့ပါသည်။ ဂျစ်ကားနံပါတ်များကိုလည်း လိမ်ရေးခဲ့ပါသည်။ ၈-၇-၄၇ နေ့တွင် တစ်ဖန် ပြည်လမ်းစစ်တပ်မှ ရိုင်ဖယ်ကျည်ဆန် တစ်သိန်း၊ လက်ပစ်ဗုံး အလုံး ၁၂ လုံးစီပါသော သေတ္တာ ၁၇ လုံးကို ထုတ်ယူပြီး နယ်ရှိ ဦးစော ပါတီဝင်များထံ ဖြန့်ဖြူးပေးခဲ့ပါသည်။

ဇူလိုင် ၁၈ ရက်နေ့တွင် ဦးစောက ဗိုလ်ချုပ်နှင့်တကွ ခေါင်းဆောင်များအားလုံး သတ်ပစ်နိုင်မှ အေးမည်ဟု ပြောဆိုပါသည်။ ထိုအခါက ကိုစိုးရှိပါသည်။ “နက်ဖန် ဝန်ကြီး အစည်းအဝေး ရှိလိမ့်မယ်။ သွားပစ်သတ်ရန် မောင်စိုး၊ မောင်စိန်၊ သုခ၊ သက်နှင်း၊ ရန်ကြီးအောင်တို့ကို တာဝန်ပေးပြီးပြီ။ မောင်ဘညွန့်ကတော့ ခင်မောင်ရင်နှင့်အတူ သခင်နုကို လုပ်ကြံရမည်” ဟု တာဝန်ပေးပါသည်။

ထိုနေ့ ၁၉ ရက်နေ့က ခင်မောင်ရင်က တိုက်ပေါ်မှနေပြီး ဦးစောထံ လျှို့ဝှက်သော စကားလုံးများနှင့် တယ်လီဖုန်းဆက်ကာ အချက်ပေးပါသည်။ ဝန်ကြီးများကို လုပ်ကြံပြီး အိမ်ပြန်ရောက်သည့်အခါ “အရေးတော်ပုံ အောင်ပြီ၊ ခေတ်သစ်စပြီ” ဟု ဦးစောနှင့်အတူ အောင်သံဟစ်ကြွေးလျက် အရက်သောက်ကြပါသည်။ နောက်မကြာမီပင် ပုလိပ်များ လာရောက်ဖမ်းဆီးခြင်း ခံရပါသည်။

ဗိုလ်ချုပ်နှင့်တကွ ခေါင်းဆောင်ကြီးများ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခံရကြောင်း သတင်းကြားရသည်နှင့် မြန်မာပြည်အလုံး ကြိမ်မီးအုံးသကဲ့သို့ ပူဆွေးဆူပူလှုပ်ရှားသွားပြီးလျှင် နောက်တစ်နေ့ သတင်းစာများ အသီးသီးတွင် ဤသို့ ခေါင်းဆောင်ကြီးများ လုပ်ကြံခံရမှု အကြောင်း ရေးသားပါရှိလာကြသည်။”

“ယနေ့ကား ဗမာရာဇဝင်တွင် အရိုင်းဆုံးနေ့တည်း။ ငါတို့၏ နှလုံးကား ကြိမ်မီးအုံး သကဲ့သို့ ညှိုးချုံးပင်ပန်း စိတ်မချမ်းရှိလှချေတော့သည်။ ဗမာတစ်မျိုးလုံး အရှုံးကြီး ရှုံးရလေတော့သည်တကား”

ရန်ကုန်နေ့စဉ်

“တိုင်းပြည်၏ သစ္စာကို တစ်ချက်ကလေးမှ မဖောက်ဖျက်ဘဲ လုပ်ကိုင်နေကြသည် တွင် ဤသို့ ရက်ရက်စက်စက် ပြုလုပ်ရက်ကြသည်ကို ကျွန်ုပ်တို့ အထူးကဲ့ရဲ့ပြစ်တင် ရှုတ်ချ လိုက်ပါ၏။ ရက်စက်လှသော နည်းမျိုးဖြင့် ပြုလုပ်၍ ကွယ်လွန်သွားကြသော်လည်း ၎င်းတို့၏ ဝိညာဉ်၊ ၎င်းတို့၏ အဓိဋ္ဌာန်စိတ်သည် ဗမာတိုင်းရင်းသားတို့၏ စိတ်တွင် ကိန်းအောင်း နေကြပေပြီ။”

ဟံသာဝတီသတင်းစာ

“ဤသို့ ဆိုးရွား တရားမဲ့မှုကြောင့် ဗမာပြည်မှာ အတိုင်းမသိ နစ်နာပြီးဖြစ်၏။ ဤသို့ နစ်နာပြီးချိန်တွင် ဗမာအချင်းချင်း ထပ်မံခိုက်ရန်ဖြစ်ပွား သေကျေပျက်စီးက ဗမာပြည် သည် ထပ်၍ နစ်နာရဦးမည် ဖြစ်၏။ ထပ်၍ ရှက်ဖွယ်လည်း ဖြစ်မည် မလွဲပေ။ အဘယ်

ကြောင့်ဆိုလျှင် ဗမာလူမျိုးတို့သည် အချင်းချင်း မုန်းတီး သတ်ဖြတ်ခြင်းမှအပ ဘာမှမလုပ်တတ်၊ မသိတတ်သူများ ဖြစ်သည်ဟု ထပ်၍ သတင်းဆိုးဖွယ်ရှိလေသည်။"

အိုးဝေ

"ဤကဲ့သို့ ရက်စက်စွာ ပြုဝံ့သူ လူမသမာတို့မှာ သံသရာတွင် နစ်မွန်းရမည်ကို ထားဘိဦး၊ ယခု လောလောဆယ်တွင် ကျွန်ုပ်တို့နှင့်တကွ တိုင်းပြည်ကပါ ပြင်းပြင်းထန်ထန် ရှုတ်ချခြင်းကို ခံရသည့်ပြင် ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်တို့ကလည်း ဤအရေး၊ ဤကိစ္စတွင် လက်သည်မပေါ်ပေါက် ပေါ်ပေါက်အောင် အားသွန်ကြိုးပမ်း ထောက်လှမ်းသင့်ကြောင်း။"

သူရိယ

"အကြမ်းမှုများသည် နှလုံးရည်တိုက်ပွဲတွင် အရေးနိမ့်မှသာ သုံးစွဲရရိုးရှိရာ ယခုမှာမူ နှလုံးရည်တိုက်ပွဲဖြင့် အောင်မြင်အံ့ဆဲဆဲအချိန်တွင် လက်ရုံးရည်ဖြင့် နယ်ချဲ့သမားတို့ အကြိုက် လိုက်၍လုပ်ပေးသောကြောင့် နိုင်ငံနှင့် အမျိုး တိုးတက်မှုကို မလိုလားသူတို့၏ သဘောသက်ရောက်သွားရကား ထိုအပြစ်ကြီးကို ကျူးလွန်သူတို့မှာ နိုင်ငံရေးသမား မျိုးချစ်များ မဟုတ်နိုင်ဘဲ အမျိုး၏ရန်သူ၊ နိုင်ငံ၏ရန်သူသာလျှင် ဖြစ်ရပေမည်။"

သံတော်ဆင့်

"ကျွန်ုပ်တို့သည် နယ်ချဲ့ကို အပြုတ်တိုက်နေကြစဉ် ဗမာအချင်းချင်း သတ်ဖြတ်မှုကို ရပ်တန်းက ရပ်ကြရလိမ့်မည်။ သို့မဟုတ်ပါက လွတ်လပ်ရေးနှင့် ဝေးသည်ထက်ဝေးပြီး ကျွန်ုပ်တို့ ရေတိမ်တွင် နစ်ကြပေလိမ့်မည်။"

သမာဓိ

"ဗမာသည် ဗမာ၏ရန်သူမဟုတ်။ ပြည်တွင်းစစ်ကို ထိရောက်စွာ တားမြစ်လော့၊ ဗိုလ်ချုပ်အတွက် ဝမ်းနည်း၍ လမ်းမလွဲစေနှင့်။ ဗမာပြည်၌ နယ်ချဲ့စနစ်ကြီး အောင်ပွဲမခံစေနှင့်။ နယ်ချဲ့တိုက်ဖျက်ရေးအင်အားစုချင်း သွေးစည်းညီညွတ်ကြလော့။ ဖဆပလအဖွဲ့ကြီး ကြံ့ခိုင်အောင် ပြန်၍တည်ဆောက်ကြလော့။ လုံ့ဖျားကို နယ်ချဲ့တစ်မျက်နှာဘက်သို့သာ လှည့်လော့။"

ပြည်သူ့ဟစ်တိုင်

"အမှန်အားဖြင့် ယခု ကြုံတွေ့ရသော ကြမ္မာဆိုးသည် ဤမျှဖြင့် စခန်းရပ်သွားစေရန် ကျွန်ုပ်တို့ နှလုံးပြုရပေမည်။ ထိုသို့မဟုတ်ပါက လွတ်လပ်ရေးလမ်းခရီး၌ အတားအဆီးကြီး ဖြစ်လာသည့်တိုင်အောင် နယ်ချဲ့သမားတို့ အလိုကျ အချင်းချင်းသတ်ဖြတ်သေကျေပျက်စီးမှုများသာ ဖြစ်လာရန် ရှိသည်။"

စီးပွားရေး

"အစိုးရအဖွဲ့၏ အမိန့်ကို နာခံကာ စည်းကမ်းသေသပ်စွာ အမိန့်အတိုင်း လိုက်နာရန် အသင့်ပြင်ထားဖို့သာ ရှိသည်။ ဤသို့ စည်းကမ်းသေဝပ်မှုသာလျှင် ကျွန်ုပ်တို့သည် လူမျိုး၏တာဝန်ကို ကျေပွန်စွာ ထမ်းဆောင်နိုင်လိမ့်မည် ဖြစ်သည်"

ဗမာ့ခေတ်

"လွတ်လပ်ရေးစခန်းသို့ ချီတက်ရာတွင် မည်သို့သော အနှောင့်အယှက်များနှင့် တွေ့ကြုံလင့်ကစား ရင့်မာကြံ့ခိုင်သော စိတ်ဓာတ်၊ ပြင်းပြထက်မြက်သော ဖွဲ့သတ္တိမျိုးနှင့် ကြိုးစားပါမူ ဗမာပြည်တစ်ဝန်းလုံး အလိုရှိသော လွတ်လပ်ရေးပန်းတိုင်ကြီးသို့ မိမိတို့ရည်ရွယ်သော အချိန်ကာလအပိုင်းအခြားအတွင်း ရရှိနိုင်မည်မှာ အမှန်ဖြစ်သည်"

တိုးတက်ရေး

ခေါင်းဆောင်ကြီးများ လုပ်ကြံခံရမှုနှင့် ပတ်သက်၍ မြန်မာသတင်းစာအသီးသီးက ဤသို့ ရေးသားဖော်ပြကြသည့်ပြင် နိုင်ငံခြားပုဂ္ဂိုလ်ကြီးအသီးသီးထံမှလည်း ဤသို့ ဝမ်းနည်း ကြေကွဲသော သဝဏ်လွှာများကို ပေးပို့ကြကုန်သည်။

ဗြိတိန်နိုင်ငံ ဂျော့ဘုရင်ထံမှ မြန်မာပြည် ဘုရင်ခံထံသို့ ပေးပို့လိုက်သော စာ။ "မိမိသည် လွန်ခဲ့သော ဇန်နဝါရီလက ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၊ သခင်မြတို့နှင့် တွေ့ဆုံခဲ့ရခြင်းကို အထူးအမှတ်ရလျက် ရှိရာ အမှုဆောင်ဝန်ကြီးအဖွဲ့အား တိုက်ခိုက်သည့် သတင်းများကို ကြားရသည့်အတွက် အထူးပင် စိတ်နှလုံးဆင်းရဲရပါကြောင်း။ သူတို့၏ သားမယားဆွေမျိုးများအား မိမိအထူးဝမ်းနည်းသည့်အကြောင်းကို တစ်ဆင့်ပြောကြားစေလိုသည့်ပြင် ဒဏ်ရာရသူများ၏ အခြေအနေကိုလည်း မိမိအား စုံလင်စွာ အကြောင်းကြားစေလိုပါကြောင်း"

ဗြိတိသျှအစိုးရ၏စာ။ "ဘုရင်မင်းမြတ် အစိုးရသည် ယခုကဲ့သို့ အမှုဆောင်ဝန်ကြီး အဖွဲ့အား သူရဲဘောနည်းစွာ တိုက်ခိုက်သည့်အကြောင်း ကြား

"အိန္ဒိယ ကြားဖြတ်အစိုးရ ဒုတိယ သဘာပတိ ပဋေလ်ထံမှစာ။ "မြန်မာတို့သည် လုံးဝ လွတ်လပ်ရေး ရခါနီးမှ ထင်ရှားသော ခေါင်းဆောင်ကြီးများ ရက်စက်စွာ လုပ်ကြံခံရခြင်းမှာ မည်မျှကြေကွဲဖွယ် ဖြစ်သည်ကို ပြောပြရန် စကားလုံးပင် ရှာမရ ဖြစ်ရပါသည်"

သိရ၍ များစွာ အံ့ဩထိတ်လန့် သွားမိပါကြောင်း၊ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ကွယ်လွန်အနိစ္စ ရောက်သွားရခြင်းအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် တိုင်းပြည်အကျိုးကို ကျိုးနွံစွာ သယ်ပိုး ဆောင်ရွက်သည့် ခေါင်းဆောင်ကြီးတစ်ဦး ဆုံးရှုံးရလေပြီ။ ဒဏ်ရာရသူများလည်း အလျင်အမြန်ပျောက်ကင်း ချမ်းသာကြစေရန် ဗြိတိသျှ အစိုးရက ဆုတောင်းပါကြောင်း”

နန်းရင်းဝန် အက်တလီထံမှ စာ။ “အမှုဆောင်ဝန်ကြီးအဖွဲ့အား လုပ်ကြံတိုက်ခိုက် သဖြင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၊ သခင်မြနှင့် အခြားဝန်ကြီးများ ကျဆုံးကြောင်း ကြားသိရ သဖြင့် လှိုက်လှဲစွာ ဝမ်းနည်းမိပါကြောင်း။ ဤခေါင်းဆောင်များ ကွယ်လွန်အနိစ္စရောက် သွားကြခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံအဖို့ မည်မျှနစ်နာရသည်ကို ကျွန်ုပ် သိပါသည်”

ဗိုလ်ချုပ်၏ဇနီး ဒေါ်ခင်ကြည်ထံသို့ နန်းရင်းဝန် အက်တလီထံမှ သီးခြား သဝဏ်လွှာ။ “ကျွန်ုပ်သည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် မိတ်ဆွေဖြစ်ရခြင်းအတွက် များစွာဂုဏ်ယူပါသည်။ ၎င်း၏ခေါင်းဆောင်ပီသခြင်းကိုလည်း အထူးချီးကျူးပါသည်။ ယခု သင်၏ခင်ပွန်း ကွယ်လွန် အနိစ္စရောက်ရကြောင်း ကြားသိရသဖြင့် ကျွန်ုပ် များစွာ ထိတ်လန့်အံ့ဩဝမ်းနည်းမိပါသည်”

အိန္ဒိယကြားဖြတ်အစိုးရ ဒုတိယ သဘာပတိ ပဏ္ဍစ်နေရူးထံမှစာ။ “မြန်မာတို့သည် လုံးဝလွတ်လပ်ရေးရခါနီးမှ ထင်ရှားသော ခေါင်းဆောင်ကြီးများ ရက်စက်စွာ လုပ်ကြံခံရ ခြင်းမှာ မည်မျှကြေကွဲဖွယ်ဖြစ်သည်ကို ပြောပြရန် စကားလုံးပင် ရှာမရဖြစ်ရပါသည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် အသက်ငယ်ငယ်ရွယ်ရွယ်မှာပင် ဗမာ့လွတ်လပ်ရေး ဗိသုကာ ဖြစ်ကာ လူထု၏အသိအမှတ်ပြုခြင်းကို ခံရသော ခေါင်းဆောင်ကြီးတစ်ဦးဖြစ်၍ ကျွန်ုပ် သည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းအတွက် အထူးယူကျုံးမရ နှမြောတသ ဝမ်းနည်းမိပါကြောင်း”

အိန္ဒိယနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ မူဆလင်အသင်းကြီး၏ ဥက္ကဋ္ဌ ပါကစ္စတန်ဘုရင်ခံချုပ်ဟောင်း မစ္စတာဂျင်းနားထံမှစာ။ “မြန်မာခေါင်းဆောင်ကြီးများ အသတ်ခံရ၍ မြန်မာပြည်သူပြည်သား များအတွက် အထူးကြေကွဲဝမ်းနည်းမိပါကြောင်း၊ နိုင်ငံရေးတွင် ဤကဲ့သို့ လူဆိုးလုပ်ငန်း မျိုးကို မည်သူကမျှ ထောက်ခံအားပေးလိမ့်မည် မဟုတ်ကြောင်း၊ ကမ္ဘာပေါ်တွင် လူထု၏ ဆန္ဒကို မည်သူမျှ လွန်ဆန်ဖြိုခွင်းနိုင်မည် မဟုတ်၍ တိုင်းပြည်လူထုအား တုန်လှုပ်ချောက်ချား ခြင်းမရှိရန် တောင်းပန်လိုပါကြောင်း”

ဘင်္ဂလားဘုရင်ခံထံမှ မြန်မာဘုရင်ခံထံသို့ သဝဏ်လွှာ “သင်၏အမှုဆောင်ဝန်ကြီး ၆ ဦးတို့အား လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်မှုကို ဖတ်ရှုရသဖြင့် အထူးတုန်လှုပ် ချောက်ချားသွားပါ သည်။ မေတ္တာမှန်ဖြင့် တကယ်အမှန် ဝမ်းနည်းမိပါသည်”

အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်ထံမှ မြန်မာဘုရင်ခံထံသို့ သဝဏ်လွှာ။ “ကြောက်မက်ဖွယ် ကောင်း လှသော ဤလုပ်ကြံဖြစ်ပွားမှုကြီးအတွက် အထူးပင် တုန်လှုပ်ကြေကွဲမိပါသည်”

ဗြိတိသျှ လေဘာအမတ် မစ္စတာဒရိုင်းဘတ်ထံမှ သဝဏ်လွှာ။ “ဗမာ့ခေါင်းဆောင် ကြီးများနှင့် ကျွန်ုပ်တို့ ချစ်လှစွာသော ရဲဘော်အောင်ဆန်း ဆုံးရှုံးရခြင်းအတွက် များစွာ ဝမ်းနည်းပါကြောင်း”

ယိုးဒယားနိုင်ငံ ဘန်ကောက်မြို့ရှိ မြန်မာအမျိုးသားများထံမှ သဝဏ်လွှာ။ “ဗမာ့ လွတ်လပ်ရေးခေါင်းဆောင်ကြီးများဖြစ်သော ဗိုလ်ချုပ်နှင့်တကွ ဝန်ကြီးများ ဆုံးရှုံးရခြင်း အတွက် များစွာဝမ်းနည်းကြေကွဲမိပါကြောင်း၊ ကျန်ရစ်သော ဗမာပြည်သူပြည်သားများ

အားလုံး ဘေးရန်ကင်းကြပါစေ”

ကရင်လူငယ်များ အစည်းအရုံး သဝဏ်လွှာ။ “ကျွန်ုပ်တို့၏ ဥက္ကဋ္ဌကြီး မန်းဘခိုင် ကွယ်လွန်သွားရှာသော်လည်း ကျွန်ုပ်တို့စိတ်ဓာတ်သည် အနည်းငယ်မျှ တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိပါ။ ပို၍ရင့်သန်လာစေကာ တစ်ဗိုလ်ကျ တစ်ဗိုလ်တက်စနစ်ဖြင့် ရှေ့သို့ ဆက်လက်၍သာ ကရင်အမျိုးသားရာဇဝင်ကိုလည်းကောင်း၊ ဗမာပြည်ကြီး၏ ရာဇဝင်ကိုလည်းကောင်း ရေးပါမည်”

မွန်လူငယ်များ အစည်းအရုံးမှ သဝဏ်လွှာ။ “တိုင်းပြည်ကျိုးကို အသက်စွန့်ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်သွားကြသော ဦးအောင်ဆန်း၊ သခင်မြ၊ ဆရာကြီးဦးရာဇတ်၊ မန်းဘခိုင်၊ ဒီးဒုတ် ဦးဘချို၊ ဦးဘဝင်း၊ မိုင်းပွန်စော်ဘွားကြီး စသော အာဇာနည်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများ တစ်ဖက်ရန်သူ လက်ချက်ကြောင့် ကျဆုံးသွားရသည်ကို ကျွန်တော်များ မွန်လူငယ်အစည်းအရုံးက ယူကျုံးမရ ကြေကွဲဝမ်းနည်းမိပါကြောင်း”

လုပ်ကြံမှုကြီးနှင့် ပတ်သက်၍ ဤကဲ့သို့ ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပ ဝမ်းနည်းကြေကွဲကြောင်း သဝဏ်လွှာများမှာ ဖော်ပြ၍မကုန်နိုင်အောင် များပြားလှသည်။ ခေါင်းဆောင်ကြီးများ ကျဆုံးပြီးနောက် အစိုးရသစ် ဖွဲ့ရာတွင် ဝန်ကြီးချုပ်ဖြစ်လာသော သခင်နုကလည်း လွှတ်တော် အစည်းအဝေးတွင် ခေါင်းဆောင်ကြီးများနှင့် ပတ်သက်၍ ဤသို့ ချီးကျူးဂုဏ်ပြုပြောဆိုခဲ့သည်။

“ဗိုလ်ချုပ်နှင့် ပတ်သက်လို့တော့ ကျွန်တော် အထူးပြောစရာမလိုတော့ပါ။ ဗိုလ်ချုပ်ရဲ့ ဖြူစင်တဲ့ စေတနာ၊ တည်ကြည်တဲ့ သမာဓိတွေကြောင့် တစ်သက်မှာတစ်ခါ မကြုံဖူးအောင် တစ်ပြည်လုံး ထူးထူးကဲကဲ စည်းလုံးညီညွတ်ခဲ့တာ အားလုံးအသိပါပဲ ... ။

“ရှမ်း၊ ကချင်၊ ချင်း စတဲ့ တောင်ပေါ်သားများဆိုရင် ဗိုလ်ချုပ်ရဲ့အရှိန်ကြောင့် ဗမာများနဲ့ ပိုပြီးရင်းနှီးစည်းလုံးခဲ့ပါတယ်။ ကရင်များဆိုရင်လည်း ဗိုလ်ချုပ်ကို ပုဂ္ဂိုလ်စွဲ ကြည်ညိုမှုကြောင့် ဗမာတွေနဲ့ ပိုမိုရင်းနှီးသွေးစည်းခဲ့ပါတယ်။ ဗမာလူထုဆိုရင်တော့ အထူးပြောစရာ မလိုပါဘူး။ ဗိုလ်ချုပ်နဲ့လူထု ခွဲမရအောင်ဖြစ်ခဲ့လို့ ရှင်ခွဲ ခွဲမရခြင်းကို သေကွဲ ကွဲရအောင် ဒီလူယုတ်မာတွေက သေကြောင်းကြံကြခြင်းပါပဲ ... ။

“မိုင်းပွန်စော်ဘွားကြီးဆိုတာလည်း ကျွန်တော်တို့နဲ့ ဂျပန်လက်ထက်ကတည်းက အလွန်ပဲခင်မင်ရင်းနှီးခဲ့ပါတယ်။ ရှမ်း ဗမာသွေးစည်း ညီညွတ်ရေးကို အထူးစိတ်ဝင်စားပြီး စိတ်ပန်းလူပန်း ကြိုးစားခဲ့သူဖြစ်ပါတယ်။ စော်ဘွားကြီးရဲ့ စိတ်ထားကောင်းခြင်း၊ တည်ကြည်ဖြောင့်မတ်ခြင်းတို့ကြောင့် ရှမ်းလူထုရဲ့ ကြည်ညိုမှုကိုလည်း အများဆုံးခံရသူတစ်ဦး ဖြစ်ပါတယ် ... ။

“မန်းဘခိုင်ကတော့ ကရင်အမျိုးသားထဲမှာ ဗိုလ်ချုပ်နှင့်တကွ ကျွန်တော်တို့ အယုံကြည်ဆုံး ခေါင်းဆောင်ကြီးတစ်ဦးဖြစ်ပါတယ်။ လွတ်လပ်ရေးရပြီးလို့ အစိုးရဖွဲ့တဲ့အခါ မန်းဘခိုင်ကို ဒုတိယနန်းရင်းဝန်ခန့်မယ်ဆိုတာ ဖဆပလ အမှုဆောင်အစည်းအဝေးတိုင်းမှာ ဗိုလ်ချုပ် မကြာမကြာ ထုတ်ဖော်ပြောခဲ့ပါတယ်။ ဗိုလ်ချုပ်ဟာ စေတနာမပါဘဲ လောကွတ်စကား ဘယ်အခါမှ ပြောတတ်တဲ့ လူစားမဟုတ်လို့ ဒီစကားကို ထောက်ခြင်းဖြင့် မန်းဘခိုင်အပေါ် ဗိုလ်ချုပ် ဘယ်လောက် စေတနာထား အားကိုးယုံကြည်တယ်ဆိုတာ

ထင်ရှားပါတယ် ... ။

“ရဲဘော် သခင်မြဆိုတာကတော့ ရိုးသားတယ်၊ တည်ကြည်တယ်၊ ဖြောင့်မတ်တယ်။ သဘောကောင်းတယ်ဆိုတဲ့ ဂုဏ်ပုဒ်တွေကို တိုင်းပြည်က အသိပါပဲ။ ကျွန်တော်တို့အထဲမှာ ပေါ်လာတဲ့ကိစ္စတိုင်းမှာ ခေါင်းအေးအေးနဲ့ ဝေဖန်စဉ်းစားနိုင်တဲ့ လူဟာလည်း သခင်မြပါပဲ။ ဗိုလ်ချုပ်တို့၊ ကျွန်တော်တို့ ရှုးရှူးရှားရှားဖြစ်ပေမယ့် သခင်မြဟာ ဘယ်တော့မှ မဖြစ်ခဲ့ပါဘူး။ ဒါကြောင့် ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခု ချစရာရှိရင် သခင်မြ ခေါင်းညိတ်မှ နောက်ဆုံးအတည်ဖြစ်ရပါတယ်”

“ဆရာချိုကတော့ ကျွန်တော်ရဲ့ ဆရာသမားအရင်းပါပဲ။ ကျွန်တော့်ကို အကြောင်းပြုပြီး ဗိုလ်ချုပ်တို့ကလည်း ဆရာနေရာမှာထားပြီး ကိုးစားလာခဲ့ပါတယ်။ ဆရာဟာ ကျန်းမာရေးချို့တဲ့နေတာတောင် ကျွန်တော်တို့ တပည့်တွေကို သံယောဇဉ်ကြီးလွန်းလို့ နောက်ကတကောက်ကောက်ပါနေရပါတယ်။ ဆရာချိုကို အားအကိုးရဆုံးကတော့ အခုလို နိုင်ငံရေးကလိန်ခြုံတွေကို အကွက်ကျော်မြင်တဲ့နေရာမှာ သူမတူအောင် ရှားပါတယ် ... ”

“ဆရာကြီး ဦးရာဇတ်ကတော့ မန္တလေးက နိုင်ငံရေး၊ တော်လှန်ရေးမှာ စွမ်းစွမ်းတမံလုပ်ခဲ့တဲ့ လူငယ်လူရွယ် မှန်သမျှ သူ့တပည့်တွေများပါတယ်။ တိုင်းပြည်အပေါ် သစ္စာအရှိဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်ထဲမှာ ဆရာကြီးက တစ်ဦးအပါအဝင် ဖြစ်ပါတယ်”

“ဦးဘဝင်းကတော့ ကျွန်တော်နဲ့ ကောလိပ်မှာ ကျောင်းနေဖက်ပါ။ နိုင်ငံရေးလုပ်သက်မကြာသေးပေမယ့် သူ့ရဲ့ ရိုးသားဖြောင့်မတ်တဲ့ ဂုဏ်ကြောင့် ဝန်ကြီးနေရာမှာ ခန့်ထားဖို့ ဗိုလ်ချုပ်ကို ကျွန်တော်ကပဲ တိုက်တွန်းအကြံပေးခဲ့ပါတယ်”

ဗမာပြည် လူထုကြီးအဖို့ (၁၉ ဇူလိုင် မမေ့နိုင်သော) ဤနေ့ ဤအချိန်သို့ရောက်တိုင်း ကျဆုံးလေပြီးသော ခေါင်းဆောင်ကြီးများနှင့် လုပ်ကြံမှုကြီးနှင့်ပတ်သက်၍ ထိုစဉ်က သတင်းစာအသီးသီးတွင် ပါရှိခဲ့သော သတင်းများကို အမှတ်တရ လက်လှမ်းမီရာ ရှာဖွေရေးသား တင်ပြလိုက်ရခြင်းပင်တည်း။

သဒ္ဓါ

၁၉၇၂ ခုနှစ် ဇူလိုင်လထုတ် မြဝတီမဂ္ဂဇင်းမှ ကူးယူဖော်ပြပါသည်။

အလုပေါ် အယဉ်ဆင့်စေဖို့

a'gufvmcspf(pbkufysk,ca&;)

“မြန်မာအချို့က မိမိတိုင်းပြည်အတွင်းနေစဉ်က
မြန်မာဖြစ်ရတာ အားငယ်ကြသည်။
ဟိုလူဒီလူကို အပြစ်ပြောကြသည်။
လုပ်နည်းလုပ်ဟန်တွေကို ဝေဖန်နေကြသည်။
အမေရိကန်၊ ဂျပန်၊ ဩစတြေးလျ
စသော နိုင်ငံကြီးများကို အထင်ကြီးကြသည်။
သဘောကျကြသည်”

မြန်မာနိုင်ငံသည် ဒီကမ္ဘာမြေပေါ်တွင် အလွန်တင့်တယ်သည့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖြစ်ပါသည်။ တောင်တန်းကြီးများ၊ မြေပြန့်လွင်ပြင်များ၊ သစ်တောကြီးများ၊ မြစ်၊ ချောင်း၊ အင်းအိုင်များ၊ ပိုင်နက်ပင်လယ်ထဲမှာ ကျွန်းများရှိပြီး နွေ၊ မိုး၊ ဆောင်း ဟူသော ဥတုသုံးလီလည်းရှိသည့်အတွက် နံ့စားသီးနှံ၊ ဆီထွက်သီးနှံ၊ စက်မှုကုန်ကြမ်းသီးနှံ၊ ပဲမျိုးစုံ၊ ဟင်းခတ်အမွှေးအကြိုင်၊ ဆေးဖက်ဝင်အပင်များ၊ ဥယျာဉ်ခြံသီးနှံများစသဖြင့် သီးနှံမျိုးပေါင်း တစ်ရာကျော် စိုက်ပျိုးဖြစ်ထွန်းပါသည်။ ဒါကြောင့် သဘာဝ၏ အလှတရားတွေ ပြည့်စုံနေပါသည်။ လူ့ဘဝရှင်သန်ရေးအတွက် သဘာဝက ပေးထားပြီး ဖြစ်ပါသည်။

လူဦးရေကလည်း သန်းပေါင်းငါးဆယ်ကျော်ရှိနေသည့်အတွက် မများလှသော်လည်း နည်းသည်ဟု မဆိုသာပါ။ ညီညွတ်သောစိတ်ဓာတ်ရှိသည်ကို လွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲဝင်စဉ်ကနှင့် ယခု ကိုဗစ် – ၁၉ ရောဂါဆိုးကို တိုက်ဖျက်ရေးတွင် ကြည့်လျှင် တွေ့မြင်ကြရပါမည်။

“ထိုသို့လှပသော တိုင်းပြည်တွင် အယဉ်ဆင့်ရန်” များလည်း ရှိနေကြသည်ဟု ယူဆမိပါသည်။ ထိုယူဆချက်များထဲမှ အချို့ကို ဖော်ပြပါမည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြန်မာစာသည် ရုံးသုံးစာဖြစ်သည်။ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ ဖြစ်သဖြင့် လူမျိုးပေါင်းစုံ နေထိုင်ကြပြီး စာ၊ စကား၊ အစားအစာ၊ ဓလေ့ထုံးစံ စသည်များလည်း ကွဲပြားကြသည်။ သို့ရာတွင် ရုံးသုံးစာမှာ မြန်မာစာသာဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် လမ်းညွှန်ဆိုင်းဘုတ်များ၊ ကြော်ငြာများ၊ ဈေးဆိုင်နာမည်များ စသည်တို့ပေါ်တွင် ရေးသားရာ၌ အပေါ်ဆုံးက (ဦးစားပေး၍) မြန်မာစာဖြင့် ရေးသားပြီးမှ အင်္ဂလိပ်စာ၊ တရုတ်စာ၊ ဂျပန်စာ၊ ထိုင်းစာ (ယိုးဒယားစာ) စသည်တို့ကို ရေးသားရန် နိုင်ငံတော်က အမိန့်ထုတ်ပြန်သင့်ပါသည်။ မြန်မာအချို့သည် “အမေကျော် ဒွေးတော်လွမ်းတတ်” ကြပါသည်။ အင်္ဂလိပ်စာ သို့မဟုတ် စကားနှင့် ရေးလိုက်ရ၊ ပြောလိုက်ရမှပဲ အားရသွားသည်။ ဘေးလူက မိမိကို အထင်ကြီးမည်ဟု ယူဆကြပါသည်။ အပြစ်မပြောလိုပါ။ အဲဒီစကားကို ပြောရတာ၊ အဲဒီစာကို ရေးရတာကြိုက်ပြီဆိုရင်လည်း သူတို့တစ်တွေက သူတို့တိုင်းပြည်အတွက် အလုပ်လုပ်ကြသလို ကိုယ်ကလည်း ကိုယ့်တိုင်းပြည်အတွက် ကြိုးစားပြီး အလုပ်လုပ်ရမှာပဲ။ သူတစ်ပါး တိုင်းပြည်တွေက တိုးတက်တာ အားကျပြီး ကိုယ့်တိုင်းပြည်က မမီတာကို အားမရသဖြင့် ဟိုလူ့ကို အပြစ်ပြော၊ ဒီလူ့ကို အပြစ်ပြောနေရုံနဲ့တော့ တိုင်းပြည်မတိုးတက်နိုင်ဘူး ဆိုတာကို သတိရှိသင့်ပါပြီ။ ပြာပုံထဲမှ တိုးတက်လာသော ဂျပန်လူမျိုး၊ ထမင်းရည်သောက်ခဲ့ပြီး တိုးတက်လာသော တရုတ်လူမျိုး၊ တစ်ရက်မှာ ဂျုံမှုန့် ဂရမ် ၅၀ (၃ ဒသမ ၁ ကျပ်သား) သာ စားခဲ့ရာမှ တိုးတက်လာသော ရှရှားလူမျိုးတို့ကို နမူနာယူပြီး အလုပ်လုပ်ကြပါဦးလို့ တိုက်တွန်းချင်ပါသည်။

❖ ❖ ❖

မြန်မာအချို့က မိမိတိုင်းပြည်အတွင်းနေစဉ်က မြန်မာဖြစ်ရတာ အားငယ်ကြသည်။ ဟိုလူဒီလူကို အပြစ်ပြောကြသည်။ လုပ်နည်းလုပ်ဟန်တွေကို ဝေဖန်နေကြသည်။ အမေရိကန်၊ ဂျပန်၊ ဩစတြေးလျ စသော နိုင်ငံကြီးများကို အထင်ကြီးကြသည်။ သဘောကျကြသည်။

ထို့ကြောင့် ထိုထိုသော တိုင်းပြည်ကြီးများသို့ ရရာ အဆက်အသွယ်ဖြင့် သွား၍ အလုပ်လုပ် ကြသည်။ အဲဒီနိုင်ငံကြီးတွေ ရောက်သွားပြီး အလုပ်လုပ်တော့ ဘယ်လိုလုပ်ရသလဲ၊ ဘယ်လိုနေထိုင်ရသလဲ၊ ဘယ်လို စားရသလဲ၊ လစာက ဘယ်လောက်ရသလဲ၊ ဘယ် လောက်ငွေစုနိုင်သလဲ၊ ဘယ်လောက် မိဘဆွေမျိုးများ ကို ထောက်ပံ့နိုင်သလဲ၊ စိတ်ကရော ဘယ်လောက် လွတ်လပ်ပေ့ါပါးသလဲ စသည်တို့ကို ပြန်ကြည့်ရင် သက်ကြီးရွယ်အိုနှင့် မသန်စွမ်းဖြစ်သောအခါ ဘယ်နိုင်ငံ က ခေါင်းချဖို့ ကောင်းသလဲလို့ မေးကြည့်ပါ။ ခေါင်း မချမီမှာ ယာဉ်မောင်း ငှားထားနိုင်ပါသလား၊ အိမ်အကူ ခေါ်ထားနိုင်ပါသလား၊သားသမီးအငယ်များကို ကျောင်း ကြို/ပို့ လုပ်နိုင်ပါသလား ဆိုတာတွေကို တွေးကြည့် ကြဖို့လိုပါသည်။ အဲဒီနိုင်ငံတွေ တိုးတက်သလို တိုးတက် ချင်ရင် အဲဒီမှာလို အလုပ်လုပ်ကြပေ့ါ။ အတင်းအဖျင်း ပြောခြင်း၊ မနာလို ဝန်တိုစိတ်ထားခြင်း၊ ကိုယ်နှင့်မဆိုင်၊ ကိုယ့်အလုပ်မဟုတ်တာကို အလေးထားခြင်း၊ အချောင် ခိုခြင်း၊ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်၊ ဘီယာဆိုင်မှာ အချိန်ဖြုန်း ခြင်း စသည်တို့ကို ပယ်ဖျောက်ကြဖို့ အချိန်တန်ပါပြီ။

❖ ❖ ❖

“အခု နိုင်ငံခြား တိုင်းပြည်များတွင် ရောက်ရှိပြီး အလုပ် လုပ်နေကြသူများသည် မြန်မာပြည်ကို ပြန်ရောက်ရင်လည်း သူတစ်ပါးတိုင်းပြည်မှာ လုပ်ခဲ့သလို”

အခု နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်များတွင် ရောက်ရှိပြီး အလုပ်လုပ်နေကြသူများသည် မြန်မာပြည်ကို ပြန် ရောက်ရင်လည်း သူတစ်ပါးတိုင်းပြည်မှာ လုပ်ခဲ့သလို အလုပ်အရှိန်မလျှော့ဘဲ ဆက်လက်လုပ်ကိုင်သွားဖို့ သတိမမေ့သင့်ပါ။ ထို့အပြင် အဲဒီကို ရောက်ရှိပြီး နိုင်ငံသား ခံယူထားသူများကလည်း ကိုယ့်အတွက် ဖြစ်စေ၊ ကိုယ့်လူမျိုးအတွက်ဖြစ်စေ၊ တိုးတက်စေဖို့ အကြံကောင်း၊ ဉာဏ်ကောင်းများ၊ မိမိတို့၏ အတွေ့ အကြုံများ၊ အခြားကူညီထောက်ပံ့မှုများကိုပါ ကူညီ ပေးဖို့ အထူးလိုအပ်ပါသည်။ နောက်ဆုံး အသက် ၆၅ နှစ်ပြည့်ပြီးရင်လည်း အမိနိုင်ငံတွင် ရက်ရှည်နေ၍ အလုပ်ရုံ၊ စက်ရုံလုပ်ငန်းဌာန စသည်များဖွင့်၍ မြန်မာ အလုပ်သမားများကို လက်တွေ့ဖြန့်ဝေပေးခြင်းဖြင့်

"ဘွဲ့တွေ၊ ဒီဂရီတွေကို မကြည့်ဘဲ နှစ်ပေါင်း ၂၅–၃၀ ခန့် လုပ်ငန်းအတွေ့အကြုံတွေကို ဘယ်ကျောင်းမှ ပြည့်စုံအောင် သင်ကြားပေးနိုင်မည် မထင်ပါ။ "အသက်ကြီးတော့ တစ်နည်းသာ" ဟု အဆို ရှိပါသည်"

မိမိတို့လူမျိုးကို အကျိုးပြုသင့်ပါသည်။ ထိုသူတို့အတွက် OJT (On Job Training) သဘော ဖြစ်ပါသည်။

❖ ❖ ❖

နောက်တစ်ချက်ဖော်ပြချင်တာကတော့အိုသော်လည်း စွမ်းပါသေးသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အိုပြီမို့ မစွမ်းတော့သောသူကို "အိုမင်းမစွမ်း" ဟု အမည် တပ်ကြသည်။ နိုင်ငံတော်၏ ဝန်ထမ်းများကိုလည်း အသက် ၆၀ ပြည့်လျှင် သက်ပြည့် ပင်စင်ပေးကြသည်။ ယခုခေတ်တွင် အသက် ၆၀ မှာ သန်သန်မာမာရှိပြီး လှုပ်ရှားသွားလာနေကြ သူများလည်း မနည်းလှချေ။ သက်ပြည့် ၆၀ နှစ်အထက် ပိုပြီး ၆၅–၇၀ နှစ်အထိ ထားပြန်လျှင် အောက်မှ အဆင့်ဆင့်ရှိဝန်ထမ်းများက ရာထူးတက်ရန် နောက်ကျသွားသဖြင့် မကျေနပ်နိုင်ပေ။ ထို့အပြင် ထိုသို့ ပင်စင်သက်တမ်းကို တိုးမြှင့်ခံစားလိုသူအချို့ကလည်း မိမိတို့ မစွမ်းတော့သော်လည်း အသက် ၆၅–၇၀ နှစ်အထိ အလုပ်ကို ဆက်လက်အလုပ်ပေးထားခြင်းဖြင့် အသက် ပိုပြီး ရှည်မည်။ စားဝတ်နေရေး အဆင်ပြေမည်။ တိုင်းပြည်အတွက်လည်း အသိဉာဏ်၊ အတွေ့အကြုံအား ပိုမိုရမှာ ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၆၇ ခုနှစ်က ဆိုဗီယက်ရုရှားမှာ သံအမတ်တစ်ဦးကို ပြည်နှင်ဒဏ်ပေးကြောင်း ကြားရသဖြင့် နိုင်ငံခြားကျောင်းသားအချို့ လှုပ်လှုပ်ရှားရှား ဖြစ်နေကြရာ မေးမြန်းကြည့်တော့ "လူပွဲစားလုပ်လို့" ဟု သိရပါသည်။ ပွဲစားလုပ်ပုံက ဒီလိုပါ။ အနောက်နိုင်ငံကြီးက ဆိုဗီယက်ရုရှားမှာ ပညာသင်နေသူ ထိုသံအမတ်ကြီးတို့နိုင်ငံမှ ကျောင်းသားတစ်ဦးကို တစ်လလျှင် ဒေါ်လာ ၃၀၀၀ ပေးမည်ဟုဆိုတာ သူတို့ တိုင်းပြည်ကြီးသို့ လာရန်ခေါ်သည်။ ဘာကြောင့်လဲလို့ စုံစမ်းကြည့်တော့ (၁) ပညာတတ်တစ်ယောက်တိုးသည်။ (၂) မိမိနိုင်ငံမှ လူတစ်ယောက်ကို ပါရဂူဘွဲ့ရအောင် စာသင်ရသော နှစ်ပေါင်း (၂၅–၃၀) ခန့်ကြာမည်။ (၃) ပြည်တွင်းက လူကို ပညာသင်တာ စောင့်ပြီးမှ အလုပ်ခိုင်းရင်လည်း

ထိုမျှသောလစာ ပေးရတာပဲ။ ခုလို ဝယ်ယူလိုက်တော့ ၂၅-၃၀ နှစ် အချိန်ကုန်သက်သာသွားတယ်တဲ့။ နိုင်ငံကြီးများက မြန်မြန်တိုးတက်လာသလောက် နိုင်ငံငယ်များကတော့ တိုးတက်မှု နှေးသွားမှာပါ။

ထိုသာဓကအရ အသက် ၆၀ ပြည့်သွား၍ ပင်စင်ယူသူတို့အနက်မှ အလုပ်ကိုဆက်လက်ပြီး စွမ်းဆောင်နိုင်သူ၊ ကျန်းမာရေးအရလည်း လုပ်ကိုင်နိုင်သူ၊ တိုင်းပြည်အတွက်လည်း လိုအပ်သော ပညာတတ်သူတို့ကို တာဝန်ပေးလျှင် တိုင်းပြည်အတွက်ရော၊ ထိုလူအတွက်ပါ အကျိုးရှိမည်ဖြစ်သည်။ ဘွဲ့တွေ၊ ဒီဂရီတွေကို မကြည့်ဘဲ နှစ်ပေါင်း ၂၅-၃၀ ခန့် လုပ်ငန်း အတွေ့အကြုံတွေကို ဘယ်ကျောင်းမှ ပြည့်စုံအောင် သင်ကြားပေးနိုင်မည် မထင်ပါ။ “အသက်ကြီးတော့ တစ်နည်းသာ” ဟု အဆို ရှိပါသည်။ လူအတွက် အလုပ်မရှာသင့်ပေမယ့် အလုပ်အတွက်တော့ လူကိုရှာကြရမှာဖြစ်လို့ အဲဒီရှာတဲ့လူက ရှိပြီးဖြစ်ပါသည်။

❖ ❖ ❖

မြန်မာနိုင်ငံမှာ စေတီ၊ ပုထိုး၊ ဘုရား၊ ကျောင်း၊ ကန် မြောက်မြားစွာ ရှိပါသည်။ အိုဟောင်းပြိုပျက်နေသည်ကိုလည်း ဝမ်းနည်းဖွယ်တွေ့ရပါသည်။ ရှက်တတ်လျှင် ရှက်ဖို့အလွန်ကောင်းပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ သတိထားစေချင်ပါသည်။

ပုဂံမြို့တစ်ဝိုက်တွင် “လှည်းဝင်ရိုးသံ တညံညံ ပုဂံဘုရားပေါင်း” ဟု အဆိုရှိသဖြင့် စေတီပုထိုးပေါင်း ၄၄၄၆ ဆူ ရှိခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ အနော်ရထာမင်းလက်ထက် မတိုင်မီကတည်းက တည်ထားခဲ့ကြသလို အနော်ရထာမင်းလက်ထက် ဗုဒ္ဓသာသနာအတွက် အထွတ်အထိပ်ရောက်အောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သဖြင့် ပိုပြီးတည်ထားခဲ့ကြရာ မိဖုရား၊ သားတော်၊ သမီးတော်၊ မှူးကြီး၊ မတ်ရာတို့သာ ဘုရားတည် ကျောင်းဆောက်ကြသည် မဟုတ်တော့ဘဲ ကျန်ရှိသော ပြည်သူပြည်သားများကပါ တည်ဆောက်ခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ဒါကြောင့် မုဆိုးမကလည်း ဘုရားတည်သည် ဟု ပြောကြပါသည်။

ထိုသို့ ကိုယ်ပိုင်ဘုရား၊ ကျောင်း၊ ရေတွင်း၊ ရေကန်၊ ဇရပ်တို့ကို တည်ထား ဆောက်လုပ် လှူဒါန်းခဲ့ခြင်းတို့သည် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာကို ယုံကြည်ကိုးကွယ်ခြင်း သဘောဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် အပြိုင်အဆိုင်စိတ်ဓာတ် (သူက ကျောင်းဆောက်လျှင် ကိုယ်က ဘုရားတည်မည်) ဖြင့်လည်း တည်ဆောက်လှူဒါန်းကြသည်ဟု ယူဆမိပါသည်။ မြန်မာတို့၏ သဘာဝအရ အဟောင်းကို ပြင်ဆင်ခြင်းထက် အသစ်အသစ်ကိုသာ ပိုမိုစိတ်ဝင်စားကြသဖြင့် ရှိပြီး နေရာများ၌ပင် ထပ်မံ၍ အသစ်တည်ဆောက်ကြသည်။ ထို့အပြင် ဇေဒင်ယတြာအရလည်း တည်ထားကိုးကွယ်ကြသေးသည်။ အဟောင်းကို ပြုပြင်မွမ်းမံလိုသူများလည်း ရှိပါသည်။ သို့ရာတွင် ရှားပါးလှပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရွှေတိဂုံစေတီတော်ရင်ပြင်တွင် လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသော လူကြီးများ၊ ချမ်းသာကြွယ်ဝသော သူဌေးကြီးများ စသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များက စေတီပုထိုးနှင့် သာသနိက အဆောက်အဦများ တည်ထားခဲ့ကြသဖြင့် ယခုအခါ ရင်ပြင်တော်ကြီးသည် ဘုရားကို ကြည်ညိုကိုးကွယ်လိုသူ ပြည်သူများအတွက် ကျဉ်းမြောင်း၍ နေပါပြီ။ နောင်လာမည့် အသစ်သစ်သောအစိုးရမင်း

များနှင့် အမျိုးဘာသာ သာသနာကို တန်ဖိုးထားသော ဂေါပကလူကြီးများကပါ ထိန်းသိမ်းပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။ အခြားသော ဘုရားများ ဥပမာ – မန္တလေးမြို့မှ မဟာမြတ်မုနိဘုရား၊ မန္တလေးတောင်ရင်ပြင်၊ ပုဂံမြို့မှ ရွှေစည်းခုံဘုရား၊ ပုပ္ပါးတောင်ကလပ်ရင်ပြင်၊ ကျိုက်ထိုမြို့မှ ကျိုက်ထီးရိုးစေတီတော် စသည်များတွင်လည်း နောက်ထပ် မည်သည့် အကြောင်းကြောင့်နှင့်မှ ရင်ပြင်တော်ကျဉ်းမြောင်းသွားမည့် ကိစ္စမှန်သမျှကို ကမ္ဘာတည်သရွေ့ တားဆီးပိတ်ပင်ပေးကြဖို့ သမိုင်းပေးတာဝန်ကြီး ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် ရှိပြီး ရှေးဟောင်းဘုရား (စေတီ၊ ပုထိုး) သာသနိက အဆောက်အဦနှင့် ရှေးဟောင်းပစ္စည်း မှန်သမျှကို ပညာရှင်များ၏ သတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သွားကြဖို့ လိုအပ်ပါသည်။ အဟောင်းပြင်ခြင်း၊ ထိန်းသိမ်းခြင်းတို့သည်လည်း အသစ်အသစ်လုပ်သကဲ့သို့ အကျိုးပေးနိုင်ကြောင်း သတိရှိကြရန် လိုအပ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ကြည်ညိုသဒ္ဓါများပြီး လှူဒါန်းကြရာ စနစ်မပါသဖြင့် အင်းလေး ဖောင်တော်ဦး ဘုရားရုပ်ပွားတော် ငါးဆူသည် ပကတိပုံတော်ပျောက်ပြီး ရွှေတုံးကြီးသဖွယ်ဖြစ်သွားပါသည်။ ယခုတိုင်လည်း လူများသည် ရှေးယခင်အတိုင်း ဆက်လက်၍ ရွှေသင်္ကန်း ဆက်ကပ်လှူဒါန်းလျက်ပင်။

"မြန်မာစာ၊ မြန်မာအစားအစာ၊ မြန်မာအလေ့အထ မမေ့ကြဘဲ ကမ္ဘာမှာ မြန်မာဟေ့" လို့ အော်နိုင်အောင် မြန်မာတွေကပဲ ကြိုးစားကြရမှာပါ။

ဒါကြောင့် တိုးတက်စေဖို့ ကာယ၊ ဉာဏရှိသမျှ ထုတ်၍ သုံးကြစေချင်ပါသည်။ အသစ်အဟောင်းများကိုလည်း ဉာဏ်နှင့်ယှဉ်၍ ဆောင်ရွက်ကြဖို့ တင်ပြလိုက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာများ အလှပေါ် အယဉ်ဆင့်နိုင်ကြပါစေ။ ။

ဒေါက်တာချစ် (စိုက်ပျိုးရေး)

မှတ်ချက်

နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ၏ လမ်းညွှန်မှုအရ မတ်လ ၃၁ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းများ၏ အငြိမ်းစားယူရမည့် အသက်ကို ၆၂ နှစ်ဟု ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။

(အယ်ဒီတာ)

စီးပွားရေးတည်ငြိမ်မှု

apmEkd(ft okcdab m*aA')

“နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ စီးပွားရေးမတည်ငြိမ်မှုနှင့်ပတ်သက်၍
စီးပွားရေးအတက်အကျ သံသရာ (Business Cycle)
သဘောတရားဖြင့် လေ့လာလေ့ရှိကြသည်။
စီးပွားရေးအတက်အကျ သံသရာဖြစ်စဉ်တွင်
အတက်အကျများ အဆင့်လိုက် ဖြစ်ပေါ်တည်ရှိသည်”

“နိုင်ငံတကာမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အက်ဖ်ဒီအိုင် (Foreign Direct Investment–FDI) စီးဝင်မှု အားကောင်းလာခြင်း၊ နိုင်ငံရပ်ခြား တိုင်းပြည်များနှင့် ကုန်သွယ်မှုပမာဏ ကြီးမားလာခြင်း တို့သည်လည်း နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ စီးပွားရေး တည်ငြိမ်မှု အတွက် များစွာ အထောက်အကူ ပြုနိုင်သည်”

(၁)

စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ပုံမှန်ရှိပြီး ငွေကြေးဖောင်းပွမှုနှုန်းနိမ့်သောအခြေအနေကို စီးပွားရေးတည်ငြိမ်မှု (economic stability) ရှိသည်ဟု ရည်ညွှန်းပြောဆိုလေ့ရှိကြသည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံသည် စီးပွားရေးတည်ငြိမ်မှုရှိပါက ကုန်ထုတ်လုပ်မှုပမာဏ တိုးမြှင့်ခြင်း၊ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုတွင် မြင့်မားသောစွမ်းဆောင်ရည်ရှိခြင်း၊ အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများ ပေါများခြင်း စသည့် အပေါင်းလက္ခဏာပြ မက်ခရိုစီးပွားရေး အခြေအနေတို့ ဖြစ်စေပြီး အခြားသော ဆက်စပ်ကောင်းကျိုးများလည်း ရရှိခံစားရသည်။ စီးပွားရေး မတည်မငြိမ် (economic instability) ဖြစ်နေပါက စီးပွားရေးတည်ငြိမ်မှုကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာသော အကျိုးဆက်များ၏ ပြောင်းပြန် အနုတ်လက္ခဏာဆောင်သော အခြေအနေများ ဆက်တိုက်ဖြစ်ပေါ်လာတတ်သည်။

(၂)

ယေဘုယျအားဖြင့် စီးပွားရေးမတည်ငြိမ်မှုသည် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး တည်ငြိမ်မှုမရှိသည့် ကာလများ၊ စီးပွားရေးဆုတ်ယုတ်ကျဆင်းနေသည့် အခြေအနေများ၌ ဖြစ်တတ်သည်။ ထိုအချိန်တွင် ငွေကြေးဖောင်းပွမှုနှုန်း မြင့်မားခြင်း၊ မိမိနိုင်ငံသုံးငွေနှင့်နိုင်ငံခြားငွေများ လဲလှယ်ရာတွင် လဲလှယ်သည့်နှုန်းထားများ အချိန်တိုအတွင်း အတက်အကျများနေခြင်း၊ အတက်အကျပမာဏ ကြီးမားနေခြင်းတို့လည်း ဖြစ်နေတတ်သည်။ ထိုအခြေအနေမျိုးတွင် ပြည်တွင်းစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည်လည်းကောင်း၊ ပြည်ပနိုင်ငံများနှင့် ကုန်သွယ်မှု ပြုလုပ်နေသည့် လုပ်ငန်းများသည်လည်းကောင်း အခက်အခဲများ၊ ဆုံးရှုံးမှုများကို ကြုံလာရပြီး နိုင်ငံ့စီးပွားရေးအခြေအနေပေါ် ယုံကြည်မှုနည်းလာတတ်ကြသည်။ ဈေးကွက်အတွင်းရှိစားသုံးသူများသည် မိမိတို့လက်ထဲရှိ ပြည်တွင်းသုံးငွေကြေးများကို ဆက်လက်ကိုင်ထားရန် စိုးရိမ်စိတ်များ ရှိလာသကဲ့သို့၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များသည်လည်း ဈေးကွက်ယန္တရားအပေါ် ယုံကြည်မှုများကျဆင်းကာ မိမိတို့လုပ်ငန်းများ၏

အနာဂတ်အခြေအနေများအတွက် စိုးရိမ်သောက ဖြစ်လာတတ်ကြသည်။ ပြည်တွင်း၌ ထိုသို့ ဖြစ်ပေါ်နေစဉ် ပြင်ပမှ စီးဝင်လာသည့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည်လည်း နှေးကွေးလာခြင်း၊ တန့်နေခြင်းတို့ဖြစ်လာသည်။

(၃)

နိုင်ငံတကာမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အက်ဖ်ဒီအိုင် (Foreign Direct Investment–FDI) စီးဝင်မှုအားကောင်းလာခြင်း၊ နိုင်ငံရပ်ခြားတိုင်းပြည်များနှင့် ကုန်သွယ်မှုပမာဏကြီးမားလာခြင်းတို့သည်လည်း နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ စီးပွားရေးတည်ငြိမ်မှုအတွက် များစွာအထောက်အကူ ပြုနိုင်သည်။ တည်ငြိမ်စွာဖြစ်ထွန်းနေသော စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံကုန်သွယ်မှု ဖွံ့ဖြိုးလာစေရန်နှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု(အက်ဖ်ဒီအိုင်)များ စီးဝင်လာစေရေးဆွဲဆောင်ရာတွင် အထောက်အကူဖြစ်စေသကဲ့သို့ အဆိုပါကုန်သွယ်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကဏ္ဍနှစ်ခုတို့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာခြင်းသည်လည်း နိုင်ငံ၏စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် စီးပွားရေးတည်ငြိမ်မှုကို တွန်းအားဖြစ်စေသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုအခြေအနေများသည် အပြန်အလှန်သက်ရောက်လျက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းမှုရှိစေသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

မတည်ငြိမ်သော စီးပွားရေးအဆောက်အအုံအတွင်း၌ ငွေကြေးအရင်းအနှီးများဆုံးရှုံးနိုင်သည်ကို နိုင်ငံခြားသားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များ ကောင်းစွာသဘောပေါက်ပြီးသားဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မည်သည့်နိုင်ငံခြားသားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူကမျှ စီးပွားရေးမတည်မငြိမ်ဖြစ်နေသည့်နိုင်ငံသို့ လာရောက်၍ ၎င်းတို့၏ ငွေကြေးများကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပြုလုပ်ကြမည်မဟုတ်ပေ။ မတည်ငြိမ်သော စီးပွားရေးအခြေအနေသည် ပြည်တွင်းသို့ဝင်ရောက်လာမည့် အက်ဖ်ဒီအိုင် (FDI)ခေါ် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ပေါ့ဖော်လီယိုရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု (Portfolio Investment) ဟုခေါ်သည့် စာရွက်စာတမ်းများ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှစ်မျိုးစလုံးကို စိတ်ပျက်အားလျော့စေသည်။

(၄)

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ စီးပွားရေးမတည်ငြိမ်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ စီးပွားရေးအတက်အကျသံသရာ (Business Cycle) သဘောတရားဖြင့် လေ့လာလေ့ရှိကြသည်။ စီးပွားရေးအတက်အကျ သံသရာဖြစ်စဉ်တွင် အတက်အကျများ အဆင့်လိုက် ဖြစ်ပေါ်တည်ရှိသည်။ စီးပွားရေးကျဆင်းလာခြင်း သို့မဟုတ် ကျုံ့လာခြင်း (Recession or Contraction)၊ အနိမ့်ဆုံး အခြေအနေသို့ရောက်ရှိခြင်း (Trough)၊ စီးပွားရေးအခြေအနေ ကောင်းမွန်မှုကျယ်ပြန့်လာခြင်း သို့မဟုတ် စန်းပွင့်လာခြင်း (Expansion or Boom)၊ အမြင့်ဆုံးအခြေအနေသို့ရောက်ရှိလာခြင်း (Peak) ဟူ၍ရှိသည်။ စီးပွားရေးကျဆင်းမှု အခြေအနေနှင့် စီးပွားရေးတိုးတက်မှု အထွတ်အထိပ်အခြေအနေကြား အလွန်အမင်းကွာဟနေသော အချိန်ကာလအတွင်း၌ စီးပွားရေးမတည်ငြိမ်ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ စီးပွားရေးကျဆင်းမှုအချိန်ကာလကြာမြင့်စွာ ဖြစ်ပေါ်နေပါကလည်း စီးပွားရေးမတည်ငြိမ်မှုကို ကြုံတွေ့နေရသည်ဟုဆိုသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် စီးပွားရေးကျဆင်းမှုကို အချိန်ကာလအားဖြင့် ခြောက်လမှ

ကိုးလအထိ ကြုံတွေ့နေရပြီဆိုလျှင် စီးပွားရေးမတည်ငြိမ်မှု ဖြစ်နေပြီဟု ကောက်ချက်ချရမည်သာ။

စီးပွားရေးအတက်အကျသံသရာ (Business Cycle)

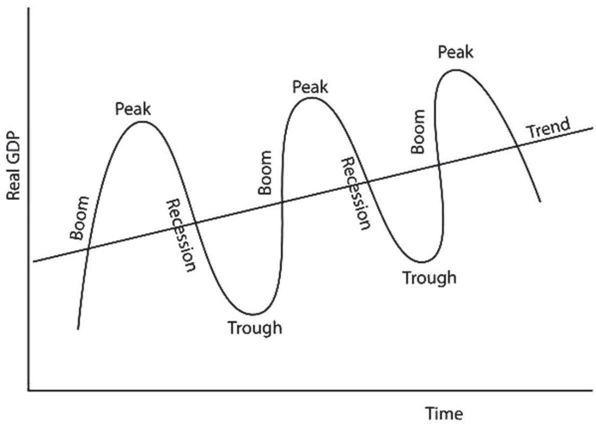

(၅)

စီးပွားရေးမတည်ငြိမ်မှု ကြုံတွေ့လာရသည့်အခါ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သော သက်ရောက်မှုများကို လေ့လာ၍ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများ လျော့နည်းစေရန် အားထုတ်ကြရပြီး၊ စီးပွားရေး ပြန်လည်နာလန်ထစေနိုင်မည့် နည်းလမ်းများ ရှာဖွေကြရသည်။ အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းသစ်များ ဖန်တီးပေးခြင်း၊ ငွေကြေးဖောင်းပွမှုကို ထိန်းချုပ်ခြင်း၊ ငွေကြေးလဲလှယ်နှုန်းကို တည်ငြိမ်စေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့သည် အသုံးများသော နည်းလမ်းများဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးနှိုးဆွမှု အစီအစဉ်များ (Stimulus Packages) သည်လည်း အလျင်အမြန် ထိရောက်သော နည်းလမ်းအဖြစ် နိုင်ငံအများအပြားတွင် အသုံးများနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ သို့သော် စီးပွားရေး နှိုးဆွမှု အစီအစဉ်များသည် အကျိုးဆက်အားဖြင့် ဈေးနှုန်းများမြင့်တက်စေသော အင်ဖလေးရှင်းဖြစ်လာနိုင်သည်ကိုလည်း ဂရုပြုနေရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုအခြေအနေမျိုးသည် နိုင်ငံတကာဘဏ္ဍာရေးဈေးကွက်ထဲ၌ ငွေကြေးအာမခံစာချုပ်များကို ဝယ်ယူမြုပ်နှံလေ့ရှိသည့် ရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများအတွက် အခက်အခဲဖြစ်လာနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ဘဏ္ဍာရေးဈေးကွက်ထွန်းကားသော စီးပွားရေးအဆောက်အအုံများထဲတွင် ပေါ်လစီရေးဆွဲသူများ၊ အကောင်အထည်ဖော် လုပ်ဆောင်သူများအနေဖြင့် သတိကြီးကြီးထား ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပေသည်။

(၆)

နိုင်ငံများစီးပွားရေးတည်ငြိမ်မှုအတွက် ပေါ်လစီပိုင်းဆိုင်ရာ အထောက်အကူပြုနိုင်ရန်၊ အကြံဉာဏ်များပေးနိုင်ရန်နှင့် အခြားလိုအပ်သော အထောက်အပံ့များ ပေးနိုင်ရန် အိုင်အမ်အက်ဖ် (IMF) ဟုခေါ်သည့် နိုင်ငံတကာငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့ကြီး (International

Monetary Fund) ရှိသည်။ ထိုအဖွဲ့ကြီးသည် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ စီးပွားရေး အခြေအနေများနှင့် ပတ်သက်၍ သတင်းအချက်အလက်များ ပံ့ပိုးပေးသည်။ အိုင်အမ်အက်ဖ်အဖွဲ့ကြီးသည် စီးပွားရေး တည်ငြိမ်မှုကိန်းရှင်များအဖြစ် စုစုပေါင်း ပြည်တွင်းထုတ်ကုန် ဂျီဒီပီ(Gross Domestic Product–GDP)၊ ငွေကြေးဖောင်းပွမှု (inflation)၊ အလုပ်လက်မဲ့ အခြေအနေ (Unemployment)၊ ပြည်ပငွေပေး ငွေယူရှင်းတမ်း (Balance of Payment)၊ ပို့ကုန်(Export)၊ သွင်းကုန် (Import)၊ ပြင်ပကြွေးမြီ (External Debt)၊ အရင်းအနှီးစီးဆင်းမှု (Capital Flow)၊ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုဈေးနှုန်းများ (prices of goods and services) စသဖြင့် အသုံးပြု လေ့ရှိသည်။

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအနေဖြင့် စီးပွားရေးတည်ငြိမ်မှု ရရှိစေရန်အတွက် ကုန်ထုတ်လုပ်မှု ကဏ္ဍနှင့် ငွေကြေးကဏ္ဍနှစ်ခု တစ်ဖက်စောင်းနင်း မဖြစ်စေရန်၊ ဈေးကွက်ယန္တရား ပုံမှန် လည်ပတ်နိုင်စေရန် အမြဲမပြတ် အကဲဖြတ်လေ့လာ၍ ထိန်းကျောင်းနေရန် လိုအပ်သည်။

(၇)

ယနေ့ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းရေစီးကြောင်းထဲတွင် စီးမျောနေကြသည့် ကမ္ဘာ့ နိုင်ငံများအားလုံးသည် ယခင်ကာလများထက် စီးပွားရေးမတည်ငြိမ်မှုကို ပိုမိုခံစားနေကြ ရသည်။ သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်မှုများ၊ ကပ်ရောဂါကူးစက်ပျံ့နှံ့မှုများနှင့် လူသား တို့ကိုယ်တိုင် ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ ဖန်တီးထားသော စစ်ပွဲများကလည်း ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုလုံး၏ စီးပွားရေးကိုသာမက နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံချင်း၏ စီးပွားရေးများကိုပါ ဟန့်တားနှောင့်ယှက်၊ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများ ပေးနေသည်။

ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး မသေချာမရေရာမှုသည် ၂၀ ရာစုထက် ၂၁ ရာစုတွင် ပိုမိုကြီးမား လာနေခဲ့ပြီဖြစ်သည်။ အခြေအနေအရပ်ရပ်ကို ကောင်းစွာသဘောပေါက်၍ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး အပြောင်းအလဲများ၊ ဒေသတွင်းအခြေအနေများကို မျက်ခြည်မပြတ် စောင့်ကြည့် လေ့လာမှုများ ပြုလုပ်လျက် မိမိတို့နိုင်ငံအပေါ် သက်ရောက်လာနိုင်ခြေတို့ကို ကြိုတင် မှန်းဆတွက်ချက်ထားနိုင်မှုသည် မဖြစ်မနေလုပ်ဆောင်ရမည့် ကိစ္စဖြစ်လာသည်။ ထိုသို့ ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားနိုင်မှသာ ပြင်ပကမ္ဘာ့အခြေအနေ၏ မိမိတို့နိုင်ငံ စီးပွားရေးအပေါ် သက်ရောက်မှုများ လျော့နည်းသက်သာစေနိုင်မည်။ ပြည်တွင်းစီးပွားရေး တည်ငြိမ်စေ ရေးအတွက်လည်း အထောက်အကူ ရစေနိုင်မည်ဖြစ်ပေသည်။

စောနိုင်(အသုံးချဘောဂဗေဒ)

ရှင်းလင်းချောပြေ စကားပြေ

cspEdk(pdwf n m)

“တကယ်တော့ လူလူချင်းဆက်သွယ်ခြင်း၊
ဆက်ဆံခြင်းမှာ စကားပြောတာဖြစ်ဖြစ်၊
စာရေးတာပဲဖြစ်ဖြစ် ထိရောက်အောင်မြင်လျှင်
စကားပြေ ကောင်းစွာ ရေးတတ်ရမည်။
စကားပြောကောင်းသူ ဖြစ်ရပါမည်။
စာရေးခြင်းသည် စကားပြောခြင်း တစ်မျိုးသာပင်**”**

နိဒါန်း

အကြောင်းအားလျော်စွာ စာရေးသူသည် စာပေရေးရာ ပို့ချဆွေးနွေးရသော တာဝန်များ ထမ်းဆောင်ခဲ့ရပါသည်။ စစ်ဦးစီးတက္ကသိုလ် အမှတ်စဉ် (၄၁) မှ (၄၅) အထိ ၅ နှစ်၊ နိုင်ငံတော်ကာကွယ်ရေးတက္ကသိုလ် အမှတ်စဉ် (၃)၊ (၄)၊ (၅) စသည်တို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံ စာရေးဆရာအသင်း အခြေခံစာရေးနည်းသင်တန်း (၁) မှ (၁၀) အထိနှင့် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် မြန်မာစာဌာန၊ စာပေပြုစုရေးသား ဖန်တီးခြင်းပညာ ဘွဲ့လွန်ဒီပလိုမာသင်တန်း (၁) မှ (၆) အထိ ဆွေးနွေးခဲ့ဖူး၏။ သူတစ်ပါးကို အသိပညာမျှဝေရမည် ဆိုသောအခါ မိမိက အကြောင်းအရာနှင့် ရည်ရွယ်ချက်ကို ပိုင်နိုင်ထိရောက်အောင် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရလေသည်။ တစ်ချိန်၊ နှစ်ချိန် သင်ကြားပို့ချဖို့ရာ တစ်ရက်၊ နှစ်ရက် လေ့လာရုံမျှ မလုံလောက်ပေ။ တစ်ပတ်၊ တစ်လ စသဖြင့် ကိုယ်တိုင် တတ်မြောက်နားလည်အောင် အရင်လေ့လာ လေ့ကျင့်ရပါသေးသည်။ ကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်ပြီဆိုမှ စင်ပေါ်တက်ရာတွင် ယုံကြည်ချက် အပြည့်အဝ ရပါသည်။ ရင်မခုန်တော့ပါ။ ပျော်ရွှင်စွာပဲ သင်ကြားပို့ချနိုင်စမြဲ ဖြစ်ပါသည်။ မေးချင်တာမေး၊ မရှင်းသေးလျှင် မေးပါ။

မိမိတို့ကို အလယ်တန်းမှာ သမိုင်းနှင့် ပထဝီဝင်ဘာသာသင်ခဲ့သော ဆရာဦးထွန်းမောင်နှင့် ဦးမာတင်တို့သည် ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင်၊ ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင်နှင့် တပည့်များ နားဝင်စွဲမြဲအောင် သင်တတ်ကြပါသည်။ အထက်တန်းကျောင်းသားဘဝတွင် သမိုင်းနှင့် ပထဝီဝင်ကို သင်ပြသော ဆရာဦးခင်နှင့် ဦးအုန်းကြည်တို့သည် အလွန်တရာကျွမ်းကျင်ပြီး တပည့်များခေါင်းထဲ သံမှိုစွဲအောင် ရိုက်သွင်းသလို သင်ပြခဲ့ကြပါပေသည်။ ပထဝီဝင်နှင့် သမိုင်းဘာသာရပ်မှာ စိတ်ဝင်တစား လေ့လာမှတ်သားခဲ့သောအခါ မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်၊ ကိုယ့်အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှု၏ နေရာနှင့် တန်ဖိုးတို့ကို သိမြင်ခဲ့ရပါသည်။ ငယ်စဉ်က ဆရာများ၏ ကျေးဇူးတရား ကြီးမားပါ၏။

အမျိုးသားအမြင်နှင့် တိုင်းချစ်ပြည်ချစ်စိတ်ကို ဖြိုလှဲဖျက်ဆီးခံရပြီး လူငယ်များ နိုင်ငံတော်အတွက် အလေးထားစဉ်းစားတတ်မှု အားနည်းလာရခြင်း၏ အကြောင်းရင်းသည် သမိုင်းဘာသာ၊ ပထဝီဝင်ဘာသာ ကျွမ်းကျွမ်းကျင်ကျင် တတ်မြောက်လိမ္မာသော အခြေခံပညာ ဆရာ၊ ဆရာမများ မရှိသလောက် ရှားပါးခဲ့ရခြင်းသည်လည်း အရေးကြီးသော အားနည်းချက်တစ်ခု ဖြစ်လောက်ပါသည်။ အရင်းအမြစ်ကို ပြောင်းလဲဖြည့်ဆည်းကြရမည်ဟု မြင်ပါသည်။

အနာဂတ်

ကျွန်ုပ်တို့ဘဝ ရပ်တည်ရှင်သန်နိုင်ရေး၊ လုပသာယာနိုင်ရေးအတွက် ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးစေရန်ဖြစ်စေ၊ အေးချမ်းလုံခြုံဖို့ဖြစ်စေ လူတိုင်းကိုယ်စီက ပါဝင်၍ တာဝန်ယူလိုစိတ်၊ တာဝန်ခံလိုစိတ်၊ အနစ်နာခံ စွန့်လွှတ်လိုစိတ်ရှိကြရန် ငယ်စဉ်ကပင် နေ့စဉ်ဘဝမှာ အလေ့အထဖြစ်နေစေရပါမည်။ မိဘကလည်း ဤမူကို အခြေခံရမည်။ ကျောင်းက ဆရာ၊ ဆရာမတွေကလည်း ဤအခြေခံမူနှင့် ပျိုးထောင်ပေးကြရမည် –

၁။ People လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု

၂။ Planet ကမ္ဘာကြီးစိမ်းလန်းသာယာစေမှု

၃။ Process စည်းကမ်းတကျ နည်းလမ်းတကျ စနစ်တကျတတ်မြောက်မှု

၄။ Product Quality and Productivity အရည်အသွေးမြင့်စွာ ကုန်ထုတ်စွမ်းအား ရှိမှု – မိသားစုတိုင်း၊ ကျောင်းဆရာတိုင်းက နိုင်ငံကို အနာဂတ်ကောင်းအောင် ဤအခြေခံမှု များဖြင့် အားလုံးပါဝင်လှုပ်ရှားကြသည်ဆိုလျှင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ဘယ်သောအခါမှ မျက်နှာ ငယ်စရာမရှိပါ။

ဖြတ်သန်းခဲ့ခြင်း

ပြောရဦးမည်။ စာပေဝါသနာပါသူများကို အခမဲ့ စာရေးနည်းသင်တန်းများ ဖွင့်ပြီး နိုင်ငံကျော် စာရေးဆရာတွေက ဆွေးနွေးပို့ချကြပါသည်။ နောက်တော့ လူတစ်ရာ၊ နှစ်ရာ လက်မခံတော့ဘဲ ငါးဆယ်၊ ခြောက်ဆယ်သာ ဝင်ကြေး ကျပ်တစ်သောင်း၊ နှစ်သောင်းနှင့် သင်ကြားပါသည်။ ပျမ်းမျှ လူ ၈၀ စီ ၁၀ ကြိမ်ဖွင့်ခဲ့သဖြင့် သင်တန်းသား ၈၀၀ ကျော်နှင့် ထိတွေ့ခဲ့ရပါသည်။ တက္ကသိုလ် မြန်မာစာဌာနမှာလည်း စာရေးနည်း ဒီပလိုမာတစ်နှစ် သင်တန်းမှာ ခြောက်နှစ်ကြာ ခြောက်ကြိမ် ပို့ချခဲ့ဖူးရာ သင်တန်းသား ၃၀၀ ကျော် ရှိပေမည်။

သင်တန်းသားများကို မိမိက ဆောင်းပါးရေးနည်း သင်ခဲ့ပါ၏။ မြန်မာစကားပြေ၏ အခြေခံကို ဆရာကြီး ပါမောက္ခဒေါက်တာဦးခင်အေး (မောင်ခင်မင်–ဓနုဖြူ) ၁၉၈၅ ခုနှစ်က ပြုစုပေးခဲ့သည့် “ပြည်သူ့အတွက် မြန်မာစကားပြေ” ဆိုသော စာအုပ်ကလေးကို လက်စွဲ ပြုလျက် စာပေဝါသနာရှင်များကို အချိန်တိုတိုနှင့် ထိရောက်စွာ သဘောပေါက်နားလည် အောင် ဆွေးနွေးနိုင်ခဲ့ပါ၏။

သင်တန်းအတွက် မိမိက ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် စုဆောင်းလေ့လာရသဖြင့် အသိပညာ တိုးပွားသည်။ သင်တန်းသားအမျိုးမျိုးက စိတ်ကူးပေါ်ရာ မေးကြစမ်းကြသဖြင့် သေချာအောင် ခိုင်မာအောင် ဖြေရှင်းဖြေကြားရသည်များကလည်း မှတ်သားစရာကောင်းသည်။ **“စာပေ ရေးသားနည်းဟူသော စာအုပ် (၂) တွဲ”** ပြုစုရေးသားဖြစ်သွား၏။ စေတနာ့ဝန်ထမ်း ပါဝင် ထမ်းဆောင်ခြင်းမှ အမြတ်ရခဲ့သည်။ လွန်ခဲ့သော ဆယ်နှစ်ကျော်ကာလဆီက ဖြစ်ပါသည်။

“ကဲ ... ပြောစမ်းပါဦးကွယ်။ စကားပြေအကြောင်း၊ အခြေခံစာရေးနည်းအကြောင်း လေး တို့လည်း သိချင်ပါတယ်” ဆိုလျှင်တော့ ဆက်ဖတ်ပေါ့။ “စိတ်မဝင်စားပါဘူး” ဆိုလျှင် ဤမှာပဲ ရပ်လိုက်ပေတော့။ မဖတ်နဲ့တော့။ ကျေးဇူးပါ။ (သင့်ရဲ့တန်ဖိုးရှိတဲ့ အချိန်တွေ မကုန် ပါစေနှင့်)

ဆက်သွယ်ဆက်ဆံ

တကယ်တော့ လူလူချင်းဆက်သွယ်ခြင်း၊ ဆက်ဆံခြင်းမှာ စကားပြောတာဖြစ်ဖြစ်၊ စာရေးတာပဲဖြစ်ဖြစ် ထိရောက်အောင်မြင်လျှင် စကားပြေကောင်းစွာ ရေးတတ်ရမည်။ စကားပြောကောင်းသူ ဖြစ်ရပါမည်။ စာရေးခြင်းသည် စကားပြောခြင်း တစ်မျိုးသာပင်။ ထို့ကြောင့် စကားပြေရေးခြင်းနှင့် စကားပြောခြင်းတို့က ပေါရာဏနှင့် ဝေါဟာရသဖွယ် အနည်းငယ်မျှ ကွာဟနေကြသော်လည်း သဘောက အတူတူပါ။ စာရေးကောင်းလျှင် လူတွေက ဖတ်ချင်ကြသည်။ စကားပြောကောင်းလျှင် လူတွေက နားထောင်ချင်ကြပါသည်။

ခေါင်းဆောင်တာဝန်၊ ဈေးရောင်းသူအလုပ်၊ စီမံခန့်ခွဲသူ၏လုပ်ငန်း၊ နိုင်ငံရေးသမားစွမ်းရည် အစရှိသည့် လူတိုင်း၏ ဘဝတက်လမ်းသည် အထုံပါရမီစွမ်းရည် (Aptitude) အပေါ်တွင် သူ့ဘဝအမြင့်ဆုံးအဆင့် (Altitude) ကို ရစေသည် မဟုတ်ပါ။ သို့ဆိုလျှင် ဘာက ရစေတာလဲ။

သူ၏သဘောထားအမြင် (Atitude) က ပြဋ္ဌာန်းခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။ သူ့အမြင်၊ သူ့စိတ်ကူး၊ သူ့အိပ်မက်၊ သူ့အိုင်ဒီယာကသာ အဓိကကျ၏။

ဤဆောင်းပါးကို ဆက်လက်ဖတ်ရှုလာခြင်းသည် စာဖတ်သူက ဘာပဲဖြစ်နေနေ ပိုမိုတိုးတက်ကြီးပွားမည့် လမ်းကြောင်းပေါ်သို့ ရောက်နေသည် အမှန်ပင်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် အရေးအသားကောင်းအောင်၊ အပြောအဆိုကောင်းအောင် တိုတိုတုတ်တုတ်နှင့် အနှစ်သာရရှိရှိ ဤမျှအထောက်အကူရသည့် စာကောင်းပေမွန်ကို ယခုဖတ်မိနေပြီ ဖြစ်သောကြောင့်ပါ။ (ရယ်စရာဟု ယူဆနိုင်ပါသည်)

စကားပြေကောင်း

စကားပြေကို ကောင်းမွန်သောလက္ခဏာအင်္ဂါရပ်ခြောက်ချက်နှင့် ပြည့်စုံအောင် ရေးတတ်ရပါမည်။ စကားပြောရာတွင်လည်း ဤအချက်များသည် အဓိကကျသည့် လက္ခဏာရပ်များပင် ဖြစ်ပါသည်။

၁။	Correct	မှန်ကန်ခြင်း
၂။	Clearity	ရှင်းလင်းခြင်း
၃။	Exact	တိကျခြင်း
၄။	Elegant	ပြေပြစ်ခြင်း
၅။	Concise	ကျစ်လျစ်ခြင်း နှင့်
၆။	Compatibility	လိုက်ဖက်ခြင်း

စာရေးရာတွင်ဖြစ်စေ၊ စကားပြောဆို၊ ဟောပြောရာတွင်ဖြစ်စေ အကောင်းဆုံးဖြစ်လိုလျှင် အထက်ပါ ကောင်းခြင်းလက္ခဏာအင်္ဂါရပ်တွေ ပြည့်စုံရပေမည်။ လေ့လာ၊ လေ့ကျင့်၊ လိုက်နာ ကောင်းစွာတိုးတက်ပါသည်။

မှန်မှန်ကန်ကန်၊ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း၊ တိတိကျကျ၊ ပြေပြေပြစ်ပြစ်၊ ကျစ်ကျစ်လျစ်လျစ်၊ လိုက်ဖက်ညီညီ ရေးတတ်မည်ဆိုလျှင် ထိရောက်မည်၊ အောင်မြင်မည်။ အရည်အသွေးထူးခြားထူးချွန်ကြောင်း ပရိသတ်ဗိုလ်ပုံအလယ်မှာ ဝင့်ထည်နိုင်လိမ့်မည်။ ပေါ့ပေါ့ဆဆ လွယ်လွယ်ကူကူနှင့်တော့ မရပေ။ ခက်လှသည်လည်း မဟုတ်ပေ။ လူတစ်ယောက်မှာ မရှိမဖြစ် အရည်အသွေး။

ကြိုးစားသူအတွက် အောင်မြင်မှုများက ရှေ့မှာ အသင့်စောင့်ကြိုနေကြလေသည်။

လေ့ကျင့်ရမည်။ ကိုယ်တိုင်လေ့ကျင့်ရပါမည်။ နေ့စဉ်ရက်ဆက် အလေ့အထစွဲမြဲအောင် ရေးသားလေ့ကျင့်သော် အမှားအယွင်း၊ ချွတ်ချော်တိမ်းစောင်းခြင်းများ နည်းပါးပြီး သိသိသာသာကောင်းမွန် တိုးတက်လာမည် ဖြစ်ပါသည်။ စိတ်ပါဝင်စား ကြိုးစားသင့်ပါသည်။

မှန်မှန်ကန်ကန် ရေးတတ်အောင် ဘာတွေ လေ့လာလေ့ကျင့်ရမှာပါလဲ။ ဆရာကြီး မောင်ခင်မင် (ဓနုဖြူ) ရေးသားသော စာပေဗိမာန်ထုတ် "ပြည်သူ့အတွက် မြန်မာစကားပြေ" ဆိုသော စာအုပ်ပါးပါးလေးကို ဖတ်ဖြစ်အောင် ဖတ်ပါလေ။ စာအုပ်ဆိုင်တိုင်းမှာ ရှိနိုင်ပါသည်။ ဝယ်၍မရခဲ့သော် မြို့နယ် ပြန်ကြားရေးနှင့် ပြည်သူ့ဆက်ဆံရေး စာကြည့်တိုက်များတွင်ဖြစ်စေ၊ ကျောင်းစာကြည့်တိုက်မှဖြစ်စေ ငှားယူလေ့လာနိုင်ပါသည်။ စာမျက်နှာ ၇ဂ မျှသာရှိသော စာအုပ်ပါးပါးလေး ဖြစ်သော်လည်း တန်ဖိုးရှိလှပါသည်။

ဘဝအတွက်

သင့်ဘဝကို လုံးဝပြောင်းလဲတိုးတက်သွားအောင် သင်ကသာ အလေးထား ကြိုးစားပါက မုချမသွေ အထောက်အကူရသည့် စာအုပ်လေးတစ်အုပ် ဖြစ်ပါလေသည်။ လွယ်လောက်တာတွေသာ စပြီး ပြောနေရခြင်းမှာ လူငယ်အများ အမှန်တကယ် လက်တွေ့ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်စေလိုသော စေတနာ ဖြစ်ပါသည်။ ဆရာလုပ်သည်ဟု မယူဆစေလိုပါ။

မြန်မာစကားပြေစာအုပ်များကိုလည်း သတင်းစာ၊ ဂျာနယ်၊ မဂ္ဂဇင်းမှအစ လုံးချင်းစာအုပ်များအထိ တွေ့သမျှဖတ်သာဖတ်ပါ။ များများဖတ်ပါက ပြေသောစာနှင့် မပြေသောစာများ၏အရသာ ကွာခြားချက်ကို ကိုယ်တွေ့ခံစား သိမြင်လာပါလိမ့်မည်။

ဆရာကြီး ရွှေဥဒေါင်း၊ သော်တာဆွေ၊ သုမောင်၊ မင်းလူ၊ မစန္ဒာ၊ မိုးမိုး(အင်းလျား)၊ နတ်နွယ်၊ မောင်မိုးသူ၊ လူထုဒေါ်အမာ၊ ဂျာနယ်ကျော်မမလေး၊ ကြည်အေး၊ ခင်နှင်းယု၊ ခင်ဆွေဦး၊ ဂျူး စသည်တို့၏ စာပေလက်ရာများအနက်မှ လက်လှမ်းမီရာ တွေ့သမျှ စဖတ်ကြည့်ပါ။

စာဖတ်အား တော်တော်များလာပြီဆိုပါက ပီမိုးနင်း၊ သိပ္ပံမောင်ဝ၊ ဦးဖိုးကျား၊ သိန်းဖေမြင့်၊ သခင်တင်မြ၊ လူထုဦးလှ၊ တက္ကသိုလ်စိန်တင် စသည်တို့၏ စာအုပ်များထဲက ကြုံကြိုက်သောစာအုပ်မျိုးကို ဆက်လက်ဖတ်ရှုသင့်သည်ဟု ယူဆပါသည်။ ကြိုက်လျှင် ဆက်ဖတ်သွား၊ မကြိုက်သေးလျှင် ပြောင်းဖတ်။

"မြန်မာစကားပြေ စာအုပ်များကိုလည်း သတင်းစာ၊ ဂျာနယ်၊ မဂ္ဂဇင်းမှအစ လုံးချင်း စာအုပ်များအထိ တွေ့သမျှ ဖတ်သာဖတ်ပါ။ များများဖတ်ပါက ပြေသောစာနှင့် မပြေသောစာများ၏ အရသာ ကွာခြားချက်ကို ကိုယ်တွေ့ ခံစားသိမြင် လာပါလိမ့်မည်"

ဤသို့ ခရီးဆက်ပါမည်။ စာဖတ်ကျင့် စွဲမြဲလာပါလိမ့် မည်။ ဖတ်လည်းဖတ်၊ မှတ်လည်းမှတ်၊ ရေးလည်းရေး၊ အရေးလေ့ကျင့်ခြင်းကမူ များများတွေး၊ များများရေးမှသာလျှင် ပြေပြစ်ချောမောပြီး စကားပြေအရည်အသွေး ပို၍ ပို၍ ကောင်းလာစမြဲ ထုံးစံဖြစ်ပါသည်။ အရှုံးမရှိပါ။ လက်တွေ့လေ့ကျင့်ခန်း ဟူသမျှတို့သည် တိုးတက်လာအောင် ကောင်းကျိုးပြုစမြဲသာ ဖြစ်ကြပါသည်။

အလေ့အကျင့်

စာအုပ်စာပေများကို များများဖတ်ခြင်း၊ များများမှတ်သားခြင်း၊ ကောင်းနိုးရာရာစိတ်ထဲက နှစ်သက်စွဲလမ်းမိသည်များကို ကူးယူထားခြင်း၊ ကျက်မှတ်ခြင်း၊ ကိုးကားပြောဆိုခြင်း စသည်တို့အပြင် အပြောလေ့ကျင့်ခြင်း (ပရိသတ်မရှိဘဲ မှန်ကြည့်ပြီးလည်း ပြောနိုင်သည်)၊ အရေးလေ့ကျင့်ခြင်း (စာရွက်မကြည့်ဘဲ မိန့်ခွန်းပြောခြင်းမျိုး လေ့ကျင့်လျှင် ထိရောက်ပါသည်) လေ့ကျင့်ပါက မုချတိုးတက်ပြောင်းလဲလာသည်ကို ကိုယ်တိုင်တွေ့မြင် ခံစားလာရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ခေါင်းဆောင်ကောင်းဖြစ်စေပါသည်။

နမူနာအဖြစ် မှန်မှန်ကန်ကန်ရေးခြင်း အချက်တစ်ခုကို ဖော်ပြပါရစေ။ မှန်ရမှာက ဘာတွေမှန်ရမှာလဲ (၁) စကားလုံး၊ ရွေးချယ်သုံးနှုန်းတာ မှန်ရပါမည်။ မြွေကိုက်ခံရသည် ပြောမည့်အစား ပိုးထိသည်ဟု ပြောလည်းရပါသည်။ စကားလုံးသုံးခြင်း မှန်ကန်ရပါမည်။ (၂) သတ်ပုံစာလုံးပေါင်း မှန်ရပါမည်။ ဘာမှမခက်ပါ။ အဘိဓာန်ဘေးချ၊ သံသယရှိလျှင် ရှာကြည့်လိုက်ရုံပါပဲ။ (၃) သဒ္ဒါမှန်ရမည်။ သဒ္ဒါအသုံးမှားခြင်းက ဘယ်လိုဟာမျိုးလဲ။ "ဟူသော" သုံးရမည့် နေရာတွင် "စသော" ကို မှားသုံးခြင်းမျိုး။ စကားလုံးမှားတတ်ခြင်းက ဥပမာ – အနမတဂ္ဂသံသရာ ဟု ရေးမှမှန်သည်ကို အနတဂ္ဂမဟု ရေးမှား ဆိုမှား ရှိတတ်ခြင်း။ မကြာမီကို မကြာမှီ ဟု မရေးရ။ ဝါစဉ် မမှားရ။ ဥပမာ ဆရာတော်ကြီးက စမရေးဘဲ ကိုရင်လေးဘွဲ့က ထိပ်မှာ စရေးမိခြင်းမျိုး။ အကျယ်ကို ဒေါက်တာဦးခင်အေး (မောင်ခင်မင်–ဓနုဖြူ) စာအုပ်မှာ ကြည့်ရင် အလွယ်တကူ သိရပါမည်။

ထိုစာအုပ်တွင် မှားတတ်သော နမူနာဝါကျများကို ဆရာကြီးက ရေးပြ၊ ရှင်းပြထားပါသည်။

၁။ ပုဒ်ထားပြောင်းပြန်ဝါကျ

၂။ အစီအစဉ်ပျက်ဝါကျ

၃။ ပုဒ်ထားမှားဝါကျ

နိဂုံး

သိထားသူအတွက် လွယ်ကူသလောက် မသိသေးသူ၊ သတိမမူသူတို့ မကြာခဏ မှားယွင်းချွတ်ချော်တတ်သောအရာများ ဖြစ်ကြပါသည်။ ခေါင်းဆောင်မှု အရည်အသွေး၊ စာပေအခြေခံ ပညာအရည်အသွေးအတွက် လူတိုင်း တန်ဖိုးမြင့်စေသည့် အဖိုးတန်ပညာရပ် အခြေခံကို တင်ပြဆွေးနွေးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဆောင်းပါးကို ပြီးဆုံးသည်အထိ ဖတ်ရှုပေးတာ ကျေးဇူးတင်ပါသည်။

ချစ်နိုင်(စိတ်ပညာ)

စာနှင့်ပညာ ကွဲပြားသည့် ပညာရေးဆီသို့

a'jufwmarmifbif;

"“စာ” သည် ပညာမဟုတ်ပါဟု အရင်ဆုံးပြောပါရစေ။
စာသည် ပညာရှာရာတွင်
လွယ်လွယ်ကူကူ၊ လျင်လျင်မြန်မြန်
ရှာဖွေနိုင်စေရန်အတွက်
အထောက်အကူပြုသည့်
ကြားခံပစ္စည်းတစ်ခုသာလျှင် ဖြစ်ပါသည်။
စာသင်ခြင်းသည် ပညာကို သင်ကြားပေးခြင်း မဟုတ်ပါ"

"ပညာရေးသည် သင်ကြားပေးခြင်း သက်သက်မဟုတ်ပါ။ လူငယ်များ၏ အရည်အသွေးကို မိမိတို့ကိုယ်တိုင် မြှင့်တင်နိုင်စွမ်းရှိအောင် လှုံ့ဆော်လေ့ကျင့်ပေးခြင်းနှင့် လုပ်ဆောင်တတ်ရန် လမ်းပြပေးခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။"

ဝိုက်ဟက် (White Head)
ဗြိတိသျှအတွေးအခေါ်ပညာရှင်

ကျွန်တော်တို့သည် ကျွန်တော်တို့၏ သားသမီးများကို **"ပညာတတ်သူ"** တစ်နည်းအားဖြင့် **"ပညာစစ်စစ်ရရှိသူ"** များ ဖြစ်စေချင်ပါသည်။ ထို့အတွက် ပညာရအောင် လေ့ကျင့်ပေးနိုင်သည့် ကျောင်းသို့ပို့ကြပါသည်။ ပိုတတ်၊ ပိုတော်စေချင်လို့ဆိုပြီး ကျူရှင်ပါ ထားလိုက်သေးသည်။ တချို့ဆိုလျှင် ဂိုက်ဆရာဖြင့်လည်း စာအတူကျက်စေသည်။ ပြီးလျှင် စာမေးပွဲရလဒ်များကို ပြိုင်ခိုင်းကြပါသည်။ ဤသို့လုပ်ဆောင်ခြင်း၏ အကျိုးရလဒ်က **"ပညာတတ်သူ"** အစား **"စာရသူ"** သို့မဟုတ် **"စာမေးပွဲရမှတ်များသူ"** များသာလျှင် ပေါ်ထွန်းလာကြပေသည်။ ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ ပညာရေးတွင် တာဝန်ရှိသူ ဆရာ၊ ဆရာမများနှင့် မိဘများသည် ပညာရေး၏ လွဲမှားသော **"အရည်အသွေးအကဲဖြတ်မှု ရေစီးကြောင်း"** တွင် လိုက်ပါစီးမျောနေ၍ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့ဆီတွင် အရည်အသွေးအကဲဖြတ်မှု (Assessment) မှာ လူ့အရည်အသွေး ဖွံ့ဖြိုးမှုကို အခြေခံသည့် ဆောင်ရွက်ခြင်းကို မပြုလုပ်ဘဲ ဘာသာရပ်အကဲဖြတ်မှုသာဖြစ်သည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်စာအုပ်၏ စာများလောက်ကိုသာ စစ်ဆေးသည့် **"စာမေးပွဲ"** (Examination) ကို အဓိကထားနေ၍ ဖြစ်ပါသည်။ စာမေးပွဲများအောင်ပြီး အတန်းများတစ်ခုပြီးတစ်ခု ပေါက်မြောက်ခဲ့သည်ကိုပင် **"ပညာတတ်သူ"** များအဖြစ် ခံယူနေကြသည်။ တကယ်တော့ **"စာ"** နှင့် **"ပညာ"** မတူသည်ကို ကွဲကွဲပြားပြား သိထားပါမှ မိမိတို့ အကောင်အထည်ဖော်နေသည့် ပညာရေး၊ မိမိတို့၏ တပည့်များနှင့် သားသမီးများသည် **"စာတတ်သူလား"**၊ **"ပညာတတ်မတတ်"**၊ **"ပညာရမရ"** ဆိုတာကို သိရှိနိုင်ပေလိမ့်မည်။

"စာ" ဆိုသည်မှာ

"စာ" သည် ပညာမဟုတ်ပါဟု အရင်ဆုံးပြောပါရစေ။ စာသည် ပညာရှာရာတွင် လွယ်လွယ်ကူကူ၊ လျင်လျင်မြန်မြန် ရှာဖွေနိုင်စေရန်အတွက် အထောက်အကူပြုသည့် ကြားခံပစ္စည်းတစ်ခုသာလျှင် ဖြစ်ပါသည်။ စာသင်ခြင်းသည် ပညာကို သင်ကြားပေးခြင်းမဟုတ်ပါ။ ပညာရပ်တစ်ခုခု (သမိုင်း၊ ပထဝီဝင်၊ သိပ္ပံ စသည်) တို့ကို ဖတ်စာအုပ်တွင် သင်ယူသူ၏ အရွယ်အဆင့်တို့နှင့် လိုက်ဖက်သော ပေးသင့်ပေးထိုက်သည့် ပညာရပ်ဆိုင်ရာများ၊ ဗဟုသုတများကို မိတ်ဆက်ပေးခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းကို အခြေခံ၍ ဆက်လက်သင်ယူလေ့လာရပါသည်။ သို့မှသာ **"စာတတ်ပေတတ်"** သို့မဟုတ် **"ဗဟုသုတကြွယ်ဝသူ"** များအဆင့်သို့ ရောက်ရှိလိမ့်မည် ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် ပညာတတ်အဆင့်ကို မရောက်သေးကြောင်း သတိပြုရန်လိုပေသည်။ သို့ပါ၍ ဖတ်စာအုပ်ရှိ စာများကိုသာ စစ်ဆေးပြီး အတန်းအောင်လက်မှတ်များ ရရှိခြင်းသည် ပညာရခြင်း သို့မဟုတ် ပညာတတ်ခြင်း

မဟုတ်သေးပါ။ ပညာ၏ အစောဆုံးအဆင့်သာ ဖြစ်ပါသည်။ **"အတန်းတစ်ဆင့်တက်ခြင်းနှင့် အောင်လက်မှတ်သည် ပညာကို ဆက်လက်လေ့လာဆည်းပူးရန်အတွက် စနစ်တကျ လေ့လာနည်းနှင့် ချဉ်းကပ်နည်းကို လေ့ကျင့်ပေးလိုက်ခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် ၎င်းသည် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းတွင်ပါရှိသော စာများကိုသာ အခြေခံထားပြီး သတ်မှတ်ထားသော အဆင့်တစ်ဆင့်၏ လေ့ကျင့်ပေးမှု ပြီးဆုံးကြောင်း အသိအမှတ်ပြုခြင်း"** မျှလောက်သာ ဖြစ်ပါသည်။ အမြင့်ဆုံးဘွဲ့ဖြစ်သည့် ပါရဂူဘွဲ့ (Ph.D) ရထားသူဖြစ်သော်လည်း ပညာရပ်အသစ်အဆန်း ရှာဖွေမှုဖြစ်သည့် သုတေသနကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ခြင်း မရှိခဲ့လျှင်လည်း ပညာတတ်ဘဝသို့ ရောက်နေသူမဟုတ်သေးပါ။ ဆိုလိုသည်မှာ **"ပညာတတ်"** ဟူသည် **"စာမေးပွဲရမှတ်"**၊ **"အောင်လက်မှတ်"** သို့မဟုတ် **"ဘွဲ့ဒီဂရီ"** တို့ဖြင့် မဆုံးဖြတ်စေလိုပါ။ ပညာကို စဉ်ဆက်မပြတ် ဖြည့်ဆည်းနေမှုနှင့် ယင်းကို နေ့စဉ်ဘဝအတွက် အသုံးချနေမှုဖြင့်သာ ပညာတတ်ဆိုတာကို တိုင်းတာသင့်ပါသည်။

"ပညာ" ဆိုသည်မှာ

"ပညာ" သည် ရုပ်အကောင်အထည်မဟုတ်ပါ။ လူသား၏ စွမ်းရည်တစ်မျိုးသာ ဖြစ်ပါသည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်တွင်ရှိနေသော လူအပါအဝင် သက်ရှိနှင့် သက်မဲ့တို့၏ သဘာဝအတိုင်း ဖြစ်ပျက်နေမှုများကို လူသား၏ စူးစမ်းစိတ်ဖြင့် လေ့လာမှုမှ ပေါ်ထွက်လာသည့် ရလဒ်၏ သဘောသည် ပညာပင်ဖြစ်ပါသည်။ တကယ်တော့ ဦးနှောက်၊ စာအုပ်၊ ပေစာ၊ ကျောက်စာနှင့် အခြားမှတ်သားနိုင်သည့် ကိရိယာများထဲတွင် သိုမှီးထားမှုသည် **"မှတ်တမ်း"** အဆင့်တွင်သာ ရှိပါသည်။ ပညာမဟုတ်သေးပါ။ ပညာဟူသည် သူ့ချည်းသပ်သပ်ရပ်တည်၍ မရပေ။ လူသား၏ စွမ်းဆောင်ရည်၊ အရည်အသွေးနှင့် ပေါင်းစပ်နိုင်မှသာ ပညာ၏သဘောနှင့်တန်ဖိုးသည် ထင်ရှားပေါ်လွင် လာပေသည်။ ပညာ၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်ကို လေ့လာရာ၌ နိုင်ငံတကာတွင် Knowledge (ဗဟုသုတရှိခြင်း) နှင့် Wisdom

"ပညာ၏ သဘောသည် သိရုံ၊ တတ်ရုံမျှဖြင့် မပြီးသေးပါ။ သိသမျှ၊ တတ်သမျှကို လူတစ်ဦးချင်းစီ၏ နေ့စဉ် ဘဝတွင် မှန်မှန်ကန်ကန် အသုံးချနိုင်ရပေမည်"

(ဉာဏ် ပညာ အမြော်အမြင်ကြီးခြင်း) ဟူ၍ သီးခြားအဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုကြပါသည်။ ဖတ်စာအုပ်၏ **"စာလောက်သာ နားလည်ခြင်း"**၊ **"စာတတ်ခြင်း"** နှင့် **"ဗဟုသုတရှိခြင်း"** တို့သည် ပညာ၏ အစောဆုံးအစိတ်အပိုင်းအဆင့် (အစပျိုးအဆင့်) တစ်ခုသာဖြစ်ပေသည်။ ပညာ၏ သဘောသည် သိရုံ၊ တတ်ရုံမျှဖြင့် မပြီးသေးပါ။ သိသမျှ၊ တတ်သမျှကို လူတစ်ဦးချင်းစီ၏ နေ့စဉ်ဘဝတွင် မှန်မှန်ကန်ကန် အသုံးချနိုင်ရပေမည်။ ဆိုလိုသည်မှာ သင်ယူလေ့ကျင့်ခဲ့သမျှသည် လူတစ်ဦးချင်း၏ နေ့စဉ်လူမှုဘဝတွင် ကြုံတွေ့ရမည့် အခက်အခဲနှင့် အဟန့်အတားများကို စနစ်တကျ ရင်ဆိုင်ကျော်လွှားပြီး အောင်မြင်မှုဆီ တက်လှမ်းနိုင်ရန် လက်တွေ့အသုံးချနိုင်ပါမှ **"ပညာ၏သဘော"** ကို ပေါ်လွင်နိုင်ပေမည်။

ကျွန်တော်တို့ မြန်မာမှုဝန်းကျင်တွင် ပညာ၏သဘောကို ကာလာမသုတ္တန်တွင် အောက်ပါအတိုင်း အတိအလင်းဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

(က) တစ်ဆင့်ကြားရုံမျှဖြင့်
(ခ) ဘိုးစဉ်ဘောင်ဆက် လက်ခံခဲ့ရုံမျှဖြင့်
(ဂ) သူတစ်ပါးပြောခဲ့တာက ဒီလိုဟုဆိုရုံမျှဖြင့်
(ဃ) ကျမ်းဂန်စာထဲမှာပါတာဆိုရုံမျှဖြင့်
(င) ယုတ္တိတန်၏ ဆိုရုံမျှဖြင့်
(စ) မှန်းဆရုံမျှဖြင့်
(ဆ) ကျိုးကြောင်းဆက်စပ် ဆင်ခြင်နိုင်ရုံမျှဖြင့်
(ဇ) ကိုယ့်အမြင်နှင့်ကိုက်ညီတယ်ဆိုရုံမျှဖြင့်
(ဈ) ဖြစ်နိုင်တယ်၊ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိတယ်ဆိုရုံမျှဖြင့်
(ည) တို့ဆရာကပြောသည်ဟု ဆိုရုံမျှဖြင့် ...၊

စသည်တို့ဖြင့် အမှန်တရားဟု မဆုံးဖြတ်ပါနှင့်၊ လက်မခံပါနှင့်၊ ကိုယ်တိုင်သိ၊ ကျင့်သုံးပြီးမှ အမှန်တရားဟု ဆုံးဖြတ်ပါဟု ပါရှိပါသည်။ အထက်ပါအချက်များတွင် **"ကြားခြင်း"**၊ **"သူများ၏အပြောကိုလက်ခံခြင်း"**၊ **"ကျမ်းဂန်စာထဲတွင်ပါရှိခြင်း"**၊ **"မှန်းဆခြင်း"**၊ **"ကိုယ့်စိတ်ကြိုက်တွေ့ခြင်း"**၊ **"ကိုယ့်ဆရာပြောခြင်း"**၊ **"ကျိုးကြောင်းဆက်စပ်ခြင်း"** စသည်တို့ကို အခြေခံ၍ မျက်စိမှိတ်မယုံရန်၊ မဆုံးဖြတ်ရန်ဟု ဆိုလိုပါသည်။ အဓိကအားဖြင့် ကိုယ်သိတဲ့ အချက်တစ်ချက် သို့မဟုတ် ကိုယ်ရပ်တည်ရာရှုထောင့် တစ်ဖက်တည်းဖြင့် အရာရာကို အမှန်ဟု မဆုံးဖြတ်ရန်ဖြစ်ပါသည်။ ကြား၊ သိ၊ ကျမ်းဂန်လာ...... စသည့် နည်းမျိုးစုံဖြင့် ရရှိလာသော သတင်းအချက်အလက် သို့မဟုတ် ဗဟုသုတတို့ကို မိမိတို့ ကိုယ်တိုင် ဘက်စုံထောင့်စုံ အမြင်မှ ရှုမြင်ပြီး ပကတိအခြေအနေကို နားလည်အောင် လုပ်ရပါမည်။ ပြီးလျှင် ကိုယ်တိုင်လည်း ကျင့်သုံးပြီး မှန်၊ မမှန် ဆုံးဖြတ်ချက်ချရန် ဖြစ်ပါသည်။ **"ကြား"**၊ **"သိ"**၊ **"အစွဲ"** တို့ကို အခြေခံပြီး ဆုံးဖြတ်လုပ်ကိုင်ခြင်းဖြင့် အမှန်တရား သို့မဟုတ် ဓမ္မကို မသိနိုင်၊ မရနိုင်ပါဟု ဆိုလိုပါသည်။ ကိုယ်တိုင်လည်း လက်တွေ့ကျင့်သုံးပြီးမှသာလျှင် အမှန်တရားကို ရရှိနိုင်ပေလိမ့်မည်။ ဤသို့အမှန်တရားကို ရှာဖွေမှုသည်ပင် **"ပညာ၏အနှစ်သာရ"**၊ **"ပညာ၏ သဘောသဘာဝ"** ပင်ဖြစ်ပါသည်။

အထက်ပါ ကာလာမသုတ္တန်လာ ပညာ၏သဘောတရားကို လက်တွေ့ရှာဖွေနိုင်ရန်

"သက္ကတ၊ အင်္ဂလိပ်၊ ပါဠိ" အဘိဓာန်တွင် ပေါ်လွင်အောင် ထပ်မံရှင်းလင်းထားပေသည်။ ထိုအဘိဓာန်တွင် "ပညာ (Prajna)" ကို အဆင့် (၅)ဆင့်ဖြင့် ဖွင့်ဆိုထားပေသည်။ ယင်းတို့မှာ–

(၁) Knowledge (သုတကြွယ်ဝခြင်း)

(၂) Intelligence (ဆက်လက်လေ့လာစူးစမ်းခြင်း)

(၃) Discrimination (ကွဲပြားခြားနားမှုကို ဝေဖန်ပိုင်းခြားနိုင်ခြင်း)

(၄) Judgment (ကောက်ချက်ချခြင်း၊ ဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်း)

(၅) Wisdom (ဉာဏ်ပညာအမြော်အမြင်နှင့်ပြည့်စုံခြင်း) တို့ဖြစ်ပါသည်။

အထက်ပါအချက်များသည် ပညာ၏အဓိပ္ပာယ်တွင် ပါဝင်သော ဝိသေသလက္ခဏာများ မဟုတ်ပါ။ ပညာဆိုတဲ့ သဘောကို ပီပီပြင်ပြင် ပေါ်လွင်အောင်နှင့် ပညာကို တကယ်ရအောင် ရှာဖွေရာတွင် ကျင့်သုံးရမည့် အဆင့်များဖြစ်ကြပါသည်။ ပညာသည် အသိတရားသက်သက် မဟုတ်ပါ။ အကျင့်တရားနှင့် ပေါင်းစပ်ခြင်းပါ။ လက်တွေ့လုပ်ဆောင်ရမည့်အဆင့်များဖြစ်ပါသည်။ ပညာ၏ပထမအဆင့်သည် အချက်အလက် စုဆောင်းနိုင်စွမ်း (Knowledge) ရှိရမည်။ သို့သော် ရရှိထားသော အချက်အလက်တစ်ခုတည်းနှင့် မလုံလောက်သေးပါဟု ခံယူကာ ဆက်စပ်မှုမှန်သမျှကို ဆက်လက်လေ့လာစုဆောင်းရပါမည်။ အဲဒါက ဒုတိယအဆင့်ပါ။ မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် **"ဆရာက တစ်ထွာပြလျှင် တပည့်က တစ်တောင်၊ တစ်လံမြင်ရမည်"** လို့ ဆိုထားပါသည်။ ဆရာက ပြောခဲ့၊ သင်ခဲ့သမျှကို လိုက်မှတ်နေရုံ၊ ဤအတိုင်းထပ်ပြော၊ ထပ်သင်ပေးနေရုံသည် ပထမအဆင့်ဖြစ်သည့် သိရုံအဆင့် (သုတမယအသိ) သာ ရှိနေပါသေးသည်။ ဒါတောင် ဆရာ့ဆီက ရယူခဲ့ သည့် **"အငှားအသိ"** ပါ။ ကိုယ်ပိုင်အသိအဆင့်ဆီသို့ မရောက်သေးပါ။ မလုံလောက်သေးပါ။ ဆရာပြောသည့်အချက်ကို အခြေခံပြီး ဆက်စပ်နေသော အချက်အလက်များကို ဆက်လက်လေ့လာစူးစမ်းမှု (Intelligence) လုပ်ဆောင်ရပါမည်။ ထိုအခါမှာ သုတရှိသူအဆင့်မှ ဗဟုသုတ ကြွယ်ဝသောအဆင့်သို့ ရောက်ပေလိမ့်မည်။ သို့သော် အသိပညာကြွယ်ဝသူများသည်လည်း ပညာတတ်သူအဆင့်သို့ မရောက်ရှိသေးပါ။ ထပ်မံရှာဖွေ၍ ရရှိလာသော အချက်အလက်များကို ယခင်ရရှိပြီးသား ဗဟုသုတများနှင့် ဆက်စပ်နိုင်စွမ်းရှိရပါမည်။ မိမိရှာဖွေစုဆောင်းထားသော ဗဟုသုတတွင် တူတာတွေ၊ မတူတာတွေ၊ ခပ်ဆင်ဆင်တွေ၊ ဆန့်ကျင်ဘက်တွေ ပါလာတာကို အစွဲနှင့်အဂတိတရား (၄)ပါး ကင်းရှင်းစွာဖြင့် တစ်ခုချင်းစီ၏ ကွဲပြားခြားနားမှုကို သုံးသပ်နိုင်စွမ်း (Discrimination) ရှိရပါမည်။ ဒါကတတိယအဆင့်ပါ။ ဤအဆင့်ထိလည်း ပညာရသူအဆင့်သို့ မရောက်ရှိသေးပါ။ စတုတ္ထအဆင့်အနေဖြင့် သုံးသပ်ထားချက်အားလုံးကို ကောက်ချက် (Judgment) ချနိုင်ရပါမည်။ ထိုအခါတွင် စုဆောင်းရရှိထားသော အချက်အလက်အားလုံး၏ အဖြေတစ်ခု ပေါ်ထွက်လာပေလိမ့်မည်။ မှန်သည်၊ မှားသည်၊ မှန်လည်းမမှန်၊ မှားလည်းမမှား၊ ထို့အတူ ဖြူသည်၊ မည်းသည်၊ ဖြူလွှလွှ၊ မဲပြာပြာ စသည်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်နိုင်ရပါမည်။ ကြုံတွေ့လာရသော အခက်အခဲ၊ ပြဿနာနှင့် သိရှိထားသော အကြောင်းအရာတစ်ခုလောက်ကို တစ်ခါတစ်ရံလောက်သာ ဤကဲ့သို့ စနစ်တကျ ချဉ်းကပ်နေရုံမျှဖြင့်လည်း ပညာ၏နောက်ဆုံးအဆင့်ဆီသို့ ရောက်ရှိသည်ဟု မဆိုနိုင်သေးပါ။ ပြဿနာအားလုံး၊ အခက်အခဲအားလုံး၊ အကြောင်းအရာ အားလုံးကို အဆိုပါ အဆင့် (၄) ဆင့်ဖြင့် မိမိတို့၏

နေ့စဉ်ဘဝတွင် ချဉ်းကပ်အသုံးချနေရပါမည်။ ထိုသို့ အသုံးချပါများလာသောအခါ အစွဲ ကင်းကာ အတ္တ၊ မာန လျော့နည်းလာပြီး အဂတိတရား (၄) ပါး ကင်းရှင်းစွာဖြင့် အရာရာကို ဆုံးဖြတ်လုပ်ကိုင်လာနိုင်ပါလိမ့်မည်။ ဥပမာ–နှင်းဆီနှင့် စံပယ် ဘယ်သူပိုလှသလဲဆိုတာ မရှိတော့ပါ။ အလှကိုယ်စီရှိနေတယ်ဆိုတာ မြင်သိလက်ခံလာပါတော့သည်။

အထက်ပါကဲ့သို့ နေ့စဉ်ကျင့်သုံးမှု များလာသောအခါတွင် အလေ့အကျင့်မှ အထုံအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲလာပါတော့သည်။ အဲဒီအခါမှာ **"လုပ်ကိုင်ပြောဆို၊ ပြဿနာ၊ အခက်အခဲ"** တစ်ခုခုကို ချဉ်းကပ်မှု၊ ဖြေရှင်းမှုများသည် အစွဲကင်းရှင်း၊ အဂတိတရားကင်းရှင်း၊ မာနလျှော့၊ စိတ်ရှင်းရှင်းဖြင့် အထက်ပါ အဆင့် (၄) ဆင့်ဖြင့် ချဉ်းကပ်ထားသည့်အတွက် အမှန် သို့မဟုတ် ပကတိ အနေအထားဘက်သို့ အလေးသာလာပါသည်။ အမှားနည်းသည့် နေ့စဉ်ဘဝဆီသို့ ရောက်ရှိလာပါလိမ့်မည်။ ဤသို့ကျင့်သုံးနိုင်မှသာ ပညာ၏ နောက်ဆုံး အဆင့် (၅) ဖြစ်သည့် **"ဉာဏ်ပညာအမြော်အမြင်နှင့် ပြည့်စုံခြင်း"** (Wisdom) အဆင့်ကို ရောက်ရှိပါမည်။ ထိုအခါမှသာ **"ပညာ"** ကို တကယ်ရရှိသော အဆင့်ဆီသို့ ရောက်ရှိပေလိမ့်မည်။ ကြံစည်ပြောဆိုလုပ်ကိုင်မှု မှန်သမျှသည် **"ပညာဦးဆောင်မှု"** ဖြင့်သာ ဆောင်ရွက်နိုင်သူ ဖြစ်လာပါတော့သည်။ ဆရာတို့ဆီမှ မှတ်သားမှု၊ စာဖတ်ပြီးရရှိလာသော **"အသိတရား"** နှင့် **"ဗဟုသုတကြွယ်ဝခြင်း"** သည် ပညာအဆင့်၏ ဒုတိယအဆင့် ဖြစ်သည့် **"သုတမယ"** အဆင့်သာ ရှိပါသေးသည်။ ပညာစစ်စစ် မရရှိသေးပါ။ ပညာ၏ နောက်ဆုံးရလဒ်က **"ဉာဏ်ပညာအမြော်အမြင်နှင့် ပြည့်စုံသူလူသား"** အဖြစ် ပေါ်ထွန်းလာအောင် လက်တွေ့ဆက်လက် ကျင့်သုံးနိုင်ရပါမည်။

အချုပ်အားဖြင့် ကျွန်တော်တို့၏ ယနေ့ခေတ် ပညာရေးကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ဖတ်စာအုပ်အတွင်းရှိ စာသည် ပညာမဟုတ်ပါ။ ပညာတတ်အဆင့်သို့ တက်လှမ်းမှု၏ အစောဆုံး **"အသိတရားရရှိမှု"** သို့မဟုတ် **"ဗဟုသုတရရှိမှု"** တစ်ခုကို စတင်မိတ်ဆက်

"ကြံစည်ပြောဆို လုပ်ကိုင်မှု မှန်သမျှသည် "ပညာ ဦးဆောင်မှု" ဖြင့်သာ ဆောင်ရွက်နိုင်သူ ဖြစ်လာပါ တော့သည်"

ပေးခြင်းသာ ဖြစ်ကြောင်းကို ပညာရေးတွင် တာဝန်ရှိသူ ဆရာ၊ ဆရာမများနှင့် မိဘများ အနေဖြင့် သတိပြုအပ်ပေသည်။ အသိပညာဆည်းပူးခြင်းမှ ရရှိလာသော ဗဟုသုတကြွယ်ဝမှု ကို အခြေခံ၍ နေ့စဉ်ဘဝတွင် စနစ်တကျ အသုံးချနိုင်ခြင်းသည် **"ပညာ၏သဘော"** ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့ ပြောင်းလဲလိုသော ပညာရေးသည် မိမိတို့ စုဆောင်းရရှိထားသော **"အသိတရား"** ကို **"နေ့စဉ် အသုံးချနိုင်မှု အကျင့်တရား"** ဆီသို့ ပြောင်းလဲနိုင်သည်အထိ လေ့ကျင့်ပေးနိုင်မှသာ ပညာအစစ်ကို ရရှိသောသူဖြစ်မှာမို့ ဖတ်စာအုပ်ထဲပါသမျှနှင့် တင်းတိမ်၍မရပါ။ ပညာကို ဆက်လက်လေ့လာ ဆည်းပူးနေအောင် မိဘဆရာများက အားပေးသင့်ပါသည်။ နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ကျွန်တော်တို့၏ ပညာရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို ရှေ့တန်းက အကောင်အထည်ဖော်နေကြသော ကျောင်းများကိုလည်း စာသက်သက်သာ သင်ပေးသည့် (Factual Teaching) ကျောင်းပုံစံမှ ပညာကို တကယ်ရယူနိုင်မည့် တွေးခေါ် တတ်၊ မြော်မြင်တတ်အောင် လေ့ကျင့်ပေးသည့် (Critical Thinking) အဆင့်ဆီသို့ ဆက်သွားနိုင်သည့် အခြေအနေမျိုးရအောင် ဖန်တီးပေးရပါမည်။ သို့မှသာ ဘဝတစ်သက်တာ ဆက်လက်သင်ယူလိုစိတ် ဗီဇမျိုးစေ့ကို ချပေးနိုင်သော ပညာရေးအဖြစ် သို့မဟုတ် **"စာ"** နှင့် **"ပညာ"** ကွဲကွဲပြားပြား နားလည်အောင် လေ့ကျင့်ပေးပြီး စာသင်မှုလောက်တွင်သာ ရပ်မနေဘဲ၊ ပညာနောက်သို့ တကောက်ကောက်လိုက်လိုစိတ် ပြင်းထန်သူများပေါ်ထွန်း လာအောင် ယခုဆောင်းပါးအစတွင်ဖော်ပြခဲ့သည့် ပညာရှင်ကြီးဝိုက်ဟက် ညွှန်ပြသကဲ့သို့ မိမိကိုယ်ကို မိမိ ကိုယ်တိုင်မြှင့်တင်လိုစိတ်ရှိလာအောင် လေ့ကျင့်ပေးသည့် ပညာရေးဆီသို့ မလွဲမသွေ အသွင်ပြောင်းကြရန် လိုအပ်ပါကြောင်း အကြံပြုရေးသားအပ်ပါသည်။

ဒေါက်တာမောင်သင်း

မီဒီယာသမားရဲ့ ကျန်းမာရေး

orm; tk

"ကပ်ရောဂါ အတွင်းမှာ ဘယ်သတင်းက မှန်သလဲ၊
ဘယ်လိုနည်းနဲ့ ကပ်ရောဂါဘေးက
ရှောင်ရှားကြမလဲဆိုတာကို
မပီမပြင်၊ မပြတ်မသားဖြစ်လာရတဲ့ ကိစ္စတွေမှာ
သတင်းညစ်ညမ်းမှု (Information Pollution) ကြောင့်ဆိုတာ
ပိုပြီးပေါ်လွင်လာတယ်"

ရေနွေးငွေ့ရဲ့စွမ်းအင်ကို ရှာဖွေတွေ့ရှိပြီးကတည်းက သိပ္ပံပညာဟာ တစ်ရှိန်ထိုး တိုးတက်ခဲ့ပါတယ်။ နှစ်ပေါင်း ငါးရာကျော်အတွင်း အံ့သြဖွယ်တီထွင်ဆန်းသစ်မှုတွေ တွေ့ နိုင်ပါတယ်။ အဲဒီအကျိုးကို လူသားတွေ ခံစားနေကြရပါတယ်။ ဒီလိုနဲ့ လျှပ်စစ်ဓာတ်မရှိရင် မနေနိုင်တော့ဘူး။ ကျေးရွာဝါဒတွေလည်း ပြောင်းလဲသွားကြပါပြီ။ ကမ္ဘာ့ကြည့်ကြည့်မယ် ဆိုရင်တော့ ပုဂ္ဂလိကအာကာသခရီးစဉ်တွေတောင် စတင်နေတာ တွေ့ရပါတယ်။ ဝမ်းသာ စရာ၊ အားကျစရာကောင်းသလို ကြောက်စရာလည်း ကောင်းပါတယ်။ အထိန်းအချုပ်မရှိတဲ့ ဟင်းလင်းပြင်အာကာသထဲမှာ အစိုးရမဟုတ်တဲ့ ပုဂ္ဂလိကတွေက ဆုံးဖြတ်ပြီး လုပ်ချင် သလို လုပ်လာကြရင် အုပ်ထိန်းမယ့်သူမရှိနိုင်တော့ဘူး။

သမားအိုကတော့ ကျန်းမာရေးဘက်ကပဲ ကြည့်ပါတယ်။ သိပ္ပံအခြေခံတဲ့ နည်းပညာ ခေတ်ကြီးထဲမှာ အလွန်ခေတ်မီထိရောက်တဲ့ ကုသနည်းတွေ၊ အလွန်သေးငယ်တဲ့ အခြေခံ ပစ္စည်းတွေကနေ ထွက်လာတဲ့နည်းပညာ (Nanotechnology) အပေါ် အခြေခံတဲ့ ကာကွယ် ဆေးတွေ၊ ကုသဆေးတွေနဲ့ အသက်ပိုရှည်စေနိုင်ဖို့ ရှိပါတယ်။ ဥပမာ (mRNA) ကို အသုံးပြု တဲ့ ကိုဗစ်–၁၉ ကာကွယ်ဆေးတွေဟာ ကင်ဆာရောဂါလို အခြားရောဂါတွေကို ကုသရာမှာ သုံးနိုင်ရုံမက ဗီဇအပြောင်းအလဲတွေပါ ကွပ်ကဲနိုင်လာမယ်လို့ ယုံကြည်ရပါတယ်။

ဒ့ါအပြင် ဆရာဝန်တွေ၊ ဆရာမတွေနေရာမှာ စက်ရုပ်လူသား (Robot) တွေ ရောက် လာနိုင်တယ်။လူတော့မပင်ပန်းဘူးပေါ့။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော်တို့တစ်တွေ လုပ်စားကိုင်စားရတာ ခက်လာနိုင်တယ်။ လူစားမထိုးဘဲ Robot အစားထိုးလာရင်တော့ ပြဿနာပဲ။ ကိုယ်ပိုင် အတွေ့အကြုံအရဆိုရင်တော့ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ကွန်ပျူတာတွေ စပေါ်ကတည်းက အသုံးချ ခဲ့တဲ့ ကျွန်တော်ဟာ ကွန်ပျူတာက ပြန်ခိုင်းတာချည်းပဲ ခံခဲ့ရပါတယ်။ ထမင်းစားချိန်၊ အိပ် ချိန်ကအစ ကွန်ပျူတာရဲ့ အစေခံဖြစ်ခဲ့ရတာ ရှိပါတယ်။

“ကွန်ပျူတာအလုပ်လုပ်နေတုန်း ခဏနားပြီး ကော်ဖီလေးသောက်လိုက်ပါ” လို့ ကွန်ပျူတာမျက်နှာပြင်မှာ စာသားပေါ်လာရင် ကိုယ်က လိုက်လုပ်ခဲ့ရတယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်းလေးဆယ်ကပေါ့။ ကြာလာတော့ လူကိုယ်တိုင်လည်း Robot လို ဖြစ်လာတယ်။ ဟိုတုန်းကတော့ IBM ကွန်ပျူတာကြီးတွေကနေ IBM compatable ခေါ်တဲ့ PC ကွန်ပျူတာ တွေ ပေါ်လာတယ်။ PC ကနေပြီး Laptop ကွန်ပျူတာလေးတွေ၊ Ipad တွေ၊ Tablet တွေ ဖြစ်ရင်း လက်ဖဝါးပေါ်မှာ ကွန်ပျူတာတွေရောက်လာပြီး Smart Phone တွေရဲ့ ခိုင်းစေမှု ကို လူသားတွေအားလုံး ခံစားသွားရပါပြီ။

တစ်ချိန်တုန်းက Cyberspace ခေါ်တဲ့ အာကာသဟင်းလင်းပြင်ကြီးဟာ လူသား တွေရဲ့ အတ္တတွေ၊ ဒေါသတွေ၊ မောဟတွေနဲ့ မလွှမ်းမိုးခဲ့ပါဘူး။ ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်ကြီးကို အနုလုံ ပဋိလုံ ဆင်ခြင်လိုက်တဲ့ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာရဲ့ မေတ္တာဘာဝနာတွေရဲ့ အာနိသင်ကြောင့် အလျားအနံမရှိပေမယ့် အသွားအပြန်ရှိနေတဲ့ ‘မေတ္တာဓာတ်’ တွေ လွှမ်းခြုံနေခဲ့တယ်။ အခု မျက်မှောက်ကာလမှာတော့ Cyberspace ဟာ လူသားရဲ့ အတ္တ၊ မာနတွေနဲ့ အရောင်ဆိုး မိနေပါပြီ။

အာကာသထဲမှာ ဟင်းလင်းပြင်ထဲမှာ အိုင်းစတိုင်းရဲ့ သီအိုရီ (Relativity Theory) အရ လွှမ်းခြုံထားတဲ့ သဘာဝတရားကြီးထဲမှာ မေတ္တာဓာတ်တွေ ပြည့်လွှမ်းနေရင် ငြိမ်းချမ်း

နေပေမယ့် လူသားတွေရဲ့ ကမ္ဘာ့ဖျက်စိတ်ခံတတ်တွေက အွန်လိုင်း (Online) ထဲမှာ အကန့်အသတ် မရှိ ပျံ့ရင်ပျံ့သလောက် မမျှော်လင့်တဲ့၊ မကြုံဖူးတဲ့ ပြဿနာတွေကို ကြုံတွေ့လာကြရပါပြီ။ နယ်စည်းမထားတဲ့ လောဘသားတွေရဲ့ ကမ္ဘာ့ဖျက်လက်နက်တွေဟာ လူသားတွေရဲ့ လက်ဖဝါးထဲကို ရောက်မှန်းမသိ ရောက်လို့လာပါပြီ။

ဒီပြဿနာတွေကို အလူးအလဲခံလိုက်ရတာကတော့ ကျန်းမာရေးကဏ္ဍပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ၂၀၂၀ နှစ်ဆန်းမှာ ဖြစ်လာတဲ့ ကူးစက်မြန်ပြင်းထန်အဆုတ်ရောင်ရောဂါကို ခပ်မြန်မြန်ပဲ ကိုဗစ်–၁၉ (Covid–19) လို့ အမည်တပ်လိုက်ရတာလည်း ဒီပြဿနာကြောင့်ပါပဲ။ အခုထက်ထိလည်း ကိုဗစ်–၁၉ ကပ်ရောဂါကြီးကို နိုင်အောင်မရှင်းနိုင်သေးပါဘူး။ ကမ္ဘာ့ကပ်ရောဂါ (Pandemic) လို့ ဆိုလာတဲ့အထဲမှာ ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်(စ်)ရဲ့ မီးလောင်ရာကို လေပင့်ပေးနေတာကတော့ သတင်းမှားကပ်ရောဂါ (Infodemic) ဖြစ်နေတာကို အံ့သြစွာပဲ တွေ့နေရပါတယ်။

ကျန်းမာရေးနဲ့ပတ်သက်တဲ့ သတင်းအချက်အလက်တွေဟာ နဂိုကတည်းကမှ ရဖို့ယူဖို့ ခက်ရတဲ့အထဲ တာဝန်မဲ့၊ တာဝန်မခံ၊ တာဝန်မယူတဲ့ သတင်းတွေ ရောနှောဝင်ရောက်လာတဲ့အခါမှာ ပညာတတ်သူရော၊ ပညာမတတ်သူရော ဒုက္ခရောက်ကြရပါတယ်။ ကပ်ရောဂါအတွင်းမှာ ဘယ်သတင်းက မှန်သလဲ၊ ဘယ်လိုနည်းနဲ့ ကပ်ရောဂါဘေးက ရှောင်ရှားကြမလဲဆိုတာကို မပီမပြင်၊ မပြတ်မသားဖြစ်လာရတဲ့ ကိစ္စတွေမှာ သတင်းညစ်ညမ်းမှု (Information Pollution) ကြောင့်ဆိုတာ ပိုပြီးပေါ်လွင်လာတယ်။

သတင်းမှန်တွေ ရှာဖွေထုတ်ဖော်ပြီး အသိပညာပေးရတဲ့လူတွေအတွက်တော့ အခက်ကြီးခက်ရုံမက ဆရာဝန်ကြီးတွေ၊ တာဝန်ရှိပညာရှင်တွေ အတော်များများ ဒုက္ခရောက်ကြရပါတယ်။ မမှန်ကန်တဲ့ အကြံဉာဏ်တွေ ပေးတယ်ဆိုပြီး စွပ်စွဲအပုပ်ချခံရတာလည်း ရှိတယ်။ နဂိုကတည်းကမှ "ကုရာနတ္ထိ ဆေးမရှိ" လို့ ဝန်ခံထားပြီးဖြစ်တဲ့ ဗိုင်းရပ်(စ်)ပိုးတွေကို "ဟိုလို လုပ်လိုက်ပါလား၊ ဒီလိုကာကွယ်လိုက်ပါလား" ဆိုတဲ့ သတင်းမှားတွေ လွှမ်းမိုးလာတဲ့ အချိန်မှာ ဆေးပညာရှင်တွေအတွက် အဖြေခက်လှပါတယ်။ အဲဒီဆရာဝန်ကြီးတွေ၊ ပညာရှင်တွေရဲ့ အခက်ဟာ နိုင်ငံရေးလုပ်စားသူတွေအတွက် အချက်ဖြစ်လာပါတယ်။

သတင်းမှားကပ်ရောဂါ (Infodemics) တုန်းကတော့ ရှင်းပါတယ်။ ၂၀၂၀ နှစ်ဆန်းမှာဖြစ်တဲ့ ရောဂါဟာ SARs Cov–2 ဆိုတဲ့ ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်(စ်)ရောဂါပိုးအသစ် တစ်မျိုးကြောင့်ဖြစ်တယ်ဆိုတာကို လပိုင်းအတွင်း ဖော်ထုတ်ပြီး တရုတ်ပြည်ကနေ WHO ကို ပို့ပေးလို့ တစ်ကမ္ဘာလုံးက သိခွင့်ရခဲ့တယ်။ သတင်းအချက်အလက်နဲ့အတူ ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်(စ်)ရဲ့ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံကအစ အသေးစိတ် အချက်အလက်တွေကို သတင်းပို့ခဲ့တယ်။

ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့ (World Health Organization) ရဲ့ ပညာရှင်တွေအနေနဲ့ အတွေ့အကြုံများလှတာမို့ ဒီဗိုင်းရပ်(စ်)ပိုးသစ်ဟာလည်း ကုရာနတ္ထိ ဆေးမရှိတဲ့အကြောင်း၊ တစ်ချိန်ချိန်မှာ ကာကွယ်ဆေးတွေ ထုတ်လုပ်လာနိုင်တဲ့အကြောင်း၊ ကာကွယ်ရာမှာတော့ လေမှတစ်ဆင့်၊ သလိပ်၊ ချွဲ၊ အမှုန်အမွှားတွေကတစ်ဆင့် ကူးစက်နိုင်တဲ့ရောဂါဖြစ်တာကို သတိထားဖို့ လိုကြောင်း၊ ဒါကြောင့် ရောဂါလက္ခဏာတွေ့တဲ့သူတွေကို သီးသန့်ခွဲထားခြင်း၊ ကူးစက်မှုကို ကာကွယ်ဖို့ နှာခေါင်းစည်း mask တပ်ခြင်း၊ လက်ကတစ်ဆင့် မကူးစက်နိုင်

အောင် လက်ကို ခဏ ခဏ ဆေးခြင်း၊ ကူးစက်နိုင်သူ များများတွေ့နိုင်တဲ့ လူစုလူဝေးရှိတဲ့ နေရာတွေကို ရှောင်ရှားခြင်းတွေ ပြုလုပ်ဖို့ အကြံပေးခဲ့ကြပါတယ်။

ဒါတွေဟာ အလွန်တိကျတဲ့ သိပ္ပံအချက်အလက်တွေပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ၂၀၀၂-၂၀၀၃ မှာဖြစ်ခဲ့တဲ့ SARs ရောဂါ (ကူးစက်မြန်ပြင်းထန်အဆုတ်ရောင်ရောဂါ) တုန်းက အတွေ့အကြုံများကို အခြေခံထားတာဖြစ်တဲ့ အတွက် မှန်ကန်တဲ့ အကြံပြုချက်တွေပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ နိုင်ငံရေးလုပ်စားသူတွေက ခပ်ပြောင်ပြောင် ပါပဲ။ "တုပ်ကွေးအကြီးစားကြီးပါ" လို့ ပေါ့ပေါ့တန်တန် ပြောပြီး သူတို့နောက်လိုက်တွေကလည်း အဟုတ်မှတ် ထောက်ခံကြကာ နေမြဲစားမြဲ ပျော်မြဲရွှင်မြဲ ဖြစ်ကုန်ကြတယ်။

ဟောင်ကောင်ကနေ စဖြစ်ခဲ့တဲ့ SARs ရောဂါက လူဆယ်ယောက်ဖြစ်ရင် တစ်ယောက် သေစေပါတယ်။ ကူးစက်မှုနှုန်းလည်း အလွန်မြန်ပါတယ်။ တစ်ခဏချင်း ဗီယက်နမ်၊ စင်ကာပူ၊ ကနေဒါနိုင်ငံတွေအထိ ရောက်သွားတယ်။ ဒီသတင်းမှန်ဟာ မြုပ်သွားပြီး လူတွေ ကြုံဖူးနေကျ တုပ်ကွေးရောဂါလို့ သတင်းမှားပေးလိုက်ရာကနေပြီး အကြီးအကျယ် ကူးစက်သေကျေမှုတွေ ဖြစ်စေခဲ့တာ ဒီနေ့အထိမရပ်သေးပါဘူး။ သတင်းမှားကပ်ရောဂါဖြစ်စေခဲ့တဲ့ ခေါင်းဆောင်တွေထဲမှာတော့ အမေရိကန်သမ္မတဟောင်း ထရမ့်(ပ်)နဲ့ ဘရာဇီးသမ္မတတို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

နောက်ထပ် သတင်းမှားတစ်ခုကတော့ ကိုဗစ်-၁၉ ရောဂါဟာ ဗိုင်းရပ်(စ်)ကြောင့် ဖြစ်တာမဟုတ်ဘဲ (5 G) ကွန်ရက်ကြောင့်ဖြစ်တယ်ဆိုပြီး တာဝါတိုင်တွေကို ရိုက်ချိုးဖျက်ဆီးမှုတွေ ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ အင်္ဂလန်လို နိုင်ငံမျိုးမှာတောင်ဖြစ်ခဲ့တာမို့အံ့သြရတယ်။ ပညာရှေ့ဆောင်နိုင်ငံကြီးအဖြစ် အထင်ကြီးခဲ့ရတဲ့ အင်္ဂလန်နိုင်ငံမှာတောင် ဒီလိုအဖြစ်မျိုးတွေ ဖြစ်လာတာမို့ ကျွန်တော်တို့လို သိပ္ပံခေတ်နောက်မြီးဆွဲလိုနေရတဲ့ နိုင်ငံသားတွေအတွက် မထူးဆန်းဘူးလို့ပဲ ဆိုရပါတော့မယ်။

မှားပြီးရင်း မှားလာတဲ့သတင်းတွေထဲမှာ "ဇီဝ ပိုးမွှားလက်နက်နဲ့ ကမ္ဘာကြီးကို တိုက်ခိုက်ဖို့ ကြံစည်

"နောက်ထပ် သတင်းမှား တစ်ခုကတော့ ကိုဗစ်-၁၉ ရောဂါဟာ ဗိုင်းရပ်(စ်)ကြောင့် ဖြစ်တာမဟုတ်ဘဲ (5 G)ကွန်ရက်ကြောင့် ဖြစ်တယ်ဆိုပြီး တာဝါတိုင်တွေကို ရိုက်ချိုးဖျက်ဆီးမှုတွေ ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ အင်္ဂလန်လို နိုင်ငံမျိုးမှာတောင် ဖြစ်ခဲ့တာမို့ အံ့သြရတယ်"

တယ်” ဆိုတဲ့ သတင်းမှားကတော့ အဆိုးဆုံးပါပဲ။ တမင်သက်သက် မဟုတ်ဘဲ ဓာတ်ခွဲခန်း ထဲကနေ လွတ်ထွက်လာတဲ့ပိုးတွေပါလို့ စွပ်စွဲရုံမက သတင်းမှားတွေကို လူတွေကြားထဲ ပိုပြန့်ပွားအောင် လုပ်ခဲ့ကြတယ်။ အမေရိကန်သမ္မတဟောင်းက ကိုဗစ်– ၁၉ ဆိုတဲ့ နာမည် ကို လက်မခံဘဲ တရုတ်ဗိုင်းရပ်(စ်) (China Virus) လို့ တမင်သုံးစွဲခဲ့ပါတယ်။ မူရင်းအစ တရုတ်ပြည် ဝူဟန်မြို့ကို အကြောင်းပြုလို့ ဝူဟန်ဗိုင်းရပ်(စ်)လို့ ခေါ်ရာကနေ မျှတတဲ့ သိပ္ပံနာမည်အဖြစ် ကိုဗစ်–၁၉ (Covid–19) လို့ ကင်ပွန်းတပ်ခဲ့တာကို မကျေနပ်ဘဲ (China Virus) လို့သာမက (Yellow Virus) လို့ပါ သုံးနှုန်းခဲ့ပါသေးတယ်။

သာမန်အမေရိကန်လူထုတွေထဲမှာ ဇဝေဇဝါနဲ့ ကောလာဟလအမျိုးမျိုးဖြစ်စေတဲ့ (Conspirary Theories) တွေ ပေါ်လာခဲ့တယ်။ လူထုလည်း တုန်လှုပ်ချောက်ချားကုန်တယ်။ ဒါပေမဲ့ သတင်းမှားကြောင့် ထိရောက်တဲ့ကာကွယ်မှုတွေ မလုပ်နိုင်ရုံမက လုပ်သမျှ အလုပ် တွေကို ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်ချက်တွေ တရုန်းရုန်းပေါ်လာတော့တယ်။

သတင်းမှားတွေဟာ ကိုဗစ်–၁၉ ကပ်ရောဂါမှာ ဘယ်လောက်ဒုက္ခပေးခဲ့သလဲလို့ မေးရင်တော့ ဘက်စုံကပဲလို့ ဖြေရလိမ့်မယ်။ ထိပ်ပိုင်းခေါင်းဆောင်တွေကနေစပြီး အောက်ခြေ ကလူထုအထိ လုပ်မှားကိုင်မှားတွေ ဖြစ်ခဲ့ရတယ်။ အမေရိကန်ထောက်လှမ်းရေးအဖွဲ့ရဲ့ တွေ့ရှိချက်လို့ပြောပြီး ကိုဗစ်–၁၉ ဗိုင်းရပ်(စ်)ပိုးဟာ ဝူဟန်ဓာတ်ခွဲခန်းထဲက ထွက်လာတာ လို့ စွပ်စွဲရုံမကဘဲ တမင်မွေးထားတဲ့ ဗိုင်းရပ်(စ်)တွေကို ကမ္ဘာဖျက်ဖို့ လွှတ်လိုက်သလို အထင်ရှိသူတွေ ရှိလာတယ်။ WHO က ပညာရှင်အဖွဲ့တွေ နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် တရားဝင် ကွင်းဆင်းစစ်ဆေးခဲ့ပေမယ့် ဓာတ်ခွဲခန်းက ထွက်လာတဲ့ပိုးတွေ မဟုတ်ဘူးလို့ အဖြေထွက် ခဲ့တယ်။ ဒီနှစ်ဆန်းမှာ ထွက်လာတဲ့ သုတေသနစာတမ်းနှစ်ခုမှာတော့ ဝူဟန်မြို့ငါးဈေးထဲ မှာ ဘယ်လိုကူးစက်မှုတွေ ဖြစ်ခဲ့တယ်ဆိုတာ အဖြေထုတ်ပေးခဲ့ပေမယ့် မယုံကြသေးပါဘူး။

သမ္မတထရမ့်(ပ်)ဆိုရင် ရာထူးက ဆင်းသွားတဲ့အချိန်အထိ တရုတ်ဓာတ်ခွဲခန်းက တမင်ထုတ်လုပ်တာလို့ စွပ်စွဲတုန်းပဲ။ ဒါနဲ့တင် ရပ်မနေဘဲ WHO ဟာ တရုတ်ဘက်လိုက်တယ် လို့ ထပ်စွပ်စွဲပြီး WHO အဖွဲ့ထဲကနေ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုကို နုတ်ထွက်စေခဲ့တယ်။ ထောက်ပံ့ဖို့ တာဝန်ရှိတဲ့ငွေတွေကို ရပ်ဆိုင်းလိုက်တဲ့အထိ နိုင်ငံရေးအရ တိုက်ခိုက်ခဲ့တယ်။ စောင့်ဆိုင်းကာလအတွင်းမှာ အမေရိကန်သမ္မတပြောင်းပြီး WHO မှာ ဆက်နေဖို့ ဆုံးဖြတ် ခဲ့တဲ့အတွက် သတင်းမှားကပ်ရောဂါ ပြဿနာတစ်ခု ငြိမ်းသွားခဲ့တယ်။

နောက်ထပ် သတင်းမှားတွေကတော့ အများကြီးပါပဲ။

- အရက်သောက်ရင် ကိုဗစ်–၁၉ ရောဂါ မဖြစ်ဘူးဆိုတဲ့ သတင်းမှားကြောင့် အရက် ဆိပ်တက်ပြီး သေသွားသူတွေ ပေါ်လာတယ်။ အီရန်နိုင်ငံမှာ၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံမှာ ချက်အရက်တွေသောက်ပြီး ကိုဗစ်–၁၉ ကုလိုက်ရာက သေကြသူတွေရှိတယ်။
- ပိုးသတ်ဆေးကို ရေနဲ့ဖျော်ပြီး ရောဂါပျောက်ရေစင် (ရေမန်း)အဖြစ်နဲ့ ဖြန့်ဝေခဲ့သူ မျိုး ဩစတြေးလျနိုင်ငံမှာ ရှိခဲ့တယ်ဆိုတာလည်း မယုံနိုင်စရာပဲ။
- မာဒါဂါစကာလို နိုင်ငံမျိုးမှာ သမ္မတကိုယ်တိုင်က ဆေးမြီးတိုတွေ သောက်ပြရင်း ပျောက်ဆေးဖော်တယ်။
- အမေရိကန်မှာ ငှက်ဖျားရောဂါကုဆေးဟာ ကိုဗစ်–၁၉ ရောဂါ ပျောက်တယ်ဆိုတဲ့

ယုံကြည်ချက်နဲ့ သောက်ကြတာ၊ သမ္မတဟောင်းကိုယ်တိုင်က တိုက်တွန်းခဲ့တာမျိုး တွေ ဖြစ်ခဲ့တယ်။

– အမှန်သတင်းပေးချင်တဲ့ ပညာရှင်တွေနဲ့ မှန်ပုံ့ါဘုရားလုပ်ချင်တဲ့ ပညာရှင်တွေကြား မှာပဲ ပဋိပက္ခတွေ ဖြစ်ကုန်ကြတယ်။

တစ်ကမ္ဘာလုံးက အားလုံးယုံကြည်ရတဲ့ အမေရိကန် CDC (ကူးစက်ရောဂါထိန်းချုပ်ရေးဌာန) ရဲ့ ရပ်တည်ချက်တွေကလည်း မတည်မငြိမ် ဖြစ်သွားခဲ့တယ်။ အမေရိကန်မှာရှိတဲ့ ပြည်နယ်အသီးသီးမှာလည်း သူတစ်လူ ငါတစ်မင်းနဲ့ ကပ်ရောဂါပြဿနာကို ကိုင်တွယ်ကြရင်း အဲဒီနိုင်ငံဟာ ကမ္ဘာပေါ်မှာ ကိုဗစ်–၁၉ ရောဂါ အဖြစ်အများဆုံး၊ အသေအများဆုံး ဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။ သူ့နောက်လိုက် ဘရာဇီးနိုင်ငံကလည်း ဒုတိယနေရာက လိုက်လာရင်း အိန္ဒိယနိုင်ငံက ကျော်တက်သွားလို့ တတိယနေရာမှာ ရှိနေဆဲပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

အိန္ဒိယနိုင်ငံကတော့ သူ့လူဦးရေသန်းပေါင်း ထောင်ကျော်နဲ့ ကပ်ရောဂါစဖြစ်ကတည်းက အခက်အခဲတွေ အများကြီးရှိခဲ့တယ်။ တရုတ်ပြည် ဝူဟန်မှာ ရောဂါကာကွယ်ဖို့ Lock down လုပ်တာ အောင်မြင်ပေမယ့် အိန္ဒိယမှာ ပိတ်ဆို့မှုဟာ မအောင်မြင်ခဲ့ဘူး။ အလုပ်ကြမ်းသမားတွေ နေရပ်ပြန်ဖို့ ကြိုးစားရာကနေ တစ်ပြည်လုံးကို ပျံ့နှံ့သွားခဲ့တယ်။

WHO ရဲ့ စာရင်းအရ ကမ္ဘာပေါ်မှာ ရောဂါဖြစ်သူ သန်းပေါင်းခြောက်ရာလောက်ရှိပြီး သေသူခြောက်သန်းကျော် ရှိတယ်ဆိုပေမယ့် အခုနောက်ဆုံးသတင်းမှာ သေသူဆယ့်ငါးသန်းကျော် ထပ်ပေါင်းလိုက်လို့ စုစုပေါင်း သန်း ၂၀ ကျော် ရှိနေပါတယ်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတည်းမှာ သေစာရင်း လေးသန်းကျော် ထပ်တိုးလိုက်လို့ WHO ရဲ့ တွက်ချက်နည်းဟာ မမှန်ဘူးလို့ သူတို့တာဝန်ရှိသူတွေက ငြင်းဆန်နေကြတယ်။

နောက်ထပ်ပြဿနာတစ်ခုက သတင်းမှားအပေါ် အခြေခံပြီး တရုတ်ဗိုင်းရပ်(စ်)လို့ နာမည်တပ်တဲ့အခါ အချို့နိုင်ငံတွေမှာ တရုတ်ဧည့်သည်တွေကိုသာ သတိထားပြီး ကန့်သတ်စောင့်ကြည့်တာ လုပ်ခဲ့ကြတယ်။ အဲဒီအချိန်မှ အီတလီကို ပျံ့သွားပြီး လူအိုရုံတွေမှာ အတုံးအရုံးသေကြရတာပါ။ စပိန်မှာလည်း ဒီအတိုင်းပဲ။ ဥရောပကနေ အမေရိကန်ကို ပျံ့ခဲ့ပြီး တောင်အမေရိက၊ အာဖရိကတိုက်တွေကို ပျံ့နှံ့ခဲ့ပေမယ့် အာရှမှာ ဖိလစ်ပိုင်၊ အင်ဒိုနီးရှားစတဲ့ နိုင်ငံတွေမှာပဲ များများပျံ့ခဲ့ပါတယ်။ ဒါဟာ ၂၀၂၀ နှစ်ဆန်းပိုင်းကစပြီး ဖြစ်လာတာပါ။ အခု ၂၀၂၂ မှာတော့ ရောဂါပျံ့နှံ့မှုပုံစံတစ်မျိုး ဖြစ်သွားပါပြီ။

၂၀၂၁ ခုနောက်ပိုင်းမှာတော့ သတင်းမှားတွေနဲ့အတူ သတင်းအတုတွေ ရောလာပြီး သတင်းညစ်ညမ်းမှု (Information Pollution) တွေဖြစ်လာခဲ့တယ်။ ပျောက်စေဆရာတွေ၊ ဆေးမြီးတိုတွေ၊ ကိုဗစ်–၁၉ ကို နှိမ်နင်းနိုင်ပါတယ်ဆိုတဲ့ ကုထုံးတွေ နေရာအနှံ့က ပေါ်ခဲ့တယ်။ တကယ်အသုံးကျတဲ့ ကာကွယ်ဆေးတွေလည်း ထွက်လာရော မမှန်သတင်းတွေ၊ သတင်းတုတွေ ရောနှောဝင်ရောက်ကာ အခုထက်ထိ ကာကွယ်ဆေးဆန့်ကျင်သူများ (Anti–vaxxers) တွေဟာ ကမ္ဘာအနှံ့ပေါ်လာခဲ့တယ်။ ကာကွယ်ဆေးထိုးတာကို ဘာသာရေးအရ လက်မခံနိုင်ဘူးဆိုတဲ့ အသံမျိုးအထိ ထွက်ခဲ့တယ်။

"လူ့အခွင့်အရေးအရ ကာကွယ်ဆေးမထိုးဘူး" ဆိုတဲ့ အုပ်စုကြီးဟာ တဖြည်းဖြည်းကြီးလာအောင် လုပ်ခဲ့တဲ့အထဲမှာ ဆိုရှယ်မီဒီယာတွေ ထိပ်ဆုံးမှာပါလာတယ်။ မမှန်သတင်း

တွေကို ပိတ်ပင်ဖို့ကြိုးစားတာက တစ်ဖက်၊ မမှန်သတင်းတွေ၊ သတင်းတုတွေ ကျယ်ပြန့်အောင် လုပ်စားဖို့ Application အမျိုးမျိုးထုတ်တာက တစ်ဖက်နဲ့ နောက်ဆုံးမှာ သိပ္ပံနည်းကျထွက်လာတဲ့ သတင်းမှန်သမျှ ဆန့်ကျင်တဲ့ (Anti–science) အင်အားကြီးမားပြီး ကသောင်းကနင်းဖြစ်၊ ရောဂါပိုးကို ပိုဖြန့်သလိုဖြစ်သွားခဲ့တာ ဒီကနေ့အထိပါပဲ။

လူ့သဘာဝက အများနဲ့မတူ ခြားနားတာတွေကို စိတ်ဝင်စားတဲ့ ဒီသဘောကို အခွင့်အရေးယူပြီး မဟုတ်တဲ့သတင်း၊ သိပ္ပံနည်းမကျတဲ့ သတင်းတွေကို ရှေ့တန်းတင်လုပ်စားတဲ့ (Yellow Journalism) တွေဟာလည်း ခေတ်မီနိုင်ငံတွေမှာ အလုပ်ဖြစ်တယ်။ ဒီလိုလူစားတွေရဲ့ လက်ထဲမှာ ဆိုရှယ်မီဒီယာတွေ ကိုင်ထားနိုင်တော့ ကမ္ဘာကုန်ကျယ်သရွေ့ ဖေ့စ်ဘွတ်တွေ၊ တွစ်တာတွေ အလုပ်ဖြစ်လာကြတယ်။ အဲဒီမီဒီယာတွေရဲ့ အင်အားဟာ ၄ ဒသမ ၅ ထရီလျံ (4.5 Trillion) ဒေါ်လာမက ရှိလာတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ သုံးစွဲသူတွေကြားမှာလည်း အခွင့်အရေးတွေ ရလာတော့ လူတိုင်းဟာ မီဒီယာသမားတွေ ဖြစ်ကုန်ကြတော့တာပါပဲ။

ကိုဗစ်–၁၉ ကပ်ရောဂါကာလမှာ သတင်းညစ်ညမ်းမှုတွေက အကြီးအကျယ် ဖြစ်လာခဲ့တယ်။ ခေတ်မီတဲ့နိုင်ငံတွေ၊ ပညာတတ်တွေ ပေါကြွယ်ဝပါတယ်ဆိုတဲ့ နိုင်ငံတွေ၊ ချမ်းသာပါတယ်ဆိုတဲ့ နိုင်ငံတွေမှာ သူတို့ကိုးကွယ်ထားတဲ့ "လူ့အခွင့်အရေး" ဆိုတာကို တစ်ဖက်သတ်ဆွဲယူပြီး မတ်(စ်)(Mask) မတပ်ရေး လှုပ်ရှားမှု၊ Stay at home မလုပ်ရေး လှုပ်ရှားမှု၊ လူစုလူဝေးလုပ်ရေး လှုပ်ရှားမှုတွေ၊ ကာကွယ်ဆေးမထိုးရေး လှုပ်ရှားမှုတွေနဲ့ ဝက်ဝက်ကွဲ စည်ကားနေတာလည်း တွေ့ရတယ်။ ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းတွေကို မကူညီကြတဲ့အပြင် တိုက်ခိုက်မှုတွေပါ လုပ်လာတာလည်း တွေ့ရပါတယ်။

အဲဒါတွေရဲ့ ရလဒ်ကတော့ ကိုဗစ်–၁၉ ကပ်ရောဂါကို ပိုပြီး ထိန်းချုပ်ရခက်ခဲရုံမက (Pandenic) ကပ်ရောဂါအဖြစ် ကြေညာကတည်းက သုံးခဲ့တဲ့ နိုင်ငံတကာကူးစက်ရောဂါကူးစက်မှုကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရေးနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ (International Health Regulation) ဥပဒေဟာလည်း တစ်ကျောင်းတစ်ဂါထာ ကိုယ့်နည်းကိုယ့်ဟန်နဲ့ သုံးကုန်ကြတဲ့အတွက် ခက်သွားပါတယ်။

WHO ကတော့ တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် ဘယ်လိုကာကွယ်ရမလဲဆိုတာကို ဥပဒေအရ ထုတ်ပြန်ထားပြီးသားပဲ။ Lock Down တို့၊ Stay at home တို့ကအစ ဥပဒေအရပဲ။ မြန်မာနိုင်ငံမှာလည်း ကူးစက်ရောဂါကာကွယ်ရေးအတွက် ထုတ်ပြန်လိုက်တဲ့ ဥပဒေအရ ညမထွက်ဖို့ အမိန့်တွေပါ ထုတ်ပြန်ခဲ့ဖူးတယ်။ အင်္ဂလန်နိုင်ငံမှာလည်း ဝန်ကြီးချုပ်က ထုတ်ပြန်တဲ့ ဥပဒေကန့်သတ်ချက်အတိုင်း အတိအကျ လိုက်နာဖို့ခက်ကြောင်း ရဲအရာရှိတွေက မှတ်ချက်ပေးတာကို သတင်းတစ်ပုဒ်မှာ ဖတ်ခဲ့ရပါတယ်။

ပိုခက်တာက သူတို့ထုတ်ဝေတဲ့ဥပဒေကို သူတို့ကိုယ်တိုင် မလိုက်နာနိုင်တဲ့ကိစ္စပဲ။ အင်္ဂလန်မှာဆို ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးကိုယ်တိုင် အရေးယူခံလိုက်ရတယ်။ အခုဆိုရင် ဝန်ကြီးချုပ်ဘောရစ်ဂျွန်ဆင်ကိုယ်တိုင် အမှုနဲ့ရင်ဆိုင်နေရတယ်။ ဥရောပမှာ လူထုနဲ့အစိုးရ၊ အစိုးရနဲ့တရားရုံး ထိပ်တိုက်တွေ့နေမယ့် ပြဿနာတွေဟာ ကပ်ရောဂါကာလအတွင်းမှာ တစ်မျိုးပြီးတစ်မျိုး တွေ့နေရတယ်။ နိုင်ငံတကာဥပဒေတွေကို လက်မခံဘူး။ လွတ်လပ်လွန်းတဲ့ဘဝကို ဘာနဲ့မှမလဲချင်ဘူးဆိုသူတွေရဲ့ အသံက ပိုပြီးကျယ်လာတယ်။ မီးလောင်ရာလေပင့်တဲ့

ဆိုရှယ်မီဒီယာကို လက်ညှိုးထိုးလာကြတယ်။

သမားအိုကိုယ်တိုင်လည်း အသံကျယ်လှတဲ့ မီဒီယာသမားတစ်ယောက်နဲ့ ဆေးရုံပေါ်မှာ ဆုံခဲ့ရတယ်။ မနှစ်က ကိုဗစ်–၁၉ ရောဂါနဲ့ ဆေးရုံအရေးပေါ်အခန်းထဲမှာ သေကောင်ပေါင်းလဲ ဖြစ်နေချိန်ပေါ့။ ဘေးဘီကလူတွေ တဖြုတ်ဖြုတ်နဲ့ သေကုန်ကြပြီ။ လွတ်သွားတဲ့ဘေးခုတင်နေရာမှာ မီဒီယာသမားကြီးတစ်ယောက်ဟာ နောက်လိုက်နောက်ပါတွေ ခြံရံပြီး ဆေးရုံတက်လာတယ်။ ကျန်တဲ့လူနာတွေကို ဂရုမစိုက်ဘဲ လက်ကိုင်ဖုန်းတွေနဲ့ပဲ သတင်းတွေထုတ်၊ အင်တာဗျူးတွေလုပ်နဲ့ တရုန်းရုန်းပဲ။ တိုင်းပြည်ပျက်စီးရာ ပျက်စီးကြောင်းသတင်းတွေ၊ အာဘော်တွေ လှိုင်လှိုင်နဲ့မို့ နားထောင်ရတာ မကောင်းတော့ဘူး။ "တော်ကြပါတော့ဗျာ။ ခင်ဗျားတို့ သတင်းတွေကို ဖုန်းမှာ နားကြပ်နဲ့တပ်ပြီး သုံးကြပါ" လို့ အော်ပြောမိတယ်။ အော်တယ်ဆိုတာက စိတ်ထဲကပါ။ အသံကထွက်ရုံပဲ။ အောက်ဆီဂျင်ရှူနေရတဲ့ အထဲက ထွက်လာတဲ့ အသံပါပဲ။ ဆူညံနေတဲ့အသံတွေ တိတ်သွားတော့လည်း ပြန်တောင်းပန်ရပါတယ်။

ကျွန်တော်လည်း မီဒီယာသမားလေ။ နှစ်ပေါင်း ငါးဆယ်ကျော် အတွေ့အကြုံရှိပြီး Mass Media, Print Media, Broadcasting Media, Intupersonal Media ကနေ Social Media အဆုံး အသုံးပြုခဲ့၊ လူထုအတွက် ကျန်းမာရေးအသိမှန် ပေးခဲ့တာပါ။

ကျန်းမာရေးဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ထဲမှာ လူတွေရဲ့ ကာယသုခ၊ စိတ္တသုခ၊ လူမှုရေးသုခတွေအပြင် အဲဒီသူတွေရဲ့ ကောင်းကျိုးလိုရာဆန္ဒ (မေတ္တာစိတ်) တွေ မြင့်မားလာဖို့အတွက် မြှင့်တင်ရတာ အဓိကကျပါတယ်။

အခု မီဒီယာသမားတွေ ကျန်းမာကြပါရဲ့လား။

တစ်နေ့နေ့မှာ ကျွန်တော်တို့ ဆရာဝန်တွေလိုပဲ Robot တွေက နေရာယူသွားလို့ ဆရာဝန်နဲ့ မီဒီယာသမားတွေ ဖက်ငိုနေကြရလိမ့်မယ်။

အခု Robot တွေက "ကဗျာ" စပ်နေပြီတဲ့။ သတင်းမှားတွေ၊ သတင်းတုတွေ သူတို့လုလုပ်လိမ့်မယ်။

သမားအို

ကျောက်ဆည်၊ ပုဂံပြည်၏အသက်သွေးကြော

wkdvS

"ကျောက်ဆည်နယ်ကို ဗဟိုပြုလျက် တွေးစရာ၊
ဆင်ခြင်စရာအချက်တစ်ခု စာရေးသူ ခေါင်းထဲတွင်
ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပြန်သည်။ မြန်မာမင်းများလက်ထက်မှသည်
မဆလလက်ထက်တိုင် ကျောက်ဆည်နယ်သည်
ဆည်မြောင်းများအားကိုးဖြင့်
လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးတစ်ခုတည်းကိုသာ
စောက်ချလုပ်ကိုင်ခဲ့သည်"

ကျောက်ဆည်နယ်သည် ရှေးဟောင်းမြန်မာသမိုင်းတွင် ဆည်မြောင်းစိုက်ပျိုးရေး စနစ်ကြောင့် ထင်ရှားခဲ့သည်။ ပညာရှင်တို့က ဆည်မြောင်းကို ပျူတို့ကစခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အစောဆုံးပျူမြို့ပြဖြစ်သော ပင်လယ်ကလည်း ယနေ့ မြစ်သားနယ်ထဲတွင် ပေါ်ထွန်းခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ဆည်မြောင်းအစပျူတို့က အဆိုသည် ငြင်းစရာမရှိပါချေ။ မြေယာစီးပွားပေါ်အခြေတည်သော ပဒေသရာဇ်ခေတ်တွင် ဆည်ကို တည်ဆောက်အသုံးချ နိုင်ခဲ့သဖြင့် ပဒေသရာဇ်ခေတ်၏ တိုးတက်မှုတစ်ရပ်ဟု ကြိုဆိုရပေမည်။

ဘုန်းတန်ခိုးကြီးသောမင်းများသာ ဆည်မြောင်းတို့ကို ဖောက်လုပ်ရွက်ဆောင်နိုင်ခဲ့ ကြသည်။ သမိုင်းတွင် ဆည်များ၏ စတင်ဖြစ်ထွန်းကြီးပွားရာသည် မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်း မန္တလေးတိုင်း ကျောက်ဆည် (မြစ်သား)နှင့် တောင်ပြုန်းခရိုင်တို့ ဖြစ်သည်။ ထို့ထက်စော သည့် ဆည်များ အခြားဒေသတစ်ခုတွင် ရှိခဲ့နိုင်မည်ဖြစ်ကောင်းသော်လည်း သမိုင်းအထောက် အထားနှင့် ပြနိုင်သည်မှာ ထိုရပ်ဝန်း၌သာ တွေ့ရနိုင်သေးသည်။ ဆည်ဆောက်မင်းများကို မြန်မာသမိုင်းထဲမှ ဆွဲနုတ်ကြည့်လျှင် ပုဂံခေတ်က အနော်ရထာမင်း၊ အလောင်းစည်သူမင်း၊ မင်းရှင်စောတို့သာ ထင်ရှားခဲ့၏။ ပျူမင်းများ လက်ထက်ကပင် ဆည်မြောင်းစနစ် ထွန်းကား ခဲ့ကြောင်း ခြေစလက်စတွေ့ရသော်လည်း ဦးဆောင်တည်ဆောက်ခဲ့သောမင်းဟူ၍ မပြော နိုင်သေးသကဲ့သို့ မည်သည့်နေရာရပ်ဝန်းတွင် မည်သည့်အချိန်က ယင်းတို့တည်ဆောက်ခဲ့ သည်ဟူ၍လည်း အထောက်အထားမဆိုနိုင်သောကြောင့် ကြီးကျယ်သောဆည်စနစ် မထွန်းကားခဲ့သေးကြောင်း ခန့်မှန်းနိုင်သည်။ မြစ်သားနယ်၊ တောင်တွင်းကြီးနယ်၊ ဟံလင်းနယ် ပြည်မြို့နယ်တို့လောက်တွင် သစ်ခက်ဆည်မျိုးလောက် ဖြစ်နိုင်ကြောင်း တွေးဆရသည်။ ထိုနယ်တိုင်းမှာပင် ဆည်မြောင်းစနစ်ရှိခဲ့ကြောင်း သဲလွန်စများတွေ့ရသည်။

ပုဂံသည်လည်း ပျူတို့ထံမှရရှိသော အမွေပင်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ဆည်ဆောက် လုပ်မှုပညာသည်လည်း ပျူတို့ထံမှပင် ရရှိလေသည်။ မြန်မာတို့ ပျူတို့ထံမှရရှိခဲ့သော အမွေများတွင် ဗုဒ္ဓသာသနာ၊ မြို့စေတီပုထိုး တည်ဆောက်မှုပညာ၊ ပန်းပုပညာ၊ စာပေ အရေးအသား ပညာတို့ပါဝင်သည်။

သမိုင်းပညာရှင်တို့ အလွန်ပူပြင်းခြောက်သွေ့လှသော မိုးရေရှားပါးသည့် ပုဂံလို နေရာမျိုးကို မင်းနေပြည်တော်ပြုလုပ်သည်မှာ အလွန်အဆင်အခြင်မဲ့ရာရောက်သည်ဟု ထင်ခဲ့ကြသည်။ ဧရာဝတီမြစ်သည် အရှေ့အနောက်စီးနေရာမှ ပုဂံနှင့်အောင်သာမြစ်ခြေကြား ရောက်သောအခါ တောင်သို့ချိုးသွားသောကွေ့တွင် တည်ထားသောမြို့ဖြစ်သည်။ မြို့ နှစ်ဖက်က ရန်သူကို ရေကြောင်းအတားအဆီးရှိနေသဖြင့် စစ်ရေးသဘော ပိုမိုလုံခြုံမှုရှိသည်။ အလယ်ဗဟိုကျသောကြောင့် နိုင်ငံထက်အောက် သဘာဝပေးသော ဧရာဝတီလမ်းကြောင်း အတိုင်း စုန်ဆန်သွားလာဖို့လွယ်ကူသည်။ ချင်းတွင်းမြစ်ကလည်း အထက် ၁၂ မိုင် အကွာ လောက်တွင် ပေါင်းဆုံသောကြောင့် ရေလမ်းဆုံရာမြို့ဖြစ်သည်။ သို့သော် ဝန်းကျင်က အခြေခံသီးနှံဖြစ်သော စပါးစိုက်ပျိုးရေး မဖြစ်ထွန်းသော နေရာဖြစ်သည်။ ပုဂံ၏လျှို့ဝှက်ချက် ကား စားမကုန်နိုင်သော စပါးကျီကြီးနှစ်လုံးကြားတွင် ရှိနေခြင်းတည်း။ ထိုစပါးကျီများက ကျောက်ဆည်မြစ်သား ၁၁ ခရိုင်နှင့် စလင်းခြောက်ခရိုင်တို့ ဖြစ်သတည်း။

ပုဂံခေတ်တွင် မင်းဧကရာဇ်တို့ ကြိုးပမ်းချက်ဖြင့် ကျောက်ဆည်မြစ်သားနယ်၊

တောင်ပြန်းခရိုင်နှင့် စလင်းမင်းဘူး မပင်းစယနယ်တို့တွင် ဆည်ရေသောက်စိုက်ပျိုးရေးများ အပြိုင်လိုပင် ထွန်းကားလာခဲ့သည်။ ထိုသို့ ရှေးဦးပုဂံမင်းတို့ အမြော်အမြင်ရှိရှိဖြင့် ဆည်ရေသောက် စိုက်ပျိုးရေးစနစ်ကို အခြေခိုင်အောင်ချနိုင်ခဲ့သောကြောင့်လည်း ပုဂံမင်းဆက်နှင့် မြို့သက်သည် မြန်မာရာဇဝင်တွင် အရှည်ကြာဆုံးဖြစ်ခဲ့ရသည်ဟု ဆိုချင်မိပါ သည်။ ပင်းယစစ်ကိုင်းခေတ် ရာစုနှစ်ဝက်ကျော်ကျော်လောက်သည် "တိုင်းကျပ်ပြည်တဲ စိုးကဲသနင်း" အဆင့်မျှသာရှိသဖြင့် မင်းဆိုသည်တို့ ဆည်လုပ်ငန်းကို မစနိုင်ခဲ့ကြသေးချေ။ ဆည်စနစ်ပြန်လည်ဖော်ထုတ်ခဲ့ကြသော မင်းများတွင် အဝမင်း မင်းကြီးစွာစော်ကဲ ရှိခဲ့၏။ ညောင်ရမ်းခေတ်တွင် သာလွန်ရှိခဲ့သည်။ ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် အလောင်းမင်းတရားကြီး၊ ဗဒုံမင်းနှင့် မင်းတုန်းမင်းသုံးပါးသာ ပေါ်လွင်ထင်ရှားသည်။ အနှစ် ရှစ်ရာကျော်ကာလတွင် မင်းရှစ်ပါးသာ ထင်ရှားခဲ့သဖြင့် အနှစ် ၁၀၀ တွင်မှ မင်းတစ်ပါးသာ ပေါ်သည်ဆိုရမည်ကဲ့သို့ဖြစ်၏။ မြန်မာ့စိုက်ပျိုးရေးက ဆန်စပါး အဓိကဖြစ်သောကြောင့် ရေမရှိလျှင် စိုက်ပျိုးမရချေ။ မင်းနေပြည်တော်တို့ကလည်း ရေရှားပါးသော မိုးခေါင်သော အလယ်ပိုင်းဒေသမှာချည်း တည်ရှိခဲ့ကြသည်။ တစ်နှစ်လျှင် မိုးရေချိန် လက်မသုံးဆယ် ဝန်းကျင်သာ ရှိသော ပူအိုက်ခြောက်သွေ့လှသည့် အညာဒေသအလယ်ပိုင်းတွင် မိုးရေသည် အစဉ်လိုလျက်ရှိနေသည်။ မိုးရေ မလုံလောက်သောအခါ မြန်မာမင်းကောင်းမင်းမြတ်များက ရေရရှိနိုင်အောင် ဆည်မြောင်းချောင်းကန်များ တူးဖော်စိုက်ပျိုးစေခဲ့လေသည်။

ဆည်မြောင်း

ပျူခေတ်မှသည် မြန်မာမင်းတို့လက်ထက်တော်ကာလ တစ်လျှောက်လုံးလိုပင် လူမှုဘဝ အခြားသောနယ်များထက် အေးချမ်းခဲ့သည်။ ဆည်မြောင်းတည်ဆောက်မှုစနစ်သာမက အသုံးချမှုများတွင်ပါ ပြောင်းလဲတိုးတက်လာခြင်းကို တွေ့နေရသည်။ ရှေးကလူတို့ ဆည်မြောင်းတူးဖော်အသုံးချမှုနှင့် မျက်မှောက်ခေတ်ဆည်မြောင်း တူးဖော်အသုံးချမှုတို့သည် ခေတ်ကာလက တိုးတက်လာမှုအလျောက် အမြင်သဘောထားများနှင့် ရည်ရွယ်ချက်အပြင် အသုံးချမှုတို့ပါ အတော်လေး ကွဲပြားကွာခြားလာခဲ့ကြပေသည်။ နည်းပညာရပ်များကလည်း အလွန်တိုးတက်လာခဲ့သည်။ အသုံးချမှုကလည်း ထွေပြားလာသည်။ ရှေးကလိုတစ်လမ်းသွား စိုက်ခင်းရေပေးသွင်းရန်သက်သက်ချည်း မဟုတ်တော့ချေ။ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး၊ ကုန်စည်စီးဆင်းမှု လျှင်မြန်လွယ်ကူရေး၊ လျှပ်စစ်စွမ်းအား ရရှိရေးထိ ပါဝင်လာသည်။ အချို့က နည်းပညာအမြင်ဖြင့် သုံးသပ်လာခဲ့ကြသည်။ အချို့က လူမှုရေးအမြင်ဖြင့် ချဉ်းကပ်လာခဲ့ကြသည်။ အချို့က စီးပွားရေးအမြင်ဖြင့် ဝေဖန်ခဲ့ကြသည်။ အချို့က သဘာဝဝန်းကျင်နှင့် လူတို့၏ အပြန်အလှန်ဆက်ဆံမှုပညာဖြင့် ကြည့်လာခဲ့ကြသည်။ အချို့က ကိုယ်ကျင့်တရားနှင့်ယှဉ်ကာ ပြောဆိုလာခဲ့ကြသည်။ ယခုအခါ ဆည်များ တည်ဆောက်ခြင်းသည် မိမိငွေဖြင့်မဟုတ်ဘဲ နိုင်ငံတကာမှအတိုးဖြင့် ချေးငွေယူ တည်ဆောက်လာရသည်ဖြစ်သောကြောင့် ပိုမိုရှုပ်ထွေးလာနေသည်။ ရည်ရွယ်ချက်နှင့် အသုံးချနိုင်မှုကလည်း မသုံးတတ်လျှင် အန္တရာယ်ကြီး ဖြစ်လာနိုင်သည်။

မြန်မာမင်းများက ဆည်မြောင်းချောင်းကန်များ တူးဖော်သောအခါ ရည်ရွယ်ချက်မှာ

ရိုးရှင်းသည်။ ရေရှားသော အညာဒေသတွင် လူနှင့်တိရစ္ဆာန်များအတွက် (၁) သောက်သုံးနိုင်ဖို့နှင့် (၂) ဆည်ရေသွင်း စိုက်ပျိုးနိုင်ဖို့အတွက်သာဖြစ်သည်။ တူးဖော်သည်မှာလည်း လူအင်အားဖြင့် ရက်အနည်းငယ်အတွင်း အပြီးတူးဖော်ခဲ့သည်။ တည်ဆောက်ပုံစနစ်မှာလည်း ရေစီးချောင်းကို တော်သင့်သောနေရာတစ်ခုမှ ထိပ်စီးကို ပိတ်လိုက်ခြင်းဖြင့် တစ်ဖက်ဆည်ကန် တည်ဆောက်ခြင်းမျိုးသာဖြစ်သည်။ အနိမ့်ပိုင်းဆီသို့ ရေစီးဆင်းနိုင်ရန် ပြွန်များပြုလုပ်ထားရှိခဲ့သည်။ ဆည်တည်ဆောက်ခြင်းအတွက် သဘာဝဝန်းကျင်ကို မထိခိုက်နိုင်ချေ။ မြေယာအဆုံးအရှုံးလည်း မရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။ ရေကန်တစ်ဝိုက် ရေဓာတ်ဖြင့် ပိုမိုစိမ်းစိုလာခဲ့သကဲ့သို့ လယ်ယာမြေများသို့လည်း ရေပေးဝေနိုင်သောကြောင့် စိုက်ပျိုးရေးလည်း တစ်သီးစားမှသည် နှစ်သီးစား၊ သုံးသီးစား ဖြစ်လာသောကြောင့် ပိုမိုဖြစ်ထွန်းခဲ့သည်။ လယ်မြေသစ်များကိုလည်း သစ်တောများ မခုတ်ထွင်ရဘဲ ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။

ကွင်းဆင်းလေ့လာခဲ့သမျှ မြင်တွေ့ရသည့်အတိုင်းဆိုရလျှင် မြန်မာမင်းများလက်ထက်က သဘာဝရေကန်များကို နက်အောင်၊ ကျယ်အောင်တူးဖော်ပြီး ထိုတူးမြေဖြင့် ကန်ပေါင်ရိုးကို တည်ဆောက်သည်။ ကန်ကြမ်းပြင်သည် အပြင်မြေပြင်ထက် အနည်းငယ်နိမ့်သော်လည်း ကန်ပေါင်ကို အမြင့်တင်ထားသောကြောင့် ရေဝင်သောအခါ ပတ်ဝန်းကျင်မြေထက် ကန်ရေချိန် မြင့်လေသည်။ ကန်မှရေကို မြောင်းကြီးများဖြင့် သွယ်ယူသောအခါလည်း မြောင်းကို တူးကာ တူးရမြေဖြင့် မြောင်းပေါင်တည်ဆောက်သည်။ မြောင်းလက်တံကြီးများကို အကွေ့အကောက်များဖြင့် ရေစီးရေလာထိန်းနိုင်အောင် စီမံဖောက်လုပ်ထားသည်။ သို့ဖြင့် ကန်ရေသည် အပြင်မြေပြင်ထက် ရေဝင်သလောက်မြင့်နေသည်။ ထိုမှ မြောင်းလက်တံကြီးများသို့ ထုတ်သောရေသည်လည်း စိုက်ပျိုးမြေထက် လက်တံမြောင်းပေါင် ရေရောက်သလောက် မြင့်လေသည်။ ထိုနည်းဖြင့် ရှေးမြန်မာမင်းတို့ ဆည်စနစ်ကို ပဓာနထား ကျင့်သုံးခဲ့သည်။ မန္တလေးဘက်ရှိခဲ့သော အောင်ပင်လယ်ကန်၊ တမုတ်ကန်၊ နန္ဒာကန်၊ ဇောင်းကလောကန် မိတ္ထီလာနယ်ထဲမှ မိတ္ထီလာကန်၊ ယင်းတော်ကန်၊ ရွှေဘိုဘက်ရှိ ပလိုင်းကန်၊ ဆင်းကွတ်ကန် စသည်တို့သည် ထိုသဘောအတိုင်းဖြစ်သည်။

ကျောက်ဆည်နယ်တွင်မူ **ရေကျချောင်းများ၊ မြစ်ငယ်များမှ တိုက်ရိုက်ရေကိုလွှဲယူခဲ့သည်။** မြန်မာမင်းများလက်ထက် ဖောက်လုပ်ခဲ့သော ဆည်မြောင်း ကန်ချောင်းဆိုသည်တို့သည် သဘာဝမြေမျက်နှာပြင်ထက် အနည်းငယ်သာ ပြုပြင်ဖောက်လုပ်လေ့ရှိသည်။ အချို့သောမြောင်းကြီးများသည် မြစ်မှတိုက်ရိုက် ရေသွယ်ယူခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။ ကြီးသောချောင်းကြီးများကို တစ်ဖက်ဆည်ကန်ပြုလုပ်လျက် ရေဖြန့်ဝေသည်။ လူနေကျဲပါးခြင်း ဆည်မြောင်းတို့၏ ရေလျှံနိုင်အားသည် ကျယ်ပြန့်သောနယ်အတွင်း လူနေအိမ်ခြေ နည်းသောကြောင့် ကျိုးသည်ပေါက်သည်ရှိသော်လည်း အဆုံးအရှုံးမရှိသလောက် ဖြစ်ပါသည်။ ရာဇဝင်ကျမ်းထဲတွင် မိတ္ထီလာကန် ကျိုးပေါက်ခဲ့ဖူးသည်။ ရာဇဝင်တွင်လောက်အောင် အပျက်အစီးကြီးသည်ဟု မရှိခဲ့ဖူးချေ။ ဗဒုံမင်း အမိန့်တော်အရ မတ္တရာဆည်တော် ကျိုးပေါက်ခဲ့ဖူးသည်။ အထူးအခြားပျက်စီးသည်ဟု မတွေ့ရချေ။ အကြောင်းမှာ ရေထုထည်အားနည်းသောကြောင့်ဖြစ်၍၊ လူနေကျဲသောကြောင့်ဖြစ်၍၊ နယ်မြေပြန့်ပြူး ကျယ်ဝန်းသောကြောင့် ဖြစ်၍။ ယခုအခါ ထိုပြောပြသည့်အခြေအနေတို့နှင့် လုံးဝဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သည်။

ယနေ့ခေတ်လူတို့သည် အထက်လူကို ပဒေသရာဇ် ခေတ်ကလောက် မကြောက်ကြရချေ။ ထို့ပြင် စက်ကို အားကိုးမှီခိုမှု များလွန်းသကဲ့သို့ ဝန်ထမ်းအချို့တို့ တာဝန်မကျေခြင်းလည်း ပါနိုင်ပေသည်။ လူနေကလည်း များပြားလာသဖြင့် ဆည်အောက်လူတို့သည် အမှုထမ်း တစ်ဦး၏ ပေါ့လျော့မှုကြောင့် ဆည်၏ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင် သော ဆိုးကျိုးကို ခံရနိုင်ပါသည်။

ယခုခေတ်ဆည်စနစ်သည် ကြောက်ခမန်း ကြီးကျယ်သည်။ မြန်မာမင်းများလို သဘာဝရှိပြီး ကန် ကို ပိုပြီးနက်အောင် တူးကာ ကန်ပေါင်ရိုးအမြင့်တင်ခြင်း မျိုးမဟုတ်ဘဲ သဘာဝမြေပြင်ထက် အတော်မြင့်သော နေရာ၊ တောင်ခါးပန်း စသည်လိုနေရာမျိုးတွင် မြေနေရာ ကျယ်ကျယ်ရအောင် သစ်တောများ လှဲ၊ တောင်ကုန်း တောင်စွယ်များ ဖြိုကာ အမြင့်တွင် တည်ဆောက်သည်။ သဘာဝမြေပြင်ထက် အနည်းဆုံး ပေ ၁၀၀ ကျော် အမြင့် ရှိနိုင်သည်။ အချို့ ထို့ထက်များစွာမြင့်သည်။ ဆည်ကြီးက အလွန်နက်သကဲ့သို့ အလွန်လည်း ကျယ် ပြောလှသည်။ အန္တရာယ်လည်း အလွန်များသည်။ ဆည် လက်တံမြောင်းကြီးများ ဖောက်သောအခါလည်း မြေပြင်တွင် တူးဖော်သောစနစ်မဟုတ်ဘဲ မြေပြင်ပေါ် မြေသားတင်ကာ ရေမြောင်းပေါင်လုပ်သော စနစ်မျိုး ဖြစ်သည်။ အနိမ့်ပိုင်းအောက် အတော်ဝေးသော အရပ် အထိ ဆည်လက်တံကြီးများကို ဖောက်ရသောကြောင့် လူနေအရပ်များလည်း ဖျက်ရ၊ ရွှေ့ပြောင်းရ အမျိုးသား ဘိုးဘွားတို့ ရှေးဟောင်းယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များ လည်း ဆုံးရှုံးရ၊ လယ်ယဉ်များလည်း အချို့မရှောင်မလွဲ သာ ပျောက်ပျက်ရ၊ ဆုံးရှုံးရနိုင်ပေသည်။ မြေယာသစ် များ လုပ်ကိုင်နိုင်ဖို့ မြေရိုင်းများဖော်ရသည်ကလည်း လူတို့ထပ်လောင်း ဒုက္ခရောက်ကြရပေသေးသည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ပျက်စီးမှုအပြင် လူနှင့်တောရိုင်း သတ္တဝါ ငှက်သတ္တဝါတို့ ဆက်ဆံရေးလည်း များစွာ ပျက်ယွင်းရလေသည်။ လူသားနယ်ချဲ့မှုကြောင့် တောရိုင်းသတ္တဝါနှင့် ငှက်များတို့ ပထမနေရာပျောက် သည်မှ နောက် အသက်တို့ပါ ပျောက်ရလေတော့သည်။ ထို့ထက် လူတစ်ဦးတစ်ယောက်၏ ပယောဂကြောင့်

“ လူသား နယ်ချဲ့မှုကြောင့် တောရိုင်းသတ္တဝါနှင့် ငှက်များတို့ ပထမ နေရာပျောက်သည်မှ နောက် အသက်တို့ပါ ပျောက်ရလေ တော့သည် ”

လည်း အန္တရာယ်သည် ရှိလာနိုင်ခဲ့ကြောင်း တွေ့လာရသည်။

ဆည်ကြီးများတည်ဆောက်ရာတွင် ယခုအခါ ရှေးကလို လူအားဖြင့် တည်ဆောက်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ စက်ယန္တရားကြီးများကို အသုံးပြုတည်ဆောက်ခြင်းဖြစ်သောကြောင့် တောင်များဖြို၊ သစ်တောတို့ကိုဖျက်၊ မြေများကိုညှိ၊ လျှိုမြောင်များကိုဖို့ စသည်များတွင် လျင်မြန်စွာပြီးနိုင်သောကြောင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု ပိုမိုများပြားခဲ့သည်။ လုပ်ငန်းကကြီးလွန်းသလို ငွေအား၊ ယန္တရားအား၊ လူသား၏စေတနာနှင့် အတတ်ပညာအားတို့ကလည်း လိုက်လျောညီထွေ ကြီးမားဖို့ မြော်ခေါ်တတ်ဖို့ လိုပေသည်။ ငွေအား၊ ယန္တရားအား၊ စေတနာအား၊ ပညာအားနှင့် လုပ်ငန်းကြီးကျယ်မှုတို့ကြားတွင် တစ်ခုခု ချွတ်ယွင်း သို့မဟုတ် ချို့တဲ့ခဲ့ပါလျှင် ထိန်းသိမ်းနိုင်မှုအပိုင်း၌ ဒုက္ခရောက်နိုင်မည်ဟု တွေးမြင်နိုင်ပါသည်။ လူသားတစ်ဦးတစ်ယောက်၏ တာဝန်မကျေမှု၊ ပေါ့လျော့မှု၊ စေတနာမဲ့မှုကလည်း ကြီးစွာဘေးဖြစ်စေနိုင်ပေသည်။ ဆည်ကြီးရှိနေခြင်းသည် ဆည်အောက်ရှိ လူနေဒေသတစ်ခုကို ခြိမ်းခြောက်နေသကဲ့သို့ ထိုဒေသနေပြည်သူများ ခံစားနေကြရနိုင်ပါသည်။ မတော်၍ဖြစ်လာခဲ့ပါလျှင် နာရီပိုင်းအတွင်း ဒေသတစ်ခု၏ လူမှုရပ်ဝန်းတစ်ခုလုံး ပျက်စီးပျောက်ကွယ်သွားနိုင်ပါသည်။ ထိုမတော်တဆမျိုးများလည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် အကြိမ်ကြိမ်ဖြစ်ခဲ့ဖူးသည်ကို "မပြေးသော် ကန်ရာရှိ" ဆိုသကဲ့သို့ နေ့စဉ်သတင်းစာများတွင် ရှာဖွေလေ့လာနိုင်ပါသည်။

ပြန်လည်စာရင်းချုပ်ကြည့်ရသော် ယနေ့ခေတ် နိုင်ငံတော်အစိုးရများက ဆည်များဖောက်လုပ်ခြင်းတွင် လတ်တလောပြည်သူ့အကျိုးကိုလည်းကောင်း၊ အမျိုးသားအကျိုးစီးပွားအရှုံးအမြတ်ကိုလည်းကောင်း ပဓာနမထားဘဲ အခြားတစ်စုံတစ်ခုအတွက် ပဓာနထား လုပ်ဆောင်သည်ဟု ထင်မြင်စရာရှိသည်။ ထို့ကြောင့် အချို့လူနေလုပ်ကွင်းလုပ်ကွက် မြေယာများရေထဲရောက်သွားခဲ့ရသည်။ ငွေကြေးများစွာကုန်ကျရသည်။ ရှိပြီးမြို့ရွာများ၊ ရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံများ၊ မြေအောက်ရှိသဘာဝ သယံဇာတများ၊ မြုပ်နေသော လူသားယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ အချို့သိပင်မသိလိုက်ရဘဲ များစွာပျက်စီးဆုံးရှုံးခဲ့ရသည်။ လူ၊ တိရစ္ဆာန်တို့နေရမည့် နေရာများ ပျောက်ဆုံးသွားရသဖြင့် သဘာဝအနေအထား ပျက်စီးသွားခဲ့ရသည်။ တောကောင်များ ပျက်သုဉ်းသဖြင့်လည်း ဆုံးရှုံးရမှုများ ရှိနိုင်ပေသေးသည်။ စင်စစ် သဘာဝတရားကြီးသည် သက်နေတို့အတွက် အရာရာအဆင်ပြေအောင် ဖန်တီးထားသကဲ့သို့ ရှိပေသည်။ ထိုအထဲမှ လူသား၏ မဆင်ခြင် လောဘဇောကြောင့်ဆိုလျှင် လူသားထက် ကြောက်မက်ဖွယ်ရန်သူ လောကတွင် မရှိတော့ပါ။

ကျောက်ဆည်နယ်ကိုဗဟိုပြုလျက် တွေးစရာ၊ ဆင်ခြင်စရာအချက်တစ်ခု စာရေးသူခေါင်းထဲတွင် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပြန်သည်။ မြန်မာမင်းများလက်ထက်မှသည် မဆလလက်ထက်တိုင် ကျောက်ဆည်နယ်သည် ဆည်မြောင်းများအားကိုးဖြင့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးတစ်ခုတည်းကိုသာ စောက်ချလုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။ ဆည်မြောင်းဦးစီးဌာနကလည်း လိုလေသေးမရှိ လုပ်ကိုင်ပေးနိုင်ခဲ့သည်။ ခေတ်သစ်ဆည်ဆို၍ ထိုနယ်တွင် ပန်းလောင်မြစ်ကို ပိတ်ကာ ၁၉၉၀ တွင်မှ တည်ဆောက်ခဲ့သော ကင်းတားဆည်ကြီးတစ်ခုသာ ရှိသည်။ အမြင့်ပေ ၂၃၆ ပေ ရှိသည်။ တမံအလျား ၂၀၃၄ ပေနှင့် ရေလှောင်ပမာဏ ၈၇၃, ၅၈၀ ဧကပေ ကျယ်ဝန်းသည်။ စပါးမည်၍မည်မျှ ရှေးကထက်ပိုမိုထုတ်လုပ်နိုင်ကြောင်း သတိမထားမိချေ။ လယ်ယာ

စိုက်ပျိုးရေးဌာနမှ ပြသော ကိန်းဂဏန်းကိုလည်း မတွေ့မိရဖူးသေးချေ။ သို့သော် ယခုအခါ ကျောက်ဆည်သည် စပါး၊ ကြံ စီမံကိန်းတို့ထက် ပုဂ္ဂလိကစက်ရုံများက နေရာအတော်များများ ဝင်ယူလာနေကြသည်။

စိုက်ပျိုးရေးနယ်ထဲ ကျူးကျော်လာနေသောစက်ရုံများ

နှစ်ပေါင်းတစ်ထောင်ဝန်းကျင်လောက် စိုက်ပျိုးရေးနယ်မြေ သပ်သပ်လိုဖြစ်ခဲ့သော ကျောက်ဆည်နှင့် မြစ်သားခရိုင်တို့သည် ယခုအခါ မဆီမဆိုင်စက်ရုံများ ဝင်ရောက်လာနေသောကြောင့် တစ်နေ့ စိုက်ပျိုးရေးနယ်မြေတစ်ခုဘဝမှ လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးရတော့မည့် အခြေအနေသို့ တိုင်လာနေပြီဖြစ်၏။ စိုက်ပျိုးရေးနယ်မြေတွင် စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ စက်ရုံများရှိလျှင် အလွန်အဆင်ပြေနိုင်သေး၏။ သို့သော် မဆိုင်သောစက်ရုံများ ရောက်လာသောအခါ ကြာသော် စိုက်ပျိုးရေးက အခြေအနေအမျိုးမျိုးကြောင့် ကျဆင်းလာနိုင်ဖို့ အနေအထား ရောက်လာနိုင်သည်။ စိုက်ပျိုးရေးအလုပ်က ကြမ်းတမ်းပြီး ဘဝဝင်ငွေနည်းပါးသည်။ စက်ရုံအလုပ်ရုံအလုပ်က နေပူမိုးရွာမရှောင်လုပ်ရသည်နှင့်စာလျှင် အလွန်သက်သာသလိုရှိသည်။ ဝင်ငွေက သေချာသည်။ ထို့ကြောင့် လယ်ယာလုပ်သားများက စက်ရုံအလုပ်သမားဖြစ်သွားဖို့က တစ်နေ့တခြားများနိုင်ပါသည်။ သို့ဆိုလျှင် လယ်ယာမြေများ လုပ်သူနည်းလာသောကြောင့် လယ်ယာလုပ်ငန်း အရှုံးပေါ်နိုင်သည်။

သီးပေါ်မင်းကိုယ်ပိုင်မြေများ

ဆည်	ပယ်တော်	နှုန်း	စပါး	ရေခွန်	နှုန်း	စပါး	၂စုပယ်	၂စု(စပါး)
နတ်လွဲဆည်	၃၇၂၇ဲ	၇ဝဲ						(၉၂၄ဝ၂)
ထုံးကြီးဆည်	၈၁၀	၁၇်	၁၃၇၇၇ဝ်	၃၇ဲ		၃ဝဝ်		၁၄ဝ၇ဝ
နွားတက်ဆည်	၇ဝဝဝဲ	၁၈်	၁၂၆ဝဝဝ်	၂၂ဝဝ်		၁၇၆၅ဝ်		၁၄၃၆၅ဝ
သင်းတွဲဆည်	၂ဝဝဝဲ	၁၇်	၃၄ဝဝဝ်	၁ဝဝဲ		၈ဝဝဲ		၃၄၈
တမုတ်ဆည်	၂၉ဝဝဲ	၁၈်	၅၂၂ဝဝ်	၁၁၅ဝဲ		၉၂ဝဝ်		၆၁၄ဝဝ်
မြောင်းဆုံဆည်	၅၄၄ဝဲ	၁၇်	၉၂၄၈ဝ်	၁၂၃ဝ်		၉၈၄ဝ်		၁ဝ၂၃၂ဝ်
သံတော်မြွက်	၁၅ဝ၀ဲ		၁၂ဝဝဝ်					၁၂ဝဝဝ်
ငပြောင်ဆည်	၁၅ဝဝဲ	၁၆်	၂၄ဝဝဝ်	၂ဝဝ်		၁၆ဝဝ်		၂၅၆ဝဝ်
ပေါင်း	၂၄၈၇၇ဲ		၃၅၄၄၅ဝ	၄၉၈၇		၃၉၃၉ဝ		၄၅၁၇၉ဝ်

ပင်ရင်း။ ။မေမြို့မိုးကြည်စာစု

ကျောက်ဆည်နယ်တွင် ဆန်စပါးကို အဓိကထား စိုက်ပျိုးခဲ့သော်လည်း အခြားစိုက်ပျိုးရေးများလည်း ရှိသည်။ ဆည်မြောင်းများသည် အဓိက ဆန်စပါးစိုက်ပျိုးရေးအတွက်ဖြစ်သည်။ ယခုအခါ ဆန်စပါးစိုက်ပျိုးမှုသည် စက်မှုလုပ်ငန်းများ စက်ရုံများ ပေါ်ထွန်းလာ

သဖြင့် ကျဆင်းလာနိုင်ဖွယ်ရှိသည်။ စက်မှု စက်ရုံများကလည်း နိုင်ငံကို ချမ်းသာစေနိုင်လောက်သော စက်ရုံများဆိုသည်ထက် သာမန်ပြည်တွင်းသုံးအတွက်သာ ဖြစ်သည်။ ထိုသို့သောစက်ရုံများသည် အခြားမည်သည့်နေရာမဆို သွားရောက်ဆောက်လုပ်ရနိုင်သော သဘောရှိပါလျက် စပါးအကြီးအကျယ်စိုက်ပျိုးရာ ကျောက်ဆည်နယ်ကိုမှ စုပြုံနေစေခြင်းသည် အုပ်ချုပ်စီမံသူတို့ အသိအမြင်လွဲနေဟန်ရှိသည်ဟု ထင်မြင်မိသည်။ အလေးအနက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်လိုပါသည်။

ထိုစက်ရုံများရောက်လာသဖြင့် တောင်သူလယ်သမား အတော်များများ အလုပ်လက်မဲ့ ဖြစ်သွားနိုင်သည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။ ထိုစက်ရုံအားလုံးလောက်နီးပါးသည် ကျောက်ဆည်နယ် စပါးစိုက်ပျိုးရေးနှင့် မည်သို့မျှ သဟဇာတမဖြစ်သည်ကို တွေ့ရသည်။ စက်ရုံအားလုံးလောက်သည် စိုက်ပျိုးရေးကို များစွာထိခိုက်စေခဲ့နိုင်သည်။ ပတ်ဝန်းကျင်အားလုံးလည်း ပျက်စီးစေနိုင်သည်။ လုပ်ကိုင်မြေယာများစွာ ဆုံးရှုံးရမှုလည်း ဖြစ်ခဲ့နိုင်သည်။ တောင်များပြုန်းတီးသွားနိုင်သည်။ သစ်တောသစ်ပင်များ ကုန်ခန်းသွားနိုင်သည်။ ပညာရှင်တို့ဖြင့် အသေးစိတ်စစ်ဆေးကြည့်လျှင် စိုက်ပျိုးရေးကောင်းသောနယ်အတွင်း ပတ်ဝန်းကျင်ကို ဖျက်ဆီးမည့် စက်ရုံများ အစုအပြုံလိုက် ဆောက်လုပ်ခြင်းသည် နယ်ကို စနစ်တကျ ဖျက်ဆီးချင်သောကြောင့်များပေလောဟု မြင်မိ၊ ဆင်ခြင်မိသည်။ နယ်ခံလူများ၊ အုပ်ချုပ်သူများ၊ သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများ ရေရှည်ကို မမြင်နိုင်စွမ်းပြီလော။ ထိုစက်ရုံများကြောင့် ဒေသခံတို့ အလုပ်အကိုင်မည်မျှကို ဖန်တီးပေးနိုင်ခဲ့ပါသနည်း။ ကော်လာဖြူလုပ်သား မည်မျှပေါ်ထွက်ခဲ့ပါသနည်း၊ စက်မှုပညာရှင်၊ စီမံခန့်ခွဲမှုပညာရှင် မည်မျှတိုးတက်ပေါ်ထွန်းလာခဲ့ပါသနည်း။ စက်ရုံများကို မည်သူတွေ ပိုင်ဆိုင်ခဲ့ကြပါသနည်း။ ဒေသခံထဲက မည်မျှပါခဲ့ပါသနည်း။

"ကျောက်ဆည်နယ်၏ ဆည်မြောင်းများသည် သမိုင်းတစ်လျှောက်လုံး အရေးပါခဲ့သည်။ လူမှုစီးပွား သမိုင်းအတွက် လယ်ယာမြေနှင့် ဆန်စပါးသီးနှံသည် အရေးပါခဲ့သည်။ သို့သော် ယခုအခါ ..."

ထိုစက်ရုံများကြောင့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးတွင် များစွာထိခိုက်လာနိုင်သည်။ လူနေကိုလည်း ဒုက္ခပေးလာနိုင်သည်။ သဘာဝကိုလည်း ဖျက်ဆီးလာနိုင်

သည်။ သဘာဝ စွန်ရဲအင်းကြီးပင် ပျက်စီးလာနိုင်မည် ထင်ပါသည်။ စက်ရုံအတော်များများသည် စိုက်ပျိုးရေးနှင့်လည်း သဟဇာတမဖြစ်ချေ။ အန္တရာယ်ပင် ဖြစ်လာစေနိုင်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် ဘိလပ်မြေစက်ရုံများ ဖြစ်သည်။ ထိုစက်ရုံကြီးများသည် လူတို့ကျန်းမာရေးကိုလည်းကောင်း၊ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးကိုလည်းကောင်း၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကိုလည်းကောင်း၊ တောတောင်ရေမြေကိုလည်းကောင်း ဘက်ပေါင်းစုံမှ ဖျက်ဆီးနိုင်ပါသည်။ မကြာမီ ကျောက်ဆည်နယ်၏ စပါးကျီအနေအထားသည် လုံးဝလောက် ချုပ်ငြိမ်းပျောက်ကွယ် ပြောင်းလဲသွားနိုင်ပါသည်။ မြေထု၊ ရေထု၊ လေထုတို့ အညစ်ညမ်းဆုံး နေရာရပ်ဝန်းတစ်ခုအဖြစ်သို့လည်း ကျရောက်သွားနိုင်ပါသည်။ စိုက်ခင်းများ၊ ဆည်မြောင်းများကို အန္တရာယ်ပေးလာနိုင်ပါသည်။ သဘာဝဝန်းကျင်ကား တစ်နေ့ထက်တစ်နေ့ မြင်သာစွာ ပျက်စီးနေပါသည်။ လုံးဝမပျက်စီးသေးမီ ကျောက်ဆည် ဆည်မြောင်း၏ အနာဂတ်အလားအလာတို့ကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားရန် လိုအပ်လာမည်ထင်ပါသည်။ ဆိုလိုသည်က ဆည်မြောင်းသည် လယ်ယာမြေများ နည်းပါးကျဆင်းသွားသောအခါ ဆည်ရေပေးစရာ လျော့ကျလာလျှင် အခြားအသုံးချနိုင်မှုကို ဆိုလိုပါသည်။ ကင်းတားဆည်ကြီးသည် ဆည်ရေထက် လျှပ်စစ်စွမ်းအားအတွက် ပိုအသုံးချရတော့မည်ဆိုလျှင် အခြေအနေနှင့် အခြားစီစဉ်စရာများ မရှိတော့ပြီလောဟု တွေးမိ၊ စိုးရိမ်မိလာသည်။

ကျောက်ဆည်နယ်၏ ဆည်မြောင်းများသည် သမိုင်းတစ်လျှောက်လုံး အရေးပါခဲ့သည်။ လူမှုစီးပွားသမိုင်းအတွက် လယ်ယာမြေနှင့် ဆန်စပါးသီးနှံသည် အရေးပါခဲ့သည်။ သို့သော် ယခုအခါ ကျောက်ဆည်နယ်သည် ပြောင်းလဲစပြုနေပြီဟု တွက်ဆရသည်။ စက်ရုံများ အတော်နေရာယူလာသည်။ ဘာဖြစ်၍များ စိုက်ပျိုးရေးဖြစ်ထွန်းရာကို စက်ရုံများရောက်လာခဲ့ရပါသနည်း။ စိုက်ပျိုးရေးကို နိမ့်ကျသွားစေလိုသော သဘောကြောင့်လော။ ယခုအခါ ထိုနယ်တွင် ခေတ်သစ်ကင်းတားဆည်ကြီး ရှိနေပြီ။ ထိုဆည်ကြီးက လယ်ယာမြေအတွက် မည်မျှအသုံးကျနိုင်မည် မသိရသော်လည်း လျှပ်စစ်မီးအတွက်မူ များစွာအားကိုးရဟန်ရှိသည်။ စက်မှုထွန်းကားလာလျှင် စိုက်ပျိုးရေးအားပျော့လာနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ဆည်မြောင်းအခန်းကဏ္ဍ ကျလာမည်ဖြစ်သည်။ ဤသို့တွေးထင်နေမိလာသည်။

လယ်စိုက်ဆည်မှ စက်မှုလုပ်ငန်းဆီသို့

မူလက စိုက်ပျိုးရေးသုံးရန် ဆည်များတည်ဆောက်၊ မြောင်းများဖောက်၍ ဆန်စပါးစိုက်ပျိုးခဲ့ကြသည်။ မိသားစုနှင့်နိုင်ငံ ဖူလုံစေရန်အတွက်သာဖြစ်၏။ နောက် စက်မှုစီးပွားရေး၊ လျှပ်စစ်စွမ်းအား၊ ရောင်းဝယ်ရေး၊ စစ်ရေး၊ ခရီးလမ်းအတွက်ပါ ရည်ရွယ်လာဟန်ရှိသည်။ နောက် လျှပ်စစ်စွမ်းအားနှင့် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုအတွက် ဖြစ်လာပြန်သည်။ ထိုအခါ ဆည်၏အခန်းကဏ္ဍက ကြီးမားကျယ်ပြန့်လာခဲ့သည်။ လူမှုအဖွဲ့အစည်းကြီး တစ်ခုလုံးကို ဆည်များတည်ဆောက်ခြင်းဖြင့် တိုးတက်စေမှုအပြင် စစ်ရေးစစ်ရာ၌ ရန်သူ၏ပစ်မှတ်တစ်ခုလည်း ဖြစ်လာပြီ ဆိုသောအခါ . . .

ကမ္ဘာ့သမိုင်းကိုပြန်ကြည့်သော် ၁၉ ရာစုသည် ဆည်တူးမြောင်းခေတ်ကို အလွန်ကြီးကျယ်စေခဲ့သည်။ စူးအက်တူးမြောင်း၊ ပနားမားတူးမြောင်းတို့က ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေးကို

တစ်ဆစ်ချိုး ပြောင်းလဲသွားစေခဲ့သည်။ စက်မှုထွန်းကားလာသောအခါ စက်ရုံများကို လည်ပတ်နိုင်သော လျှပ်စစ်စွမ်းအားလိုလာသည်။ ထိုစွမ်းအားကို ကျောက်မီးသွေးဖြင့် ဖြည့်ဆည်းခဲ့ရာ ဆိုးကျိုးများစွာတွေ့သည်။ ထိုနေရာ ရေအားသုံးလျှပ်စစ်များ ဝင်လာသဖြင့် အကျိုးရှိခဲ့သည်ဟု တွက်လာခဲ့ကြသည်။ ရုရှားတွင် ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံ တည်ဆောက်ပြီးနောက် လျှပ်စစ်အတွက် ဆည်စီမံကိန်းများဖြင့် ငါးနှစ်စီမံကိန်းများ ချမှတ်လုပ်ဆောင်ခဲ့ရာ လေးကြိမ်လောက်ဖြင့် ပြီးပြည့်စုံသွားခဲ့ကြောင်း သိရသည်။ ထို့အတူပင် တရုတ်ပြည်ကြီး ဆိုရှယ်လစ်စနစ် စတင်ထူထောင်လာနိုင်သောအခါ ရေကာတာကြီးများ ယန်ဇီမြစ်တစ်လျှောက်တည်ဆောက်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော် ထိုနိုင်ငံများက ဆိုးကျိုးများကို ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ မပြောမပြခဲ့သဖြင့် ပြည်သူတို့ မသိခဲ့ကြရချေ။ နိုင်ငံတိုင်းလောက်မှာပင် ဆည်မြောင်းတာတမံများကို လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြရာ ယနေ့မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း အခြေအနေနှစ်ရပ်ဖြင့် ရင်ဆိုင်နေရပြီဟု ထင်သည်။ တိုးတက်ဖို့ဆိုလျှင် စားရေရိက္ခာပြည့်ဝဖို့လိုသည်။ စက်မှုဖွံ့ဖြိုးဖို့ လျှပ်စစ်မီး အလွန်လိုအပ်သည်။ ထိုလိုအပ်ချက်နှစ်ရပ်ကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖြည့်စွမ်းနိုင်သော သဘာဝရပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အခြေအနေအားလုံး ပြည့်စုံအောင်ရှိသည်။ ဆည်ကြီးများကြောင့် မကြာခဏ ပြည်သူများ ဒုက္ခရောက်နေကြရသည်များလည်း ကြုံခဲ့ရသည်။ အဓိကမှာ ဆင်းရဲမှု၊ အသိဉာဏ်ပညာ နည်းပါးမှု၊ စီမံခန့်ခွဲမှု ညံ့ဖျင်းခြင်းတို့ကြောင့်ဟုသာ အနှစ်ချုပ်ပြောရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ပဒေသာပင်ခေတ်ဆီသို့ ပြန်လှည့်ခြင်း

လူသားတို့သမိုင်းအစတွင် သမိုင်းဦးဘုံမြေခေတ် (Communal Life) ဟု ရှိခဲ့ဖူးသည်။ စင်စစ် ကိုယ်ပိုင်ပစ္စည်းဥစ္စာမရှိဘဲ အစားအစာကို နေ့စဉ်ရှာဖွေစားသောက်နေရသော တိရစ္ဆာန်လိုဘဝမျိုးကို ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်သည်။ အရိုင်းဘဝ (Savage Life) ဟုဆိုလိုသည်။ တစ်နေ့တာအစာကို တစ်နေ့တာ ရှာဖွေစားသောက်နေထိုင်ရခြင်း ဖြစ်သည်။ အိုးအိမ်မရှိသေးသောကြောင့် အစဉ်သဖြင့် ရွှေ့လျားနေရသော ဘဝမျိုးလည်း ဖြစ်သည်။ နှစ်ပေါင်းရာထောင်ချီ ကြာလာသောအခါ မူလအရပ်မှ ထွက်လာခဲ့သည်မှာ မိုင်ရာပေါင်း၊ ထောင်ပေါင်းများစွာ ခရီးပေါက်လာခဲ့သည်။ သမိုင်းခေတ်ရောက်ကာမှ ထွက်ခွာလာခဲ့ရာလမ်းကြောင်းကို ခြေရာကောက်လာနိုင်ခဲ့သည်။ ယနေ့တိုင်လည်း လူသားတို့သည် အခြေအနေအမျိုးမျိုးကြောင့် ရွှေ့ပြောင်းနေကြရဆဲ ဖြစ်သည်။ သို့သော် ရှေးခေတ်ကလို မလွယ်ကူတော့။ ရှေးကမူ “သူဝင်ငါထွက်ခလေ့” ဟု ဆိုနိုင်သည်။ မူလက တစ်မိသားစုချင်း ရွှေ့ပြောင်းကြခြင်း ဖြစ်သော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင် ဆွေမျိုးစု(Clan) အလိုက်၊ မျိုးနွယ်စု(Tribe) အလိုက်၊ နောက်လူမျိုးအလိုက် (Race)ထိ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ထိုသို့ရွှေ့ပြောင်းခြင်းများသည် စစ်ကြောင့်၊ ရာသီဥတုကြောင့်၊ အစားရေစာကြောင့် ပြောင်းရွှေ့ကြရခြင်းဖြစ်သည်။ နိုင်ငံနယ် နိမိတ်များ၊ အစိုးရများ၊ ဥပဒေများ၊ အမျိုးသားစိတ်များ၊ စီးပွားရေးစနစ်များ၊ ဘာသာရေးစနစ်များ စသည် အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ဝင်လာသူများကို ကန့်သတ်မှုများထားရှိငြင်းပယ်လာခဲ့ကြသည်မှာ နိုင်ငံတိုင်းတွင် ယနေ့တိုင်ဖြစ်သည်။

အမျိုးသားရေး

သမိုင်းကို ပြန်လည်စစ်ဆေးသောအခါ နိုင်ငံတိုင်းသည် လူမျိုးများ ရွှေ့လျားဝင်ရောက်လာသူများကို စုစည်းလျက် တည်ဆောက်ထားခဲ့ကြခြင်းဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရနိုင်သည်။ လူသားတို့ရွှေ့လျားနေခြင်းသည် သက်နေ ပေါ်စကတည်းက ဖြစ်သည်။ ကျောက်ခေတ်များတစ်လျှောက်လုံးသာမက ပဒေသရာဇ်ခေတ်များထွန်းကားလာချိန်တိုင်အားကောင်းနေဆဲဖြစ်သည်။ လူဦးရေနည်းပါးသောကြောင့် လူအင်အားကောင်းလာရန် ဝင်ရောက်လာသူများကို အသာတကြည် လက်ခံခဲ့သကဲ့သို့ လိုအပ်သေးလျှင် စစ်တိုက်ပြီး ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်လာခဲ့သူများဖြင့်လည်း လူ့စွမ်းအားရင်းမြစ် တိုးတက်အောင် ကြံဆောင်ခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဝင်ရောက်လာခဲ့ကြသော လူမျိုးစုသစ်များနှင့်အတူ အတတ်ပညာသစ်များ၊ ဓလေ့သစ်များလည်း ပါရှိလာသောကြောင့် လူမှုဘဝများ ပိုမိုတိုးတက်လာခဲ့ရသည်။ ထိုသို့သော ဝင်လာသူများကြောင့် စိုက်ပျိုးသီးနှံသစ်များလည်း ရရှိလာခဲ့နိုင်သည်။ စိုက်ပျိုးရေးနည်းပညာသစ်များ ရရှိလာခဲ့သည်။ သို့ဖြင့် ဆည်မြောင်းတည်ဆောက် ရေသွင်းစိုက်ပျိုးခြင်းနည်းပညာတို့သည်လည်း ထိုရလဒ်များကြောင့်ဟု ဆင်ခြင်စရာရှိလာခဲ့ပါသည်။

ဆန်စပါးကို မြန်မာနိုင်ငံထက်စောသော ခေတ်ကာလများက တရုတ်နှင့် ဗီယက်နမ်တို့တွင် စခဲ့သည်။ ရေရှိမှစိုက်ပျိုးရရှိနိုင်သဖြင့် ဆည်မြောင်းများတည်ဆောက်၊ ရေသွင်းစိုက်ပျိုးခြင်း အတတ်ပညာသည်လည်း အိန္ဒိယနှင့်တရုတ်တို့တွင် စတင်ခဲ့သည်။ ထိုမှ ပျံ့နှံ့လာခြင်းဟု ဆိုနိုင်သည်။ ဆည်မြောင်းပညာကို ကမ္ဘာ့အချို့ နိုင်ငံများတွင် မြန်မာထက်များစွာစောခဲ့သည်ကို တွေ့ရ၏။ ဆည်မြောင်းစနစ်သည် ကမ္ဘာတွင် ခရစ်မပေါ်မီ လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်းများစွာကတည်းက ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က ဆည်ကြောင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းတွင် အန္တရာယ်မရှိသလောက် နည်းခဲ့သည်။ အကျိုးရှိမှုက များခဲ့သောကြောင့် ဆည်စနစ်သည် ယနေ့တိုင် ဘက်စုံက ကြီးထွားတိုးပွားလာနေခဲ့ခြင်းဖြစ်၏။ သို့သော် ယခုအခါ လူဦးရေသည် အဆမတန် ကြီးထွားတိုးပွားလာနေ၏။ အချို့နိုင်ငံများတွင် တိုးပွားလာသော လူဦးရေအတွက် နေရန်နေရာ၊ စားရန်စိုက်ပျိုးနိုင်ဖို့ မြေနှင့် ကျွေးရန်ရိက္ခာက လိုလာနေသည်။ ပိုလျှံလူများအတွက် ပတ်ဝန်းကျင်နိုင်ငံတို့က နယ်နိမိတ်များ ဥပဒေများ စစ်တပ်များဖြင့် တားဆီးထားရှိနေသောအခါ နှစ်ဖက်စလုံးတွင် အန္တရာယ်ရှိလာနေပေသည်။

ကျောက်ဆည်နယ်ထဲက လူမျိုးများ

ကျောက်ဆည်မြစ်သားခရိုင်တို့သည် သမိုင်းဦးကာလကတည်းက စတင်ယဉ်ကျေးကြီးပွားတိုးတက်လာခဲ့သော မြန်မာ့အမြုတေရပ်ဝန်းဖြစ်ခဲ့သည်။ ရေသွင်းစိုက်ပျိုးရေး စတင်ခဲ့ရာလည်း ဖြစ်သည်။ လူနေနည်းပါးစဉ်က မြန်မာမင်းများသည် အလွန်မြေဆီမြေနှစ်ကောင်းပြီး စိုက်ပျိုးရေးအတွက် ရေကို ဆယ့်နှစ်ရာသီရနိုင်သော ထိုဒေသသို့ လူမျိုးပေါင်းစုံကို နေထိုင်ခွင့်ပြုခဲ့သည်မှာ အလွန်ချီးကျူးဖွယ်ရာပင်ဖြစ်သည်။ တိုင်းရင်းသား ပေါင်းစုံကိုသာမက ကုလား၊ တရုတ်နှင့် မဏိပူရီများပင် အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့လူမျိုးစုံ နေထိုင်ခဲ့ကြောင်းကိုလည်း ရှေ့အခန်းများတွင် ဖော်ပြခဲ့သည်။ သီပေါမင်းလက်ထက် စီးပွားကျဆင်းနေချိန်တိုင် အထောက်အထားရသမျှကို ဖော်ပြပေးခဲ့သည်။

ထိုဆည်ရေသောက် လုပ်ကိုင်ကြရသူများသည် အောက်ဖော်ပြပါ ဆည်မြောင်းတော်ကြီးများတစ်လျှောက်တွင် ချထားတွေ့ရှိရနိုင်သည်။ ယင်းဆည်မြောင်းကြီးများကား –

ကျီးမည်းဆည်
ငနိုင်သေည်ဆည်
ငပြောင်ဆည်
တမုတ်ဆည်
ထုံးကြီးဆည်
နတ်လွှဲဆည်
နွားတက်ဆည်
မြောင်းဆုံဆည်

သင်းတွဲဆည်တို့ တစ်လျှောက်တွင် တွေ့ရနိုင်သည်။ ထိုဆည်မြောင်းများကို ပုဂံခေတ်မှသည် ယနေ့တိုင်အောင် မြန်မာမင်းအဆက်ဆက်တို့ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက် အသုံးချခဲ့ကြသည်။ ထိုဆည်ကြီးများသည် သာမန်လယ်ဆည်ရေပေးရုံမျှသာမဟုတ်၊ မြင်တတ် ကြည့်တတ်လျှင် မြန်မာ့ဘိုးဘွားတို့ ထားခဲ့သော ယဉ်ကျေးမှုအမွေများလည်း ဖြစ်သည်။ မျက်မှောက်စီးပွားရေး မောင်းလက်များလည်း ဖြစ်သည်။ ထိုဆည်မြောင်းစနစ်များ မပျောက်ပျက်မတိမ်ကောရန်သည် အမျိုးသားအားလုံးအတွက် အဓိပ္ပာယ်အပြည့်အဝ ရှိသည်။ ထိန်းသိမ်းကြရမည်။ စောင့်ရှောက်ကြရမည်။ ယဉ်ကျေးမှုစနစ်ကြီးတစ်ခုလုံး ပြောင်းလဲသွားသည့်တိုင်ဆည်နှင့် ဆန်စပါးစိုက်ပျိုးရေးက ဦးစားပေးရှိနေရဦးမည် အမှန်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်ကျောက်ဆည်နယ်သည် သမိုင်းဝင် မြန်မာ့အမြုတေရပ်ဝန်းဖြစ်ပေသည်။

တိုးလှ

ဗြိတိသျှပြတိုက်ရှိ မြန်မာ့အမွေများ

rif,k0

“သည်စာအုပ်တို့ကား ကျွန်တော်တို့၏ ဘိုးဘေးများ၊
လူကြီးမိဘဆရာသမားများ ရေးသားပြုစုခဲ့သော
ဖတ်ရှုလေ့လာခဲ့သော စာအုပ်များပင်တည်း။
သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံတွင် သည်စာအုပ်မျိုးတို့
ရှိပါသေးသလော။ အစေ့အစုံကား ရှိတော့မည်မထင်။
အချို့အဝက်လောက်သာ ရှိတော့မည် ထင်သည်။
ဤသို့ တွေးထင်မိသောအခါ
ကျွန်တော့်မှာ ဝမ်းနည်းခြင်း ဖြစ်မိသည်”

တစ်ခါက ကျွန်တော်သည် အင်္ဂလန်နိုင်ငံ လန်ဒန်မြို့ရှိ ဗြိတိသျှပြတိုက်သို့ ရောက်သွားသည်။

ကမ္ဘာတွင် အင်္ဂလန်နိုင်ငံ လန်ဒန်မြို့ရှိ ဗြိတိသျှပြတိုက်သည် လွန်စွာကျော်စောထင်ရှားသည်။ ကမ္ဘာ၌ အချမ်းသာဆုံး ရတနာသိုက်တစ်ခုဖြစ်သည်ဟူ၍ ဆိုစမှတ်ပြုကြသည်။ မရေမတွက်နိုင်သော လူပေါင်းများစွာတို့သည် ဤပြတိုက်ကို အကြောင်းပြုလျက် အတွေးသစ်၊ အမြင်သစ်၊ အကြံသစ်တို့ ရခဲ့ကြသည်။ တိုးလမ်း၊ တက်လမ်းတို့ကို ဖန်တီးနိုင်ခဲ့ကြသည်။ ယင်းတို့အထဲတွင် ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒကို မျိုးစေ့ချခဲ့သူ ကားလမတ်၊ ခွသမားပြဇာတ်ဆရာကြီး ဘားနဒ်ရှော၊ တရုတ်ပြည်ကို သမ္မတနိုင်ငံအဖြစ်ပြောင်းခဲ့သူ ဒေါက်တာဆွန်ယက်ဆင် စသူတို့လည်း ပါဝင်သည်။ တစ်ရံရောအခါက ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ဤပြတိုက်အတွင်းဝယ် မကြာခဏ မြင်တွေ့နိုင်ပေသည်။

ဗြိတိသျှပြတိုက်မှာ အမျိုးသားပြတိုက်နှင့် အမျိုးသားစာကြည့်တိုက်ကို ပူးပေါင်းဖွင့်လှစ်ထားသော ပြတိုက်ဖြစ်သည်။ လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်း ၂၀၀ ကျော်ခန့်က စတင်တည်ထောင်လာသည်ဟု ဆိုသည်။

ဤပြတိုက်တွင် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ နိုင်ငံအသီးသီး၊ လူမျိုးအသီးသီးတို့၏ ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများ၊ အသုံးအဆောင်များ၊ ပန်းချီပန်းပု၊ အနုပညာလက်ရာများ၊ ပေပုရပိုက်များ၊ စာအုပ်စာတမ်းများကို သိမ်းဆည်းထားသည်။ ခင်းကျင်းပြသထားသည်။ ယင်းတို့တွင် အီဂျစ်လူမျိုးတို့၏ လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်းငါးထောင်ခန့်မှစ၍ ယနေ့တိုင် မပုပ်မသိုး မပျက်စီးရအောင် ဆေးလိမ်းကျပ်စည်းထားသော မံမီခေါ် လူသေအလောင်းတို့မှအစ မြန်မာတိုင်းရင်းသားတို့ အသုံးပြုသော ဆေးအိုးဆေးတံအထိ ပစ္စည်းအမျိုးစုံ ပါဝင်သည်။

သည်ပစ္စည်းတို့ကို သူ့ကဏ္ဍနှင့်သူ ခွဲခြား၍ အဆောင်ဆောင် အခန်းခန်းတွင် စနစ်တကျ ခင်းကျင်းပြသထားသည်မှာ အံ့ချီးလောက်ပါပေသည်။ ပစ္စည်းများ မည်မျှများပြားသနည်းဟူမူ ယင်းတို့ကို တစ်ခုစီမကြည့်ဘဲ ပြတိုက်အဆောက်အအုံကို လှည့်ပတ်လျှောက်သွားလျှင်ပင် အချိန်နှစ်နာရီမျှကြာသည်ဟု အဆိုရှိသည်။ စုဆောင်းထားသော စာအုပ်စာတမ်းတို့နှင့် ပတ်သက်၍လည်း ပုံနှိပ်စာအုပ်ရေ လေးသန်း၊ လက်ရေးစာမူ တစ်သိန်းငါးသောင်းရှိသည်ဟု ဆိုသည်။ ဤစာအုပ်စာတမ်းများထားရှိသော စာအုပ်စင်တို့ကို အလျားလိုက် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဆက်စပ်ထားကြည့်မည်ဆိုက မိုင်ပေါင်း ၇၃ မိုင်ခန့် အရှည်အလျားရှိနိုင်သည်ဟူ၍လည်း ဆိုလေသည်။

ဤမျှများပြားလှသော ပစ္စည်းများ၊ စာအုပ်စာတမ်းများတွင် မြန်မာ့အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ၊ မြန်မာ့ပေ၊ ပုရပိုက်များ၊ မြန်မာစာအုပ်များလည်း တစ်ကဏ္ဍအဖြစ် ပါဝင်နေသည်ကို တွေ့ရသည်။ မြန်မာ့အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများနှင့် ပတ်သက်၍ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များ၊ ရှေးမြန်မာစစ်သည်တို့ ကိုင်ဆောင်သော ဓား၊ လက်နက် စသည်များ၊ မြန်မာတိုင်းရင်းသားတို့ ရက်လုပ်သော အဝတ်အထည်များ၊ ဆေးအိုးဆေးတံများ အစရှိသည်တို့ကို တွေ့ရလေသည်။

အထူးသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံနှင့်ပတ်သက်၍ အများအပြားတွေ့ခဲ့ရသော ပစ္စည်းတို့မှာ ပေ၊ ပုရပိုက်များနှင့် စာအုပ်စာတမ်းများပင် ဖြစ်လေသည်။ ကျွန်တော်သည် တွေ့ခဲ့ရသော

ပေတို့တွင် ရွှေပေနှစ်ချပ်ကို အထူးစိတ်ဝင်စားမိသည်။ ယင်းတို့မှာ လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်းတစ်ထောင်ကျော်ခန့်က ဗုဒ္ဓတရားတော်အကြောင်းကို ပျူဘာသာဖြင့် ရွှေပြားပေါ်၌ ရေးထိုးထားသော နာမည်ကျော် မောင်းကန်ပေများ ဖြစ်သည်။ ပြည်ခရိုင် မှော်ဇာအနီးက ရရှိသည်ဟု ဆိုထားသည်။

ပုရပိုက်တို့အနက် ကျွန်တော်သည် အရပ်ရပ်အလံတော်ပုံဆိုသော ပုရပိုက်ကို သေချာစွာ လှန်လှောကြည့်ရှုမိသည်။ ဤပုရပိုက်မှာ ရှေးမြန်မာမင်းနှင့်စစ်သည်တော်တို့ ကိုင်ဆောင်အသုံးပြုလေ့ရှိသော အလံ ၄၆ မျိုးကို ဆေးရောင်စုံဖြင့် ရေးဆွဲဖော်ပြထားသော ပုရပိုက်ဖြစ်သည်။ ရာဇဝင်ဆရာများ၊ သုတေသနဆရာများ၊ ပန်းချီဆရာများအတွက် များစွာအဖိုးထိုက်တန်လိမ့်မည်ဟု ထင်မိသည်။

“ပုရပိုက်တို့အနက် ကျွန်တော်သည် အရပ်ရပ် အလံတော်ပုံဆိုသော ပုရပိုက်ကို သေချာစွာ လှန်လှော ကြည့်ရှုမိသည်။ ဤပုရပိုက်မှာ ရှေးမြန်မာမင်းနှင့် စစ်သည်တော်တို့ ကိုင်ဆောင် အသုံးပြုလေ့ရှိသော အလံ ၄၆ မျိုးကို ဆေးရောင်စုံဖြင့် ရေးဆွဲ ဖော်ပြထားသော ပုရပိုက်ဖြစ်သည်”

စာအုပ်စာတမ်းတို့နှင့် ပတ်သက်၍ကား အမျိုးပေါင်းစုံလင်လှဘိသည်။ ကျွန်တော်သည် အဘိဓမ္မာပိဋကတ်၊ ဓမ္မပဒ၊ ဗုဒ္ဓဝင်စသော ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုင်ရာကျမ်းများကိုလည်း တွေ့ရသည်။ ရှင်မဿဲ ခရစ်ဝင်၊ ရှင်ယောဟန် ခရစ်ဝင် စသည့် ခရစ်ယာန်ဘာသာဆိုင်ရာကျမ်းများကိုလည်းတွေ့ရသည်။ဆုံးမခန်းအတိုကောက်၊ ဟာတင်တာယီဝတ္ထု စသည့် မူဆလင်ဘာသာရေးဆိုင်ရာ စာအုပ်များကိုလည်း တွေ့ရသည်။ အမွေကျမ်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဓမ္မသတ်ဖြတ်ထုံး၊ အောက်မြန်မာပြည်ရုံးလက်စွဲဥပဒေစသည့် ဥပဒေဆိုင်ရာစာအုပ်များကိုလည်း တွေ့ရသည်။ အဘိဓာန်ဋီကာ၊ မြန်မာဘာသာအဘိဓာန်၊ ဓာတုအဋ္ဌဒီပက၊ မြန်မာသတ်ညွှန်း ဒီပနီစသော အဘိဓာန်၊ သဒ္ဒါ၊ သတ်ပုံသတ်ညွှန်းဆိုင်ရာစာအုပ်များကိုလည်း တွေ့ရသည်။ မှန်နန်းရာဇဝင်၊ မဟာရာဇဝင်၊ရွှေတိဂုံသမိုင်း၊တွံတေးရွှေဆံတော်သမိုင်းစသော ရာဇဝင်စာအုပ်များ၊ ဘုရားသမိုင်းစာအုပ်များကိုလည်း တွေ့ရသည်။ ကုသမင်း ပြဇာတ်၊ ကံဆိုးမောင်နှမပြဇာတ်၊ စောဖေစောမေပြဇာတ် စသောပြဇာတ်စာအုပ်အမျိုးမျိုးကိုလည်း တွေ့ရသည်။ မောင်တာနေဝတ္ထု၊ ပသီပုံပြင်ဝတ္ထု၊ အန်တိုနီယိုကုန်ပျိုသည်ဝတ္ထု၊ မောင်မာနနှင့်မသင်္ဂါဝတ္ထု စသော

ဝတ္ထုတို့ကိုလည်း တွေ့ရသည်။ စကြဝဠာသာရကျမ်း၊ မြန်မာကုန်သည်လက်စွဲ၊ ခုနစ်ဘာသာ စကားကျမ်း၊ မြန်မာစာအတိုကောက်ရေးနည်းကျမ်း စသည် အမျိုးမျိုးသော စာအုပ်တို့ကို လည်း တွေ့ရသည်။

ထိုစာအုပ်များအထဲတွင် ဆရာကြီး သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းရေးသားသော စာအုပ်များ လည်း ပါဝင်သည်။ ယင်းတို့မှာ မြန်မာရာဇဝင်ချုပ်နှင့် ရွှေနတ်တောင်သမိုင်း၊ မော်လမြိုင် ရာဇဝင်ဝတ္ထု၊ ကလျာသာရ မဥ္ဇူကျမ်း၊ စာစီစာကုံး ဥပဒေသဖြစ်သော ကလျာသာရသင်္ဂြိုဟ်၊ ကုလားကလေးဇာတ်ဝိ၊ ဇော့တ္တာပြဇာတ်၊ မောင်စိန်ခိုနှင့် အောင်ဗလကသော ကျောက်ဝိုင်း သမိုင်း ရေကင်းသူမရွှေပွင့်ပြဇာတ်၊ သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးပြဇာတ်တို့ ဖြစ်သည်။ ဤစာအုပ်များကို ရေးသားစဉ်က ဆရာကြီးသည် မစ္စတာမောင်မှိုင်းအမည်ကိုပင် မခံယူရ သေးပေ။ ဆရာလွန်း အမည်ဖြင့်သာ ရေးသားသည်။ မစ္စတာမောင်မှိုင်း အမည်ကို ၁၉၁၃– ၁၄ ခု ဗိုလ်ဋီကာဆောင်းပါးများကို ရေးသားသောအခါတွင်မှ ခံယူခဲ့ခြင်းဖြစ်လေသည်။

ထိုစာအုပ်များအပြင် လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်း ၉၀ ခန့်က ရန်ကုန်က ထုတ်ဝေသော မြန်မာသံတော်ဆင့် သတင်းစာများကိုလည်း တွေ့ရသည်။ သံတော်ဆင့်မှာ သတင်းစာဆို သော်လည်း နေ့စဉ်ထုတ်မဟုတ်။ တစ်ပတ်တစ်ကြိမ် ထုတ်ဝေသော သတင်းစာ ဖြစ်သည်။ ခေါင်းကြီးပိုင်းမပါ။ ကြေးနန်းကြိုးသတင်းများ၊ အခြားသတင်းများကို ဖော်ပြသည်။

၁၉၁၄ ခုနှစ်တွင် ပြတိုက်က ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသော ကတ်တလောက်စာအုပ်စာရင်းအရ မြန်မာစာအုပ်စာတမ်းပေါင်း ၂,၀၀၀ ကျော်ရှိသည်ဟု သိရသည်။ သို့သော် ထိုစာရင်းတွင် မပါဝင်သေးသော နောက်တိုးစာအုပ်စာတမ်းများလည်း များစွာရှိသေးသည်။

သည်စာအုပ်တို့ကား ကျွန်တော်တို့၏ ဘိုးဘေးများ၊ လူကြီးမိဘ ဆရာသမားများ ရေးသားပြုစုခဲ့သော ဖတ်ရှုလေ့လာခဲ့သော စာအုပ်များပင်တည်း။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံတွင် သည်စာအုပ်မျိုးတို့ ရှိပါသေးသလော။ အစေ့အစုံကား ရှိတော့မည်မထင်။ အချို့အဝက် လောက်သာ ရှိတော့မည် ထင်သည်။ ဤသို့ တွေးထင်မိသောအခါ ကျွန်တော့်မှာ ဝမ်းနည်း ခြင်း ဖြစ်မိသည်။

သို့သော် ကျွန်တော် ဝမ်းသာခြင်းလည်း ဖြစ်ရပြန်သည်။ ဝမ်းသာခြင်းဖြစ်ရသည် ကား အခြားမဟုတ်၊ ကျွန်တော်တို့၏ အမွေအနှစ်ပစ္စည်းများကဲ့သို့ဖြစ်သော ဤစာအုပ် စာတမ်းတို့ကို မပျောက်မပျက်ရအောင် သူတို့နိုင်ငံသားတို့ အမြတ်တနိုး ထိန်းသိမ်းစောင့် ရှောက်ထားသည်ကို တွေ့ရသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ဤစာအုပ်စာတမ်းတို့အထဲမှ ယခုခေတ် မြန်မာနိုင်ငံသားတို့ လေ့လာဆည်းပူးသင့်၊ ဆည်းပူးထိုက်သော စာအုပ်စာတမ်း များကို အခါအခွင့်သင့်ပါက ကျွန်တော်တို့ တစ်ဆင့်ပြန်လည်ကူးယူ၍ မြန်မာနိုင်ငံ၌ သိမ်း ဆည်းထားလျှင်လည်း ဖြစ်နိုင်ပါပေသည်ဟူ၍ စဉ်းစားမိသောကြောင့်ပင်တည်း။

မင်းယုဝေ

- လုပ်သား၊ ၁၉၆၄ ခုနှစ်
- ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ဒုတိယအကြိမ်ထုတ် မင်းယုဝေ၏ "စာပေလောက လူ့လောက" စာအုပ်မှ ကူးယူဖော်ပြထားပါသည်။

စပါးခွံဖြင့် လျှပ်စစ်ထုတ်ခြင်း

a'gufvmrsKçbeYvif

“စပါးခွံ၊ မြေပဲခွံ၊ လွှစာ၊ မီးသွေး စသည့်လောင်စာအခဲ၊ အမှုန့်တစ်မျိုးမျိုးကို ကျည်တောက်ကြီးတစ်ခုတွင် ထည့်၍ လေဖြင့် နံဘေးမှလည်းကောင်း၊ အောက်မှလည်းကောင်း မှုတ်၍ပေးပြီး တစ်ဝက်တစ်ပျက် မီးရှို့ပါက ပရိုဒူဆာဓာတ်ငွေ့ ရ၏။ ပရိုဒူဆာဓာတ်ငွေ့ ထုတ်ယူပုံစနစ်အပေါ် လိုက်၍ အပေါ်ထုတ်ဖို၊ အောက်ထုတ်ဖိုနှင့် နံဘေးထုတ်ဖို ဟူ၍ ဓာတ်ငွေ့ထုတ်ဖို သုံးမျိုးသုံးစားရှိ၏”

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆန်စပါးသည် အဓိကထွက်ကုန် ဖြစ်၍။ ဆန်စက်များလည်း မြို့တိုင်းလိုလိုတွင် ရှိ၍။ ဆန်စက်မှထွက်သော စပါးခွံသည် လောင်စာအဖြစ် အလွန်အသုံးဝင်၏။ ဆန်စက်များ လည်ပတ်ရန် စွမ်းအင်ထုတ်ပေးသည့် ဘွိုင်လာအတွက် အများဆုံးသုံးသည်။ ရေနွေးငွေ့သုံးအင်ဂျင်စက်ကြီးတစ်လုံးဖြင့် လှည့်ပေးသော ပင်မဝင်ရိုးကြီးတွင် တွဲကြိုးများ တန်းပစ်ကာ ဆန်စက်၏ စက်အသီးသီးကို လည်ပတ်လေ့ရှိ၏။

နောက်ပိုင်းတွင် ဒီဇယ်အင်ဂျင်များ၊ လျှပ်စစ်မော်တာများ အသုံးများလာကြ၏။ ထိုအခါ ကြိတ်ဝါးသည့် စပါး၏ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့် ထွက်လေ့ရှိသော စပါးခွံများ စွန့်ပစ်ရန်ပင် အခက်အခဲရှိလာပြီး ဒီဇယ်ဖိုး၊ လျှပ်စစ်ဖိုးကလည်း ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကြီးဖြစ်လာ၏။ စပါးခွံဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်ထုတ်လုပ်နိုင်ပါက တစ်ချက်ခုတ် နှစ်ချက်ပြတ်ဆိုသလို အလွန်ဖြစ်ထွန်းနိုင်၏။

စပါးခွံကို လေတွင် မစို့မပို့ မီးရှို့ပါက အင်ဂျင်စက်များကို မောင်းနှင်နိုင်သော 'ပရိုဒူဆာ' ဓာတ်ငွေ့ကို ရ၏။ သဘာဝဓာတ်ငွေ့ဖြင့် မော်တော်ယာဉ်အင်ဂျင်များကို မောင်းသည့် သဘောမျိုးပင် ဖြစ်သည်။

ပရိုဒူဆာဓာတ်ငွေ့ဖြင့် အင်ဂျင်စက်များ မောင်းနှင်သည့်စနစ်ကို လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၁၈ဝ ခန့်လောက်ကတည်းက သုံးလာခဲ့ကြပြီး ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း ရေနံပြတ်လပ်သော အခါ ပရိုဒူဆာဓာတ်ငွေ့ အသုံးပို၍ တွင်ကျယ်လာ၏။ ၁၉၄၅ ခုနှစ်လောက်က ကမ္ဘာ တစ်ဝန်းလုံး၏ ထရပ်ကားကြီးများ၊ ဘတ်စ်ကားကြီးများ၊ လယ်ထွန်စက်များနှင့် စက်မှု လုပ်ငန်းသုံး အင်ဂျင်စက်များကို ပရိုဒူဆာဓာတ်ငွေ့ဖြင့် လည်ပတ်ကြ၏။ ထိုစဉ်က ဆွီဒင်နိုင်ငံတစ်ခုတည်း၌ပင် စပတ်ရိုက်မီးရှို့သော အင်ဂျင်များဖြင့် ယာဉ်အစီးပေါင်း ခုနစ် သောင်းကျော်ကို ပရိုဒူဆာဓာတ်ငွေ့ဖြင့် မောင်းနှင်ခဲ့ကြကြောင်း တွေ့ရမည်ဖြစ်၏။ နောက်ပိုင်း တွင် ရေနံလောင်စာဆီများ တစ်စတစ်စ နေရာယူလာကြသဖြင့် ပရိုဒူဆာဓာတ်ငွေ့အသုံး မှာ ပျောက်လုနီးပါး ဖြစ်ခဲ့ရ၏။

ရေနံထွက်လောင်စာ ရှားပါးနေသည့် ယခုလိုအခါကာလမျိုးတွင် စပါးခွံ၊ မြေပဲခွံ၊ လွှစာ၊ မီးသွေး စသည်တို့မှရသော ပရိုဒူဆာဓာတ်ငွေ့ဖြင့် အင်ဂျင်စက်များ လည်ပတ်နိုင်လာ ပါက စက်မှုလုပ်ငန်းများအတွက် အထူးအဆင်ပြေမည် ဖြစ်၏။ သို့ပါ၍ ဤနေရာတွင် စပါးခွံ မှ ပရိုဒူဆာဓာတ်ငွေ့ဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ် ထုတ်လုပ်သည့်နည်းကို ဖော်ပြပါမည်။

❖ ❖ ❖

အခြေခံသဘောတရား

လောင်စာအမှုန့်အခဲများကို လေတွင် တစ်ဝက်တစ်ပျက် မီးရှို့ပါက ပရိုဒူဆာဓာတ်ငွေ့ ရ၏။ ဓာတ်ပြုပုံမှာ လေတွင်ပါသည့် အောက်ဆီဂျင်နှင့် လောင်စာတွင်ပါသည့် ကာဗွန်တို့ လောင်ကျွမ်းကာ ပထမအဆင့်တွင် ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ် ရရှိ၏။ အပူချိန် ၉၀၀ ဒီဂရီစီ ထက်ကျော်လျှင် ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်၏ ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းသည် ကာဗွန်မိုနောက်ဆိုဒ်များ အဖြစ် ပြောင်းလဲ၏။ အကယ်၍ ရာနှုန်းပြည့် ပရိုဒူဆာဓာတ်ငွေ့ ထုတ်လုပ်နိုင်ပါက ထိုဓာတ်ငွေ့တွင် ထုထည်အားဖြင့် ကာဗွန်မိုနောက်ဆိုဒ် ၃၄ ဒသမ ၅ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် နိုက်ထရိုဂျင် ၆၅ ဒသမ ၅ ရာခိုင်နှုန်းပါဝင်မည်။

ပရိုဒူဆာဓာတ်ငွေ့ ထုတ်လုပ်ရာတွင် လောင်စာ၏ ဓာတ်ပစ္စည်းပါဝင်မှုနှုန်းထား နှင့် အရွယ်ပမာဏ၊ လေမှုတ်သွင်းနှုန်းထားနှင့် မီးတောက်၏အရွယ်အစားသည် အရေးပါ၏။ လေကို ကြိုတင်အပူပေးပြီးမှ ဖိုတွင်းသို့ မှုတ်သွင်းလျှင် ဖို၏စွမ်းဆောင်မှု ပိုလာနိုင်သည်။ တစ်ဖန် ထွက်လာသည့် ပရိုဒူဆာဓာတ်ငွေ့ကို သန့်စင်အောင် ပြုလုပ်ပေးရန် အရေးကြီးသလို ၎င်းဓာတ်ငွေ့ကိုလည်း ၆၀၀ ဒီဂရီစီ အောက်ရောက်အောင် အအေးခံပေးဖို့လိုသည်။ အအေး မခံပါက ဓာတ်ငွေ့သည် အပူကြောင့်မှိုင်းအဖြစ် ပြောင်းလဲသွားနိုင်၏။

ပရိုဒူဆာဓာတ်ငွေ့ ထုတ်လုပ်ပုံ

စပါးခွံ၊ မြေပဲခွံ၊ လွှစာ၊ မီးသွေး စသည့်လောင်စာအခဲ၊ အမှုန့်တစ်မျိုးမျိုးကို ကျည် တောက်ကြီးတစ်ခုတွင်ထည့်၍ လေဖြင့် နံဘေးမှလည်းကောင်း၊ အောက်မှလည်းကောင်း မှုတ်၍ပေးပြီး တစ်ဝက်တစ်ပျက်မီးရှို့ပါက ပရိုဒူဆာဓာတ်ငွေ့ ရ၏။ ပရိုဒူဆာဓာတ်ငွေ့ ထုတ်ယူပုံစနစ်အပေါ်လိုက်၍ အပေါ်ထုတ်ဖို၊ အောက်ထုတ်ဖိုနှင့် နံဘေးထုတ်ဖိုဟူ၍ ဓာတ်ငွေ့ထုတ်ဖို သုံးမျိုးသုံးစားရှိ၏။

အပေါ်ထုတ်ဖိုတွင် လေကို အောက်ဘက်မှနေ၍ အပေါ်သို့ မှုတ်တင်ပေးသည်။ အပူ ချိန်မှာ ၉၀၀ ဒီဂရီစီနှင့်အထက် ရောက်ရှိလေ့ရှိ၏။ တစ်ခါတစ်ရံ လေနှင့်အတူ ရေနွေးငွေ့ကိုပါ မှုတ်ပေးသည်။ မီးတောက်ဇုန်တွင် အပူချိန်ကျပြီး ဖိုသက်တမ်းရှည်စေရန် ဖြစ်၏။ အချို့က ထိုမီးတောက်ဇုန်တစ်ဝိုက်တွင် ရေအေးဂျက်ကက်များ တပ်ပေးထားလေ့ရှိ၏။ မီးတောက် ဇုန်မှနေ၍ ဓာတ်ငွေ့တို့သည် ဓာတ်လျှော့ဇုန်၊ ပေါင်းခံဇုန်နှင့် အခြောက်ခံဇုန်များသို့ အဆင့် ဆင့် တက်ရောက်ဖြတ်ကျော် ထွက်ကြ၏။ (ပုံ-၁ တွင် ကြည့်ပါ)

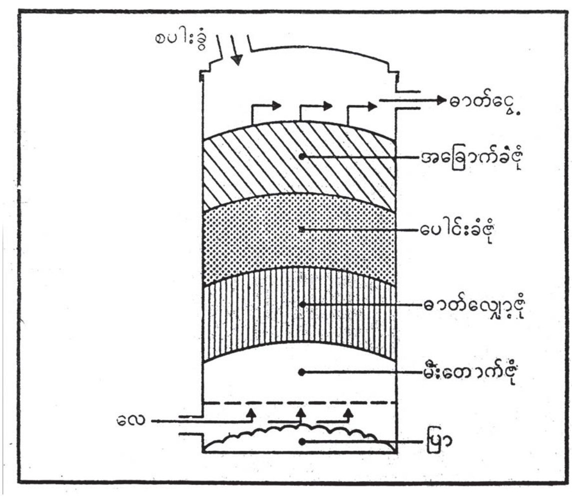

ပုံ-၁ **အပေါ်ထုတ်ဖို**

ယင်းသို့ ထွက်ရာတွင် ဓာတ်လျှော့ဇုန်မှထွက်သော ဓာတ်ငွေ့ကို ထိပ်ဝဓာတ်ငွေ့ ဟု ခေါ်၏။ ထိပ်ဝဓာတ်ငွေ့၏ အပူချိန်ကို ဓာတ်ငွေ့ကြည် ထုတ်ယူမှုနှုန်းပေါ် မူတည်၍ ထိန်းချုပ်နိုင်သည်။ ထိပ်ဝဓာတ်ငွေ့ကို ကတ္တရာဖယ် ဆိုင်ကလုံးအိုးသို့ပို့ပြီး ပါလာသော ကတ္တရာကို ဖယ်၏။ ဓာတ်ငွေ့ကြည်တွင်ပါသော အမှုန်အမွှားများကိုလည်း အမှုန်ဖယ်

ဆိုင်ကလုံးအိုးဖြင့် ဖယ်သည်။

၎င်းနောက် ထိုဓာတ်နှစ်ခုကို ပေါင်းစပ်ပေးလတ်သော် ဓာတ်ငွေ့ကြည်တွင်ရှိ အပူတို့က ထိပ်ဝဓာတ်ငွေ့တွင် ရောနှောပါလာလေ့ရှိသော လက်ကျန်ဆီနှင့် ကတ္တရာတို့ကို အငွေ့ပျံစေသည်။ ထိုရော၍ရသော ဓာတ်ငွေ့၏အပူချိန်မှာ အများအားဖြင့် ၃၅၀ ဒီဂရီစီ ရှိ၏။

ဤသို့ အပေါ်ထုတ်ဖိုဖြင့် ထုတ်လုပ်သော ပရိုဒူဆာဓာတ်ငွေ့သည် ကတ္တရာနှင့် ဆီတို့ကို အအေးခံ၍ အထူးတလည် ဖယ်ရှားရန် မလိုတော့ပါ။ ပိုက်လိုင်းများ ပိတ်ဆို့ရန် စိတ်မပူရပါ။

အောက်ထုတ်ဖိုတွင် လေက နံဘေးတစ်ဖက်တစ်ချက်စီမှ မှုတ်သွင်းကာ ပရိုဒူဆာဓာတ်ငွေ့ကို အောက်ဘက်မှ ထုတ်ယူသည်။ ဓာတ်ငွေ့တွင်ပါလာသော ကတ္တရာတို့ကို အငွေ့ဖြစ်စေရန် ရည်ရွယ်၍ ဤနည်းကိုသုံးသည်။ အင်ဂျင်စက်များ လည်ပတ်ရန်အတွက် သင့်တော်သည်။ မီးတောက်ဇုန်၏အထက်တွင် ပေါင်းခံဇုန်နှင့် အခြောက်ခံဇုန်ရှိပြီး အောက်ဘက်တွင် ဓာတ်လျှော့ဇုန် ရှိသည်။ (ပုံ – ၂ ကို ကြည့်ပါ)

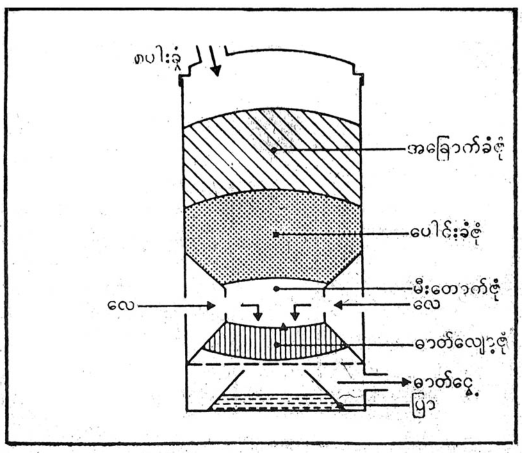

ပုံ - ၂ **အောက်ထုတ်ဖို**

လေဝင်ပေါက်အောက်နားကို ကန်တော့ပုံသဏ္ဍာန် ပြုလုပ်ထား၍ လေဝင်နှုန်း ပိုပြည့်စေသဖြင့် အပူဓာတ်ပိုရသောကြောင့် ကတ္တရာကို အလွယ်တကူ အငွေ့ပျံစေနိုင်၏။ ထိုစနစ်ဖြင့်ရရှိသော ပရိုဒူဆာဓာတ်ငွေ့တွင် ကတ္တရာပါဝင်နှုန်း နည်းသည်။ စပါးခွံ၊ မြေပဲခွံ၊ လွှစာထင်း စသော မီးသွေးမဟုတ်သည့် လောင်စာများဖြင့်သုံးရန် သင့်တော်မည့်စနစ် ဖြစ်သည်။

မီးသွေးလောင်စာသုံးခြင်းထက် ဟိုက်ဒရိုဂျင်ဓာတ်ပို၍ ရရှိသည်။ ပရိုဒူဆာဓာတ်ငွေ့လည်း မြန်မြန်ဖြစ်လွယ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဓာတ်ငွေ့အင်တော်ခံ၍မရသော အင်ဂျင်စက်များလည်ပတ်ရန် အသုံးတည့်သည်။

နံဘေးထုတ်ဖိုတွင် လေဝင်ပေါက်နှင့် ဓာတ်ငွေ့ထွက်ပေါက်သည် နံဘေးတစ်ဖက်တစ်ချက်စီ၌ ရှိ၏။ လေကို နော်ဇယ်ခေါင်းအသေးလေးဖြင့် ဖိုထဲသို့ တစ်စက္ကန့်လျှင် ၂၅၀ ပေနှုန်းဖြင့် မှုတ်သွင်းပေးသည်။ (ပုံ – ၃ ကို ကြည့်ပါ)။ အပူချိန် ၂၀၀၀ ဒီဂရီစီအထိ ရနိုင်

သည်။ ပို၍ ကိုယ်ထည်ကြာရှည်ခံရန် ရေအေးဂျက်ကက်များ တပ်ပေးထားရန် လိုသည်။ နော်ဇယ်ထိပ်ဝသည် အပူချိန် အမြင့်ဆုံးအပိုင်းဖြစ်၏။ အပူဒဏ်ခံနိုင်သော နော်ဇယ်ကို သုံးရမည်။

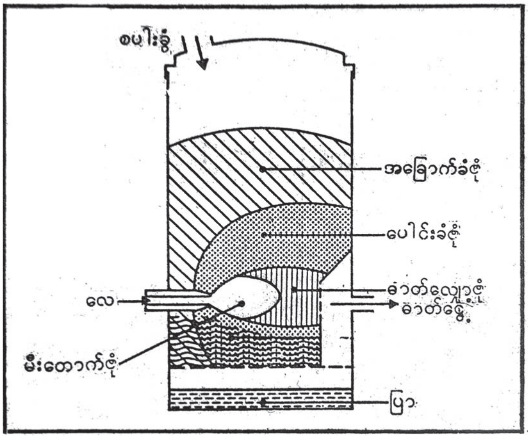

ပုံ-၃ နံ့ဘေးထုတ်ဖို

ဓာတ်ငွေ့ထုတ်ဖိုဒီဇိုင်း

ဓာတ်ငွေ့ထုတ်ဖိုများကို ပုံ (၁) မှ (၃) အထိ ဖော်ပြထားသည့် ဖိုပုံစံဒီဇိုင်းအပေါ် အခြေခံ၍ သံဖြင့်ပြုလုပ်လေ့ရှိ၏။ အချို့က သံကူဘိလပ်မြေ (Ferro cement) ဖြင့် ပြုလုပ်သည်။ နည်းပညာအဆင့်မြင့်သော နိုင်ငံကြီးများတွင် အလွန်ခေတ်မီသော ဖိုများကို အရည်အသွေးကောင်း သံထည်များဖြင့် တည်ဆောက်၍ ရောင်းချလေ့ရှိ၏။ ထိုဖိုများမှာ ဈေးအလွန်ကြီး၏။ ၁၀ ကီလိုဝပ် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်နိုင်သော ဖိုဆိုလျှင် ကျပ်ငွေသိန်းနှင့်ချီ၍ ကျသင့်၏။

၎င်းတို့၏ဖိုများကိုသော်လည်းကောင်း၊ ၎င်းတို့၏ နည်းအတိုင်း တည်ဆောက်၍ သော်လည်းကောင်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော်မည်ဆိုပါက တွက်ခြေမကိုက်နိုင်ပါ။ သို့ပါ၍ ပြည်တွင်း၌ပင် ရရှိနိုင်သော ပစ္စည်းများဖြင့် အကုန်အကျသက်သက်သာသာ ထုတ်လုပ်နိုင်မည့်ဖိုကို ဖော်ပြပါမည်။

ဖိုတွင်းသို့ ဖွဲများ ပုံမှန်ထည့်ပေးသည့် ဖွဲဇလား သို့မဟုတ် ဖွဲစည်ကို သစ်သား၊ ဝါးတို့ဖြင့် ပြုလုပ်နိုင်သည်။ ဖွဲထွက်ပေါက်ကို လျှာဖြင့် ထိန်းချုပ်ပေးသော ကျွန်တော်တို့ သုံးနေကျ ဖွဲဇလားမျိုးပင် ဖြစ်သည်။

ဖို၏ အခြေခံဒီဇိုင်းမှာ ပုံ (၂) တွင် ဖော်ပြထားသော အောက်ထုတ်ဖို အမျိုးအစား ဖြစ်သည်။ အသေးစိတ်ကို ပုံ (၄) တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ ဖိုကို တစ်ပဲထုရှိ သံပြားဖြင့် ခွေယူနိုင်သည်။ ဖိုအပေါ်ပိုင်းသည် ဖွဲလက်ခံနေရာ ဖြစ်၏။

ဖွဲလက်ခံအပိုင်းတွင် အငွေ့များကို ဖယ်ထုတ်ရန် ငွေ့ရည်အအေးခံသည့် ကိရိယာဖြင့် ဆက်ထားသည်။ လက်ခံအပိုင်းအောက်တွင် အောက်ဘက်သို့ ရှူးပေးထားခြင်းဖြင့် ဖွဲ

များကို အောက်သို့ ကျစေသည်။

လေကိုမူ တစ်ဖက်ရှူးအောက်ရှိ ဖိုလည်ပင်းဝမှ နော်ဇယ်ပေါက် ၅ ခုဖြင့် ဖိုအတွင်းသို့ဝင်စေသည်။ နော်ဇယ်၏အပေါက်သည် ဂ ဒသမ ဂ၄ လက်မခန့် ရှိသည်။

နော်ဇယ်များ၏အောက်ဘက် ဖိုလည်ပင်းတွင် 'ချုပ်' ခေါ် လေထိန်းကိရိယာအပြားတစ်ခု တပ်ထားသည်။

ထိုချုပ်ပြားသည် မကြာခဏ ပျက်စီးနိုင်၍ အလွယ်တကူ လဲလှယ်နိုင်ရန် စီစဉ်ထားရသည်။ ဖိုလည်ပင်း၏အတွင်းပိုင်း အချင်း ၁ဂ လက်မခန့် ရှိ၏။

၎င်းကို သွန်းသံနှင့် ပြုလုပ်နိုင်ပြီး အပြင်မှ မီးခံရွှံ့စေး သို့မဟုတ် မီးခံအုတ်မှုန့်တို့ဖြင့် ခံထားသည်။ ဖိုလည်ပင်းကိုလည်း အလွယ်တကူ လဲလှယ်နိုင်ရန် စီစဉ်ထားရမည်။

ချုပ်ပြား၏အောက် ၈ လက်မအကွာတွင် မီးကြမ်းရှိသည်။ မီးကြမ်းပေါ်တွင် တင်သည့် ပြာများကို လည်ပတ်နေသော ပြာခြစ်ကိရိယာဖြင့် အောက်သို့ဆင်းစေကာ ရေထဲသို့ကျစေသည်။ ပရိုဒူဆာဓာတ်ငွေ့ကိုမူ မီးကြမ်းအောက်ဘက်မှတစ်ဆင့် ထုတ်ယူသည်။ ဓာတ်ငွေ့ ပုံမှန်ထွက်ရှိရန် စပါးခွံထည့်သိုမှုနှင့် ပြာဖယ်ထုတ်မှုကို ဟန်ချက်ညီအောင် ပြုလုပ်ရမည်။

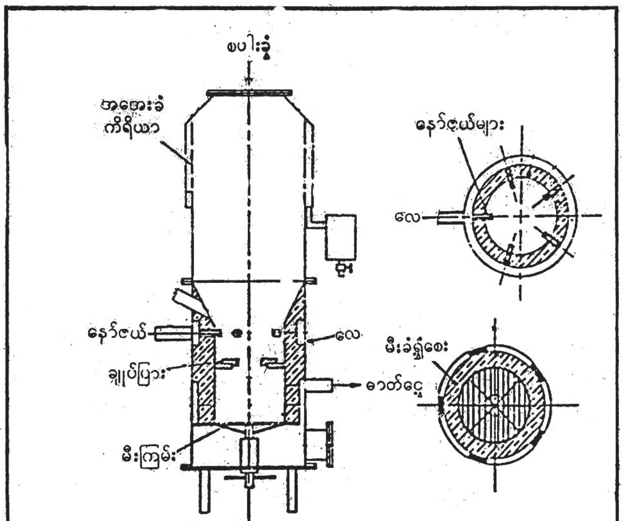

ပုံ (၄) ဓာတ်ငွေ့ထုတ်ဖိုဒိုင်း

ဓာတ်ငွေ့သန့်စင်ခြင်းနှင့် အအေးခံခြင်း

စပါးခွံမှထုတ်ယူသော ပရိုဒူဆာဓာတ်ငွေ့တွင် အမှုန်အမွှားများနှင့် ကတ္တရာပါဝင်မှုများလေ့ရှိသဖြင့် 'ဆိုင်ကလုံး' အမှုန်ခွဲစက်နှစ်လုံးနှင့် ရေဖျန်းကော်လံတစ်လုံး အသုံးပြုပြီး သန့်စင်အအေးခံသည်။

ကော်လံအတွင်း ဖျန်းချ၍ ကျလာသော ရေပူများကို ရေစစ်များမှတစ်ဆင့် အပူဖလှယ်အိုးသို့ ရေစုပ်စက်ဖြင့်ပို့၍ အအေးခံစေပြီး ပြန်လည်အသုံးချသည်။ ဓာတ်ငွေ့ဖိုမှ ထွက်လာသော ဓာတ်ငွေ့သည် အပူချိန် အနည်းဆုံး ၈ဂဂ မှ ၉ဂဂ ဒီဂရီ စင်တီဂရိတ်ရှိသဖြင့်

အပူချိန် ၄၀ ဒီဂရီသို့ ရောက်အောင် အေးစေပြီးမှ အင်ဂျင်စက်တွင်းသို့ ထည့်သည်။

အင်ဂျင်စက်အတွင်းသို့ အဝင်တွင် ပရိုဒူဆာဓာတ်ငွေ့လေကို လိုအပ်သလို လျှော့ပေးနိုင်ရန် လေပိုက်ငယ်တစ်ခု တပ်ပေးထားသည်။ လေပိုက်တွင် လေစစ်ကိရိယာ တပ်ပေးထားရမည်။

ဓာတ်ငွေ့သန့်စင်ခြင်း၊ အအေးခံခြင်းအပိုင်းတွင် သံချေးတက်ခြင်း၊ သတ္တုစားခြင်းများ ဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိသောကြောင့် တတ်နိုင်သရွေ့ ပလတ်စတစ်ပစ္စည်းများကို အသုံးပြုသင့်သည်။

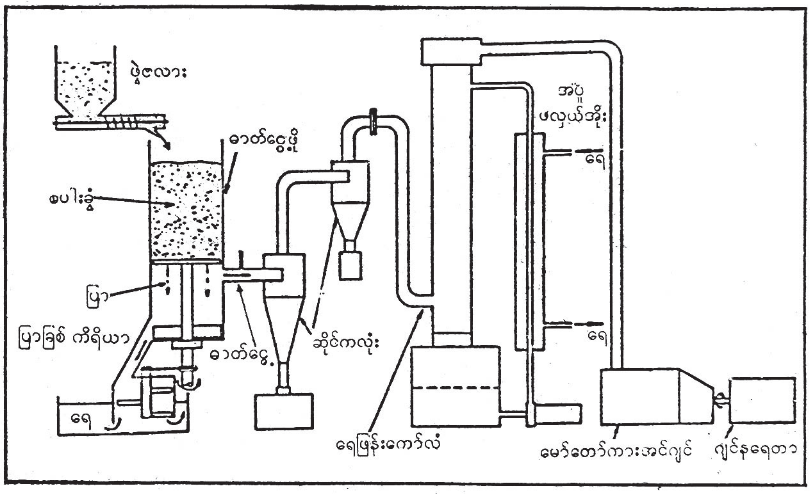

ပုံ(၅) စက်လည်ပတ်ပုံ

အင်ဂျင်စက်

ပရိုဒူဆာဓာတ်ငွေ့ဖြင့် စက်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဓာတ်ဆီအင်ဂျင်စက်ကိုသော်လည်းကောင်း လည်ပတ်နိုင်သည်။ အင်ဂျင်ရွေးရာတွင်လည်း အလွန်သတိပြုရန် လိုသည်။

အင်ဂျင်စွမ်းအားပါဝါ ကျဆင်းမှုသည် ဓာတ်ဆီ၊ ဒီဇယ်ဆီ အသုံးပြုခြင်းထက် နိမ့်သည်ကို ဂရုပြုရမည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ဆိုရပါမူ (လျှပ်စစ်ဂျင်နရေတာများ လည်ပတ်ရန်အတွက် လိုအပ်သော) လည်နှုန်း တစ်မိနစ် အပတ် ၁၈၀၀ မှ ၂၄၀၀ ရှိ အတွင်းလောင်အင်ဂျင်မျိုးတွင် ဆလင်ဒါထုထည် တစ်လီတာရှိပါက လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ၅ ကီလိုဝပ် မှ ၆ ကီလိုဝပ်အထိ ရနိုင်မည်ဟု ခန့်မှန်းနိုင်သည်။

အင်ဂျင်အလွန်ငယ်ပါက စွမ်းအားပါဝါကျရုံသာမက ဓာတ်ငွေ့ထုတ်ဖိုမှ ဓာတ်ငွေ့ကို ဆွဲယူမှု အားနည်းမည်ဖြစ်သောကြောင့် ဓာတ်ငွေ့အိုးတွင်လည်း လေအဝင်နည်းပြီး ဓာတ်ငွေ့အရနည်းမည် ဖြစ်၏။

ဒီဇယ်အင်ဂျင်ကို ပရိုဒူဆာဓာတ်ငွေ့ဖြင့် အသုံးပြုရန် စပတ်ရိုက်စနစ်သို့ ပြောင်းလဲပြီး အင်ဂျင်လည်ပတ်နှုန်းကို နှေးပေးရမည်။ ဥပမာ– ဒီဇယ်အင်ဂျင် စပတ်ရိုက်စနစ်သို့ ပြောင်းပြီးလည်ပတ်နှုန်းကို တစ်မိနစ်လျှင် ၆၀၀ ခန့် လျှော့ချ၍ သုံးခြင်းမျိုး ဖြစ်သည်။

ယခုခေတ် ဒီဇယ်အင်ဂျင်များကို ပရိုဒူဆာဓာတ်ငွေ့ဖြင့် ပြောင်းသုံးရာတွင် အောင်မြင်

မှုမရကြသည့် အဓိကအကြောင်းမှာ အင်ဂျင်လည်ပတ်နှုန်းကို လျှော့ချရန် သတိမမူမိကြ၍ ဖြစ်၏။

၂၀၀၀ စီစီအရွယ်ရှိ နီဆန်းဒီဇယ်အင်ဂျင်ကို ပရိုဒူဆာဓာတ်ငွေ့ဖြင့်မောင်းလျှင် လျှပ်စစ်ဓာတ် ၁၀ ကီလိုဝပ်အထိ ထုတ်လုပ်နိုင်သည်။

ဓာတ်ဆီအင်ဂျင်ကို ပရိုဒူဆာဓာတ်ငွေ့ဖြင့်သုံးပါက အထူးတလည် ပြုပြင်ပြောင်းလဲပေးရန် မလိုပါ။

ကာဗရက်တာတွင် ဓာတ်ငွေ့ပိုက်ကို တိုက်ရိုက်စွပ်၍ ဓာတ်ငွေ့လွှတ်ပြီး မောင်းနိုင်သည်။ ၁၀၀၀ စီစီမှ ၁၆၀၀ စီစီအရွယ် မည်သည့်မော်တော်ကားအင်ဂျင်ကိုမဆို သုံးနိုင်သည်။

အကယ်၍ ၁၂၀၀ စီစီ ဆလင်ဒါ ၄ လုံးထိုး ဓာတ်ဆီအင်ဂျင်ကို ပရိုဒူဆာဓာတ်ငွေ့ဖြင့် မောင်းလျှင် လျှပ်စစ်ဓာတ် ၁၀ ကီလိုဝပ် ထုတ်လုပ်နိုင်သော ဂျင်နရေတာကို လှည့်၍ရသည်။

ဂျင်နရေတာကို လည်ရာတွင် မော်တော်ကားဂီယာအသုံးပြု၍ အင်ဂျင်စက်နှင့် တွဲရမည်။ ဂျင်နရေတာမှ လျှပ်စစ်ဓာတ်အနိမ့်ဆုံး လေးကီလိုဝပ်အထိသာ ထုတ်သင့်သည်။ ထို့ထက်နည်းပါက ဓာတ်ငွေ့တို့၌ပါသော ကတ္တရာကြောင့် အင်ဂျင်၏ စွမ်းဆောင်မှုကို လာထိခိုက်နိုင်သည်။

လောင်စာကုန်ကျမှု

စပါးခွံတို့၌ အများဖြင့် ရေဓာတ် ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ပြာဓာတ် ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့် ပါလေ့ရှိသည်။ စပါးခွံ တစ်ပိဿာငါးဆယ်ကို သုံးပါက လျှပ်စစ်ဓာတ် တစ်ကီလိုဝပ်ခန့် ထုတ်လုပ်ပေးနိုင်သည်။ ကီလိုဝပ် ပိုမိုထုတ်လုပ်သည်နှင့်အမျှ စပါးခွံ ပိုသက်သာလာနိုင်သည်။

စက်လည်ပတ်ပုံ

ဓာတ်ငွေ့ထုတ်ဖိုဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်ထုတ်လုပ်မှု အခြေပြစနစ်ပုံကို ပုံ (၅) တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ စက်များကို ထိုအစီအစဉ်အတိုင်း နေရာချနိုင်သည်။

ဓာတ်ငွေ့ထုတ်ဖို စလည်ရန် လေစုပ်ပန်ကာ သုံးသည့်နည်းနှင့် လေမှုတ်ပန်ကာသုံးသည့်နည်း နှစ်မျိုးအနက် တစ်နည်းနည်းသုံးနိုင်၏။ ဘက်ထရီသုံး လေစုပ်ပန်ကာဖြင့် စက်နှိုးသည့်စနစ်၏ ကောင်းကွက်မှာ ဓာတ်ငွေ့အိုးအပေါ်ဘက်မှ အခိုးအငွေ့များမထွက်ဘဲ ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းဖြစ်၏။

လေမှုတ်သည့်စနစ်ကို သုံးပါက ဓာတ်ငွေ့ဖို၏ အပူချိန်ကို မြန်မြန်မြှင့်နိုင်သဖြင့် ဓာတ်ငွေ့အထွက်မြန်ပြီး အင်ဂျင်ကို မြန်မြန်လည်နိုင်မည် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ကတ္တရာများ အင်ဂျင်အတွင်းဝင်မည့် အန္တရာယ်ကိုလည်း ကာကွယ်နိုင်ပေမည်။

အင်ဂျင်ကိုမူ ဘက်ထရီသုံး စတတ်တာမော်တာဖြင့်နှိုးပေးပြီး အင်ဂျင်လည်ပတ်လာသည်နှင့် ဘက်ထရီကို ပြန်လည်ဓာတ်အားသွင်းပေးသည့် စနစ်မျိုးကို သုံးနိုင်သည်။

ဘက်ထရီအခက်အခဲရှိပါက ခြေနင်း၊ လက်လှည့်စက်တို့ဖြင့် လှည့်နှိုးလျှင်လည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ အင်ဂျင်အငယ်များတွင် စက်ဓာတ်ဆီဖြင့် ကာဗရက်တာသုံး၍ ဦးစွာနှိုးလှည့်ပြီး စက်နိုးသည်နှင့် ဓာတ်ငွေ့ဖြင့် ဆက်၍မောင်းနိုင်သည်။

အခြားလောင်စာများ

အထက်တွင် ဖော်ပြထားသော စက်ကိရိယာများဖြင့် စပါးခွံလောင်စာအပြင် အခြားလောင်စာများဖြစ်သော ထင်း၊ မီးသွေး၊ လွှစာ၊ မြေပဲခွံ စသည်များဖြင့်လည်း လည်ပတ်နိုင်သည်။ လွှစာ၊ ထင်းတို့ သုံးပါက စပါးခွံထက် ကတ္တရာ အထွက်နည်းပါသည်။

ပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းမှု

စပါးခွံဖြင့် ပရိုဒူဆာဓာတ်ငွေ့ထုတ်လုပ်ရာတွင် စွန့်ပစ်ရေဆိုးများ၌ ကတ္တရာများ ဖိနော‌ဓာတ်များ ပါလေ့ရှိသဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိခိုက်နိုင်သည်။ ရေဆိုးကို ဗေဒါကန်များ မှတစ်ဆင့် စွန့်ပါက ဗေဒါတို့သည် ရေဆိုးတွင်ပါဝင်သော ဖီနော‌ဓာတ်များကို စုပ်ယူနိုင်သဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းမှုကို ကာကွယ်နိုင်ပါသည်။

ကုန်ကျစရိတ်ခန့်မှန်း

ပရိုဒူဆာဓာတ်ငွေ့ဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ် ထုတ်လုပ်ရာတွင် လေးကီလိုဝပ်မှ ၁၀ ကီလိုဝပ် ထုတ်နိုင်သော အငယ်စားစက်များသာမက ကီလိုဝပ် ၂၀၀ အထိ ထုတ်လုပ်နိုင်သော စက်များပင် တည်ဆောက်နိုင်ပါသည်။ သို့သော် ကျွန်တော်တို့ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တစ်ပိုင် တစ်နိုင်လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ၁၀ ကီလိုဝပ် ထုတ်လုပ်နိုင်သောစက်များမှာ အသင့်တော်ဆုံး ဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိအခြေအနေအရ ၁၀ ကီလိုဝပ် ထုတ်လုပ်ပေးနိုင်သည့် ပရိုဒူဆာစက် တစ်စုံလျှင် ကျပ်ငါးသောင်း ကုန်ကျမည်ဟု ခန့်မှန်းပါသည်။

ကီလိုဝပ် ၁၀၀ ပတ်ဝန်းကျင်စက်ဆိုလျှင် ကျပ်ငါးသိန်းခန့် ကုန်ကျပြီး ကီလိုဝပ် ၂၀၀ ဝန်းကျင်စက်ဆိုလျှင် ကျပ် ၁၀ သိန်းခန့် ကုန်ကျပါမည်။

ကီလိုဝပ် ၁၀၀ အထိ ထုတ်လုပ်နိုင်သော စက်များကို ပြည်တွင်း၌ပင် ထုတ်လုပ်၍ အပြီးအပြင်မ်း တပ်ဆင်လည်ပတ်ပေးနိုင်ပါသည်။

ဒေါက်တာမျိုးသန့်တင်

ကျမ်းကိုးစာရင်း

1. Breag, G,R. and Ghittenden, 'Producer gas: its potential and application in developing countnis', Tropical Products Instuite, London (1979).
2. Hollingolale, A.C. 'Survey of manufacture of gasifuel Power Plant Systems, ibid (1983).
3. Bohnstedt, B., 'Energy Form Rice Hull' GATE 4/86 (1988) PP. 24. 27.

မြန်မာ့မြစ်ချောင်းအချို့ပျောက်ကွယ်ခြင်းနှင့်ဆက်စပ်၍

ausmf0;D

"မြစ်ချောင်းများ ကောခြင်းကြောင့်
စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး ထိခိုက်မှုများ ရှိသည့်အပြင်
ပြန်တူးလျှင် ကုန်ကျစရိတ် အလွန်များသည့်အတွက်
ကောလာသည့် အရိပ်အယောင် တွေ့တွေ့ချင်း
ထိန်းသိမ်းရေးကို လုပ်ဆောင်သင့်သည်"

၁၉၈၃ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ၌ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ချစ်ကြည်ရေး အလည်အပတ် လာရောက်သော တောင်ကိုးရီးယားသမ္မတ ချန်ဒူးဝှမ်အား မြောက်ကိုးရီးယားကွန်မန်ဒို သုံးဦးက လုပ်ကြံရန်ကြိုးစားမှု ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ လုပ်ကြံရာတွင်ပါဝင်သူ ကွန်မန်ဒိုသုံးဦး အနက် နှစ်ဦးကို အချိန်တိုအတွင်း မြန်မာလုံခြုံရေးတို့က ဖမ်းဆီးမိခဲ့သည်။ ကျန်တစ်ဦးဖြစ်သူ ဆင်ကီချူးခေါ် ကွန်မန်ဒိုသည် မြောက်ကိုရီးယားကယူလာသည့် မြေပုံကိုကြည့်ပြီး ရန်ကုန်တိုင်း ကော့မှူးမြို့နယ်အတွင်းရှိ သခွပ်ချောင်းရှိရာသို့ ဦးတည်၍ ထွက်ပြေးလာခဲ့ သည်။

ရန်ကုန်မြစ်အတိုင်း သန်လျင်ဘက်ကို ဆင်းလာပြီး သန်လျင်ဘက်မကွေ့ဘဲ ပင်လယ်ဝ ဘက်ဆက်သွားလျှင် ညာဘက်တွင် တွေ့ရသော ချောင်းသည် သခွပ်ချောင်းဖြစ်သည်။ ဆင်ကီချူး၏အကြံမှာ သခွပ်ချောင်းမှတစ်ဆင့် တိုးမြစ်၊ ထိုမှတစ်ဆင့် ပင်လယ်ဝသို့ထွက် ရန် ဖြစ်သည်။ သို့သော် သူ့အကြံအစည်မအောင်မြင်ချေ။ ဆင်ကီချူးသည် သခွပ်ချောင်း အဝမှ ချောင်းရိုးအတိုင်းဝင်လာခဲ့ပြီး မကြာမီ ရေကြောင်းပျောက်သွားကာ မြေပြင်ပေါ်သို့ ရောက်သွားသည်။ သူယူလာသော မြေပုံတွင် ချောင်းဟု ပြထားသော်လည်း ချောင်းကို မတွေ့ရတော့သဖြင့် ဆင်ကီချူး မျက်စိလည်သွားကာ မသွားတတ်၊ မလာတတ်ဖြစ်ပြီး နောက်ဆုံး မြန်မာ့လုံခြုံရေးတို့၏ ဖမ်းဆီးခြင်းကို ခံလိုက်ရသည်။

အထက်ပါဖြစ်စဉ်နောက်ပိုင်း ဆယ်နှစ်ခန့်အကြာတွင် သခွပ်ချောင်းပါသော မြေပုံ အရ ချောင်းကို လာကြည့်သူတစ်ဦး ရောက်လာပြန်သည်။ ယခုအကြိမ် ရောက်လာသူမှာ ဆည်မြောင်းအင်ဂျင်နီယာ ဦးအေးမြင့် ဖြစ်သည်။ ဦးအေးမြင့်သည် သခွပ်ချောင်းရိုး၏ အတွင်းပိုင်းတစ်နေရာရှိ ဝါးဘလောက်သောက်ရွာသို့ တာဝန်အရလာရောက်ရင်း မြေပုံတွင် သူ မြင်ခဲ့ဖူးသည့် ၂၇ မိုင်ရှည် သခွပ်ချောင်းကို ဝါးဘလောက်သောက်ရွာဘေးတွင် မြင်ရမည် ဟု တွေးထင်ခဲ့သည်။ ရွာဘေး၌ ရေစပ်စပ် ကုန်းစပ်စပ် နေရာများ၊ ချောင်းနှုတ်ခမ်း ကမ်းစပ် နေရာများတွင် ပေါက်လေ့ရှိသည့် သစ်ပင်အုပ်အုပ်များကို တွေ့ရသည်။ သို့သော် ချောင်းကို မတွေ့ရပါ။

ဝါးဘလောက်သောက်ချောင်းဟုလည်း ခေါ်ကြသည့် သခွပ်ချောင်းသည် ကော သွားခဲ့ပြီ။ ချောင်းရိုးကော၏ နေရာတချို့တွင် လယ်ကွက်များ၊ တချို့နေရာတွင် အိမ်များ ဆောက်ထားကြသည်ကိုသာ ဦးအေးမြင့် တွေ့ရသည်။

နှစ်ထပ်သင်္ဘောပြေးခဲ့

ကောသွားသောသခွပ်ချောင်းကြီး စီးဆင်းခဲ့သည့်နေရာကို ကြည့်နေသော ဦးအေးမြင့် ကို ရွာသားအချို့က ချောင်းအကြောင်း ပြောပြသည်။ သူတို့၏အဆိုအရ ယင်းချောင်းသည် တစ်ချိန်က အကျယ် ပေ ၃၀၀ ခန့်ရှိခဲ့ကာ သခွပ်ချောင်းကို ဖြတ်ပြီး ဝါးဘလောက်သောက် ရွာက ရန်ကုန်သို့ သင်္ဘောပြေးခဲ့ကြောင်း၊ ရေလုပ်ငန်း ကောင်းမွန်ပြီး ရန်ကုန်ကို ငါးပုစွန် များ တင်ပို့ခဲ့ရဖူးကြောင်း စသဖြင့်။

ရွာသားအချို့က “၁၈၈၅ ခုနှစ်က မြန်မာဘုရင် သီပေါမင်းကို အင်္ဂလိပ်က နှစ်ထပ် သင်္ဘောနဲ့ခေါ်လာပြီး သခွပ်ချောင်းတစ်လျှောက် ဝါးဘလောက်သောက်ရွာဘေးက ဖြတ်

“ သခွပ်ချောင်းသည် ရန်ကုန်မြစ်မှ ခွဲထွက်လာသည့် နေရာဖြစ်သည့် သခွပ်ပင်ရွာမှ နှစ်မိုင်ခွဲကျော်အကွာ ကမာကနီးကျေးရွာခန့် အထိသာ ၁၅ ပေခန့် အကျယ်ရှိသော ချောင်းရိုးလေးအဖြစ် ကျန်ရှိနေသည်”

သွားခဲ့တယ်။ ဝါးဘလောက်သောက်ရွာဟာ မြန်မာဘုရင်က မြန်မာလူမျိုးတွေကို နောက်ဆုံး လက်ပြနှုတ်ဆက်သွားခဲ့တဲ့ ရွာလို့ ကျွန်တော်တို့ ဘိုးဘွားတွေ ပြောခဲ့တာ ကြားဖူးပါတယ်” ဟု ဆိုသည်။

ရွာသားများပြောသကဲ့သို့ သီပေါမင်း ပါတော်မူသည့်သင်္ဘော သခွပ်ချောင်းကို ဖြတ်၊ မဖြတ် မပြောနိုင်သော်လည်း ယင်းချောင်းကို နှစ်ထပ်သင်္ဘောကြီးများ ဖြတ်မောင်းခဲ့သည့် အထောက်အထားကို ဦးအေးမြင့် နောင်နှစ်များစွာကြာသည့်အခါတွင် တွေ့ရှိခဲ့သည်။

၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် စာအုပ်စာတမ်းများကို လှန်လှောရင်း သူတစ်ချိန်က တွေ့ခဲ့ဖူးသော ၁၉၂၇ ခုနှစ်နှင့် ၁၉၂၈ ခုနှစ်က တိုင်းထားသည့် အင်္ဂလိပ်ခေတ် မြန်မာနိုင်ငံ စစ်သုံးမြေပုံတစ်ခုကို ပြန်ရှာတွေ့သည်။ တစ်လက်မ တစ်မိုင်စကေးနှင့် ရေးဆွဲထားသော ယင်းစစ်သုံးမြေပုံ၌ Thakhutpin (Bassein Creek) သခွပ်ပင် (ပုသိမ်ချောင်း) ဟုလည်းကောင်း၊ ချောင်း၏ အောက်ဘက်အပိုင်းတွင် Bassein Creek (ပုသိမ်ချောင်း) ဟုလည်းကောင်း၊ ၁၉၂၀ Steamer route မီးသင်္ဘောများ ဖြတ်သည့်လမ်းကြောင်းဟုလည်းကောင်း ဖော်ပြထားသဖြင့် ဧရာဝတီ ဖလော်တီလာကုမ္ပဏီ၏ နှစ်ထပ်မီးသင်္ဘောများ ပုသိမ်သို့ စပါးပို့သည့် လမ်းကြောင်းဖြစ်ကြောင်း ခိုင်လုံသည့် အထောက်အထားပင်ဖြစ်သည်။

ရန်ကုန်မှ မိုင် ၂၀ ခန့်သာဝေးပြီး ပေ ၃၀၀ ခန့်ကျယ်ခဲ့ကာ လွန်ခဲ့သည့် နှစ် ၁၀၀ ခန့်က နှစ်ထပ်သင်္ဘောများ ဝင်ရောက်ခုတ်မောင်းနိုင်ခဲ့သော သခွပ်ချောင်းသည် ရန်ကုန်မြစ်မှ ခွဲထွက်လာသည့် နေရာဖြစ်သည့် သခွပ်ပင်ရွာမှ နှစ်မိုင်ခွဲကျော်အကွာ ကမာကနီး ကျေးရွာခန့်အထိသာ ၁၅ ပေခန့် အကျယ်ရှိသော ချောင်းရိုးလေး အဖြစ် ကျန်ရှိနေသည်။ ကမာကနီးကျေးရွာကျော်သော အခါ ချောင်းသည် လုံးဝကွယ်ပျောက်သွားပြီး မြေပြင်အတိသာ ဖြစ်နေသည်။ ချောင်းရိုးဟောင်း၏ ဟိုမှာဘက်တွင်မူ တိုးမြစ်ဝဘက်သို့ မရောက်မီ သုံးမိုင်ခွဲခန့်မှ စကာ ၁၅ ပေခန့် အကျယ်ရှိသော ချောင်းငယ်အဖြစ် ကျန်သည်။

၁၉၇၀ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းမှ စ ကော

ကောနေသည့် သခွပ်ချောင်းတွင် မည်သည့်အချိန်အထိ တောက်လျှောက် သွားလာ၍ရခဲ့သနည်းဆိုသည်ကို သိသူအချို့ရှိရာ တစ်ဦးမှာ ဝါးဘလောက်သောက်ရွာသား ဦးစိုးမြင့်ဖြစ်သည်။ ၁၉၆၈ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလက ဦးစိုးမြင့်သည် လူတစ်ရာကျော် တင်ဆောင်လာသည့် သဇင်တစ်ထပ်သင်္ဘောတွင် ညီမနှင့်အတူ လိုက်ပါလာခဲ့သည်။ ဝါးဘလောက်သောက်ရွာနှင့် သုံးမိုင်ခန့်အလိုတွင် သင်္ဘောသောင်တင်သွားသည်။ သောင်တင်နေဆဲ ဒီရေ ပြန်တက်လာသောအခါ ပါလာသည့် လှိုင်းလုံးကြီးများကြောင့် သင်္ဘောတိမ်းမှောက်သွားသဖြင့် ဦးစိုးမြင့် ရေထဲပြုတ်ကျသွားသည်။ ချောင်းကြမ်းပြင်ကို ခြေထောက်ဖြင့် တွန်းကန်ပြီး ရေပေါ် ပြန်အရောက် အော်ဟစ်အကူအညီတောင်းနေသူများကို တွေ့သည်။ ထိုသူများထဲတွင် သူ့ညီမ ပါသဖြင့် သူ့ကို ကယ်ကာ ကမ်းပေါ်အရောက် ကူးနိုင်ခဲ့ကြောင်း ဦးစိုးမြင့်က မော်ကွန်းမဂ္ဂဇင်းကို ပြောပြသည်။

သခွပ်ချောင်းအတွင်း သင်္ဘောစီးရသည့် အတွေ့အကြုံကို ပြောပြသူ နောက်တစ်ဦးမှာ ဒေါ်ဥမ္မာလှိုင် ဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်မြို့နေ အသေးစားငွေစုငွေချေး ကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ ဒါရိုက်တာတစ်ဦးဖြစ်သူ ဒေါ်ဥမ္မာလှိုင်က ဘီဘီစီ မြန်မာပိုင်း၏ မေးမြန်းချက်ကို ဖြေကြားရာ၌ – ဖခင်ဇာတိ ဝါးဘလောက်သောက်ရွာကို လွန်ခဲ့သည့် နှစ် ၅၀ ခန့် (၁၉၇၀ ခုနှစ်ခန့်) က တစ်ထပ်သင်္ဘောနှင့် သွားခဲ့သည်။ လှိုင်းလေကြီး၍ သင်္ဘော ဟိုဘက်ဒီဘက် လူးသည်။ သင်္ဘောက ရွာဆိပ်ကမ်းအထိ ရောက်သော်လည်း ရွာမှာဆိပ်ခံမရှိသဖြင့် ကုန်းဘောင်ထိုးပြီး ဆင်းခဲ့ရသည်။ ရွာမှာ စားရသည့် ကဏန်းနှင့် ပုစွန်ကျော်များ အရမ်းကောင်းသည်ဟု ပြောပြခဲ့သည်။

လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်း ၁၀၀ ခန့်က နှစ်ထပ်သင်္ဘောများ ဝင်ထွက်နိုင်ခဲ့သော သခွပ်ချောင်းကို လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်း ၅၀ (၁၉၇၀ ခုနှစ်ဝန်းကျင်) ခန့်အထိ တစ်ထပ်သင်္ဘောများ သွားလာနိုင်ခဲ့ကြောင်း ဦးစိုးမြင့်နှင့် ဒေါ်ဥမ္မာလှိုင်တို့၏ ပြောကြားချက်များအရ သိရသည်။ ဒေသခံများက ၁၉၈၀ ခုနှစ်ခန့်အထိ သခွပ်ချောင်းအတွင်း လှေငယ်များ သွားလာနိုင်သေးသော်လည်း ၁၉၉၀ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းတွင် လှေငယ်များပင် ဝင်ထွက်၍ မရတော့ဘဲ လုံးဝကောသွားခဲ့သည်ဟု ပြောသည်။ ထို့ကြောင့် သခွပ်ချောင်းသည် ၁၉၇၀ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းမှစ၍ သိသိသာသာ ကောလာခဲ့ပြီး ၁၉၉၀ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း၌ ချောင်း၏ အလယ်ပိုင်းတစ်လျှောက် လုံးဝ ကောသွားခဲ့သည်ဟု ယေဘုယျ ကောက်ချက်ချနိုင်သည်။

ကောသည့်အကြောင်းများ

သခွပ်ချောင်း ကောသွားရသည့်အကြောင်းများမှာ တစ်ခုမက ရှိသည်။ “ပထမအကြောင်းက ဒီရေနဲ့အတူပါလာတဲ့ နုန်းတွေ အနည်ထိုင်ကျခဲ့ပြီး ချောင်းကြမ်းပြင် တိမ်လာတယ်၊ ကြာလာတော့ သွားလာလို့ မရတော့တဲ့ချောင်း ဖြစ်သွားတယ်” ဟု ဆည်မြောင်းအင်ဂျင်နီယာ ဦးအေးမြင့်က ပြောသည်။

ဦးအေးမြင့်က “စစ်တောင်းမြစ်ဝ သထုံမြို့အထွက် တံတားဖြူချောင်းခေါ် သထုံချောင်းမှာ ချောင်းပိတ်တမံ တည်ဆောက်ခဲ့ဖူးပါတယ်။ တမံဆောက်ပြီး မိုးအကုန် နွေ

"မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ကောလာသည့် မြစ်၊ ချောင်း အရေအတွက်ကို စာရင်းမပြုစု နိုင်သေးသည့်အတွက် အတိအကျ မသိနိုင် သော်လည်း ..."

အလယ်လောက်မှာ ပင်လယ်ဒီရေနဲ့အတူပါလာပြီး တင်ကျန်နေတဲ့နုန်းများဟာ နွေအကုန်မှာ ကမ်းလုံးပြည့် နီးနီး တက်ခဲ့တာကို ကိုယ်တိုင်မြင်ခဲ့တယ်" ဟု ဆိုသည်။

သူက ဆက်၍ "ရန်ကုန်မြစ်ဝမှာလည်း ပင်လယ် ရေမှာပါလာတဲ့ နုန်းတွေ ထုနဲ့ထည်နဲ့ မြစ်ချောင်းတွေ ထဲ ဝင်လာနေကျ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒ့ါအပြင် သခွပ်ချောင်းရဲ့ ထွက်ပေါက်ဖြစ်တဲ့ တိုးမြစ်မှာလည်း ဒီရေအတက်အကျ ရှိတယ်။ ချောင်းရဲ့ထိပ်နှစ်ဖက်စလုံးက ဝင်လာတဲ့ ဒီရေမှာပါလာတဲ့ နုန်းတွေဟာ ချောင်းအလယ်နား တစ်ဝိုက် ဒီဆိုင်နေရာမှာပိတ်မိကာ ထိုင်သွားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ချောင်းပိတ်ပြီး ငါးဖမ်းတာကလည်း ကောရတဲ့ အခြားအကြောင်းတစ်ခု ဖြစ်နိုင်ပါတယ်" ဟု မှတ်ချက်ချသည်။ ဒီဆိုင်ဆိုသည်မှာ မြစ်ဝတစ်ဖက် က တက်လာသော ဒီလှိုင်းနှင့် အခြားမြစ်ဝ တစ်ဖက်က တက်လာသော ဒီလှိုင်းနှစ်ခု မြစ်၏တစ်နေရာတွင် ဆုံတွေ့ပြီး နုန်းများ အနည်ထိုင်သွားသောနေရာကို ဆိုလိုသည်။

တွံတေးတူးမြောင်းကြောင့်လည်း သခွပ်ချောင်း ကောရခြင်း ဖြစ်နိုင်ကြောင်း ဦးအေးမြင့်က ဆိုသည်။ တွံတေးတူးမြောင်း ပေါ်လာသောအခါ ယင်းတူးမြောင်း ထဲသို့ ရေအဝင်များသွားသဖြင့် သခွပ်ချောင်းထဲ စီးဝင် သည့် ရေပမာဏရော၊ အမြန်နှုန်းပါနည်းပြီး အနည် ပိုကျလာကာ သခွပ်ချောင်း ကောသွားနိုင်ခဲ့သည်။ ချောင်းမကောရန် ပုံမှန်ထိန်းသိမ်းမှု မလုပ်နိုင်ခြင်းက လည်း အကြောင်းတစ်ခုအနေနှင့် ပါဝင်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ကောလာသည့် မြစ်၊ ချောင်း အရေအတွက်ကို စာရင်းမပြုစုနိုင်သေးသည့်အတွက် အတိအကျမသိနိုင်သော်လည်း လူသိနည်းစွာ တိမ်ကော ပျောက်ကွယ်ခဲ့၊ ပျောက်ကွယ်နေ၊ ပျောက်ကွယ်မည့် မြစ်ချောင်းအများအပြား ရှိလိမ့်မည်။

အနီးစပ်ဆုံး ဥပမာမှာ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး ညောင်တုန်းမြို့အနီး ဧရာဝတီမြစ်မှ ခွဲထွက်လာကာ ၃၄ မိုင်မျှ စီးဆင်းလာပြီး ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး လှိုင်သာယာမြို့နယ် ပန်းလှိုင်ဂေါက်ကွင်းအနီး လှိုင် မြစ်အတွင်းသို့ စီးဝင်သည့် ပန်းလှိုင်မြစ် ဖြစ်သည်။

ငမိုးရိပ်ချောင်းသည်လည်း အနည်းငယ်ကောစပြုလာပြီ။ ကျောက်တန်းမြို့နယ် မှော်ဝန်းချောင်း ကောမသွားရေးအတွက် မြစ်ကြောင်းပြုပြင် ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်နေသည်ဟု ရေအရင်းအမြစ်နှင့် မြစ်ချောင်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဦးစီးဌာန ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် (ငြိမ်း) ဦးစိန်ထွန်းက ဆိုသည်။

သခွပ်ချောင်းနှင့် ပန်းလှိုင်မြစ်တို့ကဲ့သို့ ဒီဆိုင်ဖြစ်၍ ကောခြင်း၊ တူးမြောင်းငယ်များကို ပညာရှင်များ၏ အကြံဉာဏ်မပါဘဲ ဖောက်လုပ်ခြင်း၊ ချောင်းပိတ်၍ ငါးဖမ်းခြင်း၊ မြစ်ရေကို အလွန်အကျွံအသုံးပြု၍ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ခြင်း၊ မြို့ပြလူနေမှုစနစ် ကြီးထွားလာခြင်း၊ မြစ်ချောင်းများကို ပုံမှန်ထိန်းသိမ်းမှု မလုပ်နိုင်ခြင်းတို့သည် မြစ်ချောင်းများ၏ ကောခြင်း၏ အကြောင်းတရားများ ဖြစ်ကြသည်။

ချောင်းကောသောအခါ

ကောသွားသော မြစ်ချောင်းသည် ယင်းတို့တစ်လျှောက်ရှိ လူနေမှုဘဝများကို ရိုက်ခတ်ပြောင်းလဲစေခဲ့သည်။ မြစ်ချောင်းများကို မှီခိုပြီး လယ်ယာ၊ ရေလုပ်ငန်းနှင့် ရေကြောင်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းများကို လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြသူများ အခြားလုပ်ငန်းများဘက်သို့ ပြောင်းသွားကြသည်။ ငါး၊ ပုစွန်များကို တခြားဒေသက ပြန်လည်ဝယ်ယူစားသုံးကြရသည်။

ချောင်းကောသွားခြင်းကြောင့် ရေလုပ်ငန်းနှင့် သွားလာရေး အခက်တွေ့ရုံမက ရေအရင်းအမြစ်တစ်ခု ပျောက်ကွယ်သွားသဖြင့် ရေချိုရေငန်စပ်ချောင်း ဖြစ်ပါက စိုက်ပျိုးရေး၊ သောက်သုံးရေ အခက်တွေ့သည့်အပြင် ဂေဟစနစ်ရှင်သန်ရေးအတွက် အဟန့်အတား ဖြစ်သည်။ ရေကြီးရေလျှံမှု ဖြစ်လွယ်လာသည်။

မြစ်ကော ချောင်းကောများကို ပြန်တူးသင့်သလား

သခွပ်ချောင်းကောပြီး ရေနက်ကွင်းများကြောင့် လယ်မြေတွေ ဆန်စပါးစိုက်ဖို့ အခက်အခဲရှိသည့်အတွက် ချောင်းကော၏ ခြောက်မိုင်ကျော်ခန့် အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုကို ပြန်တူးခဲ့သည်။ သို့သော် ချောင်းကောတစ်လျှောက်လုံး ပြန်တူးသင့်၊ မသင့်ကိုမူ ချင့်ချိန်ကြစေလိုကြောင်း ဆည်မြောင်းအင်ဂျင်နီယာ ဦးအေးမြင့်က သတိပေးသည်။

ချောင်းကောပေါ်၌ ကျေးရွာများ လယ်မြေများ၊ လမ်းနှင့်လူနေအဆောက်အဦများ ရှိနေပြီဖြစ်သည့်အတွက် တူးဖော်ပါက ယင်းတို့ကို ဖယ်ရှားရှင်းလင်းရမည့်အပြင် ရေငန်ဝင်လာနိုင်ခြင်းကြောင့် လက်ရှိလယ်ယာမြေများ ပျက်စီးနိုင်သည်။ ဒီဆိုင်မြစ်ချောင်းများကို တစ်လျှောက်လုံးပြန်တူးလျှင် အနည်ထိုင်ပြန်ကောမည်ဖြစ်၍ ရေထိန်းတံခါးဆောက်ပြီးမှ ပြန်တူးသင့်သည်။

မြစ်ချောင်းများကောခြင်းကြောင့် စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး ထိခိုက်မှုများရှိသည့်အပြင် ပြန်တူးလျှင် ကုန်ကျစရိတ် အလွန်များသည့်အတွက် ကောလာသည့် အရိပ်အယောင်တွေ့တွေ့ချင်း ထိန်းသိမ်းရေးကို လုပ်ဆောင်သင့်သည်။

ကောသွားသည့် မြစ်ချောင်းအချို့ကို ပြန်မတူးဘဲ အကျိုးတစ်စုံတစ်ရာရှိအောင် လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။ သခွပ်ချောင်းကို ဥပမာဆောင်ရလျှင် ထိပ်နှစ်ဖက်၌ ကျန်နေသေးသည့်

ချောင်းတို့ နှစ်ခု၏ထိပ်တွင် ရေတံခါးကြီးများဆောက်ပြီး ရေချိုလှောင်ကန်များဖြစ်အောင် လုပ်နိုင်သည်။

ထို့အပြင် သခွပ်ချောင်းနှင့် ဆက်စပ်နေသောဒေသများတွင် ဆန်စပါးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ရေးအတွက် ရေစီမံမှုမျိုးစုံကို အင်ဂျင်နီယာများ လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။ လယ်မြေများ ရေမကြီးစေရန်၊ ပင်လယ်ရေငန်မဝင်ရန် တမံများကို တည်ဆောက်ခဲ့ကြသဖြင့် စပါးစိုက်လယ်မြေဧကပေါင်း နှစ်သိန်းခန့်အတွက် ယနေ့တိုင် အကျိုးပြုလျက် ရှိသည်။ အလားတူ အခြားမြစ်ကော၊ ချောင်းကောများတွင်လည်း နယ်မြေအခြေအနေနှင့် ဆီလျော်ကိုက်ညီသော လုပ်ငန်းများကို လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။ နည်းပညာနှင့် အတွေ့အကြုံရှိပြီးဖြစ်သည်။ နိုင်ငံချမ်းသာလာလျှင် မြစ်ချောင်းများ မကောအောင်၊ ကောနေသော မြစ်ချောင်းများကို ဒေသနှင့်ကိုက်ညီဆီလျော်အောင် တစ်နည်းနည်းဖြင့် ပြန်လည်အသုံးချနိုင်ပါသည်။

ကျော်ဦး

ကိုးကား –

၁။ ဆည်မြောင်းအင်ဂျင်နီယာ ဦးအေးမြင့်နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း

၂။ ပါတော်မူချောင်း သို့မဟုတ် မြန်မာ့မြေပေါ်က ပျောက်ဆုံးသွားတော့မယ် မြစ်တစ်စင်း (ဘီဘီစီ မြန်မာပိုင်း)

၃။ မြစ်တစ်စင်း၏ ဈာပန (အောင်ဖေကြည်စိုး ရေး၍ ဟေမန်ပြည့် ကူညီပံ့ပိုးသည်)၊ မော်ကွန်းမဂ္ဂဇင်း အမှတ် ၄၇၊ ၂၀၁၇ ဇွန်လ

၄။ နုန်းနစ်ပန်းလှိုင် (https://kyawoo.com/2021/12/20/နုန်းနစ်ပန်းလှိုင်

မြန်မာနိုင်ငံက လိုက်နာကျင့်သုံးနေသည့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ ကွန်ဗင်းရှင်းများ

aqmif;foZif(fobm0ywf0ef;usif)

"သဘာဝအိုဇုန်းလွှာသည် နေရောင်ခြည်တွင် ပါဝင်သော ခရမ်းလွန်ရောင်ခြည်–ဘီ (Ultra Violet–B radiation, UV–B ကို ကမ္ဘာမြေပြင်ပေါ်သို့ မကျရောက်စေရန် အလွန်ကြီးမားသည့်နေကာ (Giant Sunshade) အဖြစ် ကာကွယ်ပေးထားပါသည်"

လူသားတို့ အသက်ရှင်နေထိုင်ရန်အတွက် အရာအားလုံးကို ပေးစွမ်းနိုင်သော ကမ္ဘာကြီးသည် လူဦးရေတိုးတက်လာမှုနှင့်အတူ လူသားတို့၏ လုပ်ဆောင်မှုများကြောင့် အဘက်ဘက်မှ ယိုယွင်းပျက်စီးလာမှုများကို ထိန်းချုပ်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် "Nature has no boundaries and it doesn't comply with political borders" ဟု ဆိုသည့်အတိုင်း နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာနှင့် နယ်နိမိတ်သတ်မှတ်ထားမှုမရှိသည့်အတွက် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများအားလုံးက ပတ်ဝန်းကျင် ဆိုင်ရာ ယိုယွင်းပျက်စီးလာမှုများကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်နိုင်ရန် ဘုံသဘောတူညီချက်များ ပါဝင်သည့် ကွန်ဗင်းရှင်းများချုပ်ဆိုခြင်းဖြင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

ကွန်ဗင်းရှင်းဆိုသည်မှာ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများ၊ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပုဂ္ဂလိကများ၏ နိုင်ငံတကာဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးနှင့်တာဝန်ရှိမှုများကို ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ဥပဒေစနစ်တစ်ခုတွင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအဖြစ် သီးခြား ထားရှိနိုင်ရန် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများ၏ သဘောထားအမြင်များပေါင်းစပ်ထားသည့် အပြည်ပြည် ဆိုင်ရာ ဥပဒေတစ်ခုဖြစ်ပြီး အဆိုပါကွန်ဗင်းရှင်းများတွင် အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ပါဝင်သောနိုင်ငံ များက ကွန်ဗင်းရှင်းပါပြဋ္ဌာန်းချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ကွန်ဗင်းရှင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များကို ပြည့်မီအောင် ဆောင်ရွက်ကြရသည်။ ကွန်ဗင်းရှင်း အမျိုးအစားပေါင်းများစွာရှိပြီး မြန်မာနိုင်ငံမှ အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ဝင်ရောက်ထားသော ကမ္ဘာလုံး ဆိုင်ရာ ကွန်ဗင်းရှင်းပေါင်း ၃၁ ခုရှိသည့်အနက် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သက်ဆိုင် သော ကွန်ဗင်းရှင်း ငါးခုရှိပါသည်။ အဆိုပါ ကွန်ဗင်းရှင်းများအရ ဆောင်ရွက်ရမည့်လုပ်ငန်း များကို ထိရောက်စွာအကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရေးအတွက် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ သဘော တူညီချက်ဖြင့် ချုပ်ဆိုထားသည့် နောက်ဆက်တွဲစာချုပ်များလည်း ရှိပါသည်။

ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သက်ဆိုင်သောကွန်ဗင်းရှင်းများကို အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်ရာတွင် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာ ကွန်ဗင်းရှင်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့်ကိစ္စရပ်များ ကို သစ်တောဦးစီးဌာနက ဦးစီးဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ကျန်ကွန်ဗင်းရှင်းများဖြစ်သည့် ကုလသမဂ္ဂ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ မူဘောင်ကွန်ဗင်းရှင်း၊ အိုဇုန်းလွှာ ကာကွယ်ရေး ဆိုင်ရာ ဗီယင်နာကွန်ဗင်းရှင်း၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ညစ်ညမ်းမှုဖြစ်စေပြီး ကြာရှည်စွာ မပျောက်မပျက်တည်မြဲနေနိုင်သည့် အော်ဂဲနစ်ဓာတုဒြပ်ပစ္စည်းများဆိုင်ရာ စတော့ဟုမ်း ကွန်ဗင်းရှင်းနှင့် ဘေးအန္တရာယ်ရှိ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများနှင့် အခြားစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ နယ်စပ် ဖြတ်ကျော်သယ်ဆောင်ခြင်းဆိုင်ရာ ဘာဆယ်ကွန်ဗင်းရှင်းတို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့်ကိစ္စရပ် များကို ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဦးစီးဌာနက ဦးစီးဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

ကုလသမဂ္ဂ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ မူဘောင်ကွန်ဗင်းရှင်း (United Nations Framework Convention on Climate Change–UNFCCC)

လူဦးရေတိုးပွားလာမှု၊ စက်မှုလုပ်ငန်းများ တိုးတက်ထွန်းကားလာမှုနှင့် မှန်လုံအိမ် အာနိသင် တိုးပွားလာမှုတို့ကြောင့် ကမ္ဘာကြီးပူနွေးလာပြီး ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ ပြဿနာများကို နိုင်ငံတွင်းသာမက ကမ္ဘာ့အနှံ့ကြုံတွေ့နေရပါသည်။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲ

မှုသည် ကမ္ဘာအားလုံးနှင့် ချိတ်ဆက်နေသည့်အတွက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံတကာနှင့် ဒေသတွင်း မိတ်ဖက်ဆောင်ရွက်မှုများဖြင့် တညီတညွတ်တည်း ဆောင်ရွက်မှသာ ထိရောက်စွာ ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းနိုင်မည် ဖြစ်ပါသဖြင့် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများအားလုံးက ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကို အတူတကွရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းနိုင်ရန် ကုလသမဂ္ဂ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ မူဘောင်ကွန်ဗင်းရှင်း (United Nations Framework Convention on Climate Change–UNFCCC)ကို ၁၉၉၂ ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့ပြီး မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့်လည်း ၁၉၉၄ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအဖြစ် ဝင်ရောက်ခဲ့ပါသည်။

ထို့အပြင် ကွန်ဗင်းရှင်း၏ နောက်ဆက်တွဲစာချုပ်များဖြစ်သည့် ကျိုတိုနောက်ဆက်တွဲစာချုပ် (Kyoto Protocol)ကို ၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင်လည်းကောင်း၊ ကျိုတိုနောက်ဆက်တွဲစာချုပ်၏ ဒုတိယမြောက် ကတိကဝတ်ကာလဖြစ်သည့် ဒိုဟာပြင်ဆင်ချက်(Doha Amendment) နှင့် ပါရီသဘောတူညီချက်ကို ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင်လည်းကောင်း အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအဖြစ် ဝင်ရောက်ခဲ့ပြီး ကွန်ဗင်းရှင်းအရ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက ဆောင်ရွက်ရမည့် ကတိကဝတ်များအပြင် နောက်ဆက်တွဲစာချုပ်ပါ အကြောင်းအရာများကိုလည်း လိုက်နာဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။

ကုလသမဂ္ဂ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ မူဘောင်ကွန်ဗင်းရှင်း (United Nations Framework Convention on Climate Change–UNFCCC)နှင့် ၎င်း၏နောက်ဆက်တွဲစာချုပ်များအရ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအားလုံးသည် ဘုံသဘောတူညီချက်များ ထားရှိဆောင်ရွက်နေကြသော်လည်း ဒေသဆိုင်ရာနှင့် နိုင်ငံတကာအလိုက် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာ အခြေအနေ၊ ဦးစားပေးဆောင်ရွက်နေမှုနှင့် ရည်ရွယ်ချက်များအပေါ်မူတည်၍ မတူညီသောဆောင်ရွက်မှုများဖြင့် ကတိကဝတ်များကို ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါ ကတိကဝတ်များတွင် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုလျော့ချရေးနှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်စေရေးအတွက် မှန်လုံအိမ်ဓာတ်ငွေ့ထုတ်လွှတ်မှု လျှော့ချခြင်းအတွက် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်း၊ နည်းပညာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေခြင်းနှင့် လွှဲပြောင်းခြင်း၊ ပညာရေးဆိုင်ရာ၊ သင်တန်းဆိုင်ရာနှင့် အများပြည်သူဆိုင်ရာ အသိပညာပေးခြင်းများကို ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ဓာတ်ငွေ့ထုတ်လွှတ်မှုဆိုင်ရာ အမျိုးသားအဆင့်စာရင်းများအတွက် အစီရင်ခံစာများတင်သွင်းခြင်း၊ အဆိုပါ အစီရင်ခံစာများကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊ အများပြည်သူသိရှိစေရန် ထုတ်ပြန်ခြင်းနှင့် အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်းများကို ဆောင်ရွက်ရန်တို့ပါဝင်ပြီး အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများမှ လိုက်နာဆောင်ရွက်ကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။

အိုဇုန်းလွှာကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ ဗီယင်နာကွန်ဗင်းရှင်း(The Vienna Convention for the Protection of the Ozone Layer)

သဘာဝအိုဇုန်းလွှာသည် နေရောင်ခြည်တွင်ပါဝင်သော ခရမ်းလွန်ရောင်ခြည်–ဘီ (Ultra Violet–B radiation, UV–B)ကို ကမ္ဘာမြေပြင်ပေါ်သို့ မကျရောက်စေရန် အလွန်ကြီးမားသည့်နေကာ (Giant Sunshade)အဖြစ် ကာကွယ်ပေးထားပါသည်။ ထိုခရမ်းလွန်

ရောင်ခြည်သည် အလွန်အန္တရာယ်ရှိပြီး လူတို့၏အရေပြားနှင့် တိုက်ရိုက်ထိတွေ့ပါက အရေပြားကင်ဆာ၊ မျက်စိနှင့် တိုက်ရိုက်ထိတွေ့ပါက မျက်စိတိမ်ရောဂါတို့ကို ဖြစ်ပွားစေသည့်အပြင် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များ၊ အပင်များ၊ စိုက်ပျိုးရေးသီးနှံများ၊ အဏ္ဏဝါဂေဟစနစ်များကိုလည်း အန္တရာယ်ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ အိုဇုန်းလွှာပျက်စီးမှုကို ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်နောက်ပိုင်းမှစတင်၍ သတိပြုမိလာကြပြီး ကလိုရင်း(Chlorine) နှင့် ဘရိုမင်း(Bromine) စသည့် အိုဇုန်းလွှာပျက်စီးစေသော ဒြပ်ပစ္စည်းများ(Ozone Depleting Substances–ODS) ကို အသုံးပြုလည်ပတ်နိုင်ရန် လူတို့တီထွင်ထုတ်လုပ်သည့် လူသုံးကုန်ပစ္စည်းများမှ ဓာတုပစ္စည်းများ လေထုအတွင်းသို့ ရောက်ရှိသွားသောအခါ စထရက်တိုစဖီးယားအလွှာရှိ အိုဇုန်းလွှာနှင့်ထိတွေ့ကာ ဓာတ်ပြုမှုအဆင့်ဆင့်ဖြစ်ပေါ်ပြီး အိုဇုန်းလွှာတွင်ပါဝင်သော အောက်ဆီဂျင်အက်တမ်များ ကွဲထွက်သွားခြင်းသည် သဘာဝအိုဇုန်းလွှာကို ပျက်စီးစေသော အကြောင်းရင်းဖြစ်ကြောင်း သိရှိခဲ့ကြသည်။

ထို့ကြောင့် သက်ရှိ၊ သက်မဲ့အားလုံးတို့အတွက် အရေးပါသည့် အိုဇုန်းလွှာထိခိုက်ပျက်စီးမှုကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းနိုင်ရေးအတွက် နိုင်ငံတကာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအဖြစ် အိုဇုန်းလွှာကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ ဗီယင်နာကွန်ဗင်းရှင်းကို ၁၉၈၅ ခုနှစ်တွင် စတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပြီး မြန်မာနိုင်ငံသည် ၁၉၉၃ ခုနှစ်တွင် အဖွဲ့ဝင်အဖြစ်ပါဝင်၍ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများနှင့်အတူ ကွန်ဗင်းရှင်းအရ ဆောင်ရွက်ရမည့်လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက် အိုဇုန်းလွှာပျက်စီးစေသော ဒြပ်ပစ္စည်းများဆိုင်ရာ မွန်ထရီယယ် နောက်ဆက်တွဲစာချုပ် (၁၉၈၇)၊ လန်ဒန်ပြင်ဆင်ချက်နှင့် ညှိနှိုင်းသတ်မှတ်ချက်များ (၁၉၉၀)၊ ကိုပင်ဟေဂင်ပြင်ဆင်ချက်နှင့် ညှိနှိုင်းသတ်မှတ်ချက်များ(၁၉၉၂)၊ ဗီယင်နာညှိနှိုင်းသတ်မှတ်ချက်များ (၁၉၉၅)၊ မွန်ထရီယယ် ပြင်ဆင်ချက်နှင့်ညှိနှိုင်းသတ်မှတ်ချက်များ (၁၉၉၇)၊ ပေကျင်းပြင်ဆင်ချက်နှင့် ညှိနှိုင်းသတ်မှတ်ချက်များ (၁၉၉၉)နှင့် အိပ်ချ်စီအက်ဖ်စီဆိုင်ရာ ညှိနှိုင်းသတ်မှတ်ချက်များ (၂၀၀၇) တို့ကို ချမှတ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံအပါအဝင် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများအားလုံးဝိုင်းဝန်းပူးပေါင်း အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်လျက် ရှိသည်။

အိုဇုန်းလွှာကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ ဗီယင်နာကွန်ဗင်းရှင်းအရ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် မွန်ထရီယယ်နောက်ဆက်တွဲစာချုပ် အနှစ် (၂၀) ပြည့်အထိမ်းအမှတ်ကျင်းပခဲ့သည့် စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ (၁၉) ကြိမ်မြောက် အစည်းအဝေးဆုံးဖြတ်ချက်အရ စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအား ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံနှင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများဟူ၍ အုပ်စုခွဲကာ အိုဇုန်းလွှာပျက်စီးစေသော ဒြပ်ပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်မှု၊ တင်ပို့မှု၊ တင်သွင်းမှုနှင့် သုံးစွဲမှုကို နှစ်အလိုက် လျှော့ချရပ်ဆိုင်းရန် သတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့သတ်မှတ်ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံအပါအဝင် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများသည် ဟိုက်ဒရို ဘရိုမိုဖလူရိုကာဗွန် (HBFC) ကို ၁၉၉၅ ခုနှစ်တွင် အပြီးသတ်ရပ်ဆိုင်းရန်၊ မီသိုင်းဘရိုမိုဒ် (CH_3Br) ကို ၂၀၀၅ ခုနှစ်တွင် ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းမှ စတင်လျှော့ချပြီး ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် အပြီးသတ်ရပ်ဆိုင်းရန်၊ ကလိုရိုဖလူရိုကာဗွန်(CFC)၊ ဟေလွန်များ (Halon and other fully halogenated CFC)၊ ကာဗွန်တက်ထရာကလိုရိုဒ် (CCL4) တို့ကို ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်တွင် အပြီးသတ်ရပ်ဆိုင်းရန်၊ ဟိုက်ဒရိုကလိုရိုဖလူရိုကာဗွန် (HCFC) ထုတ်လုပ်မှုနှင့် သုံးစွဲမှုကာလကို ၂၀၁၅ ခုနှစ်မှစ၍ ၁၀

ရာခိုင်နှုန်း၊ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်မှ စ၍ ၃၅ ရာခိုင်နှုန်း၊ ၂၀၂၅ ခုနှစ်မှစ၍ ၆၇ ဒသမ ၅ ရာခိုင်နှုန်း၊ ၂၀၃၀ ပြည့်နှစ်မှစ၍ ၁၀၀ ရာခိုင်နှုန်း စသည်ဖြင့် အဆင့်ဆင့်လျှော့ချရပ်ဆိုင်းရန် ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ညစ်ညမ်းမှုဖြစ်စေပြီး ကြာရှည်စွာမပျောက်မပျက်တည်မြဲနေနိုင်သည့် အော်ဂဲနစ် ဓာတုဒြပ်ပစ္စည်းများဆိုင်ရာ စတော့ဟုမ်းကွန်ဗင်းရှင်း (Stockholm Convention on Persistent Organic Pollutants–POPs)

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ညစ်ညမ်းမှုဖြစ်စေပြီး ကြာရှည်စွာမပျောက်မပျက် တည်မြဲနေနိုင်သည့် အော်ဂဲနစ်ဓာတုဒြပ်ပစ္စည်းများ (Persistent Organic Pollutants–POPs) သည် ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူသားတို့၏ကျန်းမာရေးကို တစ်ကမ္ဘာလုံးအတိုင်းအတာဖြင့် ခြိမ်းခြောက်လျက်ရှိသည့်အတွက် ပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းလာခြင်းနှင့် လူသားတို့၏ ကျန်းမာရေးထိခိုက်လာခြင်းများကို ဖြစ်ပွားစေသည့် POPs အန္တရာယ်မှ ကာကွယ်ရန်လိုအပ်လာသည့်အတွက် ကုလသမဂ္ဂ ပတ်ဝန်းကျင်အစီအစဉ်မှကြီးမှူး၍ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်တစ်ခုဖြစ်သည့် စတော့ဟုမ်းကွန်ဗင်းရှင်းကို ၂၀၀၁ ခုနှစ် မေလ ၂၂ ရက်နေ့တွင် ဆွီဒင်နိုင်ငံ စတော့ဟုမ်းမြို့၌ ချမှတ်ခဲ့ပါသည်။ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံပေါင်း ၁၈၀ ကျော်ရှိ၍ ကွန်ဗင်းရှင်း စတင်အာဏာသက်ရောက်ခဲ့သည့် ၂၀၀၄ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံက အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ဝင်ရောက်ခဲ့ပါသည်။

စတော့ဟုမ်းကွန်ဗင်းရှင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ညစ်ညမ်းမှုဖြစ်စေပြီး ကြာရှည်စွာမပျောက်မပျက် တည်မြဲနေနိုင်သည့် အော်ဂဲနစ်ဓာတုဒြပ်ပစ္စည်းများ (Persistent Organic Pollutants–POPs) ထုတ်လုပ်မှုနှင့် သုံးစွဲမှုကို ထိန်းချုပ်ရန်ဖြစ်သည်။ စတော့ဟုမ်းကွန်ဗင်းရှင်းသို့ ဝင်ရောက်ခြင်းဖြင့် POPs ထုတ်လုပ်မှုနှင့် သုံးစွဲမှုအား ထိန်းချုပ်နိုင်ခြင်းနှင့် ထုတ်လုပ်သုံးစွဲမှု လုံးဝပပျောက်သွားအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်ခြင်း၊ နိုင်ငံတကာတွင် ဆောင်ရွက်နေသည့် အခြေအနေများမှ သင်ခန်းစာယူကာ မိမိနိုင်ငံတွင် POPs နှင့်ပတ်သက်၍ အကောင်းဆုံး စီမံခန့်ခွဲနိုင်မည်ဖြစ်ခြင်း၊ POPs ဒြပ်ပစ္စည်းများနှင့် ပတ်သက်၍ စာရင်းကောက်ရရှိမည့် အခြေခံသတင်းအချက်အလက်များ တည်ဆောက်ကာ ကျန်းမာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ စီမံကိန်းများတွင် ပြန်လည်အသုံးပြုနိုင်မည်ဖြစ်ခြင်းစသည့် အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိမည်ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူသားတို့၏ကျန်းမာရေးအတွက် ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်စေနိုင်သော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ညစ်ညမ်းမှုဖြစ်စေပြီး ကြာရှည်စွာမပျောက်မပျက် တည်မြဲနေနိုင်သည့် အော်ဂဲနစ်ဓာတုဒြပ်ပစ္စည်းများ (Persistent Organic Pollutants–POPs) ကို စနစ်တကျ ထိန်းချုပ်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် ကွန်ဗင်းရှင်း၏ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ မိမိတို့နိုင်ငံအလိုက် သင့်လျော်သော စည်းကမ်းချက်များ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ဘေးအန္တရာယ်ရှိ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများနှင့် အခြားစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ နယ်စပ်ဖြတ်ကျော် သယ်ဆောင်ခြင်းဆိုင်ရာ ဘာဆယ်ကွန်ဗင်းရှင်း (Basel Convention on the Control of Transboundary Movements of Hazardous Wastes and their Disposal)

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ စက်မှုဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများသည် ၎င်းတို့၏ စက်မှုလုပ်ငန်းမျိုးစုံမှ ထွက်ရှိသည့် သို့မဟုတ် စွန့်ပစ်သည့် ဘေးအန္တရာယ်ရှိ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ အပါအဝင် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများအား ပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိခိုက်မှုမရှိစေသော နည်းလမ်းများဖြင့် စီမံထိန်းသိမ်း ဆောင်ရွက်ရာတွင် ကုန်ကျစရိတ်များပြားသည့်အတွက် အာဖရိကတိုက်ရှိနိုင်ငံများနှင့် အခြားဖွံ့ဖြိုးဆဲ ကျွန်းနိုင်ငံများသို့ ဈေးနှုန်းသက်သာစွာဖြင့် ရောင်းချခြင်း၊ သယ်ယူပို့ဆောင်စရိတ်မျှသာယူ၍ ပစ္စည်းကို အခမဲ့ပေးခြင်း၊ ကုန်ကျစရိတ်အနည်းငယ်သာပေး၍ စွန့်ပစ်စုပုံထားခြင်း စသည့်နည်းလမ်းမျိုးစုံဖြင့် နိုင်ငံများ၏ နယ်နိမိတ်များကို ဖြတ်ကျော်သယ်ဆောင်ပြီး စုပုံခြင်း၊ စွန့်ပစ်ခြင်းများ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့်အတွက် လူသားတို့၏ကျန်းမာရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ကို ဆိုးရွားစွာ ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်စေနိုင်သော စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများအား နိုင်ငံဖြတ်ကျော် သယ်ယူပို့ဆောင်ခြင်းများကို ထိန်းချုပ်နိုင်ရန် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက် လိုအပ်လာသည့်အတွက် ၁၉၈၉ ခုနှစ် မတ်လ ၂၂ ရက်နေ့တွင် ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ ဘာဆယ်မြို့၌ ကျင်းပသော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံကိုယ်စားလှယ်များ ညီလာခံက ဘာဆယ်ကွန်ဗင်းရှင်းအား အတည်ပြုချမှတ်ခဲ့ပြီး မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအဖြစ် ဝင်ရောက်ခဲ့ပါသည်။

"ကမ္ဘာပေါ်ရှိ စက်မှုဖွံ့ဖြိုးပြီး နိုင်ငံများသည် ၎င်းတို့၏ စက်မှုလုပ်ငန်းမျိုးစုံမှ ထွက်ရှိသည့် သို့မဟုတ် စွန့်ပစ်သည့် ဘေးအန္တရာယ်ရှိ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ အပါအဝင် စွန့်ပစ်ပစ္စည်း များအား ..."

ဘာဆယ်ကွန်ဗင်းရှင်း၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအနေဖြင့် ဘေးအန္တရာယ်ရှိ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများနှင့် အခြားစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ နယ်စပ်ဖြတ်ကျော် သယ်ဆောင်ခြင်း၊ တင်သွင်း/တင်ပို့ခြင်းများ ပြုလုပ်ရာတွင် ဘာဆယ်ကွန်ဗင်းရှင်း၏ သတ်မှတ်ထားသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့်အညီ Prior Informed Consent (PIC) အရ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန်နှင့်

ဘေးအန္တရာယ်ရှိ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများနှင့် အခြားစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများအား သိမ်းဆည်းထားရှိမှု၊ သယ်ယူပို့ဆောင်မှု၊ ပြန်လည်အသုံးပြုမှု၊ အသုံးပြုပြီး ပစ္စည်းများကို အသစ်ပြန်လည်ပြုလုပ်မှု၊ စွန့်ပစ်သည့်နေရာများနှင့်သက်ဆိုင်သည့် စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ထိန်းချုပ်မှုများ ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုမရှိစေသော ခိုင်လုံသည့် စွန့်ပစ်ပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ် (Environmentally Sound Management–ESM)ဖြင့် ဆောင်ရွက်ရန်တို့ဖြစ်ပါသည်။

ဘာဆယ်ကွန်ဗင်းရှင်းသို့ ဝင်ရောက်ခြင်းဖြင့် ဘေးအန္တရာယ်ရှိစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ စွန့်ပစ်မှုကို လျှော့ချနိုင်ခြင်းနှင့် ဘေးအန္တရာယ်ရှိစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ စွန့်ပစ်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာစီမံခန့်ခွဲမှုကို တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း၊ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူသားတို့၏ကျန်းမာရေးကို ထိခိုက်မှုမရှိစေသည့် အခြေခံစည်းမျဉ်းများနှင့်အညီ ဘေးအန္တရာယ်ရှိ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို သတ်မှတ်ထားသည့်နေရာများသို့ သယ်ဆောင်ခြင်းမှတစ်ပါး နယ်စပ်ဖြတ်ကျော် သယ်ဆောင်ခြင်းများကို ကန့်သတ်ထိန်းချုပ်နိုင်ခြင်း၊ ဘေးအန္တရာယ်ရှိ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ နယ်စပ်ဖြတ်ကျော် သယ်ဆောင်မှုများအပေါ် စည်းမျဉ်း၊ စည်းကမ်းများနှင့်အညီ ထိန်းချုပ်သည့်စနစ်ဖြင့် ခွင့်ပြုခြင်းကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းစသည့် အကျိုးကျေးဇူးများကို ရရှိစေမည်ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ကမ္ဘာ့လူဦးရေတိုးပွားလာပြီး စက်မှုလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူသားတို့၏ ကျန်းမာရေးကို ထိခိုက်စေနိုင်သော ဘေးအန္တရာယ်ရှိ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများနှင့် အခြားစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ များပြားလာမှုကို စနစ်တကျ ထိန်းချုပ်စီမံခန့်ခွဲဆောင်ရွက်နိုင်ရေးသည် အလေးထား လုပ်ဆောင်ရမည့်လုပ်ငန်းတစ်ရပ်ဖြစ်သည့်အတွက် ဘေးအန္တရာယ်ရှိစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများနှင့် အခြားစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ နယ်စပ်ဖြတ်ကျော် သယ်ဆောင်ခြင်းဆိုင်ရာ ဘာဆယ်ကွန်ဗင်းရှင်းအရ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ ဆောင်ရွက်ရမည့်လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ပြည့်မီအောင် ဆောင်ရွက်သွားနိုင်ရေး ကြိုးပမ်းကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာ ကွန်ဗင်းရှင်း (Convention on Biological Diversity)

တိုးပွားများပြားလာသည့် လူဦးရေအတွက် အစားအစာ၊ ကျန်းမာရေးနှင့် အခြားလိုအပ်ချက်များကို ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ကမ္ဘာ့ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများမှ ဖြည့်ဆည်းပေးလျက်ရှိရာတွင် တစ်ဖက်တွင် လူသားတို့သည် အဆိုပါ ဝန်ဆောင်မှုများကို ရယူရုံသာမက ရည်ရွယ်ချက်အမျိုးမျိုးဖြင့် ထိခိုက်ပျက်စီးစေနိုင်သည့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများကို ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ယင်းတို့၏အစိတ်အပိုင်းများကို ရေရှည်အကျိုးရှိစွာ အသုံးချနိုင်ရေး၊ မျိုးရိုးဗီဇအရင်းအမြစ်များနှင့် နည်းပညာလိုအပ်မှု နှစ်ရပ်စလုံးကို ခွဲဝေရန်နှင့် အသုံးပြုနိုင်ရေးနှင့် မျိုးရိုးဗီဇအရင်းအမြစ်များ အသုံးပြုရာမှ ပေါ်ထွက်လာသော အကျိုးကျေးဇူးများကို တရားမျှတစွာနှင့် သာတူညီမျှစွာ ခွဲဝေပေးရေးတို့ကို ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်၍ နိုင်ငံများ၊ အစိုးရဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော ကဏ္ဍတို့အကြား အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ၊ ဒေသဆိုင်ရာနှင့် တစ်ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် ဇီဝမျိုးစုံ မျိုးကွဲဆိုင်ရာ ကွန်ဗင်းရှင်းကို ၁၉၉၂ ခုနှစ်တွင် ချမှတ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပြီး

မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ၁၉၉၄ ခုနှစ်တွင် အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ပါဝင်ခဲ့သည့်အပြင် ရည်ရွယ်ချက်များကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ချမှတ်ထားသော နာဂိုရာနောက်ဆက်တွဲ သဘောတူညီချက် (Nagoya Protocol) သို့ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ပါဝင်ခဲ့ပါသည်။ ကွန်ဗင်းရှင်း၏ ပင်မရည်မှန်းချက် သုံးရပ်မှာ (၁) ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ (၂) ဇီဝမျိုးစုံ မျိုးကွဲများကို ရေရှည်တည်တံ့စွာ အသုံးပြုခြင်းနှင့် (၃) မျိုးရိုးဗီဇအရင်းအမြစ်များ ထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းမှ ထွက်ပေါ်ရရှိလာမည့် အကျိုးအမြတ်များကို သာတူညီမျှခွဲဝေခံစားခြင်းတို့ဖြစ်ပြီး ကွန်ဗင်းရှင်း၏ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် မိမိတို့စွမ်းဆောင်နိုင်သည့် အခြေအနေအပေါ်မူတည်၍ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများကို အကျိုးရှိစွာ အသုံးချနိုင်ရေးနှင့် ရေရှည်အသုံးပြုရေးတို့အတွက် အမျိုးသားအဆင့်မဟာဗျူဟာများ၊ စီမံကိန်းများ သို့မဟုတ် အစီအစဉ်များ မရှိသေးပါက ရေးဆွဲခြင်း၊ ရေးဆွဲပြီးဖြစ်ပါက ကွန်ဗင်းရှင်းအရ အကောင်အထည်ဖော်ရမည့် လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်နိုင်စေရေးအတွက် ဆီလျော်အောင်ပြင်ဆင်ခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်ရာကဏ္ဍအလိုက် သို့မဟုတ် ကဏ္ဍအချင်းချင်း အပြန်အလှန်ဆက်စပ်မှုအလိုက် စီမံကိန်းများ၊ အစီအစဉ်များနှင့် မူဝါဒများကို ဖြစ်နိုင်သရွေ့ သင့်လျော်အောင် ပေါင်းစပ်စုစည်းခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

အချုပ်အားဖြင့်ဆိုရသော် မြန်မာနိုင်ငံက အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအဖြစ် ပါဝင်ခဲ့သည့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ ကွန်ဗင်းရှင်းများ၏ ရည်ရွယ်ချက်များကို ပြည့်မီအောင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် နိုင်ငံအလိုက် မိမိတို့ဒေသနှင့် သင့်လျော်ကိုက်ညီသော ကဏ္ဍဆိုင်ရာ မူဝါဒများ၊ မဟာဗျူဟာများ၊ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ၊ စီမံကိန်းများကိုချမှတ်၍ ထိရောက်အောင်မြင်စွာ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ဆန်းစစ်လေ့လာသုံးသပ်ခြင်းနှင့် ပြင်ဆင်မွမ်းမံခြင်းများ ဆောင်ရွက်ကြရန် အထူးလိုအပ်လျက်ရှိသည့်အပြင် အစိုးရအဖွဲ့အစည်း၊ လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပြည်သူများအားလုံးက တက်ညီလက်ညီဖြင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ကြရန် လိုအပ်ပါကြောင်း တိုက်တွန်းရေးသားလိုက်ရပါသည်။

ဆောင်းသဇင်(သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်)

ကျမ်းကိုးစာရင်း

- The Vienna Convention for the Protection of the Ozone Layer – 1993
- United Nations Framework Convention on Climate Change –1994
- Stockholm Convention on Persistent Organic Pollutants (POPs) 2014
- Basel Convention on the Control of Transboundary Movements of Hazardous Wastes and their Disposal – 2015
- Convention on Biological Diversity –၁၉၉၄
- https://dopa–explorer.jrc.ec.europa.eu/country/MM#:~:text=Myanmar%20is% 20covered%20by%2051,marine%2C%20and%205%20are%20coastal.
- www.mlis.gov.mm

ဥပဒေအထက်မှာ မရှိရ

a'jufwmcifarmifnd

“စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း ဥပဒေဆိုတာ
လူတွေ ချမှတ်ထားတာပါ။ လွှတ်တော်တွေ
အစိုးရအဖွဲ့တွေက ဥပဒေချမှတ် သတ်မှတ်တာပါ။
ဥပဒေကဲ့သို့ အာဏာတည်သည့် အမိန့်ဆိုပြီးတော့လည်း
ချမှတ်ထားတာတွေ ရှိပါတယ်။ ဘယ်သူတွေ ဘယ်လိုချမှတ်
ချမှတ် အဲဒီစည်းကမ်းစည်းမျဉ်း ဥပဒေကို ပြည်သူတွေက
လက်ခံရတယ်။ ဒါကို လက်ခံပြီဆိုရင်တော့ ဘယ်သူမှ
အဲဒီအထက်က မရှိရပါဘူး”

"ဟေ့ကောင်ခင်မောင်ညို ... မင်း ဟောပြောတာတွေကို ငါနားထောင်နေရတယ်။ အားနဲ့ မာန်နဲ့ ပြောပါကွ။ မှန်တာကိုပြောကွ။ မကြောက်ပါနဲ့"

၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်အလွန်ကပါ။ ကျွန်တော် ဆရာအောင်သင်းကို ဓမ္မကဝတီလမ်းရှိ သူ့အိမ်တွင် သွားတွေ့ပါတယ်။

၁၉၆၄–၆၅ စာသင်နှစ်တွင် ကျွန်တော် သူနဲ့အတူ မော်လမြိုင်ကောလိပ်တွင် အတူတူ လုပ်ကိုင်ခဲ့ဖူးပါတယ်။ တက္ကသိုလ်ဆရာဘဝမှာ ဆရာအောင်သင်း၊ ဆရာမင်းမော်၊ ဆရာ ဇော်ဇော်အောင်တို့လို စီနီယာကြီးတွေနဲ့ အလုပ်လုပ်ခွင့်ရတာ အင်မတန်တန်ဖိုးရှိတယ်။ သူတို့ကို အားကျလို့ စာအုပ်စာပေကို မိတ်ဆွေဖြစ်အောင် ကြိုးစားကာ လူတစ်လုံး သူတစ်လုံး ဖြစ်လာကြတယ်။

နောက်ပိုင်းမှာ ဆရာအောင်သင်းက စာရေးဆရာဖြစ်လာသလို ကျွန်တော်လည်း ပရိသတ်လက်ခံလာတဲ့ စာရေးဆရာတစ်ယောက် ဖြစ်လာခဲ့တယ်။ စာပေဟောပြောပွဲ တစ်ရာကျော်၊ အင်တာဗျူးတစ်ရာကျော်လုပ်အပြီးမှာတောင် ဆရာအောင်သင်းဆီက နည်းနာတွေ ယူရပါတယ်။ ဆရာပါရဂူဆီကလည်း စာရေးခြင်းပညာတွေကို ဆည်းပူး ရပါတယ်။

ဟောပြောခြင်းပညာမှာတော့ ဆရာအောင်သင်းက ထူးထူးခြားခြားအောင်မြင်တာ ကို တွေ့ရတယ်။

ဆရာဘယ်လိုပြောလဲ၊ ဘာအကြောင်းတွေပြောလဲ။

"ငါက လူတွေ နားလည်အောင်ပြောတယ်။ ပြီးတော့ လူတွေ မှန်မှန်ကန်ကန်လုပ်နိုင် ဖို့ အကြောင်းအရာတွေ ပြောတယ်။ တစ်ခါတစ်ခါလည်း ငါက စာအုပ်တွေဖတ်တဲ့အပြင် လူတွေကို မေးရတယ်" လို့ သူပြောပါတယ်။

စာရေးဆရာဆိုတာ သုတေသနလုပ်ရတယ်ဆိုပေမဲ့ သုတေသနပညာရှင်တွေကျ တော့ တစ်လိုင်းတည်းကို စိုက်စိုက်မတ်မတ်လုပ်ရတယ်။ ငါတို့စာရေးတဲ့သူတွေကတော့ ဘက်စုံကို သုတေသန လုပ်ရတယ်။ တစ်လောက ငါ ကြံတောမှာ အခေါင်းရောင်းတဲ့ သုဘရာဇာတွေကို သွားပြီးမေးမြန်းတယ်။ သူတို့ဆီမှာ ဘိန်းဖြူရောင်းတဲ့လူတွေ၊ ဆေးသမား တွေ အများကြီးရှိတာကို တွေ့ရတယ်"

"ဂျိမ်းစ်ဘွန်းကားထဲကလို အခေါင်းထဲ ဘိန်းဖြူထည့်ရောင်းတာတွေလား ဆရာ"

"အဲလိုတော့ မဟုတ်ဘူး။ လူကုံထံသားသမီးတွေ ပျက်စီးသွားတာတွေပါ။ မင်း ရောက်တုန်း အတော်ပဲ ငါ မင်းကိုမေးရဦးမယ်"

"ဘာအကြောင်းလဲ ဆရာ"

"ငါက သူတောင်းစားတွေ၊ အနူအရွဲ့တွေကို မေးသလို မင်းလို ဘီလပ်ပြန်ကိုလည်း မေးချင်တယ်"

"ဆရာ တန်းညှိတာပေါ့ဟုတ်လား"

"လူတွေပဲလေကွာ။ တစ်တန်းတည်းမှာပဲ မဟုတ်လား။ ငါတို့မော်လမြိုင်ကောလိပ် မှာ ဆရာလုပ်တုန်းက ညဘက် အနူရုံရှေ့က ဖြတ်ပြန်ရတာ အတော်ကြောက်ခဲ့တာ မင်း မှတ်မိသေးလား"

“မှတ်မိတာပေါ့ ဆရာ။ ညဘက်ဈေးကြိုကနေ ကောလိပ်ကျောင်းကို ကားမရှိတော့ဘူး။ ကျွန်တော်တို့ စုပြီး လမ်းလျှောက်ပြန်ရတာ။ အဲဒီအချိန်က တကယ့်တောကြီးပဲ”

“အေးကွ။ အဲဒီ အရေပြားဆေးရုံလို့ခေါ်တဲ့ အနူရုံတွေ၊ သင်္ချိုင်းတွေဟာ ဒုစရိုက်သမားတွေ ကျက်စားတဲ့နေရာ ဖြစ်လာတယ်။ ဒါဟာ အဲဒီနေရာတွေမှာ ဥပဒေ မစိုးမိုးနိုင်လို့ပဲ”

“ဟုတ်ကဲ့ဆရာ။ တကယ်တော့ ဥပဒေဆိုတာ အရေးကြီးတယ်”

ဆရာက အရှိန်ရလာတဲ့အတွက် အောက်ပါအတိုင်း ဆက်ပြောတယ်။

“စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းဥပဒေဆိုတာ လူတွေ ချမှတ်ထားတာပါ။ လွှတ်တော်တွေ၊ အစိုးရအဖွဲ့တွေက ဥပဒေချမှတ် သတ်မှတ်တာပါ။ ဥပဒေကဲ့သို့ အာဏာတည်သည့်အမိန့်ဆိုပြီးတော့လည်း ချမှတ်ထားတာတွေ ရှိပါတယ်။ ဘယ်သူတွေ ဘယ်လိုချမှတ်၊ ချမှတ် အဲဒီစည်းကမ်းစည်းမျဉ်းဥပဒေကို ပြည်သူတွေက လက်ခံရတယ်။ ဒါကို လက်ခံပြီဆိုရင်တော့ ဘယ်သူမှ အဲဒီအထက်ကမရှိရပါဘူး”

ဆရာကဟောပြောပွဲပြောနေတယ်ထင်ရအောင် ပြောနေတယ်။ ဒါကဆရာရဲ့ဗီဇပါပဲ။ ဆရာ့စေတနာတွေပေါ့။

“ငါကြားဖူးတဲ့အဖြစ်အပျက်လေးတစ်ခုရှိတယ်”

အရှိန်ရလာတဲ့အလျောက် ဆရာဆက်ပြောတယ်။

“ပြောပါဆရာ”

“တစ်ခါက ဘုရင်ကြီးတစ်ပါးဟာ တောလည်ထွက်ရင်း လမ်းမှားလို့ မြို့တော်ကိုပြန်ဖို့ နောက်ကျသွားတယ်။ သူမြို့တံခါးရောက်တော့တံခါးဖွင့်ခိုင်းတယ်။

မြို့စောင့်က တံခါးဖွင့် မပေးဘူး။

ငါဘုရင်လေကွာဆိုပြီးပြောပေမဲ့ ဖွင့်မပေးဘူး။

ဥပဒေထဲမှာ ဘုရင်နောက်ကျမှ ပြန်လာရင် ဖွင့်ပေးရမယ်ဆိုတာ မပါဘူး။

ဘုရင်နဲ့နောက်လိုက်တွေဟာ မြို့ပြင်မှာပဲ

“လွှတ်တော်တွေ အစိုးရအဖွဲ့တွေက ဥပဒေ ချမှတ် သတ်မှတ်တာပါ။ ဥပဒေကဲ့သို့ အာဏာတည်သည့် အမိန့် ဆိုပြီးတော့လည်း ချမှတ်ထားတာတွေ ရှိပါတယ်”

အိပ်လိုက်ရတယ်။

နောက်တစ်နေ့မြို့တံခါးဖွင့်တော့ ဘုရင် မြို့ထဲ ဝင်ခွင့်ရတယ်။ နောက်လိုက်တွေက မြို့စောင့်ကိုခေါ်ပြီး နန်းတော်ထဲ ဘုရင်ထံမှောက် ပို့တယ်။

ဘုရင်က သူ့ကိုအပြစ်ပေးမယ်လို့ အားလုံးက မျှော်လင့်နေကြတယ်။ ဘုရင်က သူ့ကို အပြစ်မပေးပါဘူး။ သူ့ကို ဆုတော်၊ လာဘ်တော်တွေပဲ ချီးမြှင့်လိုက်လေသတဲ့။

ဘာကြောင့်လဲ။

သူက နိုင်ငံတော်ကို ချစ်တယ်၊ ဥပဒေကိုလေးစားတယ်။ ညဘက်ရောက်လာသူကို ဘုရင်ဆိုပြီး ဖွင့်ပေးလိုက်ရင် ဆုံးရှုံးမှုတွေ ဖြစ်လာနိုင်တယ်မဟုတ်ပါလား။

"အရေးအကြီးဆုံးက လူတိုင်း ဥပဒေကိုလိုက်နာရမယ်။ ဘုရင်ဆိုတာ သူထုတ်ထားတဲ့ အမိန့်ရဲ့အပေါ်မှာ မရှိဘူးဆိုတာ ပြည်သူတွေသိကြဖို့ပဲ"

ဆရာအောင်သင်းက သူ့စကားကို အဆုံးသတ်လိုက်တယ်။

"ဟုတ်ကဲ့ဆရာ"

"ခင်မောင်ညို ... မင်း အင်္ဂလန်မှာ ဘယ်လောက်ကြာလဲ"

"သုံးနှစ်ခွဲပါဆရာ"

"အေး ... အင်္ဂလန်မှာ Ph.D. ဘွဲ့အတွက် သုတေသနလုပ်တယ်ဆိုတော့ အဆင်ပြေရဲ့လား"

"သူတို့က ဆရာပြောတဲ့ ပုံပြင်ထဲကလိုပါပဲ။ စည်းကမ်းကို အင်မတန်လိုက်နာတယ်"

"ပြောပြပါဦး"

"အင်္ဂလိပ်တက္ကသိုလ်တွေဟာ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့မှာ နေ့တစ်ဝက်ဖြစ်ပြီး စနေ၊ တနင်္ဂနွေ ပိတ်တယ်။ ကျွန်တော်တို့ Ph.D. ဘွဲ့အတွက် နိုင်ငံခြားကလာတဲ့ သူတွေဟာ အလုပ် မြန်မြန်ပြီးဖို့အတွက် စနေ၊ တနင်္ဂနွေ အချိန်ပိုတွေ အလုပ်လုပ်ရတယ်"

"ကိုယ့်တိုင်းပြည် ကိုယ်ပြန်ချင်ကြတာပေါ့ ဟုတ်လား"

"ဟုတ်ကဲ့ဆရာ။ အဲဒီမှာ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့ဝက်အလုပ်

"ဥပဒေကို မလိုက်နာတာ ကျွန်ဖြစ်စေတဲ့ စိတ်ဓာတ်ဖြစ်ပြီး ဥပဒေကို လိုက်နာမှ သခင်ဖြစ်တယ်ကွ။ တကယ်တော့ ကျောင်းစောင့်လေးဟာ မင်းဆရာ ပါမောက္ခကြီးကို ခွင့်မပြုတာဟာ သူ့ဆီမှာ ဥပဒေက ချပေးထားတဲ့ တန်ခိုးပါဝါတွေ ရှိလို့ပဲကွ"

ပို လုပ်လို့ရပေမဲ့ စနေ၊ တနင်္ဂနွေတွေကျရင် ကျောင်းတံခါးပိတ်ထားလို့ ကျောင်းထဲ ဝင်လို့မရဘူး။ ဒီအတွက် ကျွန်တော့် ကျမ်းကြီးကြပ်သူဆရာ (Supervisor) ဆီက လက်မှတ်ယူထားရတယ်။ အဝမှာ အဲဒီစာပြမှ ကျောင်းထဲဝင်လို့ရတယ်”

“စည်းကမ်းကိုး”

“ဟုတ်တယ် ဆရာ။ တစ်ရက်မှာ ကျွန်တော့်ဆရာက ဒီစနေ ငါလည်း လိုက်လာမယ် ဆိုပြီး ကျောင်းကို လာခဲ့တယ်။ သူနဲ့အတူအတထဲဝင်တာပေါ့။ ဒါပေမဲ့ အစောင့်က ဆရာကို ကျောင်းထဲ ဝင်ခွင့်မပြုဘူး”

“ဘာလို့လဲ”

“ဆရာ့မှာ ဝင်ခွင့်ကတ်ပြား မပါလို့ပါ”

“ဒါပေမဲ့ မင်းတို့ဝင်ခွင့်တွေကို ဒီဆရာပဲ လက်မှတ်ထိုးပေးထားတယ်မဟုတ်လား”

“ဟုတ်ပါတယ်။ အစောင့်ကလည်း ပြောပါတယ်။ ဆရာက ဒီလက်မှတ်တွေ ထိုးထားတာကို သူသိပါတယ်တဲ့။ ဆရာလက်မှတ်ထိုးထားတဲ့ကျောင်းသားတွေ အထဲဝင်လို့ရတယ်။ ဒါပေမဲ့ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း အရတော့ ဝင်ခွင့်မပါရင် ဘယ်သူ့ကိုမှ ပေးမဝင်နိုင်ဘူးတဲ့”

“ဆရာဘာလုပ်လဲ”

“အိမ်ပြန်သွားရတာပေါ့”

“တော်လိုက်တာ။ ဒါပဲလေ၊ No one is above the law ဆိုတာ ဥပဒေအထက်မှာ မရှိရဘူးဆိုတာ”

ဆရာအောင်သင်းက သဘောကျနေတယ်။

“ဒါက ဘာမှမခက်ဘူး။ လူဆိုတာ အကျင့်ပဲ၊ အဲဒီအကျင့်က တို့ကို ကောင်းအောင်လည်း လုပ်လို့ရသလို ဖျက်ဆီးလို့လည်းရတယ်”

“ဟုတ်ကဲ့ဆရာ”

“ဥပဒေကို မလိုက်နာတာ ကျွန်ဖြစ်စေတဲ့ စိတ်ဓာတ်ဖြစ်ပြီး ဥပဒေကိုလိုက်နာမှ သခင်ဖြစ်တယ်ကွ။ တကယ်တော့ ကျောင်းစောင့်လေးဟာ မင်းဆရာပါမောက္ခကြီးကို ခွင့်မပြုတာဟာ သူ့ဆီမှာ ဥပဒေက ချပေးထားတဲ့ တန်ခိုးပါဝါတွေရှိလို့ပဲကွ”

“ဥပဒေက တန်ခိုးပါဝါတွေရှိလားဆရာ”

“ရှိတယ်ကွ။ ဒါကိုသုံးတတ်တာကြောင့်လည်း အင်္ဂလိပ်တွေဟာ နေမဝင်အင်ပါယာကြီးကို တည်ထောင်နိုင်တာပဲ”

“ကျွန်တော်တို့ သတိထားသင့်ပါတယ် ဆရာ”

“အေးကွ။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းရဲ့ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီကပြောခဲ့တဲ့ နောက်ဆုံးမိန့်ခွန်းထဲမှာ အင်္ဂလိပ်တွေကို ချီးမွမ်းထားတာပါတယ်။ အင်္ဂလိပ်တွေဟာ တို့ကိုကျွန်ပြုခဲ့ပေမယ့် သူတို့ကို နမူနာယူရမှာ အများကြီးပဲလို့ဆိုတယ်။ သူတို့ဟာ စီမံကိန်းတွေနဲ့ စည်းနဲ့ ကမ်းနဲ့၊ နည်းနဲ့လမ်းနဲ့ အလုပ်လုပ်နေကြတော့ ပြာပုံဘဝကနေ ထိုးထွက်လာမှာပဲ။ အင်္ဂလိပ်တွေဟာ နောက် ငါးနှစ်ကနေ ၁ဂ နှစ်အတွင်း ပြာပုံကနေထိုးထက်ပြီး ကမ္ဘာ့အဆင့်မီနိုင်ငံဖြစ်မယ်လို့ဆိုတယ်”

“မြန်မာပြည်ကျတော့ကောဆရာ”

“ဗိုလ်ချုပ်က အနှစ် ၂၀ လောက်ကြိုးစားရမယ်။ ပြေနေအောင်လုပ်ရမယ်။ ကွဲနေအောင် လုပ်မှ အမီလိုက်နိုင်မယ်တဲ့။ ဒီလိုမလုပ်နိုင်ရင်တော့ ဟိုလူလာမျက်နှာချိုသွေးရ၊ ဒီလူ့မျက်နှာ ချိုသွေးရနဲ့ ဖာသည်နိုင်ငံကြီးဖြစ်လာမယ်လို့ ပြောသွားတာပဲ”

“အတော်တစ်တစ်ခွခွပြောတာပဲ”

“ဗိုလ်ချုပ်က လူတွေမှတ်မိအောင်ပြောတာလေ”

“အင်း ... ဆရာ့ဆီက ဟောပြောနည်းပညာတစ်ခုတော့ရပြီ”

“ဟေ့ကောင်၊ မင်း အဲဒီလိုပြောရင် စင်ပေါ်ကနေ မောင်းချခံနေရဦးမယ်။ ဟားဟား...”

ဆရာ ရယ်နေပါတယ်။

နိဂုံး

ဆရာအောင်သင်း ရယ်မောရင်း ကျန်နေခဲ့ပါတယ်။ ဆရာ့ရယ်သံကို ယနေ့တိုင် မမေ့နိုင်ပါ။ လွန်ခဲ့တဲ့ အနှစ် ၂၀ ကျော်ကပါ။ ယနေ့ ဆရာအောင်သင်းကွယ်လွန်ခဲ့ပါပြီ။ သို့သော် သူ့အတွေးတွေ၊ အရေးတွေ၊ အဟောအပြောတွေ ကျန်နေခဲ့တယ်။

မျိုးဆက်သစ်တွေ တိုးတက်ရစ်စေဖို့ဆိုပြီး သူပြောတာတွေအများကြီးကို လူငယ် တွေ သတိရနေကြပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့ ဆရာ့ဆီကနေ ပြန်ခဲ့ပါတယ်။

‘လွတ်လပ်တယ်ဆိုပေမယ့် ဟိုလူ့မြင်ရတဲ့အခါ မျက်နှာချိုသွေးရ၊ ဒီလူ့မြင်ရတဲ့အခါ မျက်နှာချိုသွေးရ၊ ဖာသည်လိုနိုင်ငံမျိုး ဖြစ်နေမယ်” ဆိုတဲ့ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းရဲ့ စကားကို သတိရစေဖို့ ဆရာသတိပေးခဲ့တာကို တင်ပြလိုက်ရပါတယ်။

ဒေါက်တာခင်မောင်ညို

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ခေတ်အလိုက် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သောဥပဒေများ အရေအတွက်စာရင်း

O;Defarmif(ppfawG)

“ပထမဦးစွာ ၁၉၅၄ ခုနှစ်အထိ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော
မြန်မာနိုင်ငံနှင့်သက်ဆိုင်သော ဥပဒေများ၊
မြန်မာနိုင်ငံက ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော ဥပဒေများကို
တရားရေးဝန်ကြီးဌာနက ကဏ္ဍအလိုက်
စုစည်းထုတ်ဝေခဲ့သော Myanmar (Burma) Code ဟု
ခေါ်သော ဥပဒေပေါင်းချုပ်စာအုပ် အတွဲ ၁၃ တွဲထဲမှ
ဥပဒေများ၏ အရေအတွက် ကိန်းဂဏန်းစာရင်းကို
ဖော်ပြလိုပေသည်”

မြန်မာနိုင်ငံ၏ တရားဥပဒေသမိုင်းတွင် နိုင်ငံရေးခေတ်တစ်ခေတ် အသစ်စတင်တည်ဆောက်လိုက်ပြီဆိုသည်နှင့် ပြီးခဲ့သောခေတ်ကာလနှင့် ယခင့်ယခင်ခေတ်ကာလများမှ ဥပဒေမည်မျှပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်၊ မည်မျှ ရုပ်သိမ်းခဲ့ပြီးဖြစ်သည်၊ တည်ဆဲလက်ကျန်ဥပဒေမည်မျှရှိနေသေးသည်၊ ယင်းတည်ဆဲဥပဒေများအနက် မူရင်း ဥပဒေမည်မျှ၊ ပြင်ဆင်ချက်ဥပဒေ မည်မျှရှိသည်ဆိုသည်တို့ကို မှတ်တမ်းတင်ထားရန် လိုအပ်ပေသည်။

ထို့ပြင် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်က အတည်ပြုပြီးနောက် နိုင်ငံတော်သမ္မတက လက်မှတ်ရေးထိုးထုတ်ပြန်လိုက်သော ဥပဒေသစ်များကြောင့် တိုးလာသောဥပဒေအရေအတွက်၊ ယင်းဥပဒေသစ်တစ်ခုချင်းက ရုပ်သိမ်းပယ်ဖျက်လိုက်သဖြင့် လျော့သွားသောဥပဒေအရေအတွက် စသည်တို့ကိုလည်း နောက်ဆုံးအနေအထားအထိ မပြတ် မှတ်တမ်းပြုစုဖို့ရန် လိုအပ်ပေသည်။

သို့ဖြစ်၍ ခေတ်အလိုက် ဥပဒေအရေအတွက်ပြဇယားများကို ဒုတိယအကြိမ် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် သက်တမ်းကာလအကုန်ဖြစ်သော ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလအထိ စာရင်းပြုစု ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီက အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၄၁၇/၄၁၈ တို့အရ နိုင်ငံတော်အာဏာများကို ၁-၂-၂၀၂၁ မှစကာ ထိန်းသိမ်းလိုက်သည်နောက်တွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီက အခြေခံဥပဒေ ဇယား (၁) နှင့် ဇယား (၂) ပါ ဥပဒေများကို တစ်စုတစ်စည်းတည်း ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ်အတွင်း နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီက ဥပဒေပေါင်း ၆၄ ခု ပြဋ္ဌာန်းပေးခဲ့သော်လည်း သက်ဆိုင်ရာဌာနတစ်ရပ်ရပ်က တရားဝင်ထုတ်ပြန်သော နှစ်အလိုက် ဥပဒေပေါင်းချုပ်စာအုပ် မထွက်ရှိသေးခင်တွင် ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေ၊ ရုပ်သိမ်းဥပဒေ၊ လက်ကျန်ဥပဒေ စာရင်းတိကျမှန်ကန်ရေးအပေါ် အတည်မပြုနိုင်သေးပါသဖြင့် ဤဆောင်းပါးတွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ၏ ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေစာရင်းများကို မဖော်ပြနိုင်လိုက်သည်ကို နားလည်ပေးစေလိုပါသည်။

Myanmar Code အတွဲ ၁၃ တွဲမှ ဥပဒေများ

ပထမဦးစွာ ၁၉၅၄ ခုနှစ်အထိ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော မြန်မာနိုင်ငံနှင့်သက်ဆိုင်သော ဥပဒေများ၊ မြန်မာနိုင်ငံက ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော ဥပဒေများကို တရားရေးဝန်ကြီးဌာနက ကဏ္ဍအလိုက် စုစည်းထုတ်ဝေခဲ့သော Myanmar (Burma) Code ဟု ခေါ်သော ဥပဒေပေါင်းချုပ်စာအုပ် အတွဲ ၁၃ တွဲထဲမှ ဥပဒေများ၏ အရေအတွက် ကိန်းဂဏန်းစာရင်းကို ဖော်ပြလိုပေသည်။

သတိပြုရန်မှာ ယင်း Myanmar Code ၁၃ အုပ်ထဲတွင် ၁၉၅၄ ခုနှစ်အထိ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော ဥပဒေများအနက် ရုပ်သိမ်းပြီးသော ဥပဒေများ မပါဝင်တော့ပေ။ ထို့ပြင် ပြင်ဆင်ချက်ဥပဒေများကိုလည်း မူရင်းဥပဒေတွင်ပင် ထည့်သွင်းဖြည့်စွက်ရိုက်နှိပ်ထားပြီး ဖြစ်သည်။ မည်သည့်နှစ်က မည်သည့်ပုဒ်မကို ပြင်ဆင်ထားကြောင်းကိုမူ အောက်ခြေမှတ်စုများဖြင့် ဖော်ပြပေးထားပါသည်။

ယင်း ၁၃ တွဲတွင် နိုင်ငံတော်အသုံးစရိတ်(ဘတ်ဂျက်) ဥပဒေများကိုလည်း ထည့်သွင်းမထားပါ။ အကြောင်းမှာ နှစ်စဉ်သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းရခြင်းဖြစ်သဖြင့် နောက်နောင်အသုံးပြု

ရန် မရှိတော့၍ ဖြစ်ပေသည်။ ခေတ်အသီးသီး၏ အခြေခံဥပဒေများအရ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်း ဥပဒေပြုအဖွဲ့များက ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော ဥပဒေများကိုလည်း ထည့်သွင်းမထားပေ။

ထူးခြားချက်မှာ ကိုဒအတွဲများပါဥပဒေများအနက် အချို့သည် အိန္ဒိယအက်ဥပဒေ များ ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့နိုင်ပါသည်။ ယင်းအိန္ဒိယအက်ဥပဒေများသည် မြန်မာပြည်ကို အိန္ဒိယပြည်မှ ခွဲထုတ်လိုက်သော ၁၉၃၇ ခုနှစ်မတိုင်မီက အိန္ဒိယပါလီမန်က ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော အိန္ဒိယအက်ဥပဒေအချို့ကို ထိုစဉ်က လက်အောက်ခံ မြန်မာပြည်အတွက်လည်း အာဏာ တည်စေခဲ့၍ ဖြစ်ပေသည်။ ၁၉၃၇ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁ ရက်နေ့မှစ၍ မြန်မာပြည်အတွက် ဥပဒေပြု ပါလီမန် သီးခြားပေါ်ပေါက်လာခဲ့သဖြင့် ယင်းအချိန်မှစကာ အသစ်ပြဋ္ဌာန်းသမျှ ဥပဒေများ တွင် အိန္ဒိယအက်ဥပဒေ ဟု အမည်မတပ်တော့ဘဲ အက်ဥပဒေ Act ဟုသာ အမည်တပ်ပါ တော့သည်။

မူလ– ရုပ်သိမ်း–တည်ဆဲ ဥပဒေဇယားများ

ယင်း မြန်မာကိုဒဥပဒေပေါင်းချုပ်အတွဲ ၁၃ တွဲထဲမှ ဥပဒေအချို့ကို ခေတ်အဆက်ဆက် တွင် လိုအပ်သလို ရုပ်သိမ်းခြင်း၊ ပြင်ဆင်ခြင်းများ ရှိခဲ့ပေသည်။ အောက်ဖော်ပြပါ ဇယား များတွင် ကိုဒအတွဲ တစ်ခုချင်းအလိုက် ဥပဒေအရေအတွက်အသီးသီးကို ဖော်ပြထားပါသည်။

မြန်မာကိုဒဥပဒေပေါင်းချုပ် အတွဲ ၁၃တွဲမှ ဥပဒေများအရေအတွက်

ကိုဒ အတွဲ အမှတ်	မူလဥပဒေ (၁၁-၁၂-၁၉၅၄ အထိ)			၂၀၂၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၃၁ ရက်အထိ					
				ရုပ်သိမ်းဥပဒေ			တည်ဆဲဥပဒေ		
	အိန္ဒိယ ဥပဒေ	မြန်မာ ဥပဒေ	ပေါင်း	အိန္ဒိယ ဥပဒေ	မြန်မာ ဥပဒေ	ပေါင်း	အိန္ဒိယ ဥပဒေ	မြန်မာ ဥပဒေ	ပေါင်း
၁	၁၆	၄၅	၆၁	၆	၃၈	၄၄	၁၀	၇	၁၇
၂	၁၂	၂၅	၃၇	၈	၁၇	၂၅	၄	၈	၁၂
၃	၁၈	၂၆	၄၄	၁၁	၂၃	၃၄	၇	၃	၁၀
၄	၂၀	၄၀	၆၀	၁၉	၃၅	၅၄	၁	၅	၆
၅	၂၂	၂၇	၄၉	၁၆	၁၈	၃၄	၆	၉	၁၅
၆	၁၄	၄	၁၈	၁၀	၂	၁၂	၄	၂	၆
၇	၂၂	၁၅	၃၇	၁၂	၈	၂၀	၁၀	၇	၁၇
၈	၃	၈	၁၁	၁	၇	၈	၂	၁	၃
၉	၁၆	၁၁	၂၇	၅	၈	၁၃	၁၁	၃	၁၄
၁၀	၁၄	၁၉	၃၃	၇	၁၇	၂၄	၇	၂	၉
၁၁	၃၁	၄	၃၅	၈	၂	၁၀	၂၃	၂	၂၅
၁၂	၈	၁	၉	-	၁	၁	၈	-	၈
၁၃	-	၁၄	၁၄	-	၅	၅	-	၉	၉
စုစုပေါင်း	၁၉၆	၂၃၉	၄၃၅	၁၀၃	၁၈၁	၂၈၄	၉၃	၅၈	၁၅၁

မြန်မာကိုဒအေတွဲတစ်ခုချင်း၏ ကာလအလိုက် လက်ကျန်ဥပဒေအရေအတွက်

ကိုဒ အတွဲ အမှတ်	၂၀၂၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၃၁ ရက်အထိ				
	၁၈၈၅ အထိ ပြဋ္ဌာန်း ဥပဒေများ	၁၈၈၆ မှ ၁၉၃၆ ပြဋ္ဌာန်း ဥပဒေများ	၁၉၃၇ မှ ၁၉၄၇ ပြဋ္ဌာန်း ဥပဒေများ	၁၉၄၈ မှ ၁၉၅၄ ပြဋ္ဌာန်း ဥပဒေများ	တည်ဆဲ ဥပဒေ
၁	၃	၇	၃	၄	၁၇
၂	၁	၃	၄	၄	၁၂
၃	၃	၆	-	၁	၁၀
၄	-	၄	-	၂	၆
၅	၁	၇	၁	၆	၁၅
၆	၁	၂	-	၃	၆
၇	၄	၉	-	၄	၁၇
၈	၁	၁	-	၁	၃
၉	၅	၅	၁	၃	၁၄
၁၀	၄	၃	၁	၁	၉
၁၁	၁၁	၁၂	၁	၁	၂၅
၁၂	၃	၅	-	-	၈
၁၃	-	-	-	၉	၉
စုစုပေါင်း	၃၇	၆၄	၁၁	၃၉	၁၅၁

အထက်ပါဇယားများအရ မြန်မာကိုဒဥပဒေပေါင်းချုပ်အတွဲ ၁၃ တွဲပါ ဥပဒေပေါင်း ၄၃၅ ခု အနက် ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၃၁ ရက်အထိတွင် ဥပဒေ ၁၅၁ ခု ကျန်ရှိနေသေးကြောင်း တွေ့ရှိရပေသည်။

၁၉၅၄ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း ခေတ်အလိုက်ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေများ

မြန်မာကိုဒဥပဒေပေါင်းချုပ်ကို ၁၉၅၄ ခုနှစ်အထိ ဥပဒေများကို အကြောင်းခြင်းရာအလိုက် အမျိုးအစား ၁၃ တွဲ ခွဲကာ တရားရေးဌာနက ထုတ်ဝေခဲ့ပြီးသည့်နောက် ၁၉၅၅ ခုနှစ်မှ စတင်ကာ နှစ်အလိုက် သို့မဟုတ် နှစ်အစုအလိုက်သာ ထုတ်ဝေလာခဲ့ပါတော့သည်။ ၁၉၅၄ နောက်ပိုင်း ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေများအား ရေတွက်ရာတွင် နိုင်ငံတော်၏ ဥပဒေပြုရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးတို့အား ထင်ဟပ်စေသော ခေတ်စနစ်အလိုက် အောက်ပါအတိုင်း ပိုင်းခြားလေ့လာနိုင်ပေသည် –

(၁) ပါလီမန်ခေတ် (၁၉၅၅ ခုနှစ် မှ ၁၉၆၂ ခုနှစ် မတ်လ ၁ ရက်အထိ)၊

(၂) တော်လှန်ရေးကောင်စီခေတ် (၁၉၆၂ ခုနှစ် မတ်လ ၂ ရက် မှ ၁၉၇၄ ခုနှစ် မတ်လ ၁ ရက် အထိ)၊

(၃) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ခေတ် (၁၉၇၄ ခုနှစ် မတ်လ ၂ ရက်မှ ၁၉၈၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၇ ရက်အထိ)၊

(၄) နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ခေတ် (၁၉၈၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၈ ရက် မှ ၁၉၉၇ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၄ ရက်အထိ)၊

(၅) နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ကောင်စီခေတ် (၁၉၉၇ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၅ ရက် မှ ၂၀၁၁ ခုနှစ် မတ်လ ၃၀ ရက်အထိ)၊

(၆) ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ခေတ် (၂၀၁၁ ခုနှစ် မတ်လ ၃၁ ရက် မှ ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၃၁ ရက်အထိ)၊

(၇) နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီခေတ် (၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁ ရက် မှ ယနေ့အထိ)။

အောက်တွင် ဆက်လက်ဖော်ပြမည့် ဇယားအသီးသီးမှာ ကိုဓ ၁၃ တွဲ ထုတ်ဝေသော ၁၉၅၄ ခုနှစ်အလွန် ခေတ်ကာလတစ်ခုချင်းအလိုက် ဥပဒေအရေအတွက်စာရင်းများကို ပြုစုထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဥပဒေရေတွက်ပုံစနစ်

ဇယားများပါ ဥပဒေရေတွက်ပုံစနစ်မှာ ခေတ်တစ်ခုစီ၏ နှစ်အလိုက် မည်မျှပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ ယင်းတို့အနက်မှ နောက်ဆုံးပြုစုသည့်နေ့အထိ မည်မျှရုပ်သိမ်းခဲ့ပြီး မည်မျှလက်ကျန်ရှိနေသည်၊ ယင်းလက်ကျန်များတွင် မူရင်းဥပဒေနှင့် ပြင်ဆင်ချက်ဥပဒေ မည်မျှစီ ပါဝင်သည် စသည်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

အခြေခံဥပဒေများမှာ နှစ်အလိုက်ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေအမှတ်စဉ်တပ်ရာတွင် မပါဝင်သဖြင့် ထည့်သွင်း မရေတွက်ပါ။ သို့သော် အခြေခံဥပဒေများ၏ပြင်ဆင်ချက် ဥပဒေများနှင့် မူရင်း ဥပဒေတစ်ရပ်၏ ပြင်ဆင်ချက်ဥပဒေများမှာမူ နှစ်အလိုက်ဥပဒေ အမှတ်စဉ်တပ်ရာတွင် ပါဝင်သဖြင့် ထည့်သွင်းရေတွက်ထားပါသည်။

သတိပြုရန်မှာ ဥပဒေတစ်ရပ်ရပ်ကို ပယ်ဖျက် သို့မဟုတ် ရုပ်သိမ်းလိုက်သည်ဖြစ်လျှင် ယင်းဥပဒေ၏ ပြင်ဆင်ချက်ဥပဒေများသည်လည်း အလိုအလျောက် ပျက်ပြယ်သွားသည်ဖြစ်ရာ ယင်းပြင်ဆင်ချက်ဥပဒေများကိုလည်း သက်ဆိုင်ရာ ခေတ်ကာလစာရင်း အရေအတွက်တွင် နုတ်ပယ်ရပါသည်။

ထို့ပြင် ပြည်သူ့လွှတ်တော်ခေတ်(ဆိုရှယ်လစ်ခေတ်)နှင့် နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ခေတ်တို့မှ ဥပဒေကဲ့သို့ အာဏာတည်သောအမိန့်များသည် တည်ဆဲ ဥပဒေတစ်ရပ်ရပ်ကို ပယ်ဖျက်ပြင်ဆင်သည့်သဘော ပါဝင်နေသဖြင့် ယင်းအမိန့်များကို အထူးမှတ်ချက်ပြုလျက် ထည့်သွင်းရေတွက်ထားပါသည်။

ပါလီမန်ခေတ်
(၁၉၅၅ ခုနှစ် မှ ၁၉၆၂ ခုနှစ် မတ်လ ၁ ရက်အထိ)

နှစ်	ပြဋ္ဌာန်း	၂၀၂၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၃၁ ရက်အထိ			
		ရုပ်သိမ်း/ ပျက်	လက်ကျန်	မူရင်း	ပြင်ဆင်ချက်
၁၉၅၅	၆၀	၄၀	၂၀	၆	၁၄
၁၉၅၆	၄၇	၃၁	၁၆	၆	၁၀
၁၉၅၇	၆၁	၃၈	၂၃	၈	၁၅
၁၉၅၈	၃၉	၂၉	၁၀	၅	၅
၁၉၅၉	၅၁	၂၅	၂၆	၁၂	၁၄
၁၉၆၀	၃၇	၂၀	၁၇	၈	၉
၁၉၆၁	၃၉	၂၁	၁၈	၇	၁၁
၁၉၆၂	-	-	-	-	-
စုစုပေါင်း	၃၃၄	၂၀၄	၁၃၀	၅၃	၇၇

တော်လှန်ရေးကောင်စီခေတ်
(၁၉၆၂ ခုနှစ် မတ်လ ၂ ရက် မှ ၁၉၇၄ ခုနှစ် မတ်လ ၁ ရက်အထိ)

နှစ်	ပြဋ္ဌာန်း	၂၀၂၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၃၁ ရက်အထိ			
		ရုပ်သိမ်း/ ပျက်	လက်ကျန်	မူရင်း	ပြင်ဆင်ချက်
၁၉၆၂	၄၈	၂၉	၁၉	၁၀	၉
၁၉၆၃	၃၈	၂၃	၁၅	၁၁	၄
၁၉၆၄	၁၈	၁၀	၈	၇	၁
၁၉၆၅	၁၀	၆	၄	၃	၁
၁၉၆၆	၆	၂	၄	၄	-
၁၉၆၇	၅	၂	၃	၃	-
၁၉၆၈	၄	၁	၃	၂	၁
၁၉၆၉	၅	၁	၄	၂	၂
၁၉၇၀	၅	၂	၃	၂	၁
၁၉၇၁	၅	၃	၂	၂	-
၁၉၇၂	၈	၄	၄	၄	-
၁၉၇၃	၂၂	၉	၁၃	၁၂	၁
၁၉၇၄	၈	၃	၅	၅	-
စုစုပေါင်း	၁၈၂	၉၅	၈၇	၆၇	၂၀

ပြည်သူ့လွှတ်တော်ခေတ်
(၁၉၇၄ ခုနှစ် မတ်လ ၂ ရက် မှ ၁၉၈၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၇ ရက်အထိ)

နှစ်	ပြဋ္ဌာန်း	၂၀၂၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၃၁ ရက်အထိ			
		ရုပ်သိမ်း/ ပျက်	လက်ကျန်	မူရင်း	ပြင်ဆင်ချက်
၁၉၇၄	၁၈	၁၆	၂	၂	-
၁၉၇၅	၁၃	၆	၇	၇	-
၁၉၇၆	၈	၅	၃	၃	-
၁၉၇၇	၁၃	၆	၇	၃	၄
၁၉၇၈	၄	၂	၂	၂	-
၁၉၇၉	၂	-	၂	၂	-
၁၉၈၀	၄	-	၄	၄	-
၁၉၈၁	၅	၁	၄	၂	၂
၁၉၈၂	၄	၁	၃	၃	-
၁၉၈၃	၁၀	၄	၆	၃	၃
၁၉၈၄	၇	၃	၄	၃	၁
၁၉၈၅	၁၆*	၄	၁၂*	၅	၇
၁၉၈၆	၇	၂	၅	၃	၂
၁၉၈၇	၉#	၄	၅#	၄	၁
၁၉၈၈	၅	၁	၄	၃	၁
စုစုပေါင်း	၁၂၅	၅၅	၇၀	၄၉	၂၁

* ဥပဒေကဲ့သို့ အာဏာတည်သောအမိန့် ၂ ရပ် ပါဝင်သည်

ဥပဒေကဲ့သို့ အာဏာတည်သောအမိန့် ၁ ရပ် ပါဝင်သည်

နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုတည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ခေတ်
(၁၉၈၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၈ ရက် မှ ၁၉၉၇ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၄ ရက်အထိ)

နှစ်	ပြဋ္ဌာန်း	၂၀၂၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၃၁ ရက်အထိ			
		ရုပ်သိမ်း/ပျက်	လက်ကျန်	မူရင်း	ပြင်ဆင်ချက်
၁၉၈၈	၁၄*	၉	၅*	၅	-
၁၉၈၉	၂၇	၁၁	၁၆	၆	၁၀
၁၉၉၀	၂၂	၁၁	၁၁	၈	၃
၁၉၉၁	၁၃	၃	၁၀	၆	၄
၁၉၉၂	၁၀	၂	၈	၈	-
၁၉၉၃	၁၇	၇	၁၀	၉	၁
၁၉၉၄	၉	၄	၅	၄	၁
၁၉၉၅	၉	၄	၅	၅	-
၁၉၉၆	၁၀	၁	၉	၉	-
၁၉၉၇	၈	၁	၇	၄	၃
စုစုပေါင်း	၁၃၉	၅၃	၈၆	၆၄	၂၂

* ဥပဒေကဲ့သို့ အာဏာတည်သောအမိန့် ၃ ရပ် ပါဝင်သည်။

နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီခေတ်
(၁၉၉၇ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၅ ရက် မှ ၂၀၁၁ ခုနှစ် မတ်လ ၃၀ ရက်အထိ)

နှစ်	ပြဋ္ဌာန်း	၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၃၁ ရက်အထိ			
		ရုပ်သိမ်း/ပျက်	လက်ကျန်	မူရင်း	ပြင်ဆင်ချက်
၁၉၉၇	၃	၁	၂	၁	၁
၁၉၉၈	၁၀	၂	၈	၄	၄
၁၉၉၉	၄	-	၄	၃	၁
၂၀၀၀	၈	၁	၇	၅	၂
၂၀၀၁	၅	၂	၃	၂	၁
၂၀၀၂	၈	၂	၆	၆	-
၂၀၀၃	၈	၄	၄	၃	၁
၂၀၀၄	၈	-	၈	၆	၂
၂၀၀၅	၆	-	၆	၄	၂
၂၀၀၆	၈	-	၈	၄	၄
၂၀၀၇	၇	၃	၄	၃	၁
၂၀၀၈	၈	၂	၆	၃	၃
၂၀၀၉	၄	၁	၃	၃	-
၂၀၁၀	၃၇	၅	၃၂	၂၈	၄
၂၀၁၁	၁၇	၅	၁၂	၁၀	၂
စုစုပေါင်း	၁၄၁	၂၈	၁၁၃	၈၄	၂၉

ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ခေတ် (၂၀၁၁ ခုနှစ် မတ်လ ၃၁ ရက် မှ ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၃၁ ရက် အထိ)

		၂၀၂၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၃၁ ရက်အထိ										
ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်		ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေ			ယင်းတို့အနက်			တည်ဆဲ			ယင်း ဥပဒေများဖြင့်	
သက်တမ်း	ခုနှစ်	မူရင်း ဥပဒေ	ပြင်ဆင် ဥပဒေ	ပေါင်း	ရုပ်သိမ်း ပြီး	ပျက် ပြယ်ပြီး	ပေါင်း	မူရင်း ဥပဒေ	ပြင်ဆင် ဥပဒေ	ပေါင်း	ရုပ်သိမ်း ဥပဒေ	ပျက်ပြယ် ဥပဒေ
ပထမ သက်တမ်း	၂၀၁၁	၆	၉	၁၅	၁	၁	၂	၅	၈	၁၃	၃	၆
	၂၀၁၂	၂၂	၂	၂၄	၁	-	၁	၂၁	၂	၂၃	၁၈	၂၂
	၂၀၁၃	၂၆	၁၁	၃၇	၁	၂	၃	၂၅	၉	၃၄	၁၅	၁၀
	၂၀၁၄	၂၈	၂၉	၅၇	၂	၁	၃	၂၆	၂၈	၅၄	၁၂	၉
	၂၀၁၅	၃၄	၄၀	၇၄	၁	၂	၃	၃၃	၃၈	၇၁	၁၇	၁၆
	၂၀၁၆	၁၆	၉	၂၅	၁	၁	၂	၁၅	၈	၂၃	၇	၁
	ပေါင်း	၁၃၂	၁၀၀	၂၃၂	၇	၇	၁၄	၁၂၅	၉၃	၂၁၈	၇၂	၆၄
ဒုတိယ သက်တမ်း	၂၀၁၆	၁၁	၈	၁၉	-	-	-	၁၁	၈	၁၉	၉	၉
	၂၀၁၇	၁၅	၁၄	၂၉	-	-	-	၁၅	၁၄	၂၉	၆	၇
	၂၀၁၈	၂၁	၁၅	၃၆	-	-	-	၂၁	၁၅	၃၆	၁၃	၇
	၂၀၁၉	၂၈	၁၂	၄၀	-	-	-	၂၈	၁၂	၄၀	၁၅	၁၁
	၂၀၂၀	၁၂	၆	၁၈	-	-	-	၁၂	၆	၁၈	၄	၁
	ပေါင်း	၈၇	၅၅	၁၄၂	-	-	-	၈၇	၅၅	၁၄၂	၄၇	၃၅
စုစုပေါင်း		၂၁၉	၁၅၅	၃၇၄	၇	၇	၁၄	၂၁၂	၁၄၈	၃၆၀	၁၁၉	၉၉

* တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်နှင့်ပြည်နယ်လွှတ်တော်များ၏ ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေများ၊ နိုင်ငံတော်သမ္မတ၏ တစ်ချက်လွှတ်ဥပဒေအမိန့်များ မပါဝင်ပါ။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ခေတ်အလိုက် ဥပဒေအရေအတွက် စာရင်းပေါင်းချုပ် (၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၃၁ ရက်အထိ)

ခေတ်		ပြဋ္ဌာန်း	ရုပ်သိမ်း/ ပျက်ပြယ်	တည်ဆဲ လက်ကျန်	မူရင်း	ပြင်ဆင်ချက်
(၁) လွတ်လပ်ရေးအကြို နှင့် ပါလီမန်ခေတ်	Myanmar Codes	၄၃၅*	၂၈၄	၁၅၁	၁၅၁	-
	၁-၁-၁၉၅၅ မှ ၁-၃-၁၉၆၂	၃၃၄	၂၀၄	၁၃၀	၅၃	၇၇
(၂) တော်လှန်ရေးကောင်စီခေတ် (၂-၃-၁၉၆၂ မှ ၁-၃-၁၉၇၄ အထိ)		၁၈၂	၉၅	၈၇	၆၇	၂၀
(၃) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ခေတ် (၂-၃-၁၉၇၄ မှ ၁၇-၉-၁၉၈၈ အထိ)		၁၂၅#	၅၅	၇၀	၄၉	၂၁
(၄) နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ခေတ် (၁၈-၉-၁၉၈၈ မှ ၁၄-၁၁-၁၉၉၇ အထိ)		၁၃၉	၅၃	၈၆	၆၃	၂၃
(၅) နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ အစိုးရခေတ် (၁၅-၁၁-၁၉၉၇ မှ ၃၀-၃-၂၀၁၁ အထိ)		၁၄၁$	၃၀	၁၁၁	၈၄	၂၇
(၆) ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်ခေတ် (၃၁-၃-၂၀၁၁ မှ ၃၁-၁-၂၀၁၂ အထိ)		၃၇၄	၁၄	၃၆၀	၂၁၂	၁၄၈
စုစုပေါင်း		၁၇၃၀	၇၃၅	၉၉၅	၆၇၉	၃၁၆

မှတ်ချက်။ ။ *၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ #၁၉၇၄ ခုနှစ်၊ $၂၀၀၈ ခုနှစ်၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၊ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်လွှတ်တော်ဥပဒေများ မပါဝင်ပါ။

ဦးသန်းမောင်(စစ်တွေ)

မြန်မာရေးရာ နေ့စဉ်မှတ်တမ်းများ

oufxm;o&ef

“၂၀၂၂ ခုနှစ် မတ်လ ၁၇ ရက်မှ
၂၀၂၂ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၅ ရက်အတွင်း
မြန်မာနိုင်ငံတွင် အထင်ကရရှိခဲ့သော
အဖြစ်အပျက်နှင့် အကြောင်းအရာများကို
နေ့အလိုက် ရက်စွဲမှတ်တမ်းအဖြစ်
ဖော်ပြထားသည်များ ...”

၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ မတ်လ

မတ် ၁၇

- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်ထံ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ ဆော်ဒီအာရေဗျနိုင်ငံ သံအမတ်ကြီး သံအမတ်ခန့်အပ်လွှာ ပေးအပ်။

မတ် ၁၈

- မြန်မာ–ဆော်ဒီအာရေဗျ နှစ်နိုင်ငံအကြား ရှိရင်းစွဲချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှု ပိုမိုခိုင်မာစေရေး၊ စွမ်းအင်နှင့်ကုန်သွယ်ရေးကဏ္ဍများအပါအဝင် နှစ်နိုင်ငံအကျိုးတူပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများတိုးမြှင့်ရေး အမြင်ချင်းဖလှယ်ဆွေးနွေး။

မတ် ၁၉

- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးမင်းအောင်လှိုင်မှ (၄၈) နှစ်မြောက် မွန်ပြည်နယ်နေ့အခမ်းအနားသို့ သဝဏ်လွှာပေးပို့။

မတ် ၂၁

- ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးစိုးထွန်း ဦးဆောင်သည့် မြန်မာကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ ရုရှားဖက်ဒရေးရှင်းနိုင်ငံ စိန့်ပီတာစဘတ်မြို့၌ ကျင်းပသည့် EXPOTECXNOSTRAZH–2022 (အိတ်စ်ပိုတက်နိုဇာရက်–၂၀၂၂) သို့ တက်ရောက်။
- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးမင်းအောင်လှိုင် အာဆီယံအလှည့်ကျဥက္ကဋ္ဌ၏ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာအထူးကိုယ်စားလှယ် ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံဒုတိယဝန်ကြီးချုပ် H.E.Mr. Prak Sokhonn နှင့် အာဆီယံအတွင်းရေးမှူးချုပ်တို့အား လက်ခံတွေ့ဆုံ။

မတ် ၂၂

- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနက အမေရိကန် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးမှ ဟိုလိုကော့စ် အထိမ်းအမှတ်ပြတိုက်တွင် ပြောကြားချက်ကို မြန်မာနိုင်ငံမှ ပြတ်သားစွာပယ်ချကြောင်း သဘောထားထုတ်ပြန်။

မတ် ၂၃

– ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဘာသာပေါင်းစုံချစ်ကြည်ညီညွတ်ရေး အဖွဲ့(ဗဟို) က ၂၂-၃-၂၀၂၂ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သော ပြည်ထောင်စု သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၏ သဘောထား ထုတ်ပြန်ချက်အား ထောက်ခံ။

မတ် ၂၄

– မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ဥရောပအာရှစီးပွားရေးသမဂ္ဂတို့အကြား စီးပွားရေး ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရေးအတွက် နှစ်ဖက်အစိုးရ - ပုဂ္ဂလိကတာဝန်ရှိသူများ ဆွေးနွေးပွဲ ကျင်းပ။

မတ် ၂၅

– မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်ဥက္ကဋ္ဌ ဦးသန်းညိန်း ဥရောပ-အာရှ စီးပွားရေး ကော်မရှင်အဖွဲ့အား လက်ခံတွေ့ဆုံ။

– ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ က မြန်မာနိုင်ငံ ရဲတပ်ဖွဲ့ဥပဒေပြဋ္ဌာန်း။

မတ် ၂၇

– ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ က ဂုဏ်ထူးဆောင်ဘွဲ့များ၊ ဂုဏ်ထူးဆောင်တံဆိပ်များ ချီးမြှင့်အပ်နှင်း။

– (၇၇) နှစ်မြောက် တပ်မတော်နေ့ စစ်ရေးပြအခမ်းအနားတွင် နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မဟာသရေစည်သူ မင်းအောင်လှိုင် တက်ရောက်မိန့်ခွန်း ပြောကြား။

မတ် ၂၉

– အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှုညှိနှိုင်းရေး ကော်မတီနှင့် NCA လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများ တွေ့ဆုံဆွေးနွေး။

မတ် ၃၁

– အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှုညှိနှိုင်းရေး ကော်မတီနှင့် ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ (SSPP) တို့ တွေ့ဆုံဆွေးနွေး။

- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ပြည်ထောင်စုရာထူးဝန်အဖွဲ့က နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ၏လမ်းညွှန်မှုအရ နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းများ အငြိမ်းစားယူရမည့် အသက်ကို ၆၂ နှစ်ဟု ပြင်ဆင်သတ်မှတ်။

၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ

ဧပြီ ၁

- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ က ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်အား အမိန့်ထုတ်ပြန် ခန့်အပ်။
- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ က သမဝါယမ နှင့်ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေး နှင့် ပြည်သူ့အင်အားဝန်ကြီးဌာနတို့၏ ဒုတိယဝန်ကြီးများအား အမိန့် ထုတ်ပြန်ခန့်အပ်။

ဧပြီ ၆

- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်ထံ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ အိန္ဒိယနိုင်ငံသံအမတ်ကြီး သံအမတ် ခန့်အပ်လွှာ ပေးအပ်။

ဧပြီ ၁၇

- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ က အကျဉ်းထောင်/ အချုပ်ထောင်/ အကျဉ်းစခန်းအသီးသီးတွင် အကျဉ်းကျ ခံနေကြရသော အကျဉ်းသား/သူ ၁၅၇၇ ဦးတို့အား ပြစ်ဒဏ်လွတ်ငြိမ်းခွင့် အမိန့် ထုတ်ပြန်။
- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ က အကျဉ်းထောင်/ အချုပ်ထောင်အသီးသီးတွင် အကျဉ်းကျခံနေကြရသော နိုင်ငံခြားသား အကျဉ်းသား/သူ ၄၂ ဦးတို့အား ပြစ်ဒဏ်လွတ်ငြိမ်းခွင့်အမိန့် ထုတ်ပြန်၍ ပြည်နှင်ဒဏ်ပေး။

ဧပြီ ၂၀

- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး တရား လွှတ်တော်က အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးဥပဒေအရ တရားစွဲဆိုခံရ သည့် ကျန်းမာရေးနှင့် အားကစားဝန်ကြီးဌာန ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးဦးစီးဌာန ညွှန်ကြားရေးမှူး ဒေါက်တာထားထားလင်းနှင့် ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်(ငြိမ်း) ဒေါက်တာစိုးဦးတို့အပေါ် စီရင်ချက်အမိန့်ချမှတ်။

ဧပြီ ၂၂

- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်သည် ရုရှားဖက်ဒရေးရှင်းနိုင်ငံဆိုင်ရာ အထူးအာဏာကုန်လွှဲအပ်ခြင်းခံရသော ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် သံအမတ်ကြီး ဦးလွင်ဦးအား ၎င်း၏ လက်ရှိတာဝန်ဝတ္တရားများအပြင် ဘယ်လာရုစ်နှင့် ကာဇက်စတန်သမ္မတနိုင်ငံဆိုင်ရာ အထူးအာဏာကုန်လွှဲအပ်ခြင်းခံရသော ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် သံအမတ်ကြီးအဖြစ် ပူးတွဲခန့်အပ်။
- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး တရားလွှတ်တော်က အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးဥပဒေအရ တရားစွဲဆိုခံရသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် နိုင်ငံခြားစီးပွားဆက်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဟောင်း ဦးသောင်းထွန်း၊ ဆောက်လုပ်ရေးဝန်ကြီးဌာန ဒုတိယဝန်ကြီးဟောင်း ဦးကျော်လင်း၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ဦးအောင်မြင့်ဦး၊ ဦးရဲမင်းဇော်နှင့် ဦးနေအောင်ရဲမြင့်တို့အပေါ် စီရင်ချက်အမိန့်ချမှတ်။
- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်ရုံးက ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့်ပတ်သက်၍ အသိပေးထုတ်ပြန်ချက်တစ်ရပ်ထုတ်ပြန်။
- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးမင်းအောင်လှိုင်က ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့်ပတ်သက်၍ မိန့်ခွန်းပြောကြား။

ဧပြီ ၂၄

- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနက မစ္စတာ အဗ္ဗဒဲလ်ဟာမစ် ဘူဘာဇင်းအား ဟန္တိုင်းမြို့အခြေစိုက် ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်ဆိုင်ရာ အယ်လ်ဂျီးရီးယား ပြည်သူ့ဒီမိုကရက်တစ်သမ္မတနိုင်ငံ သံအမတ်ကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်ရန်သဘောတူ။

ဧပြီ ၂၅

- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီက ဥပဒေဘာသာပြန်ကော်မရှင်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေပြဋ္ဌာန်း။

ဧပြီ ၂၆

- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် တပ်မတော်ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးမင်းအောင်လှိုင်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ပြောကြားသည့် မိန့်ခွန်းကို ကြိုဆိုထောက်ခံသည့် သဘောထား

ထုတ်ပြန်ချက်များကို ဘာသာပေါင်းစုံ ချစ်ကြည်ညီညွတ်ရေးအဖွဲ့၊ နိုင်ငံရေး ပါတီ ၂၃ ပါတီ၊ မြန်မာနိုင်ငံ စစ်မှုထမ်းဟောင်းအဖွဲ့၊ မြန်မာနိုင်ငံရုပ်ရှင် အစည်းအရုံးနှင့် မြန်မာ့အမျိုးသားကွန်ရက်တို့က အသီးသီးထုတ်ပြန်။

- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ က မြန်မာနိုင်ငံ အင်ဂျင်နီယာကောင်စီဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေပြဋ္ဌာန်း။
- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရက မစ္စတာ လင်ဇီကင်မ်ဝိုး ကစ်ပ်တီနက်စ် အား မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာကင်ညာသံအမတ်ကြီးအဖြစ် ခန့်အပ် ရန် သဘောတူ။

ဧပြီ ၂၇

- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် တပ်မတော် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးမင်းအောင်လှိုင်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ပြောကြားသည့်မိန့်ခွန်းကို ကြိုဆိုထောက်ခံသည့် သဘောထား ထုတ်ပြန်ချက်များကို မြန်မာနိုင်ငံသဘင်အစည်းအရုံး(ဗဟို)နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ ပန်းချီပန်းပုအစည်းအရုံး(ဗဟို) တို့က အသီးသီးထုတ်ပြန်။

ဧပြီ ၂၈

- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် တပ်မတော် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးမင်းအောင်လှိုင်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ပြောကြားသည့် မိန့်ခွန်းကို ကြိုဆိုထောက်ခံသည့် သဘောထား ထုတ်ပြန်ချက်ကို မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသား လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်က ထုတ်ပြန်။
- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် Republic of the Tatarstan သမ္မတ Mr. Rustam Nurgaliyevich Minnikhanov အား လက်ခံတွေ့ဆုံ။

ဧပြီ ၃၀

- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနက နိုင်ငံရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးစသည်တို့ တိုးတက်ပြောင်းလဲ ဖြစ်ပေါ်မှုအရ နေပြည်တော်၊ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များအတွင်း ခရိုင် အသစ် (၄၆) ခရိုင်အား ထပ်မံတိုးချဲ့။

၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ မေလ

မေ ၁

- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်က အလုပ်သမားနေ့အခမ်းအနားသို့ သဝဏ်လွှာပေးပို့။

မေ ၂

- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီက လျှပ်စစ်နှင့် စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးအား တာဝန်မှအနားယူခွင့်ပြု။
- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီက လျှပ်စစ်နှင့် စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာနအား လျှပ်စစ်စွမ်းအားဝန်ကြီးဌာနနှင့် စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာနအဖြစ် ပြင်ဆင်ဖွဲ့စည်း။
- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီက လျှပ်စစ်စွမ်းအားဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးအား အမိန့်ထုတ်ပြန်ခန့်အပ်။
- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီက သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန ဒုတိယဝန်ကြီးအား ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ပြောင်းရွှေ့ခန့်အပ်။
- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီက ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန ဒုတိယဝန်ကြီးခန့်အပ်၍ ရဲချုပ်တာဝန် ပူးတွဲတာဝန်ပေး။
- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီက သာသနာရေးနှင့်ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန ဒုတိယဝန်ကြီးအား သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန ဒုတိယဝန်ကြီးအဖြစ် ပြောင်းရွှေ့တာဝန်ပေးအပ်။
- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီက သာသနာရေးနှင့်ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၊ သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ လျှပ်စစ်စွမ်းအားဝန်ကြီးဌာနနှင့် စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာနများ၏ ဒုတိယဝန်ကြီးများအား အမိန့်ထုတ်ပြန်ခန့်အပ်။
- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်နှင့် ကမ္ဘောဒီးယားဝန်ကြီးချုပ် Samdech Akka moha Sena Padei Techo HUN SEN တို့ Video Conferencing ဖြင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေး။

မေ ၄

– နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် မြန်မာ့အသံနှင့်ရုပ်မြင်သံကြား MRTV media Worldwide Mobile Satellite Data Application Services MRTV App & Web စတင်ဖွင့်လှစ်ခြင်းအခမ်းအနားတွင် အမှာစကားပြောကြား။

မေ ၁၄

– ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနက အာဆီယံ–အမေရိကန် အထူးထိပ်သီးအစည်းအဝေးနှင့်ပတ်သက်၍ အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအားလုံးနှင့် မိတ်ဖက်နိုင်ငံများမှ အစိုးရတာဝန်ရှိသူများနှင့် လွှတ်တော်အမတ်များအနေဖြင့် အကြမ်းဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်စားလှယ်များအား ထိတွေ့ဆက်ဆံခြင်းနှင့် အားပေးပံ့ပိုးခြင်းများ မပြုလုပ်ကြရန် သတင်းထုတ်ပြန်ချက်တစ်ရပ်ထုတ်ပြန်။

မေ ၁၉

– နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် နေပြည်တော်ကောင်စီနယ်မြေ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်အမှာစကားပြောကြား။

မေ ၂၀

– နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် ရှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ RCSS (SSA) အဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ စဝ်ယွက်စစ်နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ တွေ့ဆုံဆွေးနွေး။

မေ ၂၄

– နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ(NMSP) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ နိုင်အောင်မင်းနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ တွေ့ဆုံဆွေးနွေး။

မေ ၂၆

– နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး၊ ကရင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်(ငြိမ်းချမ်းရေးကောင်စီ) KNU/KNLA(PC) မှ ဥက္ကဋ္ဌ စောထော်လေး ဦးဆောင်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့အား တွေ့ဆုံ၍ ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များဆွေးနွေး။

မေ ၂၉

– အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေး ကော်မတီနှင့် နိုင်ငံရေးပါတီများအစုအဖွဲ့၏ အလုပ်အဖွဲ့ တွေ့ဆုံဆွေးနွေး။

မေ ၃၀

– နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် “ဝ” ပြည် သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ UWSP မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးလော့ယာကုနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ တွေ့ဆုံဆွေးနွေး။

၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ

ဇွန် ၃

– (၃၁) ကြိမ်မြောက် အရှေ့တောင်အာရှအားကစားပြိုင်ပွဲတွင် ဆုတံဆိပ်ရရှိခဲ့ သည့် မြန်မာအားကစားအဖွဲ့များအား နိုင်ငံတော်က ဂုဏ်ပြုဆုချီးမြှင့်ခြင်း အခမ်းအနားကျင်းပ။

ဇွန် ၄

– နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် အမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ်မဟာမိတ်အဖွဲ့ NDAA (မိုင်းလား) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးစန်ပေ့နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ် များ တွေ့ဆုံဆွေးနွေး။

ဇွန် ၇

– နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်ထံ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာသီရိလင်္ကာနိုင်ငံသံအမတ်ကြီး H.E.Mr.J.M. Janaka Priyantha Bandara က သံအမတ်ခန့်အပ်လွှာပေးအပ်။

ဇွန် ၈

– ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးအတွင်း အကြမ်းဖက်လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် အကြမ်းဖက် NUG အဖွဲ့ဝင် မောင်ကျော် (ခ) ဖြိုးဇေယျာသော်နှင့် အကြမ်းဖက် လုပ်ငန်းများ ဦးဆောင်လှုပ်ရှားနေသူ ကျော်မင်းယု (ခ) ဂျင်မီတို့အား ပြစ်ဒဏ် ချမှတ်။

– ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ အလုပ်သမားဝန်ကြီးဌာနက ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများ ပြည်ပအလုပ်အကိုင်အလုပ်သမားသက်သေခံ

ကတ် (Overseas Worker Identification Card– OWIC) အား တရားဝင် ကိုင်ဆောင်ရေး အသိပေးကြေညာ။

ဇွန် ၁၁

- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် ပြည်သူ့အင်အားဝန်ကြီးဌာနက နိုင်ငံသားကတ်(မှတ်ပုံတင်) အတု ကိုင်ဆောင်ခြင်းနှင့် ကတ်အပိုထားရှိ ကိုင်ဆောင်ခြင်းများသည် တည်ဆဲဥပဒေများအရ ပြစ်မှုမြောက်ကြောင်း မိဘပြည်သူများသို့ အသိပေးကြေညာ။

ဇွန် ၁၃

- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ ALP ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဒေါ်စောမြရာဇာလင်းနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ တွေ့ဆုံဆွေးနွေး။
- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီက ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရအဖွဲ့ စီးပွားရေးရာဝန်ကြီးဌာန ဝန်ကြီး ဦးအောင်သန်းဦးအား ၁၈–၆–၂၀၂၂ ရက်နေ့မှစ၍ တာဝန်မှရပ်စဲကြောင်း အမိန့်ထုတ်ပြန်။

ဇွန် ၁၄

- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီက ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲသို့ ရောက်ရှိလာခြင်း မရှိသေးသည့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များအား ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်နိုင်ရန် ထပ်မံဖိတ်ခေါ်ကြောင်း အသိပေးထုတ်ပြန်။

ဇွန် ၁၅

- ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရအဖွဲ့မှ ဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်း ဦးလှစိုး၊ စီးပွားရေးရာဝန်ကြီးဟောင်း ဦးအောင်သန်းဦးနှင့် တိုင်းအတွင်းရေးမှူး ဦးစိုးစိုးဇော်တို့အပေါ် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးဥပဒေဖြင့် အမှုဖွင့်လှစ်အရေးယူ။

သက်ထားသူရိန် စုစည်းတင်ပြသည်။

မြန်မာရေးရာလေ့လာရေးအဖွဲ့၏ နိဒါန်းစကား

- ပထဝီစီးပွားရေးနှင့် မြန်မာ

အထူးဆောင်းပါး

၁။ အင်ဒို - ပစိဖိတ်ဒေသအတွင်းက ဗျူဟာမြောက် စီးပွားရေးအခင်းအကျင်းများ

၂။ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့် ပထဝီစီးပွားရေး

၃။ ပထဝီစီးပွားရေးနှင့် မြန်မာ့အလားလာ

နိုင်ငံရေး

၄။ ဗိုလ်ချုပ်တို့ကိုလုပ်ကြံသူမှာ သောနုတ္တိုရ်ဦးစော၊ စူဠသုဘဒ္ဒါနှင့် ဖြဟ္မဒတ်က ဘယ်သူတွေလဲ

၅။ ချင်းတိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင် ဗိုလ်ဆွန်ပက်

၆။ မြန်မာ့နိုင်ငံရေးသမားစဉ် ဖြစ်ပေါ်လာပုံအဆင့်ဆင့်နှင့် ၎င်းတို့အတွက် ရှိသင့်ရှိထိုက်သည့် အရည်အချင်းများ

၇။ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဒီမိုကရေစီ

၈။ အမတ်ဒိန်နှင့် သူ၏မှတ်သားဖွယ် မြွက်ဟချက်များ

၉။ ပြိုင်တူတွန်းလှျင်

၁၀။ မြန်မာဘုရင့်အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်နှိုင်းယှဉ်လေ့လာချက်

၁၁။ မြန်မာ့သမိုင်းမှပြောသော မြန်မာ့နိုင်ငံရေးအတွေးအခေါ်

စာကောင်းပေမွန်

၁၂။ ခေါင်းဆောင်ကြီးများ ကျဆုံးရစဉ်က ဝန်ကြီးဟောင်းဦးဘဂျမ်း၏ မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့

၁၃။ ကုန်းဘောင်ခေတ် အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန် မြန်မာစာအုပ်များ

၁၄။ သတင်းစာပြောသော လုပ်ကြံမှုကြီး

စီးပွားရေး

၁၅။ အလှပေါ် အယဉ်ဆင့်စေဖို့

၁၆။ စီးပွားရေးတည်ငြိမ်မှု

လူမှုရေးနှင့်အထွေထွေ

၁၇။ ရှင်းလင်းချောပြေ စကားပြေ

၁၈။ စာနှင့်ပညာ ကွဲပြားသည့် ပညာရေးဆီသို့

၁၉။ မီဒီယာသမားရဲ့ ကျန်းမာရေး

ယဉ်ကျေးမှု

၂၀။ ကျောက်ဆည်၊ ပုဂံပြည်၏ အသက်သွေးကြော

၂၁။ ဗြိတိသျှပြတိုက်ရှိ မြန်မာ့အမွေများ

နည်းပညာ

၂၂။ စပါးခွံဖြင့် လျှပ်စစ်ထုတ်ခြင်း

ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး

၂၃။ မြန်မာ့မြစ်ချောင်းအချို့ ပျောက်ကွယ်ခြင်းနှင့် ဆက်စပ်၍

၂၄။ မြန်မာနိုင်ငံက လိုက်နာကျင့်သုံးသည့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ ကွန်ဗင်းရှင်းများ

ဥပဒေ

၂၅။ ဥပဒေအထက်မှာ မရှိရ

၂၆။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ခေတ်အလိုက် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သောဥပဒေများ အရေအတွက်စာရင်း

အထူးကဏ္ဍ

၂၇။ မြန်မာရေးရာ နေ့စွဲမှတ်တမ်းများ